

Ádám Somorjai, OSB

VISITATIO APOSTOLICA
INSTITUTORUM VITAE
CONSACRATAE
IN HUNGARIA

1927–1935

A MAGYARORSZÁGI
SZERZETESRENDEK
APOSTOLI VIZITÁCIÓJA

PANNONHALMA, 2008

VISITATIO APOSTOLICA IN HUNGARIA
APOSTOLI VIZITÁCIÓ MAGYARORSZÁGON

RENDTÖRTÉNETI FÜZETEK
13

Ádám Somorjai, OSB

**VISITATIO APOSTOLICA
INSTITUTORUM
VITAE CONSACRATAE
IN HUNGARIA
1927–1935**

Pannonhalma, 2008

RENDTÖRTÉNETI FÜZETEK

13

Somorjai Ádám OSB

**A MAGYARORSZÁGI
SZERZETESRENDEK
APOSTOLI
VIZITÁCIÓJA
1927–1935**

Pannonhalma, 2008

Sumptibus Foundationis
Historia Ecclesiastica Hungarica
Alapítvány támogatásával

© Archiabbatia de Sancto Monte Pannoniae

Felelős Kiadó/Editore Responsabile:
SE Várszegi Asztrik OSB
főapát / Arciabate di Pannonhalma

A térképeket készítette:
Sasi Attila
cartograph

ISSN HU 1219-7440
HU ISBN 978-963-9053-79-3

Attenzione!

Figyelem!

Questo libro fu scritto in varie lingue. In maggioranza troviamo delle fonti dell'epoca in lingue: tedesca, latina e quella italiana. Il pubblico a cui è destinato è quello ungherese, ma si può utilizzare anche, oltre il saggio di introduzione, la parte documentaristica.

Könyvünk olvasásához több nyelvismerete szükséges: német, latin, francia és főleg olasz – anyanyelvünkön kívül. A forrásokat nem fordítottuk, viszont a forrásközléseket megelőzően bevezető tanulmányokat helyeztünk el.

Abtprimas Notker Wolf OSB,

der mich zu seinem Archivar (2000-2007)

ernannt,

sowie

Erzabt Bischof Imre Asztrik Várszegi OSB

dem Verfasser der Monographie über

Erzabt Chrysostomus Kelemen OSB und

Vorsitzenden der Konferenz der Männerorden in Ungarn,

der mich zur Veröffentlichung angeregt hat,

in Dankbarkeit und Ehre

gewidmet

P. Adam Somorjai OSB

Sankt Anselm in Rom,

Am Fest des Hl. Benedikt, den 11. Juli 2008

INDICE

Introduzione (ung.)	11
Fonti Romani alla visita apostolica degli Istituti di Vita Consacrata in Ungheria	13
Römische Quellen zur Apostolischen Visitation der Männer- und Frauenorden in Ungarn.	16

I. parte: Visita apostolica della Congregazione Benedettina Ungherese e lo status giuridico dell'Arciabate di Pannonhalma

1. Nomine e dimissioni dell'Arciabate di Pannonhalma, Crisostomo Kelemen	19
2. La visita apostolica e la riforma pontificia dei benedettini di Ungheria	77
3. Conclusione. Cronologia.	105

II. parte: Visita apostolica degli Istituti di vita consacrata in Ungheria

Elenchus Religiosorum	112
1. Breve storia della visita apostolica	113
2. Istituti maschili	105
Visitatore apostolico: Hubert Hansen SVD, rapporti	159
Delegati apostolici, nomina e rapporti	239
3. Istituti femminili: Ferenc Áronffy CM	301
4. Conclusione	425
Elenco delle Suore	431
Elenco degli Istituti secondo l'Annuario Pontificio 2008.	438

Appendix: Una casa non visitata

Verso l'autonomia del Superiorato di Komárno / Komárom	451
--	-----

Elementi biografici	535
Bibliografica	547
Indici	551
Documenti in facsimile	552

TARTALOM

Előszó	11
Olasz nyelvű bevezető	13
Német nyelvű bevezető	16

I. rész: A Magyar Bencés Kongregáció apostoli vizitációja és a pannonhalmi főapát jogi helyzete

1. Kelemen Krizosztom Pannonhalmi Főapát kinevezései és lemondásai	21
2. A magyarországi bencések apostoli vizitációja és pápai reformja	77
3. Értékelés, kronológia	105

II. rész: A magyarországi szerzetesrendek apostoli vizitációja

Táblázat	112
1. Az apostoli vizitáció rövid története	113
2. Férfirendek	
2a. Apostoli vizitátor. Hubert Hansen SVD jelentései	159
2b. Apostoli delegátusok kinevezése és jelentései	239
3. Női rendek: Áronffy Ferenc CM	301
4. Összefoglalás	425
Táblázat. Elenchus Sororum	431
Férfi és női rendek az Annuario Pontificio 2008 szerint	438

Appendix: Egy ház, ahol nem volt vizitáció

A komárnói / komáromi bencés ház önállósulása	451
---	-----

Életrajzok	535
Irodalom	547
Mutatók	551
Fakszimilék	553

ELŐSZÓ

A magyarországi férfi- és női rendek 1927–1935 közötti apostoli vizitációja történelmi irodalmunkban ismeretlen volt. Véletlenül fedeztem fel ezeket, amikor Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát kinevezésének iratait kerestem. A primás apáti levéltárban talált iratok elvezettek a Szerzetesi Kongregációhoz, az ott talált anyag pedig további kutatásra adott ösztönzést.

Ez a kötet még nem vállalkozhat arra, hogy az apostoli vizitációt a maga teljességében, monografikus igénnyel mutassa be. Inkább csak jelzi, hogy van itt egy téma, van itt egy kutatási lehetőség. Az egyes fejezetek eredetileg önálló közlésnek készültek, az első két fejezet meg is jelent nyomtatásban. Az anyag mennyisége és jelentősége egyaránt indokolja, hogy önálló kötetbe gyűjtve kerüljenek az érdeklődő szakközönség elé, akik közül első helyen a magyarországi szerzetesrendek előjáróira és történészeire gondolhatunk.

Kutatásaimban azt vettem észre, hogy a feldolgozás során egyre inkább szétágaznak a szálak, és valószínűleg nem egy ember munkája lesz, hogy minden itt szóba jöhető levéltárban személyesen kutasson. Már azért sem, mert az egyes rendi vizitációk anyaga elsősorban arra a rendre tartozik, amelyre vonatkozik, és még nem igazán adott a történelmi távlat, hogy a történetírás *sine ira et studio* nyúlhasson e témához. Így pl. Kelemen Krizosztom főapát személye, ha én nem is ismerhettem, nálam egy nemzedékkel idősebb rendtársak számára élő emlék, az ő kora pedig nemzedékem számára friss történelmi örökség.

Legyen ez a szöveggyűjtemény és az egyes részeket bevezető néhány tanulmány alkalom arra, hogy fölfigyeljünk a római központ közelségére és arra is, hogy ez a közelség adott esetben nagy kincs lehet, csak föl kell ismerni és élni kell vele. Ma már nem engedély, hanem inkább akarat kérdése, hogy Rómában vagy otthon folytassuk az itt megkezdett kutatásokat.

Köszönettel tartozom a Szerzetesi Kongregáció nagyobb előjáróinak, hogy kutatásaimat engedélyezték. Külön köszönet Prof. Dr. Dr. Zakar Polikárp O. Cist zirci főapát úrnak, aki széles körű elfoglaltságai között mindig talált időt arra, hogy kérdéseimet megválaszolja, gondolok elsősorban a latin nyelvű kéziratok olvasására és értelmezésére.

A Szerzetesi Kongregáció levéltárosa, Albertina Baćak SSFCR nővérnek pedig azt köszönöm, hogy egyéb sokrétű teendői mellett ismételten készségesen állt rendelkezésre a kutatások során.

A Rendtörténeti Füzetek sorozat Pannonhalma millenniumi esztendejében indult, 2008-ig 13. számig jutott el.

A címválasztás nem egészen pontos. Mint egyik recensünk is megjegyezte: (Bencés) Rendtörténeti Füzetekről volt szó, de a megjegyzést kiegészítjük: egészen a 12. számig. Ebben a 13. számban, bencés témából kiindulva, horizontunk fokozatosan kitágult a magyarországi férfi- s női rendekre. Jelzi, hogy van egy olyan látószög, amelyen belül a hazai bencés rendtörténet is része az ország szerzetesrendjei történetének.

Ez elégséges ok arra, hogy a sorozatot szándékaink szerint más rendek történetírása felé is megnyissuk.

S hogy a bencés rendtörténet továbbra is megjelenési lehetőséghez jusson, megindítjuk a *Bencés Rendtörténet* c. sorozatot, amelynek első száma a Bencés Konföderáció története és saját jogának ismertetése lesz.

Hálát adva a jó Istennek az elmúlt 13 esztendő lehetőségeiért, intézményi rendszer hiányában a Gondviselésre bízunk mindkét sorozatot.

Kelt Rómában, 2008. július 11-én

Somorjai Ádám OSB
sorozatszerkesztő
www.ahogylehet.info

FONTI ROMANI ALLA VISITA APOSTOLICA DEGLI ISTITUTI DI VITA CONSACRATA IN UNGHERIA 1927-1935

In questo libro si trovano documenti in lingue originali della visita apostolica nelle case degli Istituti di vita consacrata in Ungheria (1927-1935), sia maschili (105 case ca.), sia femminili (300 case ca.), con introduzione in lingua ungherese.

Nella prima parte il nostro interesse concentra sulla visita apostolica della Congregazione Benedettina Ungherese e sulle due nomine dell'Arciabate Crisostomo Kelemen OSB. All'inizio delle nostre ricerche era il desiderio di ritrovare le schede di votazione del Capitolo generale della Congregazione, che furono ritrovati integri nell'Archivio della Congregazione per gli Istituti di Vita Consacrata e le Società di Vita Apostolica. L'intenzione della Santa Sede era di introdurre una riforma della vita religiosa, e l'uomo chiave di questa riforma, era il P. Crisostomo Kelemen, il quale fu nominato precedentemente, nel 1929, Coadiutore dell'Arciabate. Quando morì l'Arciabate Remigio Bárdos, la Congregazione, previa consulta dell'Abate Primate Fedele di Stotzingen, ha decretato l'elezione del nuovo Arciabate per vota dispersa. Alla ricerca del perché di tale procedura: che le schede furono raccolti subito dopo il primo ballottaggio e spediti da Pannonhalma alla Nunziatura Apostolica di Budapest, e valutati solo nella sede della Congregazione a Roma, si è trovata la risposta: dalle schede risulta chiaro, che il primo ballottaggio portò già frutti maturi: una maggioranza assoluta per il candidato della riforma. Doveva essere ancora un ulteriore importante motivo: la partecipazione all'elezione dell'Arciabate per tutti componenti del Capitolo generale, anche per i Confratelli che vivevano nel Superiorato di Komárno/Komárom. Tale città, appena un decennio prima, fu separata dalla frontiera di stato e la comunità si trovò in Cecoslovacchia. Una votazione per vota dispersa, raccolta e valutata sul suolo neutrale, cioè dello Stato della Città del Vaticano, fu necessaria. La bellezza ancora di questa storia è che tale Stato fu anche appena eretto. Così, il nostro tema meriterà l'interesse non solo degli storici del monachesimo o della vita religiosa in

Ungheria e Cecoslovacchia, ma anche della diplomazia del Vaticano. Nella prima parte si trattano allora questioni della visita apostolica della Congregazione Benedettina Ungherese, ritrovando anche dei documenti circa la nomina del nuovo Arciabate della riforma. Si nota che per questa parte furono usati due archivi: quello della Congregazione e l'Archivio dell'Abate Preme nella Badia Primaziale S. Anselmo sull'Aventino.

Nella seconda parte l'orizzonte viene allargato, descrivendo brevemente la visita apostolica di tutti gli Istituti in Ungheria. L'iniziativa fu – secondo i documenti – del Nunzio Apostolico in Ungheria, S.E. Cesare Orsenigo, e il motivo, che dopo il crollo dell'Austro-Ungheria, quando tutti i confini dell'Ungheria storica furono ridotti, furono cambiate anche le strutture degli Istituti religiosi. Inoltre, il Nunzio ha visto segnali di non-osservanza della spiritualità degli Fondatori, specialmente nel caso degli Ordini docenti, cioè: Benedettini, Cisterciensi, Premonstratensi e Scolopi. Dietro Udienza concessa da Papa Pio XI nell'aprile 1927, il Nunzio acquistò il placet per tale idea, e presentò tre candidati idonei da eseguire la visita apostolica. Furono così nominati ancora nel 1927 i visitatori apostolici: Rev. P. Hubertus Hansen SVD, primo provinciale del suo Istituto in Ungheria, di origine tedesca, che impadronì la lingua ungherese. Le sue relazioni fanno un capitolo a se, dove abbiamo anche pubblicato delle cartine geografiche delle case dei rispettivi Istituti maschili. La sua proposta era di dare un ulteriore controllo quanto allo stato della riforma della vita religiosa. Dopo una corrispondenza con il nuovo Nunzio apostolico, S. E. Mons. Angelo Rotta, ogni Istituto ricevette ancora il biglietto di invito della Congregazione di nominare delegati apostolici nel loro seno. In un capitolo pubblichiamo i materiali di questa seconda visita apostolica, quanto ritrovabili nell'Archivio della Congregazione. Il secondo Visitatore apostolico fu nominato il Visitatore della Congregazione delle Missioni, Rev. P. Francesco Áronffy CM, che divenne anche Provinciale del suo Istituto. Le sue relazioni, scritte tutte a mano, descrivono in lingua latina in una monotonia le situazioni delle case degli rispettivi Istituti femminili. Tale visita durò ca. 5 anni, ma arrivò felicemente a porto. Non si trova né per questo caso, né per l'altro, una valutazione dettagliata della situazione spirituale degli Istituti visitati in Ungheria. Ci fu ancora la nomina di un terzo Visitatore apostolico del Rev. Mons. Ignazio Magdics di Budapest, per gli

Istituti degli altri due Visitatori, cioè per i Verbiti, per la Congregazione delle Missioni, e per le Figlie della Carità di San Vincenzo a Paoli in Ungheria, di cui Visitatore era il Rev. Áronffy CM. Purtroppo, non si trovano le rispettive relazioni.

Nella terza ed ultima parte descriviamo la situazione del Superiorato in Komárno (ung: Komárom), parte della Congregazione Benedettina Ungherese, che non fu visitata, trovandosi sul territorio di un altro Stato. Le vicende di questa casa furono caratterizzati fortemente dal governo cecoslovacco, il quale era in via di pertrattare con la Santa Sede, e non riconobbe la casa di Komárno, eccetto, se si stacca dalla casa materna in Ungheria (a distanza di 45 km circa). I materiali in ambedue archivi da noi presi in considerazione attestano che furono quattro tentativi di elevare il rango della Casa, sia a una Congregazione Indipendente, sia ad una Abbazia nullius, infine, nel 1947, al priorato, parte della appena eretta Congregazione Slava.

Questa documentazione è ideata anche per un pubblico che non legge in lingua ungherese, i documenti si trovano nelle lingue originali. Sicuramente, il tema meriterà un giorno di una valutazione più dettagliata in una lingua più conosciuta. Nonostante, gli storici degli Istituti qui nominati, potranno trovare dei documenti per l'interesse storico delle loro Comunità, ed eventualmente un invito per continuare le ricerche archivistiche.

Ringrazio la cortesia dei Superiori della Congregazione per gli Istituti di Vita Consacrata e le Società di Vita Apostolica, che mi hanno concesso le ricerche. Una parola del ringraziamento alla Rev. da Suora Albertina Bačák SSFCR, Archivista, la quale mi dava sempre una mano, nella paziente ricerca dei documenti.

Roma, lì 11 luglio 2008

P. Adam Somorjai OSB
Procuratore Generale
della Congregazione Benedettina Ungherese
ed Archivista dell'Abate Primate
negli anni 2000–2007

RÖMISCHE QUELLEN ZUR APOSTOLISCHEN VISITATION DER MÄNNER- UND FRAUENORDEN IN UNGARN, 1927–1935

In diesem Buch sind Dokumente in den Originalsprachen zur Apostolischen Visitation in den Häusern der Männer- (105 Häuser) und Frauenorden (300 Häuser) in Ungarn, in den Jahren 1927–1935 zu finden, jeweils mit Einführung in ungarischer Sprache.

Im ersten Teil konzentriert sich unser Interesse auf die Apostolische Visitation der Ungarischen Benediktinerkongregation, und auf die beiden päpstlichen Ernennungen des Erzabtes Chrysostomus Kelemen OSB. Zunächst sollten die Stimmzettel des Generalkapitels der Kongregation wiedergefunden wurden, die im Archiv der Ordenskongregation aufbewahrt worden sind. Es stellte sich heraus, daß nach der ersten Wahlrunde alle Stimmzettel, je nach Häusern gruppiert, *per vota dispersa* im Büro des Erzabtes gesammelt und an die Apostolische Nuntiatur in Budapest weitergeschickt worden sind, um sie an die Ordenskongregation in Rom weiterzuleiten. In Rom wurden sie ausgezählt, und erst danach wurde die Ernennungsurkunde ausgestellt. In der Suche nach dem Warum dieser Vorgehensweise hat sich ergeben, daß dahinter die Sicherung der Durchführung einer monastischen Reform in den Benediktinerkonventen Ungarns steckte. Die Schlüsselfigur der Reform war Chrysostomus Kelemen, der schon früher, im Jahre 1929 zum Koadjutor des Erzabtes ernannt wurde. Erst jetzt, aufgrund der archivalischen Befunde stellte sich eindeutig heraus: die absolute Mehrheit der Wähler fiel schon nach der ersten Wahlrunde auf seine Person. Eine Entdeckung, deren Kenntnis so viele Jahrzehnte sowohl in der Ungarischen Benediktinerkongregation fehlte, als auch der betroffenen Person vorenthalten war. So wird verständlich, daß er mehrmals abdanken wollte. Im Januar 1933 kam noch ein zweiter wichtiger Aspekt hinzu: durch die Abstimmung *per vota dispersa* konnte auch ein Konvent sich einbringen, der ein Jahrzehnt zuvor durch die Grenzziehung an die Tschechoslowakei gefallen ist, und der in der Stadt Komárno (ung. Komárom) tätig war. Da die tschechoslowakische Regierung eine Trennung dieses Konvents von der Ungarischen Kongregation erzielen wollte, hätte er nicht erlaubt, daß die Konventualen an der Abstimmung beteiligt werden. Auf diese seltsame Art und

Weise konnte erzielt werden, daß die Stimmen auf neutraler Ebene, d. h. im jungen Vatikanstaat ausgezählt wurden. Dadurch bekommt diese Vorgehensweise eine andere Dimension: auch die Historiker der Diplomatiegeschichte des Vatikans können daran interessiert werden.

Im ersten Teil werden also die Probleme der Apostolischen Visitation bei den Benediktinern in Ungarn behandelt, sowie die Dokumente zur Ernennung des Koadjutors (1929), dann des Erzabtes (1933), Schlüsselfigur der monastischen Reform. Diese Dokumente sind sowohl im Archiv des Abtprimas in der Primatialabtei Sankt Anselm auf dem Aventin, als auch im Archiv der Ordenskongregation bewahrt und vorzufinden.

Im zweiten Teil wird der Horizont erweitert und die Apostolische Visitation aller Ordensniederlassungen in Ungarn kurz beschrieben. Der Vorschlag kam – nach den Dokumenten – vom Nuntius Cesare Orsenigo. Seine Motivation wird dadurch verständlich, daß die Landesgrenzen Ungarns nach dem ersten Weltkrieg neu gezogen, das Hoheitsgebiet verkleinert wurde und auch die alten Strukturen der Orden und Kongregationen erheblich geändert wurden. Darüber hinaus gab es in den Augen des Nuntius Zeichen der Dekadenz, insofern die Spiritualität der jeweiligen Ordensgründer nicht genügend eingehalten wurde, vor allem im Falle der sogenannten Lehrorden: Benediktiner, Zisterzienser, Prämonstratenser und Piaristen. Papst Pius XI hat dem Nuntius im Rahmen einer Privataudienz im April 1927 empfohlen, die Apostolische Visitation durchzuführen. Schon im Juni 1927 wurden die drei apostolischen Visitatoren ernannt.

P. Hubertus Hansen SVD, der erste Provinzial der Steyler Missionare in Ungarn, ein Deutscher aus dem Rheinland (Wehr, Erzdiözese Köln), der gut ungarisch gelernt hat, war zum Visitor der Männerorden ernannt worden. Seine Visitationsberichte bilden ein eigenes Kapitel. Er hat vorgeschlagen, die Reform noch einmal kontrollieren zu lassen. Nach einer Korrespondenz mit dem neuen Nuntius, Erzbischof Angelo Rotta, fiel die Entscheidung der Ordenskongregation: jeder General bekam die Einladung, einen Päpstlichen Delegaten zu präsentieren, der die Durchführung der eventuellen Reforme kontrollieren soll. Diese zweite Runde der Apostolischen Visitation ist in einem neuen Kapitel dargestellt, aber die Dokumentation ist noch nicht vollständig. Für die Frauenorden wurde P. Franz Áronffy CM ernannt. Seine Visitationsberichte sind alle handschriftlich gefertigt,

und beschreiben in einem einfachen Latein monoton und repetitiv die Lage der verschiedenen Niederlassungen, ca. 300 Häuser. Es dauerte in seinem Fall sehr lange, und erst im Jahre 1932 hatte er alle Berichte fertig. Leider wurden bisher keine Hinweise gefunden, ob diese beiden Visitationsberichte seitens der Kongregation nachträglich ausgewertet worden sind. Es fehlen die Berichte des dritten Apostolischen Visitators, Mons. Ignazio Magdics, der für die Orden der obengenannten beiden Visitatoren zuständig war: Steyler Missionare, Lazaristen und die Töchter der göttlichen Liebe.

Im dritten und letzten Teil folgt die Beschreibung der Lage eines Hauses, das nicht visitiert wurde, weil es außerhalb der Landesgrenzen lag. Das Superiorat in Komárno in der Slowakei (ung: Komárom), ca 45 km von der Ordenszentrale entfernt, wurde von der tschechoslowakischen Regierung nicht als Mitglied der Ungarischen Benediktinerkongregation anerkannt. Die beiden von uns gekannten Archive haben viele Dokumente, welche die Bestrebungen in Richtung einer Verselbständigung des Konvents belegen: sei es eine eigene Benediktinerkongregation, oder eine Abtei Nullius, oder schließlich ein Konventualpriorat als Mitglied der im Jahre 1945 gegründeten Slavischen Benediktinerkongregation.

Dieses Werk ist nicht nur für ungarische Leser gedacht; die Dokumente sind in den jeweiligen Originalsprachen vorzufinden. In einem anderen Rahmen soll eine Auswertung und eine ausführliche Darstellung des gefundenen folgen. Die Historiker der genannten Orden und Kongregationen könnten jedoch interessantes Material vorfinden, die zu weiteren Forschungen bezüglich ihrer Gemeinschaften anregen mögen.

Ich danke den Vorgesetzten der Ordenskongregation, daß sie mir die Forschungsarbeit ermöglicht haben. Ein besonderer Dank gilt der Archivarin der Kongregation, der ehrwürdigen Schwester Albertina Baćak SSFCR, die mir bei meinen Forschungen mit Rat und Tat geholfen hat.

Rom, am 11. Juli 2008

P. Adam Somorjai OSB

I. rész:
A Magyar Bencés Kongregáció
apostoli vizitációja
és a pannonhalmi főapát jogi helyzete

*

I. parte:
Visita apostolica della Congregazione
Benedettina Ungherese e lo stato giuridico
dell'Arciabate di Pannonhalma

KELEMEN KRIZOSZTOM PANNONHALMI FŐAPÁT KINEVEZÉSEI ÉS LEMONDÁSAI

Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát (1929–1950)¹ két kinevezésének és négy lemondásának története máig le nem zárt kérdésként maradt meg a Magyar Bencés Kongregáció tagjainak emlékezetében csak úgy, mint a róla szóló monográfiában.²

Újabb adatokat eddig a S. Anselmo Bencés Prímásapátság³ és a Szerzetesi Kongregáció⁴ levéltárában találtam. Utóbbi a kutatók előtt a minket illető periódusra vonatkozóan 2006 szeptemberében nyílt meg. Ez a beszámoló az első eredmények fölfedezésének jegyében született. Reményeink szerint további adatokat találhatunk a Vatikáni Titkos Levéltárban (ASV – Archivio Segreto Vaticano), részben az államtitkársági *fondo* vonatkozó éveiben (Fondo Segreteria di Stato), részben a budapesti Apostoli Nunciatúra fondójában. A Püspöki Kongregáció levéltárának tanulmányozásához nem kaptam kutatási engedélyt, de Francesco Monterisi érsek, a Püspöki Kongregáció titkára 2006 februárjában telefonon arról értesített, hogy nincs ott más, csak a kinevezési okirat.

Kelemen Krizosztomot 1929-ben főapáti koadjutornak nevezték ki, majd a szívbeteg Bárdos Remig főapát* 1932. május 12-én bekövetkezett halála után, 1933-ban, főapátnak.

Első lemondása koadjutorrá való kinevezése előtt menekülés formájában történik: jelentkezik a karmelita rendbe.⁵ Ettől Orsenigo nuncius* 1929. június 29-én eltiltja.⁶ 1929 nyár végén már koadjutor.

Második lemondását írásban 1932. november 10-én fektette le⁷ és küldte meg az apostoli nuncius útján a Szentatyának, másolatban (alighanem postai úton) Fidelis von Stotzingen* prímás apátnak. Mivel késett az utód kinevezése, gyenge egészségi állapotára hivatkozva így próbálta siettetni a maga részéről a folyamatot.

Harmadik lemondása 1939-ben,⁸ negyedik lemondása 1944⁹-ben kelt. Mint ismeretes, mindegyik lemondási kísérlete sikertelen maradt, előbb XI. Piusz, majd XII. Piusz pápa bizalma töretlen maradt iránta.

Bizonytalanságához – egészségi állapotán túl – hozzájárult az a körülmény, hogy – bár, mint írja, Rotta nuncius* efelől biztosította¹⁰ – a rendtársak ugyan őt választották meg, de ez sem az ő számára, sem a rendtársak számára nem volt magától értetődő, hiszen az első skrutinium után az összes szavazatot megküldték Budapestre, az Apostoli Nunciatúrára.¹¹ Csak most, sok évtizedes bizonytalanság után, a Szerzetesi Kongregáció levéltárában őrzött szavazócédulák és azok összesítése ismeretében jutunk egzakt bizonyosságra: 193 szavazatból Kelemen Krizosztom koadjutor kapta a legtöbbet, már az első skrutiniumban: 113 szavazatot első helyen.¹²

A S. Anselmo levéltárában Kelemen Krizosztom koadjutor, majd főapát és Fidelis von Stotzingen prímás apát közti levelezés található. Ezt egészíti ki Mázy Engelbert tihanyi apát* több levele a prímás apáthoz és egy válasz-, ill. kérőlevél, amelyben Von Stotzingen prímás apát információt kér a koadjutorról. Van dokumentáció a kinevezéssel kapcsolatosan is, de ezek – Pizzardo érsek közleménye kivételével – másodpéldányok.¹³

A Szerzetesi Kongregáció levéltára Serédi Jusztinián OSB bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek, Cesare Orsenigo, majd főleg Angelo Rotta budapesti apostoli nuncius, a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusa, ill. érsek titkára, a Vatikáni Államtitkárság, valamint Fidelis von Stotzingen prímás apát hivatali levelezését őrzi. Itt található Janota Cirill OSB generális prokurátor¹⁴ kézjegye is. Ezt az anyagot kronológiai rendbe tettük és a könnyebb áttekinthetőség kedvéért az egyes tárgyévek sorrendjében hozzuk.

A tárgyalt témák: a választókáptalan részéről fölmerül az igény, hogy a megszokott módon, a statútumok szerint, három jelöltet állíthassanak, akik közül egyet nevez ki az Apostoli Szentszék. Mind Serédi bíboros hercegprímás, mind Rotta nuncius számára fontos a kormányhivatalok konszenzusának biztosítása, különösen is a bíróságoké, tekintettel az éveken át tartó perekre és arra, hogy a Rendet a törvény előtt szabályosan megválasztott és megerősített főapátnak, ill. főapáti koadjutornak kell képviselnie. Ugyanakkor mind a nuncius, mind a Szerzetesi Kongregáció abban volt érdekelt, hogy a Magyar Bencés Kongregációban biztos kezekben folytatódjék a nemrég megkezdett szerzetesi reform. 1927–1929-ben ugyanis az összes magyarországi szerzetesrendre kiterjedt az apostoli vizitáció, amellyel P. Hubert Hansen verbita tartományfőnököt* bízta meg,¹⁵ majd a Magyar Bencés Kongregáció házaiban következett apostoli vizitáció, amelyet Strohsacker göttweigi

apát, apostoli delegátus végzett. Az Apostoli Szentszék a szerzetesi reform biztosítása érdekében, a főapátválasztó káptalan első fordulójának szavazatait figyelembe véve, élt a kinevezés jogával.

E levelezés ismertetése hozzájárul az ún. kánoni processzus folyamatának megismeréséhez, értékes adalék a főpapkinevezések körüli információs folyamat vizsgálatához. Bár a témát még nem merítettük ki teljesen, ezek alapján már bizonyossággal vonhatunk le megfelelő következtetéseket.

Az Apostoli Szentszék alaposan tájékozódott (figyelembe vette a Magyar Bencés Kongregáció főapátválasztó káptalanjának szavazatait, informálódott az esztergomi bíboros érsek, prímás, a budapesti apostoli nuncius, a Bencés Konföderáció prímás apátja véleménye felől), ezt követően megkérdezte a Magyar Kir. Kormányt, amely nem támasztott nehézségeket,¹⁶ s csak ezután nevezte ki Kelemen Krizosztomot 1929. augusztusában főapáti koadjutorrá, majd pedig, 1933. márciusában főapáttá.¹⁷

Sem a kinevezett főapát, sem a rendtársak nem ismerhették a választókáptalan eredményét, amely szerint az abszolút többség, 193 szavazóból 113, tehát a szavazók 58,5%-a szavazott rá mindjárt az első skrutiniumban. Labilis egészségi állapotán túl ennek az ismeretnek a hiánya is hozzájárult ahhoz, hogy 21 éves főpásztori működése alatt többször is lemondott hivataláról, amit azonban az egyházi előjárók, adott esetben maga a Szentatyá, nem fogadott el, hanem töretlen bizalmukról biztosították.

A budapesti apostoli nuncius eljárását az indokolja, hogy az Apostoli Szentszék szándéka szerint alkalmas embert kellett találnia, aki a szerzetesi reformot tovább folytatja Pannonhalmán, az apostoli vizitáció és az apostoli delegátus jelentéseinek kíváncsiságai szerint.

Az utókor csak hálás lehet az Apostoli Szentszéknek, nevezetesen Cesare Orsenigo, majd kiváltképpen Angelo Rotta nunciusnak és a mindenkori nagyobb előjáróknak, akik akár az Államtitkárság, akár a Szerzetesi Kongregáció élén segítették a Szentatyát legfőbb pásztori munkájában. A szerzetesi reform elindult és meggyökerezett Pannonhalmán csakúgy, mint a Magyar Bencés Kongregáció más házaiban.

A II. világháború és az azt követő politikai helyzet mind Kelemen Krizosztom, mind a Magyar Bencés Kongregáció életében új kihívásokat hozott, amelyek tárgyalása az apostoli vizitációkra vonatkozó és a jelzett két levéltárban is föllelhető adalékok ismertetésével együtt a következő fejezetek feladata.

¹ Az egyes fontosabb személyekre vonatkozó életrajzi adatokat lásd a kötet végén. Első előforduláskor *-al jelöljük.

² Várszegi Imre Asztrik OSB, *Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát (1929–1950)*, in: *Pannonhalmi Főapátok 1.* (METEM Könyvek 2.) Budapest, 1990. 229–361. A rendi megújulás munkása (1928–1929–1933) c. fejezet, *i. m.*, 256–261.

³ A S. Anselmo Prímásapátság XIII. Leó pápa határozott szándékából és – nagyrészt – bőkezűségéből, mint a Boldog XI. Ince által 1687-ben alapított Szent Anzelm Főiskola jogutódja –, 1892–1900 között épült a római Aventinus dombon, két korábbi bencés apátság: a Szent Adalbert kapcsán a magyar szakirodalomban is fellelhető Szent Elek és Bonifác apátság, valamint a magyar irodalomban kevésbé ismert, S. Maria del Priorato perjelség közvetlen közelében. (Utóbbi egykor Cluny római rendháza volt, jelenleg a Szuverén Máltai Lovagrend egyik fontos intézménye.) 1893-tól a XIII. Leó által felállított Bencés Konföderáció prímás apátjának rezidenciája. Lásd Engelbert, Pius OSB, *A Római Szent Anzelm Bencés Kollégium. Az első száz év rövid története (1888–1988)* (Rendtörténeti Füzetek 8), Pannonhalma 2004. 276. – A két másik bencés apátság történetéhez: *Monasticon Italiae. Repertorio topo-bibliografico dei monasteri italiani, I. Roma e Lazio*, Szerk. F. Caraffa, Centro Storico Benedettino Italiano, Cesena 1981. Nr. 47: SS. Bonifacio e Alessio all'Aventino, 46–47. Nr. 111: S. Maria in Aventino, 63. – A prímás apáti levéltár rövidítése: APR.

⁴ „Congregazione per gli Istituti di Vita Consacrata e le Società di Vita Apostolica” (CIVCSVA). Alapította V. Szixtusz pápa 1586-ban: „S. Congregatio super consultationibus regularium”. 1601-ben egyesítve a Püspöki Kongregációval: „Congregatio pro consultationibus episcoporum et aliorum praelatorum”. 1908-ban X. Szent Piusz pápa különválasztotta: Congregazione dei Religiosi (Szerzetesi Kongregáció). 1967-ben VI. Pál pápa (*Regimine Ecclesiae Universae* konstitúció) a világi intézmények ügyeinek intézését is rábízta: „Congregazione per i Religiosi e gli Istituti Secolari” (rövidítve: CRIS). 1988-ban II. János Pál pápa (*Pastor Bonus* konstitúció) a nevét hivatalosan Megszentelt Élet Intézményei és az Apostoli Élet Társaságai Kongregációjára változtatta. Lásd: *Annuario Pontificio*, 2006. 1873–1874; Lásd még: Erdő P., *Egyházjog*, Budapest 1991. 233. – A hétköznapi használatban továbbra is: Szerzetesi Kongregáció. Levéltári anyaga 1908-ig a Vatikáni Titkos Levéltárban, 1908-tól a Kongregáció székhelyén (Róma, Piazza Pio XII, 3.) található.

⁵ Az 1855-ben tartott apostoli vizitációt követően több rendtárs szigorúbb monostort választott, így Jób Tóbiás a karmelita rendbe ment át. Lásd: Sólymos

Sz., *Adalékok a Magyar Bencés Kongregáció 19. századi belső életéhez*, in: Uő, *Pannonhalma élete a XIX. században*. Összegejtött rendtörténeti tanulmányok (Rendtörténeti Füzetek 3). Pannonhalma 1999. 144–224. – Kelemen Krizosztom döntésének tehát volt egyfajta előzménye, amely szintén egy korábbi apostoli vizitáció után következett be. – A karmeliták maradtak alternatívának Máty Engelbert nemzedéke számára is, lásd 1932. nov. 7-én kelt levelét a primás apáthoz (alább, Adattár, I. B 1.).

⁶ “Quid vis, desertor esse vis? Tu debes primus esse, qui aedificat Ordinem. Monachus es, Beatissimus Pater mandatum dat, tu obedire debes.” *Pro memoria*, idézi: Várszegi, i. m., 259. A nuncius e szavai után csak egy válasza lehetett: “Fiat voluntas Dei” – I. h. – Lásd még Orsenigo nuncius ezt követő napon kelt fölterjesztését, amelyben diplomatikusan fogalmaz: Adattár, II. 1929. 2.

⁷ Lásd Adattár, II. C 1.

⁸ 1939. okt. 23-i dátummal, Szentatyához címzett levele, Szerzetesi Kongregáció levéltára (Archivio CIVCSVA), SR 5933. jelzet alatt. Iratgyűjtő ikt.sz.: 7446/39, felirata: Congregazione Ungherese. Arciab. Crisostomo Kelemen, circa sua rinuncia.

⁹ 1944. jan. 12-i dátummal, Szentatyához címzett levele, lásd előbbi jegyzetet, ikt. sz. 1656/1939.

¹⁰ Lásd Adattár, I. A 7.

¹¹ A külügyminisztériumi források alapján dolgozó Salacz Gábor szerint azért, mert csak ily módon adhatták le szavazataikat a csehszlovákiai Komárno /Komáromban dolgozó rendtársak. Ugyancsak Salacz közlése, hogy a szavazócédulákat a Szerzetesi Kongregációban bontották fel. Salacz G., *A főkegyúri jog és a püspökök kinevezése a két világháború között Magyarországon* (Dissertationes Hungaricae ex historia Ecclesiae XVI), Budapest 2002. 161.

¹² Lásd Adattár, II. 1933. 4. – Archivio CIVCSVA, SR 5933. jelzet alatt, ikt. sz. 5008/30 a vizitációs anyag részeként megtalálható az összes szavazócédula. Az ezeket kísérő olasz nyelvű elsárgult kéziratos feljegyzés magyar fordítása: *1933 januárjában a pannonhalmi közösség által a főapátválasztásra leadott titkos szavazás fő eredményei: 8 szavazat üres lap, kettő közülük a státútumok szerinti szavazást kíván. A 193 érvényes szavazatból:*

1. R. P. Kelemen Krizosztom (koadjutor), 1. helyen: 113 szavazat, 2. helyen: 21 szavazat, 3. helyen: 17 szavazat;

2. R. P. Mattyasó[v]szky Kasszián, 1. helyen: 32, 2. helyen: 36, 3. helyen: 22;

3. R. P. Sárközy Pál (perjel), 1. helyen: 13, 2+. helyen: 37, 3. helyen: 33 szavazat.

Ezenkívül: Jándi Bernardin 6; Gácsér J. Kalazant 4; Horváth Ádám 4; Kühár Flóris 4; Niszler Teodóz 3; Máty Engelbert apát 2 (1, 1); Balogh Albin 2;

Janota Cirill 2 (2, 5); Erdélyi László 1; Szilágyi Oszkár 1; Strommer Viktorin 1; Boros Alán 1; (lap hátulján folytatódik) Horváth Károly 1; Blazovich Jákó 1; Várkonyi Hildebrand 1; Kálovics Adorján 1.

Figyelmet érdemel a záróértékelés:

A főapátválasztáshoz a Konstitúciók a szavazatok abszolút többségét írják elő. 193 szavazatból az abszolút többség 97 szavazat. D. Kelemen Krizosztom Koadjutor Úr 113 szavazatot kapott első helyen, ennek következtében a Konstitúciók szerint meg van választva.

¹³ Lásd Adattár, I. C 3.

¹⁴ A generális prokurátor a szerzetesjogban és a gyakorlatban megfelel az ügyvivő, az ágens tiszteinek, jelen esetben a Pannonhalmi Szent Benedek-rend, azaz a Magyar Bencés Kongregáció hivatalos ügyeinek intézője az egyes vatikáni hivataloknál. "Stellvertreter einer geschäftsfähigen Person, der zu rechtsgeschäftlichem Handeln (CIC 124) im fremden Namen befähigt und berechtigt ist.", Hülskamp, M., *Prokurator*, in: *Lexikon für Theologie und Kirche*, 3. kiadás, 8 (1999) 622; Lásd még: Broeck G. van den, *Procuratore Generale*, in: *Dizionario degli Istituti di Perfezione*, VII (1973) 879–880; 881–882; Rincón T., *Procuratore Generale: Il CIC*, in: *Dizionario degli Istituti di Perfezione*, VII (1973) 882–883; De Paolis V., *Il procuratore generale*, in: *Informationes SCRIS* 11 (1985/1) 108–125. – Jelesebb prokurátorok: Haudek Ágoston OSB 1888–1891; Serédi Jusztinián OSB 1920–1927; Janota Cirill OSB 1928–1942; Békés Gellért OSB (1946–1966); Büki Gábor OSB (1966–1997). Vö. *A Magyar Bencés Kongregáció tagjai a római Szent Anzelm kollégiumban, 1888–1998*, in: Sólmos Sz., *Pannonhalma élete, i. m.*, 306–307. Lásd még, Uő, *A Magyar Bencés Kongregáció szerepe a római Szent Anzelm Kollégium és a Bencés Konföderáció létrejöttében*, in: MEV-REGNUM 7 (1996/1–2) 134–135.

¹⁵ Archivio CIVCSVA, SR 5933. N. Rel. 1567/21, 5008/30 Regulari Austria-Ungheria-Czeco-Slovacchia-VISITA APOSTOLICA, N. 4696/27.

¹⁶ „A nuncius 1929. aug. 17-én kereste fel a külügyminisztert és közölte, hogy bár az *intesa semplice* szerint nem lenne szükség közlésre, mégis udvariasságból tájékoztatja a kormányt. A külügyminiszter hivatalosan tudomásul vette a tájékoztatást, és közölte, hogy kikéri a kormány véleményét. Aug. 21-én ... közölte, hogy Kelemen Krizosztom személye... szimpatikus.” in: Csizmadia A., *A magyar állam és az egyházak jogi kapcsolatainak kialakulása és gyakorlata a Horthy-korszakban*, Budapest 1966. 311.

¹⁷ Salacz Gábor, ismertette Kánya Kálmán külügy- és Hóman Bálint kultuszminiszter hivatalos válaszát, a kinevezést 1933. márc. 16-ra datálja. Salacz, i. m., 162. Megjelent márc. 13-i dátummal az *Acta Apostolicae Sedis*ben: 25 (1933) 140.

ADATTÁR

A felsorolásban figyelembe vettem az őrzés helyén található teljes anyagot. A közlés dolgozatunk címadásának megfelelően válogatott és nem terjed ki az 1939. és 1944. évi lemondás dokumentálására, valamint a szerzetesi reform kérdéskörére. A levelek számozása tölem. A kurzívált szövegközlés kézírást jelez. Az anyag általában gépelt, de van kézzel írott dokumentum is.

TARTALOM

I. Szent Anzelm Prímás Apátság, Prímás apáti Levéltár

Jelzet: Congregatio Hungarica pozíció.

A. Kelemen Krizosztom főapát(i koadjutor) és Fidelis von Stotzingen prímás apát levelezése, 15 levél, német nyelven, 1932–1942.

B. Mázy Engelbert tihanyi apát és Fidelis von Stotzingen prímás apát levelezése, 4 levél, német nyelven, 1932–1933.

C. Levelezés Kelemen Krizosztom főapáti kinevezése kapcsán: **1.** Kelemen Krizosztom koadjutor 1932. nov. 10-én kelt lemondása, másodpéldány; – **2.** Fidelis von Stotzingen prímás apát 5008/30 sz., 1932. nov. 28-án kelt *votumának* másodpéldánya; – **3.** Giuseppe Pizzardo c. niceai érsek, a Rendkívüli Egyházi Ügyek Szent Kongregációjának titkára 1933. márc. 15-én kelt 653/33 sz. levele Fidelis von Stotzingen prímás apáthoz; – **4.** Kézírásos feljegyzés (von Stotzingen?): az események kronológiája 1928–1933.

Jelzet: APr, Congregatio Hungarica, IV. Varie. Fasc. Nominatio Archiabbatis D. Chrysostomo Kelemen, 1932.

II. A Szerzetesi Kongregáció Levéltára

Jelzet: Archivio CIVCSVA, SR 5933.

1929: **1.** Gasparri bíboros államtitkár átirata Lépicier bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció Prefektusához, 1929. ápr. 16., ikt. sz. 719/29; – **2.** Orsenigo nuncius fölterjesztése Lépicier bíboroshoz, 1929. jún. 30., ikt. sz. 2534; – **3.** Serédi a Szerzetesi Kong-

regáció titkárához, 1929. júl. 27.; – **4.** Gasparri bíboros államtitkár átirata La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció Titkárához, 1929. aug. 12., ikt. sz. 1654/29.

- 1930:** Kelemen Krizosztom 1932. nov. 10-én kelt felmentési kérelmében említést tesz a reguláris fegyelem restaurációjáról, amelyet a Szerzetesi Kongregáció 1930. dec. 18-án írt elő.
- 1932:** **1.** Kelemen Krizosztom koadjutor 1932. nov. 10-én kelt latin nyelvű kérelme a Szentatyához, amelyben fölmentését kéri koadjutori feladatai alól. Janota Cirill prokurátor ellenjegyzése; – **2.** Serédi bíboros hercegprímás, esztergomi érsek levele Vincenzo La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1932. nov. 20.; – **3.** Fidelis von Stotzingen prímás apát 5008/30 sz., 1932. nov. 28-án kelt *votum*ának eredeti példánya; – **4.** A Szerzetesi Kongregáció dekrétuma, előírja a választást és meghatározza annak módját. 1932. dec. 19., ikt. sz. 5008/30; – **5.** A Szerzetesi Kongregáció 1932. dec. 19-én kelt 5008/30. sz. kísérőlevele Rotta nunciushoz, mellyel megküldi a fenti dekrétumot.
- 1933:** **1.** Rotta nuncius fölterjesztése Lépicier bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, 1933. jan. 19., ikt. sz.: 6732/1933, két melléklettel; – **2.** 1. sz. Melléklet: A Pannonhalmi Szent Márton Főapátság 1933. jan. 15-én tartott konventgyűlése jegyzőkönyvéből; – **3.** 2. sz. Melléklet: Serédi 1933. jan. 17-én kelt levele a nunciushoz; **4.** Szavazócédulák, összesítés, ill. a szavazati joggal rendelkező rendtársak névsora, Jelzet: SR 5933., ikt. sz. 5008/30 a vizitációs anyag része; – **5.** Rotta nuncius fölterjesztése Lépicier bíborosnak, a Szerzetesi Kongregáció prefektusának: 1933. márc. 4., ikt. sz. 6882/33; – **6.** Melléklet, a bíboros államtitkárnak megküldött fölterjesztés másolata. – **7.** Pizzardo érsek, az AA. EE.SS. titkárának átirata a Szerzetesi Kongregáció titkárához: La Puma érsekhez, 1933. márc. 15., ikt. sz. 725/33. – **8.** Rotta nuncius fölterjesztése Lépicier bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, 1933. apr. 7., ikt. sz.: 6979/33.

FORRÁSOK KÖZLÉSE

I. PRÍMÁS APÁTI LEVÉLTÁR

A. Kelemen Krizosztom főapát(i koadjutor) és Fidelis von Stotzingen prímás apát levelezése, 15 levél, német nyelven, 1932–1942: APr, Congregatio Hungarica pozíció.

1. 1932. febr. 4.

Megköszöni a jan. 30-án kelt levelet, beszámol a budapesti gimnázium telkének hivatalos bejegyzéséről, Balatonfüred helyzetéről, említést tesz az Anzelmianum három magyar lakójáról: Janota Cirillről és két studensről.

2. 1932. máj. 18.

Beszámol Bárdos Remig főapátnak Balatonfüreden, 1932. május 12-én bekövetkezett haláláról.

3. 1932. nov. 15. 1005/1932. sz.

Mellékletben küldi nov. 10-én kelt, a Szerzetesi Kongregációhoz benyújtott lemondását (lásd a Szerzetesi Kongregáció anyagánál: 1932.), kánoni választást kér. Indokolja lemondását. Szövege:

PANNONHALMI FŐAPÁT

koadjutora.

1005/1932. sz.

Hochwürdigster Herr Abt Primas !

Euer Gnaden!

Wollen Sie gütigst gestatten, dass ich mein untertäniges Gesuch an die Sacra Congr. Religiosorum vom 10. Nov. ehrfurchtsvollst hier beilege. In diesem Gesuche bitte ich, dass der Apost. Stuhl die nun schon acht Jahre andauernde Verwaisung der ungar. Kongregation aufheben und den erzäbtl. Stuhl per electionem canonicam gütigst besetzen wolle. Die Begründung meiner Bitte ist unbedingt richtig. Aber trotzdem muss ich Eurer Gnaden mitteilen, dass mein wichtigster

Grund der Mangel meiner Bildung und Sprachenkenntnis zur Erfüllung dieses wichtigen Amtes und das Gefühl meiner Unwürdigkeit, ferner meine aus Magenschwäche und Angegriffenheit der Lungen folgende oftmalige Kränklichkeit und Nervenschwäche ist. Wollen Sie gütigst gestatten, dass ich auf Grund dieser wichtigen Ursachen Euer Gnaden ersuchen dürfe, die Wahl des Erzabtes und zugleich meine Befreiung gnädig und energisch betreiben und befördern zu wollen.

Aus der zeitweiligen Lösung der Frage des erzäbl. Arbeitsfeldes sind zweifellos Schwierigkeiten entstanden. Aber trotzdem haben mich nicht diese Schwierigkeiten, sondern meine persönlichen Ursachen dem strengen Befehle meines Gewissens entsprechend bewogen, meine Befreiung von diesem Amte beim Apost. Stuhle wiederholt zu erbitten.

Ohne meine persönlichen Gründe würde ich mich glücklich schätzen und wäre stolz darauf, dass ich der Führer der ungar. Kongreg. des Benediktiner-Ordnes sein kann, denn unsere Kongregation hat ja auch Anteil daran, dass unser Land auch während tausendjähriger Stürme grossenteils katholisch blieb und seinen Glauben auch heute stolz zu bekennen wagt [./.] vor der grossen Welt. Unsere 7 Gymnasien entwickeln auch heute eine gesegnete Arbeit in der Erziehung der ungarischen Intelligenz und unsere Ordensprofessoren erfreuen sich einer aufrichtigen Popularität. Wir haben nicht nur vorzügliche Professoren in grosser Anzahl, sondern auch begeisterte Erzieher nach dem Herzen Gottes. Die Mitbrüder nehmen neben ihrer Professoren-Arbeit auch an der apostolischen Arbeit der freiwilligen Pastoration regen Anteil. Unsere gelehrten Mitbrüder arbeiten recht anerkennenswert auf dem Gebiete der Wissenschaften. Unlängst wurde aus unserer Kongregation der dritte Universitätsprofessor ernannt. Ich kann nur bedauern, dass ich Eurer Gnaden nicht die einzelnen Hefte der Rundschau von Pannonhalma in Übersetzung überreichen kann, welche voll sind von Wissen, Gediegenheit und Schönheit. Auch muss ich erwähnen, dass aus unserer Kongregation namhafte Redner öfters durch Radio vor dem ganzen Lande predigen. Aber mit dankbarer Anerkennung muss ich auch unserer Pfarrer gedenken, die in der kulturellen Betreuung des Dorfes eine führende Stellung im Lande einnehmen. Auch kann ich nicht verschweigen, dass ich in mehreren unserer Pfarreien vierstimmige Lieder von der ganzen Kirchenversammlung vorgetragen hörte und

ebenso die erhabenen Melodien des gregor. Chorals. Die liturgische Bewegung und die Bewegung der Volkshochschule haben ungarische Benediktiner in unserem Vaterlande angeregt. Auch meiner Mitbrüder, die auf dem Wirtschaftsfelde tätig sind muss ich mit höchstem Lobe gedenken. Nach Gott ist es zunächst ihnen zu verdanken, dass die wirtschaftliche Lage unserer Kongregation aus den durch den Weltkrieg uns getroffenen schweren Schicksalschlägen trotz der wirtschaftlichen Weltkrise schön langsam und sicher sich erholt.

Alles dieses erwähnte ich, Hochwürdigster Herr Abt-Primas, um zu zeigen, dass die Ursachen für meine Amtsenthebung – Gott sei Dank – nicht in meiner ungarischen Kongregation, sondern in mir liegen. Wenn ich unsere Kongregation nicht so sehr liebte, würde ich sagen: ich freue mich über die äusseren Ursachen meiner Bitte, denn durch ihre Aufzählung erreiche ich, dass Pannonhalma ein geeigneteres und würdigeres Oberhaupt bekommt.

Indem ich auf die Stimme meines Gewissens hörend Obriges Eurer [./] Gnaden mitteile, ersuche ich Eurer Gnaden nochmals ehrfurchtsvollst, durch Ihre kräftige Vermittlung zur Besetzung des erledigten erzäbtlichen Stuhles gütigst beitragen zu wollen und mich wohlwollend bei der gebetenen Amtsenthebung zu unterstützen.

Zugleich ersuche ich Euer Gnaden, die väterliche Güte gegen unsere Kongregation auch fernerhin bewahren zu wollen, aber hauptsächlich bitte ich darum für den neuen Erzabt. Meinerseits aber danke ich aus tiefstem Herzen für all die Güte und Aufmerksamkeit, deren ich von seiten Eurer Gnaden ohne Verdienst teilhaftig geworden bin.

Mit dem Ausdruck meiner tiefsten Ehrfurcht und meine dankbaren anhänglichen Liebe verbleibe ich mit Handkuss

Pannonhalma, am 15. Nov. 1932.

Eurer Gnaden ergebenster
Chrysostomus Kelemen O.S.B. [m. p.]

4. 1932. dec. 22. kézírásos.

Megköszöni a nov. 30-án kelt levelet. Karácsonyi jókívánságok.

5. 1933. febr. 5.

Megköszöni a jan. 25-én kelt levelet, névnapi jókívánságokat. Beszámol gyengélkedéseiről.

6. 1933. márc. 10.

Megköszöni a kondoleáló levelet Mázy Engelbert apát halála kapcsán. Leírja a halál bekövetkeztének körülményeit.

7. 1933. márc. 31.

Megköszöni a márc. 17-én kelt gratulációt kinevezéséhez. Ki-nevezését a Szentatya parancsaként fogadja. Utal a nunciusra, Angelo Rottára, aki szerint a rendtársak többsége rá adta le szavazatát. Benedikálása ápr. 17-én lesz. A levél szövege:

PANNONHALMI FŐAPÁT

Hochwürdigster Herr Abt Primas !
Euer Gnaden !

Grossen Dank schulde ich Euer Gnaden für Ihren werten Brief vom 17. März. Ihre lieben Zeilen trösten mich und geben mir Kraft. Ja, ich nehme die Ernennung zum Erzabte als einen Befehl des Heiligen Vaters an. Und ich betrachte den Willen Seiner Heiligkeit als den Willen Gottes selber. Zum grössten Troste ist mir das Bewusstsein, dass die grössere Majorität der Mitbrüder ihr Stimme für mich abgab, wie ich es von Sr. Excellenz, dem Apostolischen Nuntius, Angelo Rotta, erfahren habe. Das gibt mir neue Kräfte um für das Wohl unserer Kongregation mit Gottes Hilfe weiter zu arbeiten. Die Zeiten, die wir heutzutage leben, sind ohne Zweifel schwierig und unsicher. Man weiss nicht, was die Zukunft in sich verbirgt. Man muss auf alles gefasst sein. Meine Hoffnung ist die Gnade Gottes und ich vertraue mich ganz der göttlichen Vorsehung. Mit der Menge der auf mich harrenden schweren Problemen beginne ich den Kampf wie David mit Goliath: in nomine Domini exercituum.

Ich bin für die Gebet Euer Gnaden von Herzen dankbar. Und weil ich die Hilfe Gottes so nötig habe, bitte ich Euer Gnaden, auch weiterhin mich in Ihr Gebet gütigst einschliessen zu wollen.

Ich ersuche Euer Gnaden, wollen Sie mir in der Erfüllung [./.] meines Amtes zur Seite stehen, um dass ich je vollkommener meine Pflicht erfüllen kann.

Die Abtweihe wird sich am 17. April, am Osternmontag vollziehen. Seine Eminenz, der Fürstprimas Kardinal Serédi wird mir die

Abtweihe in der Kathedralkirche von Pannonhalma erteilen. Ihr Erscheinen haben schon vor der Einladung angemeldet: Erzherzoge Joseph und Joseph Franz, dann Ministerpräsident Julius Gömbös, der Minister für Religion und Unterricht Valentin Hóman, der Unterpräsident des höchstens Gerichtshofes. Ausserdem viele andere Notabilitäten werden der Feierlichkeit beiwohnen.

Nach Veröffentlichung meiner Ernennung zum Erzabte sind die Gratulationen scharenweise in Pannonhalma eingelaufen. Bis jetzt sind ungefähr achthundert Telegramme und Briefe gekommen.

Meine Danksagung wiederholend verbleibe ich Euer Gnaden in aller Hochachtung in unserem hl. Vater Benediktus

ergebenster Mitbruder:

Pannonhalma, den 31. März 1933.

Chrysostomus Kelemen [m. p.]

Erzabt

8. 1935. márc. 13.

Megköszöni a jan. 25-én kelt névnapi jókívánságokat. Beszámol egészségi állapotáról, jelzi szándékát, húsvét után Rómába készül, tájékozódna a statútumokkal kapcsolatosan, sajnos nem tud részt venni a lourdes-i zárándoklaton, az ötéves balatonfüredi per igen sokba került, a győri gimnázium tornatermet kell építsen, jelzi a készüléteket a Szent István-év ünnepségeire, az Eucharisztikus Világkongresszus keretében, 1938-ban.

9. Fidelis von Stotzingen levelének hivatali másolata Kelemen Krizosztom főapáthoz, 1935. márc. 23.

Megköszöni a márc. 13-án kelt levelet, sajnálatát fejezi ki Kelemen Krizosztom gyengélkedései miatt. Jelzi, hogy Róma nem szándékozik változtatni a statútumokon, de ajánl egy beszélgetést Bastien atyával. Örömmel nyugtázza a lelki előrehaladást a magyar bencések körében. Megérti, hogy nem tud ott lenni Lourdes-ban, amúgy is kevés bencés apát lesz jelen. Reméli, hogy a világ helyzete lehetővé teszi az 1938-ra tervezett jubileumi ünnepségek megtartását.

10. 1940. jan. 31.

Megköszöni a névnap i jókívánságokat. Jelzi indokát, amiért benyújtotta lemondását a Szentatyának. Megköszöni a jóindulatot, amelynek megnyilvánulása megkönnyíti további főapáti szolgálatát. A levél szövege:

PANNONHALMI FŐAPÁT

Euer Gnaden !
Hochwürdigster Herr Abt-Primas !

Mit tiefstem Danke habe ich Euer Gnaden gütige, väterliche Zeilen zu meinem Namenstag erhalten. Zu besonderem Danke verpflichtet mich der Umstand, dass Euer Gnaden inmitten so vieler Sorgen und so vieler Arbeiten viel und so wertvoll Sich beschäftigen mit der ungarischen Kongregation des Benediktinerordens und mit meiner bescheidenen Person. Tiefsten Dank schulde ich für die für mich und für die mir anvertrauten Anliegen dargebrachte heilige Messe. Mit dankbarem Herzen will ich dieselbe erwidern durch die Darbringung des allerheiligsten Opfers für Euer Gnaden.

Die Mühsale von zehn Jahren und meine eigene Nervosität waren der Grund, und nicht weniger die wirklich schweren Verhältnisse, dass ich den Heiligen Vater in tiefer Demut um die Entbindung von meinem Amte bat. Mit dem gleichen kindlichen Vertrauen, mit dem ich mein Schicksal unserem Heiligen Vater in die Hände gelegt habe, kehrte ich auch zurück um meine Mission zu vollbringen, solange es mir die Gnade Gottes und meine Kräfte gestatten. Eine grosse Kraft und einen grossen Trost bietet mir das wohltuende Bewusstsein, dass die hohe Gunst unseres Heiligen Vaters, das Wohlwollen des Herrn Kardinalpräfekten und die väterliche Fürsorge Euer Gnaden mir auch in der Zukunft beistehen werden. Und den gütigen Brief, in welchem mich Euer Gnaden von all dem versichern, werde ich unter meinen liebsten Lebensandenken aufbewahren.

So bitte ich auch in tiefer Ehrfurcht Euer Gnaden, um uns Ihr aufklärendes, beschirmendes Wort zu erheben, sooft in der Führung der Anliegen unserer Kongregation Schwierigkeiten auftauchen sollten.

Mögen Euer Gnaden mich entschuldigen wegen der späten Antwort: ich habe auf die ruhigere und geeignetere Zeit gewartet, um nach dem Bedürfnis meiner Seele antworten zu können.

Den Segen des lieben Gottes erflehend auf Euer Gnaden und auf alle die Ihnen anvertrauten Angelegenheiten unseres heiligen Ordens, verbleibe ich

Euer Gnaden in Christo dankbar ergebener

Pannonhalma, den 31. Januar 1940.

Chrysostomus Kelemen [m. p.]

Erzabt.

11. 1940. febr. 22.

Megköszöni levelét, amelyet február 13-án kapott meg. Kifejezi reményét, hogy az Anselmiánus megtalálja P. Josef Gredt méltó utódát. Kifejezi háláját a jóindulatért, amely megkönnyítette visszatérését Pannonhalmára. További jóindulatot kér. A levél szövege:

PANNONHALMI FŐAPÁT

Euer Gnaden, Hochwürdigster Herr Abt-Primas !

Mit aufrichtigstem Dank habe ich Euer Gnaden gütige Zeilen vom 13. Februar erhalten. Wir beten zum lieben Gott, dass das auch uns so liebe Anselmianum den würdigen Nachfolger des hervorragenden P. Josef Gredt finde.

Mit dem Gefühle inniger Dankbarkeit erfüllt mich das herzliche Wohlwollen, mit welchem Euer Gnaden meine Rückkehr nach Pannonhalma und die Wiederaufnahme meines Amtes verfolgt haben. Ich hange nicht an Macht und Würde, ich habe dieselben mit reiner Hand übernommen und bin jederzeit bereit sie mit reiner Hand weiterzugeben. Ich bin aber von der Richtigkeit meiner Prinzipien und von der Reinheit meiner Ideen überzeugt und werde bei ihnen ausharren bis zu meinem Tode. Dieselben beziehen sich aber in erster Linie auf die innere Reifung meines Ordens, auf seine immer vollkommene Erfüllung durch den Geist unseres heiligen Vaters Benediktus. Es ist meine Überzeugung: je bessere Ordensleute wir sein werden, umso mehr können wir der Ehre Gottes und dem Heil der Seelen dienen;

umso wertvollere Arbeiter gewinnt in uns die heilige Kirche und unser vielgelittenes Vaterland.

Euer Gnaden haben Ihre gütige Absicht gnädigst wiederholt, uns in unseren Schwierigkeiten gerne beizustehen. Bezüglich meiner Person bitte ich nicht mehr, als dass, wenn Euer Gnaden über mich eine Klage hören, audiatur et altera pars. Ich weiss es sehr wohl, dass ich eine schwere Sache unternommen habe, als ich mir vornahm, dem alten Stamm ein neues Reis einzupfropfen. Und ich weiss auch sehr gut, dass die Vorgesetzten unter den heutigen Umständen auch ohne die obige Unternehmung schwerlich allen zulieb tun können. Ich hoffe auf den lieben Gott, dass Er die Reinheit meiner Absichten und meine im Interesse der auf mich genommenen Aufgabe jederzeit erwiesene und zu erweisende Opferwilligkeit in väterlicher Güte entgegennimmt und sie mit dem Verdienste Seines geliebten Sohnes ergänzend, meine Schwächen gnädigst verzeiht.

Für mich, unsere Kongregation und für meine Mitbrüder in Rom nochmals um Euer Gnaden gütige Liebe bittend, verbleibe ich, mit dem Ausdruck tiefster Dankbarkeit,

Ihr in unserem hl. Vater Benediktus ergebenster Mitbruder
Pannonhalma, den 22. Februar 1940.

Chrysostomus Kelemen [m. p.]

Erzabt.

12. 1942. jan. 22., távirat, latin.

Gratulál von Stotzingen fogadalomtételének (Beuron, 1892. jan. 25.) 50. évfordulója alkalmából.

13. 1942. máj. 24.

Bruno és Remig rendtársak ügyében.

14. 1942. aug. 24.

Köszöni az aug. 3-án kelt levelet. Sajnálátát fejezi ki, hogy e tanévre nem tud rendtársat küldeni. Szilveszter testvért sem tudja visszaküldeni, mert egészségi állapota még nem teszi lehetővé.

15. 1942. okt. 3.

Janota Cirill ügyében, aki az új tanévben is folytatja előadásait az Anzelmiánumban.

B. Mázy Engelbert tihanyi apát és Fidelis von Stotzingen primás apát levelezése, 4 levél, német nyelven, 1932. november 7. – 1933. január 11.: APr, Congregatio Hungarica pozíció.

1. 1932. nov. 7., m. s.

Legnagyobb bizalommal fordul a primás apáthoz, 50 éve hordja Szent Benedek rendjének ruháját, leírja nehézségeit, egy karmelita visszatértette, hogy jó bencés legyen, írt több könyvet (Maurus Wolter, a beuroni alapítás egyik atyjának műve: *Elementa Vitae Monasticae* alapján), hogy a fiatalabb nemzedékben ébresztgesse ezt a szellemet. 1907–1924 között tanulmányi főtanácsosként monostoron kívül élt, behatóbban foglalkozott a Regulával és 1922-ben írt egy könyvet Szent Benedeknek az alázatról szóló tanításáról. 1924-ben visszatért Pannonhalmára, írt egy újabb könyvet az iskoláinkban folyó erkölcsi nevelésről. Tanúja volt a hivatali tekintély és az engedelmesség körüli felfogás lazulásának, a gazdasági összeomlásnak, az egyes rendtársak gazdagságának. Reménye a vizitátor, később a delegátus lett, valamint a szerzetesi reform. A kézzel írt levél szövege:

Ew. Gnaden, Hochwürdigster Herr Abbas Primas!

Mit grösstem Vertrauen sende ich Ihnen, Hochwürdigster Herr, mein Schreiben über die Reform unserer Congregation. 50 Jahre trage ich das Kleid unseres hl. Vaters und noch als Gymnasialschüler sah ich an meinen Benediktiner-Professoren so Manches, das mich anwiderte: Sünden gegen die hl. Gelübde und viele Apostasien. War selbst ein irrehender Student und konnte von meinen Lehrern und Erziehern keine Hilfe bekommen. Von einem Karmeliter auf rechten Weg zurückgeführt, nahm ich mir vor: ein guter Benediktiner zu werden. Seitdem truge ich die Sehnsucht im Herzen: möchte doch der Geist des hl. Benedikt's im Orden aufblühen. Als junger Mönch und Priester schrieb ich ein Büchlein auf Grund Wolter's Elementa Vitae Monasticae, um besonders in der jüngeren Generation diesen Geist zu wecken. Vom Jahre 1907 bis 1924 als Ober-Studiendirector extra monasterium lebend, befasste ich mich eindringlicher mit der hl. Regel und schrieb 1922 ein Buch über die Lehre unserer Vater's über die Demuth. Im Jahre 1924 nach Pannonhalma zurückgekommen, trachtete ich als Ober-Studiendirektor unseren Gymnasien den Geist

unserer hl. Regel zu wecken und stärken, schrieb auch ein Buch in diesem Geiste über sittliche Erziehung in unseren Schulen. War aber zugleich Augenzeuge: wie die Autorität und mit ihr der hl. Gehorsam ganz und gar zugrunde gieng, wie die wirtschaftliche Ruin über uns gekommen, weil die einzelnen fratres allzu reich sind. Ich konnte mich überzeugen, dass der wirtschaftliche Zusammenbruch eine [./] Folge der zerfallenen Disciplin ist, und dass die endgültige Ursache des Verfalls in unserer Verfassung wurzelt. Hatte aber noch immer Hoffnung: der Visitor und später der Delegat wird uns Heil bringen. Jetzt, nachdem ich die Propositiones des Herrn Delegat gelesen habe, ist meine einzige und letzte Hoffnung Ew. Gnaden und den hl. Stuhl. Mögen mein Schreiben, Hochwürdigster Herr und Vater als Hilferuf in der Noth betrachten und mir verzeihen, dass ich zur Last fallen muss. Ich bin jetzt 67 Jahre alt. Habe, nachdem ich von den Instructiones der hl. Congreg. Religios. Kunde bekam, Exercitien gemacht, um Gottes hlgsten Willen zu erkennen. Habe dann meine Gedanken über die Reform niedergeschrieben und dem Herrn Coadiutor mitgetheilt, doch ohne Erfolg.

Nun bitte ich Ew. Gnaden, mir, wenn es überhaupt möglich ist, baldigst mitzuthemen, ob ich mit meinem Gesuch einen Erfolg erzwecken kann, oder nicht. Ich fürchte mich, dass die hl. Congreg. Religios. in dem Sinn informiert werde: unser Orden sei auf rechtem Weg, sich langsam von selbst zu reformieren, und somit keiner strengeren Anordnungen bedürfe. Und weit höchststehende, und einflussreiche Personen leider diese Auffassung haben, ist meine Furcht nicht unbegründet. Möchte also wissen, ob ich Hoffnung habe. Wenn nicht, so glaube ich, dass ich nicht gegen Gottes heiligsten Willen handle, indem ich meine Abtswürde wiederlege und mich zurückziehe, um auch dadurch für die Wahrheit Zeugnis abzulegen. Auch wäre es nicht unmöglich, obwohl die grössten Hindernisse bevorstehen, auf anderem Wege dem Geist unseres hl. Vater's näher zu kennen.

Indem ich meinen Hilferuf Ihrem gnädigen Wohlwollen empfehle, zeichne ich mich in Demuth Ew. Gnaden

Tihany, den 7. November 1932.

ergebenster Bruder in S. Benedicto,

Engelbert Mázy, O.S.B. [m. p.]

Abt de Tihany.

2. 1932. dec. 30., m. s.

Megköszöni a primás apát 1931. nov. 19-én kelt levelét, újévi jókívánságok. A főapáti koadjutortól értesült, hogy hamarosan főapátot lehet választani. Beszámol Tihany helyzetéről: hatan vannak, s csak hárman mondják a kórusimádságot. Egyik reformra vágyó rendtárs Seckaubá akart távozni, de a reform hírére még egy évig meghosszabbította maradását. Egy másik rendtárs a karmelitákhoz lépett át.

Euer Gnaden!

Hochwürdigster Herr Abbas Primas!

Die Jahreswende bietet mir eine erwünschte Gelegenheit, Ew. Gnaden schreiben zu dürfen. Indem ich für den trostvollen Brief vom 19. November meinen innigsten Dank ausspreche, erlaube ich mir, Ew. Gnaden ein im Namen Jesu recht gnadenvolles Neujahr zu wünschen. Das liebe Jesulein im Herzen, möge das Streben und Wirken Ew. Gnaden für unseren hl. Orden erlösend sein. Ad multos annos!

Ämtlich vom Hochwürdigsten Koadjutor benachrichtigt, dass wir nächstens einen Erzabt – vielleicht – wählen dürfen, hatte mit andern auch ich, den Erzabten als Weihnachtsgeschenk vom hl. Stuhl zu bekommen. Doch unsere Sache scheint noch nicht genügend geprüft zu sein. Gottes heiligster Wille geschehe!

Wir sind dieses Schuljahr unserer sechs: ein 83jähriger Mitbruder, zwei jüngere, die Krankheitswegen hier weilen. Diese drei sind für das Opus Dei unbrauchbar. Einer von ihnen darum, weil er seinem Abte eben zeigen will, dass er sich nur dazu verpflichtet fühlt, was von Pannonhalma aus verordnet ist. So beten wir also zu dreien im Chor das Officium divinum und führen, soweit es möglich, ein reformgemäßes Leben. Es sind nicht viele in der Kongregation, die die Reform vom Herzen wünschen und ihrem Wunsch öffent[li]ch bekennen, einige sind aber dennoch da. Einer hat schon voriges Jahr in Seckau um Aufnahme bitten wollen, verschob aber sein Vorhaben auf ein Jahr, weil ich ihm versprach, dass sein Wunsch, im Geiste der hl. Regel leben zu können, auch in Tihany sich erfüllen könnte. Ein anderer fand im Karmeliten-Orden Aufnahme. Wenn ich nur einstweilen, bis die Reform kommt, die so wenigen nach Tihany bekommen könnte! Mein Gott! Was könnte man aus Tihany machen, wenn wir wenige leben dürften!

Ich empfehle die Angelegenheit unserer Kongregation, Ew. Gnaden, Ihrer väterlichen Fürsorge und zeichne mich in aller Demut und tiefster Verehrung als Ihr, Hochwürdigster Herr Abt-Primas, treu ergebener Mitbruder:

Abtei Tihany, 30. December 1932. Engelbert Mázy [m. p.]

Abt von Tihany.

3. Fidelis von Stotzingen primás apát válasza Mázy Engelberthez, gépírás, indigós másolat, m. s. szignálva, 1933. jan. 5.

Bizalmasan információt kér a pannonthalmi koadjutorról és perjelről. Utóbbi alkalmas személy-e arra, hogy a szerzetesi reform folytatódjék? Kéri, hogy levelét, elolvasást követően, semmisítse meg. A levél szövege:

+ Collegio S. Anselmo, Roma, 5. Jan. 1933.

Euer Gnaden,

Hochwürdigster sehr verehrter Herr Abt! (*Engelbert Mazy* [m. p.])

Mit herzlichem Dank erwidere ich die so freundlichen Wünsche, die mir Ihr gütiger Brief vom 30. Dez. gebracht. Ich bitte den lieben Gott innig, er möge Ihnen ein recht gutes gnadenreiches Jahr geben. Der Heilige Vater hat dasselbe in besonderer Weise dem göttlichen Erlöser und seinem Erlösungswerke geweiht und so 1933 zu einem wahren Gnaden- und Jubiläumsjahre gemacht. Möge an diesem Gnadensegen die mir so teure ungarische Kongregation ganz besonders reichen Anteil haben. Es ist ja das neue Jahr von der allerhöchsten Bedeutung für die Zukunft unseres Ordens in Ungarn.

Euer Gnaden haben, wenn dieser Brief ankommt, schon erfahren, in welcher Weise der Heilige Stuhl in der Sache der Ernennung eines neuen Erzabtes vorzugehen beschlossen hat und wahrscheinlich schon selbst Ihr Votum abgegeben. Nun eine streng vertrauliche Frage, die ich niemanden mitzuteilen bitte. Vielleicht wird mich der Heilige Stuhl über die Frage kommenden Kandidaten für den erzäbtlichen Stuhl von Pannonthalma befragen. Da ich nun die einzelnen Patres zu wenig kenne, anderseits aber das grösste Vertrauen auf Ihr Urteil habe, wäre ich Ihnen sehr dankbar, wenn Sie mir möglichst bald mitteilen würden, wen Sie ausser dem Hochwürdigsten Herrn Coadjutor als Erzabt für geeignet halten. Es ist [/.] für mich von grösster

Bedeutung über die einzelnen Kandidaten orientiert zu sein. Wie denken Euer Gnaden z. B. über den Hochw. Herrn P. Prior von Pannonhalma, der, wie ich höre, von manchen gewünscht wird? Würde er entschieden für die Reform eintreten? Euer Gnaden können meiner absoluten Diskretion versichert sein; wie ich bitte nach Beantwortung diesen Brief vernichten zu wollen, damit er nicht in andere Hände kommt und etwas missdeutet wird.

Wir wollen jetzt innig zu Gott flehen, dass dieser erste wichtige Schritt zu einer wirklich glücklichen Ernennung führt. Was Euer Gnaden sonst schreiben, ist ja sehr traurig; wir wollen aber doch unbegrenztes Vertrauen auf die Barmherzigkeit Gottes und auf die Fürsprache unseres hl. Vaters Benediktus haben. Ich hoffe bestimmt noch die Erneuerung des benediktinischen Lebens in Ungarn im alten guten Geiste zu sehen.

Mit erneuen herzlichen Segenswünschen bleibe ich,
Hochwürdigster Herr Abt
Euer Gnaden
in aufrichtiger Verehrung
treu ergebener Mitbruder
+F [m. p.]

4. 1933. jan. 11., m. s.

Megköszöni a jan. 5-én kelt levelet, siet válaszolni. Kifejti véleményét, hogy egyik jelölt sem igazán határozott a reformok bevezetése ügyében, az Apostoli Szentszék kifejezett utasítására (*Mandat*) van szükség. Majd részletes jellemzést ad: a pannonhalmi perjelről, a koadjutorról, Jándi Bernardin dömölki apátról, Gácsér Kalazant főjóságkormányzóról. Röviden jellemez még néhány rendtársat, akik szavazatot kaphatnak. A levél szövege:

Euer Gnaden!
Hochwürdigster Herr Abt-Primas!

Recht dankbar für das gütige Schreiben vom 5. Jan. beeile ich mich auf die streng vertrauliche Frage gehorsamst zu antworten. An den lieben Heiland im Sakramente denkend, will ich meine Pflicht möglichst ganz objectiv nachkommen. Somit muss ich sagen, dass keiner von denen,

die mehr oder weniger Vota bekommen haben, entschieden für die Reform eintreten wird. Einmal ist es ihnen nicht möglich, weil der Geist und Sinn unserer hl. Regel nur ganz verschwommen in ihrem Denken lebt, und die hl. Regel schon lange nicht mehr die Richtschnur ihres, und überhaupt unseres Handelns und Lebens ist. Das Wirr-Warr in unserer Congregation, die vielen latenten Sünden und Fehler entstammen, glaube ich, grösstenteils daraus, dass man die hl. Regel und auch die Statuten nicht kennt. Den guten Willen so Mancher zu reformieren kann und will ich Ihnen nicht absprechen, aber man strebt das Gute, die mönchlichen Lebenswerte eben soweit an, als man sie kennt. Auch muss ich glauben, dass man nicht so sehr darauf achtet, was uns fehlt und was zu ersetzen, sondern vielmehr darauf, wie es bei den anderen „Lehrorden“ steht. Wie könnte ein Benediktiner dem *peccatum* entsagen, da es doch der Piarist und Cistercienser auch hat. Es scheint unter den „Lehrorden“ ein Übereinkommen festgestellt zu sein, ja möglichst wenig an den bestehenden Verhältnissen zu ändern. Ohne directe und bestimmte Mandate des hl. Stuhls wird keiner von ihnen mehr reformieren, als was in den Propositionen des Herrn Delegaten enthalten ist. Doch an die Sache!

Der Hochw. Herr P. Prior von Pannonhalma wird nach meiner Ansicht die meisten Vota bekommen haben. Er ist aufgewachsen, während ich ausser dem Orden [./.] leben musste. Somit konnte ich seine Entwicklung nicht beobachten. Habe dennoch in den Jahren 1924–1927 unter einem Dache mit ihm gelebt. Er ist ein zugeknöpfter Herr, nicht mittheilsam, man kann nicht wissen, welche latente Energien in ihm wohnen. Was sich offenbarte, ist Folgendes: er ist nach unserem Massstab ein korrekter Priester und Mönch, der seine Pflichten gewissenhaft erfüllt. Nicht grossstielig, mit Ausnahme der mathematischen Wissenschaft, hierzu geniesst er Autorität auch in Universitätskreisen. In allem übrigen scheint er einseitig zu sein, wenig Sprachkenntnisse, kein Redner, kein Repraesentant, kein Prediger. *Ad Opus Dei*: es ist Sitte und Gebrauch in Pannonhalma, dass die P. Prior, Subprior und Magister noviciorum im Chor anwesend seien; P. Prior erfüllt diese seine Pflicht pünktlich. Ob er aber das off. div. als unser *officium palmare* anerkennt, weiss ich nicht. *Quod ad morum conversionem et stabilitatem* ist er für seine Person nach unserem Massstab untadelbar. Ob er aber die *ruina in spiritualibus* für gefährlicher hält, als die in *temporalibus*, kann man wieder nicht wissen. Kann auch kein

Urteil abgeben, ob er *pater monasterii* sein würde, *qui ad normam Cap. II. S. Reg. filios etiam docere et educare poterit*. Er scheint etwas *personarum acceptor* zu sein: habe erfahren, dass er einem seiner *Connovi[z]en* obwohl dieses es nicht verdient, günstig ist. *Videtur plus gerere sollicitudinem de rebus transitoriis et terrenis atque caducis...* *Reg. cap. II. Est vir oboediens, sed utique non secundum Regulam, vel magis: non omnino secundum Reg.* Das ist aber bei Allen eine Folge unserer Erziehung. Kurz gesagt: er war Mitarbeiter an der Vorbereitung der Reform und scheint mit den Propositiones ganz einverstanden zu sein. Weil er wahrscheinlich die Mehrheit der Stimmen bekommen hat, kann man schliessen, dass er für die Reform nicht eintreten wird, denn wenn er als Reformier bekannt wäre, hätte er ganz wenig Vota bekommen. Wenig Stimmen sprechen für Ihn, viele Stimmen gegen Ihn.

Der Hochw. H. P. Coadjutor: *quem visum mitiss. et humiliss. corde, S. Sedi subiectissimum et etiam fratribus acceptum et gratum iam dixi*, wird wahrscheinlich weniger Vota bekommen, als der P. Prior. *Primum: quia Superior erat, qui non potuit [./.] omnibus secundum voluntatem carnis et cogitationum eorum satisfacere*. Ich muss ihn beurteilen, wie folgt. Er ist ein Mann, der für seine Person reformmässig leben will; der als Erzabt für die Reform arbeiten würde: ist aber für die grosse Aufgabe nicht gewachsen. Körperlich schwach und kränklich, dem Geiste nach nicht tief und scharf. Man wächst ihm über den Kopf; nicht immer Herr über die Situation, ein Mann der Stimmung, vergesslich, man sagt: es habe immer der Recht, der das letztemahl mit ihm sprach. Allen gutherzig, und wenn zu zeigen will, dass er Energie hat, ist er nicht immer klug, besonnen und könnte auch lächerlich werden, wenn man ihn ob seinem guten Willen nicht entschuldigen würde. Habe das an mir selbst erfahren: er kann und getraut sich nicht seine Mitarbeiter und Räthe wählen, weil er die Mehrheit fürchtet, weil die Umstände ihn regieren, und nicht er die Umstände. Aber opferwillig ist er bis zum letzten Atemzug, kann auch repraesentieren, ist guter Redner und Prediger, vom hl. Stuhl mit entsprechenden, strengen, detaillierten Vorschriften und Mandaten versehen, könnte er vor andern das Meiste für die Reform leisten. Er lebt für seine Person reformgemäss, *et si fracta illabatur Congreg. Hungarica*. Er hat sich übereilt, als er abdankte, und es scheint, dass Gottes Geist seitdem vom Saul gewichen ist. Ich habe ihn wiederholt stützen wollen, auch in diesem Fall, er hält mich aber von sich fern, als

einen Reformier, mit dem man der Menge (Pöbel will ich nicht sagen) wegen nicht intim sein darf, oder weil er, da er nicht tief sieht, mich nicht versteht. Er tut mir leid, habe dennoch mein Votum ihm gegeben.

Der Hochw. Abt von Celldömölk, Bernardin Jándi, könnte auch Stimmen haben. Man sagt: P. Fl. Kühár werbte [sic!] für ihn, um sich den Stuhl des Erzabten zu sichern. Er ist noch jung, und der Herr Abt 70 Jahre alt. Der Herr Abt ist ein nobler Repraesentant, von Brüdern und Weltleuten beliebt, nicht streng, nach unserem Massstab ein treuer Diener des Herrn als Mönch und Priester. Aber sein ganzes Leben hindurch bequem; gut talentiert, aber nicht tief; er spricht gut, aber mehr mit Floskeln, als mit Gedanken. Er sieht die Ruine in spiritualibus, passt sich aber leicht [./.] den Verhältnissen an. Der P. Kühár! ja der wäre ein Mann von Fähigkeiten, in Litteratur und Wissenschaft grosszügig, aber – nicht heilig, weil nicht demütig.

P. Jos. Kal. Gacser, der bonorum director supremus, kann auch Stimmen haben, und vielleicht nicht wenige. Er ist der beste Kenner unserer wirtschaftlichen Sachen, nach unserem Messen ein guter Priester und Mönch, aber mehr Ich-diener, als Gottesdiener, er kann keine 5 Sätze sagen, ohne hervorzuheben, was sein Ich beitrug. In seinen Erörterungen entweder Konfus, oder verwickelt die Sache mit Absicht, dass man ihn nicht verstehe. Was seitdem er an der Spitze steht, viele Schäden verursacht in der Wirtschaft. Gottes Gnade scheint nicht mit ihm zu sein, weil er unter Allen die grösste sollicitudo in terrenis et caducis hat, so dass er aus lauter Sparsamkeit so manche Werte abbaut und vernichtet – in spiritualibus et in munere docendi. Ein Umsturzgeist – sine pace.

P. Albinus Balogh wird, glaube ich, auch einige Stimmen haben. Ein ungarisches Sprichwort übersetzend, sage ich: klein ist der Pfeffer, aber stark. Mit entsprechenden Instruktionen versehen, könnte man von ihm etwas erwarten. Wie er über die Reform denkt, weiss ich nicht, aber Ordnung will er und kann halten.

P. Cyrillus Janota kann auch einige Stimmen haben. Ihn kennen Ew. Gnaden, darum enthalte ich mich der Charakterisierung.

Vota können noch haben: P. Adam Horváth, ein Mann, der nicht Subprior sein sollte, weil er Reisen und Ausflüge mehr liebt, als seine Pflichten und seinen Orden. P. Viktorin Strommer, ein tüchtiger Redner – und ein Grossmaul und Faullenzer. P. Iac. Blazovich – ist nicht ganz so viel, als P. Kühár. P. Cass. Mattyasovszky, ein tüchtiger

Mann, aber naiv, wie ein Kind. P. Hildebrand Várkonyi, Universitätsprofessor – von ihm könnte man auch etwas erwarten.

Und nun bitte ich um Verzeihung der Fehler und Verbeserung wegen in meinem Schreiben, wollte aber eiligst antworten.

Ich zeichne mich mit tiefster Hochachtung und Verehrung und verbleibe, Hochwürdigster Herr Abt-primas, Euer Gnaden aufrichtig treuer Mitbruder,

Tihany, den 11. Jan. 1933.

Engelbert Mázy, O.S.B. Abt

C. Levezés Kelemen Krizosztom főapáti kinevezése kapcsán

Jelzet: APr, Congregatio Hungarica, IV. Varie. Fasc. Nominatio Archiabbatis D. Chrysostomo Kelemen, 1932.

1. Kelemen Krizosztom koadjutor 1932. nov. 10-én kelt lemondása, másodpéldány, lásd alább, Adattár, II. 1932. 1.

2. Fidelis von Stotzingen primás apát 5008/30 sz., 1932. nov. 28-án kelt votumának másodpéldánya, lásd Adattár, II. 1932. 3.

3. Giuseppe Pizzardo c. niceai érsek, a Rendkívüli Egyházi Ügyek Szent Kongregációjának (Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici Straordinari – AA.EE.SS.) titkára 1933. március 15-én kelt 653/33 sz. levelében arról értesíti Fidelis von Stotzingen primás apátot, hogy a magyarországi Apostoli Nuncius közölte az Apostoli Szentszékkal, miszerint Kelemen Krizosztom elfogadta pannonthalmi főapáttá való kinevezését, ezért hivatalból értesíti a Konzisztoriális Kongregációt is, hogy készítse el a megfelelő dokumentumokat. Lásd a fakszimilét a következő oldalon.

4. Kézírásos feljegyzés (Von Stotzingen?): az események kronológiája 1928–1933.

Vaticano, li 15 Marzo 1933

NUM. DI PROTOCOLLO 653/33

Rev.mo Padre,

Per venerato incarico dell'E.mo Superiore, mi pregio di significare alla P. V. Rev.ma, che l'Ecc.mo Nunzio Apostolico di Ungheria ha comunicato alla Santa Sede, che il Rev. Don Kelemen ha accettato la carica di Arciabate di Pannonhalma.

In seguito a siffatta comunicazione, questo S. Dicastero ha interessato la S. Congregazione Concistoriale, affinché prepari con sollecitudine gli atti relativi.

Profitto volentieri dell'incontro per raffermarmi con sensi di distinto ossequio

della P. V. Rev.ma

Dev.mo nel Signore

r. f. Pizzardo
arc. tit. di Nica

Rev.mo Padre
DON FEDELE DE STOTZINGEN
Abate Primate dei Benedettini Confederati
S. Anselmo - Aventino
ROMA

1. Pizzardo érsek, az AA.EE.SS. titkárának, 1933. március 15-én kelt 653/33 sz. levele Fidelis von Stotzingen prímás apáthoz.

II. A SZERZETESI KONGREGÁCIÓ LEVÉLTÁRA

Jelzet: Archivio CIVCSVA, SR 5933, ikt. sz. 5008/30. (és más jkv. számok.) Visita Apostolica per tutti gli Istituti in Ungheria.

1929

1. Gasparri bíboros államtitkár átirata Lépicier bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció Prefektusához, 1929. ápr. 16., ikt. sz. 719/29.

A magyarországi Apostoli Nuncius közlése szerint a Szerzetesi Kongregáció „ad nutum S. Sedis” apostoli kormányzót óhajt kinevezni a Pannonhalmi Bencés Főapátság élére. Kérdezi, hogy informálisan nem kellene-e megkérdezni a magyar kormányt, mert az apostoli kormányzónak gyakorta kell érintkeznie kormánytényezőkkel, részben a pannonhalmi gazdaság ügyei, részben a Bencés Rend iskolái által kibocsátott „akadémiai grádusok” kapcsán. Ezért kéri, hogy még ne közöljék a kinevezést, hanem előbb küldjék meg a jelölt nevét, hogy erről értesíthesse a magyar kormányt. Lásd a fakszimilét a 49. oldalon.

2. Orsenigo nuncius fölterjesztése Lépicier bíboroshoz, 1929. jún. 30., ikt. sz. 2534.

Hivatkozással a jún. 20-án kelt mandátumra, jelzi, hogy teljes jogú főapáti koadjutornak, egyetértésben Serédi bíborossal, Kelemen Krizosztomot ajánlja, akit röviden jellemez. Át akart lépni a karmelitákhoz, s a nuncius, attól a félelemtől vezérelve, nehogy befejezett tény elé kerüljön, *sub segreto* megkérdezte őt, hogy elfogadja-e a kinevezést. Válasza pozitív volt. A vagyon igazgatására, hivatkozva az 516. kánon 2. §-ára, Gácsér Kalazant főjóságkormányzót javasolja, röviden jellemezve őt. A kormányzat részéről nem vár ellenkezést, hiszen a kinevezés ideiglenes: *ad nutum*. A főapátnak el kellene hagynia a főmonostort és egy másik házban kellene laknia, pl. Tihanyban. Szövege:

CÍMER

Nunciature Apostolique

En Hongrie

O G G E T T O

Congregazione benedettina ungherese

Risposta al No. 4696/27

N. 2534

BUDAPEST, 30 Giugno 1929

Eminenza Reverendissima,

In esecuzione al mandato affidatomi da Vostra Eminenza Reverendissima, con venerato Foglio No. 4696/27 del 20 corr. mese, ho l'onore di riferire, di pieno accordo con l'Emo Cardinal Serédi, quanto segue:

1) – Per l'ufficio di Coadiutore dell'Arciabate ad nutum Sanctae Sedis “con completa giurisdizione e pieni poteri” si propone il rev. Dom Crisostomo Kelemen, uomo di soda pietà e buon spirito religioso, desideroso di una riforma nella sua Congregazione, tanto che – disgustato dal disordine che vi regna – si era deciso a entrare nell'Ordine dei Carmelitani. Nel timore appunto che questa sua uscita dalla Congregazione fosse irrevocabile, prima di proporlo a Vostra Eminenza si è creduto opportuno interrogarlo sotto segreto: ha risposto che se può esser utile alla sua Congregazione volontieri accetta di dare l'opera sua secondo i desideri della S. Sede. – È uomo di buona cultura: attualmente è Rettore del fiorentissimo ginnasio di Giavarino e Superiore del convento: conta 45 anni di età.

A Sua Eminenza Reverendissima

Il Signor Cardinale Alessio Enrico Lépissier [sic!]

Prefetto della Sacra Congregazione dei Religiosi

Palazzo della Cancelleria

R O M A

./.

2) – Per l'amministrazione dei beni si nominerebbe, in conformità al can. 516. § 2. del C.J.C., un Amministratore Generale, che debitamente coadiuvato e, subordinatamente al Coadiutore dell'Arciabate, possa attendere con competenza al disbrigo di questa mansione sempre difficilissima e oggi per di più intricatissima per un cumulo di errori

DAL VATICANO.....16 Aprile 1929

N° 719/29

DA CITARE NELLA RISPOSTA

E.mo e Rev.mo Signor Mio Oss.mo,

Monsignor Nunzio Apostolico di Ungheria m'informa che
l'istessa S. Congregazione dei Religiosi è venuta nella deter-
minazione di procedere alla nomina di un Amministratore Apo-
stolico "ad nutum S. Sedis" per l'Arcibazia benedettina di
Pannonhalma.

Mi domanda poi, se non sia il caso di dare comunicazio-
ne di tale nomina, in forma del tutto privata, al governo,
in vista dei frequenti contatti che il suddetto Amministra-
tore Apostolico dovrà prendere col Governo stesso, a causa
dell'ampia amministrazione dei beni dell'Arcibazia e della
collazione dei gradi accademici nelle Scuole dell'Ordine be-
nedettino.

Posto ciò sono a pregare l'Eminenza Vostra Rev.ma di non
voler procedere subito alla pubblicazione della nomina del
l'Amministratore Apostolico, ma di parteciparmene prima il
nome affinché io possa farlo conoscere al Governo.

Profitto della circostanza per esprimerLe i sensi della
mia profonda venerazione con cui baciandoLe umilissimamente
le mani mi confermo

di Vostra Eminenza Rev.ma

Umil.mo Dev.mo Servitor vero

A. Card. Sagiani

A Sua Eminenza Rev.ma
IL SIGNOR CARDINALE LÉPICIER
Prefetto della S.C. dei Religiosi

2. Gasparri bíboros államtitkár átirata Lépicier bíboroshoz, a Szerzetesi
Kongregáció Prefektusához, 1929. április 16., ikt. sz. 719/29.

commessi in questi ultimi anni e di cui ora si scontano le gravose conseguenze economiche. A questo ufficio si nominerebbe, o meglio si farebbe nominare dal Coadiutore, il rev. Dom Giuseppe Gácsér, attualmente priore dell'Arciabazia di Pannonhalma. È persona energica, di criteri amministrativi opposti a quelli che dominarono finora, animato da buon zelo e circondato di fiducia in questo ramo economico.

3) – Per quanto riguarda il Governo, si spera non farà obiezioni a questa nomina del Coadiutore, sia perché persona superiore ad ogni critica, sia perché trattasi dopo tutto di semplice Coadiutore “ad nutum”, cioè temporaneo. Mi riserbo di fare i passi opportuni in proposito, quando la nomina sarà decisa.

4) – Per quanto riguarda l'Arciabate è opinione dell'Emo e mia che venga allontanato da Pannonhalma il più possibile, ossia – se non si riesce a indurlo di recarsi all'estero, anche perché non conosce lingue –, almeno lo si obblighi a ritirarsi in un altro Convento, per es. a Tihany, che è luogo salubre e decoroso. L'allontanamento verrebbe motivato dal bisogno – purtroppo non fittizio – di riposo e di cura: se però non accede a questa soluzione gentile, occorrerà imporgli l'allontanamento in virtù [/./] di obbedienza, e in un termine di tempo non lungo. Attendo su questo punto precise istruzioni.

Credo opportuno far presente rispettosamente a Vostra Eminenza, che quanto più rapidamente si potrà procedere, tanto meno saranno le difficoltà.

Chino al bacio della Sacra Porpora, con i sensi della più profonda venerazione godo di raffermarmi

di Vostra Eminenza Reverendissima

umilissimo – dev.mo – obb.mo servo

+Cesare Orsenigo [m. p.]

Arciv. – Nunzio Apostolico

3. Serédi a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1929. júl. 27.

Végig kézírás.

Felhívja a figyelmet a pannonthalmi helyzet rendezésének szükségességére, apostoli kormányzó, ill. koadjutor kinevezésével. Első helyen Gácsér J. Kalazantot, főmonostori perjelt ajánlja. Második helyen Kelemen Krizosztomot, akit kötelezni kellene Gácsér J. Kalazant

főjóságkormányzónak való kinevezésére, tekintettel a jelenlegi rendkívüli helyzetre, amikor vagyonkezelői bizottság igazgat. Szövege:

CÍMER

Non recuso laborem

Strigonia, 27 Luglio 1929

Ill.mo e R.mo Monsignor Segretario!

Mi permetta, Monsignore di richiamare la Sua attenzione alla nomina d'un Amministratore Apostolico (ossia coadiutore) per la congregazione Benedettina Ungherese (Pannonhalma). Tale nomina mi sembra tanto più urgente, inquanto che la disposizione delle persone e delle materie nelle scuole non si può fare senza la nomina del Coadiutore.

Riguardo alla persona del Coadiutore ripeto quello, che ho avuto l'onore di suggerire a V.S. Ill.ma: per aver una mano forte tanto nel governo, quanto nell'economia, sarebbe da preferire il P. Giuseppe Calasantio Gácsér, ora Priore di Pannonhalma, il quale nello stesso tempo è un buon Sacerdote e Religioso. Se però la S.C. per [./.] la ragione, che lo stesso P. Gácsér è il capo del partito opposto all'Arci-abate, non la volesse nominare, allora secondo il parere di S. E. il Nunzio Ap. di Budapest si potrebbe nominare il P. Crisostomo Kelemen, ora Superiore e Direttore di Győr con l'obbligo però, che egli nomini poi Economo centrale il P. Gácsér, il quale conosce meglio lo stato economico della Congregazione Benedettina Ungherese. Seguita la nomina, l'Amministratore Ap. (ossia Coadiutore) governerebbe la Congregazione in spiritualibus et temporalibus secondo le costituzioni. Quindi dovrebbero cessare le misure straordinarie, come la Commissione, che finora governava la Congregazione. [./.] Mi scuserà, Monsignore del mio ardire, ma vedo, che senza un provvedimento rapido le cose andranno peggio.

Con i sensi di vera stima e venerazione godo di raffermarmi di V.E. Ill.ma e R.ma

dev.mo

Giustiniano Card. Serédi [m. p.]

Principe Primate d'Ungheria,

Arcivescovo di Strigonia.

4. Gasparri bíboros államtitkár átírata La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1929. aug. 12., ikt. sz. 1654/29.

Hivatkozással folyó év aug. 10-én kelt 4696/27 sz. átíratára, értesíti, hogy tájékoztatta a magyarországi nunciust Kelemen Krizosztom „ad nutum S. Sedis” koadjutori kinevezéséről. Lásd a fakszimilét a következő oldalon.

1930

Kelemen Krizosztom 1932. nov. 10-én kelt felmentési kérelmében említést tesz a reguláris fegyelem restaurációjáról, amelyet a Szerzetesi Kongregáció 1930. dec. 18-án ír elő: *Restauratio quoque disciplinae regularis in Congregatione Hungarica O.S.B., quae ex praescripto Sacrae Congregationis Religiosorum die 18. Decembris 1930 sub numero 4696/27.*

Ennek szövegét lásd a következő tételnél.

1932

1. Kelemen Krizosztom koadjutor 1932. nov. 10-én kelt latin nyelvű kérelme a Szentatyához, amelyben fölmentését kéri koadjutori feladatai alól. Janota Cirill prokurátor ellenjegyzése.

Indoka: Bárdos Remig főapát halála óta eltelt hat hónap és a Magyar Bencés Kongregációnak még nincs törvényes képviselője. Lemondását azzal indokolja, hogy meggyorsítaná az új főapát megválasztását, Bárdos főapát hét éven át tartó szívbetegsége miatt ugyanis nagy szükség van új főapátra. Saját egészségi alkalmatlanságát is indokul hozza. Szövege:

PANNONHALMI FŐAPÁT

koadjutora.

Nr. 924/1932.

Beatissime Pater !

Chrysostomus Kelemen, Coadjutor Archiabbatis nullius Sancti Martini de Sacro Monte Pannoniae (Pannonhalma), ad pedes Sancti-

DAL VATICANO... 12 Agosto 1929.

N° 1654/29

LA CITAREI NELLA RISPOSTA

Ill.mo e Rev.mo Signore,

In possesso dello stimato Ufficio N° 4696/27 dei
10 corr., mi pregio comunicare alla S. V. Ill.ma e Rev.ma
che mi sono fatto premuroso dovere di portare a conoscenza
del Nunzio di Ungheria la nomina del R. P. D. Crisostomo
Kelenen a Coadiutore, ad nutum S. Sedis, dell'Arciabbate
di S. Martino di Pannonhalma, e tutte le altre disposizio
ni che la S. V. si è compiaciuta notificarmi.

Mi valgo, intanto, dell'incontro per confermarvi
con sensi di ben sincera stima

della S. V. Ill.ma e Rev.ma

aff.mo per servirla

A. Card. Gasparri

Ill.mo e Rev.mo

Monsignor VINCENZO LA PUMA

Segretario della Sacra Congr.ne

dei Religiosi

3. Gasparri bíboros államtitkár átírta La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció Titkárához, 1929. augusztus 12., ikt. sz. 1654/29.

tatis Vestrae provolutus, humillime petit relevationem a munere suo et gratiam, ut orbitas Congregationis Hungaricae O.S.B. et dioecesis clementer tollatur. Liceat mihi rationes huius petitionis exponere.

Sex iam menses elapsi sunt ab obitu Revmi Domini Archiabbatis, Remigii Bárdos in domino defuncti et Congregatio nostra adhuc suo Archiabbate caret, quae congregatio iam a tempore aegrotationis Archiabbatis beatae memoriae, abhinc fere septem annis, patre et cura paterna privatam se sentit. Perinde opinio petitioque mea et confratrum meorum, quam summa cum reverentia ac omni cum sinceritate propono, est: relevatio Coadjutoris a munere suo et mandatum quo citius implendi sedem archiabbatiales per electionem canonicam.

Coadjutor, propter munus suum ex natura sua ad tempus durans, neque ad extra neque ad intra, cum competenti dignitate, gravitate et auctoritate procedere potest. Praeterea praxis iuris civilis Hungarici Archiabbate defuncto Coadjutorem non agnoscit tamquam legitimum repraesentantem beneficii et subiectum aptum iuris ad processus in foro civili inducendos et gerendos. [./] Exinde vero spectatis processibus nostris maximi momenti iam currentibus, graves difficultates damnaque nobis enasci possunt. (Hanc informationem a Doctore Ferdinando Bernolák, viro catholico ac praeclarissimo Budapestinensi avvocato recepi.) Insuper etiam inter membra senatus desideratur repraesentans Congregationis nostrae, quo iure solus Archiabbas uti potest.

Sed respectu etiam pacis et quietis in ipsa Congregatione nostra statu praesentem gubernii interimalis ulterius sustinere haud optandum videtur. In omnibus communitatibus nocens solet esse spatium Capitis electionem antecedens longius proferre, quod ideo neque in Congregatione nostra desiderabile constat. De mea humillima sententia quietum et fructuosum laborem difficilem reddit hoc spatium diutius protractum propter incertitudinem, quae electionem Archiabbatis seu Capitis Congregationis ad vitam munere fungentis praecedere solet. Quae praecise in hodiernis extraordinariis difficultatibus oeconomicis et socialibus considerata sunt.

Restauratio quoque disciplinae regularis in Congregatione Hungarica O.S.B., quae ex praescripto Sacrae Congregationis Religiosorum die 18. Decembris 1930 sub numero 4696/27 dato nunc agitur, meliorem successum habitura esse videtur, si Congregatio nostra Archiabbatem recipiet, qui operi restorationis disciplinae regularis ab initio usque ad finem incumbere potest.

Rationibus allatis adiungo infirmam valetudinem meam, de qua iam anno praeterito, Excellentissimo ac Reverendissimo Domino Angelo Rotta Nuntio Apostolico interprete, Sacrae Congregationi Religiosorum retuli.

Cum ea, quae humillime exposui, sedem plenam Archiabbeatis suadeant, ad pedes Sanctitatis Vestrae provolutus, omni [./] cum humilitate et reverentia rogo Sanctitatem Vestram, ut petitioni meae et confratrum meorum benignissime annuere dignetur.

Et Deus...

In Sacro Monte Pannoniae, die 10. Novembris a. D. 1932.

Chrysostomus Kelemen [m. p.]

Bélyegző

Coadjutor.

Quas quidem supplices preces pro munere meo S. Sedi humillime transmittito.

P. Cyrillus Janota O.S.B. [m. p.]

Bélyegző

Procurator generalis.

2. Serédi bíboros hercegprímás, esztergomi érsek levele Vincenzo La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1932. nov. 20., ikt. sz. nélkül, végig kézírás, olasz nyelven.

Nemrég Kelemen Krizosztom, főapáti koadjutor beadta a Szerzetesi Kongregációhoz lemondását. Amennyiben azt a Kongregáció elfogadná – elsősorban egészségügyi okok miatt –, fölmerül az utódlás kérdése. Az elmúlt esztendőben, amikor a Főtisztelendő Koadjutor első alkalommal adta be lemondását, a bíboros a budapesti apostoli nunciatúrán keresztül elküldte az Apostoli Szentszéknek alázatos véleményét, amelyben azt javasolta, hogy még ne fogadják el. Ha pedig mégis elfogadnák, szükségesnek tartotta, hogy a főapátkérdés végleges megoldást nyerjen, azaz, ha Bárdos Remig főapát lemondana, akkor új főapáttal, ha nem, akkor utódlási jogú koadjutorral. Úgy vélte alkalmasnak, ha az új főapát, ill. utódlási jogú koadjutor ez esetben (*illa vice*) ne kánoni választással, hanem kinevezéssel kerüljön hatalomra, figyelembe véve a rendtársak óhaját a titkos szavazásra. 1931. november 9-én alkalma volt felhívni a Szent Kongregáció figyelmét néhány személyre, akik véleménye szerint a rendtársak bizalmát is elnyerhetik.

Bárdos Remig főapát halála után a kérdés megoldása könnyebb, mert nincs akadály annak, hogy az új főapáttal végleges meg-

oldás szülessék. Így nem talál tovább okot arra, hogy ellenezze az új kánoni választás gondolatát. Ezért megismétli azt, amit az apostoli nunciushoz már alkalma nyílt elmondani, nevezetesen hogy azt javasolja a Kongregációnak: fogadja el P. Koadjutor lemondását, értesítve őt, hogy a főpáti szék megüresedése attól kezdődik, hogy a P. Koadjutor kézhez kapta a lemondás elfogadásáról szóló okiratot. Ennek következtében a főpáti jurisdikció azokra a személyekre száll át, akikre a statútumok szerint széküresedés esetén kell átszálljanak, különös tekintettel a kánoni választás lefolytatására, a M. Kir. Kormány *nihil obstat*-jának és az Apostoli Szentszék megerősítésének beszerzésére.

A levél szövege:

CÍMER

Non recuso laborem

Strigonia, 20 Novembre 1932

Eccellenza Reverendissima!

Poco tempo fa il R.mo P. Crisostomo Kelemen, Coadjutore dell'Arciabbate dei Benedettini Ungheresi, presentò alla S. C. dei Religiosi un'altra volta le sue dimissioni. Qualora – soprattutto per ragioni di salute – la S.C. giudicasse di accettarle, tosto si presenterà la questione del Successore.

L'anno scorso, quando il R.mo P. Coadiutore presentò per la prima volta le sue dimissioni, io per tramite della Nunziatura Ap. di Budapest comunicai alla S. Sede un mio umilissimo voto, in cui per paura di molti inconvenienti suggerivo di non accettarle ancora; e per il caso che pur nondimeno venissero accettate, esponevo la necessità d'una soluzione definitiva della questione dell'Arciabbate, nominando cioè un nuovo Arciabbate (se il R.mo P. Arciabbate Remigio Bárdos rinunciasse), oppure, in caso contrario, creando un Coadiutore cum futura successione. Allora credevo più opportuno che la determinazione della persona del nuovo Arciabbate e del Coadiutore cum futura successione illa vice venisse fatta non già per elezione canonica, ma

Eccell.mo e Rev.mo

Mons. Vincenzo La Puma

Segretario della S. C. dei Religiosi – Roma.

./.

per nomina, prendendo però in considerazione il desiderio dei confratelli da manifestarsi per segreti suffragi. Ai 9 Novembre 1931 ebbi pure la fortuna di richiamare l'altissima attenzione della S.C. a certe persone che al mio parere probabilissimamente verrebbero desiderate anche secondo i voti dei confratelli.

Ora dopo la morte del R.mo P. Arciabbate Bárdos la questione diventa più facile, poiché nulla impedisce la soluzione definitiva con la creazione d'un nuovo Arciabbate; sembra pure che i confratelli si siano calmati. Laonde non veggio più alcun pericolo di dissensi straordinari in caso d'un'elezione canonica. Perciò mi prendo la libertà di ripetere anche in iscritto ciò che testè ebbi l'onore di spiegare all'Eccell.mo Nunzio Ap. di Budapest, vale a dire di suggerire alla S.C. di degnarsi accettare le dimissioni del R.mo P. Coadiutore, avvisandolo che la vacanza della sede Arciabbaziale correrà dal momento, in cui lo stesso P. Coadiutore avrà in mano il rescritto dell'accettazione delle sue dimissioni. Per ./.. conseguenza in istesso momento tutta la giurisdizione arciabbaziale passerà a quelle persone, alle quali secondo gli Statuti deve passare in caso di vacanza, con i relativi diritti e doveri, specie con quello di preparare ed effettuare l'elezione canonica del futuro Arciabbate, domandare il Nulla osta del Reg. Governo Ungherese, nonché la conferma della S. Sede.

Speriamo che così finalmente ritornerà la calma alla Congregazione Ungherese dei Benedettini, e ci si riuscirà d'introdurre nella vita dei confratelli quella riforma che la S.C. giudicò necessario di prescrivere agli stessi.

Ben lieto dell'incontro, La prego di voler gradire i sensi di profondissima stima e venerazione, con i quali mi pregio di confermarvi

Dell'Eccellenza Vostra Reverendissima

Dev.mo

*Giustiniano Card. Serédi [m. p.]
Principe Primate dell'Ungheria
Arcivescovo di Strigonia.*

3. Fidelis von Stotzingen prímás apát 5008/30 sz., 1932. nov. 28-án kelt *votumának* eredeti példánya, latin nyelvű, gépelt.

A szavazás részletes szabályozásáról. A prímás apáti *votum* szinte szó szerint visszaköszön a Szerzetesi Kongregáció dekrétumában. A szavazás ily módon történt szabályozása által biztosítva volt, hogy a komáromi/komárnói rendtársak is részt vehettek a főapát megválasztásában. (A csehszlovák kormány ezt ellenezte volna.)

Szövege (*A kézírásos javítások a Szerzetesi Kongregációban történtek*):

(N.) 5008/30

V o t u m .

Diligenter examinavimus quaestionem de instituendo novo Archiabbate S. Martini de Pannonhalma.

Rationibus eb Excellentissimo Nuntio Apostolico adductis, juxta quas quam primum procedendum esset ad instituendum novum Archiabbatem S. Martini de Pannonhalma, omni ex parte accedimus, immo argumentis propositis, cum sint potius exterioris naturae, addi debent adhuc graviores rationes, quae ipsam vitam internam Archicoenobii tangunt, nempe vitam monasticam, disciplinam regularem et regimen stabile ac firmum Congregationis Hungaricae. Quibus omnibus perpensis vehementissime desiderandum esset ut cito citius provideatur institutioni novi Archiabbatis.

Consideratis ergo omnibus censemus propter peculiares praesentis momenti difficultates procedendum esse ea via, quae ab Excellentissimo Nuntio proponitur, scilicet S. Sedes expostulet, ut vocales Capituli S. Martini de Pannonhalma, qui ad normam Statutorum jure eligendi Archiabbatem gaudent, schedis scriptis et obsignatis proponant tres monachos, quos (graviter onerata eorum conscientia) coram Deo existimant digniores pro munere Archiabbatis (clare denotantes, quem ex candidatis proponunt primo, quem secundo vel tertio loco – addentes nomen et cognomen singulorum) et schedas sic obsignatas mittant ad S. Sedem, quae tunc pro hac vice procedat ad nominationem novi Archiabbatis. [/.]

~~Quoad modum procedendi praescribendum esse putamus:~~

1° Omnia suffragia (clausa et obsignata) a Reverendissimo Coadjutore intra 10 dies ab accepto praesenti mandato Romam mittantur, ita ut decima dies, sit dies, qua vota ex Hungaria ad S. Sedem mittantur.

Javított szöveg:

1° *Omnia suffragia (clausa et obsignata) a Reverendissimo Coadjutore intra dies ... ab Ecc. Nuntio, ... S. Congr. Religiosi mittantur.*

2° Suffragia dentur sequenti modo:

a) in Archicoenobio, necnon in ceteris Abbatii et Residentiis vocales praesentes in unum convocentur eisque a Superiore praesens mandatum communicetur. Postero die (monachi, iterum in unum congregati), suffragia secreta in schedis scriptis et obsignatis Superiori tradant, qui ea, si agatur de communitatibus extra Archicoenobium, R.mo D. Coadjutori transmittant.

Legitime eo die absentes subito certiores reddantur et, sicut ceteri, infra 24 horas vota secreta obsignata tradant respectivo Superiori.

b) Parochi tamen omnes, sive eorum paroeciae sint sub jure patronatus Archicoenobii sive sub jure patronatus Abbatiae S. Mauricii de Bakonybel vel Abbatiae S. Aniani de Tihany vel Abbatiae S. Hadriani de Zalavar, exceptis iis parochis, qui resident in Archicoenobio et in quattuor Abbatii et residentiis, vota sua transmittant reverendissimo D. Coadjutori.

c) Alii vero vocales, qui forte extra claustra legitime versantur, de mittendo voto certiores reddantur, quod votum infra hebdomadam ~~directe per Ex. Nuntium~~ mittant ad s. Congregationem Religiosorum. /.

~~3° Declaretur expresse suffragium ferri posse etiam in Reverendissimum D. Coadjutorem, secus enim plures opinarentur ipsum non esse elegibilem.~~

4° Declaretur denique Reverendissimum D. Coadjutorem, eum regimen congregationis ad nutum Sanctae Sedis teneat, permansurum esse in officio commissio usque dum a Sancta Sede novus Archiabbas nominatus et institutus fuerit.

Javított szöveg:

4° *... autem Reverendissimus D. Coadjutor qui quoque jure gaudeat activo et passivo quoad electionem archiabbatis regimen congregationis teneat, permansus in officio commissio usque dum a Sancta Sede novus Archiabbas nominatus et institutus fuerit.*

Ex aedibus S. Anselmi de Urbe,

Die 28 Novembris 1932.

+ *Fidelis de Stotzingen* [m. p.]

Abbas Primas

Bélyegző

4. A Szerzetesi Kongregáció dekrétuma, előírja a választást és meghatározza annak módját. 1932. dec. 19., ikt. sz. 5008/30. Hivatalban maradó példány, kézírásos és gépelt egyaránt.

5008/30

DECRETUM

Cum jam plures menses elapsi sint ab obitu Rev.mi Archiab-
batis Remigii Bardos, gravissima adsunt argumenta, quae necessitatem
manifestant cessationis regiminis interinalis Rev.mi Coadiutoris et
electionis novi Archiab-
batis, ut provideatur vitae monasticae, disciplinae
regulari et regimini stabili ac firmo Congregationis Hungaricae O.S.B.

Haec vero S. Congregatio de Religiosis, perpensis peculiaribus
momenti difficultatibus ad electionem Archiab-
batis, vigore huius
Decreti, sequenti modo, pro hac vice, procedendum mandat. Vocales
omnes Capituli Archiab-
b. S. Martini de Pannonhalma, qui ad normam
Statutorum jure eligendi Archiab-
batem gaudent, schedis scriptis et
obsignatis proponant tres monachos, quos coram Deo inter eos, qui vi
Constitutionum voce passiva praediti sint digniores existimant. In sche-
dis, ut supra, clare notare debent electores quem ex candidatis propo-
nunt primo, quem secundo vel tertio loco, addentes nomen et cognom-
en singulorum.

Omnia suffragia, clausa et obsignata, a Rev.mo Coadiutore,
intra dies determinandos ab Exc.mo Nuntio Ap., mittantur, per ipsum
Exc.mum Nuntium, ad S. Congregationem [/./] de Religiosis, quae ad
nominationem procedet novi Archiab-
batis.

Suffragia dentur hoc modo: in Archicoenobio, necnon in
ceteris Abbatiis et Residentiis vocales praesentes in unum convocentur,
eisque a Superiore praesens mandatum communicetur. Postero die,
monachi, iterum in unum congregati, suffragia secreta in schedis scrip-
tis et obsignatis Superiori tradant, qui ea, si agatur de Communitatibus
extra Archicoenobium, Rev.mo D. Coadjutori transmittant. Legitime eo
die absentes subito certiores reddantur et, sicut ceteri, infra 24 horas,
vota secreta obsignata tradant respectivo Superiori. b) Parochi tamen
omnes, sive eorum paroeciae sint sub jure patronatus Archicoenobii,
sive sub jure patronatus Abbatiae S. Mauriti de Bakonybel vel abbatiae
S. Aniani de Tihany vel Abbatiae S. Hadriani de Zalavar, exceptis iis
parochis, qui resident in Archicoenobio et in quatuor Abbatiis et Re-
sidentiis, vota sua transmittant Rev.mo D. Coadjutori. c) Alii vero

vocales, qui forte extra claustra legitime versantur, de mittendo voto certiores reddantur, quod votum infra hebdomadam per Exc.mum Nuntium mittant ad S. Congregationem de Religiosis.

Interea autem Rev.mus Coadjutor, qui quoque jure gau[.]deat activo et passivo, quoad electionem Archiabbatis, regimen Congregationis permanens in officio commisso usque dum a S. Sede novus Archiabbas nominatus et institutus fuerit.

Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae ex Secretaria S. Congregationis de Religiosis die
19 decembris 1932.

5. A Szerzetesi Kongregáció 1932. dec. 19-én kelt 5008/30. sz. kísérőlevele Rotta nunciushoz, mellyel megküldi a fenti dekrétumot. Hivatásban maradó példány, gépelt. Szövege:

5008/30

Roma 19 decembre 1932

Eccellenza Rev.ma

Rimetto all'Ecc.V.Rev.ma l'accluso Decreto, riguardante l'elezione dell'Archiabbate dell'Abbazia Nullius di S. Martino Pannonhalma, Congregazione Ungarica, Ordine S. Benedetto.

Questa S. Congregazione concede nello stesso tempo all'Ecc. Vostra Rev.ma ogni facoltà opportuna e necessaria per l'esecuzione dell'accluso Decreto, mentre tiene per certo che colla prudenza e il tatto che La distinguono, l'Ecc. Vostra coopererà nei limiti del Decreto all'elezione del nuovo Archiabbate.

Con sensi di venerazione, mi confermo

Della stessa Ecc. V. Rev.ma

Dev.mo servo

A Sua Ecc. Rev.ma

Mons. A. Rotta Nunzio Apostolico

In Ungheria

1. Rotta nuncius fölterjesztése Lépicier bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, 1933. jan. 19., ikt. sz.: 6732/1933, két melléklettel.

Hivatkozással az 1932. dec. 19-én kelt 5008/30 ikt. sz. instrukcióra, megküldi a Magyar Bencés Kongregáció tagjainak a leendő Pannonhalmi Főapátra leadott szavazatait. Majd részletezi, hogy Kelemen Krizosztom koadjutor javaslatára törölte a szavazók jegyzékéből: Radványi Rainert, Tihanyi-Tiefenthaler (Márk Istvánt?), Pados Raimundot. Hiányzik Szelec Arnold szavazata, aki a braziliai São Paulóban tartózkodik, Kelemen kérdéseire, hogy elküldje-e neki a szavazócédulát, a távolság miatt, azt válaszolta, hogy igen, de közvetlenül neki, a nunciushoz küldje meg. Szerette volna, hogy a szavazatokat házak szerint csoportosítják, de mire erről írt Kelemen koadjutornak, már összekeverték a szavazatokat. Blaskovich Placid szavazatát piros kereszttel megjelölte, mivel szekularizációs kérvénye már az Apostoli Szentszékénél van. Hogy szavazatát figyelembe vegyék-e, ezt a Szerzetesi Kongregáció ítéletére bízta. Küldi külön lapon a Magyar Bencés Kongregáció tagjainak névsorát. Egyben jelzi, hogy Kelemen koadjutor hozzá intézett jan. 11-i levelének értelmében, szükséges lesz eljárni a magyar kir. kormánynál és a magyar törvényhozási hatóságoknál is, lévén, hogy nem kánoni választással történik a kinevezés, a (magyar törvényhozásnál is bejegyzett) konstitúciók szerint. Az 1. sz. melléklet szerint is, eme félelméből kifolyólag, a Pannonhalmi Közösség (választókáptalan) alázatosan kérelmezi a Kongregációnál, hogy szíveskedjék engedélyezni a kánoni választást a konstitúciók szerint, hogy a jelöltek számát háromra korlátozza, figyelembe véve eme választócédulák (szavazatok) eredményét. A Bíboros Prímás, akihez két káptalani tag is fordult a Közösség nevében, nem volt ellene ennek a kérésnek, ha megfelelő módon tárják elő, ezért e két páter eljött hozzá is, hogy meghallgassák véleményét. Válaszában elmondta, hogy mint nunciushoz, nem volt felhatalmazása, hogy ezt jóváhagyja vagy megtiltsa, de arra mindig van mód, hogy az alárendeltek az engedelmesség jegyében az előljáróknak elmondják kérésüket. Egy nappal később azonban azt írta a koadjutornak, hogy inkább továbbküldene mindent az Apostoli Szentszéknek. Másik indoka, hogy a döntést a Szerzetesi Kongregációra hagyja – a két páter előtt ezt az indokot nem tárta fel –, az volt, hogy

mindezt tudomására hozhassa az Apostoli Szentszéknek. Ezt követően kérte a Bíboros Prímás véleményét, akinek a mellékletben (átiratban) megküldi válaszát. Természetesen, ha lenne három olyan személy, akit javasolhatnának a választókáptalannak, s akik komolyan és megbízhatóan a reform végrehajtását szorgalmaznák, eleget lehetne tenni e kérésnek is. (Itt hivatkozik P. Hansen apostoli vizitátornak a nuncius által a Szerzetesi Kongregációhoz fölterjesztett, 1929. március 28-án kelt, 2292. ikt. sz., továbbá 1931. nov. 18-án kelt 5691. ikt. sz. jelentésére.) Majd kifejti a kormány jóváhagyásának szükségességét és jelzi, hogy az Államtitkárság már megkapta a kormány jóváhagyását, 1929. aug. 23-i keletű utasítása (*dispaccio*) szerint, és csak a pozitív választ követően történt meg a Szerzetesi Kongregáció részéről a kinevezési dekrétum kiállítása. Mivel most nem „egyszerű” koadjutorról, hanem főapátról van szó, szükséges újra tanulmányozni az eljárás módját az Államtitkársággal egyetértésben. Új helyzetről van szó, mert a Magyarországgal kötött *modus vivendi* szerint, a püspökkinevezések esetében ugyan ez az eljárás módja (l. az Államtitkárságnak a Magyarországi Szentszéki Nagykövethoz intézett, 1927. május 10-én kelt, 1467/27. ikt. sz. jegyzékét), de ez nem vonatkozik a tábori püspökségre, és Pannonhalmáról sem tesz említést, mert a főpát kinevezése közvetlenül a választókáptalan illetékessége, és nem az Apostoli Szentszéké. Szövege:

CÍMER
Nunciature Apostolique
En Hongrie
(con 2 Allegati)

N. 6732/33
BUDAPEST, 19 Gennaio 1933.
DISZ.TÉR 5.

Eminenza Reverendissima,

In conformità alle istruzioni datemi dall'Eminenza Vostra Reverendissima col Suo venerato ufficio N. 5008/30 in data 19 dicembre 1932, mi faccio un dovere d'inviare a vostra Eminenza qui raccolti i voti dei Membri della Congregazione Benedettina Ungherese per la nomina del Reverendissimo Archiabbate [sic!] di Pannonhalm.

Furono fedelmente osservate le norme date da codesta s. Congregazione, e tutto procedette col massimo ordine.

Dietro domanda del Reverendo P. Kelemen – usando io delle facoltà concessemi dall'eminenza Vostra – dichiarai, per questa volta

almeno, esclusi dal diritto di voto tre Padri: cioè: il P. Rainero Rad-ványi, che è un pazzoide, il Rev. P. Tihanyi-Tiefenthaler, che illegalmente vive fuori dalla Congregazione da anni, il P. Raimondo Pados, che è pure uno squilibrato, che vive fuori del monastero e diede tante noie alla Congregazione ed alla Nunziatura con cer- ./.

A Sua Eminenza Reverendissima

Il Signor Cardinale ENRICO ALESSIO M. LÉPICIER

Prefetto della Sacra Congregazione dei Religiosi

CITTÀ del VATICANO

vellotiche denunce ed anche con qualche processo intentato ai Superiori.

Manca il voto del P. Arnoldo Szeleczech che abita ora a S. Paolo del Brasile. Il P. Kelemen mi domandò se dovesse o meno inviargli la scheda, stante l'allontananza; io risposi che si poteva e si doveva inviar-gliela, ma che io, per non differir troppo la nomina – la risposta, se viene, richiederà circa due mesi – avrei mandato subito a Roma tutto l'incarto con il resto dei voti, riservandomi poi d'inviare anche la sche-da del Padre Szeleczech, se fosse arrivata a cose non ancora compiute. Stante la necessità di addivenir presto alla nomina, non so se codesta Sacra Congregazione vorrà tanto differirla per aspettare un voto solo, che avrà un'importanza molto relativa, dato che il Padre suddetto vi-vendo lontano dall'Ungheria da parecchi anni, è meno in caso di ren-dersi conto esatto delle qualità e doti richieste dall'eligendo, attese le speciali circostanze dell'ora attuale.

Io avrei desiderato che i voti dei Padri fossero inviati separata-mente in gruppi distinti secondo le Case diverse. Ciò avrebbe potuto servire a codesta Sacra Congregazione per meglio conoscere gli umori dei diversi ambienti; ma quando io ne scrissi al Padre Kelemen già la confusione dei voti si era fatta per le principali Case: si tennero distinti i voti giunti dopo, come dall'acclusa distinta.

Vi è separato, segnato con una crocetta rossa, il voto del Rev. Padre Placido Blaskovich. Il Rev. Padre Kelemen mi [./] chiese se fosse o no il caso di tenerne conto, stante che il detto Padre vive fuori dell'Abbazia, per quanto con regolare licenza, ma ha già inoltrata domanda alla Santa Sede per la secolarizzazione. Io giro la questione a codesta Sacra Congregazione, che nel suo illuminato giudizio deciderà ciò che nel caso converrà fare.

Invio insieme in fogli separati i nomi dei membri della Congregazione Ungherese Benedettina.

Mi faccio un dovere di richiamare l'attenzione dell'Eminenza Vostra sopra le parole che si leggono in una lettera direttami dal Reverendo Padre Kelemen in data 11 Gennaio 1933. "Dignetur Excellentia tua permittere ut attentionem suam excitem ad eam circumstantiam quod Gubernium Regium Hungaricum et tribunalia Hungarica [sic!] – cum negotia nostra summi momenti apud unum ex superioribus tribunalibus nunc tractetur – quasdam difficultates movere possunt relate ad sedis archiabbatialis impletionem non per accuratam canonicam electionem ad tramitem Constitutionum nostrarum. Ideo humillime rogo Excellentiam Tuam dignetur difficultatem apud Gubernium Regium Hungaricum et per Gubernium apud summum Tribunal Hungaricum eliminare."

Le preoccupazioni del Reverendo Padre coadiutore non sono infondate; specialmente avuto riguardo ad un processo di grande importanza che ora è in corso. Gli Statuti della Congregazione sono a cognizione e del tribunale e degli avversari: quæsti non mancherano di dare noie – già lo hanno tentato per infirmare la capacità giuridica del Coadiutore [...] col pretesto dell'elezione non avvenuta secondo le Costituzioni.

In proposito, come dall'allegato 1 si rileva, per il timore di complicazioni, la Comunità di Pannonhalma aveva deciso di pregare umilmente codesta Sacra Congregazione di voler permettere l'elezione dell'Arciabbate secondo le norme delle Costituzioni, pure limitando la scelta degli elettori a tre nomi proposti da codesta Sacra Congregazione, dietro l'indicazione della votazione fatta. Il Cardinal Primate, a cui si rivolsero i due Padri incaricati dalla Comunità, non si mostrò contrario ad un tal passo, purché fatto in forma rispettosa: vennero pure i suddetti Padri da me, per sentire il mio parere: io risposi che come Nunzio non ero autorizzato ad approvare, ma nemmeno a proibire una cosa simile, perché é sempre lecito agli inferiori esporre con sentimento di ubbidienza e sottomissione un proprio desiderio al Superiore. Però privatamente il giorno dopo scrissi al Coadiutore, che mi sembrava più conveniente rimettersi in tutto e pienamente alla sapienza e prudenza della Santa Sede. Non so quindi se la cosa abbia avuto seguito. Io così scrissi anche per un altro motivo, che naturalmente non manifestai agli interessati: volevo cioè portar io la cosa a cognizione

della Santa Sede; perché qualora codesta Sacra Congregazione trovasse conveniente la misura proposta, nella relativa concessione non sembrasse rimorchiata dagli interessati; ma la disposizione apparisse come dettata esclusivamente dall'oggettiva e benevola considerazione dell'affare e di tutte le circostanze.

Domandai anche in proposito il parere di Sua Emi[./]nenza il Cardinal Primate: invio copia della sua risposta (allegato 2). Egli è favorevole alla proposta oltrechè per ragioni di ordine giuridico anche per quelle di ordine morale, stante la diminuzione nella stima pubblica che ne proverrebbe alla Congregazione Benedettina in Ungheria dalla negata nomina secondo le Costituzioni. Egli accenna ad un suo parere favorevole a nomina siffatta dato a codesta Sacra Congregazione: quanto a me, non me ne ricordo, solo io so che egli era del parere che si seguisse la via ora scelta dalla Sacra Congregazione (Vedi lettera del Cardinal Serédi allegata al mio Rapporto Nr. 5678 in data 11 Novembre 1931 diretto a codesta Sacra Congregazione). Certo che se fosse possibile trovare tre nomi da proporsi al Capitolo di persone che diano affidamento serio per l'attuazione della riforma l'idea non sarebbe da scartarsi. In tal caso codesta Sacra Congregazione, senza dubbio, terrebbe calcolo delle informazioni del Rev. Padre Hansen, già Visitatore Apostolico, contenute negli allegati ai Rapporti diretti a codesta Sacra Congregazione Nr. 2292, in data 28 Marzo 1929, e 5691 in data 18 Novembre 1931. Questa forma, benchè temperata, di nomina fatta capitolarmente toglierebbe molte difficoltà, ed anche il nuovo Abbate si sentirebbe in tal modo più sicuro dell'appoggio dei suoi Confratelli.

Che se codesta Sacra Congregazione non credesse opportuno di procedere in tal guisa alla nomina, non si dovrebbe, a mio avviso, emettere un Decreto di nomina se prima non è assicurato il nihil obstat di questo Governo.

L'Arciabbate di Pannonhalma é di fatto anche Ordinario, perché parecchie parrocchie ne dipendono e prende parte con [./] i Vescovi alle conferenze Episcopali: quando si trattò della nomina del coadiutore la Segreteria di Stato di SUA SANTITÀ domandò il benessere di questo Governo con suo Dispaccio in data 23 Agosto 1929, e solo dopo la risposta affermativa ottenuta per il tramite di questa Nunziatura, codesta Sacra Congregazione procedette al Decreto di nomina. Ora che non si tratta di un semplice coadiutore ma dello stesso Arciabbate, bisognerà, a quanto mi pare, eventualmente studiare con la

Segreteria di Stato la formula della Nota con cui proporre la cosa al Governo, avuto riguardo anche alla circostanza che bisognerà pure in qualche modo accennare alla causa per cui si fece una deroga alle norme stabilite dalle Costituzioni per la nomina dell'Arciabbate. Si tratta di un caso nuovo, perché la specie di *modus vivendi* stabilita con l'Ungheria per la nomina dei Vescovi (Vedi Nota della Segreteria di Stato al Ministro di Ungheria presso la Santa Sede in data 10 Maggio 1927, Nr. 1467/27) mentre contempla il caso della nomina del Vescovo Castrense e degli altri Vescovi, non fa alcun accenno, naturalmente, a Pannonhalma, perché la nomina dell'Arciabbate è per sé di spettanza diretta del Capitolo Generale e non della Santa Sede.

Tanto mi son creduto in dovere riferire all'Eminenza Vostra per soddisfare al mio compito.

Chinato al bacio della Sacra Porpora, con i sensi della più profonda venerazione mi onoro raffermarmi

Dell'Eminenza Vostra Reverendissima

umilissimo e devotissimo in J.C.

+Angelo Rotta

Nunzio Ap.lico

2. 1. sz. *Melléklet*: ikt. sz. 6732/33. A Pannonhalmi Szent Márton Főapátság 1933. jan. 15-én tartott konventgyűlésének jegyzőkönyvéből:

Allegato 1 al Rapporto 6732/33. Nunziatura di Ungheria. Copia.

Extractum ex protocollo sessionis Conventus Archicoenobii
S. Martini de S. Monte Pannoniae die 15. Januarii 1933
celebratae.

Conventus secretis suffragii sequentia decrevit:

“Conventus ad eliminandas – quantum potest – omnes difficultates juridicas et personales, quae propter suffragia mere informativa et non ad tramitem Statutorum Congregationis lata occurrunt sunt, humillime et devotissime rogat S. Sedem Apostolicam, ut ratione votorum transmissorum habita tres confratres designare dignetur, ex quibus Congregatio Hungarica O.S.B. juxta Statutorum normas in Capitulo Congregationis Generali ad eligendum Archiabbatem convocando in praesentia Delegati S. Sedis Apostolicae Archiabbatem eligere possit.

Delegatus S. Sedis nomina trium designatorum confratrum in ipso Capitulo Congregationis Generali communicet.”

Conventus Archicoenobii hanc petitionem humillimam per Procuratorem Generalem S. Sedi Apostolicae aperiet, si Procurator post antecedentem interrogationem et convenientem circumspectionem ita viderit ex hac petitione Conventus pro Congregatione Hungarica O.S.B. nullum incomodum vel damnum exoriturum esse. Et simul communicat Conventus cum Domino Procuratore simul cum hac petitione a Conventu Josephum Calasancium Gácsér et Polycarpum Radó Dr. pro accurate propositione negotii huius ad Eminentissimum ac Reverendissimum Dominum Cardinalem Serédi principem primatem et Excellentissimum ac Reverendissimum Dominum Nuntium Apostolicum in Budapest missos esse. Quasi horum legatorum confratrum ad Dominum Procuratorem telegramma mittendum formalem propositionem petitionis non commendaverit, Dominus Procurator Decretum Conventus pro non facto spectet,

Datum in S. Monte Pannoniae, die 15 Januarii 1933.

Subscriptus: P. Paulus Sárközy

Prior Archicoenobii

Subscriptus: P. Marcellinus Faludi

Notarius conventus.

L.S.

3. 2. sz. *Melléklet*: Serédi 1933. jan. 17-én kelt levele a Nunciushoz:

(Copia della lettera inviata dall'E.mo Cardinale Serédi, Primate di Ungheria in data 17 Gennaio 1933 al Nunzio Apostolico, S. E. Monsignore Angelo Rotta)

Strigonia, 17 Gennaio 1933

Allegato 2 al Nr. 6732/33.

Eccellenza Reverendissima,

Facendo richiamo alla sua pregiatissima lettera N. 6728, ho l'onore di comunicarLe che io dissi ai due Padri benedettini di poter presentare la loro domanda alla S. Congregazione dei Religiosi, però, in forma conveniente, poichè la preghiera per se non è una offesa, specie se vi sono dei motivi attendibili. Non sapendo però in che punto stia l'affare della nomina dell'Archiabbate, mi sono permesso di suggerire ai medesimi di rivolgersi anche a Vostra Eccellenza e di prendere la decisione soltanto in caso, che l'Eccellenza Vostra non avrà nulla in contrario.

Riguardo ai timori delle difficoltà che potrebbero sorgere davanti ai tribunali, se l'Archiabbate non venisse eletto a norma degli statuti, risposi ai Padre e rispondo anche a Vostra Eccellenza con distinzione: a) se l'Archiabbate venisse nominato dal S. Padre prendendo in considerazione il desiderio dei Benedettini espresso per segreti suffragi relativamente a tre Candidati, ed il Regio Governo Ungherese non facesse alcuna obiezione contro tale forma di nomina, allora nessuna autorità subalterna e nessun tribunale ungherese metterebbe in dubbio la validità (in senso civile?) dell'atto di nomina e la legittimità del nominato. E se stuzzicato dagli avvocati facesse il contrario, il governo facilmente potrebbe far valere il suo atteggiamento. Ma in questo caso – escluse le difficoltà giuridiche – sarebbe ancora assai grave la difficoltà morale tanto al nuovo archiabbate, quanto all'Ordine benedettino, poichè questo pubblicamente dovrebbe confessare che i Confratelli hac vice non potevano fare l'elezione canonica; b) più grave sarebbe la questione e nascerebbe una difficoltà giuridica (in senso civile), se il Governo stesso si opponesse alla semplice nomina ed insistesse all' elezione canonica secondo gli Statuti, perchè allora nemmeno le Autorità subalterne riconoscerebbero la legittimità (in senso civile) del nuovo Archiabbate nominato, laonde quat'ultimo in rappresentanza dell'Ordine non potrebbe fare atti validi dinanzi alle Autorità civili. Già all'occasione della nomina *del Coadiutore* dell' Archiabbate avevo da lottare col Governo, affinchè non facesse delle difficoltà al Coadiutore nei rapporti civili, per esempio scuole, contratti ecc.

Per tali ragioni e perchè dopo la morte dell'Archiabbate Bárdos non mi pareva più necessaria alcuna misura straordinaria, io stesso suggerivo a Vostra Eccellenza e alla S. Congregazione l'elezione canonica, la quale aspetta pure l'opinione pubblica dinanzi a cui non può simulare l'elezione canonica, poichè i confratelli questa volta non si sono recati a Pannonhalma, come si fa in caso di elezione. Se in queste date circostanze improvvisamente verrà nominato L'Archiabbate, tutti sospetteranno che i Benedettini abbiano commesso qualche cosa grossa, giacchè furono privati persino del diritto dell'elezione accordato loro nei proprii Statuti e nel Codice. Perciò crederei che la S. Congregazione farebbe cosa opportuna accordando ai Padri Benedettini almeno quella forma di elezione che domandano e propongono, cioè che possano eleggere una delle tre persone determinate dalla S. Congregazione e

communicate loro nella seduta stessa del Capitolo Generale dal Delegato della Santa Sede. Così sarebbe esclusa anche la possibilità di qualunque agitazione. Del resto poi si potrebbe imporre a tutti i Confratelli il segreto relativamente alla circostanza che il loro diritto di elezione hac vice fu ristretto a tre persone. Gradisca ecc.

Firmato: Giustiniano Card. Serédi
Principe Primate d'Ungheria

4. Szavazatok cédulái. Az összesítés magyar fordítását lásd a 11. jegyzetben.

Jelzet: SR 5933, ikt. sz. 5008/30 a vizitációs anyag része. Faksimiléjét lásd: Somorjai, MEV-REGNUM 18 (2006) 141–142. Az ezeket kísérő olasz nyelvű elsárgult kézíratos feljegyzés szövege:

*Risultati principali della votazione segreta fatta dalla
Comunità di Pannonbalma per la nomina di un Arciabbate Gennaio 1933*

8 voti furono dati in bianco, tra i quali due esigendo una votazione conforme agli statuti. Dei 193 voti validi erano in favore di:

1. R. P. Chrysostomus Kelemen (Coadjutor), 1° luogo: 113, 2° luogo: 21, 3° luogo: 17

2. R. P. Cassianus Mattyasó[v]szky, 1° luogo: 32, 2° luogo: 36, 3° luogo: 22;

3. R. P. Paulus Sárközy (Priore), 1° luogo: 13, 2° luogo: 37, 3° luogo: 33.

R. mus Abbas Bernardinus Jándi 6; R. P. Josephus Calas. Gácser 4; R. P. Adamus Horváth 4; R. P. Florianus Kübár 4; R. P. Theodosius Niszler 3; R. mus Abbas Engelbertus Mázy 2 (1, 1); R. P. Albinus Balogh 2; R. P. Cyrillus Janota 2 (2, 5); R. P. Ladislaus Erdélyi 1; R. P. Anscharius Szilágyi 1; R. P. Victorinus Strommer 1; R. P. Alanus Boros 1; (Lap hátulján folytatódik) R. P. Carolus Horváth 1; R. P. Jacobus Blazovich; R. P. Hildebrandus Várkonyi 1; R. P. Hadrianus Kálovics 1.

Per l'elezione dell'Arciabbate le Costituzioni richiedono la maggioranza assoluta dei voti. Di 193 voti la maggioranza assoluta sono 97 voti. Il R. mo Coadiutore D. Crisostomo Kelemen, avendo ricevuto 113 voti in primo luogo, è per conseguenza eletto conformemente alle Costituzioni.

Itt hozzuk még a szavazati joggal rendelkező rendtársak névsorát, amelyben megtalálhatók a csehszlovákiai Komárom/Komárno konventjének szavazatai is.

Pannonhalma	33 vota.
Erminus Molnár (Zalaapáti)	1
Ludovicus Csóka (Celldömölk)	1
Pius Koller (Edinburgh)	1

Budapest	15
Gasparus Komonczy (Pannonhalma)	1
Esztergom	16
Győr	25
Kőszeg	15
Pápa	12
Sopron	15
Celldömölk	7
Parochi	12

Summatim:	154 vota.
-----------	-----------

Komárom	10
Parochi	10
Bakonybél	4
Tihany	5
Zalaapáti	8
Ambrosius Németh (ex residentia Kőszeg)	1
Antonius Klemm (Pécs)	
Ladislaus Erdélyi (Szeged)	
Cyrillus Janota (Roma)	
Hyacinthus Weber (Steenockerzeel)	8
Arnoldus Szelecz (Sao Paulo, in Brasilia)	
Cassianus Mattyasovszky (Budapest)	
Marius Boldoghy (Pápa)	
Valentinus Fehér (Tihany)	

5. Rotta nuncius fölterjesztése Lépicier bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához: 1933. márc. 4., ikt. sz. 6882/33.

Megküldi Pacelli bíboros államtitkárnak küldött fölterjesztése másolatát, P. Kelemen pannonhalmi főapáti kinevezésével kapcsolatosan.

6. Melléklet, Pacelli bíboros államtitkárnak küldött fölterjesztés másolata, 1933. márc. 4., ikt. sz. 6882/33.

Végre meg tudta küldeni távirati úton a magyar kormány *nihil obstat*-ját P. Kelemen pannonhalmi főapáti kinevezését illetően. Leírja a késedelem okát. Serédi bíboros primás, bár nincs megelégedve a választás eredményével (P. Kelemen neve nem szerepelt az általa a Szerzetesi Kongregációhoz benyújtott ternában), de az Apostoli Szentszék iránti engedelmességből vállalta, hogy kedvezően informálja a kultuszminisztert, akihez, véleményt kérve, a külügyminiszter fordult. *Sub secreto* informálta P. Hansent, aki az apostoli vizitátor, és aki nagyon meg volt elégedve (*soddissattissimo*), és a kinevezést mint igazi gondviselést (*vera provvidenza*) fogta fel. A maga részéről reméli, hogy P. Kelemen beválik (*farà bene*), és egészségi állapota is javulni fog, így bölcsességgel és energiával tud hozzáfogni súlyos hivatali teendőihez, amiben a kinevezés is megerősíti őt. Végül sürgeti, hogy minél hamarabb jöjjön ki a döntés, lévén, hogy már túl sokan tudnak róla a minisztériumokban, és hogy húsvétkor már az új főapát pontifikálhasson Pannonhalmán. A benedikálást, véleménye szerint, a bíboros primás végezné. Beszámol Máty Engelbert tihanyi apát néhány nappal korábban bekövetkezett haláláról. (1933. február 28.) Szövege:

(copia)

Nunziatura Apostolica di Budapest.

allegato al Nr. 6882/33.

6881/33

4 Marzo 1933.

OGGETTO.

Nomina dell'Arciabbate
di Pannonhalma

Eminenza Reverendissima,

Finalmente oggi ho potuto inviare all'Eminenza Vostra Reve-

rendissima, telegraficamente, il nulla osta del Governo per la nomina di Padre Kelemen ad Arciabbate di Pannonhalma.

Il ritardo a rispondere dipese dalle circostanze. Sua Eminenza il Cardinale Serédi solo l'11 febbraio da Esztergom venne a Budapest, e così non mi fu possibile conferire con lui che il 12. Il 13 presentai la Nota Verbale al Ministero, ma essendo qualche giorno dopo entrato in carica il nuovo Ministro degli Esteri, il disbrigo delle pratiche in corso ebbe per conseguenza a soffrire un ritardo; si aggiunga poi la malattia cronica propria della burocrazia di ogni paese, quella della lentezza.

Nella Nota Verbale da me presentata al Ministero degli Esteri, mi limitavo, come era naturale, a portare a semplice cognizione del Governo il fatto della deroga, da parte della Santa Sede, alle Costituzioni per la nomina del nuovo Arciabbate come cosa quindi su cui non c'era da discutere e solo si domandava al Governo se non aveva alcuna opposizione da fare sul

A Sua Eminenza Reverendissima
Il Signor Cardinale EUGENIO PACELLI
Segretario di Stato di SUA SANTITÀ.

./.

campo politico alla persona designata. Oggi ho avuto la nota di risposta nella quale si prende atto della decisione della Santa Sede e si dichiara che il Regio Governo non ha nulla da opporre nel campo politico alla nomina di Padre Kelemen ad Arciabbate.

Sua Eminenza il Cardinal Primate, benché non soddisfatto della scelta (Padre Kelemen non figurava nella terna da lui proposta alla Sacra Congregazione) pur non di meno, ossequente al desiderio della Santa Sede s'incaricò di preparare favorevolmente il terreno al Ministero dei Culti, al quale quello degli Esteri si sarebbe rivolto per averne il parere.

Comunicai la notizia sub secreto al Padre Hansen, che fu il Visitatore Apostolico, ed egli invece ne fu soddisfattissimo e considera la nomina come una vera provvidenza. Da parte mia ritengo pure che Padre Kelemen farà bene e mi auguro che la salute gli abbia a giovare, perché possa attendere con prudenza ed energia all'ufficio gravoso a cui lo conferma autorevolmente la nomina ad Arciabbate.

Ora, credo, sarebbe conveniente procedere al più presto alla nomina, sia per dare un assetto definitivo alla Congregazione Bene-

dettina che ne ha di bisogno, sia anche per evitare ogni indiscrezione possibile, stante che il segreto non si osserva facilmente in Ungheria, specie quando troppa gente nei Ministeri è al corrente degli affari: è anche desiderabile che l'eletto possa ricevere presto la benedizione solenne di abate così che per Pasqua [/./] gli sia dato celebrare pontificalmente a Pannonhalma. La cerim[o]nia della benedizione dovrà riservarsi, a mio debole parere, a Sua Eminenza il Cardinal Primate, per quelle ragioni che certo non sfuggiranno alla perspicacia dell'Eminenza Vostra.

Prima di chiudere credo utile, in via informtiva, portare a cognizione di Vostra Eminenza che il Reverendo Padre Engelberto Mázy, Abate di Tihany, un buon religioso e molto stimato, sul quale forse si saranno riversati dei voti per la nomina ad Arciabbate, è morto improvvisamente pochi giorni sono.

Contemporaneamente invio copia di questo Rapporto all'Eminentissimo Prefetto della Sacra Congregazione dei Religiosi.

Se in qualche modo la mia opera potesse tornare utile per portare a compimento questo affare, sarò ben lieto di mettermi, come è mio dovere, agli ordini dell'Eminenza Vostra.

Chinato al bacio della Sacra Porpora, con i sensi della più profonda venerazione mi onoro raffermarmi

dell'Eminenza Vostra Reverendissima

(firmato) Angelo Rotta, Arcivescovo

Nunzio Apostolico.

(másolat, nincs aláírva)

7. Pizzardo érsek, az AA.EE.SS. titkárának átirata a Szerzetesi Kongregáció titkárának: La Puma érseknek, 1933. márc. 15., ikt. sz. 725/33.

Hivatalosan értesíti, hogy a Szentatya kinevezte Kelemen Kri-zosztomot Pannonhalmi Főapátnak. Az érintett, a nuncius kérdésére válaszolva, elfogadta a kinevezést. Lásd a fakszimilét a következő oldalon.

DEGLI
AFFARI ECCLESIASTICI STRAORDINARI

NUM. DI PROTOCOLLO 725/33

Vaticano, li 15 Marzo 1933

Eccellenza Reverendissima,

Per venerato incarico dell'E.mo Superiore mi onoro di significare all'Eccellenza Vostra Rev.ma che il Santo Padre Si è degnato di nominare il Rev. Don Kelemen Arciabate dell'Abazia di Pannonhalma in Ungheria. Il medesimo, interrogato dall'Eec.mo Nunzio Apostolico, ha accettato.

Tanto Le dovevo comunicare per opportuna intelligenza e norma di cotesto S.Dicastero, mentre profitto volentieri dell'incontro per riaffermarmi con sensi di distinto ossequio

di Vostra Eccellenza Rev.ma

Dev.mo Servitore

+ P. Pizzardo
arc. tit. S. Maria

A Sua Eccellenza Rev.ma
MONSIGNOR VINCENZO LA PUMA
Segretario della S.C. dei Religiosi

4. Pizzardo érsek, az AA.EE.SS. titkárának átirata La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció Titkárához, 1933. március 15., ikt. sz. 725/33.

8. Rotta nuncius fölterjesztése Lépicier bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, 1933. ápr. 7., ikt. sz.: 6979/33.

Megkapta Kelemen főapáti kinevezését (*bolla di nomina*), továbbküldte az érintettnek. Jelzi, hogy a benedikálást Serédi bíboros végzi húsvéthétfőn. A dátumot azért választották, hogy lehetőséget nyújtson az előkelő személyiségeknek, hogy részt vehessenek. Közöttük: József és József Ferenc főhercegek, a miniszterelnök és a kultuszminiszter. A kinevezés, Istennek hála, a legjobb benyomást keltette és szívesen fogadták nemcsak a Bencés Rendben, hanem azon kívül is.

2. A MAGYARORSZÁGI BENCÉSEK APOSTOLI VIZITÁCIÓJA ÉS PÁPAI REFORMJA

Az előző fejezetben a források alapján rávilágíthattam, hogy a főapáti koadjutor személye és hivatala, majd – a választókáptalan szavazatának figyelembevételével – kinevezése csakúgy, mint lemondásá(ai)nak el nem fogadása, a magyarországi apostoli vizitáció szoros összefüggésében értelmezhető.

Az apostoli vizitátor P. Hubert Hansen* S.V.D. tartományfőnök volt, az ő jelentéseit és az apostoli vizitáció hivatali okmánytárát a Szerzetesi Kongregáció levéltára ugyanazon, SR 5933 jelzet alatt őrzi. A magyarországi bencések, nevezetesen a Magyar Bencés Kongregáció, más névén a Pannonhalmi Szent Benedek-rend vizitációs iratai és a Kelemen Krizosztom kinevezése körüli dokumentáció csak része annak a két vastag dossziénak, amelyben az egész ország területére kiterjedő apostoli vizitáció anyaga található.

Ebben a fejezetben a magyar bencésekre vonatkozó anyagot vizsgálom, azt a hivatali levelezést, amely kiegészíti a főapáti (koadjutor) kinevezés anyagát, illetve az apostoli delegátus kinevezésével és a reform elrendelésével kapcsolatos dokumentumokat adom közre.

A vizitációs levelezések között található négy olyan 1929. évi fontos dokumentum, amelyek Kelemen Krizosztom főapáti koadjutor kinevezéséhez további értékes adalékul szolgálnak. Időrendben az első Giuseppe M. Casari* szervita tartományfőnök válaszlevele, amely hivatkozva Alessio Enrico Lépicier* bíboros, a Szerzetesi Kongregáció prefektusa 1929. április 17-én kelt levelére, részletesen ismerteti a magyarországi bencések helyzetét, Serédi* hercegprímással ellentétes véleményyt fejt ki a kinevezendő koadjutor személyét illetően, a nagykáptalan összehívását nem tartja alkalmasnak, még Kelemen Krizosztom személyét sem ajánlja, ellenben más rendből keresne alkalmas jelöltet. E feltűnő önálló vélemény kifejtésének körülménye kapcsán arra lehet gondolni, hogy a koadjutor személyének keresését illetően a szervita

rendi Lépicier bíboros megkérdezte rendtársát, aki Magyarországon teljesített szolgálatot és így helyismerettel rendelkezett. A második minket érdeklő dokumentum Orsenigo nunciushoz küldött 1929. június 20-án kelt okiratnak hivatalban maradó másolata (*minuta*), amelyben mandátumot kap, hogy megoldja a teljes jurisdikcióval rendelkező főapáti koadjutor kinevezését. Tehát, a megyéspüspökök és segéd-püspökök kinevezéséhez hasonlóan a budapesti apostoli nuncius javaslata lesz mértékadó. Ebből érthetjük meg a június 29-i nunciatúrai találkozó heves hangvételét, amelyben a nuncius eltiltja őt a karmelita rendbe való átlépéstől, lévén, hogy őbenne van a remény, hogy a reformot be lehet vezetni Pannonhalmán, ill. a többi bencés házban.¹ A harmadik dokumentum Orsenigo nuncius ismételt fölterjesztése, hivatkozva a pannonhalmi főapát július 31-i személyes látogatására, miszerint az apostoli vizitátor megtiltotta, hogy meghirdesse az őszi tanévkezdéshez szükséges tanári dispoziciókat, meg kell várnia az Apostoli Szentszék instrukcióit. Ebből arra lehet következtetni, hogy Bárdos Remig* főapátnak még nem mondják meg, hogy folyamatban van a koadjutor kinevezése. Orsenigo tíznapos haladékot kér. Kelemen Krizosztom főapáti koadjutori kinevezésének dátuma (1929. augusztus 10.) innen érthető.² A negyedik alighanem már későn érkezik, Mikes János* szombathelyi püspöknek 1929. december 8-án kelt levele a tanítórendekről, kiemelt helyen a bencésekről. Áronffy Ferenc CM vizitatori jelentésében is olvasható, hogy Mikes püspök az Annunciata-nővérek alapítója. Feltehetően ez az a minősége, ami miatt személyes kapcsolatot ápolt a Szerzetesi Kongregáció elöljáróival.³

Hansen jelentésének minket érdeklő első része június 8-án, ill. július 29-án készül el. Bizonyára személyesen adta át azt Orsenigónak, feltételezhetően nem korábban, mint augusztus első napjaiban, hiszen Orsenigo július 31-én erről még nem értesült, viszont augusztus 10-én már küldi Hansen első jelentéseit, a bencés, cisztercita, piarista, csornai és jászói premonstreiek rendjeire, valamint a minoritákra, ill. az ún. „tanító rendek”-re vonatkozóan.⁴

A vizitátor jelentésének értelmében a Szerzetesi Kongregáció úgy dönt, hogy minden rend küldjön apostoli delegátust, akit a Kongregáció az apostoli vizitátorhoz hasonló, széles körű jogokkal hatalmaz fel a vizitálandó rendi közösséget illetően, különös tekintettel a rendalapító szabályzatának (Regulájának) szellemére és az érvényes, az Apostoli Szentszék által is jóváhagyott konstitúcióik (statútumaik) betar-

tatására. Adott esetben javaslatot tehet elöljáró letételére, új elöljáró megválaszt/át/ására, kinevezésére. Az apostoli delegátus kinevezése oly módon történik, hogy a Szerzetesi Kongregáció köriratban kéri fel erre az egyes rendi generalátusokat. A pannonhalmi delegátusra vonatkozóan azt látjuk az új nuncius, Angelo Rotta 1931. április 16-án kelt fölterjesztéséből, hogy az 1930. december 11-én kelt, 4696/27 sz. körlevelet, amelyet a Szerzetesi Kongregáció a generálisoknak postáz szét, a nunciátúrán keresztül küldték meg.⁵ Kelemen koadjutor – a főmonostori konvent megkérdezésével – 1931. április 14-én tesz javaslatot a nunciusnak. Első körben, hivatkozva a nyolcvan évvel korábbi apostoli vizitációra, amikor Magyarország Prímása, Scitovszky János* volt a vizitátor,⁶ továbbá a nyelv ismeretére, Kelemen koadjutor Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás személyét jelöli meg, aki a montecassinói alperjellel és a Cassinói Bencés Kongregáció vizitátorával, Raffaele Azzopardival együtt végezhetné a delegátusi feladatokat.⁷ Ezt a Szerzetesi Kongregáció nem engedélyezi. Ezután Kelemen Krizosztom Hartmann Strohsacker göttweigi apátot prezentálja apostoli delegátusként. 1931. április–november folyamán a hivatali levelezésnek ezek a főbb témái.

A vizitáció eredményeiről szóló jelentések 1932. év őszén érkeznek. Szeptember 12-i kelettel készül el a delegátus javaslatainak nyomtatott példánya, október 27-i kelettel küldi meg Kelemen koadjutor mind a főmonostorra, mind az apátságokra, mind a székházakra érvényes új reformnapirendet.

Kutatásaim kiindulópontját Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát kinevezése és lemondása körülményeinek idáig megválaszolatlan kérdései képezték. A forrásokat részben a római Szent Anzelm Bencés Prímásapátság levéltára, részben pedig a Szerzetesi Kongregáció levéltára őrzi. További részletek a budapesti Apostoli Nunciatura fondóban tárolhatnak a kutató elé, a Vatikáni Titkos Levéltár állományában.

Az első közlésben fölsejlett, hogy a kérdések a magyarországi apostoli vizitáció összefüggésében válaszolhatók meg. Ez az apostoli vizitáció kiterjedt az összes férfi és női rendre. Miután fény derült Kelemen Krizosztom megválasztásának és kinevezésének körülményeire, az apostoli vizitációra vonatkozó dokumentumok ismertetésével folytatjuk a források közlését.

¹ Lásd az első fejezetet, hivatkozással Várszegi Asztrik disszertációjának megfelelő helyére, Kelemen Krizosztom följegyzésére, 6. sz. jegyzet.

² Lásd az első fejezetben Gasparri bíboros államtitkár átíratát La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1929. aug. 12., ikt. sz. 1654/29, amelyben hivatkozik aug. 10-én kelt 4696/27 sz. átíratára, Kelemen Krizosztom koadjutori kinevezésére. (1. fejezet, Adattár, 1929. 4. sz.) A kinevezés dátuma későbbi, mert még meg kellett kérdezni a budapesti kormányt, melynek válasza aug. 21-én érkezik.

³ Az Annunciáta-nővérek később Pannonhalmra brazil alapításával kerültek munkakapcsolatba, generális előjárójuk a bazíliai Ponta Grossában van, lásd *Országos Katolikus Névtár II. Szerzetesi kötet*, Budapest 2001. 17; *Annuario Pontificio* 2008. 1642: 11 rendház, 61 nővér.

⁴ Lásd Adattár, 1929. 5. Hansen jelentés: Adattár, 1929. 3.

⁵ Lásd Adattár, 1931. 1. sz. dokumentum. Három dátum van: 1930. dec. 10. a Kongregáció belső feljegyzésének dátuma, dec. 11. Rotta nunciúsé, dec. 18. pedig, amit a generálisok jeleznek vissza, beleértve Kelemen főapátot is. Ennek okát a döntés kivitelezésében, a hivatali átfutási időben kereshetjük.

⁶ Az 1927–1935 közötti, egész országra kiterjedő apostoli vizitációhoz mérhető, de annál nagyobb államterületet fogott át a Bach-korszakban tartott apostoli vizitáció Ausztria birodalmi részén Friedrich Schwarzenberg herceg bíboros prágai érsek (1809–1885, salzburgi érsek 1835, bíboros 1842, prágai érsek 1850), a Magyar Korona országaiban Scitovszky János hercegprímás, esztergomi érsek, 1853-tól bíboros, volt ezzel megbízva. A két főpap vizitátori kinevezésének pápai brévéje, 1852. június 25-i kelettel, azonos fogalmazásban készült. – Pannonhalmán fennmaradt a Scitovszky-féle apostoli vizitáció emléke, annál is inkább, mert ennek statútumait utána nemzedékek használták. L. Erdélyi L. – Sörös P., *A pannonhalmi Szent Benedek-rend története, VI/A. A Pannonhalmi Főapátság története, VI.* Budapest. 1916. 103–105. Az 1855. okt. 3-i statútum szövege: 550–572; A ciszterciek – így Zirc – apostoli vizitációjáról alapos monográfia készült, a Szent Anzelm Egyetemen benyújtott doktorátus formájában: Konrad, N. [O.Cist.], *Die Entstehung der Österreichisch-Ungarischen Zisterzienserkongregation (1849–1869)* (Bibliotheca Cisterciensis 5.), Róma 1967. Ez a ciszterci vizitációról készült monográfia a Zakar Ferenc Polikárp O.Cist. által a Vatikáni Titkos Levéltárban megtalált vizitációs dokumentáció széles körű elemzése. – Amúgy ennek a birodalmi méretű apostoli vizitáció anyagának átfogó feldolgozása még az elvégzendő feladatok közé sorolható.

⁷ Lásd Adattár, 1931. 2. sz. dokumentum.

ADATTÁR

A felsorolásban figyelembe vettem az őrzés helyén található teljes anyagot. A közlés dolgozatunk címadásának megfelelően válogatott, a szerzetesi reform kérdésére van tekintettel a bencések körében. A levelek számozása tőlem. A kurzívált szövegközlés kézírást jelez. Az anyag általában gépelt, de van kézzel írott dokumentum is.

TARTALOM

- 1929:** 1. Giuseppe M. Casari szervita tartományfőnök 1929. ápr. 24-én kelt válaszelevele rendtársához, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, Lépicier bíborshoz, ikt. sz. 4696/27; – 2. Minuta Orsenigo nunciushoz, 1929. jún. 20., ikt. sz. 4696/27; – 3. Hansen apostoli vizitátor jelentése, 1929. júl. 31., ikt. sz. 4696/27; – 4. Orsenigo nuncius Lépicierhez, a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához, 1929. júl. 31., ikt. sz. 2626; – 5. Orsenigo nuncius Lépicierhez, a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához, 1929. aug. 10., ikt. sz. 2660; – 6. Mikes János szombathelyi püspök 1929. dec. 8-án kelt levele a Szerzetesi Kongregációhoz.
- 1931:** 1. Rotta nuncius Lépicierhez, a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához, 1931. ápr. 16., ikt. sz. 5229/31; – 2. Kelemen főapáti koadjutor Rotta nunciushoz, 1931. ápr. 14., ikt. sz. 5229/31; – 3. Minuta, válasz Rotta nunciushoz 1931. máj. 9; – 4. Kelemen főapáti koadjutor Lépicierhez, a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához, 1931. nov. 4., ikt. sz. 780/1931.
- 1932:** 1. Rotta nuncius fölterjesztése a Szerzetesi Kongr. bíboros prefektusához, 1932. okt. 27., ikt. sz. 6413/32, két melléklet lásd 2. sz.; – 2. Kelemen koadjutor a Szentatyához, 1932. okt. 27., ikt. sz. 944/1932. Ad Nr. 4969/1927. S. Congr. Relig. – 2a. A Strohsacker-vizitáció eredménye. Mellékletek: reformnapirend; – 2b. Propositiones Rev.mi D.ni Abbatis Dr. Hartmanni Strohsacker, Jaurinensis, 1932, szept. 12. – nyomtatott.

FORRÁSOK KÖZLÉSE

1929

1. Giuseppe M. Casari szervita tartományfőnök 1929. ápr. 24-én kelt latin nyelvű válaszlevele rendtársához, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, Lépicier Bíborshoz, ikt. sz. 4696/27.

Giuseppe M. Casari szervita tartományfőnök válaszlevele, amely hivatkozva Alessio Enrico Lépicier bíboros, a Szerzetesi Kongregáció prefektusa 1929. április 17-én kelt levelére, részletesen ismerteti a magyarországi bencések helyzetét, Serédi hercegprímással ellentétes véleményt fejt ki a kinevezendő koadjutor személyét illetően, sőt még Kelemen Krizosztomot sem ajánlja. Másik rendből keresne alkalmas jelöltet. Szövege:

AVE†MARIA

Ad N. 4696/27

CÍMER

BUDAPEST die 24 aprilis 1929.

RECTOR PROVINCIALIS

HUNGARIAE

ORDINIS SERVORUM MARIAE

Eminentissime ac Reverendissime Domine,

Acceptis omni obsequio dignis Eminentiae Tuae Reverendissimae Litteris, die 17. currentis mensis datis, omnibus, quae in adjectis documentis continentur, mature perpensis, super momentosissimo negotio in eisdem exposito, mentem meam aperire audeo.

Quae R.mus P. Hubertus Hansen, Visitator Apostolicus religiosorum per Hungariam, super statu regularis disciplinae penes RR. Patres Benedictinos Congregationis S. Martini Montis Pannoniae exposuit, fateor prorsus veritati respondere. Quam ipse in visitatione animorum discordiam, partiumque studium reperit, signa profecto haud dubia sunt praefatam Congregationem Benedictinorum a regulari disciplina aliquantulum defecisse et vigilantiore Superiore indigere. Hujus facti causa non modo in agenda ratione R.mi Archiabbatis, ejusque in

gerendarum rerum imperitia quaerenda videtur, sed mea opinio est, hunc rerum statum jam a longiore tempore in Congregatione hungarica Benedictinorum, sicut etiam in aliquibus aliis Ordinibus, extare.

Methodus quam R.mus Visitator sequutus est, in percunctanto videlicet iterato omnes Patres vocales circa deligendum Administratorem in locum R.mi Archiabbe substituentum, in seipsa haud probanda videtur, cum Visitator Apostolicus, tum ex peracta visitatione, tum ex colloquio habito cum E.mo Cardinali Serédi, qui utpote ejusdem [./] Congregationis alumnus, sodales suos apprime cognoscit, sufficiens iudicium sibi comparare potuisset, quinam scilicet inter Patres aptior ad praefatum munus esset. Hic procedendi modus, praeter quam quod nullum felicem exitum sortitus est, totum negotium, quod penitus ad internum regimen Congregationis spectat, in propatulo misit, ita ut ad aures etiam Gubernii Hungarici pervenerit. Gubernium porro via officiosa etiam Nuntium Apostolicum interrogavit utrum verum sit S. Sedem intentionem habere deponendi Archiabbe, ejusque in locum Administratorem sufficere velle etiam in temporalibus. Quo in casu, sic aiebat Minister Cultus, Gubernium jus habet ut in hoc negotio interpelletur, cum Ordinarii in Hungaria bona e manu Gubernii recipiant.

Tempus delectum ad designandum Administratorem forsitan tunc opportunum fuit, cum scilicet Archiabbe propter infirmam valetudinem in sanatorio detineretur. Hoc adminiculo nunc vix uti potest. Etenim R.mus Archiabbe his diebus a sanatorio in quo degebat Budapestinum advenit ut duorum peritorum professorum iudicio et examini se subiceret. Hi, peracto examine, comprobarunt illum plene sanitati restitutum esse. His peractis R.mus Archiabbe ad monasterium S. Martini Montis Pannoniae se contulit munus sum iterum suscepturus.

Quae cum ita se habeant, ex documentis mihi substratis et ex mutatis ex parte, post eorum redactione, circumstantiis, haec erui possunt:

Sententiam R.mi Visitatoris Apostolici, E.mi Cardinalis Serédi, necnon Patrum vocalium non convenisse ad determinandam personam aptam ad munus Administratoris.

Difficile esse talem invenire virum, qui morali influxu gaudeat super Patres duarum partium, in quas videntur Benedictini Patres divisi.

Inter Patres qui ad praefatum munus tamquam eligendi propositi sunt, haud facile invenire possumus talem, qui illis polleat quali-

tatibus, quibus certam reddet reformationem aut meliorationem regularis disciplinae, cum jam a multo tempore dictae Congregationis alumni laxiori educatione imbuti fuerint.

Supposito quod S. Sedes minime acceptet candidatum in quem propensior est voluntas R.mi Visitoris Apostolici, nempe Chrysostomum Kelemen, superiorem jaurinensem, videtur mihi aptius concredi posse tale munus Patri ex altera Congregatione, qui zelo disciplinae, religiosoque spiritu praeditus, expectatum reformationis exitum facilius obtinebit. Sub istius dependentia in spiritualibus et in temporalibus, posset ulterius Archiabbas officiales relationes retinere cum Gubernio hungarico, quod ita nullum colorem quaerere valebit in negotiis inter-
nis Congregationis se immiscendi.

Haec, quae juxta tenue judicium meum exponere ausus sum, in integrum sapienti trutinæ et deliberationi Eminentiæ Tuæ Reverendissimæ submitto, ut quod magis ad Dei gloriam conducere valet, constituat, præcipiatque.

Ad osculum Sacrae Purpuræ humillime provolutus, benedictionem petens, eo quo par est obsequio permanere gaudeo

Eminentiae tuæ Reverendissimæ
addictissimus, humillimus vere famulus

Fr. Joseph M. Casari osm. [m. p.]

a Sua Eminenza Reverendissima
il Signor Cardinale Alessio Enrico LÉPICIER
Prefetto della S. Congregazione dei Religiosi
R O M A

2. Minuta, a Szerzetesi Kongregáció utasítása Orsenigo nunciushoz, 1929. jún. 20., ikt. sz. 4696/27, gépelt.

Mandátumot kap, hogy megoldja a teljes jurisdikcióval rendelkező főapáti koadjutor kinevezését. Szövege:

La S.V. Revma conosce bene quanto questo Sacro Dicastero siasi finora preoccupato della necessità che da parecchio tempo si risente di sollevare in qualche modo nell'Abbazia di S. Martino di Pannonhalma e in tutta la Congregazione benedettina ungherese lo scadente stato disciplinare ed economico.

Dopo avere esaminato le Relazioni del Visitatore Apostolico, assunto le più minute informazioni e maturamente considerata ogni circostanza, si crede opportuno, con l'approvazione esplicita del S. Padre affidare alla prudenza della S.V.Revma il mandato di risolvere l'intricata questione per mezzo della nomina di un Coadiutore, ad nutum S. Sedis, dell'Arciabbate con completa giurisdizione e pieni poteri.

Pertanto Le si concedono con la presente tutte le facoltà opportune e necessarie circa la sopradetta Arciabbazia e Congregazione benedettina ungherese, sia per quanto riguarda la parte economica che, come la S.V. ben sa, versa in condizioni gravissime, sia anche per far rifiorire l'osservanza regolare e la vita spirituale, il cui decadimento fu una delle principali cause dello stato economico che oggi si lamenta.

Ella Monsignore Revmo nella sua piena esperienza di luoghi e di persone, avrà cura speciale per l'ottima scelta della persona, la quale proporrà a questa S. Cong. E, che oltre a possedere le qualità richieste dall'ufficio delicato da affidarle, sia bene [./] accetta al Governo, in modo che ci si possa ripromettere in tutta la Congregazione benedettina ungherese quel sollevamento disciplinare ed economico che è nel voto di tutti i buoni e della S. Sede.

Nel che Ella procederà d'accordo coll'Emo Signor Cardinale Primate d'Ungheria.

Nel comunicare quanto sopra, godo professarmi
Della S. V. Revma
devmo

3. Hansen apostoli vizitátor jelentése, 1929. július 31.
Lásd külön fejezetben.

NUNZIATURA APOSTOLICA

UNGHERIA
Oggetto

Congregazione Benedettina
Ungherese.

N. 2626.

Budapest, 31 Luglio 1929.

Eminenza Reverendissima,

4696
23

Facendo seguito al mio rispettoso rapporto N. 2534 del 30 Giugno u. scorso, al quale non fu ancora dato risposta, mi faccio un dovere di comunicare a Vostra Eminenza Reverendissima quanto segue:

Oggi si é presentato alla Nunziatura Apostolica l'Illustrissimo Arciabbate dell'Arciabazia di Pannonhalma per dirmi che ormai si trova nella necessità, data l'imminenza del nuovo anno scolastico, che in Ungheria comincia ai primi di settembre, di prendere le disposizioni concernenti il trasferimento del personale insegnante nei vari Collegi dipendenti dall'Ordine. Avendo però ricevuto ordine dal Visitatore Apostolico, verso la fine di Giugno, di non prendere deliberazioni in proposito, senza prima aver avuto istruzioni dalla Santa Sede, mi pregava di ottenergli chiarimenti in proposito.

A Sua Eminenza Reverendissima

Il Signor Cardinale Alessio-Enrico M. Lépicier

Prefetto della S. Congregazione dei Religiosi
Palazzo della Cancelleria

R O M A

1882

Io ho potuto indurlo ad attendere ancora fino al
dieci Agosto, riserbandomi in questo tempo di conferire
col Visitatore Apostolico. Qualora però Vostra Eminenza
Reverendissima ritenesse opportuno mantenere questa proi-
bizione, abbia la bontà di comunicarmelo entro il dieci
Agosto. In tal caso però bisognerebbe incaricare altri di
prendere le disposizioni concernenti il personale inse-
gnante, non essendo più possibile protrarre queste delibe-
razioni.

Faccio poi rispettosamente presente a Vostra Eminen-
za che, in conformità alle Costituzioni, si dovrebbe in que-
sti giorni procedere anche alla nomina del Priore.

Chino al bacio della sacra Porpora col sensi della
più profonda venerazione gode di raffermarmi

Di Vostra Eminenza Reverendissima

*nunciosio - clero - Roma
+ Bernard Orsenigo
Siv. - Roma Ap. 1882*

4696

29

5. Orsenigo nuncius fölterjesztése Lépicierhez, a Szerzetesi Kongregáció
bíboros prefektusához, 1929. július 31., ikt. sz. 2626.

4. Orsenigo nuncius fölterjesztése Lépicierhez, a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához, 1929. júl. 31., ikt. sz. 2626. Eredeti.

Bárdos Remig pannonhalmi főapát júl. 31-én személyesen sürgette a döntést, mert az őszi tanévkezdésre való tekintettel már disponálnia kell, de az apostoli vizitátor nem engedélyezte, amíg az Apostoli Szentszék rendelkezését meg nem kapta. Aug. 10-ig kért tőle haladékot, remélve, hogy (a nuncius) tud erre vonatkozólag értekezni az apostoli vizitátorral. Kéri a bíboros prefektust, ha ez a tiltás érvényben marad, akkor aug. 10-ig ezt közölje vele, ez esetben más úton-módon kell megoldani a tanári dispozíciókat. A konstitúciók értelmében lehetne a perjel kinevezésére gondolni. Fakszimiléjét lásd az előző két oldalon.

A kézzel írt felirat: *Prego rispondere in proposito quanto prima: kérem válaszolni ez ügyben minél hamarabb. Szövege:*

Facendo seguito al mio rispettoso Rapporto N. 2534 del 30 giu. u. scorso, al quale non fu ancora dato risposta, mi faccio un dovere di comunicare a Vostra Eminenza Reverendissima quanto segue:

Oggi si è presentato alla N. A. l'Ill.mo Arciabbate dell'Arciabbazia di Pannonhalma per dirmi che ormai si trova nella necessità, data l'imminenza del nuovo anno scolastico, che in Ungheria comincia ai primi di settembre, di prendere le disposizioni concernenti il trasferimento del personale insegnante nei vari Collegi dipendenti dall'Ordine. Avendo però ricevuto ordine dal Visitatore Apostolico, verso la fine di Giugno, di non prendere deliberazioni in proposito, senza prima aver avuto istruzioni dalla S. Sede, mi pregava di ottenergli schiarimenti in proposito. [/.] Io ho potuto indurlo ad attendere ancora fino al dieci Agosto, riserbandomi in questo tempo di conferire col Visitatore Apostolico. Qualora però Vostra Eminenza Reverendissima ritenesse opportuno mantenere questa proibizione, abbia la bontà di comunicarmelo entro il dieci Agosto. In tal caso però bisognerebbe incaricare altri di prendere le disposizioni concernenti il personale insegnante, non essendo più possibile protrarre queste deliberazioni.

Faccio poi rispettosamente presente a Vostra Eminenza che, in conformità alle Costituzioni, si dovrebbe in questi giorni procedere anche alla nomina del Priore.

Chino al bacio...

4696/27

5. Orsenigo nuncius fölterjesztése Lépicierhez, a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához, 1929. aug. 10., ikt. sz. 2660. Eredeti.

Megküldi Hansen apostoli vizitátor jelentéseinek első csoportját. Megjegyzéseiben sürgeti, hogy minél hamarabb intézkedjenek a vizitáció javaslatainak megvalósítása érdekében (Adattár 1929. 2.).

In ossequio a quanto fu comunicato da cotesta S. C. con venerato Foglio N. 4696/27, in data 18 luglio 1927, mi faccio un dovere di inviare a V.Em.za Rev.ma una parte degli atti della visita ap.lica compiuta presso gli ordini e Congregazioni religiose maschili dal Rev. P. Prov. Umberto Hansen: il resto seguirà fra poco.

1. OSB, allegato B. con 12 inserti,
2. Cist, allegato C. con 10 inserti,
3. Scolopi o Piaristi, allegato D. con 12 inserti,
4. Praem. di Csorna, allegato E. con 6 inserti,
5. Praem. di Jasso, allegato F. con 3 inserti,
6. Min. Conv. allegato G. con 5 inserti.

Annotazioni generali circa gli “Ordini docenti”, all. A.

Io mi permetto, nel semplice intento di cavare da questo prezioso lavoro il maggior frutto possibile, [./] di far presenta rispettosamente a V. Emza. quanto segue:

1/. – Sarebbe opportunissimo che cotesta S. C. inviasse il più presto possibile ai singoli ordini le ingiunzioni frutto di questa Visita, cercando di essere ben precisa anche nei dettagli, onde evitare il pericolo, che qui è grave, di vedere le nuove norme disciplinari eluse o applicate solo apparentemente.

2/. – La clausura, quasi universalmente ignorata (a eccezione di qualche casa dei Cisterciensi) fra gli ordini docenti, occorre sia instaurata regolarmente, sia in guisa che abbia vigore la sera, obbligando i religiosi a restare in convento dopo la cena.

3/. – L’abito religioso è purtroppo molto spesso abbandonato, specialmente dai Benedettini e dai Premonstratesi. Questo abuso ha una triste ripercossione anche sul clero secolare, e scoraggia i Vescovi nell’esigere dal proprio clero l’uso della talare. La S. C. può essere rigorosa su questo punto, esigendo dal religioso, quando non esce dall’Ungheria l’uso permanente dell’abito religioso o almeno della talare sacerdotale. Non vi è nessuna ragione, in nessuna città, di fare diversamente.

4/. – Il Visitatore Apostolico segnala fra i rimedi meno urgenti la pratica dei SS. Esercizi di almeno 6 giorni. Mi permetto esprimere il desiderio che questo punto di riforma venga considerato di urgente necessità.

Chino...

6. Mikes János szombathelyi püspök 1929. dec. 8-án kelt levele a Szerzetesi Kongregációhoz.

Mikes János kritikusan ismerteti a tanító rendek, közöttük is a bencések helyzetét. Vincenzo La Pumához,* a Szerzetesi Kongregáció titkárához címzett kísérő levelében hivatkozik nemrég történt személyes találkozásukra Rómában. Most írásba foglalja az akkor elhangzottakat.

Eredeti, gépelt, aláírt.

Ex Curia Episcopali Sabariensi
ad Nr. 2348 / 1929
4969/27

Illustrissime ac Reverendissime Domine!

Quum animadversiones, quas nuper in Urbe commoratus Illustritati Vestrae viva voce poteram referre et in causa visitationis religiosorum in Hungaria, docendi munere fungentium exponere, nunc litteris mandatas ad Illustritatis Vestrae consilium reverenter transmittó, par simul Illustrissimam Dominationem Vestram exoro veneratione, ut illas relationibus per Rev. P. Hubertum Hanssen, Visitatorem pro religiosis in Hungaria ordinibus virorum designatum exhibitis aut exhibendis adiectas Sacrae illi Congregationi de religiosis meo nomine substernere dignemini.

Pro qua benevolentia intimas ex animo grate rependo et aestimatissimis affectibus sincero venerati[o]nis sensu commendatus persisto Illustrissimae Dominationi Vestrae Reverendissimae Szombathely (Sabaria) die 8-a Decembris 1929

CÍMER

addictissimus in Christo:
Joannes Mikes [m. p.]
episcopus Sabariensis.

Illustrissimo ac Reverendissimo Domino
Domino Praelato Vincentio La Puma
Secretario S. Congregationis de Religiosis
R o m a e

Ex Curia Episcopali Sabariensi
ad Nr. 2348 / 1929
4969/27

Eminentissime Princeps!

Visum est Sacrae Congregationi de Religiosis bonum opportunumque, ut elapso iam post Codicem Juris Canonici promulgatum decennio singulae religiosorum ac religiosarum in regno Hungariae conviventium familiae per Visitatores Apostolicos seu Generales iuxta mandatum eiusdem Congregationis dd. 28. Junii Nr. 4696/27. examinentur ac visitentur.

Compertum est optimeque notum Eminentiae Vestrae, gravissimum hoc visitandi religiosorum domos munus commissum demandatumque esse Rev. P. Huberto Hans[s]en, Congregationis Verbi Divini presbytero et provinciae ad S. Gabrielem in Austria, viro certe prudenti ac religioso.

Quum visitationes istas non solum in mea Diocesi, sed in caeteris etiam Hungariae domibus peractas esse noverim: certas in causa religiosorum, qui studiosae in scholis mediis iuventuti educandae ac instituendae incumbunt, animadversiones mihi, obsequentissimo Eminentiae Vestrae famulo, profundissima liceat reverentia parique humilitate ad altissimam proferre Eminentiae Vestrae notitiam.

Isti etenim ordines seu religiosi magisterio vacantes Benedictinorum, Cisterciensium, Scholarum Piarum et Praemonstratensium ob callidos suae conversationis et huiusmodi vocationis scopulos, cultum scilicet praeponderantem, immo fere exclusivum litterarum et quidem profanarum, cum neglectu scientiae sacrae atque asceticae coniunctum, porro ob docendi discendique in academiis et universitatibus methodum liberalismo saturatam, vel etiam atheismo antecedentium temporum imbutam

Ad. S. Congregationem de Religiosis
R o m a e .

a primaevo sui instituti spiritu multis in rebus passim defecerunt et ex quotidiana cum saeculo saecularibusque consuetudine rectum sentiendi vivendique modum paullatim exeuntes moresque saeculares induentes vel imitantes vitam religiosam mundanis operibus deformaverunt ac proinde ad miserandos haud raro excessus et abusus devenerunt.

Quas quidem religiosorum in Hungaria vicissitudines singulaeque rationum momenta bene apprimeque nosse, necnon sedulo perpendere debet, si quis hodiernum illorum statum recte perspicere ac diiudicare velit.

Ad quod vero iterum requiritur, ut quis per diuturnum temporis spatium apud nos commoratus haec omnia per se videret et expertus sit. Secus enim primo visu captus in recte iudicando facile errat et fallitur.

Equidem minime dubito, quin supradictus religiosorum, de quibus hic agitur, Visitor generalis, Rev. P. Hansen – licet origine et natione non ex Hungaria oriundus praedictis absens fuerit temporibus, novissime tamen in diversis regni partibus multum temporis commoratus frequentem habuerit occasionem una cum lingua nostra etiam huius terrae mores cognoscendi, porro quamvis institutione ac religione uni ex recentissimis Ecclesiae Congregationibus: Verbi sc. Divini nuncupatae atque propagandae imprimis fidei operam danti et in Missionibus exteris magno cum animarum fructu laboranti sit addictus: attamen, postquam dictis religionibus plurimum fuerit conversatus eorumque speciales circumstantias et ad hodiernum usque statum evolutiones apprime nosse eaque diiudicare potuerit – in suis ad Sacram Congregationem relationibus eadem, ac nos, consilia seu remedia proponat. Cuncti etenim qui labentis in dictis ordinibus seu religiosi disciplinae testes fuimus dolentes aliquando, ultimis hisce decenniis eo maiores cum animi gaudio observamus in memoratis supra religionibus clara profectus ad meliora signa, necnon fructuosum sese regenerandi conatum. Et, quod optimae spei est, non extraneis ex causis, sed plane internis resurgentem, ex firmissima nempe optimorum persuasione et collata perito[./.]rum cooperatione laborque assiduo provenientem, quae omnia, accedente omnium studio unanimi, pro certo sperari et in tuto collocata haberi possunt.

Quod praeprimis antiquissimi omnium Ordinis S. Benedicti monachos attinet, in quo salutaris istius reformationis indicia primo conspeximus, initiata et felici successu ad ultima usque tempora laudabiliter exsecuta: nunc demum hisce diebus ex inepta rerum tempora-

lium administratione obortae difficultates superiorum auctoritates la-
befractabant, concordiam fratrum perturbabant, disciplinam regularem
relaxabant et ulteriorem in vita monastica profectum ad tempus retine-
bant. At opportuna coadiutoris idonei nominatio cum oeconomicis
etiam spiritualia damna brevi reparabit et impedimenta profectus regu-
laris e medio tollet.

Cisterciensium bene coepta conamina, notabilis eximiorum
chorus theologorum animusque recentium abbatem vere religiosus
nova huic ordini incrementa dabit eumque ad finem optatum iuvabit.

Idipsum de religiosis etiam scholarum Piarum valebit, necnon
de canonicis regularibus ordinis Praemonstratensis, qui in praeposito
suo nuperrime electo optimum nacti sunt superiore, omnia sperare
licet pro disciplinas regularis incremento faustissima.

Quae cum ita sint, pro certo quidem habet, fore, ut Visitoris
Apostolici hac in re argumenta nostrae haud contradicant, imo conve-
niant sententiae atque pro futuro etiam eadem, ac nos, commendent
regulas observandas. Nimirum, ut, quod bonum est retinendo prose-
quantur et in ea, quam ultro incedebant, quamque sibi ipsi elegerant
aptissimam restituendae regulari disciplinae, via non turbentur, imo et
ab Apostolica etiam Sede relinquantur, donec ad optatum et ipsis, et
Apostolicae Sedi finem: ad perfectum, quod feliciter coeperunt, vitae
religiosae exemplar – Deo iuvante – securi perveniant.

Cum ob supradicta benignam Eminentiae Vestrae veniam et
hu[./]militer peto et notissimae fidens benevolentiae spero: aestima-
tissimis Eiusdem Eminentiae Vestrae affectibus demisse commendatus,
summo cum venerationis et obsequii sensu persisto

Eminentiae Vestrae

Sabariae (Szombathely) die Immaculati Conceptus B. Mariae
Virginis festo

CÍMER In osculo s. Purpurae addictissimus in Christo

Joannes Mikes [m. p.]
episcopus Sabariensis.

retro, m.s.:

*Die 20 Decembris 1929 advertatur et uniatur Positioni ut ratio haberi possit
animadversionum Rev.mi E. pi scribentis*

1931

1. Rotta nuncius fölterjesztése a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához, 1931. ápr. 16., ikt. sz. 5229/31. Mellékletben küldi Kelemen Krizosztom főapáti koadjutor kérelmét: Serédi és Azzopardi delegátusként. Eredeti.

CÍMER

BUDAPEST, LI 16 Aprile 1931

NUNTIATURA APOSTOLICA

IN UNGHERIA

N. 5229/31

(con allegato)

Eminenza Reverendissima,

Mi pervenne regolarmente il venerato Ufficio dell' Eminenza Vostra Reverendissima, Nr. 4696/27, in data 11 dicembre 1930, riguardo al riordinamento della disciplina regolare negli Ordini ed Istituti religiosi di Ungheria.

Finora mi hanno scritto in proposito il Generale dei Gesuiti, dei Francescani, dei Cappuccini ed il Rettore Generale dei Salesiani.

Il Rev.mo P. Kelemen Crisostomo, che funge da Abbate dei Benedettini a Pannonhalma, ricevette egli pure la notificazione di codesta Sacra Congregazione a proposito delle riforme da introdursi per il buon andamento della vita religiosa in detta Congregazione.

Egli venne da me e mi presentò l'acclusa supplica, con cui mi domanda che sia incaricato della riforma richiesta l'E.mo Cardinal Serédi, e che venga nominato come socio-Delegato il Rev.mo Padre Raffaele Azzopardi di Monte Cassino.

Le ragioni di tale proposta sono indicate nella supplica. L'E.mo Cardinal Serédi, qualora vi fosse una nomina ufficiale, accetterebbe, a quanto mi assicura il Rev.mo Padre Kelemen, l'incarico.

Trattandosi di una nomina che non risponde, almeno alla

./.

A Sua Eminenza Reverendissima

Il Signor Cardinale Alessio Enrico Lépicier

Prefetto della S. C. dei Religiosi

lettera alle Istruzioni di codesta Sacra Congregazione, egli la presentò a me, perché io la facessi avere a Vostra Eminenza per il nihil obstat.

Per mio conto credo si possa dare una risposta affermativa alla domanda, perché il Cardinal Serédi è persona che da serio affidamento.

Ad ogni modo nel prossimo Maggio il Padre Kelemen, ed alcuni giorni dopo, il Cardinal Serédi verranno a Roma. Così potrà l'Eminenza Vostra trattare direttamente la questione con gli interessati.

Chinato al bacio della Sacra Porpora, con i sensi della più profonda venerazione mi onoro raffermarmi

dell'Eminenza Vostra Reverendissima
umilissimo servo in S.

+ *Angelo Rotta.....*

Nunzio Ap.lico

retro m.s.:

Ungheria – Visita Ap.lica Istituto Religios. 4696/27

5008/30

in Congressu diei 9 Maii 1931 Scribatur Excm. Nuntio Apl.o in Hungaria j[uxta]. .. min.

N.B. Consegnate alcuni fogli al Rev.mo P. Primate, perché dia un voto, dopo avere parlato con l'Em.mo Seg. di Stato Dopo l'udienza del 1 feb. 1933.

V. La Puma Seg.

già riassunte il 25 Aug. 30 al 3/3

6-6-31

2. Kelemen főapáti koadjutor Rotta nunciushoz, 1931. ápr. 14., ikt. sz. 5229/31.

Március hónapban megkapta a Szerzetesi Kongregáció leiratát, a regula szerinti fegyelem visszaállítására vonatkozóan. Ez a leirat kötelezi arra, hogy delegátust válasszon. Hivatkozva arra, hogy nyolcvan esztendővel ezelőtt Scitovszky János esztergomi bíborosérsek volt az apostoli vizitátor, javasolja, hogy engedélyezze Serédi Jusztinián bíboros delegátusi kinevezését. Serédi hercegprímás 24 éven át lakott a Szent Anzelm Kollégiumban, a szabályzat szerinti szerzetesi fegyelem jegyében. Ő írta meg a Magyar Bencés Kongregáció statútumait, a kánonjogi törvénykönyv értelmében. Ismeri a rendtársakat, a feltételeket és a körülményeket. Irányában teljes bizalommal vannak azok a rendtársak, akik csak magyar nyelven tudják magukat kifejezni. A delegátus segítőjéül javasolja Rafaella Azzopardi montecassinói alperjelt. A választás azért is esik őrá, mert Pannonhalma Szent István király alapítása óta Montecassino kiváltságait élvezzi, amelyeket az elmúlt évezredben többször megújítottak, és a rend első monostorában (*protocoenobium*) a szerzetesi szabályzat szerint folyik az élet.

*Excellentissime et Reverendissime
Domine Nuntius Apostolice!*

Mense Martio rescriptum accepi a S. Congregatione Religiosorum relate ad restaurationem disciplinae regularis. Quod rescriptum me obligat ad eligendum Delegatum, in disciplina beneversatum et probatum, qui Delegatus munus restaurandi impleat.

Excellentissime Domine, ante octogintas annos apud nos buiusmodi munere fungebatur Cardinalis Scitovsky, archiepiscopus Strigoniensis. Humillime peto Excellentiam Vestram, ut benevolentissime concedere dignetur mihi, qui ad munus restorationis suscipiendum Eminentissimum Dominum Cardinalem Justinianum Serédi rogare possim. Eminentissimus Princeps Primas enim viginti quattuor annos in Collegio S. Anselmi commorabatur, in quo clauistro disciplinae regularis in pleno vigore est. Eminentissimus dominus conscripsit Statuta Congregationis nostrae iuxta Canones C.Ź.C. Optime novit omnes sodales, conditiones et omnes circumstantias vitae nostrae. Erga Dominum Eminentissimum summa cum fiducia sentiunt confratres mei, qui plerumque sola lingua Hungarica possunt loqui. ./.

Si Excellentiae Vestrae placuerit, quasi revisorem seu socium Delegatum – iuxta punctum q. Instructionem – rogabo P. Raphaelem Azzopardi, subpriorem Cassinensem, qui vir magnae eruditionis et experientiae est. Cum Protocoenobio Cassinensi iam a temporibus S. Stephani regis, fundatoris et patroni Archicoenobii nostri, in communicatione privilegiorum et in amicitia per mille annos saepius renovata sumus, in quo protocoenobio etiam nunc regularis disciplina viget.

Speramus hac modo optatam a S. Sede Apostolica restaurationem nos – Deo adiuvante – optime inducturos esse et fare [sic!]; ut eam stabilire possimus ita, ut omnes sodales acquiescant.

Summa cum reverentia rogo benignum consensum Excellentissimi Domini Nuntii Apostolici ad petitiones nostras Principi Primati haud ignotas.

BÉLYEGZŐ Excellentiae Vestrae Reverendissimae
servus humillimus

In Sto Monte Pannoniae, die 14. IV. 1931.

*Chrysostomus Kelemen [m. p.]
coadjutor.*

3. Minuta, válasz Rotta nunciushoz 1931. máj. 9.

M.S. A Kongregáció nem engedélyezi Serédi bíboros hercegprímás delegátusnak jelölését.

4696

9 Maggio 1931

/27

Ecc.mo Mons. Nunzio Ap.lo d'Ungheria

In risposta all'Ufficio di V. E. Rma. circa la domanda del R.mo Arciab. P. Kelemen per poter nominare, quale Delegato per la riforma nella Congreg. Ungherese O.S.B., l'E.mo Card. Serédi, questa S. Congreg. à. considerato ponderatamente, che tale nomina, quantunque molto gradita per l'eccellenti qualità di quell'E.mo Porporato, tuttavia nel complesso di circostanze potrebbe recare non lieve peso alle sue tante cure di Vescovo e Primate di Ungheria. – Perciò questa med. S. Congregazione non credendo opportuno, pur con rincrescimento, annuire alla domanda del su lodato Arciabbate P. Kelemen, prega l'E.V. di voler procedere d'accordo col medesimo, alla nomina di un altro Delegato a norma della lettera di questo S. Dicastero, in data 10 Dic. 1930. Con sensi....

4. Kelemen koadjutor a Szerzetesi Kongr. bíboros prefektusához, 1931. nov. 4., ikt. sz. 780/1931; a főmonostori konvent egyhangú jóváhagyásával Hartmann Strohsacker göttweigi apátot javasolja delegátusnak. Janota Cirill prokurátor ellenjegyzése.

PANNONHALMI FŐAPÁT

koadjutora.

nr. 780/1931.

Eminentissime Princeps,

Huius initio anni accepi a Sacra Congregatione Religiosum litteras die 18. Decembris 1930, sub Nr. 4696/27 datas, in quibus mihi praescribitur, ut aliquem religiosum pium ac prudentem ex nostro Ordine pro restauratione disciplinae regularis “d’accordo col mio Consiglio e d’intesa col Rev.mo Nunzio Apostolico di Ungheria” Delegatum nominem et de nominatione facta S. Congregationem Religiosorum certiolem faciem (si compiacchia la medesima P.V. informare questa S. Congregazione della nomina di cui sopra.)

Primum, ex causis S. Congregationi Religiosorum notis, Eminentissimum Cardinalem Serédi desideravimus uti Delegatum a Sacra Congregatione impetrare. Sacra autem Congregatio Religiosorum, sicut Excellentissimus Dominus Nuntius Apostolicus de Budapest mihi notum fecit, considerata mole laborum qui Eminentissimo Cardinali Serédi aliunde incumbunt, non vult Illum ulterius aggravare, proinde disponit, ut novum Delegatum nominem.

Cum consensu unanimo Conventus Archicoenobii de Sacro Monte Pannoniae reverendissimum Dominum Dr. Hartmannum Strohsacker, Abbatem de Göttweig (in Austria), ad Delegatum officium elegeri. Cui electioni Excellentissimus Dominus Nuntius Apostolicus de Budapest benigne ac libenter

Eminentissimo ac Reverendissimo Domino

Domino Alexio Henrico Cardinali L é p i c i e r

Praefecto Sacrae Congregationis Religiosorum

R o m a e .

./.

accessit.

Reverendissimus Dominus Hartmannus Strohsacker nominationem ad munus Delegati libenti animo accepit.

Quam nominationem Eminentiae Vestrae secundum praescip-
tum S. Congregationis Religiosorum supra memoratum pro officio
meo humillime comunico.

Purpuram Sacram humiliter osculans omni qua par est devo-
tione ac reverentia me profiteor

Eminentiae Vestrae
addictissimum servum in Domino

In Sacro Monte Pannoniae, die 4. Novembris a.D. 1931.
(Pannonhalma, Hungaria)

Chrysostomus Kelemen [m. p.]
Coadiutor Archiabbatis.

*Quas quidem supplices preces pro munere meo S. Sedi
humillime transmittito.*

Bélyegző

P. Cyrillus Janota O.S.B. [m. p.]
Procurator generalis.

1932

1. Rotta nuncius fölterjesztése Lépicierhez, a Szerzetesi Kongregáció
bíboros prefektusához, 1932. okt. 27., ikt. sz. 6413/32.

A választás és kinevezés egyesítése, két melléklet, lásd 2. sz.:
Kelemen koadjutor levele a Szentatyához és a Strohsacker-vizitáció
eredményei: Kelemen-levél a reformnapirenddel, ill. nyomtatott füzet:
Propositiones Rev.mi D.ni Abbatis Dr. Hartmanni Strohsacker, Jauri-
nensis, 1932. szept. 12.

CÍMER
Nunciature Apostolique
En Hongrie
(con 2 Allegati)

N. 6413/32
BUDAPEST, 27 Ottobre 1932.
DISZ.TÉR 5.

Eminenza Reverendissima,

Giorni sono venne da me il Reverendissimo P. Crisostomo
Kelemen O.S.B., Coadjutore nell'Abbazia di Pannonhalma, e mi rac-
commandò che si provvedesse ad una sistemazione definitiva dell'
Abbazia colla nomina dell'Archiabbate in sostituzione del defunto P.

Bárdos. Le ragioni sono parecchie. Dovendosi trattare cause importanti davanti ai tribunali civili per la difesa dei diritti dell'Abbazia è molto conveniente, per non dire necessario, che vi figurì come Rappresentante l'Abate e per la maggior autorità di cui godrebbe e per toglier l'occasione e cavilli giuridici da parte degli avversari. Di più un semplice coadiutore, appunto per il carattere di temporaneità dell'ufficio, non gode nemmeno di quel prestigio davanti alla Comunità che si richiede, specie se si vuol promuovere seriamente la riforma. S'aggiunga poi che per il pubblico può essere ragione di meraviglia che, mentre gli altri Ordini qui in Ungheria hanno regolarmente il loro Abate, i Benedettini invece abbiano a trovarsi in una condizione di inferiorità, con questo stato precario, qualora dovesse prolungarsi

./.

A Sua Eminenza Reverendissima
Il Signor Cardinale Alessio Enrico Lépicier
Prefetto della Sacra Congregazione dei Religiosi
CITTÀ del VATICANO.

ulteriormente.

Egli però è di opinione che si possa procedere alla nomina secondo le norme delle Costituzioni; ed avendogli io accennato in vi a accademica a quella soluzione media, che pare meglio risponda alla mente di codesta S. Congregazione, che cioè si rispetti il diritto di voto, ma che i voti siano inviati direttamente o indirettamente alla Santa Sede nel caso che si riservi per questa volta di procedere alla nomina; egli mi rispose non vedere inconveniente che si proceda alla nomina in tal modo.

Può essere che egli stesso inviando a codesta S. Congregazione le proposte di modificazione alle Costituzioni presentate dal Visitatore R.mo P. Abate Strohsacker, per conformarle secondo i desideri della S. Sede ai punti proposti da codesta S. Congregazione per la riforma degli Ordini Religiosi, abbia ad entrare in argomento della futura nomina.

Chinato al bacio della Sacra Porpora coi sensi della pù profonda venerazione mi pregio raffermarmi

Dell'Eminenza Vostra Reverendissima
umilissimo ed ubbidientissimo in J.C.

+Angelo Rotta [m. p.]
Nunzio Apostolico

2. Kelemen koadjutor levele a Szentatyához és a Strohsacker-vizitáció eredményei.

2a. Kelemen-levél a reformnapirenddel, 1932. okt. 27., ikt. sz. 944/1932. Ad Nr. 4969/1927.

PANNONHALMI FŐAPÁT

koadjutora.

Nr. 944/1932.

Ad Nr. 4969/1927.

S. Congr. Relig.

Beatissime Pater !

Chrysostomus Kelemen, coadjutor Archiabbatiae nullius Sancti Martini de Sacro Monte Pannoniae (Pannonhalma) Praesesque Congregationis Hungaricae O.S.B., ad pedes Sanctitatis Vestrae provolutus, humillime praesentat „Propositiones” quas Reverendissimus dominus Hartmannus Strohsacker Delegatus pro restauranda disciplina regulari in Congregatione Hungarica O.S.B. exaravit, quibus Propositionibus adiungitur Ordo diurnus Archicoenobii S. Martini de S. Monte Pannoniae necnon et Abbatiarum Residentiarum. Praefatus Chrysostomus Kelemen humillime implorat Sanctitatem Vestram ut has „Propositiones” praesentatas clementissime approbare dignetur.

Et Deus...

In Sacro Monte Pannoniae, die 27. Octobris a. D. 1932.

Chrysostomus Kelemen [m. p.]

Bélyegző

Coadjutor.

./.

Ordo diurnus

in Archicoenobio S. Martini de Sacro Monte Pannoniae.

Mane hora 5. surgunt novitii qui hora 5 1/2 excitant ceteros.

Hora 6. Horae minores. Missa conventualis et meditatio. –
Tempus ultimum ad complendum sacrificum Missae pro Patribus hora
7 1/2, diebus vacationum hora 8.

7 1/2 – 8. tempus liberum.

Ab hora 8 usque ad horam 12 1/2 praelectiones et studium.

12 3/4 Vesperae.

Hora 1 post meridiem prandium.

Post prandium tempus liberum, mox per horam 1 ?
deambulatio.

3 1/2 – 5. studium

5 – 5 1/4 tempus liberum, deinde studium.

6 1/2 – 7. Lectio spiritualis.

Hora 7. Officium divinum. (Nocturni et Laudes)

Hora 8. Cena. Post cenam tempus liberum.

Hora 9 1/4. Completorium, examen conscientiae.

Hora 9 1/2 quies nocturna.

Intra hunc ordinem diurnum commendata privata exercitia pietatis: adoratio, rosarium, stationes viae crucis, mense Maio devotio Maialis.

Secundum Constitutiones singulis feriis sextis per Quadragesimam devotioni „Miserere”, die 2. Novembris et 31. Decembris simul cum populo participamus. Die 1 Januarii et diebus tribus ultimis bacchanalibus Adorationi publicae assistimus. Denique omnes processiones comitamur.

Festis non publicis Sanctorum Benedictinorum et Hungaricorum mane hora 8. Missae sollemni assistitur.

Diebus Dominicis et festis haec modificatio ordinis diurni:

Mane hora 9. Missa sollemnis et praedicatio.

12 1/4 – 12 3/4 exhortatio. Postea adoratio.

Post prandium per dimidiam horam tempus liberum, deinde lectio.

Hora 3. Vesperae sollemnes, postea deambulatio.

In Sacro Monte Pannoniae, die 27 Octobris a.D. 1932.

Chrysostomus Kelemen [m. p.]

Bélyegző

Coadjutor.

./.

Ordo diurnus
in domibus Abbatialibus.

hora 5 1/2 surgunt sodales.

6 – 7 1/2 Missae.

7 1/2 Prima, Tertia, Missa conventualis.
Ante prandium Sexta, Nona, Vesperae.
Hora 8. Post meridiem cena.
9 Completorium.

Ordo diurnus
in Residentiis.

Hora 5 1/2 surgunt sodales. Celebratio Missae.
Usque ad horam 7. Ss. Missae finiuntur. Deinde tempus
liberum vel studium.

7 1/2 Missa iuventutis et Horae minores

8 – 1. Praelectiones vel studium.

Hora 1 post meridiem adoratio dein prandium.

Post prandium tempus liberum, deambulatio usque ad horam 4.

Ab hora 4 studium, emendatio pensorum, praelectiones extraordinariae (cantus, musica, stenographia, delineationes, Congregationis Marianae conventus, exploratorum sessiones, sport, etc.). Lectio spiritualis.

8. Cena.

Post cenam usque ad 9 1/4 tempus liberum.

9 1/4 Completorium.

In Sacro Monte Pannoniae, die 27 Octobris a.D. 1932.

Chrysostomus Kelemen [m. p.]

Bélyegző Coadjutor.

2b. Hartmann Strohsacker göttweigi apát, delegátus javaslati latin nyelven készültek, a konstitúciók vonatkozó pontjainak megváltoztatását tartalmazzák, 19 oldalon, füzet formában, a győri egyházmegyei nyomdában készültek. Példányai számos helyen könnyen megtalálhatók.

Propositiones Rev.mi Dom.ni Abbatis dr. Hartmanni Strohsacker delegati de instauranda disciplina regulari. Ad manuscripti instar. Typographia diocesana Jaurinensis, (12) Sept. 1932. profanis, et quidem nimis.

3.

KELEMEN KRIZOSZTOM PANNONHALMI FŐAPÁT ÉS A MAGYARORSZÁGI SZERZETESRENDEK APOSTOLI VIZITÁCIÓJA

Az előző két fejezet alapján elmondható, hogy az ordináriusi (megyéspüspöki) jogállású, a püspöki kar tagjaival és a szerzetesrendi generálisokkal egyenrangúnak tekintett pannonhalmi főapát kinevezései és lemondásai Kelemen Krizosztom esetében a XX. század folyamán egyetlen, a teljes országterületre és minden férfi és női szerzetesrendre kiterjedő pápai vizitáció összefüggésében értelmezhetők.

Az események kronológiai rendje (táblázatszerűen):

Pannonhalma

Magyar Bencés Kongregáció

Kelemen Krizosztom

apostoli vizitáció	kinevezés (2)	lemondás (4+1)
---------------------------	----------------------	-----------------------

1927. ápr. 27. – Orsenigo – XI. Pius

1927. júl. 28. – ap. vizitátor Hansen SVD

1929. ápr. 16. ad nutum apostoli kormányzó?
Szerz. Kongr. szándéka Gasparri kéri a nevet,
hogy a kormányt megkérdezhesse (Orsenigo
informálta) Szerz. Kongr. nem tudta (?)

1929. karmelita rendbe tart
jún. 29. desertor esse vis?

1929. júl. 27. Serédi sürget
mivel ad nutum, a kormányzat
nem fog neheztelni

1929. júl. 31. – Hansen-jelentés, I. rész

1929. aug. 10. – Orsenigo /Róma: kinevezés már kész
megküldi a Hansen-jelentést

1929. júl. 31. – Hansen-jelentés Ph-ról

aug. 17. nuncius – külügy

aug. 21. külügy válasza
1929. aug. 31. kinevezés (Salacz)
ad nutum főapáti koadjutor

1930. dec. 10/18. – 1931. március
elrendeli 15 férfirendhez delegátus kinevezését generális!

1931. ápr. 16. – delegátus 1. Serédi-Azzopardi
Motiváció: 1855, Montecassino, S. Anselmo
máj. 9. kongr.: negatív

1931. nov. 4. – delegátus 2. Strohsacker
Motiváció: S. Anselmo

1932. okt. 27. – Strohsacker-jelentés

1932. dec. 19: dekrétum választás elrendelése
nem kánoni választás
kinevezés
Mo-on bejegyzett...

1932. nov. 10. – 2. lemondás: hogy a
kánoni választás megtörténhessék

1933. január: választás

A komáromi (komárnói) rendtársak formális-
an nem részei a Magyar Bencés Kongregációnak. Hogy ők is választ-
hassanak, választói káptalant nem hívnak össze, a szavazás *per vota dis-*
persa történik. Az egyes házak Pannonhalmára küldik meg borítékban
az eredményt, amely felbontatlanul tovább megy Budapestre a nuncia-
túrára. A borítékokat a Szerzetesi Kongregációban bontják fel (Salacz).
febr. 13. Nuncius értesíti a kormányt.
márc. 4. kormány

1933. márc. 13.

(Salacz: márc. 16) kinevezés: főapát

1939 3. lemondás

1944 4. lemondás

(Vizsgálatuk egyelőre még korai – a levéltárak még nem nyíltak meg)

1947 5. lemondás

Krizosztom főapát úr 5. lemondása

Szennay András pannonhalmi főapát 1946–1947-ben Krizosz-
tom főapát úr titkára volt. Mintegy 60 év távlatából, 2008. június 2-án
így emlékezett Kelemen Krizosztom 5. lemondásának körülményeire:

„Krizosztom főapát urat nagyon letörte, hogy nem az ő jelöltjét (Janota Cirill) választotta meg a rend perjellé. Az akkor érvényben lévő statútum szerint a főapát joga volt, hogy a három legtöbb szavazatot kapók közül nevezze ki a perjelt. Kál Adorján egy szavazattal kapott többet Cirill atyánál, a szavazatok összeszámlálása után főapát úr azonnal kijelentette, hogy „tehát az Adorján úr lesz a perjel”.

Fiatalként dolgoztam főapát úr mellett, és már a szavazást követő órákban, azután a következő napokban láttam, hogy igen gyötörte az eredmény. Néhány nappal a választás után négyszemközt közölte velem, hogy szándéka a braziliai magyarok meglátogatása. Köztudott volt, hogy az első világháború után számos magyar telepedett le Brazíliában, különösen São Paulo környékén. Főapát úr a továbbiakban azt a megbízást adta, hogy intézzem Budapesten útlevélyét, továbbá az útlevélyben legyen svájci, francia és brazil vízum. Több hónapos utánjárás kellett az ügy intézéséhez. Amint az útlevél és a vízumok megvoltak, főapát úr úgy döntött, hogy 1947 márciusában indul a budapesti Keleti pályaudvarról, s mindenekelőtt Párizsban az ott élő Szalay Jeromos atyát fogja meglátogatni.

A budapesti indulás napja előtt két napot töltött rendházunkban, több közéleti, mindenekelőtt egyházi személlyel találkozott, majd – a dátumra pontosan nem emlékszem, de úgy tudom, hogy a márciusi Szent Benedek-nap körül – segítettem neki csomagját a pályaudvarra kivenni. Amikor már fent volt a vonat fülkéjében, s kinézett felém az ablakon, nagy meglepetésemre Horváth Kandid házfőnök, továbbá Joaneli Béda atya és Kaposi Gyula, a gimnázium tornatanára érkeztek meg a pályaudvarra, búcsút venni. Béda atya gimnáziumi, abban az évben érettségiző osztályát is magával hozta, hogy búcsút inthessenek főapát úrnak. Ez utóbbi meg is történt, ezt követően – csak hallomásból szerzett ismeretem szerint – Szalay Jeromos rendtársunk nem kellő udvariassággal fogadta Párizsban, és emiatt a főapát úr útját hamarosan folytatta Brazília felé. São Paulóból, emlékezetem szerint, viszonylag hamarosan néhány lapot is kaptam tőle. Megköszönte fáradozásomat. Az egyik lapon egy csoport közepén állt, s ahogy írta, az ypirangai magyarok között készült a fölvétel.

A továbbiakról ugyancsak emlékezetem szerint (mindez mintegy 60 évvel ezelőtt történt): részt vett az 1947. szeptemberében tartott római apátkongresszuson, feltételezésem szerint hivatalosan ekkor nyújtotta be újabb, s úgy tűnt, hogy végleges lemondását. Az eseményt bizonyára rögzíti a római szerzeteskongregáció levéltára.

Az eddig elmondottakban lehetséges tévedésem az, hogy már Párizsból Rómába indult az apátkongresszusra, bár ebben az esetben vagy Párizsban, vagy Rómában töltött el hosszabb időt, s csak ezt követően hajózott Brazíliába. Mindenesetre azt a következtetést lehet (sőt, talán kell is) levonni, hogy a számára utolsó apátkongresszus ideje alatt nyújtotta be végleges (emlékezetem szerint ötödik) lemondását. Mindezt követően köztudottan az Amerikai Egyesült Államokba tette át tartózkodását, a Szent Vincent Főapátság közelében egy nővérek által vezetett kolostorban tartózkodott viszonylag hosszabb ideig, tudomásom szerint itt is halt meg. Amerikai tartózkodásom idején a Szent Vincent Főapátságból az egyik atya kivitt a nővérek temetőjébe, ahol igen szép helyen volt sírja. Nagyméretű kereszt tövében márványtáblán ez áll: Krizosztomosz Kelemen OSB Archiabbas et Ordinarius.

Úgy vélem, emlékeimet itt be kell zárnom, melyek a Magyarországról való végleges távozásra vonatkoznak. Ezek személyes emlékek és élmények.”

Két kinevezés:

1929. aug. 10/21. – főapáti koadjutor szentszéki kinevezése

Mivel – formailag – nem a magyar hatóságok által is jóváhagyott konstitúciók szerint előírt választókáptalan döntése lett a végeredmény, a magyar kormánytényezők értesítésétől Serédi bíboros hercegprímás szerint – a kinevezés sürgőssége miatt – el lehet tekinteni.

A Vatikáni Államtitkárság a budapesti nunciustól értesül arról, hogy a Szerzetesi Kongregáció ad nutum S. Sedis apostoli kormányzó kinevezésére gondol Pannonhalmán. Végül is ad nutum főapáti koadjutor szentszéki kinevezésére kerül sor, a tanévkezdés miatt esedékes dispoziciókra való tekintettel, a szentszéki gyakorlatban szokatlan nyári, augusztus 10. dátumal.

1933. márc. 13/16. – főapáti kinevezése

Azzal, hogy az Apostoli Szentszék apostoli vizitációt rendelt el, és a főapátválasztó káptalan összehívását a Szerzetesi Kongregáció 1932. december 18-án kelt, 5008/30 ikt. sz. dekrétuma írta elő, magának

tartotta fenn a választás eredményének mind ismeretét, mind kihirdetését. Ily módon azt a személyt nevezte ki, akire első fordulóban a rendtársak abszolút többsége adta le a szavazatát, aki a szerzetesi reform végrehajtásának személyében biztosítóka volt, Hansen apostoli vizitátor és Orsenigo nuncius véleménye szerint is, nem követve Lépicier bíboros prefektus bizalmasa, Casari OSM atya különvéleményét, aki szerint nem találni olyan bencést a Magyar Bencés Kongregációban, aki a reform végrehajtását biztosítani tudná.

Azzal, hogy az Apostoli Szentszék az apostoli vizitációt 1930. december 10/18-i dátummal elrendelő és a szerzetesrendek legfőbb előjáróinak (generálisainak, 15 magyarországi férfirend legfőbb előjárójának) küldött dekrétumának a Magyar Bencés Kongregációra vonatkozó példányát Pannonhalmára küldte, a pannonhalmi főapátot a szerzetesrendek legfőbb előjárói, tehát a generálisok jogállásának megfelelő legfőbb előjárónak ismerte el.

N.B.: 1930. december 10/18-i dátumhoz:

dec. 10. – a hivatali följegyzés dátuma,

dec. 11. – Rotta nuncius által ismert dátum,

dec. 18. – az egyes generálisi válaszokban és a Kelemen Krizosztom-féle levelezésben visszaigazolt tényleges dátum.

II. rész:
A magyarországi szerzetesrendek
apostoli vizitációja

*

II. parte:
Visita apostolica degli Istituti di vita consacrata
in Ungheria

A MAGYARORSZÁGI FÉRFI SZERZETESRENDEK APOSTOLI VIZITÁCIÓJA

Év	1927–1929	1930–1932/35		
Bíboros Pref:	Laurenti	Lépicier		
Ap. Nuncius:	Orsenigo	Rotta		
	Ap.Vizitátor	Jelentés	Ap. Delegátus	Jelentés
		pag.		pag.

„Tanító rendek”: *OPraem, OSB, OCist, SchP*

Hansen 162

1. OPraem	Hansen	204–5	Noots	263skk
2. OSB	Hansen	171	Strohsacker	99skk
3. OCist	Hansen	199	Janssens	269skk
4. OP	Hansen	222	-	-
5. OFM			Smercsek	264skk
- Mariana	Hansen	213		
- Capistrana	Hansen	232		
6. OFMConv	Hansen	208	-	-
7. OFMCap	Hansen	228	von Harsberg	281skk
8. OCD	Hansen	220	(minden rendben)	
9. OSM	Hansen	211	(minden rendben)	
10. OH	Hansen	230	Babinszky	-
11. SJ	Hansen	236	Willekens	289skk
12. SchP	Hansen	201	Walter	-
13. SDB	Hansen	216	Walland	-
14. SVD	Magdics	-	-	-
15. COp	Hansen	226	-	-
16. FSC	Hansen	218	-	-
17. FMS	Hansen	224	Emile	258sk
18. CM	Magdics	-	-	-

1.

AZ APOSTOLI VIZITÁCIÓ RÖVID TÖRTÉNETE

Célkitűzés

Amint az első részben kifejtettem, Kelemen Krizosztom panonhalmi főapát megválasztása és kinevezése volt az a téma, amihez forrásokat kerestem Rómában, a Szerzetesi Kongregáció levéltárában. Az anyagot nem a Magyar Bencés Kongregáció fondójában találtam meg, hanem a magyarországi szerzetesrendek apostoli vizitációjának részeként, amelyet 1927-ben rendelt el – Cesare Orsenigo nuncius* indítványára – maga XI. Pius pápa.¹

Történelmi irodalmunkban ismeretes a kánoni vizitáció fogalma és annak jelentősége az egyes egyházmegyék, plébániák és a hívek mindennapi életének felkutatása szempontjából. Kevésbé ismeretes, hogy a kánoni vizitáció minden szerzetesrend életében ugyancsak fontos intézmény, amely az egyes szerzetesrendek saját joga és konstitúciói szerint bizonyos időközönként történik. A rendi előjárók, általában a generálisok, kivételes esetekben – tanácsuk meghallgatását követően – maguk is elrendelhetik. Számos olyan szerzetesrend van, amelyeknél a vizitátor külön hivatal. A rendek elterjedtsége egymástól nagyon eltérő. A vizitátorokhoz így nyelvi ismereteik szerint egyes régiók tartoznak és munkájuk része, hogy rendszeresen fölkeresik a hozzájuk tartozó országok kolostorait. Ezeket a hivatalokat rendszerint az általános (generális) káptalan van hivatva megújítani.²

Az apostoli vizitáció viszont pápai tekintéllyel történik, az egyes tartományok és egyházmegyék vonatkozásában a Trienti Zsinat utáni periódusban intézményesült és a zsinati határozatok betartását volt hivatva ellenőrizni. A szerzetesrendek esetében különleges alkalmakkor kerül sor apostoli vizitációra. Úgy tűnik, a XIX. század folyamán gyakrabban, de még hiányzanak az erre vonatkozó összefoglaló munkák.³ Mindenesetre a Szerzetesi Kongregáció mutatóiban elég szép számmal találunk bejegyzéseket az egyes apostoli vizitációkra.⁴ – Az olasz nyelvű „visita apostolica” kifejezés a pápa lelkipásztori látogatását

is jelenti, amelyre utóbb, különösen II. János Pál pápa idején, gyakorta került sor. Ez értelemszerűen nem képezi vizsgálatunk tárgyát.

Égész országterületekre – így Magyarország esetében – idáig az 1855. év körüli apostoli vizitáció volt ismert. Ennek feldolgozása nem teljes, de vannak hozzá értékes résztanulmányok.⁵ Viszont ismeretlen maradt idáig az 1927-e s, az egész trianoni Magyarország területére elrendelt apostoli vizitáció, mind egyház-, mind köztörténeti irodalmunkban. Ennek első megközelítése lesz a föladat. A forrásbázis a Szerzetesi Kongregáció levéltára, kiegészítve a Bencés Konföderáció Prímásapáti Levéltárának anyagával, az ott őrzött, Pannonhalmára és a Magyar Bencés Kongregációra vonatkozó iratokkal.

Most, hogy ezt a tanulmányt közreadom, nem tartok arra igényt, hogy kimerítsem a teljes római forrásbázist. Ehhez el kellett volna látogatni még további 14 férfirendi generalátus levéltárába, és mintegy 28 női rend generalátusába is. Ez a munka nem egyszemélyes föladat, a történészeket le is beszélném arról, hogy erre vállalkozzanak, mert előtte alaposan kellene tanulmányozniuk minden egyes rend történetét és szabályzatát, valamint a megelőző vizitációk eredményeit is ismerniük kellene. S ezek – úgy tűnik, érthető okokból – jobbra felátíratlan területek. Inkább az egyes rendi közösségek feladata az, hogy saját történetük részeként – előbb vagy utóbb – feldolgozzák ezt a témát, a többi vizitáció és egyéb történések összefüggésében.⁶ Céлом csupán annyi, hogy ezt a forrásbázist – bevezetőnkkel – a kánonjogászok, a szerzetesjogászok, a szerzetesrendek történészei, az egyháztörténészek és – általában a történészek elé tárjam. Az anyag mennyisége indokolja ezt, továbbá az, hogy a Magyar Bencés Kongregáció szempontjából releváns anyag került elő – amelynek további vizsgálata a hazai források bevonásával történhet.

A magyarországi apostoli vizitáció elrendelése

Magyarország az Osztrák–Magyar Monarchia megszűnése után területileg összezsugorodva önálló állami életet kezdett. Ez jelentette a közvetlen diplomáciai kapcsolatok föl vételét – az Apostoli Szentszékkal, a Vatikánnal is. Orsenigo nuncius Budapesten azt tapasztalta, hogy a megváltozott államterület a szerzetesi fegyelem terén is számos problémát okoz. Ezért 1927. április 27-án személyes audiencián XI. Pius pápát

kérte arra, hogy az egész országterületre kiterjedő apostoli vizitációt rendeljen el.

Orsenigo, 1927. június 14-én kelt fölterjesztésében⁷ hivatkozik a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusával való, április utolsó hetében történt személyes találkozására. Arra kell gondoljunk, hogy mindkét római találkozásra a nunciások évi szokásos római személyes látogatása alkalmából kerülhetett sor. Írásban is kifejti indokát: a háború után Magyarország elveszítette területének kétharmad részét, és ez a szerzetesek fegyelmére is negatív hatással volt, a határváltozással megszakadtak a régi intézményes kapcsolatok is, és a házakat elszigetelték tartományi központjaiktól. Rögtön három személyre is javaslatot tesz. A férfirendek apostoli vizitátorául P. Hubert Hansent,* az Isteni Ige Társaságának (SVD) tartományfőnökét javasolja, aki személyes jó életpéldája mellett még a magyar nyelv ismeretével is rendelkezik. A női rendek vizitátorául Aronffy Ferenc misszionáriust (lazaristát, CM) javasolja, aki 55 éves, a Vincés Nővérek lelki igazgatója, és van ez irányú tapasztalata. Közli lakhelyét: Budapest, Ménesi út 18, a lazarista atyák rendháza.⁸ S mivel nem célszerű, hogy a két kiválasztott apostoli vizitátor saját közösségét is vizitálja, egy semleges, harmadik személyre is javaslatot tesz, nevezetesen Magdics Ignácra,* aki 55 éves, pápai prelátus, és egy női közösség lelki igazgatója.

Egy Orsenigo fölterjesztésének hátoldalán található kézírásos bejegyzés szerint XI. Pius pápa – minden bizonnyal a Szerzetesi Kongregáció Prefektusának, Camillo Laurenti bíborosnak* adott – 1927. június 28-i audiencia alkalmából jóváhagyta a nuncius javaslatait, az általa fölterjesztett személyeket is. Ezután következik a három vizitátor kinevezési dekrétuma és a kinevezés tényének közlése mind a hivatalos rendi előljárókkal, mind a budapesti apostoli nunciussal, mind az érintettekkel, 1927. július 28-i dátummal. A budapesti nuncius ismételt kérdésére, hogy a vizitáció költségeit ki állja, az volt a válasz, hogy az egyes rendi közösségek. Ennek tényleges megtörténtéről eddig felkutatott forrásaink nem szólnak.

A vizitáció menete, instrukciók a vizitátorokhoz

„A kánoni vizitáció modelljének a ciszterci gyakorlat tekinthető. Bevezető prédikációja után a vizitáció vezetője: a. Kikérdezi a testvéreket

a monostor fegyelve, vezetése és lelki gyakorlatai felől, b. Megvizsgálja a templom és különösképp az oltár felszereltségét, a monostor állapotát és a közösség anyagi forrásait, c. Meghallgatja az illetékesek pénzügyi beszámolóját.”

A vizitátor feladata az, hogy meghallgassa a szerzetház minden tagját, lehetőség szerint utolsónak hagyva az előjárót, aki elnevezés és hatáskör szerint lehet apát, perjel, házfőnök, gvardián, rektor, az egyes (az itt hozott példák esetében férfi)rendek hagyományai és konstitúciói szerint. Ily módon lehet föltárni az esetleges visszaéléseket és keresni azok orvoslásának módját.

A végén a vizitátor első értékelést nyújt a szerzetesi közösség számára, majd pedig írásban beadja jelentését, esetünkben az apostoli nunciaturán keresztül a Szerzetesi Kongregációhoz.

A vizitátorok instrukcióira értékes forrásunk a Laurenti bíboros prefektus* kézírásával 1928. május 10-i kelettel készült újabb instrukció az apostoli vizitátorokhoz (lásd az Adattárat). Itt az olvasható, hogy ez kiegészítő instrukció, bizonyos félreértések miatt van arra szükség, hogy még egyszer visszatérjen a témára. Felhívja a figyelmet: az apostoli vizitátor teljhatalma nem terjed ki arra, hogy az Apostoli Szentszék által már jóváhagyott szabályzatokat és konstitúciókat megváltoztassa. Feladata ellenben az, hogy ellenőrizze betartásukat. Ha vannak észrevételei, azokat nyújtsa be az egyedül illetékesnek, az öt megbízó Szerzetesi Kongregációnak.

Hubert Hansen SVD apostoli vizitátor tevékenysége
A férfirendek vizitációja

Hansen apostoli vizitátor tevékenységének első írásos jele ugyan-ezen év július 16-án kelt, a piarista tartományfőnök megválasztása ügyében. Szintén ez idő tájt kérdez rá a pannonthalmiak által említett privilégiumokra is, de ez a levele lappang. A Kongregációban őrzött nunciusi fölterjesztés hátlapján kézírással azt találjuk, hogy továbbküldték a primás apátnak, véleményezésre. Egyelőre nem került elő a primás apáti levéltárban.

Ugyanígy lappang – a Szerzetesi Kongregáció fondójából legalábbis hiányzik – a nuncius 1929. március 28-én kelt, 2292. ikt. sz. fölterjesztése, amelyre Rotta nuncius egy későbbi fölterjesztése utal. Várhatóan föllelhető a Vatikáni Titkos Levéltár nemrég megnyílt budapesti nunciatura fondójában (amely jelenleg 1939 elejéig kutatható).

Hansen apostoli vizitátor jelentései 1929. év július 31., október 6. és október 7. kelettel készülnek el és kiterjednek – saját rendjén kívül – a magyarországi férfirendekre. Ezek a következők:

- A - Annotationes – “Ordines docentes” in Hungaria
- B - OSB – Ordinis Benedictinorum Congregatione Hungarica: Pannonhalma, Kőszeg, Dömölk, Bakonybél, Zalaapáti, Tihany, Győr, Budapest, Sopron, Esztergom, Pápa.
- C - O.Cist. – Ordinis Cisterciensium Congregatione Hungarica: Zircensi, Budapest-Horánszky 6., S. Emerici Budapest, Pécs, Eger, Baja, Székesfehérvár, Szentgotthárd, Előszállás.
- D - ScholP – Ordinis Piarum Scholarum Provincia Hungarica: Calasancinum, Budapest, Nagykanizsa, Veszprém, Tata, Magyar Óvár, Debrecen, Vác, Szeged, Sátoraljaújhely, Kecskemét, Mernye.
- E - OPraem – Ordinis Praemonstratensium Praepositura Csornaensi in Hungaria: Csorna, Jánoshida, Szombathely, Túrje, Keszthely
- F - OPraem – Ordinis Praemonstratensium Praepositura Jaszoensis domibus in Hungaria: cum 3 insertis.
- G - OFMConv – Ordinis Fratrum Minorum Conventualium Sti. Francisci seu Minoritarum domibus in Hungaria: Eger, Szeged, Nyírbátor, Miskolc.
- H - OSM – Ordinis Servorum B.M.V. seu servitarum Provincia Hungarica: Eger, Bp V. Szervita tér.
- I - OFM – Congregationis Fratrum Minorum Observantium Sti. Francisci Provincia Mariana Hungarica: Székesfehérvár, Nagykanizsa, Veszprém, Felsőseged, Sümeg, Esztergom, Pápa, Budapest, Zalaegerszeg, Bucsuszentlászló, Szombathely, Nagyatád.
- L - SDB – Congregationis Salesianorum domibus in Hungaria: Nyergesújfalu, Rákospalota, Esztergom Tábor, Visegrád, Budapest, Újpest-Megyer.
- M - FSC – Congregationis Fratrum Scholarum Christianarum domibus in Hungaria: Homok, Szeged, Istenhegyi út 32.
- N - OCD – Ordinis Carmelitarum Discalceatorum Provincia Hungarica: Győr, Budapest.
- O - OP – Ordinis Praedicatorum Sancti Dominici domibus in Hungaria: Vasvár, Szombathely, Budapest, Sopron.
- P - FMS – Fratrum Parvorum Mariae Societate domibus in Hungaria: Budapest, Kispest.

Q - COp – Congregationis Piorum Operariorum a Sancto Jos. Calasancio domo Budapestina: Budapest.

R - OFMCap – Ordinis Fratrum Minorum Capucinatorum domibus in Hungaria: Tata-Óváros, Mór, Budapest Fő u., Máriabesnyő.

S - OH – Ordinis Hospitalarii seu Fratrum misericordiae a St. Joanne de Deo Provincia Hungarica: Vác, Pécs, Eger, Budapest, Pápa.

T - OFM – Ordinis Fratrum Minorum Observantium S. Francisci Provincia Capistrana Hungarica: Pécs, Baja, Dunaföldvár, Simon-tornya, Gyöngyös, Budapest Margit krt., Mohács, Siklós, Szigetvár, Máriagyűd, Szolnok, Szeged, Jászberény, Kecskemét, Szécsény, Vác, Eger, Mátraverebély Szentkút.

U - SJ – Ordinis Societatis Jesu Provincia Hungarica: Kalocsa, Mezőkövesd, Budapest, Pécs, Szeged, Nagykapornak, Érd.

Ezek a vizitátori jelentések (Relationes) latin nyelven, előre nyomtatott íveken, gépelt formában készültek.¹⁰ Az első jelentés az öt iskolarendre terjed ki, utána sorban az egyes szerzetesrendek, az ábécé betűinek felhasználásával: B-U. Külön rend Csorna és Jászóvár premonstrei apátságának a trianoni határok közé eső része, és külön rend a ferencesek mariánus és kapisztránus rendtartománya is. Az egyes rendekre vonatkozóan előbb általános jellemzést hoz, majd a kérdőív kérdéseinek sorrendjében kitért az egyes szerzetházakra.

1929. december 9. dátummal találunk két hivatali följegyzést, amelyben a Szerzetesi Kongregáció megköszöni P. Hansen vizitátori munkáját.

Apostoli delegátusok kinevezése és a férfirendek újabb vizitációja

Az 1930. esztendőben kerül sor – P. Hansen javaslatai értelmében – újabb vizitációra, amely azonban az új budapesti nuncius, Angelo Rotta* jogos problémafölvetését követően olyan fordulatot vesz, hogy az egyes rendi generálisokat kéri fel, a saját rendi konstitúciók szerint, az apostoli vizitáció lefolytatására oly módon, hogy kéri, nevezze meg a vizitátor személyét, és az apostoli delegátusi kinevezést kap.

Az 1931. esztendőben van soron a rendek részéről az apostoli delegátusok kijelölése. A források tükrében úgy tűnik, volt két olyan szerzetesrend, amelyben minden rendben volt és nem kellett sort keríteni erre a külön apostoli vizitációra (karmeliták és szerviták). Hat

rendi közösség – a források szerint – szabályosan járt el és a vizitátor megküldte jelentését a Kongregációnak (bencések, ciszterciák, obszerváns ferencesek, kapucinusok, jezsuiták, Marista Iskolatestvérek). Hét szerzetesrend azonban – bár adott esetben lehet, hogy tudatja a delegátus kinevezését –, úgy tűnik, nem küldi meg jelentését (konventuális ferencesek vagy minoriták, irgalmasrendiek, keresztény iskolatestvérek, piaristák, szaléziek, verbiták, kalazanciusok). Az ő esetükben bizonyára sikerrel kutattunk a generalátus levéltárában. A kérdés csak az, hogy a jelentés miért nem jutott el egészen a Szerzetesi Kongregációig. A válasz alighanem ott keresendő, hogy maga a Kongregáció nem kérte ezt kifejezetten, a felkérésnek eleget tettek, nagyobb problémát nem találtak, amúgy a vizitációs jelentés náluk nem ritkaság.

A domonkosok nem nevezik meg delegátusukat, nem is került elő esetleges válaszuk a Szerzetesi Kongregáció felé, pedig rajta vannak a belső listán, hogy kiknek kell kiküldeni felkérését.

A lazaristák mintha nem kaptak volna felkérését apostoli delegátus kijelölésére, róluk megfeledezhetett a Szerzetesi Kongregáció referense, lévén, hogy a kiküldendő listán sem találhatók. Ennek oka ott kereshető, hogy nem találtam nyomát Magdics prelátus jelentéseinek. Mivel az apostoli vizitátor nem jelentett, így vélhetően az apostoli delegátus kijelölése sem került napirendre. – Viszont akkor miért kaptak a verbiták, Hansen apostoli vizitátor rendi közössége, akiket szintén Magdics prelátusnak kellett vizitálnia? Feltételezhető, hogy Hansen vizitátor személye miatt, akinek terjedelmes jelentése ismert volt a Kongregációban, továbbá az ő fölvetése volt az alapja a második vizitációs körnek.

Az egyes endek sorrendjében tekintsük át az eredményeket. Sorrendünkben eltértünk Hansen kategóriáitól és a ma használatos kategóriák szerint hozzuk az egyes rendeket. A kategóriákra vonatkozóan eligazítást a függelékben találunk. Általában az alapítási idő függvényében alakult a sorrend, az egyes szerzetesrendi kategóriák is kronológiai rendben értelmezhetők: az egyháztörténet folyamán egyre újabb és újabb típusú szerzetesközösségek alapítására került sor.

A csornai és gödöllői premontrei apátság magyarországi kolostorainak vizitátora Hubertus Noots általános prokurátor. Bár protokoll szerint elsőnek említendő, időrendben az ő kinevezése az utolsó, tevékenységére is 1933–1935 közötti periódusra találunk csak forrásokat. Nevéhez fűződik az új csornai apát megválasztása és kinevezése.

A Magyar Bencés Kongregáció vagy Pannonhalmi Bencésrend esetében már könyvünk első részében fölfigyeltünk arra, hogy a pannonhalmi főapát a generálisokkal egy szinten szerepelt, mert ő kapta meg (és nem a primás apát) a delegátus személyére való felkérést az apostoli nunciatúrán keresztül. Végül is Hartmann Strohsacker göttweigi apát* lett a delegátus, aki a vizitációt rendben lefolytatta.

A Magyar Ciszterci Kongregáció vizitátora maga Franciscus Janssens ciszterci generális apát,* aki a vizitációt rendben lefolytatta. Itt őrizzük Werner Adolf zirci apát* erre vonatkozó levelét is, amely kiegészíti a vizitatori jelentést.

A domonkos rend részéről nem találtunk visszajelzést és arra nyomot, hogy történt-e vizitáció. A domonkos nagymesteri levéltárban bizonyára fellelhetők majd erre vonatkozó iratok. Ugyanez érvényes a Keresztény Iskolatestvérekre, kalazantinusokra is.

Az obszerváns ferences generális előbb Sándor Vitál OFM-t jelöli ki, akinek gyenge egészségi állapota miatt később S[z]merczek Gyula OFM kap kinevezést. Az ő mindkét rendtartományra kiterjedő jelentése itt megtalálható.

A konventuális ferencesek részéről csupán arra van dokumentum, hogy a közelgő nagykáptalan számára további pontosításokat kér, amelyeket a hivatali följegyzés szerint meg is kap.

A kapucinusok részéről ismeretes Anton Josef von Harsberg delegátus neve, és két, részleges vizitatori jelentése, melyeknek kelte: 1931. június 20. és 1932. május 8.

A kármeliták generálisa azt jelenti, hogy mind a vizitátor, mind ő maga, nemrég meggyőződött arról, hogy nem találhatók visszaélések a magyarországi kolostorokban.

Ugyanígy a szervita rendi generális azt jelenti, hogy a szent kánonok és a konstitúciók értelmében mintaszerű a *vita communis* (közös élet) és a szabályzatok (regula) betartása.

A irgalmasrendiek részéről ismeretes a delegátus neve: Narcisus Babinszky ex-tartományfőnök, jelentés nem maradt fent.

A jezsuiták részéről két névvel is találkozunk. Előbb P. Ludwig Ersin SJ osztrák tartományfőnök kinevezésére találunk adatot, majd P. Peter Willekens SJ holland jezsuitára. Utóbbinak megtalálható vizitatori jelentése, mindent rendben talált.

A piaristák esetében ismeretes a delegátus neve: P. Johannes Walter, közép-európai generális asszisztens, de jelentés nem található.

A szaléziánusok részéről P. Walland kap delegátusi kinevezést. Nem ismerjük a jelentés szövegét, viszont Rotta nuncius levele értelmében a szaléziaknál minden rendben van.

A verbiták esetében – rendtartományuk éppen ezekben az években van megalakulóban – nem találjuk levelezés nyomát. A kinevezett vizitátor Magdics prelátus, az ő jelentése, ha van, lappang.

A kalazanciusok éppen Budapesten próbálnak letelepedni, nem ismeretes részükről delegátus és vizitatori jelentés.

A Marista Iskolatestvérek részéről Jean Emile generális titkár a delegátus, jelentése fennmaradt, mindent szabályszerűnek talált.

A lazaristák részéről nem maradt fenn irat. Föltételezhető, hogy a Szerzesi Kongregációban az a személy, aki a följegyzést készítette a 15 generális számára, megfeledezett a lazaristákról, hiszen Hansen jelentéseit vehette alapul, amelyeken értelemszerűen hiányzott a lazaristák vizitációja, lévén, hogy erre Magdics prelátus kapott megbízást.

Problémás esetek a férfirendek vizitációja során

Első helyen említjük a Pannonhalmi Szent Benedek-rend problémáit. Az apostoli vizitátor, Hubert Hansen tevékenységének egyik eredménye Kelemen Krizosztom OSB főapáti koadjutor kinevezése, majd – az előírt szerzetesi reform biztosítása érdekében – főapáti megválasztása. A piaristák esetében a tartományfőnök megválasztása jelentett problémát. Hansen vizitátor első ténykedései közé tartozott, hogy ún. *ternát* ír elő, három személyt nevez meg, akik közül választani kell. Ugyanígy a tanácsosokra. A kisebbség, a *pars sanior* jelöltjei közül kell választani. Időrendben utolsónak következik a csornai apát megválasztása, amelyben az apostoli delegátusnak fontos szerepe van. Itt szintén a *pars sanior* jelöltjének kinevezését javasolja.

A négy ún. tanító rend közül tehát három tanító rend esetében találjuk nyomát annak, hogy a vizitáció belenyúlt a rend életébe. Míg a bencéseknel az Apostoli Szentszék a többségi jelöltet nevezte ki főapát-nak, a piaristák és a csornai premontreiek esetében a kisebbségi jelölt megválasztására, ill. kinevezésére került sor.

Rotta nuncius 1932. június 30-án kelt fölterjesztésében küldi meg Áronffy Ferenc CM vizitatori jelentését. Ezek kézírásban, repetitív jellegük miatt is, könnyen olvasható latinságban találhatók meg a Szerzetesi Kongregációban. Jelentése szerint 300 kolostort látogatott meg az elmúlt esztendőik folyamán. Hogy ténykedése nem lehetett feszültségmentes, az a törökbálinti Notre Dame nővérek (alá nem írt) leveléből tűnik ki, amely ugyanezen iratok mellett található és egy ismeretlen generális atyához van címezve. A nuncius kézírását találjuk rajta, generális helyett ide küldte meg. Ebből azt láthatjuk, hogy Áronffy vizitátor nem vette figyelembe a Notre Dame nővérek sajátosságát, kolostoraik önállóságát, és a vincés nővérek szervezetének mintáját követve centralizált rendi szervezetet kívánna meg.

Értékelés

Sajátos módon, ez idáig nem bukkantunk olyan iratra, amelynek tanúsága szerint a Szerzetesi Kongregáción belül értékelő följegyzés készült volna. Bizonyára van több konzultori jelentés róla és a Kongregáció egyik kongresszusán – hivatalos ülésén – is kellett foglalkozzon a kérdéssel. Ugyanígy feltételezhető, hogy az apostoli vizitációt elrendelő XI. Pius pápa számára is készült egy értékelés. Ezek feltételezhetően a Vatikáni Államtitkárság fondójában találhatók meg.

Az itt található iratok tükrében azonban elmondhatjuk, hogy a pannonhalmi bencések esetében igen fontos volt ez az apostoli vizitáció, ugyanígy a piaristák tartományfőnök-választása és a csornai apátság esetében is. Ezen kívül pedig megismerhetjük a magyarországi kolostorok szervezeti felépítését, földrajzi elhelyezkedését, létszámát, nem utolsósorban pedig a kor szerzetesi fegyelemmel kapcsolatos elképzeléseit.

Amint korábban jeleztem, nem állt szándékomban kitérni minden egyes rendre a feldolgozás során. Ennek egyik oka az, hogy elég tetemes levéltári utánjárással járt volna. Kutatásaim során – a római bencés primás apáti levéltár intenzív használatán túl – a szerviták és a verbiták római, generális előljárói levéltárába – ill. könyvtárába – jutottam el és ezen a ponton megálltam.¹¹ Úgy vélem, ez a helyes, mert – s ez a

fontosabb indok: az egyes rendi közösségek múltjának feldolgozása az egyes rendek saját önbecsülésének része, és hiszem azt, hogy lesznek fiatal rendtörténészek, akik ezeknek a kérdéseknek utána akarnak járni. Látható, hogy a bencés rend múltjának egy szeletét kutatva, nem elhanyagolható felismerésre lehetett jutni.

Ami viszont kevesebb utánajárással járó, egy következő munkafázisban végzendő feladat, az a Vatikáni Titkos Levéltárban a Vatikáni Államtitkárság és a budapesti apostoli nunciatura fondójának kutatása.¹² Itt várhatóan több részletben tisztázódnak az e könyvben fölvetődött kérdések, részletesebben feltárulnak a hivataltörténeti elemek és több esetben tisztázatot találhatunk, nem pedig hivatalban maradó, olykor nehezen olvasható tervezetet. És egyéb meglepetések sem kizártak. Ugyancsak további figyelmet érdemel az apostoli vizitáció forrásbázisa, a Szerzetesi Kongregáció levéltára, ahol a hiányzó dokumentumok feltételezhetően megtalálhatók az egyes rendeknél. Ugyanakkor más típusú meglepetések is érhetik a kutatót. Így véletlenszerűen találtam rá az ausztriai stífték, tehát az ágostonos, premontréi, bencés és ciszterci monostorok vizitációs anyagára; a vizitációt 1917-ben rendelte el a Kongregáció és 1921-ig terjed ennek a levelezése, mely tartalmaz jelentéseket is.¹³ Igaz, nem mindig a vizsgált kolostorokról, hanem pl. az egri főegyházmegye területén a konventuális ferencesekről,¹⁴ a premontréiek magyar cirkáriájáról,¹⁵ de található anyag az ausztriai monostorokról és arról a szándékról, hogy a vizitációt kiterjesszék Magyarország területére is.¹⁶ Ez a forrásanyag elég tekintélyes, ismertetése, feldolgozása túlmutat kötetünk célkitűzésén.

Jegyzetek

¹ Lásd Orsenigo 1927. június 14-én kelt, a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához írt fölterjesztését. Adattár, 1927. 1.

² A kánoni és az apostoli vizitáció fogalmára lásd. Rocca, G., *Visita*, in: *Dizionario degli Istituti di Perfezione* (DIP), 10 (2003) 112–114. Irodalom.

³ Részmunkák kezdenek mutatkozni, főleg az egyes pápai egyetemeken készült rendtörténeti doktorátusokra figyelve.

⁴ Első tájékozódásra ajánlható a Szerzetesi Kongregáció által elrendelt XX. századi apostoli vizitációk listája, Rocca, G., *4. Elenco di visite apostoliche, ordinate dalla S. C. dei Religiosi tra il 1908 e il 1960*, in: DIP 10 (2003) 142–146.

⁵ Lásd az I. rész 2. fejezetének 6. sz. jegyzetét, továbbá Hervay F., *La visita canonica. 3. Un caso ottocentesco: la visita apostolica dell'arcivescovo di Praga, card. Friedrich Schwarzenberg, e dell'arcivescovo di Esztergom, card. János Scitovszky, agli Ordini religiosi dell'impero austriaco*, in: DIP 10 (2003) 140–142. Irodalom. – Pannonhalmára vonatkozólag részletes leírás in: Sólmos Sz., *Pannonhalma élete a XIX. században* (Rendtörténeti Füzetek 3.), Pannonhalma 1999. 144–167.

⁶ A ciszterciek esetében rendelkezésre áll egy alapos tanulmány, amely 130 év rendtörténetét tekinti át, a szokások és konstitúciók vizsgálata szempontjából. Ebben a folyamatban az általunk vizsgált apostoli vizitáció sem a vizitatori fázisban, sem a delegátusi fázisban nem hagyott nagyobb nyomot maga után, így említésre sem kerül, lásd: Zakar P., *Consuetudines und Constitutiones Zircenses (1814–1941)*, in: *Analecta Cisterciensia* 38 (1982) 181–337.

⁷ A vatikáni diplomácia gyakorlatában „Rapporto”, tehát „jelentés” az, amit az apostoli nunciatúra képviselője megküld Rómának. A magyar diplomáciai gyakorlatban ugyanez: „felterjesztés”, „fölterjesztés”. – Amit a római központ küld a nunciatúrának, annak neve „Dispaccio”, a magyar diplomáciai gyakorlatban ennek megfelelő fogalom az „utasítás”.

⁸ Áronffy Ferenc CM* életrajzi adatait csak 1927/(1931)-ig találtam meg.

⁹ Puskely M., *A keresztény szerzetesség történeti fogalomtára*, Budapest 2006. 344–345. (Kánoni látogatás, vizitáció, lat. canonica visitatio címszó). Lásd még: *La visita canonica*, in: DIP 10 (2003) 114–136. Irodalom.

¹⁰ Lásd fakszimilében: Somorjai Á., *Adalékok a magyarországi bencések apostoli vizitációjához és reformjához (1929–1932)*, in: *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok* 19 (2007/1–2) 201–202.

¹¹ A domonkos nagymesteri hivatal levéltárában nem volt lehetséges a kutatás, engedély híján. A zárolt periódus itt 90 esztendő.

¹² A budapesti apostoli nunciatúra levéltárának leírása: Mrkonjic Tomislav, *Archivio della Nunziatura Apostolica in Ungheria (1920–1939)*, in: “*Gli Archivi della Santa Sede e il Regno d’Ungheria (secc. 15–20). Studi in memoriam del professor Lajos Pásztor archivista ungherese dell’Archivio Segreto Vaticano*”, a cura di Gaetano Platania, Matteo Sanfilippo, Péter Tusor (Collectanea Vaticana Hungariae, Classis I, vol. 4), Budapest–Roma 2008. 255–288.

¹³ Ikt. sz. 4275/17, jelzete a Szerzetesi Kongregáció Levéltárában „Archivio Segreto 1922–1924”. A legkorábbi irat 1917. aug. 16-án kelt, mellékletében a vizitálandó monostorok listája, nyomtatott kérdőívvel. Fidelis von Stotzingen bencés primás apát felkérése és összefoglaló – de előzetes – jelentése, iratok 1918. júl. 1., okt. 20. és nov. 15. dátummal. 1918. dec. 16. dátummal a vizitáció (átmeneti) felfüggesztésének elrendelése.

¹⁴ Dutkay Pál egri kanonok, apostoli vizitátor jelentése, 1921. jan. 22. Latin, kézírásos, 16 old. Ikt. sz. 4275/17.

¹⁵ Machovich Gyula apostoli protonotárius és esztergomi kanonok vizitátori jelentése, 1920. okt. 12. Latin, gépelt, 7 old. Ikt. sz. 4275/17.

¹⁶ Provvedimenti circa gli Stiffts. (Estendere all’Ungheria l’inchiesta ordinata per l’Austria). ... essendosi ricostituito il Ministero Ungherese, si possa scrivere a Mons. Nunzio di Vienna che egli può occuparsi della desiderata riforma degli Ordini religiosi in Ungheria, agendo con la dovuta prudenza, per evitare difficoltà da parte di quel Governo. – Belső folyjegyzés, dátum nélkül, ezt követően található a vizitáció átmeneti leállítása: “...nell’Udienza concessa il giorno 19 Novembre (1918) al Rev.mo Mons. Segretario della S. Congregazione dei Religiosi, il S. Padre, relativamente alla inchiesta aperta sui Monasteri di Austro-Ungheria (Stiffts), ha stabilito quanto appresso: Pro nunc suspendantur omnia, et dilata ad duos menses.” 4275/17. A. S. ikt. számú utasítás a bécsi nunciusnak, hivatali példány, kelte: 1918. dec. 16. – Az ausztriai kolostorok későbbi vizitációjáról szól, de a korábbiakra is hasznos: Winkler, G. B., *Die Apostolische Visitation der österreichischen Stifte durch Fürsterzbischof Andreas Rohrer von 1946–1953*, in: Paarhammer, H. – Rinnerthaler, A. (szerk.), *Österreich und der Heilige Stuhl im 19. und 20. Jahrhundert*, Frankfurt am Main–Berlin–Bern–Bruxelles–New York–Oxford–Wien 2001. 337–399.

ADATTÁR

A felsorolásban figyelembe vettük az őrzés helyén található teljes anyagot. A közlés dolgozatunk címadásának megfelelően válogatott, tehát az apostoli vizitáció kérdésére van tekintettel a férfirendek körében. A levelek számozása tőlem. A kurzívált szövegközlés kézírást jelez. Az anyag általában gépelt, de van kézzel írott dokumentum is.

TARTALOM

- 1927:** 1. Orsenigo nuncius fölterjesztése Laurenti bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, 1927. jún. 14.; – 2. Minuta Orsenigo nunciushoz, értesítés a három megnevezett személy apostoli vizitátori kinevezéséről, 1927. júl. 18.; – 3. Rev. Magdics Ignác prelátus apostoli vizitátori kinevezési dekrétuma, 1927. júl. 28.; – 4. P. Áronffy Ferenc CM kinevezési dekrétuma, 1927. júl. 28.; – 5. A Missziós Kongregáció generális prokurátorának értesítése P. Áronffy Ferenc CM apostoli vizitátori kinevezéséről, 1927. júl. 28.; – 6. P. Hubert Hansen SVD apostoli vizitátori kinevezési dekrétuma, 1927. júl. 28.; – 7. Az Isteni Ige Társasága generális prokurátorának értesítése P. Hubert Hansen SVD apostoli vizitátori kinevezéséről, 1927. júl. 28.; – 8. Orsenigo nuncius fölterjesztése Laurenti bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, 1927. aug. 26.: a három megnevezett személy elfogadja a kinevezést; – 9. A budapesti nuncius értesítése a vizitáció költségeivel kapcsolatban, 1927. szept. 10/13.
- 1928:** 1. A Szerzetesi Kongregáció instrukciója az apostoli vizitátorokhoz, 1928. máj. 10.; – 2. A budapesti nuncius felkérése az instrukcióknak a címzettekhez való eljuttatására, 1928. máj. 10.; – 3. Umberto Kaldewey uditore, a budapesti apostoli nunciatura ideiglenes ügyvivője jelenti, az instrukciókat eljuttatta a címzettekhez, 1928. jún. 14.; – 4. P. Hansen vizitátor levele P. Szölgyény János piarista tartományfőnök helyetteshez, új tartományfőnök megválasztása ügyében, 1928. júl. 16.; – 5. Hansen vizitátor jelentése, 1928. okt. 2.; – 6. Orsenigo nuncius fölterjesztése, 1928. okt. 14.. Megküldi Hansen jelentését.

- 1929:** 1. Pasetto piarista apostoli vizitátor levele La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1929. jan. 31.; – 2. Orsenigo nuncius Lépicierhez, a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához, 1929. aug. 10., ikt. sz. 2660; – 3. Orsenigo nuncius Lépicierhez, a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához, 1929. okt. 24., ikt. sz. 2905. – 4. Hansen apostoli vizitátor jelentései, 1929. júl. 31; 1929. okt. 6., okt. 7. – 5. Köszönőlevél P. Hansen apostoli vizitátorhoz, 1929. dec. 9.; – 6. A budapesti nuncius felkérése a P. Hansenhez címzett köszönőlevél átadására, 1929. dec. 11.
- 1930:** 1. Minuta Rotta nunciushoz, instrukciók, 1930. máj. 31–jún. 24. ikt. sz. 4696/27; – 2. Rotta nuncius kérdései Lépicier bíboroshoz, 1930. aug. 15. ikt. sz. 3660; – 3. Minuta Rotta nunciushoz, 1930. aug. 25. ikt. sz. 4696/27; – 4. Minuta, Körlevél 15 férfirendi generálishoz, 1930. dec. 10., ikt. sz. 4696/27.
- 1931:** 1. Guglielmo di S. Alberto, a Sarutlan Karmelita Rend generálisa La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1931. márc. 6., ikt. sz. 4696/27; – 2. Marista Iskolatestvérek generálisa La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1931. márc. 8.; – 3. Rotta nuncius a szalézi generálishoz, 1931. márc. 24. Sac. Gusmano Segr. 1931. márc. 21., ikt. sz. 5145/31; – 4. Proc. Gen. SDB Francesco Tomasetti szalézi generális prokurátor válaszelevele a Szerzetesi Kongregációhoz, 1931. márc. 26., közli a delegátus nevét; – 5. Bonaventura Marcani ferences generális Lépicier bíboros prefektushoz 1931. márc. 26., P. Sándor Vitál OFM delegátusi kinevezése; – 6. Ledóchowski jezsuita generális La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1931. márc. 30.; – 7. Fr. Luigi M. Tabanelli szervita rendi generális vikárius Lépicier bíboros prefektushoz, 1931. ápr. 25.; – 8. Marista Iskolatestvérek jelentése 1931 április, 1931. máj. 1; – 9. Kapucinus rend generálisa La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1931. júl. 3., ikt. sz. 4696/27, Anton von Harsberg delegátusi kinevezése; – 10. Francesco Saverio D’Ambrosio konventuális ferences prokurátor generális a Szerzetes Kongregáció Bíboros Prefektusához, 1931. júl. 6.; – 11. Gummarus

Crets premontrei generális apát Lépicier bíboros prefektushoz, 1931. júl. 7. Hubertus Noots generális prokurátor delegátusi kinevezése; – **12.** Smercsek Gyula OFM vizitátor jelentésének hitelesített átirata, 1931. júl. 25.; – **13.** F. Faustino Calvo irgalmasrendi generális perjel a Szerzetesi Kongregációhoz, megnevezi a delegátust, 1931. aug. 10.; – **14.** Antonius Yglesias ferences generális delegátus Lépicier bíboros prefektushoz, Fr. Julius Smercsek OFM, az osztrák rendtartomány tagja delegátusi kinevezése 1931. aug. 27.; – **15.** Franciscus Janssens ciszteri generális apát vizitátori jelentése 1931. szept. 28., okt. 6.; – **16.** Werner Adolf zirci apát levele a generális apáthoz, 1931. nov. 23., ikt. sz. 664/1931.

1932: **1.** Giuseppe del Buono piarista generális 1932. márc. 8-án, ikt. sz. 83132. értesíti a Szerzetesi Kongregációt, hogy P. Giovanni Waltert, közép-európai generális asszisztentst nevezte ki delegátusnak; – **2.** Rotta nuncius fölterjesztése Lépicier bíboros prefektushoz, 1932. jún. 30., megküldi P. Áronffy Ferenc CM vizitátori jelentéseit, ikt. sz. 6197/32; – **3.** Lazzaro d'Arbonne kapucinus generális prokurátor La Puma érseknek, a Szerzetesi Kongregáció titkárának, 1932. júl. 3. megküldi Josef von Harsberg 1931. jún. 20-án és 1932. máj. 8-án kelt jelentéseit; – **4.** P. Willekens SJ jelentése a jezsuiták vizitációjáról 1932. jún. 19.; – **5.** Ledóchowski jezsuita generális Lépicier bíboros prefektushoz, 1932. júl. 17.

1933: **1.** Kapucinus generális prokurátor a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1933. július 11-én, útlevél ügyben a delegátus számára; – **2.** Minuta, Szerzetesi Kongregáció Alfredo Ottaviani érsekhez, az Államtitkárság substitutusához, 1933. júl. 12. útlevél ügyben; – **3.** Noots delegátus Lépicier bíboros prefektushoz, 1933. júl. 27.; – **4.** Minuta Nootsnak, válasz, 1933. aug. 10., ikt. sz. 4696/27.

1935: **1.** Hubertus Noots premontrei generális prokurátor jelentése, 1935. ápr. 15.; – **2.** Minuta válasz Nootsnak, 1935. ápr. 17.; – **3.** Noots asszisztense, m.s. a S.E. Csorna, 1935. máj. 25.; – **4.** Minuta, válasz Nootsnak, 1935. máj. 28., ikt. sz. 5008/30.

Jelzet: *Ungheria, Visitatori*
Relazione della Visita alle Case Religiose in Ungheria
SR 5933, N. 5008/30
7 *januarii* 1935
8 *januarii* 1936
Reponatur in Archivio

FORRÁSOK ISMERTETÉSE

A nagyszámú forrás a kronológiai rend mellett logikai rendbe is sorolható. A jobb áttekinthetőség kedvéért a két szempontot egyszerre érvényesítjük. 1927 témái: a vizitáció elrendelése és a vizitátorok kinevezése. 1928 témája az instrukciók elemzése és az első jelentések megérkezése. 1929-ben érkezik meg Hansennek minden férfirendre kiterjedő jelentése, ezt külön fejezetbe soroljuk. Hansen javaslatát követően apostoli delegátusok kinevezésére kerül sor, az új nuncius, Angelo Rotta kérdéseit követően immáron nem a budapesti nuncius, hanem a római (és pannonhalmi) generálisok kapják a fölkérést és az instrukciót. Ez és a delegátusok jelentései (amennyiben rendelkezésre állnak) újabb fejezet témái. 1933–1935 eseményeit össze lehet foglalni egy fejezetben. A női rendekre vonatkozik Áronffy Ferenc CM jelentése, amely 1932-ben érkezik meg, önálló fejezetbe kíváncsozik.

1927

1. Orsenigo nuncius fölterjesztése Laurenti bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, 1927. jún. 14.

Hivatkozva április végi személyes találkozásukra, jelenti, hogy az 1927. április 27-i audiencia alkalmából XI. Pius pápa jóváhagyta javaslatát. Az apostoli vizitációt indokolja az, hogy a háború után Magyarország elveszítette területének kétharmad részét, és ez a szerzetesek fegyelmére is negatív hatással volt, a határváltozással megszakadtak a régi intézményes kapcsolatok is, és a házakat elszigetelték tartományi központjaiktól, a szerzetesi fegyelem sok helyen meglazult. Egyben javaslatot tesz az apostoli vizitátorok személyére. A férfirendek

apostoli vizitátorául P. Hubert Hansent, az Isteni Ige Társaságának (SVD) tartományfőnökét javasolja, aki személyes jó életpéldája mellett még a magyar nyelv ismeretével is rendelkezik. A női rendek vizitátorául Áronffy Ferenc misszionáriust (lazaristát, CM) javasolja, aki 55 éves, a Vincés Nővérek lelki igazgatója, és van ez irányú tapasztalata. Közli lakhelyét: Budapest, Ménesi út 18, a lazarista atyák rendháza. S mivel nem célszerű, hogy a két kiválasztott apostoli vizitátor saját közösségét is vizitálja, egy semleges, harmadik személyre is javaslatot tesz, nevezetesen Magdics Ignácra, aki 55 éves, pápai prelátus, és egy női közösség lelki igazgatója. Nem értesítette még a bíboros prímást és a püspököket, úgy gondolja, hogy jobb, ha a Kongregáció saját hatáskörében jár el. Fölveti a költségek kérdését, a magyar pénz jelentős devalvációjának problémáját. Javasolja, hogy a vizitátorok a legszélesebb felhatalmazást (fakultást) kapják meg, az egyházmegyei jogú szerzetesi közösségek esetében is, pl. a rendszabályok betartásának szoros határidővel történő megkövetelésére. Végül javasolja, hogy a vizitátorok jelentéseiket a nunciatúrának küldjék meg, a nagyobb kontroll kedvéért is.

Egy Orsenigo jelentésének hátoldalán található kézírásos bejegyzés szerint XI. Pius pápa 1927. június 28-i audiencia alkalmából jóváhagyta e javaslatokat, az általa javasolt személyeket is.

Olasz nyelvű, gépelt, eredeti, aláírt.

NUNZIATURA APOSTOLICA

N. 728

UNGHERIA

OGGETTO

Budapest, 14 Giugno 1927

Visita Apostolica

Eminenza Reverendissima,

Rispettosamente riferendomi alla conversazione avuta con Vostra Eminenza Reverendissima l'ultima settimana dello scorso aprile, ho l'onore di comunicare a Vostra Eminenza che non ho mancato di esporre al SANTO PADRE, nell'udienza che mi fu accordata il 27 aprile, il progetto di una visita apostolica agli Ordini e Congregazioni religiose sia maschili che femminili di Ungheria, ottenendone l'augusta approvazione.

Credo superfluo ripetere per iscritto le ragioni che consigliano di fare questa visita apostolica. La guerra ebbe per l'Ungheria, come conseguenza politica, il rimpicciolimento della nazione in proporzioni notevolissime: due terzi del suo antico territorio passò ad altri Stati; questa riduzione dei confini influì nefastamente anche sulla disciplina ecclesiastica dei religiosi: furono spezzati o almeno seriamente intralciati i rapporti e le comunicazioni fra i vari conventi dell'antica nazione, isolando talvolta le varie case religiose dalla rispettiva Casa-madre o dai propri Superiori provinciali. Alcuni conventi, pur di continuare a vivere

A Sua Eminenza Reverendissima
Il Sig. Card. CAMILLO LAURENTI
Prefetto della S.C. dei Religiosi

R O M A

./.

sul suolo della patria, si sono trasferiti in altre città adattandosi in locali, che talvolta non rispondono nè alle elementari norme della clausura, nè al decoro di persone consacrate a Dio. La penosa situazione politica ha avuto una ripercossione spesso anche sull'applicazione delle norme – sia antiche sia nuove – del Codice di diritto canonico, sia attenuandole attraverso epicheie arbitrarie e insostenibili, sia ritardandone l'attuazione oltre i limiti consentiti; così avvenne in molti casi per quanto riguarda l'informazione preventiva della Santa Sede a proposito di nuove istituzioni religiose (can. 492); la dimora fuori del convento (can. 616 e 617); la visita saltem quinquennale dell'Ordinario e dei Superiori (can. 512); le elezioni triennali delle Superiori (can. 505) ecc. –

Aderendo al desiderio espressomi da Vostra Eminenza Rev.ma suggerisco rispettosamente il nome di qualche persona, che – a mio modesto avviso – potrebbe adempiere l'ufficio di Visitatore apostolico:

a). – Per gli Ordini e Congregazioni maschili mi sembrerebbe adatto il Rev. Padre Umberto Hansen provinciale della Congregazione dei Missionari del Divin Verbo, residente ora nel Convento San Gabriele a Mödling presso Vienna; oltre essere uomo di coltura e di vita esemplare ha il vantaggio di conoscere la lingua ungherese e anche il carattere di questo popolo.

b). – Per gli Ordini e Congregazioni femminili suggerirei il rev. Padre Francesco Áronffy provinciale dei Lazzaristi e direttore delle Figlie

della Carità di San Vincenzo de' Paoli in Ungheria, è uomo di circa 55 anni, assai stimato e, per la sua qualità di [./.] direttore delle Figlie della carità, numerosissime e ben disciplinate in Ungheria, già discretamente competente in materia. Egli abita a Budapest (Ménési-út 18) nel convento dei Padri Lazzaristi.

c). – Poiché non credo conveniente che siano esenti dalla visita apostolica i conventi dei rispettivi individui suggeriti, cioè i Padri del Divin Verbo, i Lazzaristi e le Figlie della Carità, si potrebbe affidare a un terzo la visita di questi conventi e in tal caso suggerirei il rev. sac. Magdics Ignazio di Budapest, di anni 55, prelado domestico di Sua Santità, direttore e catechista di un Istituto femminile.

No ho creduto opportuno, prima di esporre a Vostra Eminenza tutto questo, farne parola né al Cardinale-Primate, né ai Vescovi, e neppure assicurarmi che gli individui suggeriti abbiano il tempo necessario per un simile lavoro; credo però che se la Sacra Congregazione darà ordini tassativi e senza interpellare altri, sia molto meglio. Prevedo che questa visita richiederà una spesa per quanto riguarda i viaggi; attendo in proposito istruzioni; qualche Ordine religioso può senza dubbio contribuire (se obbligato), ma parecchi non possono, avendo avuto danni relevantissimi dalla svalutazione della moneta ungherese.

Per quanto riguarda le istruzioni ai Visitatori, io pregherei Vostra Eminenza di dare le più ampie facoltà anche circa le Congregazioni di diritto diocesano non esenti, come pure per l'applicazione immediata delle norme che evidentemente sono indebitamente trascurate. [./.]

Non sarebbe male che i Visitatori fossero tenuti a dar una breve relazione scritta di ogni casa immediatamente, e possibilmente da trasmettersi a questa Nunziatura, perchè il controllo della Nunziatura garantisce una maggior sincerità nel relatore, e gli può conferire anche una maggior autorità presso i visitati, perchè siano attuati subito i loro decreti.

Chino al bacio della Sacra Porpora, con i sensi della più profonda venerazione godo di affermarmi

dell'Eminenza Reverendissima
umilissimo, dev.mo obb.mo servitore
+*Cesare Orsenigo* [m. p.]
Arciv. di Tolemaide, Nunzio Ap.

Retro, m.s.:

Ex Aud. SSmi diei 28 Junii 1927 SSmus Visitatores Apostolicos pro Ordinibus seu Congregationibus religiosis in Hungaria nominavit id quos Nuntius indicat, praemonitis antea respectivis Procuratoribus generalibus Instituti Verbi Divini et Missionariorum a S. Vincentio de Paulo. CCard. Laurenti

Non sarebbe male che i Visitatori fossero tenuti a dar una breve relazione scritta di ogni casa immediatamente, e possibilmente da trasmettersi a questa Nunziatura, perchè il controllo della Nunziatura garantisce una maggior sincerità nel relatore, e gli può conferire anche una maggior autorità presso i visitati, perchè siano attuati subito i loro decreti.

Chino al bacio della Sacra Porpora, con i sensi della più profonda venerazione godo di affermarli

dell'Eminenza Vostra Reverendissima

umilissimo obsequio. Chino baciare

+ Cesare Orsenigo

Avv. d. Eccellenza S. Nuntio Ap.

*Ex Aud. SSmi
dies 28 Junii 1927
SSmus Visitatores
Apostolicos pro Ordinibus
et Congregationibus
religiosis in Hungaria
nominavit id quos Nuntius
indicat, praemonitis
antea respectivis
Procuratoribus
generalibus Instituti
Verbi Divini et
Missionariorum a S. Vincentio
de Paulo. CCard. Laurenti*

2. Minuta (hivatali tervezet) Orsenigo nunciushoz, értesítés a három megnevezett személy apostoli vizitátori kinevezéséről, 1927. júl. 18.

Olasz, gépírás

Hansen a férfirendekre, Áronffy a női rendek vizitációjára kap kinevezést. Magdics prelátus a verbitákra (SVD, Hansen rendje) és a lazaristákra (CM, Áronffy rendje), valamint annak női ágára, a vincés nővérekre.

Roma 18 luglio 1927

4696/27

Ill.mo e Rev.mo Signore,

Mi pregio comunicare alla S. V. Rev.ma che attese le speciali condizioni nelle quali si trovano gli Ordini e Congregazioni maschili e femminili in Ungheria per ciò che riguarda la disciplina regolare, e volendo rimediare agli inconvenienti nati o che potrebbero nascere, il S. Padre nell'udienza del 28 giugno 1927 concessa all'infrascritto Cardinale Prefetto di questa S. Congregazione ha nominato quale Visitatore Apostolico degli Ordini e Congregazioni maschili in Ungheria il Rev.mo Umberto Hansen Provinciale della Congregazione del Divin Verbo e per gli Ordini e Congregazioni Femminili il Rev.mo P. Francesco Aronffy Provinciale della Congregazione della Missione.

Dalla visita dei due sopradetti Rev.mi PP. sono eccettuati la Congregazione del Divin Verbo e quella della Missione nonché l'Istituto delle Figlie della Carità, per i quali il S. Padre ha scelto il Mons. Magdics Ignazio proposto dalla S.V.

I detti Visitatori, cioè il P. Hansen; il P. Aronffy e il sac. Magdics con decreti particolari sono autorizzati a visitare anche le Congregazioni di diritto diocesano e gli sono date le facoltà opportune e necessarie per provvedere nei casi più urgenti con l'obbligo che della visita di ogni casa facciano una breve relazione scritta da inviarsi a questa S. Congregazione per il tramite di cotesta Nunziatura di Ungheria.

Ill.mo e Rev.mo Signore,
Nunzio Apostolico d'Ungheria

3. Rev. Magdics Ignác prelátus apostoli vizitátori kinevezési dekrétuma, 1927. júl. 28.

Minuta, latin, gépírás. Ikt. sz. 4696/27

DECRETUM

Attentis peculiaribus rerum adiunctis in quibus versantur Congregationes Divini Verbi et Missionis et Institutum Puellarum Caritatis in Hungaria, SSmus D. N. Pius PP. XI, in audientia diei 28 junii infrascripto Card. Praefecto Sacrae Congregationis Negotiis Religiosorum Sodalium praepositae concessa, ad bonum dictarum Religionum promovendum Rev.mum D. Ignatium Magdics civ. vulgo “Budapest” Visitatorem Apostolicum nominavit atque constituit, cum omnibus facultatibus opportunis et necessariis ad providendum in iis quae moram non patiuntur, atque cum omnibus juribus et privilegiis huic muneris adnexis.

Rev.mus Visitator Apostolicus, visitatione peracta uniuscuiusque domus ad hanc Sacram Congregationem fidelem et accuratam relationem trasmittat per Rev.mum Nuntium Apostolicum in Hungaria, ac mentem quam adaperiat circa media quae ad bonum Religionum promovendum in Domino opportuna existimaverit.

Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae ex Secretaria S. Congregationis de Religiosis die, mense et anno ut supra.

4. P. Áronffy Ferenc CM kinevezési dekrétuma, 1927. júl. 28.

Minuta, latin, gépírás, Ikt. sz. 4696/27

DECRETUM

Attentis peculiaribus rerum adiunctis in quibus versantur Ordines et Congregationes feminei sexus in Hungaria, SSmus D. N. Pius PP. XI, in audientia diei 28 junii infrascripto Card. Praefecto Sacrae Congregationis Negotiis Religiosorum Sodalium praepositae concessa, ad bonum dictarum Religionum promovendum Rev.mum Franciscum

Áronffy Congregationis Missionis Visitorem Apostolicum nominavit atque constituit, cum omnibus facultatibus opportunis et necessariis ad providendum in iis quae moram non patiuntur, atque cum omnibus iuribus et privilegiis huic muneri adnexis, excepta tamen Instituto Puellarum Caritatis, cum facultate vero visitandi etiam domus religiosas feminei sexus juris dioecesani.

Rev.mu Visitor Apostolicus, visitatione peracta uniuscuiusque domus ad hanc Sacram Congregationem fidelem et accuratam relationem transmittat per Rev.mum Nuntium Apostolicum in Hungaria, ac mentem quam adaperiat circa media quae ad bonum Religionum promovendum in Domino opportuna existimaverit.

Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae ex Secretaria S. Congregationis de Religiosis die, mense et anno ut supra.

5. A Missziós Kongregáció generális prokurátorának kiértesítése P. Áronffy Ferenc CM apostoli vizitátori kinevezéséről, 1927. júl. 28.

Minuta, olasz, gépírás

Roma 18 luglio 1927

4696/27

Rev.mo Padre,

Mi pregio partecipare alla P. V. Rev.ma che attese le speciali condizioni nelle quali si trovano gli Ordini e Congregazioni femminili in Ungheria per ciò che riguarda la disciplina regolare, e volendo rimediare agli inconvenienti nati o che potrebbero nascere, il S. Padre nell'udienza del 28 giugno 1927 concessa all'infrascritto Cardinale Prefetto di questa S. Congregazione ha nominato quale Visitatore Apostolico degli Ordini e Congregazioni femminili in Ungheria, eccettuate le Figlie della Carità di S. Vincenzo de' Paoli, il Rev. P. Francesco Aronffy Provinciale dei Lazzaristi residente in Budapest (Ménési ut 18) nel Convento dei PP. Lazzaristi.

Il detto Padre è autorizzato a visitare anche le Congregazioni di diritto diocesano e gli sono date le facoltà opportune e necessarie per provvedere nei casi più urgenti con l'obbligo che della Visita di

ogni casa faccia breve relazione scritta da inviarsi a questa S. Congregazione per il tramite della Nunziatura di Ungheria.

La prego di partecipare l'accluso Decreto di nomina al detto Rev.mo Padre mentre con sensi di stima mi professo

Rev.mo P. (Proc.) Gen.
della Cong.ne della Missione

6. P. Hubert Hansen SVD apostoli vizitátori kinevezési dekrétuma,
1927. júl. 28.

Minuta, latin, gépirás

DECRETUM

Attentis peculiaribus rerum adiunctis in quibus versantur Ordines et Congregationes masculini sexus in Hungaria, SSmus D. N. Pius PP. XI, in Audientia diei 28 junii infrascripto Card. Praefecto Sacrae Congregationis Negotiis Religiosorum Sodalium praepositae concessa, ad bonum dictarum Religionum promovendum Rev.mum P. Humbertum Hansen Congregationis Divini Verbi Visitatorem Apostolicum nominavit atque constituit, cum omnibus facultatibus opportunis et necessariis ad providendum in iis quae moram non patiuntur, atque cum omnibus juribus et privilegiis huic muneri adnexis, exceptis tamen Congregationibus Divini Verbi et Missionis, cum facultate vero visitandi etiam domus religiosas masculini sexus juris dioecesani.

Rev.mus Visitator Apostolicus, visitatione peracta uniuscuiusque domus ad hanc Sacram Congregationem fidelem et accuratam relationem transmittat per Rev.mum Nuntium Apostolicum in Hungaria, ac mentem quam adaperiat circa media quae ad bonum Religionum promovendum in Domino opportuna existimaverit. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae ex Secretaria S. Congregationis de Religiosis die, mense et anno ut supra.

7. Az Isteni Ige Társasága generális prokurátorának értesítése P. Hubert Hansen SVD apostoli vizitátori kinevezéséről, 1927. júl. 28.

Minuta, olasz, gépírás.

CÍMER

Roma 18 luglio 1927

4696/27

SEGRETERIA
DELLA
SACRA CONGREGAZIONE
DEI RELIGIOSI

Rev.mo Padre,

Mi pregio partecipare alla P. V. Rev.ma che attese le speciali condizioni nelle quali si trovano gli Ordini e Congregazioni maschili in Ungheria per ciò che riguarda la disciplina regolare, e volendo rimediare agli inconvenienti nati o che potrebbero nascere, il S. Padre nell'udienza del 28 giugno 1927 concessa all'infrascritto Cardinale Prefetto di questa S. Congregazione ha nominato quale Visitatore Apostolico degli Ordini e Congregazioni maschili in Ungheria, eccetto la Congregazione del Divin Verbo e quella della Missione, il Rev. P. Umberto Hansen Provinciale della Congregazione del Divin Verbo, ora residente nel Convento di S. Gabriele a Modling presso Vienna.

Il detto Padre è autorizzato a visitare anche le Congregazioni di diritto diocesano e gli sono date le facoltà opportune e necessarie per provvedere nei casi più urgenti con l'obbligo che della visita di ogni casa faccia breve relazioni scritte da inviarsi a questa S. Congregazione per il tramite della Nunziatura di Ungheria.

La prego di partecipare l'accluso Decreto di nomina al detto Rev.mo Padre mentre con sensi di stima mi professo

Rev.mo P. Proc. Gen.

della Cong.ne del Divin Verbo

8. Orsenigo nuncius fölterjesztése Laurenti bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, 1927. aug. 26.: a három megnevezett személy elfogadja a kinevezést. Ismét megemlíti a fölmerülő költségek kérdését.

Eredeti, olasz, gépirás

NUNZIATURA APOSTOLICA

N. 925

UNGHERIA

OGGETTO

Budapest, 26 Agosto 1927

Visita Apostolica

Eminenza Reverendissima,

Ho l'onore di comunicare a Vostra Eminenza, in risposta al venerato Foglio Nr. 4696/27 in data 8 Luglio, che i Revmi P. Hansen, P. Aronffy e Mons. Magdics, designati dalla sovrana bontà del SANTO PADRE come Visitatori Apostolici dei conventi e case religiose di Ungheria, hanno accettato con filiale venerazione il delicato incarico, e presto daranno principio alla loro missione.

Nel mio rispettoso Rapporto No. 728 del 14 Giugno u.s. accennavo al quesito delle eventuali spese di viaggio, a cui dovranno sottostare questi Visitatori Apostolici: non avendo avuto alcuna risposta, ho dato ordine di tener nota esatta d'ogni spesa.

Chio al bacio della Sacra Porpora, con i sensi della più profonda venerazione godo di affermarmi

dell'Eminenza Reverendissima
umilissimo, dev.mo obb.mo servitore
+Cesare Orsenigo Arciv. [m. p.]
Nunzio Apost.

A Sua Eminenza Reverendissima
Il Sig. Card. CAMILLO LAURENTI
Prefetto della S.C. dei Religiosi
(Palazzo della Cancelleria)

R O M A

9. Minuta Orsenigo nunciushoz, a vizitáció költségeivel kapcsolatosan, 1927. szept. 10/13.

Minuta, olasz, gépelt. Két dátummal

Minuta

Roma, 10 Settembre 1927

Illmo e Revmo Signore,

In riscontro al pregiato Dispaccio della Signoria Vostra Revma in data 26 Agosto u.s. N° 925, mi do premura significare che le spese relative alle visite apostoliche devono essere ripartite tra i singoli monasteri o case visitate. Ha fatto quindi bene la Signoria Vostra di suggerire[re] ai singoli Visitatori di tenere esatta nota di ogni eventuale spesa.

Prendo quest'occasione per indicare che i Revmi Visitatori abbiano l'avvertenza di fare la relazione di ciascun convento o casa religiosa visitata su fogli separati e distinti.

Con sensi ecc.

13 Settembre 1927

Illmo e Revmo Signore,

Mons. Cesare Orsenigo, Nunzio Apost.

Budapest.

1. A Szerzetesi Kongregáció instrukciója az apostoli vizitátorokhoz, 1928. máj. 10.

Minuta m.s., feltehetően maga a bíboros prefektus kézírása, egyes szám első személyben ír. Ez kiegészítés az előzetes instrukcióhoz, amelynek szövege itt nem volt található. A kézirat olvasása és fordítása Prof. Dr. Dr. Zakar Ferenc Polikárp O. Cist. zirci főapát munkája. Fakszimlójét lásd a 143–146. oldalakon.

A szöveg fordítása:

Ez a Szent Kongregáció 1927. június 28-án kelt dekrétumával Atyaságodat a Legfőbb Főpap tekintélyével felruházott apostoli vizitátorrá nevezte ki a magyarországi férfirendek házaiban. Ezzel kapcsolatban alkalmas instrukciókat nyújtottam. Annak érdekében, hogy a vizitáció üdvös gyümölcsöket teremjen, első helyen szükséges okot nem adni arra, hogy a vizitált kolostorokban a lelkeket megzavarjuk, és hogy teljes bizalommal fogadják a vizitátort. Hogy ez így legyen, a korábban adott instrukciókhoz a következőket kell hozzátennem. A Vizitátor nagy bölcsességgel kerülje, hogy a szerzetházakban végzendő vizitációk során valamely módon megjegyzést tegyen vagy kritikával illesse az egyes szerzetesrendek jóváhagyott konstitúcióit. Sokkal inkább kerülje el annak látszatát, hogy azokat nem becsülné vagy azokat meg akarná változtatni. Ez a szerzeteseket nagyon meg szokta zavarni és ez messze nem a Vizitátornak adott feladat. A vizitátornak az a feladata, hogy akkurátusan megvizsgálja: az egyes szerzetek betartják-e saját szabályzatukat, a megfelelő konstitúciók és statútumaik szerint, továbbá az Egyház szent törvényei (kánonjai) szerint, amelyek okozhatják a fegyelem esetleges meglazulását, visszaéléseket és ehhez hasonlókat.

Ezen kívül figyelmesen dolgozz az alkalmasnak mutatkozó gyógy módokon, akár a szerzetesi intézmények nagyobb javának előmozdításáról, akár a bajok orvoslásáról legyen szó, és e javaslataid terjeszd be a Sz(ent) K(ongregációnak). – Ha valamely megfontolásra jutnál ugyanezen szerzetek konstitúcióinak és statútumainak tökéletesítésére vonatkozóan, azt kizárólag ezzel a Sz. Kongregációval kell megtárgyalni.

Ezeket a gondolatokat akartam Veled közölni, hogy a megkezdett vizitációt sikeresebben fejezd be.

CÍMER
SEGRETERIA
DELLA
SACRA CONGREGAZIONE
DEI RELIGIOSI

Haec S. Congregatio per Decretum 28 junii 1927 Paternitatem tuam Visitatorem Apostolicum auctoritate Summi Pontificis constituit pro domibus religiosis virorum in Hungaria; qua super re opportunas instructiones tibi tradere curavi. Verum est [ut] visitatio salutare suos fructus proferat, necessarium [./.] in primis est ut nullius detur perturbationi animarum locus; et plenam sibi conciliet Visitor fiduciam. Quod ut fiat, iam datis instructionibus illud addendum puto, scilicet ut summa prudentia caveat ne in visitatione domorum religiosarum peragenda quidquam quomodocumque observet aut animadvertat circa ipsas Constitutiones et adprobatas regulas uniuscuiusque Instituti; multoque maius [./.] caveat ne videatur illas minus in aestimatione habere aut quomodocumque velle mutare. Id sane animos vehementer perturbare solet atque prorsus excederet munus Visitori demandatum. Hoc enim munus totum in eo extat: Visitor accurate investiget an disciplina regularis uniuscuiusque Instituti propria, apte servetur iuxta respectivas Constitutiones et Statuta, nec non iuxta sacros Ecclesiae canones quatenus potuerint esse causae relaxatae forte disciplinae, quinam abusus [./.] irrepperint et coetera huiusmodi.

Insuper attento examine expendere satages quatenus potissimum remedia adhibenda videantur sive ad maius Institutorum bonum promovendum, sive ad mala forte introducta evellenda eaque remedia S[acrae] C[ongregationis] praepondere; – Quod si aliqua consideratio Tibi facienda occurrerit circa ipsas Constitutiones et Statuta Institutorum, de ea re cum hac S. Congregatione exclusive tractare oporteret.

Haec tecum communicanda censi, ut inchoatam visitationem feliciter ad exitum perducas.

Kézjegy.

SEGRETERIA

DELLA

SACRA CONGREGAZIONE

DEI RELIGIOSI

N.
 (Da rileggersi nella cartella)

10 Maggio 1907

4696
27

H. Congregati
per Lettera Secretaria 28 giugno 1907
Placentalibus nra
Visitatorum Apostolicum
auctoritate Summi Pontificis,
^{constituit}
~~nomine~~ pro Ordine
domiciliis reliquisque virorum
in Hungaria, qui super
re opportunas instructiones
libi tradere curavi. Verum
ut visitatio ^{salutaria} Suius fructus
prospiciat, ~~et~~ necessarium

in primis est ut nullus
datur perturbationi ani-
morum locus; et plerum-
que Comitatus Visitator
fiduciam. Quod ut fiat,
eam dotes instructionibus,
illud addendum, puto.
Scilicet ut summa pre-
dentia caveant ne in visi-
tatione domorum religio-
rum peragenda quidquam
quomodocumque observet
aut amittat quod
circa ^{et} Constitutiones et
adprobata regulas cuiusque
cuiusque Instituti;
multaque ^{magis} ~~maxime~~ ^{valde} ~~valde~~

Cavens ne videant illas
minut in aequatione ~~op~~
~~te~~ ~~te~~ habere, aut
quomodocumque velle mutare.
~~Incredibile~~ Id sane
animos vehementes perturbare solet
atque produs ^{excedit} ~~excedit~~ ~~limites~~
murus ~~Vitatorum~~ Vitatorum
demandatum. ~~Ita~~ Hec enim
murus totius in eo est ~~Vitatorum~~
^{accusatio} ~~investigatio~~ an disciplinam regulant,
universarius Institutio pro-
pria, opte servetur ^{respectu} ~~pro~~ ~~pro~~ Constitutiones et
statuta, nec non iuxta
leges Electione canones;
quoniam potuerunt esse
causas relaxator forte
discipline, quoniam abusus

ineptierint et coarctari
hinc inde. Insuper attentis
examinis expendere ^{potius} quoniam
potissimum remedium ~~est~~
attribuenda videantur sive
ad ~~univ.~~ Institutorem
bonum promovendum, sive
ad malum forte interdictum
evellendo, — ^{ex q. remedi. & G. prof. p. d.} Quod si aliquis
Confidenter tibi facienda
occurrunt circa ipsas Consti-
tutiones et Statuta Institutum,
de ea re cum hoc I. Congregatio
ne exclusive tractare oportet.
Hoc necesse communiendum
certum ut inchoatum uti-
tutem felicius ad exitum
perducatur.

2. Minuta a budapesti nunciushoz, tárgy: az instrukciónak a két apostoli vizitátorhoz való eljuttatása, 1928. máj. 10.

Csak két apostoli vizitátorról van itt szó, nem tudni, kiktől a három közül. Említést tesz arról, hogy nemrég ezzel kapcsolatban információk érkeztek, ezek teszik szükségessé az (új) instrukciókat, illetve instrukciók kiegészítéseket.

Olasz, gépelt.

Minuta

4696/27

Roma, 10 Maggio 1928.

Ill.mo e Rev.mo Signore,

Qui compiegate la S. V. Ill.ma e Rev.ma troverà due lettere che questa Sacra Congregazione ha creduto bene di scrivere ai due Visitatori Apostolici delle case religiose di Ungheria, in seguito ad alcuni rilievi che le sono stati di recente fatti.

La prego di volerle trasmettere agli interessati, facendo loro rilevare, colla prudenza che La distingue, tutta la delicatezza dell'incarico, avuto dalla Santa Sede e la inopportunità per essi di entrare in simili argomenti.

RingraziandoLa in anticipo del cortese favore, e nella attesa di quelle eventuali comunicazioni che avesse da fare in proposito, approfitto volentieri della opportunità che mi si offre per confermarci con sensi di distinta stima ed ossequio

Della S.V. Ill.ma e Rev.ma
Devotissimo

Ill.mo e Rev.mo Signore
Mons. Nunzio Apostolico
in Ungheria.

(con due allegati)

3. Mons. Umberto Kaldewey uditore, a budapesti apostoli nunciatura ideiglenes ügyvivője jelenti: az instrukciókat eljuttatta a címzettekhez, 1928. jún. 14.

Eredeti, olasz, gépelt.

Ő is csak „a két apostoli vizitátorról” szól.

NUNZIATURA APOSTOLICA
UNGHERIA

N. 1578

Budapest, 14 Giugno 1928

Eminenza Reverendissima,

Mi sono recato a doverosa premura eseguire sollecitamente il delicato incarico che l'Eminenza Vostra Reverendissima col Venerato ufficio N. 4696/27 del 10 Maggio 1928. affidava a questa Nunziatura di consegnare le due ivi acchiuse lettere ai due Visitatori Apostolici delle Case Religiose d'Ungheria.

Chinato al bacio della Sacra Porpora con i sensi della più profonda venerazione ho l'onore di raffermarmi

dell'Eminenza Vostra Reverendissima

A Sua Eminenza Reverendissima
Il Sig. Card. CAMILLO LAURENTI
Prefetto della S.C. dei Religiosi

R O M A

umilissimo devotissimo obligatissimo servo

Sac. Umberto Kaldewey [m. p.]

Uditore, incaricato di affari a.i.

4. P. Hansen vizitátor levele P. Szölgyémy János piarista tartományfőnök helyetteshez új tartományfőnök megválasztása ügyében, 1928. júl. 16.

Eredeti, latin, gépelt.

Allegato B, Ungheria 1803

Consideratis Ordinis Scholarum Piarum Provinciae Hungaricae peculiaribus circumstantiis, appropinquante capituli provincialis tempore, vi instructionum Decreti diei 28. Junii m. 1927. quo S. Congregatio de Religiosis me, auctoritate Summi Pontificis, visitatorem apostolicum constituit, et in responsione ad litteras Paternitate Vestra d.d. 19. Apr. m. a. c. ad me missas, ad bonum comune Provinciae promovendum, me video impulsus, ut sequentia – protocollo capituli Provincialis typis mandando ad verbum inserenda et sic promulgata abhinc strictissime observanda – hisce declarem atque decernam:

Rescriptum S. Congregationis negotiis religiosorum Praepositae datum Romae die 25. Junii m. 1910. facultatem dedit Provinciae Hungaricae “capitula celebrandi iuxta Directorium, quo centesimum quintum iam annum felici et probata experientia utitur.” Summa huius rescripti est, quod Provincia gaudet quadam autonomia, inquantum ipsa Provincia sibi constituit omnes suos Superiores.

Vi huius rescripti et iuxta nominatum Directorium a S. Congregatione approbatum atque consuetudine centenaria illustratum.

I. Provincia Hungarica tertio quoque anno capitulum provinciale celebrat.

II. In capitulis provincialibus votum habent exclusive: A.) ex iure vel ex privilegio vel ex officio omnes illi, qui in constitutionibus enumerantur, necnon magister novitiorum; B.) servatis de iure servandis ex singulis domibus unus tantum vocalis in capitulo locali electus.

III. A Capitulo provinciali eliguntur: A.) unus Praepositus provincialis cum pluralitate votorum secretorum supra medietatem; B.) quattuor – nunquam plures – Assistentes resp. Consultores ./ Provinciales, – et quidem ex candidatis ab electo Praeposito Provinciali proponendis – item cum pluralitate votorum secretorum absoluta, i. e. supra medietatem; C.) quattuor patres e gremio capituli ad “congregationem novem virorum” pro Rectoribus et Magistro novitiorum eligendis efformandam cum pluralitate saltem relativa votorum secretorum.

IV. In casibus vacantiarum tempore inter capitula, fors subsecuturarum: A.) Vicarius Provincialis in Capite constituitur secundum ius comune Ordinis a Rev.mo Do. P. Generali; Assistentes resp. Con-

sultores Provinciales, Vicerectores in Capite et Magister novitiorum vero constituuntur a P. Provinciali cum voto deliberativo Consilii provincialis.

Assistentes una cum Provinciali constituunt consilium provinciale, in quo Assistentes adiuvent Provinciale in regimine provinciae. Suffragium Consultorum in negotiis maioris momenti est consultivum aut decisivum in consilio provinciali secundum normas a Constitutionibus statutas.

In vita regulari subsunt omnes Consultores regimini superioris domestici, neque ullam ante ipsum praecedentiam habent, nisi in Capitulo Provinciali, prouti in constitutionibus statuitur. Ideo etiam Catalogus seu Schematismus provinciae ad normam iuris ordinis est corrigendus atque concinnandus, lexque praecedentiae ad amussim observetur oportet tam in scriptis quam in praxi provinciae. In domo sua Rector praecedit omnes excepto Praeposito Provinciali vel Visitatore.

In effectum deducatur can. 505., qui etiam rationibus Provinciae magnopere commendatur, hoc etiam canone praecaventur illa mala, quae teste experientia et usu quoque Provinciae ex assiduitate superiorum localium infra et extra muros facile exoriri solent.

Vi canonis 516 § 1. “Superiores locales suos consiliarios habeant, quorum consensum et consilium exquirant ad normam constitutionum et sacrorum canonum.” Consilium locale deputatur a P. Provinciali.

Conventibus seu congregationibus domorum autumnalibus et vernalibus – excepto Provinciali – omnes Sodales interesse debent. [/.]

Sexagenarii non dispensantur ipso facto ab institutione puerorum resp. ab aliis officiis, sed dispensatio sive partialis sive totalis ab officio omnino dependet a discretione et voluntate Praepositi Provincialis cum voto consultivo consilii Provincialis.

Ad vitam religiosam omnino pertinet, ut in refectorio ante et post prandium et coenam oratio communiter et alta voce fiat, et quidem ad normam, quae habetur in appendice Breviarii Romani. Non potest itaque permitti, ut quovis titulo – v. g. tempore feriarum vel praesente hospite – omittatur.

A Superioribus localibus summa cura adhibenda est, ut sacrae aedes, altaria, vasa sacra, sacerdotales vestes, altarium ornatus et cetera ad divinum cultum pertinentia semper decentia, munda ad splendida sint.

Feriae maiores fratrum studentium provinciae restringendae sunt, et curandum, ut clerici gymnasii classe octava absoluta – praeter ea, quae nunc per quinquennium in philosophia ac Theologia scho-

lastica docentur – immediate post examen maturitatis saltem per unum annum exclusive his disciplinis operam navent.

Superiorum localium est, religiose invigilare, ut omnes famulares diebus dominicis et festis de praecepto obligationibus missam audiendi, tempore vero paschali confessionem et communionem paschalem peragendi religiose satisfaciant; nec non vi can. 509. § 2,2 christianae catechesi intersint. De quibus etiam in protocollo conventuum localium vernalium referendum est.

Contendant omnes et singuli Superiores, suo quisque loco, ut tollantur omnes abusus contra constitutiones, et quidem ad mentem Codicis Iuris Canonici, ut eo melius vigeat et florescat disciplina religiosa in omnibus domibus provinciae. Insuper curent Superiores, ut Constitutio Provinciae his delineata novitiis et theologis diligenter proponatur atque inculcetur.

In his et ceteris conscientiae Superiorum commissis omnes compertum habeant Provinciam tunc tantum sperare posse fore, ut autonomia sarta tecta servetur, si omnibus abusibus defectibusque quo prius sublatis, Provincia paratam promptamque se praestiterit ad praescripta ./. Ecclesiae necnon Ordinis Constitutiones servanda atque ad spiritum vere ecclesiasticum et Calasancianum in omnibus confirmandum ac roborandum.

Error exitialis esset, si quis non videret, Scholas Pias totamque Provinciam tunc tantum progredi atque efflorescere posse, si in spiritu Ecclesiae ac regulari radices egerit. Qua de causa omnino requiritur, ut omnes Superiores Provinciales et praeprimis ipse Provincialis sibi de his omnibus persuasum habeant. Quamvis enim Provincia ultimis decenniis valde laudabilem progressum fecerit – applaudentibus Superioribus ecclesiasticis et piis laicis – attamen haud pauca sunt facta adversa et dolenda, quae evidenter ostendunt, ad regenerandam consolidandamque Provinciam nequaquam sufficere, ut clerici tantum imbuantur spiritu vere religioso et ecclesiastico, sed omnino etiam necessarium esse, ut omnes religiosi Scholarum Piarum ad regularem observantiam adigantur. Multa adhuc sunt agenda, ut meliora tempora faciamus, id est, ut disciplina regularis in omnibus domibus Provinciae quo profundiores radices agat. Non servatis vel neglectis legibus et statutis destruitur auctoritas superiorum, debilitantur vires Provinciae, et favore patrocinioque Ecclesiae perditio inducitur ruina scholarum Piarum.

Itaque Superiores Provinciales tunc tantum suo officio satisfaciunt, si perspecta sua responsabilitate, omnibus viribus adlaborant, ut

subditorum agendi ratio in omnibus secundum normas vitae sacerdotalis et observantiae regularis formetur; si paterna cura invigilant non solum iunioribus, sed omnibus religiosis, ne disciplina regularis et spiritus ecclesiasticus collabantur atque abusu in Provinciam irrepant; et tandem si monitionibus et correptionibus incassum factis transgressores legum etiam poenis irrogatis ad incitas rediguntur. Omnes compertum habeant, Superioribus et Provinciae his neglectis favorem et patrocinium Ecclesiae minime suffragari.

Quae cum ita sint, illi tantum possunt eligi atque confirmari Superiores, qui ad Provinciam Domosque bene administrandas et ad omnia dicta religiose perficienda cautiones certissimas praebeant et seipsos dotibus habitibusque ad haec munera necessariis instructos praestant. Quales mihi honorem duco, pro munere Praepositi Provincialis proponere: ./.

Rev. Dom. Georgium Balanyi

Rev. Dom. Franciscum Sebes

Rev. Dom. Julium Zimányi

Item hoc casu extraordinario ex quattuor Assistentibus duo constituentur a Capitulo Provinciali ex candidatis ab electo Praeposito Provinciali proponendis, duo vero Assistentes eligantur – servatis de iure servandis – e patribus, qui sequuntur:

Rev. Dom. Georg. Balanyi

Rev. Dom. Franc. Sebes

Rev. Dom. Jul. Zimányi

Rev. Dom. Vinc. Tomek

De electionibus factis statim mihi relatio fiat, ut quo citius certiore faciam Rev. m. Dom. Episcopum Pasetto Hermenegildem, Ordinis Piarum Scholarum Visitatorem Generalem, Ipsiusque approbationem petam.

Quae omnia, rogo Paternitatem Vestram, ut cum Rev. Dominis PP. Capitularibus ante electionem Praepositi Provincialis communices, ut unanimiter orent et laborent in Reverendi Ordinis Piarum Scholarum Provinciae Hungaricae meliorem salutem, quam Deus det gratia sua.

Ex quo par est obsequio permanere gaudeo Paternitati Vestrae Reverendae

addictissimus

Budatétény, 1928. jul 16.

Hanszen Hubert SVD [m. p.]
visitator apost.

5. Hansen vizitátor jelentése, 1928. okt. 2.

Eredeti, latin, gépelt.

Allegato B

Ungheria 1803

EMINENTISSIME AC REVERENDISSIME DOMINE !

Ut in Provincia Ordinis Piarum Scholarum – in capitulo provinciali a.c. Julio m. celebrato – in tuto collocaretur electio boni ac idonei Superioris provincialis eiusque consultorum, opportuit me componere adiacentem declarationem, qua pars minor sodalium, qui favent sanae ac possibili Ordinis reformationi, adiuuaretur et firmaretur.

Deo auxiliante declarationem bono animo acceperunt et valde acceptabilem electionem fecerunt, a Rev.mo Episcopo Hermenegilde Pasetto Ordinis visit. generali etiam iam approbatam ac confirmatam. Sed ut fructus declarationis etiam pro futuro maneant, valde opportunum esse videtur, ut sit approbata vel confirmata a Sancta Congregatione. Quam gratiam humillime expetens.

Eminentiae Vestrae manus reverenter deosculans, summa qua par est devotione permaneo

Nazaret, dom. miss. 1928, Oct. m. die ii.

Eminentiae Vestrae obsqmus. et addmus. in Chr.

P. Hanszen Hubertus S.V.D. [m. p.]

visitor

6. Orsenigo nuncius fölterjesztése, 1928. okt. 14. Megküldi Hansen jelentéseit.

Az “A.” és “C” mellékletekben a bencések privilégiumára kérdez rá, ez hiányzik, a hátoldalon található följegyzés szerint a primás apátnak küldték meg, véleményezésre.

Eredeti, olasz, gépelt.

NUNZIATURA APOSTOLICA

UNGHERIA

OGGETTO

Visita Apostolica Ordini Religiosi

4696/27

N. 1803

Budapest, 14 Ottobre 1928

Eminenza Reverendissima,

Ho l'onore di inviare qui accluso a Vostra Eminenza Reverendissima, da parte del Padre Hansen Visitatore Apostolico degli Ordini e Congregazioni religiose maschili ungheresi, una lettera (allegato A.), con cui chiede informazioni circa un asserito privilegio dei Benedettini; una dichiarazione indirizzata ai Padri Scolopii, con cui provvede ad assicurare l'elezione di un provinciale favorevole alla riforma (allegato B.); e in l'Ordinanza con cui nomina il Consiglio Archiabbaziale per l'Ordine dei Benedettini (allegato C.).

Io posso aggiungere che finora il lavoro del Padre Hansen, ormai finito, procede ottimamente, accolto con vera riconoscenza da tutti i buoni, che – grazie al cielo – sono la maggioranza in ogni Ordine o Congregazione. Oso pregare rispettosamente Vostra Eminenza di voler inviare, il più presto possibile, la risposta che Padre Hansen chiede con la lettera (allegato A.)

Chino al bacio della Sacra Porpora, con i sensi della più profonda venerazione godo di raffermarmi

Di Vostra Eminenza Reverendissima
(con allegato A.B.C.) umilissimo – dev.mo obb.mo servo
+ Cesare Orsenigo
Arcivescovo – Nunzio Apostolico [m. p.]

A Sua Eminenza Reverendissima
Il Sig. Card. Camillo Laurenti
Prefetto della S.C. dei Religiosi
Palazzo della Cancelleria R O M A

Retro, m.s.:

Urgente 4696/27; SR 5933

18 Oct 928. Quoad 1am et 3am petitionem Visitatoris audendum votum Abbatis Primatis.

Quoad 2am votum R.P.D. Pasetto visitatori Ap. Ordini Scholarum Piarum.

Más kézzel:

Mittatur allegatum A et C. ad Abbatem Primatem. = allegatum ad Rev.mum D. Pasetto pro voto.

1. Ermengildo Pasetto OFM^{Cap}*, a piaristák apostoli vizitátorának levele La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1929. jan. 31.

M.S., latin.

Responsum folio 4696-27

Rev.me D.ne

Quoad ordinationes quas Visitator Apostolicus P. Hansen[s] ad majus bonum Hungariae Provinciae scholarum Piarum dedit, ea quae roguntur notanda putarem:

1 – (pag. 2 – 2° capoverso) *Non solummodo secundum normas a Constitutionibus statutas, nam in C.Ź.C. multa enumerantur ad quae definienda praecipitur suffragium consuetivum aut deliberationem Assistentium – quo praesertim valet quia nondum Constitutiones Scholarum Piarum ad tramitem ipsius C.Ź.C. redactae sunt.*

2 – (pag. – 5° capoverso) – *Superiores locales utique, sed specificè «formatae domus» (can 516), in qua scilicet sex saltem religiosi professi degunt.*

3 – (pag 3 – 2° capoverso) – *Non videtur ad vitam religiosam omnino pertinere, praesertim quod fiat «alta voce». Praxis est diversa pro diversitate locorum. In appendice Breviarii datur norma directiva potius quam praeceptiva. – ./.*

4 – (pag. 3 – 4° Capoverso) «Curandum» – *aliquid amplius in Can 1369 – Nam biennium philosophicum et quadriennium theologicum stricte praecipiuntur.*

5 – (pag 3 – 5° Capov) «Christiana catechesi intersint», *utique et quidem «saltem bis in mense» ut in ipso can 509 § 2 n. 2° statuitur –*

6 – (pag. 3-6° Capov) «Contendunt Superiores ut tollantur omnes abusus contra Constitutiones etc.» – *Est praescriptio generalissima, ideoque minus efficax – Quinam sunt isti abusus? tantummodo qui referuntur in ipsa relatione (et sane pauci) vel etiam alii multi?*

7 – (pag. 3. – 4° Capov)- *videtur ipse relator magni facere autonomiam illam; nam certiores facti Superiores aliosque tunc tantum «sperare*

posse fore ut ... servetur, si omnibus abusibus ... Provincia paratam ... »
Augusta Taurinorum, die 31 Jan. 1929

Fr. E. Hermenegildo Pasetto
v. ap. tolicus Sch.P.

2. Orsenigo nuncius fölterjesztése Lépicierhez, a Szerzetesi Kongregáció Bíboros Prefektusához, 1929. aug. 10., ikt. sz. 2660.

Megküldi Hansen apostoli vizitátor jelentéseinek első csoportját. Megjegyzéseiben sürgeti, hogy minél hamarabb intézkedjenek a vizitáció javaslatainak megvalósítása érdekében

Lásd az első fejezetet, Adattár 1929. 5.

3. Orsenigo nuncius Lépicierhez, a Szerzetesi Kongregáció Bíboros Prefektusához, 1929. okt. 24., ikt. sz. 2905.

Megküldi Hansen apostoli vizitátor jelentéseinek második csoportját.

Serviti H
Min. Osserv. Fran. I Marian
Salesiani fasc. L
Fratelli Scuole Cristiane, fasc. M
Carmel. Fasc. N
OP fasc. O
Maristi P
Calasantini Q
Capucini R
Benefratelli S
Min. oss. Franc. Capistrana T
Gesuiti U

4. Hansen apostoli vizitátor jelentései, 1929. júl. 31.; 1929. okt. 6. és okt. 7.

Lásd a következő fejezetben.

5. Köszönőlevél P. Hansen apostoli vizitátorhoz, 1929. dec. 9.
Minuta, kézírás.

4696/27

die 9 Dec. 1929

R.mo P. Humberto Hansen Congr. Div.

Verbi Visitatori Ap.lo

Haec S. Congregatio accepit relationes de Visitatione ap. la a P.V. Rev.ma peracta in Ordinibus et Institutis religiosis, in Hungaria existentibus, tibi que gratias rependit laudesque tribuit ob exactam diligentiam qua relationes ipsae redactae fuerint, necnon ob zelum ac prudentiam, quibus Visitatio peracta.

Haec eadem S. Congr. quam primam instructiones ac dispositiones dabit Superioribus Ordinum et Institutorum ut disciplina regularis instauratio obtineri queat, prae oculis habitis praesertim iis mediis ne provisionibus, quas eadem P. V. prudenter suggessit.

Cuncta fausta etc.

6. Minuta a budapesti nunciushoz, a P. Hansenhez címzett köszönőlevél átadása, 1929. dec. 11., kézírás, majd gépelt, kézzel javított.

Pellegrinetti* magyarországi nunciushoz címezve. Vagy tévedés, vagy annak jele, hogy ez idő tájt szó volt Pellegrinetti belgrádi nuncius Magyarországra helyezéséről. Ekkortájt volt folyamatban, hogy Orsenigo elhagyta Budapestet és kinevezést kapott Berlinbe, végül is Rotta jött Budapestre.

CÍMER
SEGRETERIA
DELLA
SACRA CONGREGAZIONE
DEI RELIGIOSI

N. 4696/27

Roma, 11 Dicembre 1929

Ill.mo e Rev.mo Signore,

Aggiunta alla presente, mi pregio trasmettere alla S. V. Rev.ma una lettera diretta al Rev.mo P. Umberto Hansen, Visitatore Apostolico degl'Istituti religiosi in Ungheria, affinché si compiaccia fargliela pervenire.

Quanto prima poi questa S. Congregazione comunicherà alla medesima E.V. le istruzioni e provvedimenti opportuni o necessari per ottenere i salutarî effetti della Visita Ap.ca, affinché Ella possa efficacemente cooperare alla restaurazione della disciplina regolare negli Ordini e Istituti in Ungheria.

Con sensi di distinta stima mi raffermo
Dell'E.V. Ill.ma e Rev.ma

Dev.mo servo

Ill.mo e Rev.mo Signore
Mons. Nunzio Apostolico in
U n g h e r i a

Minuta della medesima, cfr. sopra.
Rev.mo Mons. Pellegrinetti N. A. in Ungheria

Cfr. i numeri qui indicati,
i quali si trovano nella
Sezione A.S. (Archivio Se-
greto).

Ordine o Diocesi

Regolari

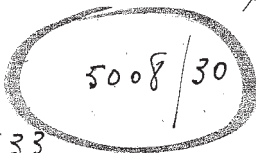
Oratore

*Austina - Veneranda
Cassa - S. Maria della*

Oggetto

Vista Apostolica

4696/97

A.S.

IR. 5933

Ex Aud. S. d. 19 Junii 1912

*Receptatione peragere
de presentibus
idemque presentibus
aut reliquis qui
receptatione linguis
collet*

*Rel. Cl. d. 25
M. 924 et 1.*

*Postea per h. Cassa
S. Maria della
Cassa et presentibus
per presentibus et
presentibus et presentibus
presentibus et presentibus
presentibus et presentibus
presentibus et presentibus*

*R. 1996
19*

*De sp. m. 1912
Indirizzo
(Agenti)*

8. Hubertus Hansen SVD pápai vizitátor jelentéseinek levéltári borítója.
Az eredeti fénymásolat.

HUBERT HANSEN SVD PÁPAI VIZITÁTOR JELENTÉSEI A MAGYARORSZÁGI FÉRFI SZERZETESRENDEK ÁLLAPOTÁRÓL

Hansen pápai vizitátor a budapesti apostoli nunciatúra közvetítésével küldte meg vizitációs jelentéseit. Így a nunciatusnak is közvetlen betekintésre volt lehetősége, bár Angelo Rotta nuncius később a nunciatúra levéltárában csak a tanító rendekre vonatkozó jelentést találta meg, ami azt jelenti, hogy Orsenigo bizonyára megküldte az egészet, túl terjedelmes lett volna lemásolni – ez időben az íratmásolás gépírással történt. A latin nyelvű nyomtatott kérdőívek – és a gépelt, időnként kézírással kiegészített válaszok – a levéltári hagyaték legterjedelmesebb dossziéját képezik. Ebben a fejezetben ennek anyagát hozzuk. A jelentések dáumai: 1929. július 31.; 1929. október 6., október 7. Rendeként aláírva. Jelzet és leírás (lásd a fakszimilét az előző oldalon):

Jelzet: Szerzetesi Kongregáció, SR 5933.

Gyűjtő: Regulari Austria-Ungheria-Czeco-Slovacchia¹-Visita Apostolica, ikt. sz. 4696/27. Allegato A. N. 2660 (Ungh), (1567/21) A.S.

Az iratgyűjtő első lapja az egykori iratgyűjtő boríték hátsó lapjának fénymásolata. A döntés szövege kézírással: Ex Aud. SS.mi d. 19. Junii 192[évszám kihagyva] Pro visitatione peragenda praesentetur idoneus Praelatus aut religiosus qui respectivas linguas callet.

Nell'Ud. del 25 Mart. 924 il S. Padre per la Ceco-Slovacchia ha fatto scrivere al Nuntio per proporre il nome di un Visitatore. Si pensi alla [alta ragione?].

Die 28 augusti 1924. In Archivo (jam provisum)

R 1936/19

¹ Regulari Austria-Ungheria-Czeco-Slovacchia-Visita Apostolica – A kutatás során arról győződhettem meg, hogy ez a bejegyzés még nem jelenti azt, hogy Magyarországgal egy időben Ausztriában és Csehszlovákiában is előírta volna a Szerzetesi Kongregáció az apostoli vizitációt. Mivel azonban az első lap fénymásolat, amelyen a jobboldali lapszélen az évszám utolsó számjegye kimaradt: Ex Aud. SS.mi d. 19. Junii 192?, arra gondolhatunk, hogy meg kell találni az eredetit, azért is, mert két fontos Hansen-jelentés idáig még lap-pang. (Lásd Rotta nuncius 1933. január 19-én kelt, Lépicier bíborshoz küldött fölterjesztését 1. fejezet; Adattár, 1933. 1.)

Annotationes ad relationes de Visitatione Apostolica – apud Ordines qui vulgo dicuntur “Ordines docentes” in Hungaria quas scripsit *Hanszen Hubertus SVD* [s. k.] visitator apostolicus

“Ordines docentes dicuntur illi ordines, qui exeunte saeculo XVIII. vel etiam initio saeculi XIX. per potestatem regiam apostolicam destinati sunt ad juventutem gymnasiam instruendam, quo munere adhuc impraesentiarum tamquam fine principali externo funguntur.

Tales sunt: ORDO BENEDICTINORUM
 ORDO CISTERCIENSIIUM
 ORDO PIARISTARUM ET
 ORDO PRAEMONSTRATIENSIIUM

Qui ad hunc finem, ab eadem potestate regia, quae tamen patronatum supremum sibi reservavit, praedia satis magna adepti sunt, ut ex fructibus eorum ordinem suum ac gymnasia ipsi commissa sustentarent.

Quapropter dictorum ordinum quodlibet membrum in aliqua universitate Hungarica “examen status” subire debet, unde “professor gymnasialis” de jure qualificetur, ita ut, qua talis, in viginti quattuor gymnasiis suis, quorum

sex Ordini Sancti Benedicti,
quinque Ordini Cisterciensium,
decem Ordini Piarum Scholarum, et
tria Ordini Praemonstratiensium

tradita sunt, instruere possint, tamquam in scholis publicis mediis, [./2] quas vulgo gymnasia appellantur.

Ordo Societatis Jesu sub iisdem condicionibus ac privilegiis docet in duobus gymnasiis, sed appellari non solet “ordo docens” sicut supradicti, quia curam animarum tamquam finem principalem sibi retinuit, quamquam plurimi ordinis sodales in gymnasiis suis instruendo occupantur. Itaque, quae in sequentibus dicuntur in genere de ordinibus docentibus – Hungarice: “tanító rendek” – non pertinent ad Ordinem Societatis Jesu.

Pertinent autem etiam ad Ordinem Fratrum Minorum Conventualium S. Francisci, qui antea simili modo “ordo docens” erat, quamquam tempore praesenti duo vel tres Minoritae tantum docent in gymnasio regio catholico Miskolciensi, ceteris in cura animarum occupatis.

Simul Ordines docentes etiam in cura animarum operari solent in suis paroeciis, quarum

26 ab Ordine Benedictinorum,
15 ab Ordine Cisterciensium, et
2 ab Ordine Praemonstratensium

administrantur. Quae omnes sunt sub jurisdictione Episcopi Ordinarii, exceptis parochiis Ordinis Benedictinorum, quarum ordinarius Archiepiscopus archicoenobii S. Martini de S. Monte Pannoniae.

In his paroeciis administratores cum suis coadjutoribus ad modum cleri saecularis Hungarici vivere solent, id est, sine clausura atque cum famulatu femineo in sua domo parochiali. Simul omnibus beneficiorum suorum fructibus fruuntur, et quidem partim dependenter, partim independenter a superioribus suis, ad modum peculii in singulis ordinibus.

Status fratrum conversorum in his ordinibus omnino ignotus est et circumstantiis vigentibus etiam interim exclusus vel impossibilis [/.3] esse videtur, quia valde difficulter inveniuntur, qui intrent et maneant.

In novitiatu clericorum novitii litterarum studiis nimis vacant (contra canonem 565.) plurimi enim erant adhuc “gymnasiastae” quia studia sua gymnasialia nondum usque ad requisitam maturitatem finiverunt ante introitum in novitiatum, et idcirco novitiatus tempore etiam talibus studiis incumbunt.

Nec Fratrum professorum scholasticorum studia philosophica et theologica respondent praescriptis Codicis Juris Canonici, quia vel abbreviantur, vel etiam quia fratres simul nimis occupantur disciplinis aliis, in quibus “examen status” subire debent, ut “professores gymnasiales” fiant.

Chorus solummodo in archicoenobio Benedictinorum Pannonhalmaensi, in abbazia Cisterciensium Zircziensi, et in Praelatura Praemonstratensium Csornaensi habetur, in quibus monasteriis etiam clausuram observant, sed non completam, quia praelati omnes extra clausuram habitant in suis cubiculis valde elegantibus.

In caeteris domibus clausuram non observant, imo in multis domibus mulieres non solum culinam curant, sed etiam in domus singulis partibus necnon in cellis sodalium, opera domestica faciunt.

Singuli religiosi habent peculium; quod est vel dependens, vel non dependens a superiore, inquantum tenentur de annuis redditibus et expensis suis superioribus praelatis suis rationem reddere, vel non. Sed in Ordine Cisterciensium fratres professi scholastici et etiam nonnulli sodales sacerdotes recenter ordinati non habent peculium, quia ante profes-

sionem se ad vitam communem obligaverunt, secundum Constitutiones novas, quae pro gratia approbationis Sanctae Sedi propositae sunt. [/4]

In genere Domus eorum vix domus religiosae esse videntur, potius domus alicuius unionis sacerdotum doctorum atque proborum haberi possunt, qui illic habitant tamquam in aliqua domo “pension”, alii “Pension”, sicuti occasione visitationis aliquis eorum visitatori dicebat. Imo talis domus, vulgo dicta “Pension” – si bene instituta est – melior et aptior esse videtur, quam domus illae religiosae, in quam quilibet et quaelibet, quin advertatur, ingredi et egredi potest quando ipsi libuerit, necnon in ea manere, quamdiu placuerit, quae omnia in bona domo pensionali solummodo valde difficulter fieri possunt.

Nec ordo diurnus indigentis vitae religiosae respondens esse videtur. Unusquisque qua hora sibi placuerit surgere et cubitum ire potest; solummodo ante horam octavam ante meridiem, quando in gymnasiis instructio incipit, suam quisque missam perfecisse id est, finisse tenetur. Tempus meditationis non est determinatum, neque silentii praescripti. Bis in die convenire solent ad breve orationis, conscientiae examinis et lectionis spiritualis tempus, et quidem immediate ante prandium et coenam, plerumque – exceptis domibus Benedictinorum – in ipso refectorio, in quo neque inter prandium, neque inter coenam generatim habetur lectio, sed post preces statim colloquuntur.

Recollectionem menstrualem non habent et exercitiis spiritualibus quotannis per tres dies integros tantum incumbunt.

Quoties sacramentalem faciant singuli sodales confessionem difficulter erruendum est, sed plurimi semel in hebdomade confiteri non videntur.

Cellae vel cubicula sodalium sacerdotum plerumque satis elegantes sunt. Item vestem gestant – exclusis Piaristis – quae jam non [/5] respondet spiritui simplicitatis et paupertatis Ordinis vel vitae religiosae; imprimis Praemonstratensis; habent vestem temporum modernorum circumstantiis adaptatam, qua eo magis tamquam “domini professores” appareant, quamquam multi ex familiis pauperibus oriundi sunt.

Tempore feriarum, et etiam aliis temporibus, cum permissione saltam tacita superiorum, cognatos atque cognitos suos visitant. Habent enim peculium, propter quod plurimi eorum in ordinem ingressi esse videntur, ut etiam familias suas adjuvare possint, quo non raro fieri optet, ut cognati etiam ad studium literarum et ad sacerdotium perve-

niant, ad quod sine hoc adiutorio, deficientibus mediis necessariis, pervenire non possent.

Superiores domus solummodo mutantur, quando vel Superiori Praelato vel – apud Piaristas – capitulo provinciali bonum videtur, sed lex de mutandis superioribus – can. 505. – regulariter non observabatur.

Haec est, paucis lineis, ordinum docentium in Hungaria imago, qualis cursu visitationis apostolicae manifestabatur, et qualis decurso temporum, sub variis influxibus adversis facta est, qualis certissime ab initio non fuit.

Qui ordines inde a 150 circiter annis, id est, ex tempore Josephinismi, qui saeculi XVIII. in his regionibus grassabatur et quidem imprimis defectu necessariae et vividae (a gubernio prohibitae atque impeditae) communicationis cum Apostolica Sede, in hunc tristem statum exceptionalem se evolverunt. Quo deinde factum est, ut magis ac magis spiritus regularis evanesceret et eo loco spiritus saecularis in singulis communitatibus convalesceret. Imo saeculi XIX. altera parte, sub influxu liberalismi moderni ac religiosi, plurimi sodales [/.6] magis spiritu saeculari quam religioso duci videbantur et non raro scandalo erant populo christiano liberali suo modo vivendi atque docendi in gymnasiis, ex quibus propterea multi in fide infirmi prodierunt, qui non didicerunt re ac veritate sentire cum Ecclesia catholica.

Sed inchoato saeculo XX. inveniabantur plures in his ordinibus sodales boni ac zelosi, qui ordinis sui perniciosam decadentiam cognoscentes ac deplorantes, in eo esse contendebant, ut spiritus regularis magis atque magis coleretur et propagaretur. In Austriae universitate Oenipontina philosophiae ac theologiae studiis exquisitius vacaverunt et a patribus Societatis Jesu novo spiritu religioso imbuti sunt. Post lauream doctrinalem acceptam in patriam suam reversi, paulatim laetabilis ac laudabilis actionis reformatoriae fautores ac propugnatores facti sunt. Et cum haec actio, auxiliante gratia divina, quasi ex internis viribus progressa initium tam prosperum jam ceperit, imprimis apud Cistercienses, sperandum est fore ut urgente et gratiose adjuvante Sancta Congregatione de Religiosis, in posterum eo majores et meliores progressus faciat.

Verum est et negari non potest, difficultates magnas et multas reformationi ulteriori obstare. Nihilominus, status actualis Ordinum, quamvis inde a viginti annis magnopere melioratus sit, valde clamat reformationem, ad quam multi sodales etiam parati esse videntur, et

quam multi infra et extra ordinum praecincta, amore ordinum et Ecclesiae valde, magnopere desiderant.

Itaque opus esse videtur ulteriore reformatione. Quae tamen non nisi sapienti prudentia, paterna charitate, firma voluntate ac patienti constantia perficienda est, ut ita ad beneplacitum Dei et salutem Ordinum Ecclesiaeque catholicae bonum effectum desideratum consequi possit. [/.7]

Optimum reformationis exemplum invenitur in Ordine Cisterciensium in quo inde a 5 annis, vi constitutionum novarum, Codici Juris Canonici accomodatarum, neoprofessi se jam ad vitam communem observandam obligaverunt. Sed hoc solummodo reformationis initium est dicendum.

Ante omnia in singulis religiosorum domibus clausura introducenda atque observanda esse videtur. Si clausura observatur, optimum, sed et necessarium habetur fundamentum pro ulteriore reformatione. Si aedificia, in quibus nunc habitant, ad clausurae observationem non esse idonea, fiant quamprimum fieri possunt, necessariae adaptationes in eis.

Sed in modo reformationis valde caute procedendum esse videtur, ut quam plurimi, i. e. omnes, qui bonae voluntatis sunt ad eam adducantur et re vera reformentur, quin a reformatione deterreantur. Valde multum interest itaque, ne quis plus sapiat quam oportet, sicuti dicit Apostolus.

Nam negari non potest, impraesentiarum ordines docentes cum ordine Societatis Jesu in gymnasiis suis juventutem hodiernam optime instruere tam in literis [sic!] quam in virtutibus ad vitam practice catholicam ducendam. Qua de causa multum interest, ut gymnasia sua etiam in posterum sustinere et cum suis professoribus gymnasialibus religionis providere possint.

Si autem per reformationem quam dicunt intransigentem apud ordines docentes talis provocaretur saecularisationis motus atque agitatio, qualis in Hungaria locum habuisse dicitur, inde a triginta annis, occasione reformationis Ordinis Fratrum Minorum Observantium S. Francisci, tunc plurima gymnasia ordinum docentium, defectu sodalium docentium, jam non sub eorum directione manere possent, quod nonnisi in [/.8] magnum rei catholicae detrimentum esse deberet, quod Deus avertat. Ex quo deplorabile scandalum publicum oriretur in universa civitate, ubi professores gymnasiales religiosi nunc temporis summa

fruuntur aestimatione ac reverentia tam apud gubernium quam apud populum, cuius optimi duces et agitadores ordinum docentium discipulos gratissimos se fatentur. Nam loco religiosorum professores civiles et quidem partim acatholici venirent, qui juventutem catholicam multo pejus instruerent. Et tandem aliquando solummodo inimici Ecclesiae de tali effectu gauderent, imprimis calvinistae, qui de die in diem semper plures positiones importantes in detrimentum rei catholicae sibi, connivente gubernio, arripiunt, eo magis ac facilius triumpharentur.

Solummodo apud Ordinem Fratrum Minorum Conventualium S. Francisci talis reformatio, deficientibus viribus reformatoriis aptis et necessariis impossibilis esse videtur, nisi sufficiens succursus ex alia provincia, in qua viget bona disciplina venerit, quorum positio autem propter magnam difficultatem linguae Hungaricae addiscendae valde difficilis esset.

Quamvis in unoquoque ordine docente sodales zelosi inveniuntur, qui reformationis fautores et promotores erunt, tamen non expedit, reformationis opus iis committere, ut sicut oportet, perficiant. Non haberent sufficientem scientiam practicam de omnibus indigentis vitae religiosae neque auctoritate necessaria pro tam gravi actione apud suos gauderent. Quapropter necessarium esse videtur, ut eligatur et nominetur reformatore vel visitatore ex ejusdem ordinis alia congregatione vel provincia, ubi theoretice et practice optima viget disciplina, ut ita habeat vividum, secundum quod hic et nunc reformatio fieri debet et potest, exemplum.

Visitator autem, qui ejusdem ordinis non est, potius in ordine [./.9] nisi sui vel congregationis suae spiritu cogitare, judicare, loqui et agere solet, quam in spiritu ordinis reformandi, quantumvis bene noverit illius ordinis constitutiones et consuetudines. Difficultates satis magna semper erit lingua Hungarica addiscenda. Sed quia in omnibus his ordinibus docentibus solummodo de clericis agitur, etiam lingua Latina adhiberi potest.

Ut in fine dicam, quid visitationis apostolicae experientia faciendum esse doceat, ut sit atque remaneat ei satis efficax et etiam ad extra perceptibilis effectus, haec mihi liceat ut omnino pro omnibus ordinibus docentibus statim praescribendum esse senseam.

I. Introductionem et observationem clausurae pro omnibus domibus, in quibus habitant sodales tamquam in domo religiosa – et quidem abbatum cubiculis minime exceptis. Cum autem aedes parochiales non

esse videantur domus religiosas, pro sodalibus in talibus commorantibus indultum apostolicum secundum C. 606. art. 2. concedatur.

II. Introductionem atque observationem vitae communis, saltem incipiendae ab iis, qui nondum vota perpetua vel solemnia fecerunt; nisi Sanctae Sedi opportunius videatur, ut, attentis circumstantiis peculiaribus in Hungaria vigentibus, necnon plurimorum dictorum Ordinum sodalium desideriis, peculiam dependens permittat.

III. Ut ad habitum seu novitiatum candidati solummodo post studia gymnasialia peracta admittantur, ita ut novitii sec. C. 565. melius instrui possint et instruantur in iis, quae ad vitam religiosam pertinent.

IV. Ut omnes fratres clerici professi philosophiae studiis saltem per duos annos et theologiae saltem per quattuor annos et quidem sec. C. 589. art. 1 et 2 incumbant, sicuti Jesuitae hoc faciunt.

V. Ut sodales, quando iudicio ac permissu Superioris majoris, aut urgente necessitate etiam localis, ex gravi causa, habitu Ordinis deposito exeunt, quoad vestitum omnino se conformare debeant consuetudini sacerdotum saecularium ab Ordinario approbatae. [/.10]

Quae proponuntur ad meliorem ac perfectiorem
Reformationem apud ORDINES DOCENTES
faciendam cum ad ejus

Susceptionem sufficienter fuerint praeparati.

I. Determinetur tempus, secundum normas at consuetudines vitae religiosae probatas, quo sodales extra clausuram, apud cognatos vel cognitos suos commorari possint.

II. Omnes et singuli religiosi faciant quotannis exercitia spiritualia, et quidem saltem per sex dies integros atque continuos.

III. Initio cujuslibet mensis fiat recollectio spiritualis cum exhortatione a Superiore vel alio idoneo sacerdote ad communitatem habenda.

IV. Cujuscumque domus Superior curam gerat, ut omnes semel in hebdomade confessionem suam sacramentalem facere possint ad faciant.

V. QUOTIDIE FIA NT:

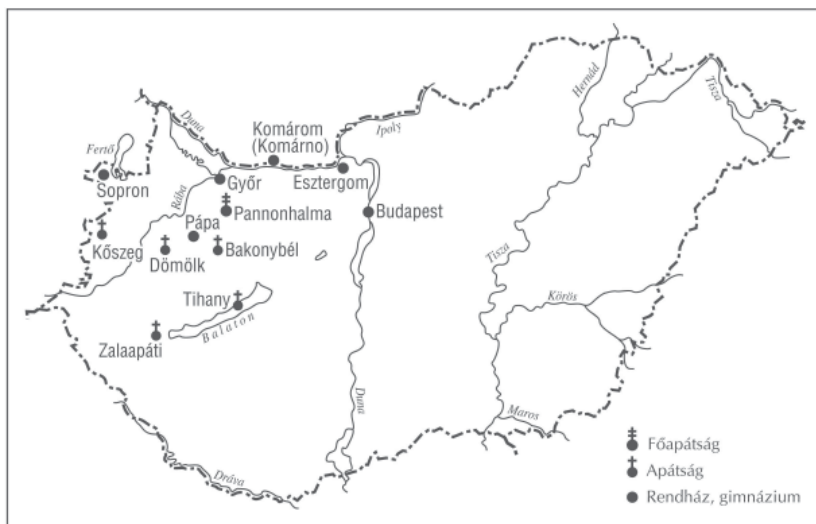
1. surgere et cubitum ire tempore determinato,
2. preces matutinae cum meditatione saltem per mediam horam, ante missae celebrationem, vel auditionem,
3. lectio spiritualis per horam quadrantem,
4. lectio communis saltem initio prandii atque coenae,
5. consuetae preces ante et post prandium ac coenam alternatim dicendae,
6. saltem una visitatio Sanctissimi Sacramenti,
7. examen conscientiae bis instituendum, [/.11]
8. preces vespertinae statuto tempore, quibus dictis jam nemo loquatur,
9. silentium locis ac temporibus determinatis,
10. ordo diurnus communis pro qualibet domo obligatorius.

Budatétény 1929. Julii die 31.

P. Hanszen Hubertus SVD [s. k.]
visitator apostolicus.

P. Hubert Hansen SVD apostoli vizitátor 105 férfikolostort keresett föl. Rendenként szöveges összefoglalást készített, házanként pedig előrenyomatott kérdőívet töltött ki. Itt olvasható az első, Pannonhalma főmonostorának kérdőíve. A kérdések nyomtatottak, a válaszok géppel írottak, itt-ott kézzel írt kiegészítéssel, amit kurziváltan jelzünk. A nyomtatott latin szöveg hiányosságait szögletes zárójelben igyekeztünk javítani.

A latin nyelvű vizitátori jelentés, a *Relatio* az első hét pontban bevezetést ad, az első részben a személyekről (posztulánsok, novíciusok, fogadalmask bontásb), majd a „dolgookról” (*de rebus*), tehát az anyagi feltételekről. A harmadik részben a fegyelmi kérdésekről (a szerzetesi élet hétköznapijai, ill. a saját törvények megtartása, az érvényben lévő, 1917. évi Kánonjogi Kódex [CIC] szerint).

OSB – Ordo Benedictinorum, Congregatio Hungarica Magyar Bencés Kongregáció

	fund.	OSB	
Pannonhalma	996, 1802	51+14, nov: 15, cler: 32	
Bakonybél	1028	5	
Celldömölk	fine saec. XII.	9	
Tihany	1055	8	
Zalavár	1019	9	
		OSB	schola
Budapest	1923	8	303
Győr	1627	22	650
Kőszeg	1678	14	330
Pápa	1806	16	383
Sopron	1802	16	321
Esztergom	1808	14	529

Bencések Hansen jelentéseiben

Relationes de Ordinis Benedictinorum Congregatione Hungarica quas occasione visitationis apostolicae composuit *P. Hanszen Hubertus SVD* visitator apostolicus.

Allegat. B cum 12 insertis

Pannonhalma, Gins, Domolk, Bakonybel, Zalaapati, Tihany,
9 lap. Budatétény, 1929. Julii d. 31.

Jaurinensis, Budapestinensi, Soproniensis, Strigonii, Papa

In Ordine Benedictinorum S. Martini de S. Monte Pannoniae, praeter alia mala quae de Ordinibus Docentibus in Hungaria – in “Annotationes etc.” exposita sunt inde a nonnullis annis valde tristes ac deplorabiles conditiones tam in spiritualibus quam in temporalibus inveniuntur.

Dicunt Ordinis mala spiritualia ex eiusdem malis temporalibus exorta esse. Quod nonnisi partim verum esse videtur. Negari quidem non potest, Reverendissimum D. D. Remigium Bardos Archiabbatem in regimini temporali – cui tamquam administratorem superiorem centralem Rev. D. P. Hyacinthum Weber, qui ad hoc munus importantissimum gerendum se omnino ineptum praestitit, praefecerat – imperitia, imprudentia nec non negligentia vel saltem inadvertentia sua Congregationi permagnam damnificationem intulisse. Quam omnes sodales eo magis in semetipsis sentiebant, quia omnes Congregationis domus ad Archicoenobium tamquam ad domum matriciam ac centralem pertinet, a qua reliquae sustentantur.

Ita factum est, ut haec damnificatio, licet involuta et omnino involuntaria facta sit fons adhuc maiorum malorum; sed etiam occasio quae deinde ostendit, qualis fuerit et qualis sit sodalium spiritus regularis ac religiosus. [./2]

Praeter alias damnificationes, exempli gratia in civitatibus Balatonfured et Tihany, Congregatio a 1927. se jam 3.200.000 Pengenum aere alieno gravatam videbat. Quamquam tanta summa tam diviti Congregationi ruinae esse non potest, nihilominus magnopere perterriti esse et timere coeperunt.

Deficientibus enim redditibus necessities Administrationi Centrali etiam deerant pecuniae, quibus opus erat tam ad domus solito mo-

do sustentandas, quam ad solita peculia singulis sodalibus reddenda. In omnibus maiore parsimonia uti oportebat.

Quod multi graviter sentientes et aegre ferentes Archiabbatem accusare coeperunt, et quidem non solum in regimine temporali sed etiam in spirituali.

Quo evenit, ut tota Congregatio in duas partes sibi invicem acriter opposites divisa est: in partem Archiabbatiale et in Partem Gacserensem – sic nuncupatam a Rev. dom. P. Priore Gacser Calasancio Josepho, qui anno 1926. prior Archicoenobii Pannonhalmaensis electus et institutus est. Numerus sodalium sacerdotalium, qui adhaerent parti antiarchiabbatiali longe maior est alterius partis numero: 75% : 25% vel 80% : 20% circiter.

De quibus omnibus Sancta Congregatio jam iterates vicibus certior facta est, praesertim de malis temporalibus. Qua de causa Consilium Ōcumenicum [sic!] iam etiam instituere dignata est, quod adhuc in praesentem diem munere suo [./3] fungitur, et quidem ultimo anno una cum Consilio Archiabbatiali, quod ad animos sodalium melius tranquilandos anno praeterito visitator instituendum esse censuit et cuius gratiosam approbationam e S. Congregatione petiit.

Exeunte anno praeterito Revmus. Archiabbas valde infirmabatur, ita ut de eiusdem sanitate recuperanda graviter dubitarent. Tunc temporis, sicuti videtur ex parte parties antiarchiabbatialis certior facta Sancta Congregatio infrascripto mandatum dedit, ut pro sua conscientia et iudicio, audito Eminentissimo Cardinale – Primate Hungariae D. D. Seredi Justiniano, ad nutum S. Sedis, Adm. Rev. D. P. Josephum Gacser Administratorem Apostolicum institueret.

Quae institutio cum pro iudicio visitatoris in Ordinis maius detrimentum evadisset, votes secretis ab omnibus sodalibus sacerdotalibus petitis et fere ab omnibus etiam acceptis, quisnam dignus et idoneus ad hoc munus gerendum putaretur, a.c. Martii mensis die 27-mo de exitu scrutinii relationem faciens etiam proponere conatus est, quinam omnibus consideratis quae considerata sunt revera idonei ac digni viderentur, ut Administratori Apostolici munere cum spe successus desiderabilis fungi possent. [./4]

Ex quo tempore duc medici Budapestini celeberrimi universitatis Budapestinae professores Archiabbatem examinaverunt et testimonio declaraverunt ipsum intantum ab infirmitate sua sanatum fuisse, ut iterum munere suo fungi posset. Quod medicus, qui Archiabbatem in

civitate Balatonfurediensi curavit eo sensu explicavit, ut gradatim ad munus suum exercentum accedere posset. Archiabbas in Archicoenobium Pannonhalmaense reversus est, ut iterum Congregationis regimini praesit.

Secundum testimonium medici domestici Pannonhalmaensis, qui medicus expertus et optimus – etiam ab Emo. Cardinali-Primate probatur, ac fide dignus, – infirmitas Archiabbatis sanata non est, ita ut etiam in posterum tamquam infirmus curandus sit. Archiabbas ipse se satis bene se sentire scripsit. Imo paratus erat ad faciendam visitationem, quae quottannis in singulis Congregationis residentiis fieri solet circa anni scholaris finem per Archiabbatem. Quae anno currente aut me melius omittenda esse videbatur visitori Sanctae Congregationis Decisionem de instituendo Administratore Apostolico expectanti. Quae decisio nunc eo melior esse videtur quo citius cum Congregatione univversa Benedictinorum S. Martini de S. Monte Pannoniae communicari possit. [./5]

Praeter infirmitatem Archiabbatis, quae propter relatum dissensionem inter opiniones medicorum iam non sufficiens causa esse videtur, ut Administrator Apostolicus instituatur, non desunt – quod magnopere dolendum est – aliae graves rationes, quae talem institutionem omnino exoscere videntur.

Mala temporalia, quae super Ordinem in Hungaria venerunt, quae cum consequentiis suis abscondita remanere non poterant, etiam Archiabbatis culpa venisse dicuntur. Quae accusatione vel saltem suspicionem tam Archiabbatis auctoritas, quam aliorum, imprimis subditorum confidentia in eiusdem personam magnopere concussa et diruta est, ita ut ipse jam non fructuose Congregationem regere quaet, imprimis post institutionem Consilii Öcumenici, in quo secundum ordinationem S. Congregationis Archiabbas praesidium quidem, sed hoc solummodo sine voto exercere potest.

Accedit quod etiam Eminentissimus Cardinali-Primas D. D. Seredi Justinianus nec non Excellentissimus Nuntius Apostolicus D. D. Cesare Orsenigo ac rerum cultus et scientiarum minister Dr. Cuno Klebelsberg comes omnes in eo convenire videntur, necessarium esse, ut Revmus D. D. Remigius Bardos desinat tamquam Archiabbas regere Congregationem Benedictinorum in Hungaria. [./6]

Vita religiosa Archiabbatis eiusque quae videtur incuria de vita regulari atque religiosa sodalium ipsius ineptitudinem ad hoc munus

debite gerendum, imprimis ad reformationem omnino necessariam prospere perficiendam satis evidenter ostendunt.

Archiabbas in genere sero – hora septima et dimidia ante meridiem – surgere solebat, ita ut hora octava circiter missam suam solus in aliquo oratorio legerit, quando fratres clerici et patres Archicoenobii ad laborem quotidianum ire solent.

In choro adesse non solebat, sicuti etiam ceteri sodales sacerdotes divinum officium solummodo privatim persolvunt, iis exceptis, qui alternatim cum alumnis in choro recitare debent.

Exhortationem vel praedicationem raro habet ad Communitatem, dicunt ter circiter in anno.

Occasione visitationis potius de rebus in differentibus ad profanis, quam de regularibus et officialibus cum sodalibus colloqui dicitur.

In disponendis sodalibus de una domo in aliam opinionibus praesumptis et partis studiosus esse dicitur.

Herbae Nicotianae fumum nimium ducere solebat per diem. Post preces vespertinas, post quas adhuc recreationis tempus habent, fere usque ad mediam noctem tabacco usus cum sodalibus, qui tam [/.7] diu cum eo manere poterant ac volebant, colloquebatur.

In conversatione cum aliqua femina affini vel cognata, quae in concubinato vivebat, eo suis dedit scandalum, quod eam iteratis vicibus visitabat eique etiam permisit, ut occasione itineris in civitatem Budapestinam, ibi in domo Ordinis habitaret et cum sodalibus in refectorio ederet, qua occasione una vice Archiabbas, qui tunc temporis etiam in domo commoratus est, eam vel osculatus esse dicitur.

Archiabbas laboris amator non esse videtur; occasione visitationis apostolicae quidam Congregationis Abbas, vir jam senex, ipsum Archiabbatem “massam pigram esse” dixit.

Discordiae, indignationis, impietatis, nec non vitae saecularis spiritus modo deplorabili in Ordine vigere videtur; et Archiabbate Remigio regente in his reformatio vix sperari potest, imo adhuc maior decadentia timenda esse videtur.

Ex quibus sequitur Archiabbatem non esse virum. Quo opus est, ut in hisce deterrimis circumstantiis debito modo Congregationem regat, ut iterum in spiritu renovationis spiritualis internae et externae convalescat.

Revmus. D. D. Remigius Bardos Archiabbas ipse vir bonae voluntatis atque integrae vitae esse videtur; nihilominus ex supra relatis

quae cursu visitationis apost. cum visitatore communicata sunt, sequi videtur, ipsum iam non esse idoneum, ut munus suum gravissimum [./8] praecibus nunc temporis gravibus laboribus atque curis plenum, tam in temporalibus quam in spiritualibus prospere ageret, et quidem eo minus, cum homo infirmus esse videatur, cuius viribus parcendum est.

Si forsitan non expedit, ut amoveatur a munere suo contra ipsius voluntatem – etiam propter scandalum publicum quod timeri possit – tamen omnibus consideratis quae consideranda videntur esse, infrascripto necessarium esse videtur, vel eum urgere, ut ipse voluntarie munere suo se abdicet, vel saltem administratorem apostolicum vel coadiutorem instituere, qui plena potestate regat universam Congregationem Benedictinorum Sancti Martini de Sancto Monte Pannoniae, tam in temporalibus quam in spiritualibus. [./9]

Ad Congregationem Benedictinorum S. Martini de S. Monte Pannoniae etiam quattuor abbatiae pertinent:

Abbatia S. Mauritii M. in civitate Baconbeliensi, cuius Revmus Abbas duarum paroeciarum est patronus,

Abbatia S. Anyonis [sic!] episcopi in civitate Tihanyensi, cuius Revmus Abbas sex paroeciarum est patronus,

Abbatia Beatae Mariae Virginis in civitate Celldomolkiensi, cuius Revmus Abbas paroeciae Celldomolkiensis est patronus, et

Abbatia S. Adorjani [sic!] Martiris in civitate Zalavariensi, cuius Revmus Abbas est patronus quattuor paroeciarum.

Quae Abbatiae omnes totaliter dependent ab Archiabbate Pannonhalmaensi, a quo etiam Abbates instituuntur. Qui sit finis principalis regularis singularum abbatiarum difficile dictu, cum in ulla ne chorum quidem observare soleant. Exceptis patribus qui in cura animarum occupantur, sodales qui generatim natu maiores vel infirmi sunt, quasi sine cura in abbatia vivere videntur, et quidem abbates ipsi tamquam domini magni cum multis expensis superfluis.

Etsi saeculis praeteritis abbatiae bene formatae fuerint, hisce temporibus solummodo meliorum temporum residua historica esse videntur, de quibus censere liceat melius esse futurum, si jam non manerent in posterum sed potius in prioratus simplices commutentur.

Názáret, dom. Missionum

Budateteny, 1929 Iulii m. d. 31

*Hanszen Hubertus SVD [s. k.]
visit. apost.*

RELATIO
super Visitatione Apostolica
quam peregit de mandato S. Congreg. de
Religiosis dd. 28. Junii 1927, Nr. 4696/27

in Domo religiosa: Archicoenobio S. Martini de S. Monte Pannoniae
Provinciae: Congregationis Hungaricae
Religionis: O.S.Benedicti.
Civitatis (Vici): Györgyszentmárton [sic!]
Dioecesos: nullius, sed exemptus.

Anno Domini 192...

P. Hanszen Hubertus SVD [s. k.]
Visitator Apostolicus

PRAEMITTENDA:

1. Annus erectionis:	anno 996; restituta anno 1802.
2. Quinam sit domus finis sive
scopus peculiaris:	Est domus novitatus et
scholasticatus necnon regiminis
centralis Ordinis.
3. Quot sint in domo sodalium
classes.	Una, clericorum tantum.
4. Quanam vota emittantur.	Sollemnia.
5. Num et quot fuerint fugitivi
et apostatae ultimo decennio.	Sex ex tota congregatione.
6. Utrum constitutiones juxta
cod. jur. can. reformatae fuerint.	Affirmative.
7. Qua auctoritate et quando
fuerint hae approbatae.	Nondum sunt approbatae
a S. Sede

I. DE PERSONIS.

A) quoad Postulatum.

8. Quot postulantes inde a quinque annis admissi fuerint.	Non degunt postulantes in domo.
9. Quot postulantes tempore visitationis adsint.	—
10. Num pro singulis, saltem ante admissionem ad noviciatum habita sint testimonia a iure requisita, speciatim vero litterae testimoniales (Can. 544):	Omnia a iure requisita testimonia semper habita sunt.
a) pro fratribus conversis,	—
b) pro clericis,	—
c) pro illis, qui in seminario, collegio, vel alius religionis postulatu aut noviciatu fuerunt; et quidem iureiurando firmatae.	—
11. Num dispensatio necessaria super impedimentis forte existentibus semper petita et concessa fuerit, et a quonam superiore ecclesiastico.	Dispensationes necessariae petitae et obtentae sunt.
12. Num postulatum omnes et singuli conversi per sex saltem menses in domo, in qua regularis disciplina servetur, peregerint sub speciali cura probati religiosi (Can. 539 et 540).	—
13. Quot postulantes inde a quinque annis abierint.	—
14. Quot infra hoc tempus ad noviciatum admissi fuerint.	—

B) De Novitiis.

15. Quot novitii clerici inde a
quinque annis habitum
religiosum in domo susceperint	70.
16. Quot novitii clerici
professionem emisierint inde a
quinque annis	33.
17. Et quot fratres conversi.	Non suscipiuntur fratres conversi.
18. Quot novitii nunc habeantur	
a) clerici.	15
b) conversi.	—
19. Quot novitii clerici ultimis
quinque annis	
a) abierint et	2 [21?]
b) mortui sint	1
20. Quot novitii conversi infra hoc
tempus	
a) abierint et	—
b) mortui sint.	—
21. Num professi a novitiis
rite separati existant (Can. 564.)	Affirmative.
22. Num omne habeant integrum
exemplar constitutionum.	Nondum approbatae sunt; sed re-
gulam S. Patris Benedicti habent.
23. Num omnes per annum
integrum et continuum ante pro-
fessionem in domo novitiatus sub
cura magistri degerint (Can. 555).	Affirmative.
24. Num magister novitiorum ab
omnibus oneribusque vacet, quae
novitiorum curam et regimen
impedire possint (Can. 559, § 3).	Negative.
25. Utrum novitii primo
novitiatus anno vacaverint tan-
tummodo exercitiis pietatis, an
aliis et quibus operibus addicti
fuerint (Can. 565).	Vacant etiam studiis profanis, et
quidem nimis.

34. Quot inde a quinque annis dimissi fuerint professi
 a) expleto tempore votorum temporalium Duo.
 b) perdurantibus votis temp. —
 c) post emissa vota perpetua et —
 d) quo abierint vel devenerint. Ad studia complenda ad universitatem Budapestinam.
 Affirmative.
35. Utrum in dimittendis sodalibus semper observatae fuerint, pro diversitate, normae in ss. canonibus et in propriis constitutionibus praescriptae (Can. 646sqq).

I. DE REBUS.

36. Utrum singuli sodales proprias cellas habeant, an saltem in communi dormitorio suum quisque habeat cubile convenienter ab omnibus aliis separatum. Sacerdotes singuli propriam cellam habent; alumni, sive duo, sive tres, sive quattuor in una cella habitant.
37. Utrum in numero et qualitate respondeant cellae paupertati et simplicitati regulari. Partim. Alumnorum ita, Patrum non semper, imprimis R.mus Archiabbatis cubicula multa et quasi principalia, cum speciali formula extra clausuram.
38. Num infirmis curandis separatus locus undequeque aptus addictus sit. Negative; graviter infirmi extra claustra curantur.
39. Num etiam pro recipiendis hospitibus adsint in domo cubicula, sufficienter, ut decet, a communitate religiosa separata. Affirmative.
40. Quinam fuerint ultimis tribus annis redditus et expensae domus. Annui redditus et expensae archi coenobii c. 335 000 Pengő. ./.

41. Num domus infra hoc tempus bona immobilia sive mobilia vel res pretiosas abalienaverit et qua facultate (Can. 534).	Affirmative, sed non semper facultate legitima obtenta.
42. Num domus aere alieno gravetur et quanto.	Tota Congregatio 3 200 000 Pengõ debitum contraxit. <i>Anno 1927 initio sine debita auctoritate Sedis Apostolicae.</i>
43. Num domus inde a tribus annis nova debita contraxerit; quatenam et qua auctoritate (Can. 534).	—
44. Num bona temporalia domus per oeconomum rite deputatum administrentur ad normam ss. canonum et constitutionum.	Affirmative.
45. Num oeconomi administrationis ratio praescriptis temporibus reddita et rite examinata fuerit.	Annis praeteritis non semper, nunc autem rite redduntur et examinantur.
46. Existantne in domo legata pia seu foundationes.	Affirmative.
47. Num huiusmodi onera fideliter adimpleta fuerint.	Affirmative.
48. Num Episcopo de huiusmodi foundationibus ratio reddita fuerit (Can. 535, § 3).	Archiabbati et Praelato nullius.

II. DE DISCIPLINA.

A.) De vita religiosa.

49. Num exercitia pietatis pro singulis diebus, hebdomadibus, mensibus, annis vel aliis certis temporibus a constitutionibus vel ss. canonibus statuta accurate ab omnibus et singulis peragantur.	Peraguntur secundum consuetudinem vigentem.
<i>Cf. gli annotationes.</i> |
|--|---|

50. Num omnes sodales sacerdotum quotidie missae sacrificium offerant et alii eidem assistant (Can. 595, § 1 n. 2). Affirmative generatim.
51. Utrum omnibus et singulis sodalibus qui pro negotiis domesticis vel aliis ab aliquo pietatis exercitio eximuntur, concedatur tempus privatim illis peragendi. Affirmative.
52. Num observentur canonica statuta
- a) quantum ad manifestationem conscientiae non exigendam (Can. 530). Affirmative.
- b) quod sacramentalem confessionem, semel in hebdomada faciendam. (Can. 595, § 1 n. 3). Affirmative quoad alumnos.
- c) quod exercitia spiritualia quotannis persolvenda. (Can. 595, § 1 n. 1). Affirmative.
53. Utrum adsint confessarii ad normam Juris designati (Can. 518, 566, § 2). Affirmative. ./.
54. Num et qui abusus irrepserint
- a) ex parte superiorum libertatem a lege concessam coarctantium, Negative.
- b) ex parte subditorum permissa libertate abutentium. Negative.
55. Num praescriptiones de clausura servanda in parte domus Religiosis reservata fideliter observetur (Can. 597–599, 604). Clausura habetur, sed januis non clausis.
56. Num adsit locutorum et an constitutiones circa illud servantur. Adsunt cellae pro recipiendis hospitibus.

57. Num constitutiones sive circa egressum Religiosorum e claustris, sive circa excipiendos vel adeundos extraneos fideliter servantur (Can. 606).	Affirmative generatim.
58. Num e quibus temporibus habeantur institutiones catecheticae et pia exhortationes (Can. 509, § 2. n. 2.):	—
a) ad conversos,	Affirmative.
b) ad alumnos,	Audiunt contiones in ecclesia.
c) ad famulos et convictores.	Affirmative.
59. Utrum observentur leges in libris edendis (Can. 1385–1394).	

B.) Observantia quadumdam legum specialium.

60. Num lex de mutandis Superioribus post statutum tempus fideliter observetur (Can. 505).	Negative.
61. Num et a quo dispensatio super hac lege impetrata sit.	Resp. S. Congr. de Rel. 17. Dec. 1922 ad I. N. 4961/21.
62. Num moderator generalis et Superior provincialis praescriptam visitationem rite peregerint; quandonam ultima vice (Can. 511).	Archiabbas singulis annis solet visitare.
63. Num Superior localis agat de domus negotiis cum consiliaris suis praefinitis temporibus convocandis (Can. 516, § 1).	Affirmative.
64. Num electiones in capitulo locali iuxta normas iuris factae sint (Can. 507).	Affirmative.
65. Utrum vigeat vita communis (Can. 594, § 1).	Negative.

66. Num omnibus sodalibus necessaria, praecipue quoad victum et vestitum a Superiore ea qua decet caritate suppeditentur.	Affirmative.	./.
67. An forte sint, qui haec sibi ab extraneis procurant.	Negative.	
68. Utrum bona, quae a religiosis acquiruntur, bonis domus admisceantur et pecunia quaelibet in capsula communi deponatur an habeatur forte peculium (Can. 594, § 2).	Habent peculium dependens, de quo bis in anno ratio redenda est in scripto.	
69. Num provideatur, ne quid desit infirmis sodalibus, ut in corporalibus et spiritualibus necessitatibus, qua par est caritate debite subleventur.	Affirmative.	
70. An operarii conducti honestam iustamque accipiant mercedem (Can. 1524).	Affirmative.	
71. Num fideliter ab omnibus servantur praescripta iuris		
a) circa alterius sexus personas (Can. 133),	Affirmative, exceptis iis, qui sunt in parochiis.	
b) circa obligationem recitandi horas canonicas (Can. 610, 135),	Affirmative.	
c) circa habitum religiosum (Can. 596, 136),	Affirmative.	
d) circa venationem clamorosa (Can. 138),	Affirmative.	
e) circa visitationem tabernaculorum, spectaculorum et similium (Can. 138, 140),	Affirmative generatim.	
f) circa officia publica (139),	Affirmative.	
g) circa negotiationem (Can. 142).	Affirmative.	
72. An et quando legantur propriae constitutiones (Can. 509, § 2).	Nondum approbatae.	

73. Quot annos vacent clerici studiis (Can. 589, § 1)
- litterarum humaniorum
 - philosophiae,
 - theologiae.
74. Num alumni vel etiam magistris alia officia comittantur, quae eos a studiis avocant (Can. 589, § 2).
75. Utrum omnes alumni integrum studiorum, per leges canonicas praescriptum, ante promotionem ad Sacros Ordines rite perfecerint.
76. Num ante promotionem ad Ordines Majores observata fuerint caetera omnia quae a sacris canonibus pro admissione ad Majores Sacros Ordines requiruntur praesertim:
- quoad titulum ordinationis (Can. 982),
 - quoad literas dimissoriales (Can. 964–967),
 - quoad insterstitia (Can. 978),
 - quoad exercitia spiritualia (Can. 1001).
77. Utrum saltem semel in mense habeantur conferentiae theologiae a sodalibus, qui sunt sacerdotes (Can. 591).
78. An servata fuerit lex de examine a sacerdotibus post acceptum sacerdotium quotannis per quinquennium peragendo (Can. 590).
- Octo.
Unum in cursu theologico.
Quinque.
Affirmative quoad alumnos, qui etiam profanis studiis pilologicis et philosophicis vacant, in schola Monasterii superiore, *ut se praeparent ad examen status subeundum quo magistri seu professoris qualificentur.*
Negative.
- Affirmative. ./.
- Affirmative.
- Dispensabantur.
Affirmative.
- Affirmative.
- Affirmative.

79. Utrum sodales sacerdotes occupentur in cura animarum, et utrum ad hanc data fuerint ab Ordinario Episcopo facultates requisitae (Can. 608).	Affirmative.
80. Utrum confessiones mulierum nonnisi in ecclesia vel oratorio audiantur (Can. 909, 910).	Affirmative.
81. Utrum existant quaerelae et quales	
a) cum Episcopo Ordinario,	Negative.
b) cum clero parrochiali,	Negative.
c) cum magistratus saeculari.	Negative.
82. Quot sint in scholis, quae domui sunt annexae, discipuli.	Scholae jam non sunt domui annexae.
83. Inter quos quot sint acatholici	
a) protestantes,	—
b) hebraici.	—
84. Quot sint in sc[h]ola magistri	
a) religiosi,	—
b) saeculares.	—
85. Num una doceantur in sc[h]olis gymnasialibus pueri et puellae, et in quibus classibus.	—
86. Num in colligendo stipe SS. Canonum praescripta et S. Sedis decreta hac de re edita in omnibus religiose observentur (Can. 621–624.)	Non colliguntur.
87. Utrum Superiores permiserint sodalium commorationem in domibus saecularium, et per quantum tempus.	Affirmative tempore feriarum. ./.
88. Num sint sodales, qui sine venia Sedis Apostolicae, iam ultra sex menses extra domum commorantur, excepta studiorum causa (Can. 606, § 2).	Negative.

89. Num in domum irrepserint
abusus, et qui.

Addenda.

—

90. Utrum sodales non solum quae
nuncuparunt vota fideliter in-
tegreque observent, sed etiam
secundum regulae et constitu-
tiones religionis vitam compo-
nant atque ita ad perfectionem
sui status contendant (Can.
593).

Contendunt suo quisque modo.

Hansen előrenyomtatott kérdőíveinek fontosabb kérdései fordítá-
sunkban

1. Alapítás éve.
2. A ház feladata(i).
3. Rendtársak osztályai.
4. Fogadalmaik típusa.
5. Aposztata rendtárs az elmúlt évtizedben.
6. Konstitúcióikat megreformálták-e az új egyházjogi kódex szerint.
7. Kinek a tekintélyével és mikor lettek jóváhagyva.

A SZEMÉLYEKRŐL

Posztuláns fölvétel.

8. Hány posztulánst vettek föl az elmúlt öt évben?

Novícius fölvétel.

15. Hány novíciust vettek föl az elmúlt öt évben?

A fogadalmasok.

29. Hány fogadalmas klerikus van a házban
 - a) egyszerű fogadalmas
 - b) ünnepélyes fogadalmas

- 32. Az elmúlt öt évben hány fogadalmas érkezett?
- 33. Az elmúlt öt évben hány fogadalmas távozott?
- 34. Az elmúlt öt évben hányan tettek fogadalmat?

A TÁRGYAKRÓL.

- 36. Van-e külön szobájuk a rendtagoknak?
- 37. Megfelelnek-e ezek a szabály szerinti szegénységnek és egyszerűségnek?
- 38. Van-e külön betegszoba/betegszárny?
- 39. A vendégeket szobáikban fogadják-e, vagy ahogy illik, a szerzetes-közösségtől különválasztott helyiségben?
- 40. A ház bevétele és kiadásai az elmúlt három évben.
- 41. Az elmúlt periódusban a ház elidegenített-e ingatlant vagy ingó vagyont/értéktárgyat, és milyen engedéllyel (Can. 534)?
- 42. Vannak-e a háznak adósságai?
- 43. Az elmúlt három évben keletkeztek-e újabb adósságok; kinek az engedélyével (Can. 534)?
- 44. A ház anyagi javait a szent kánonok és a konstitúciók szerint kinevezett házgondnok kezeli-e?
- 45. Megfelelően megvizsgálták-e a házgondnok elszámolásait az előírt időkből?
- 46. Vannak-e a háznak alapítványi javai?

A FEGYELEMÉRŐL.

A szerzeteséletről.

- 49. Vannak-e naponta, hetente, havonta, évente vagy más időszakonként a konstitúciók vagy a szent kánonok szerint elrendelt vallásgyakorlatok, amelyeket minden egyes rendtag végez?
- 50. Minden pap rendtárs mond-e naponta misét, ill. a nem pap rendtársak hallgatnak-e naponta szentmisét (Can. 595, § 1 n. 2)?
- 51. A vasárnapi vallási kötelességek vagy más vallásgyakorlat alól fölmentett rendtársak kapnak-e privát időt ennek pótlására?
- 52. Betartják-e a kánoni statútumokat
 - a) a lelkiismereti megnyitkozások tiszteletben tartására (Can. 530)?
 - b) gyónnak-e hetente (Can. 595, § 1 n. 3)?
 - c) részt vesznek-e az éves lelkigyakorlaton (Can. 595, § 1 n. 1)?
- 53. Vannak-e a kánonok szerint előírt gyóntatók (Can. 518, 566, § 2)?

54. Vannak-e visszaélések
- a) az eljárók részéről: visszaélnék-e a törvény által garantált szabadsággal?
 - b) az alávetettek részéről: visszaélnék-e szabadságaikkal?
55. Van-e klauzúra (Can. 597–599, 604)?
56. Van-e beszélgetőszoba?
57. Betartják-e a konstitúciókat a kolostorból való távozáskor, ill. látogatók fogadásakor (Can. 606)?
58. Van-e és milyen időközönként katekézis és vallási buzdítás (Can. 509, § 2. n. 2.):
- a) laikus testvérek számára.
 - b) növendékség számára.
 - c) tanítványok és az internátusban élők számára.

B. A saját jog betartása

60. A statútumok szerint megállapított periódus után kapnak-e új elöljárót (Can. 505).
62. A legfőbb elöljáró és a tartományfőnök végzi-e az előírt vizitációt; mikor voltak utoljára (Can. 511)?
63. Vajon a helyi elöljáró összehívja-e a ház ügyeiben tanácsadóit, az előírt időközönként (Can. 516, § 1)?
65. Van-e „vita communis” (Can. 594, § 1)?
66. Megkapják-e az egyes rendtársak a szükséges táplálékot és öltözetet elöljárójukról, a szeretet rendje szerint?
67. Vannak-e, akik ezeket renden kívüli személyektől kapják?
68. Vajon a javakat, amelyeket a rendtársak szereznek, beadják-e a közös kasszába, vagy van saját költőpénzük (Can. 594, § 2)?
69. Gondoskodnak-e arról, hogy betegség esetén, testi és lelki szükségben a szeretet jegyében ellátást kapjanak?
70. Munkásaik tisztességes és igazságos bérben részesednek-e (Can. 1524)?
71. Minden rendtag híven betartja-e az előírásokat
- a) a másik nemhez tartozó személyekkel kapcsolatban (Can. 133)?
 - b) a kánoni imaórák recitálásának kötelezettségével kapcsolatban (Can. 610, 135)?
 - c) a szerzetesi habitussal kapcsolatban (Can. 596, 136)?
 - d) hangoskodó vadászatokkal kapcsolatban (Can. 138)?

- e) vendéglők, látványosságok és hasonlók látogatásával kapcsolatban (Can. 138, 140)?
 - f) polgári hivatalokkal kapcsolatban (139)?
 - g) kereskedelemmel kapcsolatosan (Can. 142)?
 - 77. Van-e havonta házi konferencia, amelyet pap rendtárs tart teológiai témáról (Can. 591)?
 - 78. Megtartják-e az előírt vizsgákat öt éven át, a fölszentelést követően (Can. 590)?
 - 79. Foglalkoznak-e a rendtársak lelkipásztori munkával és az ordináriustól megkapták-e az előírt fakultást (Can. 608)?
 - 80. A nőket a templomban vagy oratóriumban gyóntatják (Can. 909, 910).
 - 81. Vannak-e vitás ügyeik
 - a) a megyéspüspökkel.
 - b) a plébániai papsággal.
 - c) világi hatóságokkal.
 - 82. Hány tanuló van a házhoz tartozó iskolában?
 - 83. Közöttük hány az akatolikus
 - a) protestáns. b) izraelita.
 - 84. Az iskolában a tanárok között hány
 - a) szerzetes. b) világi.
 - 86. Adományok gyűjtésekor betartják-e a szent kánonok előírásait és a Szentszék dekrétumait (Can. 621– 624)?
 - 87. Az eljárók engedélyezik-e a rendtársaknak, hogy világi házakban lakjanak, és mennyi ideig?
 - 88. Vannak-e rendtársak, akik az Apostoli Szentszék engedélyével hat hónapon túl a házon kívül tartózkodnak, kivéve a tanulmányi időszakot (Can. 606, § 2)?
 - 90. Betartják-e fogadalmaikat a rendtagok a maguk teljességében, ezentúl pedig a regula és a konstitúciók szerint alakítják-e szerzetesi életüket és így módon a tökéletesség állapota felé igyekeznek-e (Can. 593)?
- Egyéb.

A következőkben táblázatszerűen hozzuk Hansen apostoli vizitátor válaszait a bencés házakra. Az első táblázatban (192–194. oldalak) a négy függő apátság, a második táblázatban (195– 197. oldalak) a gimnáziumot vezető rendházak adatait találjuk. A kérdéseket a megadott sorszámok szerint azonosíthatjuk az előbbieken közölt fordítás alapján.

Hansen apostoli vizitátor a többi férfi szerzetesrend esetében is részletezte az egyes rendházak adatait. Ezeket azonban a következőkben nem hozzuk.

Rövidítések feloldása:

Aff. = Affirmative

auc.te Ap.lica = auctoritate Apostolica

Cod. Jur. Can. = Codex Juris Canonici

Cong.nis = Congregationis

iug. = iugerum

Neg. = Negative

Revmsm. = Reverendissimum

S.C. de Rel. – Sacra Congregatio de Religiosis

sec. = secundum

OSB Abbatiae

Bakonybél	Celldömölök	Tihany	Zalavár
1. 1028. cura animarum.	ca. Finem saec. XII.	1055.	1019.
2. Clericorum tantum.	Quies sodalium senum et cura animarum / idem		Predicare et docere.
3. Sollemnia.	Clericorum tantum	Omnes sacerdotes O.S.B.	----
4. Nullus	Sollemnia	Sollemnia	Vota simplicitas et sollemnia.
5. Affirmative (=Aff.)	Negative (=Neg.)	Unus apostata	----
6. Nondum sunt approbatae	Constitutiones huius Cong. mis sunt / Constituciones iuxta Cod. Jur. Can. adhuc Romae apud S.C. de Rel.		Aff.
7. Nondum sunt approbatae	Approbationis causa	propositas approbationem nondum receperunt.	
8. Non degunt postulantes.	Non habentur postulantes	Nondum approbatae nec promulgatae	Non sunt postulantes in domo.
15. Neque novitii.	Neque novitii.	Non habentur postulantes	Neque novitii
29. b) Quinque.	Novem	Septem Patres et Revmus Abbas	Novem
32. Nullus.	Nullus	<i>Nullus</i>	<i>Nullus</i>
33. Nullus.	Nullus	Nullus	Nullus
34. Nullus.	Nullus	Nullus	Nullus
36. proprias habent cellas	Aff.	Singuli proprias cellas habent	Singuli proprias cellas habent
37. Neg. <i>Imprimis</i>	Respondent partim	Sunt nimis elegantes, <i>imprimis</i> <i>Abbatis</i>	Non respondent, <i>imprimis</i>
<i>Abbatis cubacula elegantia,</i>	<i>cum famulo speciali</i>	<i>cubacula, cum speciali famulo Abbatibus,</i>	<i>Abbatis cubacula multa et</i>
38. Aff.	Non oportet (cf. N. 36).	<i>sicuti in alteris Ordinibus Abbatibus,</i>	<i>elegantia, cum famulo speciali</i>
39. Aff.	Adsumt possibiliter separata	Aff.	Non oportet (cf. N. 36).
40. Exp 1925; 31.372,24 Pengő. 1925; 57.690,61 P. 1926; 18.061,79 P. 1926; 60.736,56 P. 1927; 39.648,72 P.		75 000 P. circiter quotannis.	Aff.
41. Neg.	A szükséges összegeket a házak a főapátságtól kapják.	ca. 50 iug. tradere debuit.	quotannis ca. 50 000 P.
42. Neg.	Abbatia vi legis civilis de reformatione feudorum / Aff.		/ Neg.
43. Neg.	Neg.	Neg.	Neg.
44. Aff.	Neg.	Neg.	Aff.
45. Annis singulis quarter rite examinantur / Aff.	Aff.	Aff.	Aff.

46.	Neg.	Devalutae sunt	Aff.	Fuerunt legata, fundationes missarum, sed bello exicali omnes fundationes perierunt.
47.		per Aabbatum adimplentur	Aff.	---
48.		Aff.	---	Aff. secundum consuetudinem Hungaricam
49.	Aff. secundum consuetudinem vigentem	Peraguntur perpauca iuxta consuetudinem vigentes	Peraguntur exercitia pietatis, sed pauca tantum	Aff.
50.	Aff.	Aff.	Aff.	Aff.
51.	Aff.	Aff.	Aff.	Aff.
52. a)	Aff.	Aff.	Aff.	Secundum suam quisque conscientiam.
b)	Non omnes semel in hebdomada sed unusquisque saepius (15-30) per annum.	Aff., sed non omnes.	Sunt, qui singulis hebdomadibus sacramentalem confessionem faciant, alii bis, alii semel in mense.	
53.	Aff.	Aff.	Persolvuntur per tres dies integros.	Aff.
54. a)	Neg.	Aff.	Adsumt.	Neg.
b)	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.
55.	Non observantur	Neg.	Clausuram non habent	Neg.
56.	Neg.	Neg.	Locutorium non adest	Neg.
57.	Aff.	Aff.	Aff.	---
58. a)	---	---	---	---
b)	---	---	---	---
c)	famuli cultui divino publico interesse coguntur	ad famulos bis quovis mense	Aff. Singulis diebus dominicis	Aff.
60.	Abbas eligitur ad vitae durationem.	Neg.	Abbatia	
61.	Ultima visitatio erat anno 1925 per Archiabbatum	<i>Dicunt: vi dispensationis Apostolicae / Cf. Archicoenobium Archiabbas 1928</i>	---	---
62.	Abbas eligitur ad vitae durationem.	<i>Dicunt: vi dispensationis Apostolicae / Cf. Archicoenobium Archiabbas 1928</i>	Aff., ultima vice 1928	
63.	Aff.	congregationis quotannis visitat	Aff.	
64.	---	Aff.	Singulis fere mensibus	Aff.
65.	Neg.	Aff.	Aff.	Neg.
66.	Aff.	Aff.	Aff.	Aff.
67.	Neg.	Neg.	Neg.	---
68.	habetur Peculium	habent Peculium	Habent peculium	
69.	Aff.	Aff.	Aff.	Aff.
70.	Aff.	Aff.	Aff.	Aff.
71. a)	Aff.	Aff.	Aff.	Aff.
b)	Aff.	Aff.	Aff.	Aff.
c)	Aff.	Aff.	Aff.	Aff.

d)	Aff.	Aff.	Aff.	Aff.
e)	Aff.	Aff.	Aff.	Aff.
f)	Aff.	Aff.	Aff.	Aff.
g)	Aff.	Aff.	Aff.	Aff.
72.	---	Quovis mense semel legitur regula S.P. Benedicti	Legitur singulis annis semel sacra regula	Regula legitur
77.	Neg.	Neg	Aff.	Neg.
78.	In hac domo seniores commemorantur. / Neg	---	---	---
79.	Aff.	Aff.	Aff.	Aff.
80.	Aff.	Aff.	Hieme propter frigus non tolerabile senes / Tempore hiemali etiam mulierum sodales etiam in cubiculo audiunt / confessiones in cubilibus exaudiat sunt confessiones mulierum	
81.	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.
a)	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.
b)	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.
c)	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.
82.	Infantes in scholis elementaribus catechizantur	idem	Scholae domui annexae non sunt, / Infantes catechizantur sed infantes in schola elementari / in scholis elementaribus catechizantur	
86.	---	Aff.	Non colligitur stipes	---
87.	Ad breve tantum tempus permittitur	Neg	Aff in domibus parentum vel propinquorum / Aff secundum vel etiam saecularium, iusta ex causa / consuetudinem vigentem et per breve tempus, si in loco commemoratis domus Ordinis non adest.	
88.	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.
89.	---	Aff.	Aff. *	---
90.	Contendunt <i>sicuti</i> <i>mos est apud eos</i>	Contendunt <i>sed iuxta</i> <i>annotationes adfctas.</i>	Contendunt suo quisque modo	Contendunt <i>modo suo traditionali</i>
Addenda.	Addenda.	Addenda.	Addenda.	Addenda. **
Carolus IV nec cum Zita regina ultimis diebus ante eorum captivitatem, vel iam in captivitate habitabant adhuc in Hungaria commemoratis. Frequentantur haec (?) cubacula, in interiore Abbatia sita, tanquam musca publica				*Frequentatio cubicularum, in quibus

**Reverendus Abbas scripsit sicut sequitur: "Vita religiosa
familiae Benedictinae Hungaricae licet non responderet in pluribus punctis Cod. Jur. Can. Tamen ita constituta est, ut qui secundum eius vivendi normam instituant
vitam suam, gloriam Dei promovere, ad culmen perfectionis pervenire possint. Hanc vivendi normam antiqua consuetudine firmatam, traditionem a decessoribus, inter
quos tot vidimus viros vita et moribus excellentes, omni laude dignos, tuta conscientia secuti sumus et sequi posse putabamus, non dubitantes, quin hoc modo hac
vivendi ratione iuxta mentem S. Patris nostri Benedicti in omnibus glorificetur Deus!"

Pápa	Sopron	Esztergom
1806.	1802.	1808.
Eruditio puerorum	Ad iuventutem educandum erudiendamque	Educatio et institutio iuvenum
Sacerdotes. Clericorum tantum	Sacerdotes regulares	Una classis, sacerdotum tantum
Sollemnia.	Sollemnia	Sollemnia
Neg	Neg	Unus
Aff	Reformatae, sed nondum approbatae sunt	Constitutiones nostrae reformatae iuxta Cod. Jur. Can. adhuc sunt apud S. Sedem Apostolicam
obatae sunt/Nondum approbatae sunt		
ulantes	Non degunt hic postulantes /Non degunt in domo postulantes / idem	
Neque novitii	Nec habentur novitii	Neque novitii
Sedecim.	Sedecim (16).	Quattuordecim sacerdotes.
Nullus.	Unus	<i>Nullus.</i>
Nullus.	----	<i>Nullus.</i>
Nullus.	----	<i>Nullus</i>
cellas proprias habent	proprius cellas habent	proprius cellas habent
Neg	Neg	Neg
cf. N. 36). In suis cellis	Neg	Non oportet (cf. N. 36)
infirmi curantur		
Adsunt quattuor cellae	Adsunt cubacula separata./Aff	
280.96 P. <i>Per administrationem</i>	1925: P. 72 309	Reditus sunt totidem
476.48 P. <i>centralem omnia</i>		de S. Monte Pannoniae

48. ----.	----	----	Archibbati redditur ratio	Ordinario nostro i.e. archibbati nullius	Aff., Archibbati et Ordinario nostro
49. Aff. quoad perpaucas obligationes, sicuti mos apud eos	Aff. secundum consuetudinem	Aff. secundum consuetudinem	Peragunt secundum consuetudinem vigentem / sec. consuetudinem	Peragunt perpaucas	Aff secundum consuetudinem
50. Aff	vig. conf. <i>amotavinus</i> Aff (uno exempto propter infirmitatem)	Hungaricam Aff	quae non videtur regularis / vigentem	Generatim quotidie	Hungaricam vigentem Aff
51. Aff	Aff	Aff	peragunt sacrificium missae	Aff	Aff
52. a) ----.	Aff	Aff	Aff	Aff	Aff
b) Aff (vel per duas hebdomadas semel)	Per hebdomadam non omnes	Partim	Aff, sed non omnes	Generatim non observantur	Secundum suam quisque conscientiam
c) Aff	Aff	Aff	Aff	Aff	Aff
53. Aff	Permuli apud Carmelitas / Aff persolvunt confessionem, in monast. <i>propinquo</i>	Aff	Duo sunt designati	Aff	
54. a) Neg	Neg	Neg	Neg	Neg	Neg
b) Neg	Neg	Neg	Neg	Neg	Neg
55. Neg	Neg	Neg	Clausura non servatur	Non habetur clausura	Non observant clausuram
56. Neg	Neg	Neg	Neg	Neg	Neg
57. Aff	Neg quoad primam partem. <i>Inprimis unus hoc abusu abusus est.</i>	Aff	----	Clausura non tenetur	Aff
58. Institutiones catecheticae bis in hebdomade, pia exhortationes semel	Omnibus diebus dominicis et festis	Singulis Dominicis et festis.	Semel per hebdomadas (Dom.) et in festis Exhortationibus discipulorum adsunt	Inter sunt singulis diebus dominicis et festis sacrae missae et exhortatione	habentur per hebdomadas pro pueris
b) ----.	----	Singulis Dominicis et festis.	Aff	Aff	----
c) ----.	Aff	Aff	Aff	Neg	----
59. Aff	Neg	Neg	Aff	Neg	Neg
60. Neg	A Sede Apostolica (?)	Neg	Neg	Neg	----
61. Dicunt: Ap.lica auctoritate	A Sede Apostolica (?)	Dicunt: auct. te Ap.lica	dicunt: auct. te Ap.lica	Peragi quotannis solet; ultima vice anno 1927.	1927.
62. Aff, mense Junio 1928	Aff, quotannis, ultima vice 1927 Archibbas peregit	Aff	Archibbas quotannis peregit visitationem	per <i>Revm. Archibbatum</i>	
63. Neg	----	----	----	----	Aff
64. Neg	----	----	----	----	Aff
65. Neg	Neg	Neg	Neg	Neg	Neg
66. Aff	Aff	Aff	Quantum potest.	Aff	Aff
67. Neg	----	----	----	Neg	Neg

48. ----,	----	Archiabbbati redditur ratio	Ordinario nostro i.e. archiabbbati nullius	Aff., Archiabbbati et Ordinario nostro
49. Aff, quoad perpaucas obligationes, sicut mos apud eos	Aff, secundum consuetudinem vig. conf. annotavimus Hungaricam	Peragunt secundum consuetudinem vigentem / quae non videtur regularis / vigentem	Peragunt perpaucas consuetudinem / sec. consuetudinem	Aff secundum consuetudinem Hungaricam
50. Aff	Aff (uno exemplo propter infirmitatem)	Fere omnes quotidie peragunt sacrificium missae	Generatim quotidie	Aff
51. Aff	Aff	Aff	Aff	Aff
52. a) ----,	Aff	Aff	Aff	Aff
b) Aff (vel per duas hebdomadas semel)	Per hebdomadam non omnes	Aff, sed non omnes	Generatim non observantur	Secundum suam quisque conscientiam
c) Aff	Aff	Aff	Aff	Aff
53. Aff	Permuli apud Carmelitas / Aff persolvunt confessionem, in monast. propinquo	Duo sunt designati	Aff	
54. a) Neg	Neg	Neg	Neg	Neg
b) Neg	Neg	Neg	Neg	Neg
55. Neg	Neg	Clausura non servatur	Non habetur clausura	Non observant clausuram
56. Neg	Neg	Neg	Neg	Neg
57. Aff	Neg quoad primam partem, Imprimis unus hoc abusu abusus est.	----	Clausura non tenetur	Aff
58. Institutiones catecheticae bis in hebdomade, plae exhortationes semel	Singulis Dominicis et festis.	Semel per hebdomadas (Dom.) et in festis	habentur per hebdomadas pro pueris	
b) ----,	Omnibus diebus	Exhortationibus discipulorum adsunt	Intersunt singulis diebus dominicis et festis sacrae missae et exhortatione	
c) ----,	dominicis et festis	Aff	Aff	Aff
59. Aff	Aff	Neg	Neg	Neg
60. Neg	Neg	Neg	Neg	Neg
61. Dicunt: Ap.lica auctoritate	A Sede Apostolica (?)	Dicunt: auct.te Ap.lica	Peragi quotannis solet; ultima vice anno 1927.	1927.
62. Aff, mense Junio 1928	Aff, quotannis, ultima vice 1927 Archiabbbas peregit	Archiabbbas quotannis peregit visitationem	per Revmsm. Archiabbbatum	
63. Neg	----	----	----	Aff
64. Neg	----	----	----	Aff
65. Neg	Neg	Neg	Neg	Neg
66. Aff	Aff	Quantum potest.	Aff	Aff
67. Neg	Neg	----	Neg	Neg

Relationes de Ordinis Cisterciensium Congregatione Hungarica quas Occasione Visitationis Apostolicae composuit P. Hanszen Hubertus SVD visitor apostolicus.

Allegati C cum 10 insertis

Ordo Cisterciensium inter Ordines Docentes optimus esse videtur. In conventu Zircziensi Abbatiali, tamquam totius Congregationis Hungaricae domo centrali et matricia, a qua reliquae omnes tam in temporalibus, quam in spiritualibus dependent, chorum observant, quin tamen omnes patres regulariter adesse soleant – necnon, excepto Abbate prelato – clausuram etiamque vitam communem.

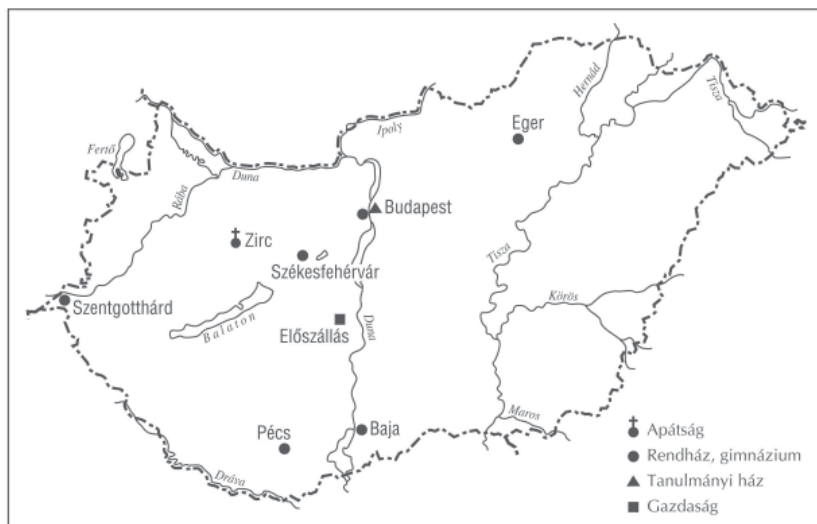
Inde a nonnullis annis, alumni Abbatiae vota sua in vitam communem faciunt, et non admittitur ad professionem novitius, nisi cum obligatione decedenti a consuetudine peculii.

Itaque, Cistercienses monasticam vitam jam melius instituerunt, quam reliqui ordines docentes Hungarici, quod denegari non potest.

Sed initii difficultatibus superatis adhuc multae ac magnae superandae remanserunt. In qua actione perducenda Revmus. Abbas et nonnulli patres optimae voluntatis esse videntur, imprimis juniores fere omnes.

Sed dicunt, magnopere impedire reformationem eo, quod Constitutiones, quae ad mentem C.J.C. compositae et circumstantiis Hungaricis adaptatae fuerunt, usque adhuc nondum a Sancta Sede ullo modo approbatae sunt. Ita deesse fundamentum necessarium, super quo reformatio tuto fieri possit, imo (sic!) sine quo impossibile esse videri, ut in reformationis via tuto ac cum fiducia necessaria proficiant, cum sine approbatione eccle[.]siastica constitutionibus vis alliciendi atque obligandi deesse videtur.

Quapropter, valde commendandum ac petendum esse videtur, ut quamprimum hoc fieri potest, Revmus. D. Abbas saltem de acceptabilitate vel nonacceptabilitate constitutionum S. Congregationi propositarum certior fiat, ut certo sciat, quid fieri possit et quid faciendum sit. Aliter totum reformationis opus tam prospere ac zelose inchoatum magnopere periclitatur et incertum evadere videtur.

O.Cist. – Ordo Cisterciensium, Congregatio Hungarica Magyar Ciszterci Kongregáció

	fund.	OCist	
Zirc	1182, 1716	41, nov: 32, cler: 18	
Budapest	1889	10, cler: 5	
Szentgotthárd	1183	7	
Előszállás	1771	5	
		OCist	schola
Budapest	1912	16 (schol)	620
Pécs	1813	16	470
Eger	1777	17	530
Baja	1878	16	343
Székesfehérvár	1813	17	455

Ciszterciek Hansen jelentéseiben

Quoad constitutiones liceat etiam sequentia addere: Immobilitas superiorum domesticorum reformationi perducendae valde obstare videtur: timent enim superiorem, qui solummodo ad nutum abbatis amovibilis est, et sexto quoque anno amoveri non debet.

Constitutionibus a Sancta Sede approbatis, mittatur sodalis Cisterciensis in vita, spiritu et disciplina Ordinis Cisterciensium optime versatus et probatus ut adiuvante Deo reformationem totius Congregationis Hungariae in hisce difficillimis circumstantiis ad praescriptum finem sapienter et prudenter perducatur.

Quoad particularia reformanda conf. qu. quae habentur in annotationibus de ordinibus docentibus in Hungaria in genere.

Názáret, dom. Missionum

Budatétény, 1929 Iulii m. d. 31

Hanszen Hubertus SVD [s. k.]

Zircensi, Budapest-Horánszky 6., S. Emerici Budapest, Pécs, Eger, Baja, Székesfehérvár, Szentgotthárd, Előszállás

*

SchP

Relationes de Ordinis Piarum Scholarum Provincia Hungarica quas Occasione Visitationis Apostolicae composuit P. Hanszen Hubertus SVD visitor apostolicus.

Allegati D cum 12 insertis

N.B. Lásd a tartományfőnök-választás ügyében történt korábbi intézkedését.

In Ordine Piarum Scholarum seu Piaristarum provincia Hungarica exeunte saeculi XIX. et initio saeculi XX. deplorabilis spiritus regularis fuisse dicitur. Membra eiusdem valde saecularizati erant. Sed post ultimam visitationem apostolicam, imprimis ultimo decennio, laudabilis mutatio in melius ostenditur, cuius centrum invenitur in Collegio Calasactino, sicuti Ordinis Seminarium Budapestinum appellatur.

Et postquam in ultimo Capitulo Provinciali, anno praeterito – 1928 – Budapestini celebrato, ad mentem visitoris apostolici optimum sodalem Superiorem Provinciale elegerunt, qui cum Consiliariis suis ordini etiam fideliter addictis, suaviter in modo, sed fortiter

in re ad melius reformandam provinciam universam operatur atque laborat, omnino sperari potest fore, ut cursu temporis, actio reformatoria magis ac magis ad meliorem successum perducatur, etiamsi adhuc satis multae ac magnae difficultates eidem obstare videntur. Actio enim reformatoria nonnisi initio invenitur, et solummodo cum multa sapientia, prudentia ac forti patientia ad mentem Ecclesiae perfici poterit.

Clausura et vita communis omnino non observantur in ulla Ordinis domo, ne quidem in Collegio Calasactino Budapestini nec in aliis domibus, in quibus iuventus ipsius Ordinis educatur, quae etiam adhuc nunc temporis vota sua facit cum spe peculii consueti accipiendi. – Patres professores singulis mensibus 126 Pengones accipiunt, tamquam peculium suum. – [/.2]

Dicunt se novas constitutiones, specialiter pro provincia Hungariae compositas, Sanctae Sedi approbandas praeposuisse, quin usque ad praesentem diem approbae fuerint. Nescia utrum earum approbatio expectari possit.

Verum quidem est quod dicere solent: conditionis Ordinis Piarum Scholarum in Hungaria, post 150 annorum traditionem peculiarem, singulares esse et diversas ab iis quae in aliis Ordinis provinciis inveniuntur. Accedit, quod sodales sacerdotales solummodo in instituenda iuventute gymnasiali in scholis publicis, et quidem tamquam gubernio probati “professores Gymnasiales” occupantur. Sed, traditione mala excepta, idem etiam valet pro ordine Societatis Jesu, qui boni simul religiosi ac professores sunt. Ad summum – propter memoratam traditionem – ab illis constitutionibus, quas interim non iam observare posse videntur, dispensentur.

Ad quod eruendum et stabiliendum mittatur, sed ex gremio Ordinis, visitator, qui una cum Adm. Rev. P. Provinciali, qui optimae voluntatis esse videtur, necessariam reformationem ad mentem ecclesiae perficiat.

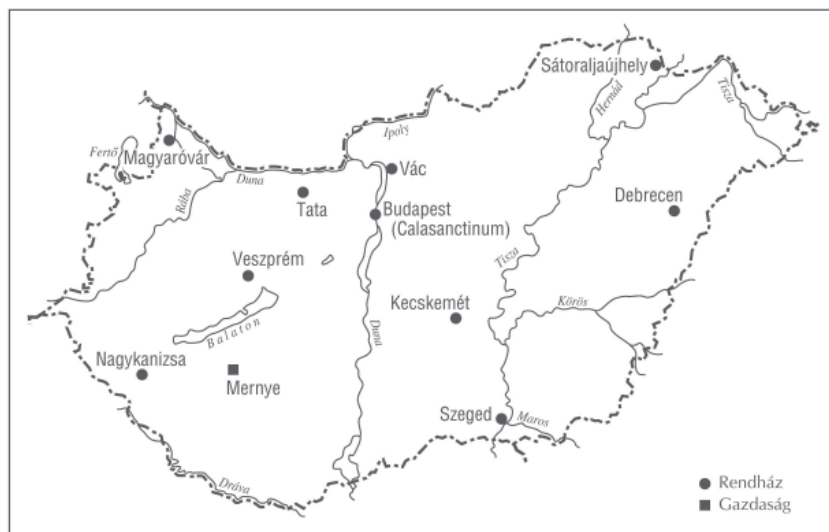
Quoad disciplinam et vitam religiosam conf. quaeso, quae habentur in Annotationibus de Ordinibus docentibus in Hungaria in genere.

Názáret, dom. Missionum

Budatétény, 1929 Iulii m. d. 31

Hanszen Hubertus SVD [s. k.]

Calasactinum, Budapest, Nagykanizsa, Veszprém, Tata, Magyar Óvár, Debrecen, Vác, Szeged, Sátorajújhely, Kecskemét, Mernye.

SchP – Ordinis Piarum Scholarum, Provincia Hungarica Piaristák

	fund.	SchP	
Vác	1714	(17), nov: 107, cler: 11	
Mernye	1923	3	
		SchP	schola
Budapest	1717	35	800
Nagykanizsa	1765	16	430
Veszprém	1711	15	470
Tata	1765	9	447
Magyaróvár	1739	11	290
Debrecen	1719	20	620
Vác	1714	(17)	481
Szeged	1720	21	[643]
Sátoraljaújhely	1798	13	372
Kecskemét	1714	14	309

Piaristák Hansen jelentéseiben

OPraem Csorna

Relationes de Ordinis Praemonstratensium Praepositura Csornaensi in Hungaria quas Occasione Visitationis Apostolicae composuit P. Hansen Hubertus SVD visitator apostolicus.

Allegati E cum 6 insertis

Ordinis Praemonstratensium domus religiosae, quae in Hungaria inveniuntur, ad duas diversas praeposituras pertinent: ad Praeposituram Csornaensem in Hungaria sitam, et ad Praeposituram Jaszoensem, quae in ea Csechoslovakiae [sic!] parte, quae olim ad Regnum Hungaricum pertinebat, sita est.

Fama huius Ordinis in genere non est bona, quia exeunte saeculo XIX. valde saecularizati fuisse dicuntur. Sed negari nequit, ultimis decenniis, praesertim decennio ultimo, disciplinam regularem laetabiliter meliorem esse factam. Nihilominus etiam impraesentiarum, sicuti caeteri Ordines Docentes in Hungaria, adhuc reformatione seria ac salutari indigent. Quae ut prospere, post tam longam traditionem, ad finem ab Ecclesia praescriptum et desideratum perducatur, satis difficile esse videtur. Sodales Praemonstratenses enim inter omnes Hungariae religiosos, imprimis quoad vestitum valde eleganter factum, elegantissimi et nobilissimi putantur; sunt enim “domini canonici” religiosi.

Constitutiones Ordinis, ad mentem C.J.C. reformatae atque a Sancta Sede approbatae certissime etiam in Hungariae obligatoriae dicendae sunt. Sed re vera non omnes observantur, sicuti mos est in aliis regionibus, ubi bona viget disciplina. Imo dicunt, propter necessariam occupationem Sodalium in instituenda iuventute gymnasiali, et quidem in scholis publicis, non omnes observari posse constitutiones. Huc accedit 150 annorum circiter traditio mala immediate praecedent, qua durante tot abusus seirreperunt. [./2]

Quapropter necessarium esse videtur, ut e gremio ipsius Ordinis, sapiens atque prudens visitator mittatur, qui in Ordinis vita, disciplina ac spiritu optime versatus et probatus, studeat bene cognoscere confratrum Hungarorum condiciones speciales necnon eorum statum praesentem in singulis domibus, ut ita tam de forsitan necessariis dispensationibus a constitutionum observatione, quam de possibili salutari reformatione diligentissime curam gerat.

Quae actio reformatoria, ut uniformiter ad meliorem finem perducatur, valde commendandum esse videtur, ut omnes Ordinis domus religiosae – habentur enim paucae tantum in Hungaria – in unam praeposituram uniantur.

Quoad vitam et disciplinam nunc temporis vigentem cnf. quae habentur in Annotationibus de Ordinibus docentibus in Hungaria in genere.

Ultimis annis PP. Praemonstratenses Jaszoenses in civitate Godolloensi monasterium magnificum cum adjacente convicto et gymnasio aedificaverunt, quod vitae regularis simplicitati ac paupertati omnino non respondere videtur, quae aedificationis sicuti videtur – sine S. Sedis auctoritate – 8,385.000 Pengonum aere alieno gravati sunt, sicuti etiam Praepositura Csornaensis 120.000 Pengonum aere alieno propria auctoritate gravata invenitur.

(Ceruzával: *E stata domandata la sanatoria nel Dic. 1929*)

Názáret, dom. Missionum
Budatétény, 1929 Julii m. d. 31

Hanszen Hubertus SVD [s. k.]

Csorna, Jánoshida, Szombathely, Túrje, Keszthely (egy hiányzik)

*

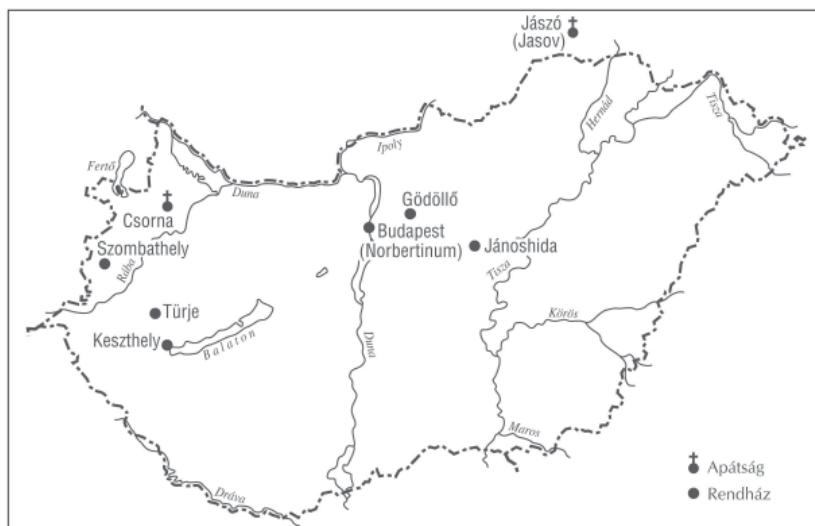
OPraem Jászó

Relationes de Ordinis Praemonstratensium Praepositura Jaszoensis domibus in Hungaria quas Occasione Visitationis Apostolicae composuit P. Hanszen Hubertus SVD visitor apostolicus.

Allegati F cum 3 insertis

Ismétlés!

Ordinis Praemonstratensium domus religiosae, quae in Hungaria inveniuntur, ad duas diversas praeposituras pertinent; ad Praeposituram Csornaensem in Hungaria sitam, et ad Praeposituram Jászóensem, quae in ea Csechoslovakiae [sic!] parte, quae olim ad regnum Hungaricum pertinebat, sita est.

OPraem – Ordo Praemonstratensium Premontreiek

	fund.	OPraem Csorna	schola
Csorna	1180	7, nov: 13, cler: 3	
Jánoshida	1160, 1802	3	
Túrje	1802	4	
Szombathely	1808	15	412
Keszthely	1802	14	344

*

	fund.	OPraem Jászó/Jasov	
Gödöllő	1924	27	499
Budapest	1902	3	

Premontreiek Hansen jelentéseiben

Fama huius Ordinis in genere non est bona, quia exeunte saeculo XIX. valde saecularizati fuisse dicuntur. Sed negari nequit, ultimis decenniis, praesertim decennio ultimo, disciplinam regularem laetabiliter meliorem esse factam. Nihilominus etiam impraesentiarum, sicuti caeteri ordines docentes in Hungaria, adhuc reformationis seria ac salutari indigent. Quae ut prospere, post tam longam traditionem, ad finem ab Ecclesia praescriptum et desideratum perducatur, satis difficile esse videtur. Sodales Praemonstratenses enim inter omnes Hungariae religiosos, imprimis quoad vestitum valde eleganter factum, elegantissimi et nobilissimi putantur: sunt enim “domini canonici” religiosi.

Constitutiones Ordinis, ad mentem C.J.C. reformatae atque a Sancta Sede approbatae certissime etiam in Hungaria obligatoriae dicendae sunt. Sed re vera non omnes observantur, sicuti mos est in aliis regionibus, ubi bona viget disciplina. Imo dicunt, propter necessariam occupationem sodalium in instituenda iuventute gymnasiali, et quidem in scholis publicis, non omnes observari posse constitutiones. Huc accedit, 150 annorum circiter traditio mala immediate praecedens, qua durante tot abusus se irrepserunt. [./2]

Quapropter necessarium esse videtur, ut e gremio ipsius ordinis sapiens atque prudens visitor mittatur, qui in ordinis vita, disciplina ac spiritu optime versatus et probatus, studeat bene cognoscere confratrum Hungarorum condiciones speciales necnon eorum statum praesentem in singulis domibus, ut ita tam de forsitan necessariis dispensationibus a constitutionum observatione, quam de possibili salutari reformatione diligentissime curam gerat.

Quae actio reformativa, ut uniformiter ad meliorem finem perducatur, valde commendandum esse videtur, ut omnes Ordinis domus religiosae – habentur enim paucae tantum in Hungaria – in unam praeposituram uniantur.

Quoad vitam et disciplinam nunc temporis vigentem conf. quae habentur in Annotationibus de Ordinibus Docentibus in Hungaria in genere.

Ultimis annis PP. Praemonstratenses Jászóenses in civitate Gödöllőensi monasterium magnificum cum adjacente convicto et gymnasio aedificaverunt, quod vitae regularis simplicitati ac paupertati omnino non respondere videtur, qua aedificatione – sicuti videtur – sine S. Sedis auctoritate – 8.385,000 Pengõnum aere alieno gravati

sunt, sicuti etiam Praepositura Csornaensis 120.000 Pengőnum aere alieno propria auctoritate gravata invenitur.

Názáret, dom. Missionum
Budatétény, 1929 Julii m. d. 31

Hanszen Hubertus SVD [s. k.]

Gödöllő, Budapest (Norbertinum) (egy hiányzik)

*

OFMConv

Relationes de Ordinis Fratrum Minorum Conventualium Sti. Francisci seu Minoritarum domibus in Hungaria quas Occasione Visitationis Apostolicae composuit P. Hanszen Hubertus SVD visitator apostolicus.

Allegati G cum 5 insertis

Conditio, in qua Ordinis Fratrum Minorum Conventualium seu Minoritarum provincia Hungarica invenitur, satis tristis ac deplorabilis dicenda est.

Ante bellum Minoritae etiam inter ordines docentes in Hungaria enumerabantur. Nunc temporis autem provincia vel commissariatus ex paucis – 16 – patribus et uno fratre converso constat, qui in quattuor domus dispersi jam non possunt regere nec sustentare gymnasium publicum. Tres Patres in gymnasio regio catholico Miskolciensi adhuc munere professoris gymnasialis funguntur.

Quod attinet ad regularem disciplinam, Minoritae ita se habent, sicuti relatam est in annotationibus de ordinibus docentibus in Hungaria in genere. Sed fama ordinis pejor est, quam ipse ordo cursu visitationis ostendebatur. Nihilominus sperari non posse videtur futurum esse, ut Ordo, sicuti dictum est de aliis ordinibus docentibus, se ab intrinseco reformet, cum ad hoc perficiendam vires aptae et idoneae in Hungaria desint.

Miserunt quidem nonnullos juvenes – 15 – in Italiam, ut ibi in Novitiatu et Scholasticatu Ordinis bene in vitam religiosam ac regularem Minoritarum disciplinam introducerentur, ac deinde in patriam reversi sint boni ac zelosi portatores ac fautores debitae reformationis necessariae. Sed valde timendum esse videtur, quin contrarium eveniturum sit. Tales enim Neosacerdotes natu minores, pro sua juvenili aetate, levitate ac timiditate periculis et tentationibus, quae ipsos ex parte [/.2] saecularium et etiam ex parte confratrum non reformatorum circumdant, vix debito modo assidue resistere valebunt.

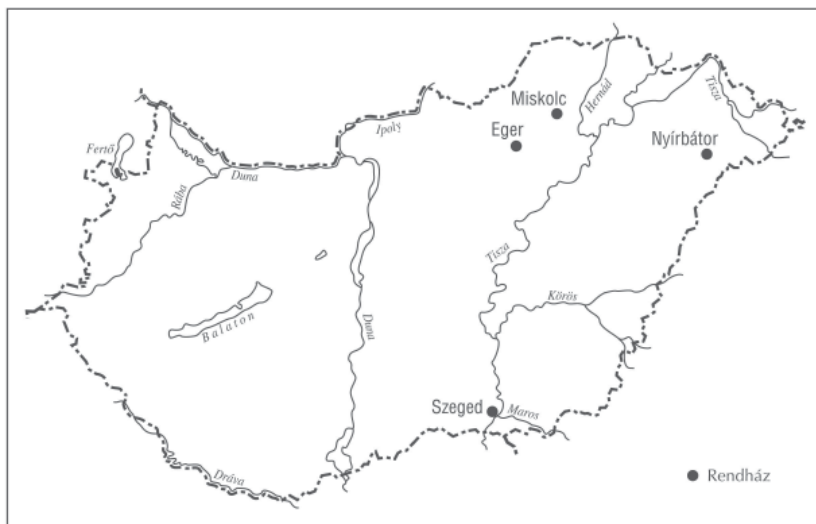
Quapropter, vera reformatio, qua opus est, tunc solummodo possibilis est cum spe successus futura esse videtur, quando, sicuti jam factum est in Ordine Servitarum et etiam apud Minoritas in Austria, Vindobonae, ex alia provincia, in qua bona viget disciplina probi ac revera idonei patres venient, sub quorum directione, et secundum quorum exemplum exemplare, i.e. vere regulare, reformatio incipere et perfici potest, non obstantibus permagnis difficultatibus, quae ex usu linguae Hungaricae exorirentur. Inveniuntur etiam in Hungaria patres, qui parati sunt, sapienti ac prudenti reformationi se adiungere.

Si autem impossibile esset, ut talis actio reformatoria quamprimum institueretur, Sancta Congregatio disponere dignetur, ut Episcopatus Hungariae Sanctae Sedi faciat propositionem, quid respectu Fratrum Minoritarum eorumque monasteriorum atque Ecclesiarum in bonum Ecclesiae faciendum esse censuerit. Verumtamen sint enim ut sint, aut non sint.

Názáret, dom. Missionum
Budatétény, 1929 Julii m. d. 31

Hanszen Hubertus SVD [s. k.]

Eger, Szeged, Nyírbátor, Miskolc (egy hiányzik)

OFMConv – Ordo Fratrum Minorum Conventualium Sti. Francisci seu Minoritarum Minoriták

	fund.	OFMConv	
Eger	1228, 1667	3, nov: 20 (in Italia)	
Nyírbátor	1332, 1717	3	
Miskolc	1729	7	
		OFMConv	schola
Szeged	1738	6	1200

Konventuális ferencesek (minoriták) Hansen jelentéseiben

Ordinis Servorum B.M.V.

Relationes de Ordinis Servorum B.M.V. seu servitarum Provincia Hungarica quas Occasione Visitationis Apostolicae composuit P. Hanszen Hubertus SVD visitator apostolicus.

H

Ordo Servorum Beatae Mariae Virginis seu Servitarum in Hungaria ultimis decenniis perbene reformatus esse videtur, postquam ex aliis – Italiae ac Belgii – provinciis sodales reformatores venerunt.

In domo Budapestina quidem ex tempore laxioris disciplinae nonnullae res suppellectiles elegantiores remanserunt. Sed sperandum est fore, ut Sodales nihilominus simplicitatem ac paupertatem regularem conscientiose observaturi sint.

Quem optime in domo Agriensi observare videntur, in qua novitii ac postulantes Ordinis satis numerosi degunt educandi, ita ut nunc temporis Ordo Servitarum in Hungariam jam iterum satis consolidatus esse videri possit, cum revera omnes in bono Ordinis spiritu regulari instituantur.

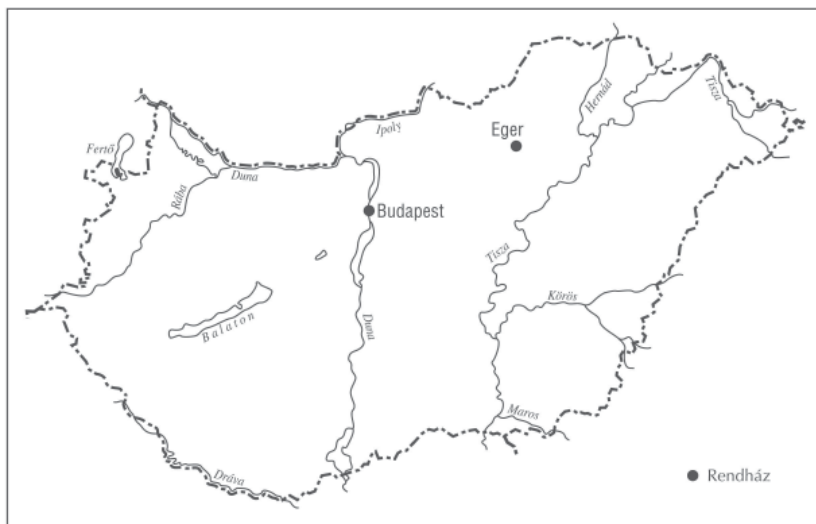
Anno 1928-vo tertiam domum Ordo sibi acquisivit prope civitatem Budapestinam: Mária-Remete nuncupatam, ubi habetur sanctuarium Beatae Mariae Virginis, ad quod fideles imprimis Budapestini per annum peregrinari solent.

Sodales in cura animarum occupantur, in qua magno cum zelo laborare videntur.

Budatétény, ex domo missionum, 1929 Oct., die 7-mo

Hanszen Hubertus SVD [s. k.]

Eger, Budapest V. Szervita tér.

**OSM – Ordinarius Servorum B.M.V. seu Servitarum
Provincia Hungarica
Szerviták**

	fund.	OSM
Eger	1687	3, nov: 9
Budapest	1687	5, fr. 1

Szerviták Hansen jelentéseiben

OFM Mariana

Relationes de Congregationis Fratrum Minorum Observantium Sti. Francisci Provincia Mariana Hungarica quas Occasione Visitationis Apostolicae composuit P. Hanszen Hubertus SVD visitor apostolicus.

I

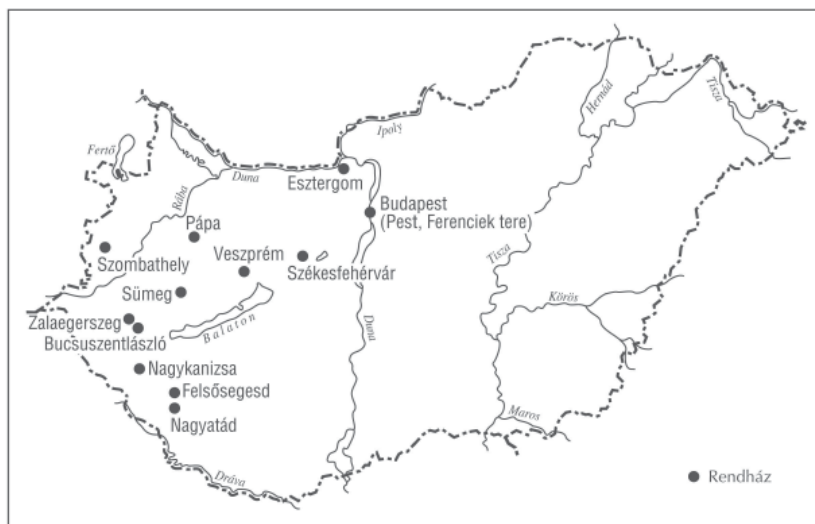
Ordini Fratrum Minorum Observantium duae sunt in Hungaria provinciae: Capistrana, a sancto Joanne Capistrano, et Mariana, a Beata Virgine Maria nuncupata.

Sodales sacerdotales imprimis in cura animarum, etiam in propriis paroeciis occupantur, et ubique valde zelose optimo cum successu laborant; ecclesiae eorum et confessionalia a fidelibus valde frequentata sunt.

Ordinarie monasteria Ordinis valde magna et ampla sunt, jam saeculis praeteritis exstructa, quando vocationes ad vitam monasticam adhuc numerosiores erant. Impraesentiarum in aliquibus conventibus solummodo pauci inveniuntur sodales, numero non sufficientes ad faciendam domum formatam; quod plus minusve regularis disciplinae damno esse videtur, cum difficile sit, in eiusmodi parvis communitatibus omnia regularis et religiosae vitae officia accurate implere.

Inde a triginta circiter annis in utraque provincia actionem reformatariam inceperunt. Qua de causa plurimi sodales Ordinem reliquerunt et Sanctae Sedis permissu in saeculum regressi sunt. Solummodo valde pauci se reformationi accomodaverunt. Nunc autem temporis quotannis plures ac plures candidati in noviciatum ingrediuntur; quali succrescentia permansura sperandum est fore ut nonnullis annis elapsis jam non erunt domus non formatae franciscanae.

Ex temporibus disciplinae relaxatae in diversis monasteriis remanserunt satis multae res suppellectiles nimis elegantes, quae paupertatis ac simplicitatis spiritui, qui decet monasteria franciscana, non respondere videntur. Ex qua circumstantia facile explicari potest, quod in neutra provincia spiritum paupertatis atque simplicitatis ita colere solent, sicuti mos est in aliis Ordinis provinciis, in quibus exemplaris viget disciplina. Quapropter magnopere commendandum esse videtur, ut ad tempus tertio quoque anno, visitor non eligatur ex provinciis Hungaricis, sed ex aliqua alia provincia Ordinis, in qua

OFM – Congregatio Fratrum Minorum Observantium S. Francisci Provincia Mariana Hungarica Obszerváns ferencesek, Mariánus provincia

	fund.	OFM Mariana
Székesfehérvár	1230	4, fr. 2
Nagykanizsa	1418	7, fr. 2
Veszprém	1776	2, fr. 3
Felsőseged	1752	2
Sümeg	1652	2, fr. 2
Esztergom	1714	3, fr. 4
Pápa	1678	11, fr. 3
Budapest	1288	8, fr. 3
Zalaegerszeg	1926	3, fr. 1
Bucsuszentlászló	1694	4, fr. 2, nov. 15, poszt. 17.
Szombathely	1360, 1633	12, cler. 10
Nagyatád	1740	3, fr. 1

Mariánus ferencesek Hansen jelentéseiben

traditionaliter bona viget disciplina, ut utriusque provinciae domus visitet, et spiritum franciscanum corroboret, qui in provincia Capistrana melior esse videtur quam in Mariana.

Tempus postulatus nonnunquam ultra tempus a jure concessum prorogant. Postulantes Tertiarii etiam interdum ad stipes colligendas mittuntur, quod neque in ipsorum neque Ordinis bonum esse videtur, cum adhuc plerumque juniores atque in scientia vitae religiosae non satis versati sint.

Quoad collectiones melius esse videtur ut non colligant vinum. Tale enim vinum collectum in missae celebratione adhiberi non debet, et si proprium vinum non habent ex vineis Ordinis, ordinario in refectorio a vino abstineant, sicuti caeteri homines pauperes ab eo abstinere debent. Ex eadem causa videant superiores, ut sodales etiam a liberaliore tabaci usu abstineant.

In provincia Mariana Philosophiae ac Theologiae studiis clerici professi solummodo per quattuor annos incumbunt.

Ambae provinciae unitis viribus gymnasium instituunt, et quidem non tantum pro Ordinis candidatis, sed etiam pro alienis discipulis, quapropter valde necessarium esse videtur, ut prudenter videant Superiores, ne gymnasii directio in detrimentum disciplinae ac spiritus regularis cedat.

Pluries quam decet monachos in ferias et quidem etiam ad parentes suos proficiscere solent. Qua in re expedire videtur, ut Sodales Hungarici se consuetudini Ordinis in aliis provinciis probatae accommodent.

In Provincia Capistrana Minister Provinciae cum Definitorio suo in eo convenit, ut egressum liberum ex Ordine non permittant sodali sacerdotali. Timent enim, quin permulti Ordinem relinquerent. Et ideo etiam dispensationem apostolicam impedire videntur, inquantum possunt. Qui modus [/.3] agendi et procedendi non solum non respondet iuri canonico, sed etiam bono communi Ordinis scil. Provinciae eiusque membrorum sacerdotalium omnino repugnare videtur, qui ita contra eorum voluntatem expressam coguntur, ut in Ordine maneat, quamvis iam episcopum benevolum, qui ipsos in dioecesem suam recepturus esset, invenerint. Ad quem abusum eliminandum auctoritas visitatoris non sufficere videtur.

Budatétény, ex domo missionum "Názáret", 1929 Oct., die 6-to

Hanszen Hubertus SVD [s. k.]

Székesfehérvár, Nagykanizsa, Veszprém, Felsőseged, Sümeg, Esztergom, Pápa, Budapest, Zalaegerszeg, Bucsuszentlászló, Szombathely, Nagyatád (Nincsen jelentés: Andocs és a három burgenlandi rendház: Kismarton, Németújvár és Boldogasszony esetében.)

*

SDB

Relationes de Congregationis Salesianorum domibus in Hungaria quas Occasionem Visitationis Apostolicae composuit P. Hanszen Hubertus SVD visitator apostolicus.

L

Congregationi Salesianorum jam septem sunt domus diversae in Hungaria, quae autem nondum provinciam propriam formant. Ad quas accedet mox octava domus, quam acquirunt in civitate episcopali Szombathely.

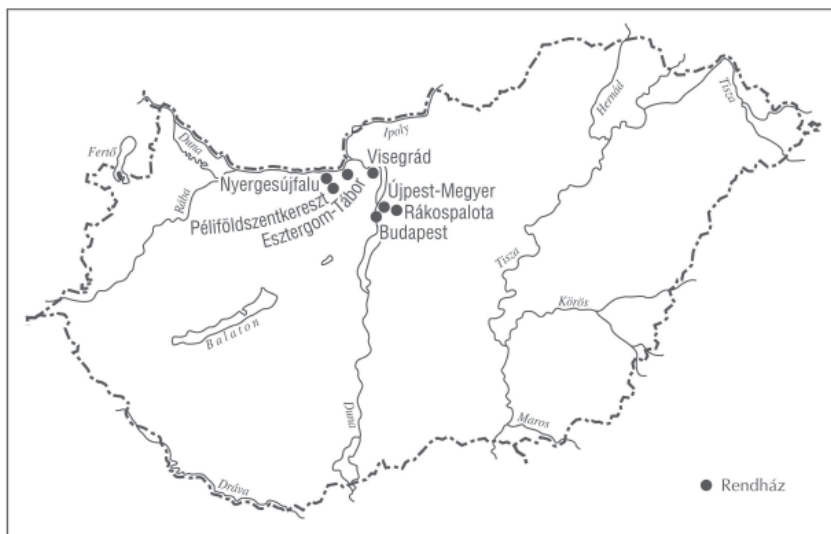
Domus igitur sunt multae, operarii sacerdotales ac fratres conversi relative pauci tantum. Qua de causa fratres clerici professi jam multum adjuvamen praestant patribus, quod tam studiis eorum quam ipsis operibus Congregationis piis damno esse videtur.

Omnino necessarium esse videtur, ut omnes professi legitimum philosophiae ac theologiae cursum a C.J.C. praescriptum persolvant. Quod optime facient in aliquo Congregationis Seminario Italico, ita ut etiam eo melius ac profundius spiritum Salesianum cognoscant atque in se suscipiant, ne timendum sit, quin postea in Hungariam reversi eorum vita religiosa gradatim detrimentum patiatur.

R. P. Magister novitiorum, qui venit ex Italia, quamvis lingua Hungarica nondum perfecte loqui possit, tamen munere suo valde bene fungitur, quia optimum spiritum habere videtur.

Valde commendandum esse videtur, ut quamprimum provincia Hungarica constituatur, quamvis opus esset, ut persona Superioris provincialis ex alia provincia eligatur.

Valde dolendum est, quod in singulis Congregationis domibus tam pauci fratres conversi inveniuntur, ita ut in fere omnibus culinis mulieres saeculares occupatae sint.

SDB – Congregatio Salesianorum Szaléziák

	fund.	SDB
Rákospalota	1925	8, fr. 1, nov. 4, poszt. 6
Szentkereszt	1913	18, fr. 1, nov 83
Budapest	1920	3, cler. 42
Újpest-Megyer	1927	2, fr. 1

	fund.	SDB	schola
Nyergesújfalu	1919	4, fr. 1	103
Esztergom Tábor	1926	27	348
Visegrád	1927	3, fr. 2	110

Szaléziák Hansen jelentéseiben

De caetero in omnibus institutis valde laetabilis cum successu operari videntur.

Budatétény, ex domo missionum, 1929 Oct., die 7-mo

Hanszen Hubertus SVD [m. p.]

Nyergesújfalu, Rákospalota, Esztergom Tábor, Visegrád, Budapest, Újpest-Megyer, (Péliföld)Szentkereszt.

*

FSC

Relationes de Congregationis Fratrum Scholarum Christianarum domibus in Hungaria quas Occasione Visitationis Apostolicae composuit P. Hanszen Hubertus SVD visitator apostolicus.

M

Fratrum Scholarum Christianarum Congregatio etiam in Hungaria in educatione et institutione puerorum occupatur. Adhuc pauci sunt sodales, et solummodo in duabus eiusmodi scholis laborant, in quibus munere suo quam optime fungi contendunt. Cum utraque schola etiam convictus, sicuti dicuntur, pro pueris scholaribus satis bene habiti conjuncti sunt.

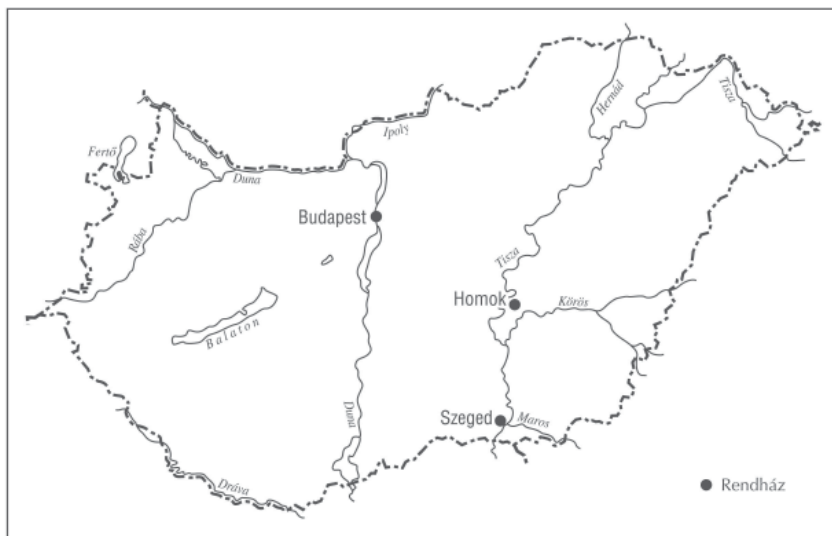
In tertia domo sunt fratres professi novelli, qui pro obeundo examine, quod ex parte status pro omnibus magistris publicis praescriptum est, studiis incumbunt et seminarium publicum pro instituendis magistris frequentant.

Disciplina regularis et vita religiosa in singulis domibus in spiritu simplicitatis ac paupertatis florescere videntur.

Budatétény e domo missionum “Názáret”, 1929 Oct. m. die 7mo

Hanszen Hubertus SVD [m. p.]

Homok, Szeged, Istenhegyi út 32.

FSC – Congregatio Fratrum Scholarum Christianarum Keresztény Iskolatestvérek

	fund.	FSC	schola
Budapest	1896	fr. 10	
Homok	1923	fr. 8, nov. 46, poszt. 72	250
Szeged	1925	fr. 14	

Iskolatestvérek Hansen jelentéseiben

OCD

Relationes de Ordinis Carmelitarum Discalceatorum Provincia Hungarica quas Occasione Visitationis Apostolicae composuit P. Hanszen Hubertus SVD visitator apostolicus.

N

Ordinis Carmelitarum Discalceatorum provincia Hungarica parva quidem, sed eo melior dicenda est quoad disciplinam regularem et vitam religiosam in ss. Theresiae Magnae et parvae spiritu, cui in genere fideliter addicti esse videntur.

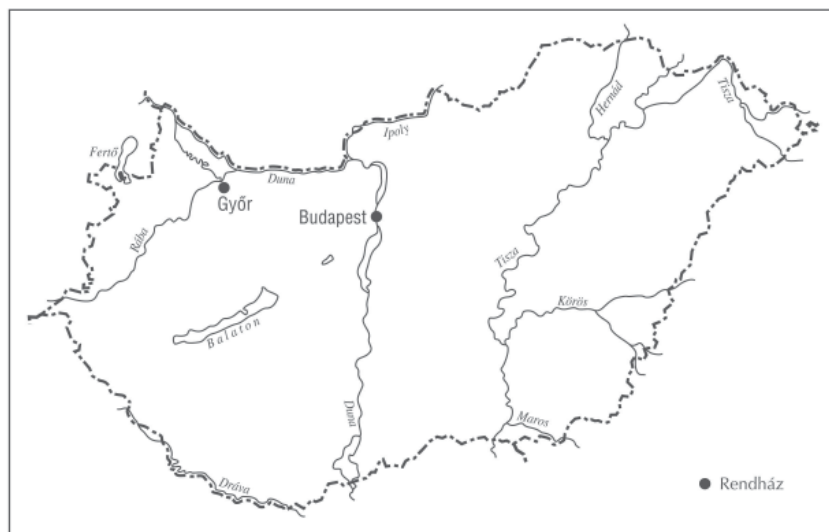
In quantum possunt, sacerdotes etiam in cura animarum, magno cum zelo praedicando et confessiones audiendo occupantur. Populus catholicus valde amat ecclesias eorum.

Vocationes de anno in annum numerosiores fiunt. Qua de causa tertium satis magnum monasterium in civitate Keszthely aedificant. Quod Benedictus benedicat.

Budatétény e domo missionum “Názáret”, 1929 Oct. m. die 7-mo

Hanszen Hubertus SVD [m. p.]

Győr, Budapest.

**OCD – Ordo Carmelitarum Discalceatorum
Provincia Hungarica
Sarutlan Kármeliták**

	fund.	OCD
Győr	1697	15, fr. 3, nov. 14, poszt. 38
Budapest	1896	7, fr. 5, poszt. 6

Kármeliták Hansen jelentéseiben

OP

Relationes de Ordinis Praedicatorum Sancti Dominici domibus in Hungaria quas Occasione Visitationis Apostolicae composuit P. Hanszen Hubertus SVD visitor apostolicus.

O

Ordinis Praedicatorum provincia Austriaco-Hungarica quatuor domus religiosas habet in Hungaria. Duabus domibus administratio paroecliae commissa est.

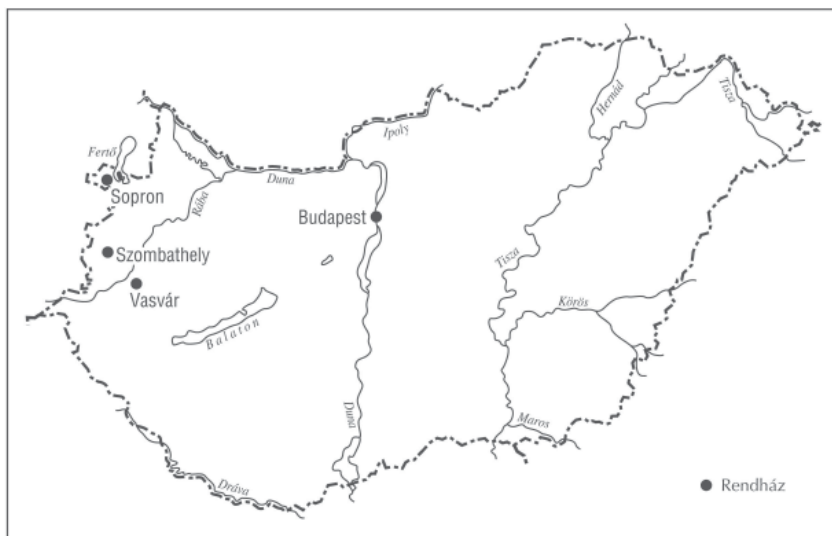
Generatim spiritus regularis apud sodales bona esse videtur. Sed succrescentia Ordinis ex parte Hungarorum satis parva est. Ad melius fovendam vitam regularem propter antagonismum nationalem quae inter Austriam et Hungariam habetur, valde commendatur institutio Vicarii Superioris provinciae, qui in dependentia a ministro provinciali domus Hungaricas regat, ut eo melius vita religiosa consolidetur et floreat.

Veniat autem saltem tertio quoque anno ex provincia, in qua vita religiosa secundum Ordinis constitutiones florescit, visitor, ut visitet omnes domus Hungaricas.

Sodales sacerdotales in cura animarum occupantur, in qua ubique magno cum zelo laborantur. Templum eorum sicuti etiam templum ceterorum Ordinum mendicantium a fidelibus valde bene frequentantur.

Budatétény e domo missionum “Názáret”, 1929 Oct. m. die 7-mo
Hanszen Hubertus SVD [m. p.]

Vasvár, Szombathely, Budapest, Sopron

OP – Ordo Praedicatorum Sancti Dominici Domonkosok

	fund.	OP
Vasvár	1244	4, fr. 2
Szombathely	1638	5, fr. 2, nov. 13, poszt. 23
Budapest	1903	8, fr. 3
Sopron	1674	4, fr. 4

Domonkosok Hansen jelentéseiben

FMS

Relationes de Fratrum Parvorum Mariae Societate domibus in Hungaria quas Occasione Visitationis Apostolicae composuit P. Hanszen Hubertus SVD visitator apostolicus.

P

Congregationi Fratrum Parvorum duo sunt domicilia in Hungaria, in quorum neutro constituunt domum formatam propter paucitatem membrorum.

In institutione atque eruditione puerorum ad frequentandas scholas elementares dictas obligatorum occupantur, et quidem tam catholicorum quam acatholicorum, de quo mirantur in Hungaria catholici.

Circumstantiae in quibus initio operationis suae – anno 1924 in Hungariam venerunt – hic inveniuntur, valde difficiles adhuc sunt quoad sustentationem membrorum. Qua de causa etiam domicilia eorum adhuc nondum secundum C.J.C. praescripta quoad clausuram instituti potuerunt. In civitate Parvabudapestina – Kispest – etiam locutorium deest, deficientibus mediis ad illud exstruendum, ita ut etiam mulieres Superioris eiusque procuratoris cubicula intrare possint, quae in orphanotrophio inveniuntur.

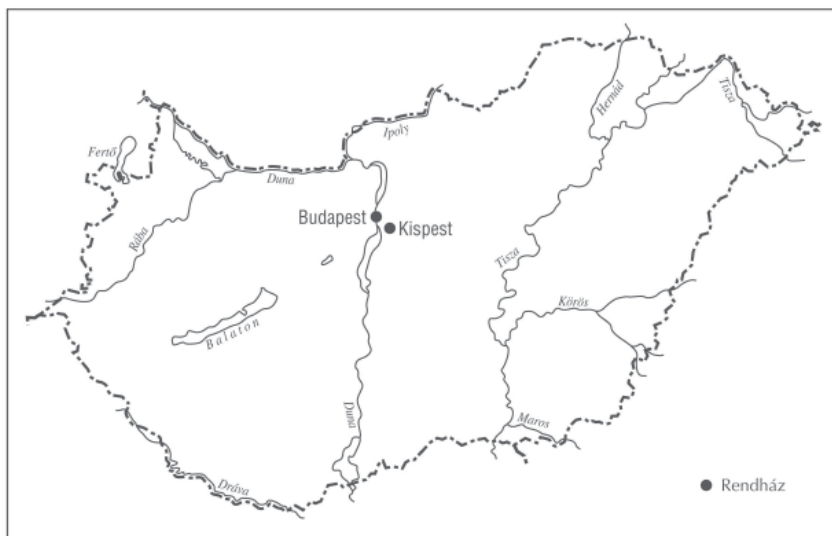
Sed quamvis itaque, nunc temporis in tristibus habitent circumstantiis, tamen sperandum est fore, ut cursu temporis quamprimum omnia sicuti oportet secundum Canones instituantur et disponantur. Fratres enim boni regulares et optimae voluntates esse videntur, qui solummodo necessitate coacti in eiusmodi conditionibus habitant.

Nihilominus serio curet Provinciae Superior Constantinopolitani, ut confratres sui Budapestini quamprimum re vera modo regulari vivere, id est, habitare possint.

Budatétény e domo missionum “Názáret”, 1929 Oct. m. die 7-mo

Hanszen Hubertus SVD [m. p.]

Budapest, Kispest

FMS – Fratrum Parvorum Mariae Societate Mária Iskolatestvérek (Marista Testvérek)

	fund.	FMS
Budapest	1928	fr. 3
Kékestető	1924	fr. 4

Mária Iskolatestvérek (Marista Testvérek) Hansen jelentéseiben

COp

Relationes de Congregationis Piorum Operariorum a Sancto Jos. Calasancio domo Budapestina quas Occasione Visitationis Apostolicae composuit P. Hanszen Hubertus SVD visitator apostolicus.

Q

Congregatio Piorum Operariorum a Sancto Josepho Calasancio unam tantum domum in Hungaria habet, et quidem parvam in civitate Budapestina.

Congregatio fundata est in civitate Viennensi in Austria a Rev. mo. Dom. P. Antonio Schwartz, qui nuper in fama sanctitatis mortuus est tamquam exemplar virtutum.

In civitate Budapestina Sodales, imprimis Superior in eodem spiritu vivit et laborat, in quo ab anno 1889. Vindobonae in custodienda et educanda iuventute valde laudabiliter laboraverunt.

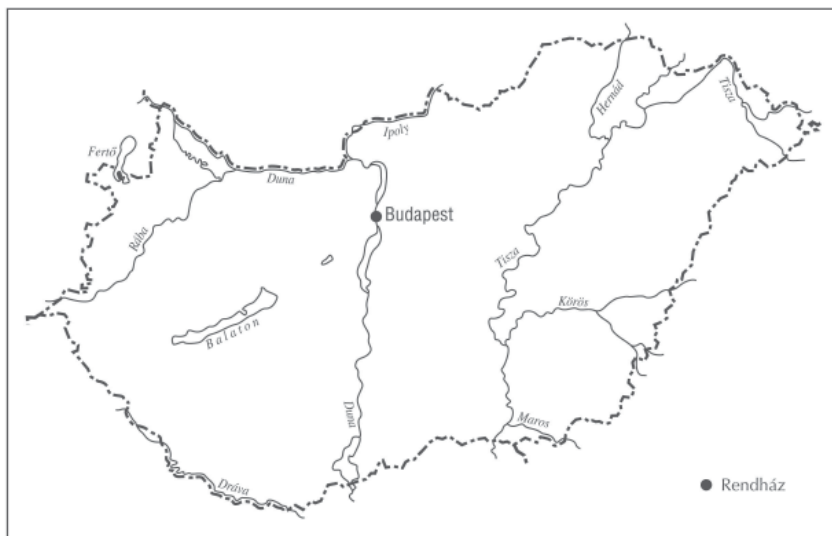
Dolendum est, quod solummodo pauci sodales in domo Budapestina inveniuntur. Sed hi omnes re vera vitam regularem vivere contendunt, in quantum hoc habitationis circumstantiae permittunt.

Quoad simplicitatem ac paupertatem optimum dant aliis ordinibus exemplum, secundum quod vivant.

Budatétény e domo missionum “Názáret”, 1929 Oct. m. die 7-mo

Hanszen Hubertus SVD [m. p.]

Budapest

**COp – Congregatio Piorum Operariorum
a Sancto Jos. Calasanctio
Kalazantinusok**

	fund.	COp
Budapest	1920	2, fr. 3, nov. 4, poszt. 5

Kalazantinusok Hansen jelentéseiben

OFCap

Relationes de Ordinis Fratrum Minorum Capucinatorum domibus in Hungaria quas Occasione Visitationis Apostolicae composuit P. Hanszen Hubertus SVD visitator apostolicus.

R

Provincia Austriaco-Hungarica Ordinis Capucinatorum quatuor domus habet in Hungaria, quarum duae cum paroeciae administratione conjunctae sunt.

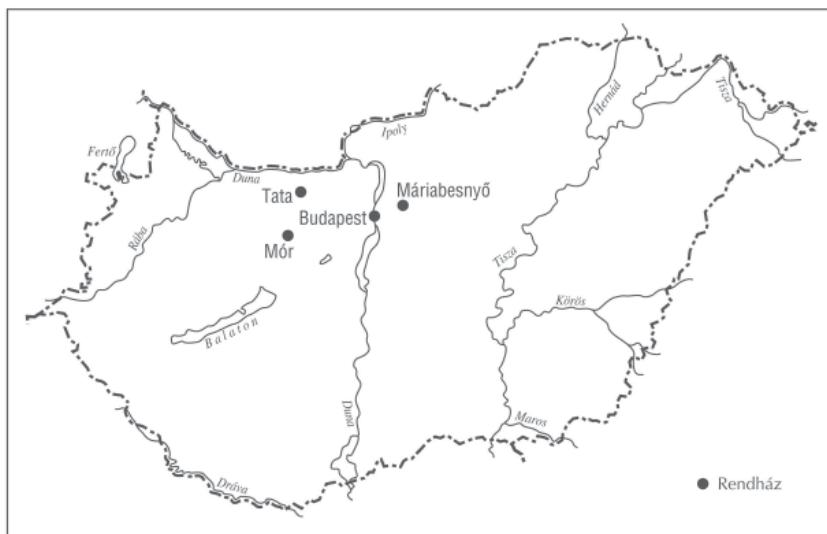
Post reformationem in omnibus provinciae domibus factam valde commendandum esse videtur, ut ad reformationem adhuc melius fovendam ac tuendam, tertio quoque anno, ex alia provincia in qua traditionaliter bona viget disciplina, eligatur visitator, qui Ordinis spiritu tam theoretice quam practice optime imbutus sit.

In eundem finem instituatur etiam provinciae Superioris Vicarius, qui in dependentia a ministro provinciali domus Hungaricas regat, quamdiu adhuc impossibile videtur, ut provincia Hungarica erigatur.

Budatétény, ex domo missionum “Názáret”, 1929 Oct. m. die 7-mo

Hanszen Hubertus SVD [m. p.]

Tata-Óváros, Mór, Fő u., Máriabesnyő

OFMCap – Ordo Fratrum Minorum Capucinatorum Kapucinusok

	fund.	OFMCap
Tata	1743	8, fr. 3, nov. 2, poszt. 10
Mór	1696	5, fr. 3
Budapest	1688	10, fr. 4
Máriabesnyő	1763	3, fr. 6

Kapucinusok Hansen jelentéseiben

OH - Benefratelli

Relationes de Ordinis Hospitalarii seu Fratrum misericordiae a St. Joanne de Deo Provincia Hungarica quas Occasione Visitationis Apostolicae composuit P. Hanszen Hubertus SVD visitator apostolicus.

S

Ordinis Fratrum Misericordiae Provinciae Hungaricae quinque sunt domus religiosas. Quae omnes ultimis decenniis reformatae sunt. Sodales bonam vitam regularem vivere intendere videntur, sc. inquantum ipsi hoc intellegunt. Sed re vera spiritus regularis non videtur esse sicut decet Regulares.

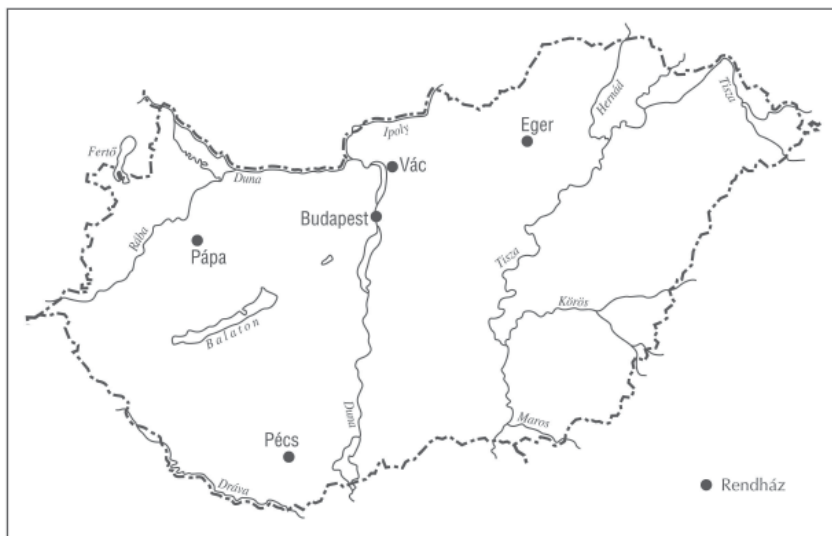
Habitant in cellis nimis elegantibus, imprimis Superiores domus atque Provinciae Superior, ita ut potius domini quam fratres religiosi esse videantur. Sed putant, in Hungaria se ita gerere debere, secundum, ut ita dicam, spiritum Hungaricum, qui etiam apud alios regulares in Hungaria observari potest. Qua de causa valde difficile est, iudicium veridicum seu objective verum de spiritu eorum facere.

Magnopere displicet visitatori, quod in nosocomiis suis etiam mulieres habentur ut curentur. Pro quibus curandis feminae curatrices quidem assumuntur, quo pericula proxima exclusa esse videntur. Sed nihilominus multo melius esset, si mulieres curandae nec curatrices omnino non tenerentur.

Dicunt, se esse coactos ad etiam mulieres aegrotas recipiendas nam secus nosocomia ipsorum neque qua talia publica agnoscerentur neque subventionem necessariam a gubernio reciperent, quibus deficientibus – si non impossibile – saltem valde difficile fere, tot sustentare nosocomia.

Inter fratres sunt nonnulli pauci medici probati, plures sunt medicamentarii. Generatim magna auctoritate et confidentia in populi aestimatione gaudent. Nosocomium Budapestinum optimum atque pulcherrimum in tota civitate Budapestina esse videtur. [/.2]

Valde commendandum esse videtur, ut tertio quoque anno ante capitulum provinciale celebrandum, ex alia provincia, in qua omnino bona viget disciplina visitator veniat, ut cursu temporis in provincia Hungarica spiritus regularis eo melius ab omnibus foveatur, et relapsus in peiorem excludatur.

**OH – Ordo Hospitalaris seu Fratrum misericordiae
a S. Joanne de Deo Provincia Hungarica
Irgalmasrend**

	fund.	OH
Vác	1778	1, fr. 3
Pécs	1796	1, fr. 8
Eger	1726	21, fr. 15 nov. 41, poszt. 43
Budapest	1815	2, fr. 20
Pápa	1757	1, fr. 6

Irgalmasok Hansen jelentéseiben

Impraesentiarum Superiores eliguntur et instituuntur Romae a Generalatu Ordinis, quod valde deplorant et etiam jure deplorare videntur. Nam valde difficile esse videtur, Romae de omnibus objective veram informationem acquirere, etiamsi omnes et singuli sodales vota sua ad Generalatum mittere tenerentur.

Quapropter commendatur magnopere, ut iterum Provincia ipsa Superiores suos eligere possit. Quae electio, si occasione visitationis supra propositae fiet, nonnisi in bonum provinciae et Ordinis esse videtur.

Budatétény, ex domo missionum “Názáret”, 1929 Oct. m. die 7-mo
Hanszen Hubertus SVD [m. p.]

Vác, Pécs, Eger, Budapest, Pápa

*

OFM Capistrana

Relationes de Ordinis Fratrum Minorum Observantium S. Francisci Provincia Capistrana Hungarica quas Occasione Visitationis Apostolicae composuit P. Hanszen Hubertus SVD visitator apostolicus.

T

Ordini Fratrum Minorum Observantium in Hungaria duae sunt provinciae: Capistrana, a sancto Joanne Capistrano, et Mariana, a Beata Maria Virgine.

Sodales sacerdotales imprimis in cura animarum, etiam in propriis paroeiis occupantur, et ubique valde zelose optimo cum successu laborant; ecclesiae eorum et confessionalia a fidelibus valde frequentata esse solent. Etiam missiones tenent plurimas.

Ordinarie monasteria Ordinis valde magna et ampla sunt, jam saeculis praeteritis exstructa, quando vocationes ad vitam monasticam adhuc numerosiores erant. Impraesentiarum in aliquibus conventibus solummodo pauci inveniuntur sodales, numero non sufficientes ad faciendam domum formatam. Quod plus minusve regularis disciplinae

damno esse videtur, cum difficile sit, in eiusmodi parvis communitatibus omnia regularis ac religiosae vitae officia accurate implere.

Inde a triginta circiter annis in utraque provincia actionem reformatariam incepterunt. Qua de causa plurimi sodales Ordinem reliquerunt et Sanctae Sedis permissu in saeculum regressi sunt. Solummodo valde pauci se reformationi accomodaverunt. Nunc autem temporis quotannis plures ac plures candidati in noviciatum ingrediuntur; quali succrescentia permansura sperandum est fore ut nonnullis annis elapsis jam non erunt domus non formatae Franciscanae in provincias Hungaricis.

Ex temporibus laxioris disciplinae in diversis monasteriis remanserunt satis multae res suppellectiles nimis elegantes, quae paupertatis ac simplicitatis spiritui, qui decet et decorat monasteria O. Fr. M. non respondere videntur. Ex qua circumstantia etiam facile explicari potest, quod in neutra provincia spiritum paupertatis atque simplicitatis ita colere solent, sicut mos est in aliis Ordinis provincijs, in quibus exemplaris viget disciplina. Quapropter magnopere commendandum esse videtur, ut ad tempus tertio quoque anno, visitator non eligatur ex provinciis Hungaricis, sed ex aliqua alia provincia Ordinis, in qua traditionaliter bona viget disciplina, ut utriusque provinciae domus visitet, et spiritum franciscanum corroberet, qui in provincia Capistrana melior esse videtur quam in Mariana.

Tempus postulatus nonnunquam ultra tempus a jure concessum prorogant. Postulantes Tertiarii etiam interdum ad stipes colligendos mittuntur, quod neque in ipsorum neque Ordinis bonum esse videtur, cum adhuc plerumque juniores atque in scientia vitae religiosae non satis versati sint.

Quoad collectiones melius esse videtur ut non colligant vinum. Tale enim vinum collectum in missae celebratione adhiberi non debet, et si proprium vinum non habent ex vineis Ordinis, ordinario in refectorio a vino abstineant, sicuti caeteri homines pauperes ab eo abstinere debent. Ex eadem causa videant superiores, ut sodales etiam a libealiore tabaci usu abstineant.

In provincia Mariana Philosophiae ac Theologiae studiis clerici professi solummodo per quattuor annos incumbunt.

Ambae provinciae unitis viribus gymnasium instituunt, et quidem non tantum pro Ordinis candidatis, sed etiam pro alienis discipulis; quapropter valde necessarium esse videtur, ut prudenter videant

Superiores, ne gymnasii directio in detrimentum disciplinae ac spiritus regularis cedat.

Pluries quam decet monachos in ferias et quidem etiam ad parentes suos proficiscere solent. Qua in re expedire videtur, ut Sodales Hungarici se consuetudini Ordinis in aliis provinciis probatae accommodent.

In Provincia Capistrana Minister Provinciae cum Definitorio suo in eo convenit, ut egressum l[i]berum ex Ordine non permittant sodali sacerdotali. Timent enim, quin permulti Ordinem relinquerent. Et ideo etiam dispensationem apostolicam impedire videntur, in quantum possunt. Qui modus [/.3] agendi et procedendi non solum non respondet iuri canonico, sed etiam bono communi Ordinis scil. Provinciae eiusque membrorum sacerdotalium omnino repugnare videtur, qui ita contra eorum voluntatem expressam coguntur, ut in Ordine manean, quamvis iam episcopum benevolum, qui ipsos in dioecesem suam recepturus esset, invenerint. Ad quem abusum eliminandum auctoritas visitoris non sufficere videtur.

Budatétény, ex domo missionum “Názáret”, 1929 Oct. m. die 6to

Hanszen Hubertus SVD [m. p.]

Pécs, Baja, Dunaföldvár, Simontornya, Gyöngyös, Margit krt. Mohács, Siklós, Szigetvár, Mariagyüd, Szolnok, Szeged, Jászberény, Kecskemét, Szécsény, Vác, Eger, Mátraverebély Szentkút

OFM – Ordo Fratrum Minorum Observantium S. Francisci Provincia Capistrana Hungarica Obszerváns ferencesek, Kapisztránus provincia

	fund.	OFM Capistrana
Pécs	1301, 1686	8, fr. 3, nov. 9, poszt. 12
Baja	1693	5, fr. 2
Dunaföldvár	1629	3, fr. 2
Simontornya	1725	3, fr. 1
Gyöngyös	saec. XIV.	25, fr. 4
Budapest	1785	8, fr. 2
Mohács	1705	3, fr. 1
Siklós	1687	4, fr. 2
Szigetvár	-	2, fr. 2
Máriagyűd	1686	3, fr. 1
Szolnok	1685	10, fr. 4
Szeged	1301	6, fr. 3
Jászberény	1472	20, fr. 6
Kecskemét	1644	6, fr. 3
Szécsény	saec. XIV.	5, fr. 2, nov. 91, poszt. 5
Vác	1719	4, fr. 7
Eger	1228	4, fr. 2
Mátraverebély Szentkút	1658	1, fr. 2

Kapisztránus ferencesek Hansen jelentéseiben

Relationes de Ordinis Societatis Jesu Provincia Hungarica quas Occasione Visitationis Apostolicae composuit P. Hanszen Hubertus SVD visitator apostolicus.

U

Societatis Jesu provinciae Hungaricae sex domus diversae sunt, in quibus patres et fratres conversi inveniuntur.

Patres partim, sicuti “ORDINUM DOCENTIUM” sodales in educanda et instituenda iuventute gymnasiali, partim in cura animarum occupantur. In qua dupplici (sic!) occupatione vitam activam zelosam ac fructuosam cum vita regulari et religiosa fideliter coniungere videntur.

In defensione Ecclesiae contra Protestantes, imprimis Calvinistas, qui in regno Hungarico valde aggressivi esse solent, Patres Jesuitae in prima acie pugnantes intrepida audacia atque laudabili constantia praecellunt, verbo dicto ac scripto alios docentes et confortantes.

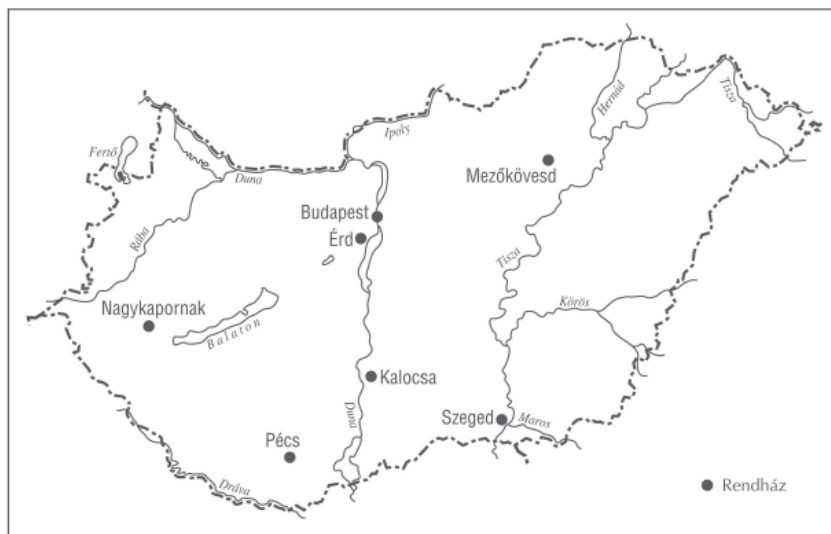
In domo exercitiorum spiritualium, quae “Manresa” dicitur, et in qua recenter aedificata etiam provinciae novitiatus invenitur, per totam annum dant exercitia spiritualia diversis virorum et iuvenum classibus.

In aedificanda “Manresa” provincia aere alieno magnopere gravata est, quod vix solvere poterit provincia Hungarica. Qua de causa valde commendatur, ut exhortante Generalatu aliae provinciae subsidiis adjuvant Hungaricam.

Domus secundum spiritum simplicitatis ac paupertatis institutae sunt, et Superiores fideliter vigilare videntur, ut bonum spiritum regularem conservent ac colant, non obstante fragilitate humana.

Budatétény, ex domo missionum “Názáret”, 1929 Oct. m. die 7-mo
Hanszen Hubertus SVD [m. p.]

Kalocsa, Mezőkövesd, Budapest, Pécs, Szeged, Nagykapornak, Érđ

SJ – Ordinis Societatis Jesu Provincia Hungarica Jezsuiták

	fund.	SJ	schola
Kalocsa	1860	21, schol. 11 fr. 11	424
Mezőkövesd	1923	2, fr. 1	
Budapest	1890	18, fr. 6	
Pécs	1912	26, fr. 9	600
Szeged	1920	6, schol. 24, fr. 4, nov. 12, poszt. 5	
Nagykapornak	1858	3, fr. 9	
Érd			

Jezsuiták Hansen jelentéseiben

2b

APOSTOLI DELEGÁTUSOK KINEVEZÉSE ÉS JELENTÉSEI

Hansen javaslatát követően apostoli delegátusok kinevezésére kerül sor, az új nuncius, Angelo Rotta kérdéseit követően immáron nem a budapesti nuncius, hanem a római (és pannonhalmi) generálisok kapják a fölkérést és az instrukciót. Ez és a delegátusok jelentései (amennyiben rendelkezésre állnak) e fejezet témái.

1930

1. Minuta Rotta nunciushoz, instrukciók, 1930. május 31.–június 24., ikt. sz. 4696/27.

Ez a dokumentum részletezi a Szerzetesi Kongregáció szándékát, instrukcióit. Egy második fázisban elküldésre kerül a generálisoknak, a felkéréssel együtt, a válaszok a ciszterciek és a jezsuiták esetében ennek sorrendjében készültek. Fontossága miatt nem szó szerinti fordításban is közöljük:

Ez a Sz. Kongr. figyelmesen megvizsgálta P. Hubert Hansen jelentését a magyarországi férfirendek vizitációjáról, a szerzetesi obszervancia óhajtott helyreállítására irányuló véleményezésével és javaslataival együtt.

Ezért, az Elődjével történt megegyezés értelmében, alkalmasnak tűnik, hogy Uraságod a szerzetes előljárókkal egyetértésben delegáljon minden rend és szerzetesi intézet számára egy jámbor és bölcs szerzetest, aki végre tudja hajtani a következő intézkedéseket:

Minden magyarországi szerzetesrend és intézet számára – beleértve a tanító rendeket is –, ez a Sz. Kongregáció előírja, a szent kánonok szerint:

1. A klauzúra betartását minden szerzetházban, beleértve elsősorban a szerzetesek lakrészeit, nem kizárva az előljárók vagy valamely magasabb prelátus lakrészét. A plébániákon pedig, ha a sajátos körülmények miatt nem lenne lehetséges ezek betartása, döntsön szükség esetén a Delegátus, mindig az ideiglenesség jegyében.

2. Bármely pénz feletti disponálás tiltását, mert minden közösségben be kell tartani a teljes *vita communis*: ne vegyenek föl posztulánsokat vagy ne bocsássanak fogadalomra novíciusokat, ha nem ígérk meg ennek betartását.
3. Ne vegyenek föl a novíciátusba mást, csak olyat, aki befejezte irodalmi, ill. gimnáziumi tanulmányait: a növendékek, fogadalmasok legalább két évig tanulmányozzák a filozófiát, az 1366 §. 2, és 1365 §. 1 kánonok értelmében, és a klerikusokat csak a 976 és 1365 §§. 2 és 3. kánonok szerint engedjék szentelni.
4. Minden szerzetes, ha elhagyja szerzetházát, legyen mindig és mindenütt saját rendjének vagy intézetének habitusában. Amennyiben, sürgős esetekben, le kellene vetnie azt, az egyházmegye ordináriusa által elfogadott módon mindig a világi papok öltözkékét kell viselnie.
5. Ésszerű és fontos motívum nélkül, és a törvényes előjárók által meghatározott időszakon túl, sem az előjárók, sem alávetettjeik számára nem megengedett a kolostoron kívül élni, saját családjuknál, családtagoknál vagy barátoknál.
6. A szerzetesi lelkiség fenntartása céljából minden évben végezzenek lelkigyakorlatokat saját konstitúcióik szerint, és minden hónap elején, minden közösségben legyen lelkinap.
7. Tartsák be ezen túl az 595. sz. kánon 3. pontját, hogy az előjárók gondoskodjanak arról, hogy alávetettjeik legalább hetente gyónjanak.
8. Minden szerzetház jó kormányzása céljából, minden előjáró állítson össze egy napirendet valamennyi közös és egyéni program számára, betartva saját konstitúcióikat.
9. A szerzetesi fegyelem kielégítő helyreállítása céljából, a konstitúciók által megszabott időszakokra minden rendtartományba küldessék el olyan rendtartomány kipróbált szerzetese, amelyben a teljes szabályzati fegyelem van érvényben, hogyha valaki szembeszállna a szegénység igazi szellemével, legyenek a házban szerzetesek.
10. A kolduló rendek a koldulást (kápsálást) a kánoni rendelkezések szerint folytassák, ne küldjenek kápsálni túl fiatalokat, se pedig harmadrendi posztulánsokat.
11. Minden lehető eszközzel gondoskodva arról, hogy minden házban legyen közösség, a szabályzat betartására, az előjárók különösen a novíciátus-házakban hassanak oda, hogy a Kódex előírásait pontosan betartsák, nemcsak a novíciusok helyes nevelése céljából, ha-

nem a noviciátusi és posztulánsi idő meghosszabbításakor is, amelyet ne nyújtsanak túl a szent kánonok által megállapított időszakon.

12. Ahol nincsenek a szent kánonok szerint szabályos filozófiai és teológiai kurzusok, a szent tudományok tanulmányozására a hallgatókat, az egyes rendek vagy intézetek szokásai szerint, elküldhetik máshova, ahol virágzik az egyházi kultúra.
13. Külső növendékek számára létesítendő gimnáziumok esetén a szerzetesi intézetek elöljárói legyenek óvatosak, hogy azok ne legyenek a szerzetesi szellem és fegyelem kárára, így a tanárok vagy mások számára biztosítandó vakáció esetében is, kövessék azon tartományok szokásait, ahol virágzik a szabály szerinti obszervancia, ilymódon a szerzetesek ne legyenek távol egy meghatározott időszakon túl.
14. Azon szerzetek elöljárói, amelyeknek Magyarországon kevés és kis, még nem szabály szerint kialakított házai vannak, s amelyek anyagi nélkülözésük miatt nem tudják követni a Kódex előírásait, a kívánt szerzetesi restauráció érdekében javítsák az anyagi feltételeket.
15. Minden delegátus gondoskodjék arról, hogy az egyes közösségek házi szolgálatából ki legyenek zárva a nők, őket szolgáló testvérek (*conversi*) helyettesítsék, vagy ezek teljes hiányában, férfi személyzet. Ezen kívül a szerzetesek által vezetett kórházakban, így pl. az Irgalmas rendiek kórházaiiban, szüntessék meg a női osztályokat. És ha a polgári hatóságok miatt ez nem lenne lehetséges, keressék annak lehetőségét, hogy nővérekre bízzák azokat oly módon, hogy az egyik és a másik osztály között teljes legyen a szeparáció.

Az eredeti szöveg, olvasatunkban, kézirásos. Hosszú részek áthúzva, de olvashatók. Ezeket nem közöljük. Lásd az első oldalt fakszimilében a következő oldalon.

Rev.mo Mons. Nunzio Ap.lo di Ungheria

Questa S. Congr. à esaminato attentamente la relazione della Visita Apl.la degli Ordini e Istituti maschili in Ungheria compiuta dal Rev.mo P. Uberto Hansen del cui parere con i suggerimenti per ottenere una più regolare osservanza e la desiderata resanazione ha tenuto grav. conto.

Pertanto, dietro accordi preso col Suo Antecessore, si crede opportuno che la S. V. d'intesa con i Superiori deleghi qualche religioso pio e prudente per ciascun Ordine o Istituto il quale possa far mettere in esecuzione i provvedimenti che seguono.

Per tutti gli Ordini e Istituti, compresi quelli docenti d'Ungheria, questa S. Congr. tassativamente prescrive a norma dei Sacri Canon:

- 1. L'osservanza diligente della clausura in tutte le case religiose comprendendo in essa specialmente l'abitazione dei religiosi, non esclusa quella dei Superiori o Prelati di qualsiasi dignità. Nelle case parrocchiali poi, dove per speciali circostanze non fosse possibile osservarla, disporrà nei limiti della necessità Il Delegato, e sempre in linea provvisoria.*
- 2. La proibizione di qualunque peculio; dovendosi in tutte le Comunità osservare la perfetta vita comune: nè si riceveranno postulanti negli Ordini od Istituti o novizi alla professione, se prima non promettano di osservarla.*
- 3. Non siano ammessi al noviziato, se non i candidati che abbiano compiuto gli studi letterari o ginnasiali: gli alunni, professi, poi debbono compiere il corso filosofico almeno per un biennio a norma dei Can. 1366 §. 2, e 1365 §. 1 e i chierici non saranno ammessi agli ordini Sacri, se non secondo il disposto dei Cann. 976 e 1365 §§. 2 e 3.*
- 4. Ciascun religioso, uscendo dal chiostro indossi sempre e dovunque l'abito proprio dell'Ordine o istituto. Che se, in casi urgenti, fosse costretto a deporlo, dovrà sempre conformarsi alla veste propria dei Sacerdoti secolari, approvate dall'Ordinario diocesano.*
- 5. Senza ragionevoli e gravi ragioni e per un tempo da determinarsi dai legittimi Superiori, a nessuno tanto dei Superiori che dei sudditi, sia lecito dimorare fuori del chiostro, presso la propria famiglia, parenti od amici.*
- 6. Allo scopo di mantener vivo lo spirito religioso, tutti ogni anno compiano gli esercizi spirituali a norma delle proprie Costituzioni, e al principio di ogni mese, si faccia in ogni Comunità il ritiro spirituale.*
- 7. Si osservi inoltre il prescritto del Can. 595 n. 3 che cioè i Superiori abbiano cura di fare accostare i propri sudditi al Sacramento della confessione, almeno una volta la settimana.*

8. *Pel buon governo di ogni Casa religiosa ciascun Superiore abbia cura de redigere un orario, per tutti e singoli gli atti comuni, avendo presente l'osservanza scrupolosa delle proprie Costituzioni.*
9. *Allo scopo poi di ottenere una soddisfacente restaurazione religiosa, nelle diverse province o semiprovince s'invii, nel tempo stabilito dalle Costituzioni, un provato religioso di altra provincia dove vige la perfetta disciplina regolare perchè in quanto si oppone al vero spirito di povertà di secolare vi possa trovare nell'arredamento delle case religiosi.*
10. *La questua per gli Ordini mendicanti sarà fatta conformemente alle disposizioni canoniche e non vi si adottranno religiosi troppo giovani e molto meno i terziari postulanti.*
11. *Nel procurare con ogni mezzo possibile, che in ogni casa vi sia una Comunità formata, per la regolare osservanza, i Superiori specialmente nelle case di noviziato si adoperino di far osservare esattamente le prescrizioni del Codice non solo per la retta formazione religiosa dei novizi, ma anche nella proroga dello stesso noviziato e postulato, che non dev'esser fatta oltre il termine stabilito dai SS. Canon.*
12. *Per gli studi sacri, ove non esistessero dei corsi regolari, filosofici e teologici a norma dei ss. Canon, gli studenti, secondo gli usi di ciascun Ordine od Istituto, potrebbero inviarsi altrove, dove fiorisca la coltura ecclesiastica.*
13. *Nell'erigere ginnasi per alunni esterni, i Superiori degl'Istituti siano ben cauti che ciò non avvenga a detrimento della disciplina e dello spirito religioso: così anche nel concedere le vacanze ai professori od altri, si seguano le consuetudini delle province ove fiorisca la regolare osservanza, in modo che i religiosi non si assentino che per un tempo equo e limitato.*
14. *I Superiori di quegl'Istituti che in Ungheria hanno poche e piccole case non formate, le quali per gravi ristrettezze economiche non possono uniformarsi alle prescrizioni del Codice, procurino di migliorarne le condizioni economiche, per la invocata restaurazione religiosa.*
15. *Ciascun Delegato regolare in ultimo procuri con ogni prudenza e diligenza, che dal servizio domestico di ogni Comunità siano eliminate le donne, sostituendole con fratelli conversi, o in assoluta mancanza di questi, con persone di sesso maschile. – Inoltre negli*

Ospedali, gestiti da religiosi, p es. Dai fratelli di S. Giovanni di Dio, siano rimossi i reparti femminili: e se ciò non si potesse per impellenti ragioni da parte delle autorità civili, si cerchi di affidarne la cura a delle Suore in modo che tra i locali delle une e degli altri siano perfetta separazione.

Tanto dovevo comunicare all'E.V. R.ma, la quale a suo tempo vorrà informare questa S. Congr. di quanto avrà fatto in proposito.

Con sensi...

Die 31 Maji 1930

De mandato E.mi Praef. Scribatur Rev.mo Nuntio Apostolico Hungariae juxta hanc minutam

24 iunii

2. Angelo Rotta nuncius kérdései Lépicier bíboroshoz, 1930. augusztus 15., N. 3660.

Eredeti, olasz, gépelt.

Rotta nuncius részletes választ ad az instrukciókra (előző dokumentum), kitérve a nehézségekre, amelyek az instrukciók át nem gondoltságát illetik, lévén hogy a generálisok nem Magyarországon élnek, hanem általában Rómában. A kiküldendő delegátus azonos rendből nevezendő ki ugyan, de más rendtartományból, amely Magyarországon kívül esik. Ezért javasolja, hogy az instrukciók 9. pontjában jelzett megoldásra: másik rendtartományból való szerzetes kinevezésére a Szerzetesi Kongregáció a Rómában lévő generálisokat kérje fel. A reformok bevezetésének ellenőrzését egy ill. két év elteltével újabb vizitátorra bízna. Véleménye szerint az instrukciók az ún. tanító rendekre lettek méretezve, más rendek esetében kevésbé alkalmazhatók. Mivel a nunciatura levéltárában a tanító rendeken kívül más vizitációs jelentések nem találhatók meg, kéri a Szerzetesi Kongregációt, hogy az apostoli vizitáció eredményeképpen életbe léptetendő változtatásokat rendenkénti felosztásban közölje. Ezenkívül fölveti, hogy a reformok egy részét, így a költőpénz kérdését, nem kellene erőltetni az idősek esetében, hanem inkább a fiatalok számára írná elő, akik most végzik tanulmányaikat, felkészülésüket.

Eminenza Reverendissima,

Ho ricevuto una settimana fa il venerato Ufficio dell'Eminenza Vostra Rev.ma in data 24 giugno, Nr. 4696/27, in cui mi dà l'incarico di provvedere all'applicazione delle sagge prescrizioni di codesta Sacra Congregazione per il riordinamento degli ordini ed Istituzioni Religiosi di Ungheria.

Ma accingendomi al lavoro ho visto sorgere difficoltà e dubbi di vario genere, su cui mi permetto di richiamare l'attenzione dell'Em. V., per riceverne quei schiarimenti e quelle norme più determinate, che mi aiutino a raggiungere meglio lo scopo.

Nell'Istruzione si legge "si crede opportuno che la stessa E.V., d'intesa con i Superiori deleghi qualche religioso pio e prudente per ciascun Ordine od Istituto, il quale allo scopo possa far mettere in esecuzione i provvedimenti che seguono.

Ora mi domando: questo religioso pio e prudente deve appartenere o no all'Ordine o Congregazione de qua?

Nell'ipotesi che debba essere un estraneo all'Ordine, credo sarà ben difficile trovare dei religiosi che accettino [/.] un compito così agradito.

Le suscettibilità, che sono naturali in ogni Congregazione Religiosa, si ecciteranno fortemente per la nomina di un estraneo ad una missione così delicata. Ciò costituerà un ostacolo ben grave all'attività del Religioso incaricato a lo metterà in una posizione molto difficile: tanto più che Egli può temere che sulla Congregazione, a cui Egli appartiene, abbiano a riversarsi per contraccolpo le animosità o malanimo con cui l'opera sua sarà circondata. Andare a prescrivere, sorvegliare, comandare in casa altrui non per modum actus, ma in modo abituale – perché queste riforme non si possono ottenere con un colpo di bacchetta magica, ma solo maturano col tempo – non è proprio piacevole e può suscitare anche un sordo ostruzionismo da rendere vana o difficilissima l'opera di chi ha assunto questa missione, ostruzionismo, a cui l'amor proprio offeso della Congregazione visitata può dare un certo colore di giustificazione per le coscienze non certo delicate di coloro che fossero avversi alla riforma.

Chi vorrà in queste circostanze pigliarsi questa gatta da pelare?
– Lo so, ad estremi mali estremi rimedi: sono però le cose al punto tal che sconsigliano di seguire la via ordinaria e gerarchica?

Ma altre difficoltà sorgono se il religioso, a cui va affidata la delicata missione, è membro della Congregazione od Ordine de quo, se deve esser scelto fra quelli che appartengono a questa [/.] Provincia.

Per quanto si dica nell'Istruzione che dovrebbe essere nominato d'intesa coi Superiori, nella realtà la sua nomina sarebbe la svalutazione del Provinciale. Si tratterebbe di un dipendente che, colla qualifica che avrebbe, difatti diventerebbe superiore – uno schiaffo in piena regola al Superiore locale. In tali circostanze questo inferiore-superiore, se pure accetta, come e con quanta efficacia possa prestarsi ad un ufficio simile non lo vedo.

Nel caso, io credo che bisognerebbe regolarsi in conformità di quanto si dice nel Nr. 9 dell'Istruzione. Un Religioso incaricato delle riforme dovrebbe venire da altra Provincia; dovrebbe venir mandato dal Generale perché d'intesa col provinciale locale lavori nel senso voluto. Questi non essendo suddito del Provinciale, sarebbe molto più libero, – non sarebbe un inferiore che viene a comandare in casa, perché come inviato dal Generale ed un suo a latere, potrebbe godere del necessario prestigio: la sua presenza non sarebbe probabilmente molto gradita al Provinciale locale, ma non sarebbe nemmeno – come nel primo caso – un suo esautoramento.

I Provinciali attuali delle Congregazioni insegnanti, quelle che sono più direttamente in causa, – sono fortunatamente, a quanto mi si dice, buoni religiosi e ben intenzionati.

Perciò io ho pensato, se non sarebbe del caso procedere in modo da non urtare le suscettibilità di nessuno con una doppia azione combinata: a Roma ed a Budapest. [/.] Codesta Sacra Congregazione dovrebbe far conoscere ai Generali dei vari Ordini o Congregazioni le decisioni prese e da attuarsi, impegnandoli ad usare della loro autorità perché i Padri Provinciali provvedano anche con quei mezzi e con quegli aiuti speciali che il Generale solo può prestare e che fossero tenuti necessari – fra i quali quello indicato dal Nro. 9.

In poi più vicino a Budapest dovrei insistere sui Provinciali per l'introduzione delle riforme richieste.

Contemporaneamente bisognerebbe, sia per mezzo dei Generali come anche per mezzo mio, avvisare i Provinciali che fra un anno o

2, o lo stesso Visitatore P. Hansen od un altro, verrebbe inviato per verificare se ed in quanto le prescrizioni date furono messe in pratica. È il mio debole parere che sottometto all'illuminata prudenza dell'Eminenza Vostra.

Mi permetto pure di osservare che le riforme da denunciare agli Ordini e Congregazioni hanno un carattere troppo generale, perché se dette riforme possono corrispondere alle necessità di alcune Congregazioni – specie quelle insegnanti – per parecchie altre sarebbero o inutili o inapplicabili.

Essendo che qui in Archivio vi è solo copia della relazione del Visitatore che riguarda le Congregazioni insegnanti, e non le altre, sarebbe necessario che codesta Sacra Congregazione indicasse – dietro l'esame della Visita Apostolica – quali osservazioni o riforme in particolare sarebbero da proporre ai Gesuiti, per es. Domenicani, Serviti, [./] Salesiani, Carmelitani ecc., che in complesso camminano bene, per non mettere tutte le Congregazioni od Ordini allo stesso livello e trattarle tutte alla stessa stregua col pericolo anche di esporsi al ridicolo.

Quanto poi alle riforme proposte, se per alcune non sarà difficile raggiungere risultati felici, per altre, come quella del peculio – credo non bisognerà pretendere troppo dagli anziani, mentre naturalmente bisognerebbe essere intransigenti cogli elementi in formazione. Con tradizioni così inveterate, se l'energia è necessaria, ci vorrà anche insieme un po di discrezione per non suscitare dei vespai.

Vostra Eminenza mi vorrà perdonare se mi sono permesso di manifestare i dubbi che mi si sono presentati alla mente alla lettura del venerato Ufficio di codesta Sacra Congregazione: essendo nuovo di questo ambiente voglio procedere con molta prudenza per evitare di fare qualche gaffe, che sarebbe poi tanto dannosa, trattandosi di una questione così importante. Vostra Eminenza nella Sua squisita bontà vorrà perdonarmi.

Chinato al bacio della Sacra Porpora, con i sensi della più profonda venerazione, mi raffermo

dell'Eminenza Vostra Reverendissima

umilissimo servo in J. C.

+Angelo Rotta Arciv. [m. p.]

Nunzio Aplico

3. Minuta Rotta nunciushoz, 1930. augusztus 25. N. 4696/27.
M.S., olasz.

A Kongregáció válaszában értesíti a nunciust, hogy az instrukciókat megküldik a generálisoknak, felkérve őket a szükséges intézkedésekre. Jövőhagyja a javaslatot az időkre vonatkozóan és jelzi, hogy a tanító rendeken kívül, a többi rendek esetében, a vizitációs jelentések általában nem számolnak be irregularitásról.

Questa S. Cong. à ben ponderato la lettera della S.V.R.ma del 15 ag. 1930, riferentisi alle istruzioni date per riordinamento della disciplina regolare negli Ordini ed Istituti religiosi di Ungheria, e trasmesse a V.S. con lettere in data 24 Giugno u.s.

Pertanto mi pregio comunicarle che questa med. S. Congreg. nel darle l'incarico di coadiuvare il riordinamento religioso in parola, non intende di gravare la med. E. V. R.ma della responsabilità da ottenersi ma solo ch'Ella adoperi un'accurata vigilanza su l'opera sia dei Religiosi deputati alla restaurazione medesima, sia dei rispettivi Provinciali, e a tale scopo potrà giovare dell'opera del R.mo Visitatore ap.lo P. Hansen o di altra persona di Sua fiducia.

Pertanto, questa S. Congr. trasmetterà copia delle istruzioni di cui sopra, ai Superiori Generali dei varii [./] Ordini e Congregazioni di Ungh. Invitandoli a deputare, d'intesa con V.E. un religioso pio e prudente, scelto de gremio [egy szó] Ordinis seu Congregationis, e possibilmente da altra provincia, il quale svolga, con discrezione e fermezza, la sua opera di restaurazione, seguendo le norme di questa S. C.

Si è detto con discrezione, perché nell'applicare alcune istruzioni – come p. es. l'abolizione del peculio da parte degli anziani, il cui accenna V.E. nella Sua lettera – deve evitare di urtare troppo gli animi per ottenere il maggior bene possibile pur mostrandosi inflessibili, rispetto allo stesso peculio, coi postulanti e neo-professi.

Riguardo in ultimo alle osservazioni o riforme da proporsi agli Istituti non insegnanti, come dice V.E. nel suo esposto, devo farle osservare, che dall'esame accurato della relazione del Visit. Aplo non risultano in generale, a carico dei medesimi, degl'inconvenienti disciplinari: solo per qualcuno si esige qualche riforma che ./ rientra nelle generali: quindi le istruzioni date potranno saggiamente applicarsi secondo i bisogni dei singoli Istituti, congrua congruis referendo.

Tanto dovevo significare all'E.V. R.ma, la quale avrà la bontà di comunicare quanto avrà fatto in proposito.

Con sensi...

4. Minuta, Körlevél 15 férfirendi általános rendfőnökökhöz (generálisokhoz), 1930. december 10, N. 4696/27.

M.S. olasz. A dátum december 10., a generálisok (így a panonhalmi főapát) válaszaiban december 18., a budapesti nuncius válaszában december 11. A körlevéltervezetben nincs említés arról, hogy a vizitátori jelentést várnák, viszont arra kitér, hogy a vizitáció az apostoli nunciussal egyetértve történjék.

A mellékelt listán a lazaristák hiányoznak (Congr. Missionum, röv.: CM)

10 Dic 1930

4696/27

Mi pregio trasmettere alla P.V. R.ma l'acclusa copia delle istruzioni, date da questa S.C. per la restaurazione della disciplina regolare negli Ordini et Istituti maschili, esistenti in Ungheria, dopo la Visita ap. la compiutasi dal R.mo P. Hansen. A tale scopo questa S. Congr. dispone che la P. V. d'accordo col suo Consiglio, e d'intesa col R.mo Mons. Nunzio Ap.lo di Ungheria, nomini un religioso più e prudente, scelto nel suo Ordine (suo Istituto) e possibilmente di altra Provincia, il quale applicando le annesse istruzioni secondo i bisogni di ciascuna casa religiosa, congrua congruis referendo, svolga la sua opera di restaurazione con discrezione e fermezza.

La P. V. R.ma intanto ne invigilerà l'operato, d'accordo con l'Ill.o e Rev.mo Mons. Nunzio Ap.lo in Budapest, per ottenere i migliori risultati possibili.

Si compiacca la med. P. V. informare questa S. C. della nomina di cui sopra.

Con sensi...

A magyarországi szerzetesrendek listája, ceruzával, m.s.

Nota degl. Ist. Religiosi di Ungheria

1. *Ord. di S. Giovanni di Dio*
2. *Ord. Cappuccini*
3. *Congreg. degli Operai Cristiani di S. Gius. Calasanzio*
4. *Ord. Piccoli Servi di Maria*
5. *Ord. Carm. Scalzi*
6. *Ord. Predicatori*
7. *Congr. Salesiani*
8. *Ord. Minori*
9. *Ord. Servi di Maria*
10. *Ord. Benedettin. Congr. Ungheria*
11. *Ord. Premostratense*
12. *Ord. Cisterciensi C.O.*
13. *Ord. Scolopi (?)*
14. *Ord. Conventuali*
15. *Ord. Gesuiti*

Borító Retro, m.s.:

**Die 10 Decembris 1930 (De mandato Rmi Secretarii) Scribatur R[e-verendissi]mo Nuntio Ap[osto]l[ic]o j[uxta] unit[am] min[utam] Et fiat exemplar istructionem huius S[sacraea] C[ongregationis] et transmit-tatur Superioribus G.libus Ordinum seu Institutionum j[uxta] notam insertam, et scribatur unicuique j[uxta] unit[am] min[utam].*

**Dátum utólag kézzel módosítva: 1931. feb. 11.*

Ceruzával:

1. *Uno dell'Ordine*
Ma era stato detto
2. *Quali Ordini*
3. *Orsenigo aveva detto*
che si faceva per meglio suo

1931

1. Guglielmo di S. Alberto, a Sarutlan Karmelita Rend generálisa La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1931. március 6. N. 4696/27.

CÍMER
CASA GENERALIZIA
DEI
CARMELITANI SCALZI
ROMA (34)
Corso d'Italia N. 38

Risposta al N° 4696/27

Eccellenza Rev.ma,

come da accordo verbale sono lieto significare a codesta S.C., che gli abusi esistenti negli Ordini religiosi d'Ungheria, ed elencati sul venerato foglio della stessa S.C. "Copia delle Istruzioni ecc..." numero sopracitato, grazie a Dio non esistono nei conventi dell' Ordine. Ciò mi risulta:

1. Da una visita generalizia eseguita accuratamente dall'attuale Provinciale di Austria, P. Ildefonso della Trasverberazione, ex Definitore Generale;
2. Da una mia visita personale nello scorso agosto 1930. dallo stesso Mons. Rot[t]a, attuale Nunzio Apostolico, espressamente interrogato, non ebbi rilievi di sorta.

In ogni modo spedisco subito copia delle "Istruzioni" al P. Provinciale d'Ungheria, ingiungendogli di fare ancora una severissima e segreta inchiesta, prendendo eventualmente e con energia, qualora vi fosse di bisogno, tutti i rimedi del caso.

Con devoto ossequio ho l'onore di professarmi della Eccellenza Vostra Reverendissima

umiliss.mo servitore

Roma, 6 marzo 1931.

Guglielmo di S. Alberto, [s. k]
Prep. Gen.

A S. Ecc. Rev.ma
Mons. V. La Puma
Segretario della
S.C. dei Religiosi

2. Marista Iskolatestvérek generálisa La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1931. március 8.

I N S T I T U T

des
Petits Frères de Marie .

Grugliasco, le 8 mars 1931

A Mgr. V. La Puma, Secrétaire de la S. C. des Religieux
16 marzo 1931

Monseigneur,

Dès la réception de la lettre N° 4696/27 que vous m'avez adressée au sujet de la visite extraordinaire, demandée par la S.C. des Religieux, pour la restauration de la discipline des Ordres religieux de Hongrie, je me suis empressé de prendre les mesures nécessaires pour y donner satisfaction.

Je puis vous annoncer déjà que nous avons choisi en Conseil notre Frère Secrétaire Général pour procéder à la visite projetée. Il se mettra en route tout de suite après Pâques et, d'accord avec Monseigneur le Nonce Apostolique de Budapest, verra sur place ce qu'il y a lieu de faire parmi nos Frères de Hongrie, d'ailleurs peu nombreux.

Daignez agréer, Monsieigneur, l'hommage de mes sentiments très respectueux.

(Fr. Diogène sup. gal.) [s. k]

Retro m.s.:

Lione, Istituto Piccoli Fratelli di Maria. Rapporti sulla visita di Delegazione alla nostra Scuola in Ungheria.

Die 9 Mai 1931. Advertatur et uniatur

3. Angelo Rotta nuncius 1931. március 21-i levele a szalézi generális-hoz Torinóba.

Gépelt, Sac. Gusmano Segret. által hitelesített másolat, 1931. március 21., ikt. sz. 5145/31.

NUNZIATURA APOSTOLICA
IN UNGHERIA
N. 5145/31

Budapest, li 21 marzo 1931.

Reverendissimo Signore,

Rispondo alla pregiata lettera della S.V.Ill.ma in data 16 marzo corrente in cui domanda il mio gradimento alla nomina del Reverendissimo D. Francesco WALLAND quale Delegato per applicare le Istruzioni della Sacra Congregazione dei Religiosi alle Case Salesiane d'Ungheria in conseguenza della Visit Apostolica del Rev.mo P. Hansen.

Mi è tropo nota la prudenza della S.V.Ill.ma perchè io possa minimamente dubitare della convenienza di affidare ufficio così delicato alla persona designata dalla S.V.Ill.ma. Venga quindi il Rev.mo P. Walland, da mia parte ne sarò lietissimo, solo che – fortunatamente – avrà poco da fare, perché, grazie a Dio, i Salesiani si comportano lodevolmente: lavorano con zelo per il bene delle anime e, per quanto mi consta, non c'è mai stato motivo per questa Nunziatura di muovere qualche lamento sulla loro condotta.

Sono lieto che mi si offra così l'opportunità di darLe questa buona testimonianza, che so farà piacere alla S.V.

Mi valgo dell'occasione per anticiparLe imiei più cordiali auguri per le feste Pasquali, mentre, raccomandandomi alle Sue preghiere ed a quelle di codesti suoi buoni Confratelli, godo raffermarmi, con isensi dell'apiù distinta stima

Di V. S. Ill.ma

Devotissimo servo in G.C.
+ANGELO ROTTA, Arciv.
Nunzio Aplico in Ungheria

È copia conforme all'originale
Torino, 24 marzo 1931.
Sac. Gusmano Segret.

4. Francesco Tomasetti szalézi generális prokurátor válaszelevele a Szerzetesi Kongregációhoz, 1931. március 26.

Közli Francesco Walland delegátus nevét.

CIMER
PROCURA GENERALE
DEI SALESIANI
Vicolo della Minerva n. 51
ROMA (117)

Lì 26 Marzo 1931

Eccellenza,

Ho l'onore di comunicare all'E.V. che il religioso, incaricato di applicare le istruzioni della S.C. dei Religiosi alle case salesiane dell'Ungheria, è il Rev.mo Don Francesco Walland e che S. E. il Nunzio Apostolico di Budapest non ha nulla da opporre a tale nomina, come risulta della qui annessa lettera, che il medesimo indirizzava al Rettor Maggiore Don Filippo Rinaldi.

Inoltre crederei opportuni per osservare che essendo le case salesiane di Ungheria di recentissima fondazione, si dovrebbe pensare più a introdurre che a ristabilire la disciplina religiosa.

*Gradisca gli ossequi di chi ha l'onore di raffermarci
Dell'E.V. Rev.ma Ill.ma*

*Um.mo Servo
Sac. Francesco Tomasetti
Proc. Gen. Dei Salesiani*

5. Bonaventura Marcani ferences generális Lépicier bíboros prefektushoz, 1931. március 26.

P. Sándor Vitál OFM, romániai tartományfőnök delegátusi kinevezése

SEGRETERIA GENERALE
DEI
FRATI MINORI
S. Antonio, Via Merulana, 124

Roma, (24) lì 26 Marzo 1931.

Em.mo Signor ALESSIO ENRICO Card. LEPICIER
Prefetto della S. Congreg. dei Religiosi
ROMA

Protocollo 2.

Eminenza Reverendissima,

In ossequio al venerato ordine impartito da cotesta S. Congregazione col foglio N# 4696/27 del 18 Dicembre u.s., ho l'onore di comunicare all'Eminenza Vostra che a compiere il delicato incarico di applicare nei conventi delle nostre due Provincie di Ungheria le Istruzioni emanate da cotesta S. Congregazione per la restaurazione della disciplina regolare neli Ordini e Istituti maschili, esistenti in Ungheria, ho nominato, d'accordo col Revmo mio Definitorio, il M. Rev. Padre VITALE SANDOR, ex-Ministro della nostra Provincia di Romania.

Con la promessa che non mancherò di invigilare perchè l'operato del Padre Sandor ottenga I migliori risultati possibili, mi prosto al bacio della S. Porpora e mi professo

Dell'Em.za Vostra Ill.ma e Rev.ma

Umil.mo dev.mo servo.

F. Bonaventura Marcani, O.F.M. [m. p.]

Min. G.le

6. Ledóchowski jezsuita generális La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1931. március 30.
gépelt, aláírt

Roma, 30 Marzo 1931

Eccellenza Reverendissima,

In conformità alla lettera del 18 dicembre 1930 (N. 4696/27) con cui l'Eccellenza Vostra Reverendissima mi trasmetteva i venerati ordini e istruzioni di codesta Sacra Congregazione per una visita da farsi ale nostre case religiose dell'Ungheria, d'accordo coi miei Padre Assistenti e dopo essermi già inteso coll'Eccellentissimo Monsignor Nunzio Apostolico di quel Regno, ho nominato Visitatore regolare di quella nostra Provincia il P. Luigi Ersin, Provinciale dell'Austria; uomo molto prudente e discreto e insieme energico e molto stimato anche da

Padri d'Ungheria, parecchi dei quali lo conoscono personalmente. Spero che egli corrisponderà pienamente alle intenzioni di codesta Sacra Congregazione.

Forse farà piacere all'Eccellenza Vostra l'intendere che l'Eccellentissimo Monsignor Nunzio d'Ungheria si mostrò lietissimo della scelta del P. Ersin e si degnò aggiungere di ritenere però che il Visitatore, "fortunatamente non avrà molto da fare" perchè, grazie a Dio, "io (dice Sua Eccellenza) non ho che a lodarmi dell'attività e zelo dei benemeriti figli di S. Ignazio, e, per quanto riguarda la disciplina, nessun lamento è venuto al mio orecchio."

Con profondo ossequio, godo professarmi
Dell'Eccellenza Vostra Reverendissima
devotissimo servo
Ledóchowski [m. p.]

A Sua Eccellenza Rev.ma
Mons. Vincenzo La Puma
Segret. d. S.C. dei Religiosi. – Roma

7. Fr. Luigi M. Tabanelli szervita rendi generális vikárius Lépiciér bíboros prefektushoz, 1931. április 25.

Eminenza Reverendissima,

In relazione alla Circolare di codesta S. Congregazione N. 4696/27, con la quale si trasmettevano le Istruzioni date per la restaurazione della disciplina regolare neli Ordini ed Istituti maschili esistenti in Ungheria, ho il piacere di informare codesta S. Congregazione che nei varii Conventi del Rettorato Provinciale Ungherese dell'Ordine nostro dei Servi di Maria la riforma fu già introdotta venticinque anni or sono dal Sup. Gen. di allora Rev.mo P. Pellegrino Stagni, e fu completata dallo scrivente nove anni or sono, in seguito anche ad istruzioni di codesta S. Congregazione, comunicate con lettera N. 3810/21, per cui ora vige in essi la perfetta vita comune e l'osservanza regolare a norma dei ss. Canoni e delle Costituzioni.

Per questo motivo l'umile sottoscritto non ha ritenuto necessario, salvo migliore avviso di codesta S. Congr., di addivenire alla nomina di un religioso che applichi le Istruzioni ora emanate.

Prostrato al bacio della sacra Porpora, lo scrivente si professa
col più profondo ossequio

Dell'Eminenza Vostra Reverendissima

Umil.mo e Dev.mo Servo

S. Marcello N. 20 A,

25 Aprile 1931.

Fr. Luigi M. Tabanelli [m. p.]

Vic. Gen.le OSM

BÉLYEGZŐ

A Sua Eminenza Rev.ma

Il Cardinale Prefetto della S. C. dei Religiosi

8. Marista Iskolatestvérek jelentése 1931. április, 1931. május 1.

INSTITUT DES PETITS FRERES DE MARIE.

RAPPORT SUR LA VISITE DES MAISONS DE HONGRIE.

(avril 1931)

L'institut des Petits Frères de Marie possède en Hongrie deux Etablissements situés, le premier à Budapest et le deuxième à Kispest, qui est la banlieu de la capitale.

KISPEST. Cet Etablissement a été fondé en 1924. C'est un orphelinat qui compte aujourd'hui 72 enfants. Il y a 4 Frères qui prennent soin des orphelins avec les ressources que fournissent soit le Gouvernement, soit la charité de la population. Les Frères n'ont aucun traitement, mais sont entretenus eux aussi pas la charité: Les enfants vont en classe à l'école publique voisine, faute de place pour installer des classes.

BUDAPEST. L'Institut ouvert une Ecole qui est à son début, puisqu'elle n'est installée que depuis le commencement de l'année scolaire dans le local qu'elle occupe. Elle avait commencé l'année précédente dans une maison qui, faute de cour était fort incommode.

Il y a là environ 60 élèves de 6 à 10 ans et 5 Frères qui leur font la classe. Une bonne moitié des enfants prennent l'Ecole le repas de midi, ce qui fournit quelques ressources à la maison, car le nombre des élèves n'est guère élevé.

.....

LA VISITE PRESCRITE PAR LA S.C. DES RELIGIEUX.

Elle a eu lieu du 9 au 15 avril et a été effectuée par le C.F. Jean'Emile, Secrétaire [./] Général, désigné à cet effet en dehors de la Province dont fait partie la Hongrie.

Aucun abus n'a été constaté vis-à-vis de la pauvreté, les Frères ayant d'ailleurs peu de ressources et ne pouvant se suffire que par la plus stricte économie.

Les vacances se passent à l'intérieur des deux maisons. Le port de l'habit religieux est constant soit au dedans soit au dehors.

Les retraites et les confessions se font régulièrement. L'horaire des exercices est celui indiqué par nos Règles, sauf quelques modifications autorisées par le C.F. Provincial.

Il a pourtant été constaté quelques irrégularités concernant la clôture. Par suite de l'insuffisance des appartements dans la maison de Kispest les personnes du dehors ont été reçues ordinairement dans la salle commune des Frères. On y remédiera en supprimant la chapelle établie dans une salle proche de l'entrée qui deviendra parloir.

De même, dans les deux maisons, des femmes ont été engagées pour la cuisine ou le soin de la propreté, un peu faute de ressources, mais l'ordre a été donné de les remplacer par des hommes, ce qui se fera incessamment, si ce n'est déjà fait.

Le Frère Délégué n'a pas manqué de se présenter à Monseigneur le Nonce dont il a suivi les avis paternels.

Les Frères ont montré la meilleure bonne volonté pour obéir en tout ce qui leur a été prescrit pour réformer les points défectueux.

Grugliasco, le 1 mai 1931

Fr. Jean Emile [m. p.]

Fr. Diogène
sup. gal.

9. Kapucinus generális La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1931. július 3.

Anton von Harsberg delegátusi kinevezése.

Curia Generalis FF. Minorum Capuccinorum

Roma, 3 Luglio 1931.

Via Boncompagni, 71

ROMA (125)

A Sua Ecc.za Rev.ma Mons. V. LA PUMA,
Segretario della S. Congr. dei Religiosi

N. 4697/27

Eccellenza Reverendissima,

In ossequio al venerato incarico datomi da questa Sacra Congregazione con lettera del 18 Dicembre 1930 (S.C.Rel. 4696/27), mi pregio notificare a V. Ecc.za, che d'intesa con S.Ecc.za il Nunzio Apostolico di Budapest e d'accordo con il Rev.mo Definitorio generale dell'Ordine, abbiamo nominato il M.R.P. Giuseppe Antonio da Harsberg, membro della Provincia regolare di Baviera, per impartire ai nostri Religiosi in Ungheria le istruzioni emanate da codesto S. Dicastero per la restaurazione della disciplina regolare in quei nostri Conventi.

Detto Religioso, che ha già incominciato a svolgere la sua opera di restaurazione, la continuerà con discrezione e fermezza fino alla completa attuazione delle disposizioni della Santa Sede.

Con distinti ossequi mi confermo

Della Ecc.za V. Rev.ma
Dev.mo nel Signore
Fr. Melchior a ... [m. p.]
Min. Gen. Cap.

10. Francesco Saverio D'Ambrosio konventuális ferences generális
prokurátor a Szerzetes Kongregáció Bíboros Prefektusához, 1931. júl. 6.
Gépelt, aláírt

PROCURA GENERALIS
TOTIUS ORDINIS
FRANCISCANORUM CONVENTUALIUM

EMINENTISSIME PRINCEPS,

Relate ad instructiones datas a Sacra Congregatione de Religiosis pro restauratione disciplinae regularis in Ordinibus et Institutis virorum in Hungaria die 18 dec. 1930 N° 4696/27 exortum est dubium circa habitum et circa modum quo restauratio disciplinae regularis perfici debeat.

Et quidem:

A) cum S. Congregatio praescribat ut “unusquisque religiosus extra domum semper et ubique deferat habitum proprium sui Ordinis vel Instituti”, quidam putant in his verbis sermonem esse non de habitu religioso proprio totius Ordinis vel Instituti, sed de habitu religioso proprio Ordinis vel Instituti in Hungaria existentis.

B) Alii vero censent instructionibus S. C. satisfactum iri, si restauratio disciplinae religiosae in Hungaria a Novitiis incipiatur et ita pedetentim totam Communitatem religiosam occupet.

Hinc infrascriptus Procurator Generalis Ordinis Fratrum Minorum Conventualium quum proximis diebus celebraturum est in Hungaria Provinciale Capitulum in quo de reformatione agetur ibidem instauranda, *de mandato Rev.mi P. Guasslig?/Guanlis? et Definitorii Gen.lis*, [utólagos beszűrés m. s. – a Szerk.] enixe rogat ut sequentia dubia auctoritative solvantur:

1) utrum habitus, quem unusquisque religiosus in Hungaria deferre debet, intelligendus sit habitus proprius Ordinis vel Instituti in Hungaria, qualis de facto in Hungaria a religiosis defertur, an potius [./.] habitus proprius totius Ordinis vel Instituti, qualis de iure deferri debet et in aliis regionibus defertur?

2) utrum restauratio disciplinae regularis in Ordinibus et Institutis viro-
rum, juxta Instructiones datas a S. C. Religiosorum, incipienda sit a Novitiis an ab omnibus religiosis?

In quorum fidem etc...

Romae die 6 Iulii 1931

Fr. Fanciscus Xav. D'Ambrosio [m. p.]

Ordinis FF. Min. Conv. Proc. Gen.lis

Retro, m.s.:

Ungheria

Conventuali

Proc. Gen.lis

Dubia circa instructiones S.C. de Relig.

datas per litteras diei 30 Dec. 1931

(N° 4696/27)

SR 5933

(5008/30)

R. 6. 7. 31.

*In Congressu diei 11 Iulii 1931 Voci Proc[uratori] G[enera]lis, quocum
comunicetur; che la restaurazione religiosa in Ungheria si estende non
solo ai novizi, ma a tutt'i religiosi; e che, riguardo all'abito religioso, il
R.mo Ministro G.le e il suo Delegato in Ungheria, si regolino secondo
prudenza, nell'esigere ciò che si può, in materia, attese le circostanze
dei luoghi.*

accessit

Et ponatur in Archivio

R. 20 Oct 31

aláírás

11. Gummarus Crets premontrei generalis apát Lépicier bíboros prefektushoz, 1931. július 7. Hubertus Noots generalis prokurátor delegátusi kinevezése.

+

Ex Abbatia Averbodiensi 7 Julii 1931.

Eminentissime ac Reverendissime Domine,

Omni qua par est veneratione notum facio Eminentiae Vestrae Reverendissimae, me de mandato mihi, qua Abbati Generali Ordinis Praemonstratensis, intimato per litteras Reverendissimi Domini La Puma, secretarii S. Congregationis Religiosorum, d.d. 18 Decembris 1930 sub n° 4696/27, designasse, de consensu mei consilii et audito Excellentissimo Nuntio Apostolico in Hungaria, ad officium applicandi omnibus Ordinibus et institutis virorum Ordinis nostri in Hungaria instructiones ab eadem S. Congregatione confectas post Visitationem Apostolicam ibidem institutam, Rev.mum Dominum Hubertum Noots, Procuratorem Generalem Ordinis nostri apud S. Sedem, utpote virum religiosum, pium ac prudentem, atque ad aliam ab hungarica provinciam Ordinis nostri pertinentem.

Maturius jam huic mandato morem gessissem, nisi morbus neurastheniae ac lassitudinis virum, quo ante aliquot menses laborare coepit praelaudatus religiosus, ejus nominationem impedivisset vel saltem retardasset.

Verum quum modo capta requie ac favente Numine, melius se habeat et spes plenae reconvalescentiae affulgeat, ejus definitivam nominationem Eminentiae Vestrae notificare me posse arbitror.

Dum omnimoda veneratione et humili observantia me profiteri glorior

Eminentiae Vestrae Reverendissimae
minumum et obsequentissimum famulum
Gummarus Crets [m. p.]
Abbas Generalis Ordinis Praem.

Eminentissimo ac Reverendissimo Domino

Cardinali Lépicier

Praefecto S. Congreg. Religiosorum

12. Smercesek Gyula OFM vizitátor jelentésének hitelesített átirata,
1931. július 25.

COPIA. Minori

5008/30

EXCELLENTISSIME AC REVERENDISSIME DOMINE !

Jam mense Majo a.c. in persona me praesentavi Excellentiae Vestrae Reverendissimae qua delegatum R.mi P. Ministri Generalis Ordinis Fratrum Minorum cui demandatum est officium “Instructiones S. Congregationis Religiosorum”, quae 18. Decembris 1930 pro restauranda ubique in Hungaria virorum religiosorum disciplina emanatae sunt in utraque Ordinis Minorum Provincia, nempe S. Joannis a Capistrano ac illa S. Mariae promulgandi illiusque singula puncta in quantum Ordinem nostrum attingunt, ad fidelem et accuratam observantiam proponendi.

Maxima cum consolatione possum referre quod ex 15 punctis, quae S. Congregatio Rel. ab omnibus viris religiosis Hungariae mandat observari, de facto jam in utraque Minoritica Provincia maxima ex parte observari.

I. Clausura in omnibus Conventibus stricte observatur, in nonnullis tamen locis dubia mihi proposita sunt, quoad clausurae limites, praesertim in hortis, qui ad respectivos conventus pertinent. In his propter quasdam difficultates locales remisi illorum locorum Superiores ad suos Ministros Provinciales, quibus ex officio incumbit limites clausurae definitive ordinandi secundum Codicem J.C. can. 597. § 3.

Pro accuratius tuenda lege clausurae in pluribus locis ordinavi in januis serae perfectae securitatis applicentur. – Quae vero lex Ecclesiae Codicis Juris can. 598 § 1 sancivit de mulieribus infra septa clausurae non admittendis in omnibus utriusque Provinciae domibus inviolabiliter observantur.

II. Vita communis perfecta, quae ante circiter 30 annos adhuc ubique desiderabatur apud religiosos in Hungaria, hodie jam in omnibus utriusque Provinciae domibus observatur. Peculii privati usus omnino eliminatus est et qui Ordini Minorum in Hungaria nomen dare volunt, ipso facto ad vitam communem adstringuntur. [./.]

III. Ad novitiatum ordinarie non admittuntur, nisi absoluto litterarum gymnasialium vel lycealium studio. In Provincia S. Joannis a Capistrano Ius Cursus introducetur. In Provincia S. Mariae secundum usum dioecesium Hungariae fere communem in 5 annis Theologiae comprehenditur etiam Philosophia. Superioribus utriusque Provinciae de novo insinuavi, ut se accomodent totaliter can. 1365 § 1.

In utraque Provincia lectores partim doctorum laurea sunt insigniti, vel lectores sunt qualificati sive generales sive provinciales.

Quoad clericorum ordinationem observantur can. 976 et can. 1365 in utraque Provincia.

IV. Fratres Minores etiam extra claustra semper deferunt habitum sui Ordinis.

V. Fratres Minores si ipsis a Superiores Majori ex causa probata et pro brevi tempore permittitur facultas visendi parentes vel cognatos ordinarie solent in aliqua domo regulari vel apud parochum loci habitare.

VI. Fratres quotannis in omnibus domibus in communi exercitiis spiritualibus vacant per octiduum. Spiritualis tamen recessus singulis mensibus ineuntibus servandus, ut introducatur Superioribus utriusque Provinciae injunxi, qui etiam tempus et modum determinent, quando et quomodo talis recessus habendus sit.

VII. Praeascriptum can. 595 § 1 n. 3 de hebdomadali confessione jam in utraque Provincia per plurimos annos in praxi observatur.

VIII. Ordinavi dein, ut ubi hoc factum non sit, in omnibus domibus conficiatur "Ordo diurnus" adjunctis loci accomodatus ac in patienti loco affigatur ab omnibus inviolabiliter observandus. In utraque Provincia jam viget ordo fere ubique aequalis.

IX. In nonnullis cellis pro habitationes religiosorum destinatus adhuc ab antiquioribus temporibus inveniuntur supellectilia, quae simplicitati ac paupertati religiosae minus conveniunt. Tenore prae[.]sentium Instructionum S. Congregationis Religiosorum pro utraque Provincia mandavi, ut ubique his usu consumptis, novis pedetentim ast simplicioribus quam primum commutentur cellarumque parietes vero, ubi hoc nondum factum sit, in posterum simpliciter tantum dealbentur. Superiorum vero Majorum vigilantiae specialiter commisi, ut occasione annuae visitationis canonicae de hoc puncto maxime sint solliciti.

X. In aliquibus locis occurrit casus, ut juvenes Tertiarii missi sint ad eleemosynas colligendas. In sensu Instructionum S. Congr. Relig. severe interdixi Superioribus localibus ne religiosos nimis juvenes tertiarios ac postulantes in posterum ad tale officium adhibeant.

XI. In provinciis Hungariae domus novitiatu existunt 3, in Provincia S. Joannis a Capistrano una pro Clericis et laicis in loco Szécsény, in Provincia vero S. Mariae una pro clericis in Bucsuszentlászló et altera pro Fratribus conversis in Andocs. – In omnibus his domibus praescripta Codicis observantur non solum quoad rectam formationem religiosam noviciorum, sed etiam circa propagationem novitiatu ac postulatus.

XII. In utraque Provinciae Fratrum Minorum studia sat bene sunt ordinata et uti a bona voluntate Superiorum sperari licet adhuc melius ordinabuntur, ita ut clericos alio mitti non erit necesse.

XIII. Hos praescriptum Fratres Minores Provinciarum Hungariae non afficit, quia gymnasia publica non habent.

XIV. In Provinciis Hungariae major pars domorum est parva ita, ut in plerisque tantum 4 vel 5 habentur sacerdotes et quia et isti pauci ordinarie in animarum cura valde occupentur, difficile possunt desideratam disciplinam debito modo strictissime observare. Ideo praedictae Provinciae, ut regularem observantiam in hisce suis domiciliis minoribus magis stabilire ac confirmare quaeant, non debent facile novas domus ac iterum parvas, quamvis ipsis novissime offerantur, suscipere quoadusque interne et externe evadant fortiores. Ac haec Superiorum attentionem necesse duxi provocare ac rem eorum maturae considerationi committere.

XV. In Conventibus Fratrum nullibi mulieres praestant famulatum, sed omnes labores domestici a Fratribus laicis peraguntur.

De caetero Ministris Provincialibus utriusque Provinciae Hungariae unam copiam “Instructionum S. Congregationis Religiosorum” ad proprias manus dedi cum expresso mandato, ut ejusdem praescripta in quantum in praxim nondum sint deducta observari per suos subditos faciant.

Quae cum Excellentiae Vestrae Reverendissimae in sensu litterarum S. Congregationis Religiosorum de dato 18. Decembris 1930 ad

Rmum P. Generalem Ordinis Fratrum Minorum datarum officiose ad
notitiam humiliter deferam, in devotissimo s. annuli osculo persevero

Budapestini die 25 Julii 1931

Excellentiae Vestrae Reverendissimae

infirmus in Xto famulus

(subscr.) fr. Julius Smersek ofm.

Prov. S. Bernardini Austrie filius

et Rmi P. Min. Glis pro hoc negotio

Delegatus.

Concordat cum originali.

Quod attestor

Romae ad S. Antonii Patavini,

die 27a Augusti 1931.

BÉLYEGZŐ

fr. Venantius Maggiano ofm [m. p.]

a Secretis Ordinis

13. F. Faustino Calvo irgalmasrendi generális perjel a Szerzetesi Kongregációhoz, megnevezi a delegátust, 1931. augusztus 10.

CÍMER

ORDO HOSPITALARIUS

S. IOANNIS DE DEO

ITALICE

Fate-Bene-Fratelli

A S. Ecc. Ill.ma e Rv.ma Monsignor
Segretario della Sacra Congregazione dei

Religiosi

R O M A

E c c e l l e n z a,

Pregiomi comunicare all'Ecc. V. che a norma delle Istruzioni impartite da codesta Sacra Congregazione dei Religiosi per ciò che riguarda la restaurazione della disciplina regolare negli Ordini ed Istituti maschili di Ungheria e secondo la rispettiva lettera accompagnatoria N° 4696/27, del 18 Dicembre 1930, col pieno consenso del Definitorio Generale, venne nominato come Delegato regolare a questo

scopo il Molto Rev. P. Narciso Babinszky, Sac. ex Provinciale della nostra Provincia di Ungheria, uomo zelante e molto prudente ben visto anche dalle Autorità Ecclesiastiche del luogo.

Colgo l'occasione di presentare all'Ecc. V. Ill.a e Rev.ma i sensi di mia profonda stima, dichiarandomi in pari tempo

Obbl.mo e Dev.mo servo

Roma, 10 Agosto 1931. BÉLYEGZŐ *F. Faustino Calvo* [m. p.]
Prior Ge. ral

14. Antonius Yglesias ferences generális delegátus Lépicier bíboros prefektushoz

Fr. Vitalis Sandor, az osztrák rendtartomány tagja delegátusi kinevezése alóli fölmentése, gyenge egészsége miatt. 1931. augusztus 27. Fr. Julius Smercssek OFM delegátusi kinevezése.

CÍMER
SEGRETERIA GENERALE
DEI
FRATI MINORI
S. Antonio
Via Merulana, 124

Em.mo D.no Alexio Henrico Card. Lépicier
Praefecto S. Congr. Religiosorum
ROMAM

Eminentissime Rev. Domine

Statim post receptam epistolam n° 4696/27 die 18a Decembris a.e. ab ista S. Congregatione datam cum Instructionibus pro restauranda ubique in Hungaria virorum religiosorum disciplina, de consensu Rmi Definitorii Generalis Ordinis tamquam Visitatorem specialem pro hac re instituimus A.R.P. Vitalem Sandor, de cuius institutione honori Nobis fuit sub die 21a Mart. [datum recte 26 martius 26, cfr. supra, n. 5.] anni currenti Eminentiam Vestram Rev.mam certiore reddere.

Brevi autem postea laudatus P. Vitalis Nobis dispensationem ab officio sibi injuncto petiit ob adversam suam valetudinem, qua concessa Nos in eius locum suffecimus. A.R.P. Julium Smercsek, Prov. Nostr. Austriacae filium.

Feliciter nunc expleto suo officio ille P. Visitor Excellētie Suae Rev.mae Nuntio Apostolico in Hungaria Legationem suam renuntiavit Nobisque suae ad Eundem relationis copiam transmisit.

Huius amplum Nobis est, Em. Princeps, in apposito folio alteram copiam Tibi porrigere, ex qua digneris informations accipere tam de [./] statu Provinciarum nostrarum in Hungaria, quam de modo quo datae Instructiones executioni mandatae sint.

Interim Nos profitemur, omni qua par est reverentia Sacram Purpuram osculantes,

Vestrae Em.tiae Ill.ae ac Rev.mae

humill.mus ac semper devotus servus

Fr. Antonius Yglesias OFM

Deleg. Glis.

15. Franciscus Janssens ciszteri generális apát vizitátori jelentése 1931. september 28., október 6.

RELATIO DE VISITATIONE

Illustrissimi et Reverendissimi

Domini Domini

FRANCISCI JANSSENS

Abbatis Generalis

Sacri ordinis cisterciensis,

quae fuit in Hungaria diebus 28 Sept. – 6 Oct. anni 1931.

CONVENTUS IN ABBATIA AD SANCTUM GOTTHARDUM (SZENTGOTTHÁRD).

Prior: P. Dr. Emericus Piszter.

I. Clausura. Clausura perfecte non nisi maximis cum impensis induci posset; ideo nunc temporis est impossibile. Clausura imperfecta, quae cellas quas habitant monachi, comprehendat (refectorio excluso) pos-

sibilis est, si patres (3) nunc in parterre habitantes in contignatione acciperent cellas ad habitandum,

II. Peculium. Pro iis, qui ante Codicem I.C. professi sunt, peculium retinendum censetur; pro professis post codicem vita communis iam introducta est.

III. Noviciatus. -

IV. Habitus. Monachus semper defert habitum proprium, exceptis cum licentia magnis itineribus, quando vestitus eius conformis est vestitui sacerdotum ab ordinario approbato.

V. Commoratio extra. Si monachus extra clausuram commoratur, hoc semper fit cum licentia superioris.

VI. Exercitia, recollectio Exercitia spiritualia hucusque quotannis 3 dies durabant. Nihil obstat, quominus 5 dies assignentur pro exercitiis. Recollectio spiritualis menstrua introduci potest legendo ad mensam et eodem die domi manendo et extra domum non deambulando.

VII. Confessio hebdomadaria: observatur.

VIII. Horarium. Conventus ad Sanctum Gotthardum nunc constat partim ex monachis in aetate valde propectis et in docendo emeritis, partim considerari licet ut magna parochia, ubi permultae sunt confessione. Ideo sufficiens videtur generale horarium tale: usque ad horam 7 1/2 omnes surgant, meditentur, missas legant postea studium, schola, parochia.

h. i-a prandium

postea recreatio, lectio, deambulatio, studium

h. 7-a chorus, Matutinum cum Laudibus

h. 8-a coena

h. 9 1/2 finis recreationis

IX. Visitator -

X. Collectae -

XI. Domus formata. Domus formata adest.

XII. Studium -

XIII. Vacationes Tempore sic dictarum vacationum (mensibus Iulii et Augusti) nihil obstat, quominus generalis licentia commorandi extra clausuram in loco a superiore approbato restringatur ad unum mensem, et ad alterum licentia specialis superioris exigatur.

XIV. Non formata domus -

XV. Feminae. Feminas, quae tamen omnino separatae sunt, eliminare ex culina, valde difficile esset, non existentibus fratribus conversis; in

servitio domestico pro cellis a monachis habitatis adsunt personae masculini sexus.

RESIDENTIA QUINQUEECCLESIENSIS (PÉCS) CUM GYMNASIO.

Superior-director: P. Dr. Albinus Kiss.

Ad I. Clausura perfecta pro tota domo non nisi maximis cum impen-
sis induci posset; ideo nunc est impossibile. Induci potest, etsi cum
aliqua difficultate, clausura imperfecta, pro duabus contignationibus,
ubi sunt cubicula monachorum, qui sunt professores gymnasii.

Ad II. Idem ac pg. 1.

Ad III. -

Ad IV. Idem ac pg. 1.

Ad V. Idem ac pg. 1.

Ad VI. Exercitia spiritualia possunt abhinc completi 6 dies, ex quibus
3 sunt dies exercitiorum discipulorum, quibus assistent etiam omnes
professore, et 3 dies pro exercitiis propriis monachorum.

Recollectio spiritualis menstrua sit in die, quum unusquisque
pro se in quodam mense eligat pro suis meditationibus et examine
conscientiae et in illa die ne deambulet.

Ad VII. Confessio hebdomadaria est pro professis post codicem usus
communis; etiam aliis omnibus valde commendatur.

Ad VIII. Occupatio circa discipulos exigit, ut omnes usque ad h. 8-am
surgant, meditentur, misas legant, a hora 8-a usque ad hora i-am
postmeridianam habentur lectiones in scholis vel praeparationes ad eas;
ab hora i-a usque ad horam 1 1/4, ergo per unam quadrantem
est devotio communis, quae constat ex lectione De Imitatione Christi,
ex litanis et parva meditatione.

Loco huius devotionis recitari potest ex Officio Canonico
Tertia, Sexta, Nona.

Postea prandium, recreatio, praeparatio ad lectiones, studium
et deambulatio.

Hora 8-a coena.

Hora 10-a finis recreationis et omnis actus communis.

Ad IX.-XV. Idem, ac pg. 2.

RESIDENTIA BAJAENSIS (BAJA) CUM GYMNASIO.

Superior-director: P. Dr. Anianus Tordai.

Ad I. Domus inhabitata a monachis ultimis mensibus transformata et aucta est etiam ratione habita clausurae, ita, ut omnia parata sunt ad introducendam clausuram perfectam.

Ad II. Idem, ac pg. 1.

Ad III. –

Ad IV. Idem, ac pg. 1.

Ad V. Idem, ac pg. 1.

Ad VI. Idem, ac pg. 2-3.

Ad VII. Idem, ac pg. 3. [./.]

Ad VIII. Idem, ac pg. 3.

Ad IX.-XV. Idem, ac pg. 2.

“BERNARDINUM” IN BUDAPEST.

(Alumnatus pro professis auditoribus in universitate).

Superior-director: P. Aurelius Küzdi.

Ad I. Clausura perfecta cum quadam non magna constructione introduci potest.

Ad II. Idem, ac pg. 1.

Ad III. Idem, ac pg. 1.

Ad IV. et V. Idem, ac pg. 1.

Ad VI. Ne cumulentur exercitia spiritualia per annum, sufficit, sit professi post ordinationem a secundo anno quotannis 5 dies in exercitiis peragunt.

Recollectio menstrua spiritualis in communi observari potest cum punctis meditationis specialis, prolongatione lectionis spiritualis ad prandium, suppressione recreationis post coenam.

Ad VII. Idem, ac pg. 3.

Ad VIII. Adest horarium strictissimum: Ab h. 5 1/2 mane usque ad h. 9 1/2 vespere.

Pro oratione matutinali potest recitari Prima, si longa videretur, meditatio abbreviari potest. – Finis diei esset recitatio Completorii. Diebus Dominicis et festis Vesperae cantari possent.

Ad IX.-XIV. Idem, ac pg. 2.

Ad XV. Cum introductione clausurae perfectae foeminae etiam e culina eliminari debent. Pro servitio adsunt personae masculini sexus. [/.]

RESIDENTIA BUDAENSIS IN BUDAPEST CUM GYMNASIO IN LOCO DISSITO, UBI TRES PATRES HABITANT.

Superior-director: Elias Bitter, abbas Claravallensis.

Ad I. In schola, ubi tres patres habitant, clausuram i[n]troducere impossibile est. Pro domo, ubi alii patres habitant, clausura eo sensu potest induci, ut foeminae (parentes discipulorum) nunquam in cubiculis recipiantur et ut in servitio cellarum et in refectorio adhibeantur personae masculini generis.

Ad II.-VIII. Idem, ac pg. 2.-3.

Ad VIII. Omnia, ut pg. 3., excepto, quod propter habitationem specialem devotio in communi non habetur, neque censetur possibilis eius introductio.

Ad IX.-XV. Idem, ac pg. 2.

RESIDENTIA ALBAREGALENSIS (SZÉKESFEHÉVÁR) CUM GYMNASIO.

Superior: p. Rudolphus Mátrai.

Ad I. Clausuram imperfectam, i.e. quae non comprehendat refectarium, introducere in prima et secunda contignatione potest, ubi omnes monachi habitare possunt, si aut reducantur habitacula ex duobus cubiculis constantia in cubacula unica, aut si numerus monachorum reducatur.

Ad II.-XIV. Idem, ac pg. 2.-3. [/.]

Ad VI. Foeminae ex servitio cubiculorum eliminantur; in culina retinendae censentur.

RESIDENTIA AGRIENSIS (EGER) CUM GYMNASIO.

Prior: P. dr. Melchior Kürti.

Ad I. Clausuram imperfectam, idest quae non comprehendat refectorium introducere in prima et secunda contignatione potest, ubi omnes monachi habitant.

Ad II.-XV. Idem, ac pg. 2-3.

ABBATIA ZIRCENSIS CUM RESIDENTIA ABBATIS ET NOVITIATU NECNON THEOLOGIA.

Ad I. Clausura perfecta iam introducta est.

Ad II. Idem, ac pg. 1.

Ad III. Quoad novitiatum, professionem et ordinationem strictissime observantur praescripta Iuris Canonici. Quoad studia philosophiae scholasticae, theologiae et cursus universitatis, qui ultimi indispensabiles sunt in docenda et educanda iuventute – solutio omnibus correspondens adhuc desideratur, sed per parallelismum partialem inter studia quaedam theologica et profana speratur.

Ad IV.-VI. Idem, ac pg. 1.

Ad VII. Idem, ac pg. 2.

Ad VIII. Horarium adest strictissimum, quod et observatur.

Ad IX.-X. -

Ad XI. In hac domo formata et loco educationis iuventutis religiosae observantur ad amussim praescriptiones Codicis.

Ad XII. -

Ad XIII. Idem, ac pg. 2.

Ad XIV. -

Ad XV. Idem, ac pg. 2.

16. Werner Adolf zirci apát levele a generális apáthoz, 1931. nov. 23., ikt. sz. 664/1931.

Ab abbate de Zirc

No. 664/1931

Illustrissime ac Reverendissime Domine,
Domine Abbas Generalis!

Pater Prior Constantinus, qui Illustritatem Vestram in visitationis via comitabatur, conscripsit relationem, de qua cum Patre Priore disseruimus.

Liceat mihi, qui circumstantiarum Ordinis et hominum peritus atque exercitatione praeditus sum, pauca ad relationem dicere.

1. Quod clausuram attinet, relatio recte constituit clausuram perfectam in pluribus conventibus et residentiis nostris non nisi maximus cum impensis induci posse ideoque nunc temporis impossibilem esse, clausuram autem imperfectam, quae cellas, quas monachi habitant, comprehendat (refectorio excluso), possibilem esse.

Iuxta meam sententiam etiam clausura imperfecta multis difficultatibus obstructa erit in Szentgotthárd et in Székesfehérvár. In Szentgotthárd ita putat relatio quaestionem clausurae solvere, ut patres tres (3) nunc in parterre habitantes in contignatione accipiant cellas ad habitandum; in Székesfehérvár vero introducere vult clausuram imperfectam, quae non comprehendit refectorium, in prima et secunda contignatione, ubi omnes monachi habitare possunt, ut aut reducantur habitacula ex duobus cubiculis constantia in cubicula unica, aut monachorum numerus reducatur.

Res vere ita se habet; sed seniores monachos, qui iam per longum tempus habebant duo cubicula, ad unicum cubiculum cogere, tristitiam parit, numerus autem monachorum pendet semper a circumstantiis et officio, quod patres in schola expectat et numerum [./] eorum per dispositionem reducere difficile erit.

Non nego clausuram perfectam in Budapest in Bernardino non magna cum constructione introduci posse. Etiam hoc verum est, quod pro servitio adsunt personae masculini sexus; ast inter eos non invenitur coquus et officio coqui virum accomodare magni sumptus est, servi vero masculini generis non libenter abluunt vasa et non libenter perficiunt opera, quae in culina apud nos feminae solent persolvere.

In aliis conventibus et residentiis facilius erit clausuram imperfectam introducere.

Totum animum tamen ad quaestionem clausurae absolvendam intendimus et nitimur clausuram in omnibus conventibus et residentiis nostris simul introducere, quia hic modus aptior videtur, iuxta principia

in relatione designata, sed propter difficultates tempus ad quaestionem solvendam peto.

Hoc etiam ideo esset necessarium, quia Cardinalis Serédi, qui Instructionibus introducendis maximam curam adhibet, optat, ut in ordinibus sic dictis docentibus (Sancti Benedicti, Cisterciensium, Praemonstratensium et Scholarum Piarum) simul et eodem modo ad effectum adducantur principia Instructionum.

Sic facilius sperari potest secundus eventus.

2. Secundo hoc precor ab Illustritate Vestra, ut in longiorem diem differantur, quae in puncto VIII. relationis continentur et de quibus in Instructionibus non fit mentio.

Relatio pro devotione communi ante meridiem, quae constat ex lectione de Imitatione Christi, ex litania et parva meditatione, ex Officio Canonico Horam Tertiam, Sextam et Nonam recitari posse dicit.

Quis Horam fratres ei, qui in gymnasiis docent, mane solent privatim recitare intra missam, cui discipuli cum professoribus suis adstant et quia plurimi ex fratribus meis ante meridiem per tres aut quattuor horas docent in schola et multa loqui debent, valde defatigantur exinde et difficile eis esset meridie Horas in choro recitare. Hoc magnum onus imponeret eis, praesertim senioribus. De hac re forsitan post nonnullos annos possumus loqui, quando numerus iuniorum vitam communem agentium augebitur. [/.]

Quod Bernardinum relatio haec dicit:

“Pro oratione matutinali potest recitari Prima; si longa videretur, meditatio abbreviari potest. Finis diei esset recitatio Completorii. Diebus Dominicis et festis Vesperae cantari possent.”

Annotans, quod non possem comprobare, si meditatio, quae optima via est efformationis vitae spiritualis iuvenum nostrorum, abbreviaretur, – apud clericos, si ipsi soli essent in Bernardino, ad effectum perducere posset recitatio Primae et Completorii. Sed ibi educantur etiam presbyteri studentes, qui una cum clericis adsunt orationi matutinali, meditationi et precibus vespertinis, quique ad Officium Divinum iam tenentur. Si autem pro precibus vespertinis recitaretur Completorium, mane autem Prima, – quando persolvunt Matutinum cum Laudibus? Nocte post Completorium somno se tradere debent, quia tota die valde occupati sunt studiis suis et quiete magnopere indigent. Ut officio suo satisfaciant, debent anticipare Matutinum iam post meridiem et sic

Completorium quotidie post Matutinum recitaretur. Hoc autem non est optandum.

Diebus festis maioribus etiam nunc cantantur Vesperae, ut in Zirc moris est. Rogo, ut ad tempus sic res maneat.

Tempore visitationis, quam vere paternam vocare possumus, et in relatione quoque Illustritas Vestra tantam prudentiam manifestavit, tali bonitate charitateque nos amplexus est, ut merito confidamus Illustritatem Vestram facturam, quae conditionibus nostris maxime accommodata sint.

Enixis precibus petimus igitur omnia Illustritatis Vestrae studia ad incolumitatem nostram conservandam. Maximi momenti est, ut S. Ordo Noster in Hungaria officiis duplicis naturae, quibus iam per centum annos sumus dediti, salvis utique legibus ecclesiasticis perfungi valeat. Status nimirum religiosorum, qui formam nunc temporis vigentem apud nos evolutione annorum longa nactus est et qui iuvenibus praecipue scholarum mediarum erudiendis inservit, est in Hungaria singularis generis et arcta amicaque cooperatione, quam fovet cum Statu, maximo emolumento est S. Matri Ecclesiae. Viri enim scholarum nostrarum pro aris et focis christianis erudiunt iuvenes tum in gymnasiis qua magistri, tum in scientiarum universitate qua professores. Si nostra memoria, cum S. Mater Ecclesia tot in [./.] regnis – sublata libertate – studiis adversis labefit, in Hungaria auctoritate summa gaudet, hic favor communis multum Ordinem nostrum iuvat in obeundis negotiis pro animarum salute susceptis, qui Ordo noster exinde magnam vim habet in sensu publico ad mentem religionis christianae excolendo. Haec omnia meritis religiosorum scholis inservientium adscribenda sunt. Singuli vero sodales Ordinum Docentium ubique: in rostris, in cura pastoralis, in actis diurnis ephemeridibusque redigendis, missionibus habendis, libris, qui in artibus, scientiis literisque versantur, studio christiano scribendis, iuvenibus academiarum ad societates christianas incitandis – sunt ferventissimi vindices S. Matris ecclesiae. Quae omnia, si habeant speciem gloriae, humiliter referantur ad maiorem Dei gloriam. Decus vero nostrum positum est illis curis, quas Deo favente semper contulimus ad dignitatem S. Matris Ecclesiae promovendam, quae vita nostra est carior.

Cognovit Illustritas Vestra causam nostram. Ab Illustritate Vestra – maximopere pro Vestra singulari humanitate prudentiaque – etiam atque etiam quaeso et peto, ut quibuscunque rebus poterit,

prospiciat et consulat rationibus nostris. Quid in hoc genere efficere possit, consilii Illustritatis Vestrae est. Nos Illustritatem Vestram, quod veniat in mentem interesse nostrum, supplices rogamus.

Ex imo corde salutans Illustritatem Vestram permaneo

Z i r c i i, die 23. Nov. 1931.

addictissimus in Christo frater
Adolphus [m. p.]
abbas.

1932

1. Giuseppe Del Buono piarista generális 1932. március 7-én (beérkezés dátuma), ikt. sz. 831 32. értesíti a Szerzetesi Kongregációt, hogy P. Giovanni Waltert, közép-európai generális asszisztenst nevezte ki delegátusnak.

M.S.

PRAEPOSITURA GENERALIS

CÍMER

CC.RR. PAUPERUM MATRIS DEI
SCHOLARUM PIARUM

N. 831 32.

(7 marzo 1932)

Roma (119), San Pantaleo
VIII Marzo 1932.

A Sua Eminenza Rev.ma

*Sig. Cardinal Prefetto della S. Congregazione
dei Religiosi.*

In ossequio al desiderio espresso dalla S. Congregazione dei Religiosi con lettere del 18 dicembre 1930, N. 4696/27. ho il dovere e l'onore di significare all'Em.V. Rev.ma che da questa Prepositura Generale delle Scuole Pie, col consenso ed approvazione dell'Eccellentissimo Mons. Nunzio Apostolico d'Ungheria, è stato nominato il Rev. P. Giovanni Walter, Assistente Gener. per le Province dell'Ordine nell'Europa Centrale, a Delegato per l'applicazione delle Istruzioni emanate da cotesta S. Congregazione per la restaurazione della disciplina regolare nella nostra provincia di Ungheria, e che il detto Padre, con la benedizione e l'incoraggiamento di S. E. il Nunzio Apostolico, ha già dato principio alla sua delicatissima missione, a vantaggio della Chiesa e a maggior profitto spirituale delle Scuole Pie, destinati a far tanto bene in Ungheria.

Prostrato al bacio della S. Porpora ho l'onore di essere e di segnarmi

BÉLYEGZŐ

alla Em. V. Rev.ma

Servo umilissimo in Cristo

Giuseppe Del Buono [m. p.]

Prep. Generale degli Scolopi

2. Rotta nuncijs fölterjesztése Lépicier bíboros prefektushoz, 1932. június 30., megküldi P. Áronffy Ferenc CM vizitátori jelentéseit, ikt. sz. 6197/32.

NONCIATURE APOSTOLIQUE

HONGRIE

N. 6197/32

Budapest, 30 Giugno 1932.

(Dísz-tér 5.)

Eminenza Reverendissima,

Finalmente il buon P. Francesco Áronffy, della Congr. della Missione, ha finita la Visita Apostolica per le Congr. Femminili a lui affidate da codesta S. Congr. Con Decr. in data 19 Luglio 1927. N. 4696/27. Essa è durata cinque anni, ha perciò perduto un pò di attualità, perchè nel frattempo parecchi abusi poterono correggersi.

Come risulta della Relazione, abusi gravi, grazie a Dio, non vi sono, ed in complesso, anche per quella poca conoscenza personale che ho potuto fare in questi due anni, le Religiose, specie quelle delle Congregazioni a carattere non locale, si comportano bene e lavorano con zelo. E certo desiderabile che anche i piccoli abusi abbiano ad essere eliminati, a ciò serviranno quelle saggie norme che codesta S. Congr. crederà eventualmente di dover suggerire o prescrivere.

Chinato al bacio della Sacra Porpora coi sensi della più profonda venerazione mi pregi[o] raffermarmi

dell'Eminenza Vostra Reverendissima

umilissimo servo in J. C.

+*Angelo Rotta Arciv.* [m. p.]

Nunzio Aplico

A Sua Eminenza Reverendissima

Il Signor Cardinale ALESSIO ENRICO M. LÉPICIER

Prefetto d. S. Congregazione dei Religiosi

CITTÀ DEL VATICANO.

3. Lazzaro d'Arbonne kapucinus generális prokurátor La Puma érseknek, a Szerzetesi Kongregáció titkárának, 1932. július 3. megküldi Josef von Harsberg delegátus jelentéseit.

CURIA GENLIS FF.MM.CAPUCCINORUM S.C.R. N. 4696/27
OFFICIUM PROCURAE
Via Boncompagni 71
ROMA

Eccellenza Reverendissima,

Come è già stato notificato all'Eccellenza Vostra, con lettera del 3 Luglio 1931, il Rev.mo P. Ministro generale dell'Ordine, in ossequio al venerato incarico ricevuto da cotesta S. Congregazione con lettera del 18 Dicembre 1930 (S.C.R. 4696/28), delegò d'intesa con Sua Ecc.za Rev.ma il Nunzio Apostolico di Budapest e del Rev.mo Definitorio generale, quale Visitatore, presso i nostri Religiosi residenti in Ungheria, il M.R.P. Giuseppe da Harsberg, membro della regolare Provincia di Baviera.

Ora, avendo il suddetto Religioso compiuto con ogni cura possibile, il ricevuto incarico, come risulta dalle sue due relazioni qui allegate, mi faccio un dovere di riferirne all'Eccellenza Vostra, notando con vera compiacenza, come le istruzioni emanate da cotesto S. Dicastero per la restaurazione della disciplina regolare in quei nostri Conventi, siano state con la possibile esattezza seguite e rese pratiche.

Di più mi pregio notificarle che lo stesso Rev.mo P. Ministro generale, d'accordo col suo Definitorio, acciocchè i desideri espressi [./] si dalla S. Sede siano pienamente e costantemente eseguiti, ha mantenuto il suddetto M.R.P. Giuseppe da Harsberg Visitatore generale permanente "ad proximum triennium", presso quei nostri Religiosi in Ungheria, con incarico di portarsi presso di essi, almeno due volte all'anno e di curare soprattutto la formazione dei novizi e dei giovani Chierici.

Colgo volentieri quest'occasione per professarmi con ogni ossequio

di Vostra Eccellenza Reverendissima

Roma, lì 3 Luglio 1932

devotissimo ed umilissimo servo
Fr. Lazzaro d'Arbonne [m. p.]
Proc. Gen.le

A Sua Eccellenza Rev.ma Mons. V. LA PUMA
Segretario della S. Congregazione dei Religiosi
R o m a

Retro m.s.:

Ungheria

Visita apostolica

(5008/30) SR 5933

4696/27

Die 7 Julii 1932

Scribatur Rev.mo P. Ministro Gli O.M. Cap. juxta mentem (La S. C. ha esaminato attentamente la Relazione del Visitatore Delegato per l'Ungheria. Gode e si congratula con i Superiori dell'essatezza con la quale sono state eseguite e rese pratiche le Istruzioni emanate dalla S. Congr. per la restaurazione della disciplina regolare dei conventi d'Ungheria. Approva poi il provvedimento di mantenere presso quei Religiosi il Visitatore ad proximum triennium al fine di curare che siano pienamente e costantemente messe in atto, specialmente per la formazione dei Chierici, le prescrizioni impartite.)

27 d. kézjegy

29-7-32

Két vizitátori jelentés, 1931. június 20. és 1932. május 8. Mindkettő másolat, gépelt.

P r i m a R e l a z i o n e
del P. Visitatore Generale
20 Giugno 1931.

Reverendissime Pater Minister Generalis!

Obsecundans Rev.mae Paternitatis Vestrae mandato de die 16. m. Aprilis, quo ego Visitator Generalis pro domibus nostris Hungariae delegabar, die 26. Aprilis in Hungariam perrexí et die 27. h.m. in Conventum Budapestiensem perveni. Altero die cum Ill.mo ac Rev.mo Domino Nuntio Apostolico Budapestiensi locutus sum. Tunc incepti visitationem primo in conventu Budapestiensi, secundo in Maria-Bes-

nyoe, tertio in Mór et ultimo in Tata Tovaros. Ubique cum caritate et reverentia exceptus sum. In unoquoque conventu familiae “S. Congregationis Religiosorum instructiones ad renovandam disciplinam in conventibus et institutis pro viris in Hungaria” notificavi. Cum omnibus religiosis excepto Fratre Ivone Laico, qui tunc ad eleemosynam petendam extra conventum Tatensem debebat et revocari nequebat, locutus sum. Post religiosorum auscultationem domos et vitam claustralem inspiebam. De omnibus, quae observabam. Paternitati Vestrae Reverendissimae reverenter refero.

I. – C l a u s u r a in nullo conventu adhuc plene custodiebatur.

In conventu Budapestiensi quotidie puella lac in culinam afferabat, ibique mulieres pauperes cibos quaerebant. Mulier lintheamina lavans in claustrum ingredi poterat. Quia ascensus in dormitorium non erat praeclusus, personae alterius sexus usque ad dormitorium ascendere poterant.

In conventu Maria-Besnyoe, ubi est Novitiatus, non raro mulieres veniebant in culinam et ibique laborabant. Unicus fons prope ecclesiam pluribus millibus peregrinorum diebus festivis leviter est exhaustus. Peregrini, viri et mulieres, tunc ad fontem in claustris portis in Conventum producentibus non clausis veniebant. [/.]

In Mór comitissae Lamberg ac aliis mulieribus a superioribus concessum erat Missae assistere in oratorio superiori prope dormitorium. Nunc autem comitissa de iure suo per litteras cessit et visitabit in futuro oratorium in plano extra clausuram. Vineam intra muros conventus colunt viri et mulieres. Hac occasione veniebant personae alterius sexus usque ad culinam. Ad meliorem intelligentiam affingo litteris meis imaginem situs conventus Mór.

In Tata Tovaros erat adhuc nulla fere clausura. Personae alterius sexus veniebant in culinam, horto, lavabant coxationem ante cellas dormitorii, visitabant locum discretum in conventu. Cantrices, quae in ecclesia cantant, ascendebant in chorum canentium non per scalam rotundam, quae ducit ex ecclesia in chorum canentium, sed ibant per dormitorium. Comitissa Esterhazy, uxor patroni ecclesiae et conventus, sacrificio assistit in oratorio superiori iuxta dormitorium. Etiam bonorum comitis Esterhazy administrator pro uxore et filia ius in illud oratorium sibi vindicat.

In conventu Budapestiensi clausura nunc est stabilita. Porta, per quam mulier linteamina lavans in conventum introire poterat, saxis est occlusa. Per novam portam personae alterius sexus in locutorium introire possunt extra clausuram.

In Maria Besnyoe ad breve indulgeri debet, quod diebus festivis tempore peregrinationum deficiente aqua in fonte publico etiam mulieres veniunt in hortum claustralem sed portis in conventum producentibus occlusis. Gubernium autem R.P. Guardiano promisit, ante ecclesiam novum puteum fossum iri.

In Mor povisorio tantummodo disposui, ut prorsus mulieribus iuxta refectorium ingredi non liceat. Ad vitanda autem scandala necessarium esset, ut personae alterius sexus prohiberentur in vinea maiore laborare. Brevi tempore antea frater laicus cum muliere vagante fornicatus est.

In Tata Tovaros persona alterius sexus locutorium per novam portam extra clausuram intrabunt. Diebus autem festivis, quia ecclesia pro 5000 fidelibus est insufficiens, usque ad eius amplificationem indulgeri debet, ut fideles utriusque sexus per portam in chorum [/.] in plano situm ingredi possint sed portis in conventum ducentibus clausis. Cantrices prohibentur per dormitorium chorum intrare, sed ascendent ex ecclesia per scalam rotundam.

Existit autem hoc loco quaestio subdifficilis, num etiam uxori et filiae administratoris comitis Esterhazy permittatur diebus festivis oratorium patroni ecclesiae in dormitorium visitare. In hoc casu timendum est, ne in posterum haec licentia etiam ad alias mulieres iterum extendatur. Administratori de hoc me interroganti tantum promisi, hoc dubium Paternitati Vestrae Rev.mae arbitrio me permissurum.

II. – In omnibus conventibus v i t a c o m m u n i s est inducta. Religiosi non habent peculium. Pauci eorum autem contra paupertatem deliquerunt. R. P. Isaurus retinebat donum alicuius amici (30 Pengoe). Post auscultationem autem pecuniam statim R. P. Guardiano tradidit. Quatuor Fratres laici pecunia, quam a benefactoribus acceperant, sine licentia superioris vestimenta, tabacum etc. sibi comparaverunt.

III. – Adhuc fratres clerici iam ante h u m a n i t a t i s maturitatem recipiebantur et post Professionem studia humaniora absoluebant. In posterum autem iuvenes ut Tertiarii Gymnasium visitabunt et studiis humanitatis perfectis in Novitiatum admittentur.

IV. – In nullo conventu aliquis Religiosus e conventu egressus est in vestibus civilibus excepto tempore Bolschevistarum. Quoad vestimenta autem non servantur praescripta Regulae ac Constitutionum et usu Ordinis. Non est eorum uniformitas in colore habitus. Fere omnes patres et fratres portant galerum, tibias ex panno, quae circa 10 cm. habitum superant, et interna vestimenta ex lino. Plurimi etiam in conventu portant calceamenta. Nonnulli patres et fratres laici tempore frigido thoracem laneum super habitum gestant. Cum iam in ordinationibus et decisionibus a Rev.mo Ministro Generali P. Pacifico a Seiano pro Provincia fratrum Minorum Capuccinorum Austriaca-Hungarica anno 1911 hi abusus condemnati essent, nunc tempus esse reor, hos penitus abolendi. Sine aut Paternitatis Vestrae [./.] Rev.mae speciali mandato de hoc disponere nolui. Etsi haec mutatio multas difficultates secum ferat, cum omnes Patres et Fratres sint bonae voluntatis, illa possibilis erit. De colore et qualitate panni iam dispositum est. Fabrica Budapestiensis pro omnibus conventibus pannum eiusdem coloris et qualitatis confert.

V. – In omnibus conventibus Patres, in Tata Tovaros etiam Fratres laici, ter vel quater per annum ab amicis ad coenam invitantur. Bini vel trini hora octava vespertina egrediuntur et revertuntur hora decima vel undecima cum dimidia. (In uno casu etiam duo fratres laici conventus Tatensis hora decima cum dimidia a coena in conventum reversi sunt). In hac occasione R. P. Benvenutus (tunc in conventu Mor) cum fratribus in conventum renuit reverti et mane diei sequentis in aliqua domo infami inventus est.

VI. – Exercitia spiritualia singulis annis in omnibus conventibus quidem habentur, sed fratri coquo e ianitori non multum proderant, qua etiam exercitiorum tempore munere suo fungi debebant. Disposui, ut in posterum tempore exercitiorum coquus et ianitor a munere suo sint liberi et fratres ex aliis conventibus in locum eorum substituantur. In omnibus domibus saltem pars Officii divini in Choro digne persolvitur. Etiam religiosos tepidos sacrificium Missae devote celebrantes vidi. Recollectio menstrualis et examen particulare omnibus erat terra incognita. Haec duo exercitia in horarium sunt recepta.

VII. – Fratres clerici et laici confitenter per hebdomadam, nonnulli autem patres differunt sacramentum poenitentiae in hebdomadam alteram vel tertiam. Aliquis patrum prius per septem annos numquam sacramentaliter confessus est.

VIII. – A Definitorio anno 1927 h o r a r i u m pro omnibus domibus datum est, quia autem non pro omnibus conventibus aequaliter aptum erat, non perfecte custodiebatur. Plures patres precibus matutinis (Litaniis omnium sanctorum et meditationi) non intersunt. In conventu Tata Tovaros ne unus quidem Patrum his exercitiis interest. Etiam precibus vespertinis nonnulli Patres non intersunt. Excusant [./] negligentiam suam his verbis: “Ego bene non valeo” seu “sum catechista, habeo multos labores.”

IX. – D o m u s et e c c l e s i a e sunt vere p a u p e r e s. At occasione Sancti Emerici jubilaei magistratus Budapestiensis ecclesiam nimis magnifice restauravit. Bibliothecae in omnibus conventibus sunt inordinatae et ad praesentem scientiae inprimis theologiae statum non accomodatae. Nimius usus privatus librorum adhuc perdurat. Nonnulli patres plurimos libros in cella sua retinent. In conventu Budapestiensi bibliotheca in aedificio alio exstructa invenitur, quare patres illa numquam utuntur et unusquisque libros suos habet. Hic abusus amotus est. Bibliotheca transferetur in conventum et plurimi libri patrum ibidem collocabuntur.

X. – C o l l e c t a e e l e e m o s y n a r u m p.t. fiunt per fratres sollemniter professos.

XI. – N o v i t i o r u m m a g i s t e r magno cum zelo i n s t r u i t n o v i t i o s et edidit in lingua latina scholam seraphicam seu instructionem novitiorum. In hoc autem libello frustra quaerimus instructionem super Regula et Constitutionibus. Etiam in aliis conventibus fratres clerici et laici de doctrina christiana quidem, non autem super Regula et Constitutionibus instruuntur, quamobrem plurimi defectus fiunt ex ignorantia. De hoc autem excipere volo conventum Budapestiensem, ubi R. P. Bartholomaeus et c l e r i c o s et l a i c o s o p t i m e i n s t r u i t secundum librum Rev.mi P. Zenonis ab Ufering, “Explanatio S. Regulae”. – R. P. Timotheus libellum R. P. Engelberti a Scheyern “Geistliche Schule für Laienbrüder”, in quo breviter S. Regula et Constitutiones explanantur, in linguam Hungaricam tradet, ut iuvenes legendo in S. Regula melius se instruere possint. Veteres fratres laici adhuc instructiones fugiebant, nunc autem et ipsi obligati sunt interesse. De superioribus provincialibus quaerimonium habeo, quia in c o n f e s s a r i o s tam novitio-

rum in Maria Besnyoe, quam fratrum clericorum in Tata Tovaros duos patres elegerunt R. P. Isaurum et R. P. Rogerium, qui non sunt ad officium idonei, quique ideo removendi sunt. [/.]

In a d m i t t e n d o n o v i t i o s a d p r o f e s s i o n e m Superiores non semper legitime agebant; quare etiam in hac re maxime cavendum erit, ut praescripta sive Codicis iuris canonici, sive Constitutionum Ordinis adamussim serventur.

XII. – Cleric p h i l o s o p h i a m e t t h e o l o g i a m studentes Universitatem Budapestiensem visitant. R. P. Bartholomaeus est illorum magister, qui magno cum studio illis se dedit.

Seminarium seraphicum in Tata Tovaros Ordini nostro duos tantum patres adhuc dedit. Eius insufficiens administratio mihi videtur causa huius sterilitatis esse. R.P.Desiderius autem, praesens praefectus, qui cum R. P. Bartholomaeo inter Patres iuvenes eminet, e Seminario plures Capuccinos exituros sperare nos permittit.

R. P. Rector Gymnasii Piaristarum Tatae Tovaros mihi dixit inter studentes eminere Fratrem clericum Tiburtium. Quia iam humaniora studia absolvet et vota sollemnia emittet, pius quoque religiosus est, Paternitati Vestrae Rev.mae illum ad cooptandum in Collegium nostrum internationale reverenter commendo.

Occasione sacrae visitationis in domibus Hungariae in omnibus Religiosis bonam voluntatem non autem semper firmam inveni: “Nobis deest, – aliquis Pater recte mihi dixit – firma voluntas, qui regat nos”. – Quamobrem necesse est, domos illas per aliquos annos observare et nonnumquam visitare; tunc disciplina religiosa ibi paulatim firmabitur et Deo Optimo Maximo adiuvante e quatuor domibus Provincia florescens increscat.

Omni qua par est reverentia et cultu
Reverendissimae Paternitatis Vestrae
obedientissimus in Christo filius

(sign.) Fr. Josephus Antonius ab Harsberg, O.M.Cap.
Visitor Generalis.

Vetoettingae, die 20 Iunii 1931.

SECONDA RELAZIONE
del P. Visitatore Generale
Altoetting, die 8 maii 1932.

Reverendissime Pater Minister Generalis,

Mense Aprili conventus Hungarienses tertio visitavi ad cognoscendum, quomodo ibi S.C.Relig. instructiones ad renovandam disciplinam exercentur. De observationibus meis Paternitati Vestrae Colendissimae omni cum reverentia refero.

1. Lex clausurae papalis in omnibus conventibus nostris nunc custoditur. Pro conventu Morensi limites clausurae secundum Paternitatis Vestrae litteras de die 3 Iulii 1931 circumscriptae sunt.

2. Fratres nostri peculium non habent, sed omnes vitam communem observant.

3. Alumni nostri uti tertiarii studia humaniora in gymnasio Tatensi absolvunt et tunc in novitiatum recipiuntur. Fratres clerici Philosophiam et Theologiam in Universitate Budapestensi audiunt.

4. Quod attinet vestimenta fratrum praecepta S. Regulae et Constitutionum ab omnibus fere observantur. Dolendum est, quod A.R.P. Camillus, Definitor et Guardianus in conventu Budapestiensi et R.P.Lucas extra clausuram super habitum tegumentum portant. Nonnulli patres adhuc utuntur galero.

5. Abusus hora serotina extra conventum ad cenam saecularium accedendi, qui nuncusque in conventu Morensi vigeat, penitus amotus est.

6. Exercitia spiritualia quotannis et recollectio omnibus mensibus ab omnibus coluntur.

Etsi sine dubio vita religiosa in conventibus Hungariae paulatim efflorescit, attamen timendum est, ne sine custodia Superiorum Maiorum pristinus status revertatur, quapropter Paternitas Vestra [./.] Reverendissima per Commissarium Generalem providere dignetur.

Omni qua par est reverentia ac cultu

Reverendissimae Paternitati Vestrae

obedientissimus in Christo filius

(Sig.)

Fr. Iosephus Antonius ab Harsberg

Visitator Generalis.

4. Ledóchowski jezsuita generális Lépicier bíboros prefektushoz, 1932. július 17.

Eminenza Reverendissima,

In conformità ai venerati ordini impartiti da codesta Sacra Congregazione in data 18 dicembre 1930 circa una speciale Visita regolare da farsi alle nostre case di Ungheria, come in pari tempo era disposto per tutte le altre case religiose, il P. Pietro Willekens, olandese, uomo molto retto e prudente, ha visitato diligentemente in mio nome, secondo le Istruzioni di codesta Sacra Congregazione, quella nostra religiosa Provincia, dall'ottobre dell'anno scorso al maggio di quest'anno. La Visita venne fatta con grande cura e, come so da varie lettere anche dei Padri più gravi, ha lasciato ottima impressione in tutti con solida speranza di grande frutto spirituale.

Trasmetto all'Eminenza Vostra Reverendissima la breve Relazione del P. Visitatore, con le risposte ai singoli punti delle Istruzioni sopra accennate.

Se mai la Sacra Congregazione desiderasse ulteriori e più ampie informazioni, siamo sempre, com'è di dovere, a disposizione per tutto quello che ci verrà richiesto.

Chinato al bacio della sacra Porpora, con profonda venerazione godo professarmi

Dell'Eminenza Vostra Reverendissima
devotissimo servo
Ledóchowski [s. k]

A Sua Eminenza Rev.ma

Il Signor Cardinale Alessio Enrico M. Lépicier

Prefetto d. S. Congregazione dei Religiosi – Roma.

5. P. Willekens SJ jelentései a jezsuiták vizitációjáról 1932. június 19.

Relatio de Visitatione

Provinciae Hungariae Societatis Jesu

habita juxta mandatum S. Congr. de Rel. 18-XII-1930 a Patre P. Willekens Prov. Neerlandicae S.J. a die 8 Oct. 1931 ad diem 13 Maii 1932.

De vita religiosa in Provincia Hungariae Societatis Jesu, speciatim de punctis propositis in “Instruzioni date dalla S. C. dei Religiosi per la restaurazione della disciplina regolare negli Ordini ed Istituti Maschili esistenti in Ungheria”, sequentia esse dicenda comperi:

- ad 1-2: Quae de clausura observanda, de peculio non habendo ac de vita communi colenda, praescribuntur, in vigore sunt.
- ad 3. Solebant candidati plerique admitti post scholam Vm vel VIm gymnasii; qui tamen post prima vota emissa, antequam cursum philosophicum inciperent, studia gymnasialia absolvebant. In posterum vero admissio ad Novitiatum regulariter non fiet nisi post studia gymnasialia absoluta. – Cursus philosophicus est trium annorum. – Ordinationes sacrae Clericorum fiunt juxta Canones, ratione habita rescripti S.C. de Religiosis 8 Nov. 1927 et facultatis a Summo Pontifice concessa 7 Maii 1922.
- ad 4. In habitu generatim sese accommodant religiosi, juxta regulam sui Ordinis, ad usum approbatum sacerdotum loci in quo degunt, et in eo induendo observant legem Ecclesiae.
- ad 5. Debita severitas observatur ne concedatur ulla commoratio extra domum religiosam nisi ob rationem proportionate gravem.
- ad 6-7. Ut exercitia spiritualia quotannis ab omnibus per octo saltem continuos dies obeantur, speciatim invigilant Superiores. – Praxis recollectionis menstruae, initio mensis obeundae, et Confessionis sacramentalis saltem semel in hebdomada instituendae, servantur.
- ad 8. Ordo diurnus pro Communitate singulis in domibus statutus fixusque est.
- ad 9. Visitatio singularum domorum quotannis instituitur a Patre Provinciali, qui de earum statu spirituali ad A.R.P. Generalem referat. Insuper paupertatem et spiritum religiosum contra saecularem spiritum defendunt informationes, quas juxta Constitutiones ad Curiam generalitiam mittunt tum Provinciae, tum domorum Consultores.
- ad 10. Nulla fit mendicatio ostiatim.
- ad 11. Quae Codex praescribit ad rectam Novitiorum formationem religiosam, in honore sunt. – Quad prorogationem Novitiatus proceditur juxta mentem Codicis et Ordinis firma privilegia; quoad prorogationem postulatus servatur praescriptum Codicis.
- ad 12. Pro studiis philosophicis suorum Scholasticorum Provincia habet proprium cursum rite institutum trium annorum in urbe

Szeged; pro studiis autem theologicis plerique Scholastici mittuntur ad Facultatem theologicam Universitatis Oenipontanae; pauci autem sequuntur, partim cursum theologicum quem Patres Societatis Jesu tradunt in Seminario Szegedinensi, partim cursum proprium rite constitutum, qui traditur in Collegio Societatis Szegedinensi.

- ad 13. Ne erectio novae Scholae sive Gymnasii fiat cum damno spiritus religiosi, praecavetur inter alia ex eo, quod, juxta Constitutiones, fieri nequeat nisi cum approbatione Praepositi Generalis. – Vacationes tam quoad durationem quam quoad modum eis utendi, iisdem regulis reguntur in Hungari, ac in aliis Ordinis provinciis.
- ad 14. Societas Jesu in Hungaria habet sex domus formatas et unam tantum Residentiam recentiore non formatam.
- ad 15. Quum Fratres Coadjutores temporales numerosiores in Hungaria habeantur quam in aliis Societatis Jesu provinciis, et inde a novitiatu ad servitia domestica praestanta praeparentur, facile providetur officiis domesticis necessariis.

Neomagi (in Hollandia), 19 Junii 1932.

Quod testor,

P. Willekens S.J. [m. p.]

Visit. Prov. Hung.

1933

1. Fr. Lazzaro di Arbonne kapucinus generális prokurátor a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1933. július 11-én

Gépelt, eredeti, kézzel aláírt. Útlevélkérelem a vizitátor számára.

Roma, li 11 Luglio 1933.

n.n. 4696/27
5008/30

Eccellenza Reverendissima,

L'infra scritto Procuratore generale dei Frati Minori Cappuccini umilmente prega di voler rilasciare al M.R.P. Giuseppe Antonio da Harsberg (al sec. Hessler Carlo) una raccomandazione per la Segreteria di Stato di S.S., onde egli possa ottenere da quel S. Dicastero un foglio di lasciapassare che gli è necessario, data l'attuale situazione politica della Germania, per recarsi in Ungheria, nella sua nota qualità di Visitatore generale permanente presso quei nostri Religiosi.

Che della grazia...

La domanda per il suddetto foglio di lasciapassare di trova già in corso presso la Segreteria di Stato di S.S.; però essa, secondo la prassi ivi seguita, non potrà essere esaudita senza la chiesa raccomandazione di codesto S. Dicastero, come ebbe a dichiarare S.E. Mons. Ottaviani Alfredo, Sostituto.

Mi permetto di far notare che il suddetto P. Giuseppe Antonio da Harsberg, attualmente in Italia (Roma – Assisi...), fu designato Visitatore generale presso i nostri Religiosi d'Ungheria, dietro preciso incarico di codesta S. Congregazione (n. 4696/27) e ch'egli, avendo assai

./.

A Sua Ecc.(za Rev)ma
Monsignor VINCENZO LA PUMA
Segretario della S.C.Rel.

R o m a

lodevolmente e con frutti soddisfacenti compiuto l'incarico affidatogli, fu, coll'autorizzazione di codesto stesso S. Dicastero (n. 5008/30) con-

fermato in permanenza nella sua missione, onde non fossero compromessi i buoni risultati ottenuti.

Egli poi avrebbe attualmente bisogno di un foglio di lasciapassare della Città del Vaticano, perchè, attese alcune informazioni pervenuteci in via privata, sulle attuali condizioni politiche della Germania, gli potrebbero essere mosse delle difficoltà nell'atto di varcare la frontiera di quello Stato, sia rientrando ora di ritorno dall'Italia, sia uscendo per recarsi prossimamente in Ungheria.

Mentre la prego gradire il mio sincero ringraziamento e devoto ossequio, mi onoro di raffermarmi

dell'Ecc.(za Vostra Rev)ma
devotissimo

Fr. Lazzaro di Arbonne [m. p.]
Procuratore e Commissario
generale

2. Minuta, Szerzetesi Kongregáció Alfredo Ottaviani érsekhez, az Államtitkárság szubsztitútusához, 1933. július 12.

Gévelt. Támogatás az útlevélkérelemhez.

4696/27

Roma, 12 luglio 1933

Eccellenza Ill.ma e Rev.ma,

Mi pregio di significare all'E.V. Rev.ma, che da parte di questa S. Congregazione dei Religiosi, nulla osta, che si rilasci al P. Giuseppe Antonio da Harsberg, al secolo Hessler Carlo, il Lasciapassare per recarsi in Ungheria, nella sua qualità di Visitatore Generale permanente presso i Religiosi Cappuccini dell'Ungheria.

Con sensi di distinta stima mi professo

Dell'E.V.Ill.ma e Rev.ma

Dev.mo servo

A Sua Eccellenza Ill.ma e Rev.ma

Mons. Alfredo Ottaviani

Sostituto per gli Affari (Ordinari)

Segreteria di Stato di S.S.

3. Hubertus Noots premontrei delegátus Lépicier bíboros prefektushoz, 1933. július 27.

M.S. Delegátusi felhatalmazásának (fakultásának) részletei felől érdeklődik. Úgy értendő-e feladata, mint Hansen apostoli vizitátor fakultásainak meghosszabbítása.

Eminenza Rev.ma,

Come seguito alla Visita apostolica delle case religiose di Ungheria fatte dal rev.mo Padre Hansen (Prot. 4696/27), la S. Congregazione dei Religiosi ordinò ai Rev.mi Superiori Generali di nominare un religioso incaricato di eseguire la riforma delle proprie case ungheresi secondo le istruzioni emanate dalla S. Congregazione.

A tale ufficio l'umile sottoscritto fu designato dal Rev.mo Abate Generale per l'Ordine Premonstratense.

Ora mi permetto di domandare all'Eminenza Vostra Rev.a di quale autorità gode l'incaricato, a cioè se ha le facoltà di Visitatore Apostolico per fare la sua opera, essendo questa la prolungazione del mandato del Rev.mo Padre Hansen.

Sua Eminenza Rev.ma

Il Cardinale A. Lépicier

Prefetto della S. Congregazione
di Religiosi.

./.

Viste le speciali condizioni dell'Ungheria è oltro importante per la riuscita dell'ardua impresa che il delegato abbia una grande autorità dalla parte della S. Sede.

Prostrato al bacio della S. Porpora e con sensi di profonda venerazione mi onoro di confermami

all'Eminenza Vostra Revma.
um.mo, obb.mo servitore
Hub. Noots [m. p.]
ab. Proc. gen. v. Praemostr.

4. Minuta Nootsnak válasz, kézirat, majd gépelt, 1933. augusztus 10. ikt. sz. 4696/27.

Kézirat tervzet a Szerzetesi Kongregáció érsek titkára A/6 méretű kártyájának elő- és hátoldalán. Válaszolva a kérdésre pontosítja, hogy személyében ő maga a generális apát delegátusa, és a Szerzetesi Kongregáció kifejezett mandátuma értelmében felhatalmazása van mindarra, amit a Kongregáció előírt az apostoli vizitációra.

Rev.mo Padre,

La P. V. Rev.ma nel comunicare a questa S. Congregazione la delegazione avuta dal suo Rev.mo Padre Generale per eseguire le prescrizioni di questa medesima S. Congregazione sulla riforma delle Case Ungheresi del suo Ordine, ci chiede quali siano le sue attribuzioni al riguardo.

Tengo a dichiararle che, nel caso, la P. V. Rev.ma è Delegato dal Rev.mo P. Generale, e ciò in forza di un espresso mandato di questa S. Congregazione, con tutti i poteri necessari per mettere in atto quanto la medesima S. Congregazione prescrisse dopo la Visita Apostolica delle Case religiose di Ungheria.

Non credo, pertanto, necessario alcun'altra spiegazione o autorizzazione particolare, e, valendomi dell'incontro, con sensi di distinta stima mi professo

Della P.V.Rev.ma

Dev.mo servo

Rev.mo P. Abbate P. Uberto Noots O.P.
Abbaye de Tongerlo (An[v]ers)

B E L G I O

1. Hubertus Noots premontrei prokurátor és vizitátor jelentése, 1935. ápr. 15.

Gépelt, aláírt

Hubertus NOOTS, Abbas Procurator Generalis Ordinis Praemonstratensis, ad pedes S. V. provolutus, humiliter exponit:

Humilis Orator a R.mo Abbate Generali Ordinis constitutus fuit Delegatus ad reformandam disciplinam monasteriorum Ordinis in Hungaria, juxta litteras S. Congregationis Religiosorum diei 18 Dec 1930 (Prot. 4696/27), atque nuper ex mandato S. Sedis deponere debuit Abbatem Csornensem in ista regione. Multum autem interest ut tamquam successor eligatur religiosus qui revere aptus sit ad officium abbatiale et voluntatem firmam habet reformandi disciplinam regularem juxta praescripta S. Sedis. Quapropter humiliter implorat Orator ut tamquam Delegatus pro Reformatione in Hungaria accipiat mandatum capitulum Csornensem convocandi atque electione praesidendi, reservando approbationem electi ipsi S. Congregationi Religiosorum.

Et Deus etc.

Romae, 15 aprilis 1935. *Hub. Noots* [m. p.]

2. Minuta Nootshoz, 1935. április 17.
gépelt.

4696=27

Roma 17 aprile 1935

Rev.mo Padre

Come la P.V. ben sa, l'Abbazia Csornense, in Ungheria, di codesto Ordine dei Premostratesi priva dell'Abbate; poichè urge provvedere alla nomina del successore, questa S. Congregazione, per ordine dell'E.mo Prefetto, concede colla presente alla P.V. la facoltà di convocare e presiedere il Capitolo dell'Abbazia; osservato le altre norme stabilite dal Diritto Comune e dalle costituzioni dell'Ordine, l'elezione sarà fatta a schede segrete ea ad un solo scrutinio.

La P. V. dopo aver numerate le schede, perché non superino il numero dei Vocali, si riserverà lo spoglio, nel quale se risulterà eletto a maggioranza assoluta, Ed in mancanza di questa a maggioranza relativa, un Religioso degno dell'ufficio di Abbate, specialmente per regolare osservanza, la P.V. promulgherà l'elezione e procederà agli altri atti secondo le Costituzioni; se poi risultasse un Religioso non idoneo, la P.V. rimetterà il verbale dell'elezione a questa S. Congregazione, col suo illuminato voto ed altre proposte concrete

Rev.mo P. D. Umberto Noots
Ordine Premostratensi.

./.

per potere designare un superiore degno e provvedere al bene della suddetta abbazia.

La P.V. avviserà i PP. Capitolari, prima dell'elezione che questa sarà decisa ad un solo scrutinio, perché possano procedere con tutta ponderazione.

Mentre prego la P.V. R.ma di informare, a suo tempo, questo S. Dicastero di quanto fu fatto, con sensi di stima mi professo

Della stessa P.V.Rev.ma

Dev.mo

3. Noots jelentése, Csorna 1935. máj. 25.
m.s.

Eccellenza Reverendissima,

Stamattina ho presieduto l'elezione dell'Abate di Csorna (Prot. 4696/27) ed ho l'onore di partecipare l'esito della votazione (non pubblicata) umilmente dovuto mio parere conformemente alle istruzioni ricevute.

Sopra 45 votanti – tre I quali 4 per procura il Rev. Immericus Szerecz, professore nel Ginnasio di Keszthely, ha avuto 28 voti, ed il Rev. Nicolaus Steiner, Superiore della casa di Szombathely, ne ha avuti 9; 4 altri si sono divisi il resto.

Anzitutto faccio notare che ci è stata una vergognosa compagna elettorale, del tutto contrario al Codice; è un segno dello spirito che qui regna ancora.

Secundariamente faccio notare che il numero di voti avuti dal Szerecz è il risultato di una campagna condotta specialmente dagli elementi contrari alla riforma regolare; questi, per quanto mi sembra, sperano trovare nel Szerecz un [./.] Superiore di antico stile che non li avrebbe disturbati.

Però escludo assolutamente che il Szerecz si sia prestato od abbia partecipato alla campagna.

Il Szerecz ha 45 anni. Lo conosco personalmente da parecchio tempo e lo ho esaminato bene nell'occasione della Visita apostolica. E' un buon prete, abbastanza pio, dotto, reca il tipo del grande Signore ungherese del passato, animato nell'antico spirito, chiuso; secondo mio parere egli ha poca energia e non da nessun affidamento per la riforma regolare. Questo lo dico "coram Deo", perché siano piuttosto amici. In coscienza non oserei raccomandarlo per l'alto ufficio di Abate di Csor - na, ed è dunque mio parere che non può essere approvato.

Il Rev.mo Nicolaus Steiner, Superiore della casa di Szombat-hely, ha 63 anni, egli è uomo di grande esperienza, da tutti stimato, ha grande autorità e perciò piuttosto temuto; è ottimo prete, buon religioso, Superiore energico, obediante agli decreti della S. Sede, molto equilibrato, stimatissimo delle Autorità, è secondo mio parere – e credo conoscerlo bene – l'uomo indicato per mettere l'ordine in questa abbazia e [./.] mettere a posto certi cattivi elementi. Per permettermi di continuare un lavoro utile nella cominciata riforma, è necessario approvare l'elezione del Rev.mo Steiner. Dunque con insistenza La prego, Eccellenza Rev.ma, di confermare con l'autorità della S. Sede il Rev. mo Nicolaus Steiner come Abate di Csorna.

La prego anche di darmi una sollecita risposta che pregherei piuttosto scritta che per telegramma. Perciò mi fermerò a Godollo ed a Budapest, dove ho da lavorare e dove La prego di farmi spedire la risposta per venerdì prossimo per mezzo del mio Segretario Rev. Stelmank incaricato di portarLe questa lettera.

*Con sensi di profonda venerazione ho l'onore di confermarvi
dell'Eccellenza Vostra Rev.ma
obedmo., offino servitore
H. Noots [m. p.]*

4. Minuta, válasz Hubert Noots vizitátor apátnak, 1935. május 28., ikt. sz. 5008/30.

Felhatalmazást kap, hogy Steiner Miklóst csornai apátnak nevezze ki.

5008/30.

Romae die 28 maii 1935.

Rev.me Pater

Haec S. Congregatio de religiosis grato et vigilantissimo animo prosequitur electiones in Abbatia de Csorna, quae maximi momento sunt pro disciplinari observantia promovenda ad bonum Ordinis et Religiosorum.

Omnibus autem de scrutiniis peractis mature perpensis, haec eadem S. Congregatio facultatem tribuit P. Tuae Rev.mae designandi uti Abbatem Praefatae Abbatiae de Csorna Rev.mum Nicolaum Steiner, qui ob magnam aestimationem qua gaudet in Ordine, aetatem provectam et zelum pro disciplina regulari ad normam Constitutionum tuenda plenam spem affert bonum spirituale et oeconomicum Abbatiae et Religiosorum prosecuturum.

Cuncta fausta a Domino adprescor et permaneo

Eidem P. Tuae Rev.mae

Add.mus

P. Huberto Noots O. Praem.
Visitatori Apost.

ÁRONFFY FERENC CM APOSTOLI VIZITÁTOR JELENTÉSE A MAGYARORSZÁGI NŐI RENDEK VIZITÁCIÓJÁRÓL

Beatissime Pater!

Ad pedes provolutus Sanctitatis Vestrae, offero Relationes Visitationum domorum Religiosarum in Hungaria, quas ex iniunctione Sanctitatis Vestrae, qua Visitatio apostolicus, peregi. Sat tarde has Relationes mitto, sed Nuntius Apostolicus Orsenigo mihi iniunxit eas Relationes tantum tunc esse mittendas, si iam omnes domos Religiosarum in Hungaria – circiter 300 – visitavi.

Generatim loquendo bonum spiritum apud Religiosas inveni, et magno fervore incumbum operibus vocationis suae. Liceat tamen aliqua adnotare, quae emendanda forent.

Congregationes nonnullae earum, quae noviciatum per duos annos duraturum habent, novicias in primo anno in domos filiales mittunt et tantum ad secundum annum noviciatus in domum centram reveniunt.

Octo domus habent Moniales s. Ursulae in Hungaria, ex quibus 5 domus unitae sunt et constituunt novam provinciam Hungaricam. Tres domus nolunt in unionem intrare et ideo carent succrescentia necessaria.

Canonissae de Nostra Domina, quae iam a clausura strictiori dispensatae sunt, habent tres domos in Hungaria sine aliqua stricta unionem.

In Congregatione Virginum Anglicanarum et in Congregatione a Maria Reparatrice necessaria esset erectio Provinciae Hungaricae; in ulteriori saltem erectio noviciatus etiam pro Sororibus Choralibus.

In Congregatione Sororum Misericordiae Szatmáriensium tantum imagianira [sic!] Provinciae Hungarica existit, quam realisare summopere necessarium foret.

In nonnullis Congregationibus evenit, quod Sorores solae in civitatem exeunt et longiores vias in via ferrea solae peragunt.

In pluribus Congregationibus facile licentia datur Sororibus domum proficiscendi et per nonnullos dies domi commorandi; imo – quamquam – rarissime – sorores aegrotae longum tempus domi commorantur.

In internatibus Sororum – raro –, sed tamen inveniuntur convictrices acatholicae.

In scholis Sororum inveniuntur classes, in quibus pueri et puellae coeducantur. Imo inveniuntur classes, in qua Soror solos pueros edocet. [/.]

Nonnullae Sorores, ut in scholis superioribus docere possint, Universitatem frequentant; quod autem vel qua postulantes vel iam post vota emissa peragunt. Quamquam hucusque nihil detrimenti passae sunt, est tamen aliquis defectus „lenitatis”.

Mea parte approbare nequeo, quod Sorores in Seminariis Clericorum, in domo Episcoporum et in monasteriis Religiosorum – etsi certa separatione – oeconomiam provideant.

Habitaculum in sat multis domibus Sororum perangustum est, ita ut nec clausuram, nec Ordinem diurnum recte observare possunt. – In ianua parlatorii fenestra desideratur, quae, praecipue in civitatibus maioribus, ubi plurimi in parlatorio se praesentant, necessaria foret.

Non omnes Confessarii extraordinarii apparent 4 vice in anno et omni occasione invitationem expectant.

Nonnulli Confessarii Ordinarii tantum omni secunda hebdomada veniunt ad exaudiendas confessiones Sororum.

In nonnullis capellis Sororum, quamquam ibi Sanctissimum asservatur, non celebratur missa omni hebdomada.

Desiderandum esset, quod licentia asservandi Sanctissimum in capella Sororum, scripto asservetur in sacristia, eo magis, quia Ordinarii hanc licentiam nonnunquam non ad perpetuum, sed tantum ad nonnullos annos concedunt, et facile evenit, quod licentia non renovetur.

Conferentiae pro Sororibus non ubique et non in omni mense habetur propter penuriam sacerdotum et propter eorum nimiam occupationem.

In nonnullis Congregationibus magistra noviciarum non habet aetatem a Canone praescriptam. Hoc quoque evenit, quod magistra

noviciarum alia quoque officia habet ex. gr. docet in scholis, oeconomiam ducit, etc.

Occurrit, quod noviciae praeparant se ad examina, imo et in scholis docent – durante noviciatu.

Aedificationes Sororum novae iusto plus elegantiores sunt, quam paupertas permetteret.

Capellae Sororum usui destinatae parvat et angustae saepe sunt ita ut confessionale in iis collocare haud possibile est; et si sacristia non adest, confessiones Sororum etiam in parlatorio peraguntur.

Visitationes Ordinariorum variores et breviores sunt, quam Canones praescribunt.

1.

VISITATIO IN CONGREGATIONE SORORUM PAUPERIBUS INSERVIENTIUM

Eger, die 21.-a Maji, 1931

Hanc Congregationem anno 1930 P. Oslay, Provincialis Franciscanorum, qua III. Ordinem, fundavit et Ordinarius anno 1931. approbavit.

In hac domo, quae propria Congregationis est, omnes Sorores, numero 22 noviciatum peragunt. Habitaculum Sororum satis amplum est. Parlatorium non habent, quia durante noviciatu eas nemo visitare potest.

Dos non determinabatur; quaevis soror tantum secum adfert, quantum potest. – Pro pauperibus binae et binae colligere solent. – Clausuram stricte observant. Ad visitando parentes – nec ad unum vel alterum – proficisci non possunt.

Superiorissam nunc Fundator denominat; tardius Consilium.

Confessarius extraordinarius est Fundator.

SS. exercitia annualia, preces quotidianas, hebdomadalem Confessionem peragunt. Quotidie ad S. Communionem accedunt. SS. Regulas omni hebdomada perlegunt et eas, sicut et paupertatem observant.

Postulatus per sex menses perdurat. Ante noviciatum institutum fuit examen ex parte Ordinarii et peracta fuerunt per 8 dies ss. exercitia; idem fiet ante emissionem ss. votorum. Post noviciatum bis pro tres annos, deinde pro sex annos vota temporalia emittunt, dein vota perpetua. Ad vota emittenda nunc Fundator admittit Sorores. Magistra noviciarum, quae provisorie regit domum, et ipse nunc pergit noviciatum.

Confessiones suas in sacristia peragunt, quae ianuam fenestra provisam habet.

Capella est ampla, praescriptis liturgicis correspondet.

2.

VISITATIO APOSTOLICA PERACTA APUD SORES DE NOSTRA DOMINA DE SION

in Budapest (Svábhegy) die 7.-a Martii 1932.

Congregatio haec anno 1847 a Theodoro Ratisbonne fuit fundata et die 8. Sept. 1863. a S. Sede approbata, pro conversione Iudeorum. In hac domo, quam anno 1930. fundaverunt, etiam educandi puellis occupantur. Jam anno 1904. in Hungariam venerunt et in Budapest domum emerunt, quam anno 1924. vendiderunt et aliam emerunt. Ast illam domum iterum vendiderunt et hanc aedificaverunt, quae domus est propria Congregationis et 500.000 P. debita habet. Domus pulchra; habitaculum Sororum amplum et pulchrum. Superiorissa Generalis Parisiis habitat et per visitatrices domos visitat; provincias non habent. Semel omni anno rationem reddunt de administranda pecunia Superiorissae Generalis. Clausuram observant et habent 5 parlatoria. Nunquam accipiunt licentiam ad visitandos parentes. Binaet et binae e domo exeunt.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius iuxta Codicem mutantur.

Matutinum, Laudes et Vesperas in communi persolvunt; preces quotidianas, s. confessionem et ss. exercitia annalia rite peragunt. Quotidie a S. Communionem accedunt.

Regulae saepius perleguntur et observantur; idem dicendum etiam de paupertate.

In aediculo separato habitant duo curati.
In capella sua rite instructa confessiones suas peragunt.
Sunt in domo 17 Sorores Chorales et 23 laicae.

Domus in Budapest (Andrássy út)
Visitatio die 7.-a Martii 1932.

Domum hanc, quae est proprium Congregationis, Sorores anno 1922. comparaverunt, ut in hac domo Judeas edocent, necnon varias linguas. Habitaculum sat amplum Sororum. Clausuram observant; habent duo parlatoria, quae autem non habent ianuam fenestra provisam. Superiorissam senem iam longo tempore non mutaverunt. Propter paucitatem Sororum officium non in communi peragunt. S. Confessionem in capella peragunt, quae secus rite instructa est, tantum in altari lux electrica ardet.

3.
VISITATIO IN DOMO FILIARUM DIVINI SALVATORIS.
Budapest, 14 Maji 1928.

Congregationem hanc, cujus Superiorissa Generalis in Pozsony [Bratislava] residet, Card. Csernoch anno 1919. approbavit. Pertrahunt usque ad annum 1915. ad Congregationem in Wien sedem habentem.

In hanc domum anno 1925. venerunt et curam gerunt infirmorum. Emerunt in Budatétény domum, ut ibi pueros insanabiles curent. Habent debitum 16.000 P. Approbante Ordinario binae et binae colligere solent. De administratione pecuniae occasione visitatione Superiorissae Generali reddunt, quae anno 1928. facta est. Habitaculum carum angustum est. Clausura observatur. Licentiam accipiunt ad visitandos parentes, non solum si illi aegroti sunt, sed etiam ad vires refoecillandos.

Superiorissa localis iam ultra tres annos est in suo officio sine prolongatione. Confessarius Ordinarius rite mutatur.

Officium parvum in communi persolvunt; preces quotidianas, hebdomadalem Confessionem et ss. exercitia annualia peragunt. Quo-

tidie ad s. Communionem accedunt. Regulas omni secunda mense perlegunt et observant; aeque et paupertatem.

Examen ex parte Ordinarii et ss. exercitia per 8 dies ante noviciatum et ante emissionem votorum observantur. Postulatus per 6–12 menses durat. Post noviciatum trina vice ad unum annum, deinde pro tres annos emittunt vota, dein perpetua vota. Noviciatus per duos annos perdurat. Consilium Generale admittit ad vota et dimittit e Congregatione. Hucusque ne una dimittebatur, quae iam vota perpetua emittebat. Superiorissa localis est etiam magistra noviciarum. Inter novicias est una graecae ritus. Dos est 160 P.

Curati in nosocomio habitant. Sorores Confessiones suas in choro Ecclesiae paroch., qui ianuam fenestra provisam habet, peragunt. Capellam propriam non habent.

Quae quoad clausuram, regulas, orationes, s. Communionem, paupertatem dixi de hac domo, valent etiam de sequentibus.

Sopron (Vossianum)
Visitatio 28. Febr. 1928.

Institutum hoc a fundatore Voss nominatum, antea orphanotrophium, nunc internatus est. Ab anno 1863. Sorores 9 laborant, quas anno 1927. et Ordinarius et Superiorissa Generalis visitavit. Binae et binae in pagibus adiacentibus colligere solent. Rationem administrationis financialis omni anno Superiorissae Generali reddunt. Habitaculum Sororum, quae sunt in hac domo secus convenies est, ast refectarium in eodem cubili est, quo per diem commorantur. Parlatorii ianua fenestram non habet.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur.

Oratorium Sororum sat amplum. Praescripsi, ut conopeum conficiatur ut confessiones suas postea ne in sacristia, sed in oratorio peragant et ut hostiae recentes saepius conficiantur.

Szeged (In nosocomio parvulorum)
Visitatio 24. Febr. 1930.

Ab anno 1829. Sorores 13 curam agunt parvulorum infirmorum. Visitatio adhuc non fuit. Rationem administrationis financialis omni trimestre ad Superiorissam Generalem mittunt. Habitaculum Sororum conveniens est; ast in parlatorio, cujus iania fenestram non habet, lectus invenitur.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii nondum est actualis.

In capella, quae sat magna est, Confessiones suas peragunt. Praescripti conopeum.

Budatétény (Nosocomium pro infantibus insanabilibus)
Visitatio die 1.-a Martii, 1932.

Anno 1928. hanc domum, quae propria est Congregationem, emerunt. Domus materna eis mutuam praestitit. Superiorissa Generalis anno 1931. hanc domum visitavit. Habitaculum Sororum perangusta est. Anno 1931. etiam novitatus in hanc domum transposita est. Binae et binae colligere solent. Rationem de administratione pecuniae quater per annum Superiorissae Generali reddunt. Parlatorium ianuam fenestra provisam habet.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur.

Magistra noviciarum est Superiorissa localis.

Confessiones suas in capella sua sat parva peragunt.

4.

VISITATIO APOSTOLICA APUD III. ORD. FRANCISCANARUM A S. ELISABETH NUNCUPATARUM Budapest 15. et 16. Oct. 1927.

Domus haec, unica in Hungaria, ab Imperatore Josepho II. anno 1785. est fundata, qui eis claustrum Franciscanorum tradidit, ut ubi aegrotas et aetate provectas mulieres curent. Domus est independens. Dicebant eas habere vota sollemnia et clausuram papalem. Omnia autem clausura papalis cum cura infirmarum uniri non potest, ideo clausuram papalem suspendi ad tranquillitandas animas, donec a S. Sede aliud statueretur. Successu temporis certum factum est, eas nec a S. Sede, nec ab Ordinario esse approbatas, ergo nec clausuram papalem, nec vota sollemnia habent. Nunc iam qua Congregatio diocesana ab Ordinario est approbata. Proprietas Domus est dubia. Foundationem valor evanuit. Rationem de administranda pecunia Ordinario reddunt.

Quaevis Soror propriam cellam habet. Dos non requiritur. Tantum in casu specialis infirmitatis exeunt. Parlatoria ianua fenestram non habuit, nec craterem. Sorores sunt chorales: 24, laicae: 8, noviciae: 4.

Circa electionem superiorissae nonnullas inveni irregularitates. Nam illa anno 1916. fuit electa, ast 1919 non erat electio, quamquam can. 505. iam obligandi vim habuit. Anno 1922. electio facta, in qua – in tertia votisatione – et Superiorissa et alia Soror 8–8 vota acceperunt. Earum director, qui electioni praefuit, praefatam Superiorissam, quamquam illa non accepit 2/3 partem votorum et sic iuxta can. 180.–181. nec postulatio fuit possibilis, qua novam electam Superiorissam declaravit. Et quia iuxta can. 181. intra 8 dies non fuit recursus ad Romam, Sorores pro hoc casu ius eligendi amiserunt. Et quia alia Soror, quae in electione aequae 8 vota accepit, iam interea mortua est, rogavi Ordinarium, ut iuxta can. 182 § 1. denominet novam Superiorissam. Etiam denominationem novi directoris petii, quae etiam facta sunt.

Confessarius Ordinarius est iam in tertio triennio, ast Sorores de hac re vota non dederunt.

Officium in communi persolvitur; preces quotidianas, hebdomadalem Confessionem et ss. exercitia annualia per 8 dies peragunt. Quotidie ad s. Communionem accederunt.

E s. regulis omni hebdomada unum capitulum perlegunt; eae non ad amussim observantur. In illa hebdomada, in qua vestes lavantur, nec meditatio, nec preces vespertinae persolvuntur. Conferentiae et Capitulum feria VI. non semper peraguntur. Surrectio mane non est conscientiosa.

Postulatus per 6 menses perdurat. Examen a parte Ordinarii et ss. exercitia per 8 dies et ante noviciatum et ante emissionem votorum peraguntur. Capitulum, in quo omnes vota perpetua habentes vota dant, admittit ad vota. Magistra noviciarum etiam oeconomiae curam habet.

Nonnulli P.P. Franciscani saepe apparent in domo et ibi longius commorantur.

VISITATIO APOSTOLICA IN CONGREGATIONE
MISSIONARIARUM FRANCISCANARUM B. MARIAE.

Budapest, Herminamező 1930.

Congregatio haec anno 1876. a Maria de la Passion fundata et anno 1896. approbata. Superiorissa Generalis Romae residet; Superiorissa Provincialis in Wien.

Domum hanc, quam anno 1900. fundaverunt et quae est propria Congregationis, anno 1928. Superiorissa Generalis, anno vero 1929. Superiorissa Provincialis visitavit.

Adest in domo noviciatus pro sororibus tantum laicis, – asylum et orphanotrophium.

Binae et binae colligunt, ut domum sustentare valeant.

Rationem de administrata pecunia omni mense Superiorissae Provinciali, et omni anno Superiorissae Generali reddunt.

Habitaculum Sororum, quae sunt in domo chorales 8, laicae 14, noviciae 28, sat amplum est. Clausuram observant; ad visitando parentes nunquam proficiscuntur. Parlatorii ianua fenestra provisus est. Mutatio Superiorissae et Confessarii Ordinarii rite peragitur.

Officium semper in communi peragunt; chorales Sorores cantando, laicae vero recitando. Preces quotidianas, confessionem hebdomadalem et ss. exercitia annualis peragunt. Quotidie ad s. Communionem accedunt.

S. Regulae 6 per annum perlegunt et observant; ita et paupertatem.

Postulatus per 6 menses, noviciatus per 2 annos perdurat. Dos est 12.000 Lira, quae tamen a perpaucis persolvitur. Ad vota Consilium Generale Romae admittit Sorores. Magistra noviciarum est tantum 28 annorum, ei Superiorissa adiuvat.

Confessiones suas in sacristia peragunt.

Capella cum tribunis sat magna est. Adoratio continua quotidie a mane usque ad vespertas. Secus correspondet regulis lithurgicis, tantum in altari lux electrica est.

Non habent licenciam ad asservationem SS.mi scriptam.

6.

VISITATIO APUD SORORES PRAEMONSTRATENSES
(III ORD.)

Külsővat, die 18. Dec. 1928.

Sorores Praemonstratenses S. Norbertus anno 1120. fundavit et S. Sedes adhuc vivente S. Norberto approbavit.

Domum hanc independentem anno 1927. Ráday P. Praemonstratensis fundavit. In ea domo adest asylum et schola elementaris. Domum hanc, quae est unica in Hungaria, Ordinarius anno 1928. visitavit. Domus est Sororum, ast sub indice bis est. Parochus 36 hectar territorium illis donavit. Dos est 2600 P. Rationem de administranda pecuniae Ordinario reddunt. Habitaculum Sororum angusta est. Parlatorium non habet ianuam fenestra provisam.

Mutatio Superiorissae et Confessarii Ordinarii nondum actualis est.

Officium in communi persolvunt; preces quotidianas, hebdomadalem Confessionem et ss. exercitia annualia peragunt. Quotidie ad s. Communionem accedunt. Religiose perlegunt saepe regulas et observant, etiam paupertatem.

Superiorissa erat abatissa, sed insigniis non utitur.

Postulatus per sex menses perdurat, sed et prolongatur. Examen ex parte Ordinarii et ss. exercitia ante noviciatum et ante emittenda vota rite peraguntur. Ad vota emittenda licentiam Superiorissa dat eum consensu Ordinarii. Superiorissa etiam noviciarum magistra est.

Confessiones suas in capella peragunt, quae parva est. Praescripti, ut conopeum conficiatur.

7.

VISITATIO APOSTOLICA IN CONGREGATIONE
A MARIA REPARATRICE

Budapest, 27. et 28. Junii, 1928.

Congregationem hanc Comitissa Utremond anno 1858. fundavit et S. Sedes 18. apr. 1883. approbavit. Finis hujus Congregationis est adoratio SSmi et ejus cultus propagatio; ss. exercitia pro mulieribus

et 9 Congregatio earum. Superiorissa Generalis Romae residet, Superiorissa Provincialis Bruxelles.

Domum hanc, quam "Societas Altaris" anno 1901. fundavit, anno 1924. Superiorissa Generalis, anno 1928. Superiorissa Provincialis visitavit. Alia visitatio non fuit. Sunt in domo 22 Sorores chorales, 20 laicae et 2 noviciae. Bis in anno reddunt rationem de administranda pecunia Superiorissae Generali, et occasione visitationis Superiorissae Provincialis. Dos pro sororibus choralibus est 25.000 fr., pro laicis nihil est determinatum. Habitaculum Sororum sat amplum est. Clausuram bene observant; tantum occasione infirmitatis exeunt binae et binae. Parloaria ianuam fenestris provisam habent.

Mutatio Superiorissae et Confessarii ordinarii rite peragitur.

Officium magnum in communi de SS. Corde Jesu persolvunt; preces quotidianas, hebdomadalem Confessionem et ss. exercitia annu- alia per 8 dies peragunt. Quotidia ad S. Communionem accedunt. Re- gulas omni mense perlegunt et observant; ita etiam paupertatem.

Postulatus per sex menses perdurat. Examen Ordinarii et ss. exercitia per 8 dies et ante noviciatum et ante emissiones votorum per- aguntur. Ad vota per Consilium admittuntur. Tantum noviciae laicae hic educantur, noviciae chorales in Belgio vel Romae educantur et ideo succrescentia parva. Optandum esset, ut S. Sedes eis obligationem im- ponat noviciatum in Hungaria erigendi. Magistra noviciarum laicarum multis aliis laboribus est occupata.

Capellanus hic in aediculo separato habitat.

Confessiones suas in confessionali iuxta consuetudines suas praeparato peragunt. Habent Ecclesiam publicam, in qua continua adoratio SSmi adest. Habent etiam capellam. Et Ecclesia, et capella sat magna est, et regulis liturgicis optime correspondent.

8.

VISITATIO APOSTOLICA APUD MONIALES DE VISITATIONE B. MARIAE VIRGINAE

Érd, 12. Febr. 1929.

Moniales has s. Franciscus Sal. anno 1610. fundavit et s. Sedes die 27. Jun. 1626. approbavit. Hanc domum anno 1926. a PP. Societatis Jesu emerunt et est unica in Hungaria. Habent etiam territorium adia-

cens 6 hectar. Habent debita 268.000 P. Rationem reddunt de pecunia administrata Ordinario occasione visitationis. Habitaculum Monialium non est aptum: cubilia magna, sed pauca.

Clausuram habent papalem, sed non observant, quia habent in domo convictrices – numero 6. Nec ad vivendum, nec ad procenta solvenda pecuniam habent. In parlatorio habent quidem duplicem craterem, ast capella earum in habitaculo Monialium invenitur; capella aditum ad extra non habet, sed tantum per domum intrare et exire possibile est. Moniales in capella oratorum crater distinctum non habent. Ut vivere et hic existere possint, commendavi eis, ut peterent dispensationem a papali clausura, quod autem facere nolunt.

Mutatio Superiorissae et confessarii Ordinarii nondum est actualis.

Officium in communi persolvunt; preces quotidianas, confessionem hebdomadalem et ss. exercitia annualia peragunt. Quotidie ad s. Communionem accedunt. Regulas 2.–3. per annum perlegunt et observant, praecipue paupertatem.

Postulatus regulariter per sex menses perdurat. Examen a parte Ordinarii et ss. Exercitia per 8 dies et ante noviciatum et ante emissionem votorum peraguntur. Ad vota emittenda Capitulum admittit. Superiorissa est etiam noviciarum magistra. Dos remittitur regulariter, et dispensatio ad hoc non petitur. Monialis cum votis perpetuis nulla dimittebatur.

Confessiones suas in cubili confessionali cratere separato peragunt.

Capella Monialibus sufficiens est. Praescripsi, ut conopeum conficiatur, ut clavis tabernaculi rite custodiatur et ut licentia asservandi in capella SSmi scripto procuretur.

9.

VISITATIO APOSTOLICA IN DOMO SORORUM PARVARUM PAUPERUM Rákospalota, 7. Oct. 1929.

Hanc Congregationem, quam anno 1839. Le Pailleur fundavit, Pius X. 3 Maji 1907. approbavit. Superiorissa generalis in Antwerpen residet.

Hanc domum, quae in Hungaria unica est, Comes Károlyi et ejus uxor 1904. fundavit. Pertinet a provinciam Belgicam, cujus Superiorissa provincialis hanc domum anno 1929. visitavit. Ex alamosinis [sic!] vivant et ideo binae et binae ad colligendum exeunt. Rationem administranda pecuniae bis in anno per Superiorissam Provinciale Superiorissae Generali reddunt. Habitaculum Sororum sat amplum est. Clausuram observant. Parlatorii ianua fenestra non est provisa, ast tantum binae et binae in parlatorium ire possunt. Ad parentes visitandos nunquam proficisci possunt.

Mutatio Superiorissae localis et confessarii Ordinarii rite peragitur.

Officium in communi persolvunt; preces quotidianas, confessionem hebdomadalem et ss. exercitia annualis peragunt. Quotidia s. Communionem accedunt.

S. Regulas 4. in anno perlegunt et observant, ita etiam paupertatem.

Postulatus per 6–12 menses perdurat. Noviciatum, quod per duos annos perdurat, in Gallia vel Romae peragunt. Vota perpetua post 3–6 annos emittunt, sed antea in noviciatu uno anno vacare debent.

Confessiones suas in Capella sat magna peragunt.

Capella omnibus regulis lithurgicis correspondet.

Praescripsi, ut facultatem asservandi in Capella SSimum in scriptis habeant.

10.

VISITATIO APOSTOLICA IN CONGREGATIONE SORORUM DE CORDE SSMO JESU

Budapest, István út. 29–30. Jan. 1928.

Congregatio fundata est anno 1800 (21. Nov.) et 22. Dec. anni 1826. a Leone XIII approbata. Superiorissa Generalis Romae, Provincialis in Wien residet.

Hanc domum, quae est Congregationis, anno 1883. fundaverunt. Anno 1921. Superiorissa Generalis anno 1927. Superiorissa Provincialis visitationem habuit. Alius non. Habent in domo hac Convictum, scholam elementarem et civilem.

De statu administrationis pecuniae bis in anno rationem reddunt Superiorissae Provincialis. Dos paucae adferunt, sed magis diploma. Habuerunt in Szeged et in Pomáz domos, quas licentia papali vendiderunt. Habitaculum Sororum sat amplum est. Habent 5 parlatoria, quae ianuam habent fenestra, provisam. Clausuram rigore observant. Numquam datur licentia ad visitandos parentes.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius statuto tempore mutantur.

Officium parvum in communi persolvunt; preces quotidianas, hebdomadalem Confessionem et ss. exercitia annualia per 8 dies, peragunt. Regulas omni mense perlegunt.

Postulatus per sex menses perdurat. Examen a parte Ordinarii et ss. exercitia per 8 dies ante noviciatum et ante emissionem votorum peraguntur. Noviciatus per duos annos perdurat. Sorores chorales post 5 annos, laicae autem post 6 annos vota perpetua emittunt. Optandum esset, si non solum Sorores laicae, quarum spiritus eminens est, sed etiam chorales noviciatum non in exteris regionibus, sed hic in Budapest peragerent. Magistra noviciarum etiam aliud officium habet.

Duo sacerdotes habitant in domo, in tractu separato.

Capella sat ampla omnibus praescriptionibus lithurgicis correspondet.

Sunt in domo Sorores chorales 28, laicae 26, noviciae: 11

Budapest, Mikszát[h] Kálmán tér 1.

Visitatio 29–30. Dec. 1927.

Domum hanc, quam Congregatio anno 1917. ex propria pecunia fundavit Superiorissa Provincialis anno 1927. visitavit. Habent etiam villam in montibus sitam propriam. In domo hac adest gymnasium pro puellis et convictus. In gymnasio tantum una Soror docet, ceteri professores civiles sunt. Habitaculum Sororum, quae in domo 18 Sorores chorales et 22 laicae sunt, sat angustum est.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur.

Officium parvum totum tantum in feriis persolvunt, in anno scholari tantum vespertas et completorium persolvunt in communi.

Capella earum non est sat ampla, quae secus praescriptionibus lithurgicis correspondet, excepta luce electrica, quae in altari invenitur.

VISITATIO APOSTOLICA IN DOMO MATERNA SORORUM SERVITARUM RÁKOSSZENTMIHÁLY

Congregationem hanc anno 1921. P. Cirillus Márky,* O. Serv. B. M. V. fundavit, anno 1924. approbationem Ordinarii accepit et anno 1925. ad Ordinem Servorum B.M.V. aggregata fuit. Est independens, ast Superiorissam Generalem nondum habet. Domum hanc, in qua asylum invenitur, quam 1928. fundaverunt, P. Cirillus anno 1930. visitavit. Domus est propria Congregationis. Habent debita 20.000 P. Ex collectione vivunt. Binae et binae colligunt. Rationem administratae pecunia Ordinario omni anno reddunt. Habitaculum Sororum sat amplum est. Parlatorii ianua habet fenestram. Clausuram observant; ad parentes visitandos hucusque nemo licentiam accepit. Sorores sunt in domo: 17.

Superiorissa officium suum ab anno 1920. tenet. Mutatio Confessarii Ordinarii rite peragitur. Confessarius extraordinarius ipse fundator est.

Officium parvum in communi persolvunt; preces quotidianas, hebdomadalem confessionem et ss. exercitia annualia peragunt. Quotidie ad s. Communionem accedunt.

SS. Regulas 5.–6. per annum perlegunt et observant; ita et paupertatem.

Postulatus per sex menses perdurat. Examen a parte Ordinarii et ss. exercitia per 8 dies ante noviciatum et ante emittenda vota peraguntur. Ante vota perpetua primo ad unum annum, secundo ad duos annos et tertio ad tres annos vota temporalia emittunt. Ad vota Capitulum interimale admittit Sorores. Dos non determinatur. Noviciarum magistra etiam vicem gerit Superiorissae.

Capella perangusta est, in qua tantum diebus Dominicis celebratur missae sacrificum. Capella praescriptis lithurgicis correspondet, tantum conopeum desideratur.

Emerunt sibi domum in Budapest, ut Sorores facilius Universitatem frequentare possint.

Domus Filiales:

Quae respectu clausurae, precum, Confessionum Communio-
num, regularum et earum observationis, paupertatis, reddendae ratio-
nis status pecuniae, de domo materna dixi, valent etiam ad domus Fili-
ales, nisi aliter notentur.

Visegrád (Oeconomia)

Visitatio 7. Febr. 1930.

Ab anno 1926. Sorores hic curam oeconomiae habent in insti-
tuto Salesianorum. Superiorissa Generalis anno 1929. hic visitationem
habuit, cui omni mense rationem reddunt. Habitaculum Sororum sat
amplum est, ast parlatorium non habent. Mutatio Superiorissae localis
et Confessarii Ordinarii rite peragitur. Extraordinarius Confessarius est
fundator. Sorores sunt: 5.

Officium propter labores persolvere non possunt.

Director instituti Salesianus in domo habitat.

Confessiones suas in capella peragunt, quae est Salesianorum.

Feldebrő (Schola elem.)

Visitatio 22. Maji. 1930.

In hac schola, quae Comunitati est, ab anno 1929. instruunt
Sorores, quae sunt in domo tres, etiam pueros. Superiorissa Generalis
anno 1930. visitationem habuit, cui hac occasione rationem reddunt
administrandae pecuniae. Habitaculum Sororum perangustum est:
unicum cubile habent.

Non est superiorissa denominata, sed tantum locum tenens.
Mutatio Confessarii non est actualis.

Capellam non habent et ideo Confessiones suas in Ecclesia
paroch. peragunt.

12.

VISITATIO APOSTOLICA IN INSTITUTO ANCILLARUM B.M.V. ANNUNCIATAE

Szombathely (Sabariae) in domo materna die 17. Sept. 1928.

Est Congregatio nova dioecesana, quam Episcopus Sabariensis
Joannes e Comitibus Mikes anno 1920. fundavit et venia S. Sedis dd.
12. Aug. 1924. Regulas ejus die 1924. 8. Septembris approbavit.

Sorores hanc domum, in qua nunc noviciae et sorores aetate provectae sunt, anno 1921. inhabitare coeperunt. Parum angusta est, sed aedificaverunt iam novam domum maternam, quam adhuc hoc anno occupare volunt. Habuerunt duas domos, quas vendiderunt, ut novam hanc aedificare possint. Habent – venia Ordinarii – 132.000 P. debita.

Superiorissa Generalis tantum ad interim est anno 1924. ab Ordinarii denominata; est tantum 34 annorum; est etiam Superiorissa domus.

Visitationem anno 1928. Vicarius Generalis, qui etiam earum Superior Generalis est, peregit. Ei quoque rationem reddunt pecuniae administrationis.

Mutatio Confessarii iuxta Canones peragitur. Libertas conscientiae adservatur.

Quotidie ad s. Communionem accedunt. Officium parvum a regulis non est praescriptum. Preces a regulis destinatas persolvunt; s. Confessionem hebdomadalem et ss. exercitia annualia peragunt.

S. Regula omni hebdomada perlegunt et etiam observant; sicut aequae s. paupertatem. Clausuram observant.

Postulatus hucusque per tres menses duravit, sed in nova domo iam per sex menses.

Ante noviciatum et ante vota examen a parte Ordinarii semper fit a ss. exercitia per 8 dies rite peraguntur.

In susceptione postulantiam et in admissione ad vota consilium Generale decernit.

Magistra noviciarum non habet aliud officium.

Dos sunt 140 P., – ast in casu necessitatis partim vel totaliter condonatur.

Capella nunc illis sufficiens est, ast in nova domo maior erit. Ordinavi, ut coram SSmo in lampade oleum adhibeatur, ut conopeum conficiatur et ut clavis tabernaculi caute custodiatur.

Sorores sunt in hac domo: 15, noviciae: 12.

Post noviciatum per tres annos omni anno ss. vota emitterunt, dein pro tres annos et tunc ss. vota perpetua.

Domus filiales:

Omnia, quae respectu clausurae, s. Communionis, s. Confessionis, Regularum, earum lectionis et observationis, orationum et ss.

Exercitiorum necnon paupertatis, in Visitatione domus maternae notavi, valent etiam quoad domos filiales.

Eger (Agriae. In Seminario clericorum.)

Visitatio die 11. Jan. 1928.

Decem Sorores ab anno 1901. hic curam culinae et oeconomiae habent. Superior Generalis, cui orationem administrandae pecuniae reddunt, anno 1927. ultima vice visitationem habuit; Superiorissa Generalis eodem anno. Habitaculum Sororum sat ampla est, ast parlatorium non habent.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius iuxta Canones mutantur.

In capella – excepto conopeo, quod desideratur – omnia in ordine. S. Confessionem in capella peragunt.

Eger (Agriae. In Convictu pro iuvenibus.)

Visitatio die 12. Jan. 1928.

Novem Sorores curant culinam et oeconomiam, inde ab anno 1921. Et Superior Generalis et Superiorissa Generalis eas anno 1927. visitavit. Habitaculum earum conveniens est; ast parlatoria ianua fenestra provisiva non est. Mutatio Superiorissae localis et Confessarii ordinarii rite peragitur.

Capellam non habent. Ad s. missam audiendam et ad s. Confessionem peragendam in seminarium transeunt.

Szombathely (Sabariae. In nosocomio parvulorum.)

Visitatio die 17. Sept. 1928.

Sorores 12 ab anno 1921. curam infirmorum parvulorum agunt. Visitationem ultima vice Superior earum Generalis anno 1928. habuit, secus nemo alius. Habitaculum secus sat ampla est, ast in parlatorio quoque, quod ianuam fenestra non provisam habet, Sorores nonnullae dormiunt.

Superiorissa localis et Confessarius ordinarius rite mutantur.

Capella sat ampla. Ordinavi, ut in lampade coram SSmo loco lucis electrica oleum adhibeatur et conopeum conficiatur. Confessionem in capella peragunt.

Szombathely (Sabariae. In nosocomio.)

Visitatio die 17. Sept. 1928.

Ab anno 1918 curant hic infirmos Sorores, numero 61. Domum hanc praeter Superiore earum Generalem nemo visitavit. Habitaculum earum angusta est; etiam parlitorium pro dormitorio habent.

Superiorissa domus et Confessarius ordinarius iuxta Canones mutantur.

Curatus nosocomii in territorio nosocomii habitat, ast in separato aediculo.

Capella parva est, sed omnibus praescriptionibus conveniens.

Szombathely (Sabariae. In Seminario clericorum.)

Visitatio die 18. Sept. 1928.

Sorores numero 5 hic ab anno 1925. oeconomiae curam habent. Eas anno 1928. Superior earum visitavit; alius autem non. Habitaculum secus conveniens foret, ast parlitorium desideratur.

Superiorissae domus et Confessarii mutatio iuxta Canones fit.

Capellam Sorores non habent.

Celldömölk (In Nosocomio.)

Sorores numero 10 hic ab anno 1923. infirmorum et oeconomiae curam gerunt. Habitaculum earum perangusta: cubiculum, in quo, per diem occupantur etiam pro parlitorio deservit.

Superiorissae localis et Confessarii ordinarii mutatio rite peragitur.

Curatus in nosocomio habitat. Capella parva. Ordinavi, ut conopeum conficiatur.

Visitationem ultima vice earum Superior Generalis anno 1928. habuit.

Szeged (In nosocomio Civitatis.)

Visitatio die 27. Oct. 1930.

Sex Sorores hoc anno huc venerunt ad infirmos et lactantes fovendos. Habitaculum Sororum sat ampla est, sed non in nosocomio, sed in adiacente domo. Et Superior Generalis et Superiorissa Generalis iam hoc anno visitationem habuerunt. In parlatorii janua sine fenestra est.

Mutatio Superiorissae et Confessarii ordinarii non est actualis.

Capellam habent, sed nunc vacua et parva. Hucusque in parlatorio s. Confessionem peregerunt, donec capella intruatur [sic!].

Gyula (In Sanatorio.)

Visitatio die 23. Jan. 1931.

A 1.-a Sept. 1930. Sorores infirmos tuberculosi laborantes foveant. Visitatio adhuc non fuit. Habitaculum Sororum sat ampla. Parlatorium caret ianua fenestra provisa.

Mutatio Superiorissae domus et Confessarii Ordinarii adhuc non est actualis. Sunt in domo 10 Sorores.

Penes capellam, quae valde parva est, habitat curatus sanatorii. Ordinavi, ut lux electrica ab altari amoveatur et conopeum conficiatur.

13.

VISITATIO APOSTOLICA IN DOMO MATERNA SORORUM
S. DOMINICI (III. ORDINIS.)
in Kőszeg a die 13.–16. anni 1928.

Hanc Congregationem P. Anselmus Tamás, Ord. Praed. anno 1868. fundavit et Ordinarius die 25. Jul. 1924. approbavit.

In hac domo invenitur noviciatus, schola elementaris, civilis et praeparandia, necnon convictus – universim 145 convictrices.

Domum hanc, quae est anno 1868. fundata et est propria Congregationis, Commissarius Ordinarii anno 1926. visitavit. Ad hanc domum pertinet domus oeconomica in Velem. Habitaculum Sororum est sat angustum.

Rationem administrandae pecuniae omni anno per Superiorissam Generalem mittunt Ordinario. Dos est: 200 P., Ordinarii licentia dispensatur.

Clausuram observant. Parlatoria sunt quatuor, in quibus in ianua fenestra desideratur. Ad visitandos parentes nunquam proficiscuntur.

Electio Superiorissae Generalis iam per 5 annos non peragabatur. Ante unum annum denominatio facta est a Commissario Ordinarii. Praescripsi, ut electio quamprimum fiat et ut Superiorissa Generalis iuxta Constitutiones ne in Szombathely, sed hic in Kőszeg resideat.

Sunt in domo Sorores chorales: 28, laicae: 36, noviciae: 23.

Officium in communi persolvunt, preces quotidianas, hebdomadalem confessionem, ss. exercitia annualia peragunt. Quotidie ad s. Communionem accedunt.

Mutato Confessarii Ordinarii iuxta Canonum peragitur item et Priorissae.

SS. Regulae semel in anno perleguntur. Paupertatem observant.

Postulatus per sex menses perdurat. Examen a parte Ordinarii et ss. exercitia per 8 dies ante noviciatum et ante emissionem votorum peraguntur. Admissio ad vota prius in Consilio domestico, dein in Consilio Generali pertractatur, quod rem decedit. A votis perpetuis Ordinarius dispensare potest; hoc autem in ultimis quinque annis non accidit.

Director praepar[an]diae hucusque in domo habitavit; sed nunc iam non.

Confessiones suas in Oratorio peragunt. Capella perangusta est; secus praescriptis liturgicis correspondet, tantum conopeum desideratur.

Ad preces communes, ad lectionem spiritualem et Officium non omnes apparent.

Domus Filiales.

Omnia, quae respectu clausurae, Officii divini, orationum, regularum, paupertatis de domo materna dicta sunt, valent etiam quoad domos filiales, nisi aliter notentur.

Szombathely (Asylum, schola elem. et civilis)

Visitatio 1928. 18. Sept.

Domum hanc, quae est Congregationis et quae anno 1905. fundata est, Commissarius Ordinarii anno 1926. visitavit. Est etiam internatus, in qua 56 convictrices inveniuntur.

Sorores sunt in domo chorales: 10, laicae: 19. Habitaculum Sororum satis amplum. Parlatorii ianua non habet fenestram.

Superiorissa domus est simul interimaliter denominata Superiorissa Generalis, quod adversatur Constitutionibus. Confessionarius Ordinarius rite mutantur.

Regulae saltem bis in anno perleguntur.

Confessiones suas in sacristia peragunt. Capella sat magna, praescriptionibus lithurgicis correspondet; tantum conopeum desideratur.

Velem. (Asylum et oeconomia.)

Visitatio 15. Sept. 1928.

Hunc domum, quam anno 1921. per haereditatem acceperunt, Commissarius Ordinarii anno 1927. visitavit. Habitaculum Sororum correspondens est: parlatorii ianua fenestram non habet. Sunt in domo Sorores chorales: 2, laicae 3.

Superiorissa domus per 6 annos regit domum, sed tamen hoc anno denominata est. Confessarius Ordinarius rite mutatur.

Regulae 2.-3. per annum perlegunt.

In capella parva, quae tamen asylo prolongari potest, confessiones suas peragunt. Praescripsi conopeum et ut clavis tabernaculi et oleum clave custodiantur.

Hódmezővásárhely (Schola elem., civilis et industr.)

Visitatio 17. Oct. 1928.

Hanc domum, quam anno 1903. Ordinarius et Civitas fundavere, anno 1925. Commissarius Ordinarii visitavit. Habent internatum, in quo inter 40 convictrices 9 acatholicae inveniuntur. Sunt in domo Sorores chorales: 14, laicae 13. Schola est Congregationis, domus autem Communitatis Catholicae. Habitaculum Sororum nunc post aedificationem est amplum. Parlatoria 3 habent, ast ianua eorum caret fenestra.

Priorissa domus rite mutatur, sic et duo confessarii ordinarii. Habent venia Ordinaria debita 20.000 P.

Regulae bis in anno perleguntur et observantur, sic et paupertas.

Confessiones suas in sacristia peragunt, quae ianuam fenestra provisam habet. Capella sat magna praescriptis lithurgicis correspondet: tantum conopeum desideratur.

Quamquam numquam habuerunt clausuram strictam, nolunt exire in Ecclesiam parochialem missam audiendi gratia. Confessionem tantum omni tertio hebdomada peragunt.

Vasvár. (Schola elem. civilis et internatus.)

Visitatio 21. Febr. 1929.

Domum hanc anno 1889. fundatum, anno 1928. Commissarius Ordinarii visitavit. Domus cum adiacente territorio 35 hectar est propria Congregationis. Vendiderunt 80 hectar venia Ordinarii, ut domum amplificare possint. Habitaculum Sororum, quae sunt in hac domo choralis 9, laicae 17, est sat amplum.

Mutatio Superiorissae localis et confessarii Ordinarii rite peragitur.

Confessiones suas in sacristia, quae ianuam fenestra provisam habet, peragunt. Capella pro sororibus sufficiens est. Praescripti, ut clavis tabernaculi rite custodiatur.

Szeged. (Asylum.)

Visitatio 25. Febr. 1930.

Anno 1929. Sorores – 6 choralis et 2 laicae – in hanc domum venerunt. Habitaculum Sororum angustum est. In parlitorio lactus invenitur: fenestra in ianua desideratur. Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii nondum est actualis.

Confessiones suas in parva Capella peragunt, quae secus cor respondet praescriptis lithurgicis, tantum conopeum desideratur.

14.

VISITATIO APOSTOLICA IN DOMO QUASICENTRALI SORORUM MISERICORDIAE SZATMARIENSIIUM A S. VINCENTIO A PAULO.

Esztergom. Viziváros. die 29. et 30. 1927.

Hanc Congregationem anno 1842. Joannes Hám a Wien (via [G]umpendorf) in Hungariam transplantavit. Regulas earum anno 1835. (15. Sept.) Gregorius XVI. approbavit.

Hanc domum Card. Scitovszky anno 1865. (15. Oct.) fundavit. Adest in hac domo noviciatus, schola elementaris, civilis et praeparandia.

Anno 1923. omnes domus in Hungaria existentes in unum Vicariatum coadunatae sunt, qui a domo Szatmáriensi dependet ita, ut Superiorissa Generalis in Szatmár residens omni anno 23 domos Hungaricas visitat. Habent in Hungaria Superiorem Episcopum consecra-

tum Kohl, qui anno 1920. ultima vice visitationem peregit. Una domus habet proprietarium Seminarium, altera ipsius Congregationis est, quae hic etiam 18 1/2 hectar territorium habet. Rationem administrationis pecuniae Ordinario reddunt. Habitaculum earum nunc angustum est, sed sequenti anno novam domum aedificant. Habent duo parlatoria; unum eorum ianuam fenestra provisam habet.

Nunc iam non habent licentiam ad vires corporis refocillandos, longius tempus in domo paterna terendi; una tantum Soror aegrotata quod fratrem suum parochum commoratur. Ad visitandos parentes infirmos, pro breve tempus ad lares paternam proficisci possunt.

Vicaria est etiam Superiorissa localis, quae et Confessarius Ordinarius hucusque iuxta canones mutati sunt.

Officium parvum in communi persolvunt; preces quotidianes, hebdomadalem s. Confessionem et ss. exercitia annualia per 8 dies omnes peragunt; quotidie ad s. Communionem accedunt. Regulae anni mense perleguntur et observantur; aequae paupertatem observant.

Sunt in hac domo: 46 Sorores et 26 noviciae.

Postulatus per sex menses durat, ast apud eas, quae studia sua adhuc non terminarunt, protrahitur.

Ante noviciatum et ante emissiones votorum et ss. exercitia per 8 dies et examen a parte Ordinari instituuntur.

Noviciatus perdurat per duos annos; ast primum annum noviciatus in domibus filialibus peragitur et tantum per secundum annum commorantur in noviciatu. Hanc agendi rationem contrariam esse praescriptionibus Codicis et ideo reprobavi.

Dotem paucissimae afferunt.

SS. Vota tantum temporalia emittunt usque ad tempus in Congregatione velitura et ideo si quae Congregationem reliquit, non indiget dispensatione. Ab anno 1920 quatuor dereliquerunt Congregationem.

Optandum est, ut loco vicariatus provincia Hungarica erigatur; ut domus centralis habeat specialem Superiorissam; et constituatur consilium provinciale cum Assistantibus.

Proposui, ut ianua cubiculi Directoris Instituti, qui est sacerdos, habeat fenestram.

Rationem singulae Superiorissae locales de administratione pecuniae Vicariae reddunt, quae eas superiorissae Generali mittit.

Domus Filiales:

Quae de hac domo quasicentrali respectu clausurae, officii, precum, Confessionis hebdomadalis, s. Communionis, lectionis regularum et earum observationis, necnon paupertatis observavi, valent etiam quoad domus filiales.

Esztergom (Nosocomium.) Visitatio 30. nov. 1927.

Sorores iam inde ab anno 1879. curant infirmos, ast in hunc nosocomium annos 1901. venerunt. Nunc sunt numero 17. Visitatio hoc anno fuit. Habitaculum Sororum angustum est.

Mutatio superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur.

Una Sororum per duas hebdomadas apud consanguineos habitabat.

Confessionale in capella invenitur. Disposui, ut conopeum conficiatur; ut in lampade loco lucis electricae oleum ardeat et ab altari lux electrica amoveatur.

Esztergom ad S. Annam. (Asylum et schola elem.)

Visitatio 1. Dec. 1927.

Domum hanc, in qua nunc 10 Sorores sunt anno 1872. Card. Simor fundavit. Episcopus consecr. anno 1926. visitationem habuit. Habitaculum Sororum sufficiens est.

Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii iuxta Canones peragitur mutatio.

Capellam non habent.

Esztergom ad S. Georgium.

(Asylum, schola elem. et orphanotrophium.)

Visitatio 1. Dec. 1927.

In hunc domum a Card. Simor anno 1886. fundatam Sorores 8 anno 1920 venerunt. Domus proprietaria est fundatio. Ultima visitatio hoc anno fuit. Habitaculum Sororum conveniens est; parlatorii ianua non est fenestra provisa.

Superiorissa localis et Confessarii Ordinarii mutatio iuxta Canones.

Confessiones suas regulariter in Capella peragunt, quae praescriptis lithurgicis correspondet.

Esztergom (Domus pauperum.)

Visitatio 1. Dec. 1927.

Domus haec antea ad nosocomium pertinebat, sed ab anno 1913. independens est et nunc Sorores tres hic laborant. Habitaculum Sororum angustum est; infirmariam non habent.

Mutatio superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur.

Confessiones suas in templo s. Annae peragunt.

Praescripsi, ut conopeum adhibeatur; ut clavis tabernaculis iuxta praescriptiones custodiatur; ut in lampade non lux electrica, sed oleum ardeat et ut ab altari lux electrica amoveatur.

Győrsziget (Asylum et schola elementaris.)

Visitatio 4. Jan. 1928.

Domum hanc, quae est propria Congregationis, anno 1864. Episcopus Simor fundavit, sed summa foundationes valorem amisit. Visitationem et Superiorissa Generalis et Vicaria anno praeterito peregit. Habitaculum Sororum perpulchrum est. Una aegrotata Soror apud parentes commoratur. Sorores 6 sunt.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius iuxta Canones mutantur.

Quamvis sacristia ianuam fenestra provisam habet, tamen quia capella sat sampla est, confessionale in capellam esse ponendum praescripsi. Conopeum ordinavi.

Budapest (In nosocomio mercantili)

Visitatio 11. Febr. 1928.

Sorores 21 ab anno 1920. laborant in domo hac, quam Superiorissa generalis anno 1927. visitavit. Habitaculum Sororum conveniens est.

Superiorissae localis et confessarii Ordinarii mutatio peragitur.

Confessiones suas in capella peragunt, quae sat angusta est, praecipue respectu infirmorum. Praescripsi, ut in lampade coram SSmo postea loco lucis electricae oleum adhibeatur et lux electrica ab altari amoveatur.

Budapest (In nosocomio rubrae crucis.)

Visitatio 13. Febr. 1928.

Sorores 17 ab anno 1884 laborant hic in domo, quam anno 1927. Superiorissa Generalis ultima vice visitavit. Habitaculum Sororum conveniens est. In casibus varioribus solae exeunt.

Rite mutantur superiorissa localis et Confessarius Ordinarius. Capellanus in nosocomio habitat. Capella nosocomii est etiam earum; in ea Confessiones suas peragunt. Conopeum desideratur.

Kapuvár (Asylum et schola.)

Visitatio 22. Febr. 1928.

Domo hac, quam Episcopus Zalka anno 1873. fundavit, 10 Sorores inveniuntur. Vicaria anno 1927. visitationem habuit. Secus nemo. Habitaculum Sororum conveniens est, sed lividum, ideo novam domum aedificare intendunt. Parlatorium non habet ianuam fenestra provisam.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius iuxta Canonem mutantur.

In capella, qua sat angusta est, invenitur Confessionale. Praescripti, ut conopeum applicetur.

Székesfehérvár (Schola elem. civilis et industrialis.)

Visitatio 29. et 30. Mai 1928.

Domum hanc, quam anno 1864. Franciscus Farkas, Praepositus Major, fundavit, Superior earum anno 1924. Superiorissa Generalis anno 1927 et Vicaria anno 1928. visitavit. Et inter convictrices et inter professores laicos acatholicis inveniuntur. Sorores sunt in instituto 24, quarum habitaculum perangustum est.

Superiorissa localis iam ab anno 1920. officium suum tenet, sed anno 1926. dispensationem papalem obtinuit. Mutatio confessarii Ordinarii rite peragitur.

Quod paupertatem: nonnullae plus desiderans, quam iustum est; aliae vero pecuniam privatam apud se habent.

In capella, quae tantum pro Sororibus sufficiens est, invenitur confessionale. Praescripti conopeum et ut lux electrica ab altari amoveatur.

Székesfehérvár (Nosocomium.)

Visitatio 30. Mai 1928.

In hac domo Sorores 29 ab anno 1922. laborant. Superior earum anno 1924., Superiorissa Generalis et Vicaria anno 1927. visitationem peregerunt. Curam habent infirmorum et culinae. Habitaculum Sororum sat conveniens est. Refectorium in illo cubili habent, ubi per diem occupantur. In nonnullis casibus urgentioribus solae exeunt.

Superiorissa localis rite mutatur; Confessarius Ordinarius iam 5 annos officium suum tenet, quin Sorores vota dedissent quoad ejus officii prolongationem.

Capellanus in nosocomio habitat. Capella sat ampla. Confessionale in sacristia invenitur. Praescripti conopeum et ut in lampade coram SSmo oleum et non lux electrica ardeat et ut lux electrica ab altari amoveatur.

Fehérvárcsurgó (Schola elementaris.)

Visitatio 31. Maji 1928.

Ab anno 1926. quatuor Sorores occupantur in hac domo, quam Superiorissa Generalis anno 1927., Vicaria autem 1928. visitavit. Habitaculum Sororum sat amplum est.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii non est adhuc actualis. Confessarius extraordinarius hoc tempore non existit.

Capella sat parva, in qua Confessiones suas Sorores peragunt. Praescripti, ut in lampade coram SSmo non tantum per diem ardeat oleum, sed etiam nocte, loco lucis electricae.

Győrszentmárton (Asylum et schola elem.)

Visitatio 3 Junii, 1928.

Domum hanc, quam Archiabbas Kruesz anno 1876. fundavit et in qua nunc 6 Sorores sunt, Superior earum anno 1926., Superiorissa Generalis anno 1926. et Vicaria anno 1928. visitavit. Habitaculum Sororum sat amplum est. Cubile, in quo Sorores per diem occupantur, decreto Vicarii Generalis eximebatur a clausura, in quo parochus saepe et per longius tempus commoratur. Janua parlatorii non est provisiva fenestra.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur.

Confessiones suas in capella peragunt, quae tantum pro Sororibus sufficiens est. Praescripti, ut conopeum applicetur.

Pannonhalma (In archimonasterio.)

Visitatio 3. Jun. 1928.

In hac domo ab anno 1918. Sorores 5 curant culinam, oeconomiam et vestes. Superiorissa Generalis anno 1926., Vicaria autem anno 1928. visitationem habuit. Habitaculum Sororum sat bonum; tantum parlatorium non habent.

Nova Superiorissa est ab anno 1927. Confessarius Ordinarius iam nono anno est in suo officio, cujus prolongationis fine Sorores nunquam vota dederunt.

Capellam non habent, quia archimonasterium, in cuius separata parte Sorores habitant, coniunctum est Ecclesiae, in qua Sorores Confessiones suas peragere solent.

Kalocsa (Nosocomium.)

Visitatio 30. Sept. 1928.

In hoc nosocomio ab anno 1868. curant Sorores nunc numero 11 infirmos, quas Superiorissa Generalis anno 1927., Vicaria autem anno 1928. visitavit. Habitaculum Sororum sat ampla est. Capellanus, qui in nosocomio habitat, in magnis festis cum Sororibus cibum sumit.

Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii mutatio statutis temporibus fit.

Sorores, quae apud operatione applicatae sunt, vix preces suas persolvere possunt, officium autem parvum nullo modo.

Capella parva est. Praeter conopeum, quod desideratur, omnia in capella in ordine sunt. Confessionale in sacristia est.

Magyaróvár (Asylum.)

Visitatio 12. Dec. 1928.

In hac domo, quam Archidux Albrecht fundavit anno 1882 et in qua nunc 4 sorores laborant, Superiorissa Generalis anno 1926., Vicaria anno 1928. visitationem habuit. Habitaculum Sororum sat aptum, sed, parlatorium non habent.

Superiorissae localis et Confessarii mutatio iuxta Canones fit.

Capella perparva est, ideo ibi confiteri non possunt. Praescripti, ut conopeum conparetur et ut lux electrica ad altari removeatur.

Magyaróvár (Orphanotrophium.)

Visitatio 12. Dec. 1928.

Ab anno 1910. duae Sorores in hac domo laborant, quam Vicaria 1928. visitavit. Habitaculum Sororum conveniens est.

Superiorissa localis et confessarius ordinarius iuxta Canones mutantur. In capella, quae sat ampla est confessiones suas peragunt. Commendavi, ut conopeum conparent.

Pápakovácsi (Asylum et schola elem.)

Visitatio 18. Dec. 1928.

Domum hanc, in qua nunc 4 Sorores operantur et quam anno 1922 Ordo S. Benedicti fundavit, Superiorissa Generalis anno 1926., Vicaria anno 1928. visitavit. Habitaculum Sororum sat amplum est; parlatorium non habet ianuam fenestra provisam. Quod mutationem Superiorissae localis et Confessarii ordinarii tempus per Canones praescriptum servatur. Quia capella parva est, ideo in sacristia confitentur. Praescipsi conopeum et ut clavis tabernaculi et olea rite custodiantur.

Budapest (Nosocomium militum.)

Visitatio 19. Jan. 1930.

Novem Sorores haborant hic ab anno 1925. Domum hanc Superiorissa Generalis anno 1929. et Vicaria anno 1929. visitavit. Habitaculum Sororum satis amplum est; ast ianua parlatorii non habet fenestram.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur. Capellanus habitat in nosocomio. In Capella sat ampla Sorores Confessiones suas peragunt. Praescipsi, ut conopeum conparetur et ut in lampade coram SSmo ne lux electrica, sed oleum ardeat.

Szeged (Clinika)

Visitatio Febr. 24. 1930.

Sorores numero 24 curam habent infirmorum et auxilium praestant apud operationes inde ab anno 1929. Superiorissa Generalis et Vicaria anno 1929. visitationem habuerunt. Habitaculum Sororum sat amplum est. In parlatorio, quod ianuam fenestra provisam non habet, etiam lectus invenitur.

Superiorissae localis et confessarii Ordinarii hucusque non fuit actualis mutatio.

Capella sat ampla est. Praescripsi conopeum. Quia in capella non invenitur confessionale, Sorores confessiones suas in sacristia peragunt.

Balassagyarmat (Schola elementaris.)

Visitatio 11. Febr. 1930.

Inde ab anno 1880. septem Sorores laborant in hac domo, quae proprietas Primatiae est et quam Superiorissa Generalis anno 1928., Vicaria 1925. visitavit. Alia visitatio non fuit. Habitaculum Sororum sat amplum est. Parlatorii ianua non habet fenestram.

Superiorissae localis mutatio rite fit. Confessarius ordinarius ab anno 1918. idem est, quia difficulter alius sacerdos invenitur. Prolongatio officialis non fuit, nec Sorores vota dederunt.

S. Confessionem in capella sua peragunt, quae omnino cor-
r espondet lithurgicis praescriptionibus, est autem sat angusta.

Szeged (Domus misericordiae)

Visitatio 25. Febr. 1930.

Sex Sorores ab anno 1929. curam agunt infantium insanabilium et culinae. Domum hanc anno 1929. et Superiorissa Generalis et Vicaria visitavit. Habitaculum Sororum sat amplum est; parlatorii ianua non habet fenestram.

Superiorissae localis et Confessarii mutatio nondum est actualis.

In cella sat parva peragunt confessiones suas, quae praescriptionibus lithurgicis correspondet; tantum conopeum desideratur.

Alcsut (Asylum et schola elementaris)

Visitatio 17. Jun. 1930.

Archidux Josephus anno 1882. fundavit hanc domum, in qua nunc 4 Sorores erudiunt, partim etiam pueros erudiunt et quam Superiorissa Generalis anno 1930., Vicaria anno 1925. visitavit. Etiam Ordinarius visitationem fecit.

Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii mutatio praescripto tempore rite fit. Et Confessarius Ordinarius et Extraordinarius fuerunt olim religiosi.

Habitaculum Sororum angustum est; aequae etiam capella, quae praescriptionibus lithurgicis omnino correspondet. Confessiones suas in sacristia peragunt. Sorores, quae in schola docent, s. missam tantum diebus Dominicis et Festis audire possunt, quia propter familiam Archiducis tarde celebratur.

Miskolc (Schola elem. et civilis, praeparandia.)

Visitatio 27. 28. Febr. 1929.

Domum hanc, in qua 22 Sorores laborant ab anno 1878. et quam Ordinarius anno 1923. Superior anno 1928. Superiorissa Generalis 1928. Vicaria 1928 visitavit. In internatu inter 34 convictrices etiam duae acatholicae inveniuntur. Habent propriam villam cum territorio 3–4 hectar; vineam vendiderunt. Fundatio valorem amisit. Rationem administrationis pecuniae etiam Ordinario reddunt. Habitaculum Sororum angusta est. In parlatorio, cujus ianua fenestram non habet, et lectus invenitur. Una Soror per nonnullas hebdomadas apud parentes commorata est.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur.

Capella angusta est. Praescripsi konopeum et ut lux electrica ab altari amoveatur. Confessiones suas in oratorio peragunt.

Sátoraljaújhely (Asylum, schola elem. et civilis.)

Visitatio 3. Martii, 1929.

Ab anno 1873. laborant – nunc numero 19 – in hac domo Sorores, quas Superiorissa anno 1927. et Vicaria 1928. visitarunt; alia visitatio non fuit. Domus propria est Dioeceseos. Foundationes valorem amiserunt. Inter convictrices 14, duae acatholicae inveniuntur. Habitaculum Sororum conveniens est.

Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii mutatio rite peragitur. Praescripsi ut Confessio saltem aestivo tempore non in sacristia, sed in Capella, quae sat ampla est peragatur; ut clavis tabernaculi et oleum infirmorum rite custodiantur et ut hostiae saepius conficiantur. In altari lux electrica ardet.

Sárospatak (Asylum et Schola elem.)

Visitatio 3. Martii, 1929.

Anno 1809. fundavit hanc domum Princeps Windischgrätz, in qua nunc 9 Sorores laborant et quam anno 1927. Superiorissa Generalis, anno vero 1928. Vicaria visitavit. Alia visitatio non fuit. Domus proprietas est Congregationis. Foundationes perierunt. Habitaculum Sororum est sat amplum. Parlatorii ianua non est provisiva fenestra. Futuro anno novam domum aedificant.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur.

In Capella, quae sufficienter ampla est, Confessiones suas peragunt. Praescripsi, ut conopeum conficiatur et ut clavis tabernaculi rite custodiatur.

Velence (Asylum et Schola elem.)

Visitatio 6. Apr. 1929.

Domum hanc anno 1898. Episcopus Meszlényi fundavit et anno 1928. et Ordinarius, et Superiorissa Generalis, et Vicaria visitavit. Nunc 5 Sorores erudiunt etiam pueros. Fundationis valor valde diminuebatur. Habitaculum Sororum amplum est; in parlatorio, cujus ianua fenestram non habet, lectus invenitur.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur.

Officium parvum propter Sorores infirmas non possunt semper in communi persolvere.

In Capella, quae sat ampla est, Confessiones suas peragunt. Praescripsi, ut conopeum conparetur.

Martonvásár (Asylum.)

Visitatio 6. Apr. 1929.

Ab anno 1926. Sorores 4 in hac domo laborant, quam anno 1928. et Superiorissa generalis et Vicaria visitavit. Fundatio periit. Habitaculum Sororum sat amplum, ast parlatorium non habent. In casu necessitatis cubile, in quo per diem laborant, pro dormitorio inservit.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii nondum actualis est. Praescripsi, ut conopeum conficiatur, ut tabernaculi clavis rite custodiatur et ut hostiae recentes saepius conficiantur. Capella perparva asylo coaedificata est; ideo Sorores confessiones suas in Ecclesia parochiali peragunt.

Jászberény (Asylum, schola elem. et civilis.)

Visitatio 6. Junii, 1929.

Sorores – nunc 17 – ab anno 1886 laborant in hac domo, quam anno 1928 et Superiorissa Generalis, et Vicaria visitavit. Alia visitatio ultimis temporibus non fuit. Habitaculum Sororum sat amplum est. Habent duo parlatoria.

Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii – praemissis votis Sororum – mutatio rite fit. Habent duos Confessarios Ordinarios.

Capella sat ampla est et ideo praescipsi, ut Confessiones postea non in parlatorio, sed in capella fiant, et ut conopeum conficiatur.

Jászárokszállás (Asylum et schola civilis.)

Visitatio 25. Sept. 1929.

Ab anno 1920. laborant hic 6 sorores in hac domo, quae Catholicae Communitati est et quam anno 1928. et Superiorissa Generalis et Vicaria visitavit; alius non. Habitaculum Sororum sat angusta est. Parlatorium nunc non habent, sed post duas hebdomadas accipiunt cum ianua fenestra provisa.

In mutatione Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii hucusque tempus praescriptum servabatur.

In capella sat parva, quae tantum Sororibus sufficit, peragunt suas Confessiones. Praescipsi, ut conopeum conficeretur et ab altari lux electrica amoveretur.

Törökbálint (Sanatorium tuberculorum.)

Visitatio 10. Oct. 1929.

Inde ab anno 1926. Sorores – nunc 11 – laborant in hac domo, quam anno 1929. et Superiorissa Generalis et Vicaria visitavit. Et Ordinarius. Habitaculum Sororum amplum est; parlatorii ianua non habet fenestram. Nonnunquam in vicinam civitatem solae proficiscuntur.

Superiorissae et confessarii mutatio rite peragitur.

Capella Sororum nunc aedificatur, sed non est adhuc usui tradita.

15.

ADNOTATIONES GENERALES QUOAD INSTITUTUM B.M.V. VULGO VIRGINES ANGLICANAE

Ea, quam in fine protocolli Visitationis domus in Veszprém de constuenda Vicaria adnotavi, nunc visitatis omnibus domus hujus Instituti, modificare debeo et declaro pro omnibus domibus – quae nunc iam in Hungaria septem sunt, necessariam esse provinciam separatam. Hoc non solum plurimae Sorores exoptant, sed et rei natura exposcit. Sorores enim exclusivae educandis puelli occupantur, Superiorissa Generalis in Austria (in St. Pölten) habitans, nec linguam hun-

garicam, nec leges scholares hungaricas cognoscere potest. Praeterea nova provincia educationem noviciarum uniformiorem redderet. Nunc enim quaevis domus suscipit postulantes et mittit eas in noviciatum sive in Budapest, sive in St. Pölten. Post transactum noviciatum in eam domum revertuntur, a qua mittebantur. Si provincia constitueretur, tunc tantum Superiorissa Provincialis susciperet postulantes et etiam dispositio Sororum ex una domo in aliam, tantopere necessaria, quae hucusque perraro fiebat, facilius evaderet. Si provincia constitueretur, tunc etiam „unio” ad quam iam omnes domus hujus Instituti, exceptis domibus in Hungaria et in Austria existentibus pertinent, et quam plurimae Sorores exoptant, in effectum duceretur. Si provincia erigitur, uti puto, vita vividior esset et multum conferret ad charitatem et concordiam fovendam inter Sorores laicas et chorales. [/.]

VISITATIO CANONICA PERACTA IN „INSTITUTO B.M.V.
VULGO VIRGINES ANGLICANAE”
in Kecskemét, die 25. et 26. Oct. 1927.

Congregatio haec a vener. Maria Ward anno 1625. fundata est. Constitutiones a S. Sede die 10. Julii, 1903. approbatae sunt.

Sorores die 25.-a Augusti, 1917. a Communitate Catholica in hanc domum introductae sunt, quae sat angusta est, ita ut sorores vix locum habent ad habitandum. Cubile Superiorissae simul parlatorium est et in casu necessitatis refectorii prolongatio. Jam tempore introductionis promissum eis fuit aedificatio novae domus, ast propter injuriam temporum promissio haec in effectum deduci non potuit et tantum parvum aedificium pro convictu constructum est. Sorores sustentantur a Communitate Catholica et e proventibus internatus. Fundatio ab episcopo piae memoriae Vacziensi: Constantino Schusztter facta injuria temporum in nihilum redacta est.

Sorores extra domum docent in gymnasio pro puellis, quod 246 – et in praeparandia pro ludi magistris, quam 142 puellae frequentant.

Domus haec subest Superiorissae Generali in St. Pölten, a qua anno 1925. fuit visitata. Domus haec una cum supelectilibus propria est Communitatis Catholicae.

Bis in anno rationem reddunt de pecunia Superiorissae Generali et omni tertio anno Protectori Cardinali. Dos a paucissimis adferitur. Debita non habent.

Clausuram episcopalem habent, quam – sicut angustia domus permittit, – servare satagunt. Raro exeunt in urbem; rarissime – permittente Superiorissa Generali – ad aegrotos parentes visitandos ad breve tempus lares paternas petunt. Ad animi vires corporisque recreandos plures simul in villa conductica per nonnul-[/./]las hebdomadas habitant.

Superiorissa inde ab anno 1917 habet superioritatis officium, ast indultu apostolico iam bis prolongatum – respectu circumstantiarum specialium domus et spei aedificandae novae domus.

Confessarius ordinarius, postquam major sororum illum desideraverat, praeterito anno ad secundum triennium nominatus est. Ast ad petitionem minoris partis et respectu ad numerum sororum Ordinarius et secundum confessarium ordinarium denominavit. Extraordinarius confessarius quatuor vice apparet ad excipiendas confessiones.

Officium parvum persolvunt, sed propter multas occupationes non semper in communi. Preces quotidianas persolvunt et quotidie omnes ad s. communionem accedunt. Omni annos per 8 dies ss. exercitiis vacant.

S. Regulas omni mense perlegunt et sicut situatio domus permittit, observant.

Paupertatem observant. Superlectilia, quibus sorores utuntur, non sunt earum propria.

Novitiatum non habent in domo, sed novitiae vel ad St. Pölten, vel ad Budapestinum mittuntur. Plurime ad diploma acquirenda Universitatem frequentant, sed tantum post vota emissa. Hic usus melior esse videtur, acsi ante novitiatum, qua postulantes, Universitatem frequentarent. Sorores chorales et laicae 21.

Nec director, nec alius sacerdos habitat in domo.

Habent domui adnexam Ecclesiam publicam. Tabernaculum serico albo est intus coopertum et in lampade oleum ardet. Ordinavi, quod clavis tabernaculi et oleum infirmorum rite custodiantur et tabernaculo conopeum conficiatur. Confessionale est in oratorio ad Ecclesiam adjecto et fenestris pluribus ad aram prospicientibus proviso.

Praelato Parocho summopere iniunxi, ut apud [./] Communitatem Catholicam celerem aedificationem novae domus, in qua etiam scholae locum haberent, promoveat.

Plures dorores desiderium suum manifestaverunt, quam primum construendam esse „unionem” omnium Virginum Anglicanarum.

Nonnullae petierunt non esse dandam dispensationem Superiorissis, ut ultra sex annos in officio suo permaneant et mutata Superiorissa, etiam ceterae officiales mutarentur.

VISITATIO CANONICA PERACTA IN „INSTITUTO B. M. V.
VULGO VIRGINES ANGLICANAE”
in Budapest (Váci út) 12–14. Dec. 1927.

Domus haec iam anno 1770. a regina Maria Theresia fundata, nunc scholam elementarem, civilem, praeparandiam duplicem, gymnasium et scholam superiorem pro mercatura habet; universim 1392 scholares.

Domum, quae eis est propria, dilataverunt, et ideo 80.000 P. debita habent; nunc sat ampla est. Domus pertinet ad Superiorissam Generalem in St. Pölten, quae domum anno 1925. visitavit, et ei omni anno rationem de administratione pecuniae reddunt.

Clausuram praescri[p]tam observant. Janua parlatorii fenestra provisa est.

Superiorissa et confessarii iuxta canonem mutantur. Nonnullae sorores semper exeunt ad suas confessiones peragendas.

Quotidie ad s. communionem accedunt; officium parvum persolvunt, ast non in communi, preces praescriptas et ss. exercitia quotannis per 8 dies peragunt.

Ss. Regulas omni mense perlegunt et observant; aequae paupertatem; ast in superlectilibus aliquam elegantiam admittunt.

Praescipsi ut ad ianuam cancellariae directoris – sacerdotis – fenestre applicetur et ab altare lampades electricae removerentur.

Sunt in domo: 42 Sorores chorales et 27 laicae. Inter Sorores chorales et laicas non invenitur magna concordia et mutua charitas.

VISITATIO CANONICA PERACTA IN „INSTITUTO B. M. V.
VULGO VIRGINES ANGLICANAE”
in Budapest (Zugliget) 30. Sept. et 1. Oct. 1927.

Domus haec anno 1901. aedificata et annos 1917 Ecclesia publica amplificata, est propria Sororum. Hic habent noviciatum pro ceteris domibus ab anno 1905.

Domus haec, quamquam sat procul est ab altera domo Buda-
[./]peštana, tamen non habet Superiorissam specialem, sed subest Su-
periorissae alterius domus, quae circumstantia nonnullas difficultates
producit.

Adest etiam capellania localis et ideo omnes functiones in Ecc-
lesia Sororum peraguntur, quod praecipue respectu Sororum novicia-
tum inamoenum est et hac de causa etiam, clausura perfecte observari
nequit. Si nocte est provisio aegrotorum, tunc Sorores quoque surgere
debent, ut capellam aperiant.

Duo adsunt confessarii ordinarii, quorum unus iam per 12
annos fungitur hoc officio.

Praescripsi, confessionalis et parlatorii ianuam fenestra esse
providendam.

Sorores sunt in domo chorales: 11, laicae: 15, noviciae: 16.

Noviciatus per 2 annos durat; in 2. anno noviciae 6 horas in
hebdomada docere possunt.

VISITATIO CANONICA PERACTA IN „INSTITUTO B. M. V.
VULGO VIRGINES ANGLICANAE”
in Agria (Eger) 9. et 10. Jan. 1928.

Domus haec ab Archiepiscopo Agriensi: Bartakovics anno
1852. fundata est et est proprium Archiepiscopatus. Habet scholam ele-
mentarem, civilem, mercantilem, praeparandiam et gymnasium.

Rationem reddunt de administratione pecuniae Archiepiscopo
et Superiorissae Generali in St. Pölten, quas etiam licentiam sororibus
concedit et facultatem proficiscendi ad parentes morientes visitandos et
excepcionaliter per nonnullas hebdomadas apud cognatos commorandi.
Saeculares etiam in cubicula sororum nonnumquam intrant, et sorores
etiam in illis cubiculis dormiunt, in quibus convictrices claviaturam
exercent. Hospites saeculares etiam noctis tempore respiciuntur.

Iusto plura et elegantiora suppellectilia habent et sat crebro iti-
nera peragunt.

Officium parvum peragunt, ast non in communi. Preces prae-
scriptas, exercitia annualia et confessionem hebdomadalem peragunt et
quotidie ss. Communionem accedunt.

Sunt in domo Sorores chorales: 40, laicae 22. [./]

Haec domus ab Archiepiscopo anno 1917., a Superiorissa Generali vero anno 1925. fuit visitata.

Saepe sorores solae exeunt, praecipue in hortum a domo sat procul iacentem.

Superiorissa iam ab anno 1919. officium tenet cum dispensatione.

Habent domui adnexam Ecclesiam, quae liturgicis praescriptionibus correspondet, sed valde angusta est.

VISITATIO CANONICA PERACTA IN „INSTITUTO B. M. V.
VULGO VIRGINES ANGLICANAE”
in Nyíregyháza, 29. Sept. 1929.

Haec domus hoc anno fundata, est proprium Sororum, quae hic scholam mercantilem et internatum habent, in quo 2 acatholicae inveniuntur.

Visitatio adhuc non fuit. Habent 65.000 P. debita. Rationem administrationis pecuniae Superiorissae Generali mittunt.

Domus angusta est et ideo clausurae observatio difficilis.

Quotidie ad sacram Communionem accedunt; preces praescriptas, ss. exercitia annualia, s. confessionem omni hebdomade et Officium parvum peragunt.

Regulas omni mense publice perlegunt et etiam observant; ita etiam paupertatis votum.

Habent capellam parvam, quae praescriptionibus liturgicis correspondet, sed conopeo adhuc indiget.

In domo sunt tantum 4 sorores chorales et 3 laicae.

VISITATIO CANONICA PERACTA IN „INSTITUTO B. M. V.
VULGO VIRGINES ANGLICANAE”
in Nyergesújfalu, 22.-a Jun. 1928.

Sorores tres, occasione communismus e domo Agriensi (Eger) expulsae, ad invitationem R. D. Parochi, hic 1920. anno sedem fierunt.
[./.]

Occupantur in asylo parvulorum et in schola oeconomica.

Domus perangusta est; capellam non habent; refectorium extra clausuram est; ianua parlatorii non est provisiva fenestra.

Superiorissa in Veszprém anno 1928. ex iniunctione Superiorissae Generalis in St. Pölten visitationem habuit.

Superiorissa domus ab anno 1920. non fuit mutata, nec in suo officio confirmata, nec potestas ejus prolongata. Parochus est confessorius ordinarius, et quia unicus sacerdos, officium inde ab anno 1920. tenet.

Domus et territorium adiacens, est proprium. Communitatis Catholicae Sorores spem foveant amplificandae domus; ast hoc praecipue nunc in tam difficili statu financiali, impossibile est. Succrescentiam non habent; nunc quoque, sicut in initio, tres tantum sunt. Spero in eo casu si provincia Hungarica erigeretur sors haec domus aliquam vitam acciperet per dispositionem nonnullarum sororum; ast sicuti mihi videtur, istae tres sorores non habent animum in aliam domum proficiscendi. Sic autem domus prosperare non potest, praecipue si una vel altera sororum moreretur.

Quotidie ad s. Communionem accedunt; preces praescriptas peragunt; s. Confessionem omni hebdomade et ss. exercitia annualia persolvunt.

VISITATIO CANONICA PERACTA IN „INSTITUTO B. M. V. VULGO VIRGINES ANGLICANAE”

in Veszprém, die 22. et 23.-a Septembris, anni 1927.

Congregatio haec a vener. Maria Ward anno 1625. fundata est. Constitutiones a S. Sede die 10.-a Julii, anni 1903. approbatae sunt.

Domum hanc olim Episcopus Weszprimiensis: Ranolder, anno 1860. fundavit. Habent in domo scholas elementares, sic dictas civiles, necnon praeparandiam pro ludi magistris et eandem pro mercaturam exercentibus. Habent internatum pro 80 puellis, quae omnes catholicae sunt. Propter penuriam sororum civiles quoque adjuvant in docendo, sed omnes religionis catholicae sunt. Praeter domum et adiacentem hortum, non longe a Weszprém villam habent, ubi tempore vacationis turmatim vires refocillant. Fundationes non habent; sustentatur domus a proventibus scholae et internatus. Debita non habent.

Domus haec subest Superiorissae Generali in St. Pölten, a qua anno 1925. fuit visitata.

Bis in anno de pecunia rationem reddunt Superiorissae Generali, quae omni quinto anno rationem reddit Romae. Dotem perpaucae sorores afferunt; et si afferunt, sub illarum nomine reservatur et custoditur.

Habent clausuram episcopalem. Viri in earum cubicula nunquam intrant. Habent duo parlatoria cum januis fenestra provis. Visitationes activae et passivae raro fiunt. In casibus exceptionalibus cum venia Superiorissae Generalis ad visitandos parentes aegrotos proficiscuntur.

Superiorissa domus a die 19.-a Martii, anni 1926. superioritatis officium tenet. [./.]

Quia confessarius ordinarius iam ultra 25 annos sine interruptione fungebatur, statim indicavi Ordinario, ut alium constituat confessarium ordinarium, quod et factum est. Confessarius extraordinarius apparet quater in anno ad exaudendas s. confessiones.

Persolvunt preces quotidianas et sorores chorales etiam Officium parvum, sed propter multas occupationes non semper in communi. Quotidie accedunt ad s. communionem; omni hebdomada ad s. confessionem et omni anno per 8 dies ss. exercitiis vacant.

Regulae perleguntur et generatim observantur, ita et s. paupertas.

Novitiae hujus domus in Budapest erudiuntur per duos annos et tunc revertuntur. Dispositio ex una domo in aliam perraro fit.

Nec director, nec alius sacerdos habitat in domo.

Habent Ecclesiam publicam domui adnexam, quam quidem ante nonnullos annos amplificaverunt, sed tamen nunc quoque angusta est. Sedes Confessionalis non habet locum in Ecclesia, sed est penes Sacristiam in loco, qui januam fenestra provisam habet. Tabernaculum intus serico albo obductum est, sed conopeo adhuc indiget. In lampade coram SSmo oleum ardet. Ordinavi, ut clavis tabernaculi et olea in scrinio bene custodiantur.

Plurimae Sorores desiderabant, quod Fundatrix quo citius beatificeretur et quod „unio” omnium Virginum Anglicanarum peragatur.

Ex mea parte puto, opportunum esse, sex domos, quae sunt in Hungaria, si non totaliter, tamen aliquam separare a St. Pölten et aliquam Vicariam constituere pro domibus Hungaricis, quae receptionem postulantium, dispositionem Sororum peragere posset et vitam vivi-

diorem procurare et aliqualem antagonismum, qui est inter Sorores chorales et laicas eradicare.

Sorores chorales sunt 28, laicae 18. [./.]

16.

VISITATIO APOSTOLICA IN CONGREGATIONE A NOSTRA
DOMINA NUNCUPATARUM SORORUM PAUPERUM
SCHOLARUM COLOCZENSIUM DIE 25.–28. [?]
KALOCSA IN DOMO MATERNA

Congregationem hanc anno 1833. Wittman, Episcopus Regensburgensis, iuxta regulas s. Petri Furier in München fundavit.

Sorores Archiepiscopus Coloczensis, Kunst, anno 1860 in Hungariam invexit et hanc domum, in qua nunc asylum, schola elementaris et civilis, ac tria prae(pa)randia inveniuntur, fundavit. Domus haec est Congregationis, necnon Sanatorium et villa oeconomica in Kalocsa, necnon vinea in Kecel. Emerunt domum in Budapest. Fundationes perierunt.

Congregationem hanc, quae independens est, S. Sedes anno 1907. approbavit.

Rationem administrationis pecuniae Ordinario dant, quia ab eo auxilium accipiunt. Superiorissae locales Superiorissas Generali rationem reddunt.

Domicilium Sororum amplum est et quaevis Soror cellam p r opriam habet. Clausuram observant. Parlatorii ianua fenestra provisa est. Superiorissa Generalis decretum edidit, iuxta quod Sorores in casu graevae infirmitatis parentum licentiam accipiunt visitandi parentes, sed – incluso itinere – tantum ad tres dies, et tali casu quoque in domo parentum pernoctare non possunt.

Officium parvum tantum diebus Dominicis persolvunt in communis preces quoti(di)anos, hebdomadalem Confessionem et ss. exercitia annualia per 8 dies peragunt. Quotidie a s. Communionem accedunt.

Regulas bis in anno perlegunt et generatim observant; aequae et paupertatem.

Postulatus generatim per sex menses perdurat. Examen a parte Ordinarii et ss. exercitia per 8 dies et ante noviciatum et ante emissio-

nem votorum observatur. Noviciatus per unum annum perdurat, dein ter pro uno anno vota emittunt, postea pro tres annos et tandem vota perpetua. Magistra noviciarum per 8 horas in hebdomada docet in schola.

Dos pro Sororibus choralibus est 500 P. pro laicis 300; pluribus condonatur.

Superiorissa Generalis anno 1917. et 1924. cum dispensatione S. Sedis iterum electa est.

Habent templum publicum amplum. In eo et in sacristia, cujus ianua fenestra provisa est, Confessiones suas peragunt. Iniunxi, ut conparent conopeum et ut ab altari lux electrica amoveatur.

In domo materna sunt Sorores chorales: 52, laicae: 45, noviciae: 25. [./.]

Confessarius ordinarius iuxta Codicem mutatur. Confessarii extraordinarii duo sunt.

Domus Filiales:

Omnia, quae respectu clausurae s. Communionis, s. Confessionis, Regularum earumque lectionis et observationis, Orationum et ss. Exercitiorum necnon paupertatis in visitatione domus maternae adnotavi, valent etiam quod a domus filiales quoque.

Kalocsa (Sanatorium.)

Visitatio 28. Sept. 1928.

Hic ab anno 1903. Sorores infirmas curantur, ab anno 1916. asylum quoque invenitur. Sunt hic Sorores chorales 8, laicae 18, ideo domicilium Sororum iam-iam angusta est. Superiorissa Generalis anno 1925. visitationum habuit; alius nemo.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur.

Quia non sunt Sorores chorales sanas 8, ideo Officium parvum non in communi, sed privatim persolvunt.

Quia sunt multae Sorores surdae, Confessiones suas in sacristia peragunt.

Capella sat ampla praescriptionibus lithurgicis correspondet; tantum conopeum desideratur.

Kalocsa (Seminarium magnum.)

Visitatio 28. Sept. 1928.

Ab anno 1916. octo Sorores laicae curam habent culinae vestiumque. Superiorissa Generalis anno 1927. visitationem habuit; secus nemo. Habitaculum Sororum satis amplum est. Parlatorium non habent. Superiorissam localem non habent.

Confessarius Ordinarius rite mutatur. Capellam non habent et Confessiones suas in Seminarii oratorii sacristia peragunt, quae ianuam fenestra provisam habet.

Occupatio haec Sororum, et in duabus sequentibus domibus, mihi non videtur earum vocationi conformis.

Kalocsa (In domo Archiepiscopi.)

Visitatio 28. Sept. 1928.

Ab anno 1919. curam gerunt 5 Sorores laicae culinae et vestium. Visitationem anno 1926. Superiorissa Generalis peregit. Quatuor cellas habent, ast illud cubile, [./.] pro refectorio habent, in quo per diem morantur, hoc etiam pro parlatorio inservit habetque ianuam fenestra provisam.

Superiorissam non habent. Confessarius Ordinarius secundo anno officium exercet. Regulae tantum semel in anno perleguntur.

Habent capellam sat amplam, in qua et Confessiones suas peragunt. Tabernaculum intus non est serico obductum. Praescripsi, ut oleum infirmorum et clavis tabernaculi rite custodiatur.

Sorores hic laborantes sentiunt se a Communitate esse separatas et derelictas.

Kalocsa (Domus. s. Ignatii.)

Visitatio 28. Sept. 1928.

Una choralis Soror et 6 laicae curant et lavant lintheamina PP. Jesuitarum et eorum Ecclesiae. Superiorissa Generalis anno 1927. visitationem habuit. Habitaculum Sororum sat amplum esset, sed in refectorio quoque dormiunt Sorores. Parlatorium non invenitur. Superiorissa localis non est.

Confessarius Ordinarius in secundo anno est sui officii.

In Capella sua, quae Sororibus sufficiens est, Confessiones suas peragunt. Praescripsi conopeum et ut clavis tabernaculi rite custodiatur.

Budapest VIII. Mária utca 20.

Visitatio 2. Jul. 1928.

Domum hanc Congregatio anno 1917. emit pro Sororibus transeuntibus et pro Sororibus majores scholas frequentantibus. Visitationem Superiorissa Generalis anno 1926. peregit. Habitaculum Sororum amplum est. Sorores sunt in domo: 9.

Superiorissa localis ante 2 annos; Confessarius ordinarius hoc anno denominatus est. Officium parvum peragunt, sed non in communi.

In capella parva Confessiones suas peragunt. Praescripsi, ut conopeum conficiatur; ut clavi tabernaculi rite custodiatur et ut in lampade coram SSmo oleum ardeat.

Budapest (Institutum Francisci Josephi)

Visitatio 2. Jul. 1928.

In hoc instituto ab anno 1923. oeconomiae curant Sorores, quas Superiorissa Generalis anno 1927. visitavit. Habitaculum Sororum conveniens est; ast parlitorium non habent. Superiorissa localis per unum annum, Confessarius ordinarius in tertio anno sunt in suis officiis. Officium parvum privatim persolvunt. Director et ejus familia in instituto habitant. Capella, quae est instituti, ampla est. Confessiones in sacristia peragunt. Praescripsi, ut in lampade coram SSmo loco lucis electricae oleum ardeat. Sorores sunt chorales 6, laicae 6. [/.]

Foktő (Asylum et schola elementaris.)

Visitatio 29. Sept. 1928.

Domum hanc anno 1895. Carolus Csanik fundavit et Superiorissa Generalis anno 1925. visitavit. Jus proprietatis dubiosum est. Habitaculum Sororum conveniens est.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur. Quia non sunt octo, sed tantum 6, officium parvum privatim persolvunt.

Capella parva et angusta est; Confessiones suas in ea peragunt. Quamvis in capella SSmm servatur, missa tamen in anno quater celebratur. Praescripsi, ut clavis tabernaculi iuxta Codicis praescriptionem, rite custodiatur.

Hajós (Asylum et schola elem. et orphanotrophium.)

Visitatio 29. Sept. 1928.

Domum hanc, in qua ab anno 1907. Sorores laborant, Superiorissa anno 1926. visitavit, – et nemo alius. Habitaculum sat amplum, sed in atrio quoque est aedificium, in quo Sorores habitant. Parlatoria ianua non habet fenestram.

Superiorissa localis in secundo anno, confessarius Ordinarius in primo anno est officii sui. Officium parvum diebus Dominicis et festivis in communi persolvitur.

Capella angusta est. Praescripti conopeum et ut clavis tabernaculi rite custodiatur. Sorores 19 sunt.

Bátya (Asylum.)

Visitatio 29. Sept. 1928.

Hanc domum anno 1925. P. Katona SJ una cum Communitate Catholica fundavit. Domus est propria Congregationis. Superiorissa Generalis eam anno 1928. visitavit. Habitaculum Sororum conveniens est; ianua parlatorii fenestram non habet. Sorores chorales 3, laicae 2.

Superiorissa localis ante duas menses mutata est; Confessarius ordinarius nunc denominatus est ad secundum triennium.

Praecripti, ut postea non in parlatorio, sed in capella, quae sat ampla est, Confessio peragatur; ut conopeum conficiatur et in lampade coram SSmo oleum ardeat.

Kecel (Schola elem.)

Visitatio 1. Oct. 1928.

In hac domo, quae Communitatis est, Sorores 7 erudiunt etiam pueros ab anno 1923. Superiorissa Generalis anno 1926. visitationem habuit. Habitaculum Sororum sat amplum est; parlatorium etiam pro refectionario inservit. Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii [mutatio] rite fit. Capella parva est, ideo in adnexa schola confitentur, sed capellae ianua aperta est. Praecripti, ut clavis tabernaculi rite custodiatur. [/.]

Kiskőrös (Asylum et schola elem.)

Visitatio 3. Oct. 1928.

In hac domo ab hoc anno laborant Sorores 3. Visitatio adhuc non fuit. Habitaculum Sororum sat amplum est.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii non fuit actualis.

Capella parva est et tantum Sororibus est sufficiens. Altare adhuc non est paratum, ideo SSmum nondum asservatur. Confessiones suas quousque capella usui tradita fuerit, in Ecclesia parochiali vel in parlatorio, quod ianuam fenestras provisam habet, peragunt.

Kiskunfélegyháza (Schola elem., civilis, praepardia et oeconomica.)

Visitatio 20. Oct. 1928.

Domum hanc, quam anno 1908. Episcopus Schuster et Civitas fundavit, Superiorissa Generalis anno 1926. visitavit. In internatu inter 87 puellas et iam duae acatholicae inveniuntur. Domus est Civitatis. Habitaculum Sororum, quae hic nunc 46 inveniuntur, angusta est.

Superiorissa Generalis, localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur. Confessarius extraordinarius earum nunc dispositus est.

Officium parvum tantum diebus Dominicis in communi peragunt. Regulae semel in anno perlegitur.

In capella, quas paulo angusta est, est Confessionale. Praescripti conopeum et ut clavis tabernaculi rite custodiatur. Ciborium non habent, sed in calice asservatur SSmum.

Alsóság (Asylum et schola elementaris.)

Visitatio 19. Dec. 1928.

In domo hac, quam parochus Ludovicus Kiss et Communitas Catholica anno 1925. fundavit, Sorores 4 erudiunt etiam pueros. Superiorissa Generalis anno 1928. hic visitationem habuit. Habitaculum Sororum sat bonum; quaevis Soror suam propriam cellam habet; parlatorii ianuam fenestram non habet.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur. Officium parvum privatim persolvunt. Regulae semel in anno perleguntur.

Confessiones suas in Capella sat parva peragunt. Praescripti conopeum et ut clavis tabernaculi iuxta praeascriptiones custodiatur.

Esztergomtábor (Schola elem. et civilis.)

Visitatio 4. Febr. 1929.

Ab anno 1922. 16 Sorores erudiunt in schola civili tantum pueros, et in schola elementari et pueros et puellas. Superiorissa Gene-

ralis anno 1927. visitationem habuit; alius [./] autem non. Habitaculum Sororum, quae hic 17 inveniuntur sat amplum est.

Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii mutatio rite peragitur.

Officium parvum privatim persolvunt.

Quia capella parva est, confessiones suas in parlatorio peragunt, cujus ianua fenestra provisa est. Praescripsi conopeum.

Jánoshalma (Schola elem. et civilis.)

Visitatio die 12. Jun. 1929.

Domum hanc anno 1922. a parrocho Jos. Gulyás fundatam anno 1928. et Ordinarius et Superiorissa Generalis visitavit. In schola elementari pueri et puellae commixtim educantur. Sorores, numer 11, in duobus aedificiis habitant; habitacula earum sat ampla sunt.

Superiorissa[e] localis et Confessarii Ordinarii statutis temporibus peragitur mutatio. Officium parvum, si octo adsunt, in communi peragunt.

Confessiones suas in capella parva peragunt. Praescripsi conopeum et us clavis tabernaculi rite custodiat.

Kiskúnhalas (Schola elem. et civilis, asylum.)

Visitatio 13. Jun. 1929.

In domo hac, in qua nunc 13 Sorores chorales et 3 laicae laborant, Superiorissa Generalis anno 1929. visitationem habuit. Domus anno 1881. ab Archiepiscopo Haynald fundata est; proprietaria est Communitas. Habitaculum Sororum est angusta; in parlatorium nunc schola collocata est.

Superiorissa localis et Ordinarius Confessarius rite mutantur. Officium parvum tantum diebus Dominicis persolvunt in communi. Quoad paupertatem: iusto plus amant elegantiam.

Capella etiam pro Sororibus angusta est. Praescripsi conopeum. Confessiones suas in sacristia peragunt, cujus ianua fenestra provisa est.

Mélykut (Schola elementaris.)

Visitatio die 13. Junii, 1929.

Domus haec, quae anno 1901. fundata est, propria est Communitatis civilis, a Superiorissa Generalis anno 1928. fuit visitata.

Sorores 5 chorales et una laica est in domo. Habitaculum Sororum amplum est; parlatorii ianua non habet fenestram. Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius statutis temporibus rite mutantur. Confessiones suas, vel in capella sua parva vel in Ecclesia parochiali peragunt.

Praescipsi conopeum. [/.]

Dávod (Asylum et schola elementaris.)

Visitatio 14. Jun. 1929.

Domum hanc, quam Communitas civilis anno 1928. fundavit, quatuor Sorores erudiunt etiam pueros. Visitatio hucusque non fuit. Habitaculum Sororum angusta est; parlatorii ianua non habet fenestram. Sunt Sorores 5.

Mutatio superiorissae localis et Confessarii Ordinarii nondum est actualis.

In capella parva Confessiones suas peragunt. Praescipsi, ut tabernaculum intus serico obducatur, ut conopeum conficiatur et ut clavis tabernaculi rite custodiatur.

Hercegszántó (Schola elementaris.)

Visitatio 14. Jun. 1929.

Domum hanc anno 1925. fundatam, anno 1928. Superiorissa Generalis visitavit. Sorores 6 erudiunt in schola pueros quoque aetate provectiores. Habitaculum Sororum sat amplum est; parlatorii ianua fenestram non habet.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii statutis temporibus peragitur.

Capella sat magna, in qua Confessiones suas peragunt. Conopeum praescipsi.

Kunbaja (Asylum et schola elementaris.)

Visitatio 14. Junii 1929.

Anno 1880. Br. Jos. Rubics hanc domum fundavit et parochus Jos. Freidinger foundationem fecit, quae iniuria temporum valorem amisit. In hac domo 5 Sorores educant et pueros. Superiorissa Generalis anno hoc domum visitavit. Habitaculum Sororum amplum est. Parlatorium etiam pro sacristia inservit et habet ianuam fenestra provisam.

Mutatio Superiorissae localis et Ordinarii Confessarii rite peragitur. S. Confessionem in Capella parva peragunt. Praescripti conopeum.

Baja (Asylum, schola elem. et civilis.)

Visitatio 15. Junii, 1929.

Domum hanc, quam anno 1870. Card. Haynald fundavit, Superiorissa Generalis anno 1927. visitavit. Domus propria est Congregationis et in ea Sorores chorales 20, laicae 10 sunt. Habitaculum Sororum conveniens est; quaevis Soror suam cellam habet. Parlatorii ianua non habet fenestram.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii statutis temporibus peragitur. Officium parvum tantum diebus Dominicis et Festivis in Communi persolvunt. Capella parva est. Confessiones suas in sacristia peragunt, cujus ianua fenestram habet. Praescripti, ut conopeum perficiatur et ut clavis tabernaculi rite custodiat. Circa statuas altaris lux electrica est applicata. [/.]

Bácsalmás (Asylum, schola elem. et civilis.)

Visitatio 15. Junii, 1929.

Communitas Catholica domum hanc, in qua Sorores chorales 16, laicae autem 4 nunc laborant, fundavit anno 1886 et Superiorissa Generalis anno 1926. visitavit. Alia visitatio non fuit. Habitaculum Sororum conveniens est; una vel duae Sorores habent cellam.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii statutis temporibus peragitur, ast Confessarius Ordinarius non conparet [sic!] omni hebdomada.

Officium parvum in communi persolvunt, sed tantum omnibus Dominicis elata voce.

Capella sat ampla, in qua Confessiones suas peragunt. Conopeum praescripti.

Polgár (Schola elementaris.)

Visitatio 24. Sept. 1929.

Inde ab anno 1928. Sorores 8 erudiunt etiam permixtim cum puellis pueros. Domum iam anno 1928. Superiorissa Generalis visitavit. Habitaculum Sororum conveniens est.

Mutatio Superiorissa[e] localis adhuc non est actualis. Confessarius Ordinarius ante mensem denominatus est.

Quia 7 sunt chorales Sorores, officium parvum non in communi persolvunt. In Capella sua parva Confessionem peragunt. Conopeum praescripsi.

Cegléd (Schola elem. et civilis.)

Visitatio 28. Sept. 1929.

Communitas Catholica anno 1922. fundavit hanc domum, quam anno 1928. et Ordinarius, et Superiorissa Generalis visitavit. Propter amplificandam domum 30.000 P. debita faciunt, quamquam domus est Communitatis Catholicae. Habitaculum Sororum nunc angustum est, ideo necessaria est amplificatio domus. Sorores sunt chorales 7, laicae 3.

Superiorissae localis officium dispensatione S. Sedis prolongatum est. Confessarius Ordinarius praeterito anno denominatus est.

Officium parvum tantum diebus Dominicis persolvunt in communi.

Confessionem in sacristia peragunt, quae ianuam fenestra provisam habet. Capella sat ampla praescriptionibus lithurgicis correspondet.

Németkér (Asylum et schola elem.)

Visitatio 13. Oct. 1929.

Domum hanc Communitas Catholica anno 1927. fundavit. Visitatio adhuc non fuit. Habitaculum Sororum amplum est; parlatorii ianua fenestra caret. [/.]

Mutatio Superioris localis et Confessarii Ordinarii nondum est actualis.

Sorores sunt 6.

In capella parva SSm. asservatur et tamen tantum omni mense celebratur missae sacrificium. In capella s. Confessiones suas peragunt. Praescripsi, ut conopeum conparetur et ut clavis tabernaculi rite custodiatur.

Siklós (Schola elem. et civilis.)

Visitatio 19. Nov. 1929.

Ab anno 1921. laborant Sorores in hac domo, quas Communitatis Catholicae est et quam Ordinarius 1929. et Superiorissa Gene-

ralis anno 1926. visitavit. Inter convictrices 29 duae acatholicae inveniuntur. Habitaculum Sororum sat amplum; ast in uno dormitorio clavier invenitur; parlatorii ianua non habet fenestram. Sorores sunt chorales: 6, laicae 6.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur.

Officium parvum tantum diebus Dominicis et festivis in communi persolvunt. Capella parva est; Confessiones suas in sacristia peragunt, quae ianuam fenestra provisam habet. Praescipsi, ut clavis tabernaculi rite custodiatur.

Budapest. Hun utca (Asylum.)

Visitatio 15. Jan. 1930.

In domo, quae est Consociationis Catholicae, ab anno 1927. Sorores laborant. Visitatio adhuc non fuit. Habitaculum Sororum satis amplum; parlatorii ianua fenestra caret. Nonnunquam solae exeunt.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii nondum est actualis. Quia tantum 2 chorales Sorores sunt in domo, officium parvum privatim persolvunt. Sorores laicae sunt 4.

Capella est parva. S. Confessionem in sacristia peragunt. Capella, praescriptionibus lithurgicis omnino concordat.

Dunakeszi (Asylum et schola elementaris.)

Visitatio 7. Febr. 1930.

Anno 1922. vocavit Communitas Catholica in hanc domum, quam anno 1927. Superiorissa Generalis visitavit. Habitaculum Sororum est satis amplum. Parlatorii ianua fenestra caret. Sorores sunt chorales 7, laicae 2.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius statutis temporibus mutantur. S. Confessionem tantum omni secunda hebdomada peragunt. Officium parvum privatim persolvunt. Capella earum sat ampla est.

Confessiones suas in Capella sua peragunt. Capella praescriptionibus lithurgicis omnino correspondet. [/.]

Vecsés (Schola civilis.)

Visitatio 14. Maji. 1930.

Anno 1915. fundavit hanc domum parochus Fejér, quam 1929 et Ordinarius quam Superiorissa Generalis visitavit. Habitaculum So-

rorum sat amplum est; parlatorii ianua fenestram non habet. Sorores chorales 7, laicae 4.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii statutis temporibus peragitur. Officium parvum non persolvunt in communi.

Capellam non habent, sed tantum oratorium in adjecta Ecclesia, in qua et Confessiones suas peragunt.

Bácsbokod (Asylum et schola elem.)

Visitatio 3. Jun. 1930.

Ab anno 6 Sorores chorales et 1 laica occupantur in domo hac, quae est Communitatis Catholicae et in qua visitatio adhuc non fuit. Habitaculum Sororum conveniens est; quaevis suam cellam non habet. Parlatorii ianua fenestra caret.

Mutatio Superiorissae domus et Confessarii Ordinarii nondum est actualis. Officium parvum privatim persolvunt.

In capella sua magna peragunt Confessiones suas. Capella haec praescriptionibus lithurgicis omnino conformis est.

Dunapataj (Asylum et schola elem.)

Visitatio 12. Jun. 1930.

Ab anno 1929. docent Sorores 7. Ordinarius iam hoc anno domum visitavit, quae est propria Status. Habitaculum Sororum sat amplum; ianua parlatorii fenestram non habet.

Mutatio superiorissae localis et Confessarii Ordinarii nondum erat actualis.

In sua Capella parva, quae omnibus praescriptionibus lithurgicis correspondet, peragunt suas Confessiones.

Újszeged (Asylum.)

Visitatio 24.-a Maji, 1930.

Anno 1930. huc venerunt Sorores 13, ex quibus 9 novem frequentant Universitatem. Hanc domum, quae est Communitatis Catholicae Superiorissa Generalis hoc anno visitavit. Habitaculum Sororum sat amplum est. Clausuram hucusque non poterant stricte observare.

Mutatio Superiorissae localis et confessarii ordinarii nondum est actualis. Officium parvum privatim persolvunt.

Confessiones hucusque in Ecclesia peregerunt; postea in capella, quae tamen nondum est instructa.

VISITATIO APOSTOLICA IN DOMO MATERNA
 “FILIIARUM DIVINI REDEMPTORIS”

Sopron, a die 23.–25. Februarii, 1928.

Hanc Congregationem Elisabetha Eppinger in Niederbronn anno 1849. fundavit. Card. Simor hanc Congregationem introduxit in Hungariam fundando anno 1863. domum in Sopron, quae tardius separata est a domo materna Niederbronnensi et sui iuris facta est. Hanc Congregationem S. Sedes die 4.-a Augusti anni 1925. approbavit et sic iuris Pontificii est.

Sunt in hac domo 49 Sorores et 44 noviciae. Praeter noviciatum adsunt in hac domo scholae elementares, azylum parvulorum, scholae civiles et praepardia.

Domum, quae est propria Congregationis, ordinarius ante 4 annos visitavit. Propter aedificationes factas habent debita 470.000 P. Dos est 200 P. nisi Ordinarius dispensat. Rationem administrationis financialis domus filiales Superiorissae Generali omni anno reddunt; illa vero omni quinto anno per Ordinarium S. Sedi.

Binae – binae in adiacentibus pagis collegere solent.

Ante nonnullos annos unam domum cum venia Ordinarii vendiderunt.

Domus materna nunc adhuc angusta est. Clausura observatur. Habent duo parlatoria, quorum ianua fenestra provisus est.

Superiorissa Generalis omni sexto anno eligitur. Habent propter multitudinem Sororum 2 Confessarios Ordinarios, qui iuxta canones mutantur.

Persolvunt Officium parvum, sed non in communi; preces quotidianas, s. Confessionem hebdomadalem et ss. exercitia annualia per 8 dies peragunt et quotidie a s. Communionem accedunt.

Regulae saltem 2–3 in anno perleguntur et observantur; aequae observant paupertatem.

Postulatus regulariter perdurat per sex menses. Examen a parte Ordinarii ante noviciatum et votorum emissionem instituitur; ante noviciatum et ante votorum emissionem ss. exercitia per 8 dies peraguntur. Post noviciatum trina vice ad unum annum, tunc semel ad tres annos et dein vota perpetua emittunt.

Director instituti et capellanus in domo habitant.

Capella sat angusta est. Conopeum praescipsi et lucem electricam circa tabernaculum interdixi. Confessionale in capella est.

Superiorissa localis iuxta canonem mutatur. [./.]

Nova aedificatio videtur elegans esse et non secundum regulas paupertatis.

Multae sunt Sorores infirmae, ideo optandum esset, ut Sorores melius sustentarentur, ut postulantes non in tam iuvenili aetate susci- perentur et non plures, quam quae locum aptum habent. Desideran- dum esset speciale conveniens cubiculum pro infirmis.

Optandum esset, ut tempore noviciatus ne discant, et etiam ne postea discendo et docendo preces suas partim omittant.

Sat facile accipiunt Sorores licentiam per nonnullas dies apud parentes et consanguineos commorandi, non solum si illi aegroti sunt.

Evenit, quod noviciae, si necessitas exigit, in filiales domus mittuntur et fine scholaris anni, in noviciatum remittuntur.

Domus filiales:

Omnia, quae respectu clausurae, s. Communionis, s. Confes- sionis, Regularum, earum lectionis et observationis, orationum et ss. Exercitiorum, necnon paupertatis in visitatione domus maternae no- tavi, valent etiam quoad domus filiales.

Sopron (Institutum s. Josephi)

Visitatio die 25.-a Febr. 1928.

In hac domo ab anno 1927. Sorores 24 docent in praeparandia, in schola mercantili et industriali. Domus haec sat ampla propter breve tempus adhuc a nemine visitata fuit. Habent tria parlatoria, ast sine fenestra ianuae. Superiorissae localis et Confessariorum ordinariarum mutatio adhuc non fuit actualis. S. Confessionem in domo materna peragunt. Capellam non habent.

Sopron (Zita-nosocomium)

Visitatio die 26.-a Febr. 1928.

In hac domo decem Sorores curant infirmos ab anno 1880. visitationem Superiorissa generalis ultima vice anno 1927. habuit; secus nemo. Habitaculum Sororum sat bonum est. Fenestra ianuae parlatorii d[e]sideratur. Superiorissae localis et confessarii ordinarii rite fit. capel- lanus in nosocomio habitat. Capella, in qua Sorores confessiones suas

peragunt, sat angusta est. Praescripsi, ut in lampade non petroleum, sed oleum coram Sanctissimo adhibeatur et ut clavis tabernaculi et oleum infirmorum clavi observantur. [./.]

Sopron (In domo pauperum.)

Visitatio die 26.-a Febr. 1928.

In hac domo ab anno 1901. quatuor Sorores curam habent pauperum infirmorum. Domum hanc Superiorissa Generalis anno 1926. ultima vice visitavit; secus nemo. Habitaculum Sororum sat bonum; ast parlatorium non habent et refectorium in eodem cubili est, in quo per diem laborant. Superiorissa localis et confessarius ordinarius rite mutantur.

Capella sat ampla est, in qua et confessiones suas peragunt. Praescripsi, ut conopeum conficiatur et ut in lampade coram SSmo oleum adhibeatur.

Sopron (Maria-Josephinum orphanatrofium.)

Visitatio die 26.-a Febr. 1928.

In hac domo 4 Sorores curant orphanos. Domum hanc Superiorissa Generalis ultima vice anno 1925., Ordinarius autem anno 1927. visitavit. Domus exstat ab anno 1905. Habitaculum Sororum valde bonum. Parlatorii ianua non habet fenestram. Aliquoties propter multos labores solae exeunt.

Superiorissa localis et confessarius ordinarius rite mutantur.

Habent adnexam Ecclesiam publicam, in cujus sacristia confessiones suas Sorores peragunt. Praescripsi, ut conopeum conficiatur, ut oleum in lampade coram SSmo ardeat et ut ab altare lux electrica amoveatur.

Sopron (In nosocomio S. Elisabeth.)

Visitatio die 26.-a Febr. 1928.

Sorores numero 23, inde ab anno 1921. curam infirmorum habent in hoc nosocomio, quod Civitatis proprium est. Habitaculum Sororum angusta est et parlatorii ianua caret fenestra. Raro etiam solae exeunt.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius iuxta canones mutantur. Capellanus habitat in nosocomio. Praescripsi, ut confessiones suas ne in sacristia, sed in Capella peragant; ut clavis tabernaculi

et oleum infirmorum clavi observantur; ut conopeum conficiatur et ut in lampade coram SSmo oleum ardeat. Capella parva est.

Győrújváros (Asylum et schola elementaris.)

Visitatio die 4.-a Jan. 1928.

Inde ab anno 1913. quinque Sorores occupantur in asylo et schola elementari. Domus propria est Communitatis Catholicae. Habitatulum Sororum sat amplum est. Fenestra in ianua parlatorii desideratur.

Sororis Superiorissae mutatio, aequae ac Confessarii Ordinarii rite fit.

Capella perangusta est, in qua suas Confessiones peragunt; tempore hiemali autem in parlatorio. Conopeum desideratur.

Győr (In seminario clericorum.)

Visitatio die 5. Jan. 1928.

Inde ab anno 1903. quatuor Sorores in culina et in oeconomia occupantur. Superiorissa Generalis anno 1927. ultima vice visitationem habuit; secus nemo. Habitatulum Sororum satis amplum est. Ianua parlatorii non habet fenestram.

Superiorissa localis et Confessarius ordinarius rite mutantur.

Capellam non habent, sed utuntur capella Seminarii, in qua etiam confessiones suas Sorores peragunt.

Budapest (In nosocomio St. Stephani.)

Visitatio die 23. Jan. 1928.

Sorores 56 curant aegrotos ab anno 1926, quas Superiorissa generalis anno 1927. ultima vice visitavit. Habitatulum earum angusta. Ianua parlatorii non habet fenestram. Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii hucusque non fuit actualis. Officium parvum exceptis vespers – in communi persolvunt.

Duo Capellani habitant in nosocomio. Capella parum angusta est. Conopeum desideratur et in altare lux electrica adhibetur.

Confessionem Sorores in sacristia peragunt, quae ianuam fenestra provisam habet.

Süttör (In azylo et schola elementari.)

Visitatio die 1.-a Martii, 1928.

Sorores 6 sunt in hac domo, quam anno 1904. Comitissa de Esterházy fundavit et quam anno 1926. Superiorissa Generalis ultima vice fundavit. Secus visitatio non fuit. Habitaculum Sororum conveniens est. Ianua parlatorii caret fenestra.

Mutatio Superiorissae localis iuxta Canonem fit; mutatio autem Confessarii Ordinarii propter penuriam sacerdotum difficile est. Praescripsi, ut confessionale, quod hucusque in parlatorio fuit, in capella erigatur. In capella, quae sat ampla et praescriptis correspondet, missa tantum semel in mense celebratur, quamquam SSmum asservatur. [./.]

Csorna (In azylo, et schola elementari et civili.)

Visitatio die 1.-a Martii, 1928.

Domum hanc, quam anno 1876. Praemonstratenses fundaverunt, Superiorissa Generalis ultima vice anno 1927. visitavit; secus visitatio non fuit. Sorores 12 sunt in hac domo. Schola civilis est earum propria. Habitaculum Sororum sufficiens est. Parlatoria duo habent, quorum unum ianua autem fenestra caret.

Mutatio Superiorissae localis et confessarii ordinarii rite peragitur.

Supellectilia paulo elegantia sunt.

Capella Sororibus et convicticibus sufficiens est. Konopeum praescripsi.

S. Confessionem Sorores in uno parlatorio, cujus ianua fenestra provisae est, peragunt.

Csorna (In nosocomio.)

Visitatio die 2.-a Mar., 1928.

In hoc nosocomio inde ab anno 1914. 10 Sorores occupantur aegrotis. Visitationem Ordinarius anno 1921. Superiorissa Generalis anno 1925. ultima vice peregit. Habitaculum Sororum sat conveniens est, ast parlatorium non habent.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii iuxta Canones fit. Ordinavi, ut s. Confessiones suas postea in Capella peragent; ut konopeum conficiatur et ut postea clavis tabernaculi clavi observatur. Capella non est satis ampla.

Budapest (Collegium Marianum.)

Visitatio die 15.-a Maji, 1928.

In domo hac 13 Sorores ab anno curant orphanos (30) et puellas Universitatem frequentantes, etiam non catholicas. Superiorissa Generalis hanc domum anno 1926 visitavit; alia visitatio non erat. Domus est propria Consociationis curam orphanorum promoventis. Habitaculum Sororum amplum est. Parlatoria plura habent, quorum unius ianua fenestra provisata est.

Superiorissae localis mutatio rite fit. Confessarius Ordinarius iam quarta vice – post peracta scrutina – prolongationem accepit.

Capella perangusta est. Confessionem in sacristia peragunt. Praescripti, ut conopeum conficiatur et ut ab altare lux electrica amoveatur.

Budapest (Collegium S. Annae.)

Visitatio die 15.-a Maji, 1928.

Duodecim Sorores ab anno 1916. occupantur cum puellis Universitatem frequentantibus, inter quas etiam duae acatholicae inveniuntur. Superiorissa [./] Generalis ultima vice anno 1927. hoc institutum visitavit; alia visitatio non fuit. Habitaculum Sororum sat amplum est.

Mutatio Superiorissae et Confessarii Ordinarii iuxta canones fit. Confessionem tempore aestivo in sacristia, tempore hiemali in parlitorio, quod ianuam fenestra provisam habet, peragunt.

Capella paulum angusta est. Conopeum praescripti et ut lux electrica ab altari amoveatur.

Mór (Azyllum et schola elementaris.)

Visitatio die 31. Maji, 1928.

Inde ab anno 1899. occupantur hic octo Sorores, quas Superiorissa Generalis anno 1925. ultima vice visitavit; alius non. Habitaculum Sororum perpulchrum. Parlitorium ianuam fenestra provisam non habet. In refectorio clavier invenitur.

Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii iuxta Canones peragitur. Praescripti, ut Confessiones suas ac in parlitorio peragant; ut conopeum conficiatur, ut in lampade eorum SSmo non petroleum, sed oleum adhibeatur et ut clavis tabernaculi clavi obseratur. Capella sat ampla est.

Nagykapornak (Azylum et schola elementaris.)

Visitatio die 13. Jun. 1928.

Domum hanc anno 1885. PP. Jesuitae fundaverunt. Adsunt 4 Sorores, quas ultima vice Superiorissa generalis anno hoc 1928 visitavit; alia visitatio non fuit. Habitaculum Sororum, peramplum est. Parlatorium ianuam fenestra, provisam non habet.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur. Confessiones suas in sacristia peragunt.

Capella sat ampla est et praescriptionibus correspondet; tantum conopeum desideratur.

Zalaegerszeg (Domus pauperum.)

Visitatio die 14. Junii 1928.

In hac domo, quae est Civitatis, tres Sorores laborant ab anno 1919. Superiorissa hic ultima vice hoc anno visitationem peregit et nemo alius. Habitaculum Sororum conveniens est. Extraneos in eo cubili excipiunt, in quo per diem laborant et quod ianuam fenestra provisam non habet. Mutatio Superiorissae et Confessarii rite peragitur. Capellanus nosocomii hic habitat. Capellam non habent et Confessiones suas in Sacristia nosocomii peragunt.

Zalaegerszeg (In nosocomio.)

Visitatio die 14. Junii 1928.

Inde ab anno 1909. Sorores 9 occupantur infirmis. Superiorissa Generalis hoc anno 1928. ultima vice visitationem peregit. Habitaculum Sororum angustum est. In cubili, ubi per diem laborant, excipiunt extraneos et idem cubile etiam pro refectorio inservit.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur. S. Confessionem in Sacristia peragunt. Praescripsi, ut saltem ianua sacristiae fenestra provideatur.

Capella perampla. Ordinavi, ut in lampade coram SSmo loco lucis electricae oleum adhibeatur et ut conopeum conficiatur.

Mosonszentpéter (Azylum et schola elementaris.)

Visitatio die 12. Dec. 1928.

Hanc domum, quam anno 1903. Carolus Bejczy, parochus, fundavit, quatuor Sorores laborant. Ordinarius anno 1924., Superio-

riſſa Generalis anno 1928. ultima vice viſitationem peregit. Habitaculum Sororum conveniens eſt. Janua parlatorii non habet fenestram.

Mutatio Superioriſſae localis rite fit. Confſſarius Ordinarius eſt iam ab anno 1908. Parochus, qui mutari non poteſt, quia unicus ſacerdos eſt.

Capella eſt valde anguſta, ideo conſſiones ſuas in parlatorio peragunt. Praeſcripſi, ut conopeum conparetur et ut clavis tabernaculi clavi obſervatur.

Mosonszentjános (Schola elementaris.)

Viſitatio die 12. Dec. 1928.

Inde ab anno 1909. inſtruunt 3 Sorores pueros et puellas permixtim in ſchola civitatis. Ordinarius anno 1924., Superioriſſa Generalis anno 1928. ultima vice viſitationem inſtituit. Habitaculum Sororum ſat amplum eſt; parlatorii ianua eget fenestella.

Superioriſſa localis rite mutatur. Confſſarius Ordinarius iam per 14 annos tenet ſuum officium, quia unicus ſacerdos eſt.

In Capella, quae ſat anguſta eſt, conſſiones ſuas peragunt. Praeſcripſi, ut conopeum circa tabernaculum applicent.

Mosonszolnok (Aſylum et ſchola elementaris.)

Viſitatio die 13. Dec. 1928.

Communitas Catholica fundavit hanc domum, anno 1909, quam [./] anno 1925., Superioriſſa Generalis autem anno 1924. ultima vice viſitavit. Habitaculum Sororum conveniens eſt, aſt cubile, in quo Sorores per diem occupantur, etiam pro refectorio inſervit; ianua autem parlatorii non habet fenestrellam. Sorores in domo 4 ſunt.

Superioriſſa localis rite mutatur. Confſſarius Ordinarius eſt iam per 12 annos, quia unicus ſacerdos eſt.

Capella non eſt magna, in qua Conſſiones ſuas peragunt.

Videtur extranea iuſto plus domum Sororum viſitare, ibi nonnunquam coenare et cubacula Sororum ingredi.

Sopron-Szil (Schola elementaris.)

Viſitatio die 17. Dec. 1928.

Sorores tres ab anno 1902 occupantur educandis puellis in hac domo, quam et Ordinarius, et Superioriſſa anno 1928 viſitavit. Domus

propria est Communitatis Catholicae. Fundatio earum valorem totaliter amisit. Habitaculum Sororum sat amplum est. Parlatorii ianua fenestella caret.

Superiorissa domus rite mutatur. Confessarius ordinarius ab anno 1919. munus suum exercet; nunc iam mortuus est.

In capella parva Confessiones suas peragunt; secus capella praescriptis correspondet; tantum conopeum desideratur.

Csepreg (Azylum et schola elementaris.)

Visitatio die 21. Dec. 1928.

Inde ab anno 1877. septem Sorores occupantur in domo hac, cujus proprietarius Communitas Catholica est. Fundatio valorem amisit. Visitationem Ordinarius anno 1925., Superiorissa Generalis anno 1927. peregit. Habitaculum novum, quod anno 1923. aedificaverunt, satis amplum est. Parlatorii ianua fenestram non habet.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur.

Capella parva est; confessiones suas in ea peragunt. Conopeum desideratur.

Vác (In Orphanotrofio.)

Visitatio die 28. Dec. 1928.

Sorores 5 occupantur hic ab anno 1924. cum 45 orphanis et in azylo. Superiorissa Generalis eas 1927. visitavit et nemo alius. Domus propria est Consociationis Catholicae. Una Soror cum uno orphano in civitate et in adjacentibus [./.] pagis stipem colligere solet. Habitaculum Sororum valde angustum est; parlatorium non habent, sed in vestibulo recipiunt illos, qui ad illas veniunt.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur. Confessarium extraordinarium non habent, sed ipsae Sorores exeunt ad Confessionem peragendam ad PP. Franciscanos tempore Quatuor temporum.

In capellam, quae valde angusta est, tantum per dormitorium orphanorum patet via. In capella Confessiones suas peragunt.

Szekszárd (Schola elementaris.)

Visitatio die 13. Jan. 1929.

Tres Sorores ab anno 1926. hic laborant. Ordinarius anno 1927., Superiorissa Generalis 1928. visitationem peregit. Habitaculum Soro-

rum sat angustum; parlatorium non habet ianuam fenestra provisam et in parlatorio lectulus quoque conopeo obductus invenitur.

Mutatio Superiorissae localis et confessarii Ordinarii hucusque non fuit actualis.

Capella, in qua etiam Confessiones suas peragunt, sat angusta est. Non habent ciborium, sed in calice asservatur SSmm. Praescripsi, ut conopeum conficiatur.

Győrszabadhegy (Azylum et schola elementaris.)

Visitatio die 17.-a Jan. 1929.

Quatuor Sorores ab anno 1910. hic laborant in domo hac, quam Michael Kostyál parochus fundavit. Ordinarius et Superiorissa Generalis anno 1928. visitationem peregerunt. Domus propria est Communitatis Catholicae. Habitaculum Sororum valde angustum est. In refectorio etiam dormiunt et ibi clavier quoque inveni.

Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii mutatio rite peragitur.

In capella sat ampla Confessiones suas peragunt. Ordinavi, ut conopeum conficiatur et ut clavis tabernaculi clavi observatur.

Győr (In nosocomio.)

Visitatio die 16.-a Jan. 1929.

Sorores numero 28 ab anno 1924. curam habent infirmorum et culinae. Visitationem Superiorissa Generalis anno 1928 habuit et nemo alius. Habitaculum Sororum parum angusta est. Parlatorii ianua fenestra caret.

Superiorissa localis et Ordinarii Confessarii mutatio fit iuxta Canones. [./.]

Confessiones suas in parlatorio peragunt, quia capellam propriam non habent, oratorium autem procul est in alio aedificio. Praescripsi conopeum et ut clavis tabernaculi rite custodiatur.

Győrnádorváros (Azylum, schola elem. et civilis, orphanotrofium.)

Visitatio die 15. Jan. 1929.

Domum hanc anno 1875. fundavit Antonius Winter, praepositus maior. Nunc 12 Sorores in ea laborant. Et Ordinarius et Superiorissa Generalis anno 1928. visitationem habuit. Fundatio 99.860 coro-

narum periit. Habitaculum Sororum conveniens est; parlatorii ianua fenestella caret.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius iuxta Canones mutantur. Confessiones suas in oratorio sat amplo peragunt; tempore autem hiemali in parlatorio. Konopeum praescripsi.

Ercsi (Azylum et schola elementaris.)

Visitatio die 15. Januarii, 1929.

Domum, quam anno 1899. Comes Wimpfen, cujus nunc quoque est propria, fundavit, Ordinarius 1917., Superiorissa Generalis anno 1928. visitavit. Sorores in domo 6 sunt. Habitaculum Sororum satis amplum est.

Superiorissa localis rite mutatur, ast Confessarius Ordinarius iam ab anno 1906. suum officium habet, quia unicus conveniens sacerdos adest. In capella, quae non est magna, Confessiones suas peragunt. Praescripsi conopei applicationem et ut clavis tabernaculi rite custodiatur.

Komárom (Schola elementaris.)

Visitatio die 18. Jan. 1929.

Domum hanc, quam anno 1926. Minister Religionis fundavit, Ordinarius anno 1927., Superiorissa Generalis autem 1928. visitavit. Sex Sorores hic laborant, quarum habitaculum satis amplum est.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius inde a fundatione sunt in suis officiis. Confessiones suas in parlatorio peragunt, quod ianuam fenestella provisam habet. Capella pro Sororibus sufficienter ampla est. Praescripsi, ut conopeum applicetur et ut in lampade coram SSmo oleum adhibeatur.

Budapest (Gimnasium S. Margarethae, schola elem. et internatus.)

Visitatio die 22. Jan. 1929.

In domo hac 14 Sorores laborant ab anno 1925. Superiorissa Generalis anno 1927. visitationem peregit; secus nemo alius. Domus propria est Con-[-.]gregationi. In internato sunt etiam 2 acatholicae. Habitaculum Sororum angusta est. Nonnunquam etiam solae exeunt.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur.

Capella non est magna, sed tamen sufficiens est. Adest lux electrica in altari, cujus amotionem praescripsi; item, ut conopeum ad-

hibeatur et ut clavis tabernaculi iuxta Codicis praescriptionem custodiatur. Confessiones suas in parlatorio peragunt, cujus ianua fenestram habet.

Lövö (Azylum et schola elementaris.)

Visitatio die 20. Febr. 1929.

Inde ab anno 1919. tres Sorores hic, etiam pueros. Habent fundationem 60 hectar territorium. Visitationem Ordinarius anno 1927, Superiorissa Generalis anno 1928. habuit. Habitaculum Sororum sat amplum est. Parlatorii ianua non est fenestra provisā.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius iuxta Canones mutantur.

Capellam non habent, ideo Confessiones suas in Ecclesiae sacristia peragunt.

Mezőkövesd (In Convictu gimnasii.)

Visitatio die 27. Febr. 1929.

Tres Sorores inde ab anno 1925. curam habent culinae et vestium. Superiorissa Generalis anno 1928. hic visitationem habuit; alia visitatio non fuit. Habitaculum Sororum parvum est. Parlatorium non habent, sed in infirmaria recipiunt extraneos. Officium parvum in communi persolvunt.

Superiorissa domus et Confessarius Ordinarius rite mutantur.

Capellam non habent, sed utuntur oratorio Instituti, in cujus sacristia, quae ianuam fenestra provisam habet, Confessiones suas peragunt.

Mezőkövesd (Schola elementaris.)

Visitatio die 27. Febr. 1929.

Inde ab anno 1927. docent 13 Sorores, etiam pueros. Domum hanc, quae propria est Communitatis, anno 1928. et Ordinarius et Superiorissa Generalis visitavit. Habitaculum Sororum amplum est; parlatorii ianua caret fenestra.

Mutatio Superiorissae localis hucusque non fuit actualis; Confessarius ordinarius iam semel mutatus est.

Capella sat parva est et ideo Confessiones suas in sacristia peragunt, quae ianuam fenestra provisam habet.

Praescipsi, ut clavis tabernaculi iuxta Codicis praescriptionem custodiatur et ut conopeum adhibeatur. [./.]

Boldogkövőrálja (Azyllum et schola elementaris.)

Visitatio 4. Martii, 1929.

Sorores 6 docent hic, etiam omnes pueros ab anno 1893, quando Comitissa de Zichy hanc domum fundavit, quam Superiorissa Generalis anno 1928. ultima vice visitavit; et nemo alius. Habituaculum Sororum nunc iam angusta est; ita ut una Soror in parlatorio, cujus ianua fenestra caret, dormit.

Superiorissa localis iuxta Canonem mutatur; ast Confessarius Ordinarius mutari non potest, quia non est alius sacerdos aptus.

Capellam non habent, ideo Confessiones suas in Ecclesiae parochialis sacristia peragunt – sine cratere.

Csongrád (In schola elementari et oeconomica.)

Visitatio 12.-a Junii, 1929.

Tres Sorores laborant hic ab anno 1927, quando Comes Károlyi hanc domum fundavit, quam Superiorissa Generalis anno 1928. iam visitavit. Habituaculum Sororum sat amplum est; parlatorium non habet ianuam fenestra provisam.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii hucusque non erat actualis.

Confessiones suas in parlatorio peragunt, quia Confessarius coecutiens est et non potest per scalas in capellam, quae secus quoque parva est, ascendere. Praescripsi, ut tabernaculum conopeo et ciborium manteletta provideatur.

Szentes (In nosocomio.)

Visitatio die 12. Jun. 1929.

Sorores numero 14 curant infirmos, vestes et culinam inde ab anno 1924. Visitationem Ordinarius anno 1927., Superiorissa Generalis anno 1928. peregit. Habituaculum Sororum amplum est.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius iuxta Canones mutati sunt. Capellanus in nosocomio habitat.

Capella parva est. Sorores in sacristia Confessiones suas peragunt. Praescripsi, ut conopeum conficeretur; ut clavis tabernaculi et oleum infirmorum rite custodiantur; ut lux electrica ab altari amoveretur et ut hostiae recentes saepius conficerentur.

Baja (In nosocomio.)
Visitatio die 16. Jun. 1929.

Sorores 19 curam habent infirmorum et culinae ab anno 1903. in hac domo, quam Superiorissa Generalis anno 1928. ultima vice visitavit; alius non. Habitaculum Sororum angustum; parlatorii ianua non habet fenestram. [/.]

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius iuxta Canones mutantur.

Praescripsi, ut Confessiones suas ne in parlatorio, sed in Capella, quae satis magna est, peragant et tabernaculo conopeum applicetur.

Szolnok (Nosocomium.)
Visitatio die 28. Sept. 1929.

Sorores 15 curam habent infirmorum et culinae. Ordinarius non, Superiorissa anno 1928. ultima vice visitationem instituit in hac domo, quae anno 1920. fundata est. Habitaculum Sororum angustum; ita ut Sorores etiam parlatorium pro dormitoria occuparunt. Nonnunquam solae exeunt.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur.

Capellanus in nosocomio habitat.

Capella parva est, in qua Confessiones suas peragunt. Praescripsi, ut conopeum adhibeatur; ut clavis tabernaculi iuxta praescriptiones Codicis rite custodietur; ut vix electrica ab altari amoveretur et ut hostiae recentes saepius conficerentur.

Szolnok (Domus pauperum.)
Visitatio die 28. Sept. 1929.

Sorores 19 curant hic in domo Civitatis pauperes et culinam ab anno 1925. Visitationem Ordinarius anno 1927., Superiorissa Generalis anno 1928. instituit. Habitaculum Sororum sat amplum; parlatorii ianua non habet fenestram.

Superiorissa localis et Confessarii Ordinarii mutatio fit iuxta Canones. Capellanus habitat in domo.

Capella perangusta. Confessiones suas in Sacristia peragunt. Praescripsi, ut conopeum adhibeatur et ut lux electrica amoveatur.

Budapest (Clinica I.)
Visitatio 8. Oct. 1929.

Ab anno 1909. Sorores 25 curant infirmos. Ordinarius non, Superiorissa Generalis ultima vice anno 1928. fecit visitationem. Habitaculum Sororum angustum. Clausuram – excepto refectorio – observant.

Superiorissae localis et Confessarius iuxta Canones mutantur. Capellanus habitat in domo. Confessiones suas in parlatorio peragunt, ubi ianua habet fenestram. Capella parva est. Ordinavi, ut tabernaculo conopeum adhibeatur. [./.]

Budapest (Clinica Culina.)
Visitatio 8. Oct. 1929.

Sorores 4 laborant ab anno 1925., quas Superiorissa Generalis ultima vice anno 1928. visitavit; alia visitatio non fuit. Habitaculum Sororum amplum est; parlatorium non habet ianuam fenestra provisam.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius regulariter mutantur.

Capellam non habent, Confessiones suas in Clinica I. peragunt.

Budapest (Clinica III.)
Visitatio 8. Oct. 1929.

Inde ab anno 1921. Sorores 26 curam habent infirmorum. Visitationem Superiorissa Generalis ultima vice 1928. habuit; Ordinarius non. Habitaculum Sororum sat amplum est; parlatorii ianua non est fenestra provisam. Nonnumquam solae exeunt.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii iuxta Canones fit.

Capella sat ampla est. Conopeum praescripsi.
Confessiones suas in parlatorio peragunt.

Szigetvár (Nosocomium.)
Visitatio 16. Nov. 1929.

Ab anno 1896. Sorores sex curam habent infirmorum et culinae. Superiorissa Generalis anno 1928. ultima vice visitationem instituit; alius non. Habitaculum Sororum perangustum, ideo una Soror in parlatorio dormit, quod ianuam fenestra provisam non habet.

Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii mutatio iuxta Canones fit.

Capella pro soro[ri]bus sufficiens est, sed infirmi in ea locum non habent. Confessiones suas in capella peragunt.

Budapest (Nosocomium militum.)

Visitatio 17. Jan. 1930.

Sorores 21 habent curam infirmorum et culinae ab anno 1908. Visitatio Superiorissae Generalis anno 1928. fuit ultima vice; alia non. Habitaculum Sororum amplum. Janua parlatorii caret fenestra. In casibus rarioribus solae exeunt. Mutatio Superiorissae domus et Confessarii rite fit. Capellanus in domo habitat. Sorores in sacristia confitentur. Capella diebus festis perangusta est. Ordinavi, ut conopeum adhibeatur et lux electrica ab altari amoveatur. [./.]

Budapest (Orphanotrofium.)

Visitatio 5. febr. 1930.

Ab anno 1918. Sorores 4 laborant hic in domo, quae proprietas est Consociationis Catholicae. Visitationem ultima vice Superiorissa Generalis anno 1928. habuit; alius non. Habitaculum Sororum amplum est. Nonnunquam solae exeunt.

Mutatio Sororis localis et Confessarii ordinarii rite peragitur. Confessiones suas in parlatorio peragunt.

Capella sat magna est. Praescipsi, ut conopeum applicetur; ut clavis tabernaculi rite custodiatur et ut lux electrica ab altari amoveatur.

Szeged (Clinica.)

Visitatio 24. Febr. 1930.

Sorores numero 23, ab anno 1929. occupantur cura aegrotorum. Hic habitant etiam Sorores, quae Universitatem frequentant. Superiorissae Generalis visitatio hoc anno fuit; alia visitatio adhuc non erat. Habitaculum Sororum amplum est. In parlatorio adest lectum ad recipiendas consanguineas Sororum. Sorores, quae Universitatem frequentant, saepe solae exeunt.

Mutato Superiorissae et Confessarii Ordinarii nondum fuit actualis.

Capella est parva; in sacristia Confessiones suas peragunt. Conopei applicationem praescipsi.

Nagycenk (Asylum et schola elementaris.)

Visitatio 22. Maji, 1930.

Sorores 5 hic docent etiam pueros ab anno 1929. Superiorissa Generalis iam visitationem habuit hoc anno. Domus haec est propria Communitatis Catholicae. Habitaculum Sororum peramplum est. In parlatorio, quod ianuam fenestra provisam non habet, etiam lectum invenitur. Mutatio Superiorissae et Confessarii nondum est actualis. Confessiones suas in Ecclesia peragunt. In capella parva, conopeum desideratur.

Gyömöre (Asylum.)

Visitatio 26. Maji, 1930.

Sorores tres hoc anno venerunt in hunc domum, quam Carolus Fridrich una cum 200 hectar territorio fundavit. Visitatio adhuc non fuit. Habitaculum Sororum peramplum. Parlatorii ianua fenestra caret. Confessiones suas in Ecclesia peragunt. Habent sat magnam capellam, quae tamen non est parata. [./.]

Oroszvár (Schola elementaris.)

Visitatio 14. Dec. 1928.

Sorores 4 sunt et docent pueros quoque in hac domo; quam anno 1908. Comitissa Hänker fundavit et quam Ordinarius anno 1926. et Superiorissa Generalis anno 1924. visitavit ultima vice. Foundationis valor hodie nihil est. Una Soror cum postulante in adjacentibus pagis colligere solet. Habitaculum Sororum valde amplum est. Parlatorium non habet ianuam fenestra provisam.

Superiorissa localis iuxta Canonem mutatur. Confessarius Ordinarius est parochus, qui iam ab anno 1909. habet hoc officium et omni trino anno noviter ab Ordinari[i] denominatur, ast mutari non potest, quia est unicus aptus sacerdos. Officium parvum in communi quidem recitant, sed unaquaque pro se tantum.

Capella est parva. Praescripsi, ut in lampade coram SSmo non petroleum, sed oleum ardeat; ut conopeum applicaretur et ut clavis tabernaculi rite custodiatur. Confessionem in sacristia Ecclesiae paroch. peragunt.

Győrkajár (Asylum et schola elementaris.)

Visitatio 23. Nov. 1929.

In domo hac ab abbate Nicolaus Sárkány O.S.B. fundata 4 Sorores laborant. Ordinarius hoc anno, Superiorissa Generalis anno 1926. ultima vice visitationem habuit. Habitaculum Sororum amplum est, ast in eodem cubili habent refectorium in quo per diem morantur. Parlatorii ianua hic quoque fenestra caret.

Superiorissa localis rite mutatur, ast parochus iam per 9 annos est Confessarius Ordinarius, sed mutari non potest, quia unicus sacerdos est.

Capellam non habent et confessiones suas in Ecclesia parochiali peragunt.

Vecsés (In instituto culturae.)

Visitatio 14. Maji, 1930.

In hac domo, quam anno 1927. Joannes Fehér fundavit, sex Sorores in asylo occupantur. Hanc domum Superiorissa Generalis anno 1928., Ordinarius autem anno 1929. visitavit. Habitaculum Sororum sat amplum est; ianua parlatorii fenestra caret. Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii [mutatio] adhuc non est actualis. S. Confessionem in Ecclesia parochiali peragunt. Capella sat ampla est. Praescripti, ut conopeum comparetur et ut lux electrica ab altari amoveatur. [/.]

Fertőrákos (Asylum et schola elementaris.)

Visitatio 23. Maji, 1930.

Communitas hoc anno 1-a Maji introduxit Sorores 5. Visitatio adhuc non fuit. Habitaculum sat amplum. Parlatorium est coram capella, quod ianuam fenestra provisam non habet. Superiorissa localis nondum est denominata. Praescripti, ut s. Confessionem, quam hucusque in parlatorio peregerunt, postea in Capella peragant. Capella parva est, sed amplificari potest. Praescripti, ut conopeum perficiatur.

Budakeszi (Schola elementaris.)

Visitatio 16. Junii, 1930.

Domum hanc, quae est propria Communitatis anno 1889. parochus Jos. Tilly cum Communitate fundavit. Sunt Sorores numero 5. Ordinarius anno 1926, Superiorissa Generalis anno 1928. domum ultima vice visitavit. Habitaculum Sororum sat amplum. Parlatorium ianuam fenestra provisam non habet.

Superiorissa localis rite mutatur; ast parochus iam 20 annos est iam Confessarius Ordinarius, sed mutari non potest, quia non adest sacerdos aptus.

Capella parva est, sed amplificari potest. Konopeum conparatur, sed non est adhuc paratum. S. Confessionem in sacristia peragunt.

Kenderes (Schola elementaris.)

Visitatio 5-a Junii, 1930.

Communitas Catholica anno 1929. hanc scholam, in qua 4 Sorores docent etiam pueros. Superiorissa Generalis iam hoc anno hanc domum visitavit. Habitaculum Sororum sat amplum est; parlatorium ianuam fenestra provisam non habet. Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii hucusque non fuit actualis. Capella parva nondum est instructa. Confessiones suas in Ecclesia parochiali peragunt.

Ács (Schola elementaris.)

Visitatio 15. Jun. 1931.

Communitas Catholica anno 1930. fundavit hanc scholam, cujus etiam proprietaria est. Visitatio hucusque non fuit. Sorores 5 sunt, quae omnes propriam cellam habent. Una soror sola exit et etiam neque ad vesperam extra domum versatur. Mutatio superiorissae et Confessarii Ordinarii adhuc non est actualis. Capellam non habent. Confessiones suas in Ecclesia parochiali peragunt. [/.]

Vecsés (Asylum et schola elementaris.)

Visitatio 14. Maji, 1930.

Inde ab anno 1928. docent hic 5 Sorores etiam pueros. Ordinarius anno 1929., Superiorissa Provincialis anno 1928. visitationem habuit in hac domo, quae Communitatis Catholicae est. Habitaculum Sororum sat amplum est.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii nunc adhuc non actualis.

Officium parvum non semper in communis persolvunt.

Capellanus hic habitat in speciali aediculo.

Capella parva est, quae autem cum adiacentibus scholis prolongari potest. Praescripsi, ut clavis tabernaculi rite custodiatur et conopeum applicetur. Confessiones suas in capella peragunt.

Szentes (Schola elementaris.)

Visitatio 28. Maji, 1931.

Hanc domum Communitas Catholica anno 1930. fundavit. Visitatio adhuc non fuit. Habitaculum Sororum satis amplum est. Parlatorii ianua fenestra caret.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii nondum est actualis. Confessarium extraordinarium non habent.

Officium parvum privatim persolvunt.

Confessiones suas in Ecclesia peragunt, quia capellam non habent.

Szentistván (Schola elementaris.)

Visitatio 23. Maji, 1931.

Anno 1930. minister Religionis et Communitas hanc domum fundavit, quam iam anno 1931. Superiorissa Generalis visitavit. Habitaculum Sororum est nunc sat amplum. Parlatorii ianua non habet fenestram.

Mutatio Superiorissae et Confessarii Ordinarii nondum est actualis.

Officium parvum privatim persolvunt.

Confessiones suas in templo peragunt, quia capella nondum est instructa.

VISITATIO CANONICA PERACTA IN DOMO PROVINCIALI
 "CONGREGATIONIS FILIARUM S. FRANCISCI
 IN BUDAPEST (Tárogató út 47.)
 die 11.-a Novembris, 1927.

Congregatio haec fundata est hic in Hungaria, anno 1894. ab Anna Brunner; approbata est ab Ordinario die 30.-a Sept. 1904. Hucusque ergo Congregatio dioecesana, sed ejus Director: R. D. Geysa Bozóky, iam petitionem porrexit ad S. Sedem, ut ejus statuta et Constitutiones approbarentur. Occuparentur cura infirmorum in nosocomiis, sed binae-binae etiam in domibus privatis infirmorum curam gerunt. Habent 11 domos filiales in Hungaria, tres domos in Romania et tres in Cechoslovakia, ubi etiam novitias suscipiunt, quae tamen noviciatum hic in Budapest perficiunt.

Domus haec Centralis Congregationi est propria anno 1912 aedificata est e proventibus domorum filiarum et e donis fidelium; et ex iidem fontibus sorores sustentantur; imo aliquam summam pro aedificando nosocomio proprio comparaverunt ex illis proventibus. Adjacet domui circiter 6 hektar territorium aequae Congregationi proprium. Debita non habent.

Rationem de pecunia omni mense Directori, et omni anno Ordinario reddunt.

Dos a postulantibus hoc gravi tempore non affertur, sed tantum vestimenta necessaria. Sat multae petunt receptionem in Congregationem, ideo domus incipit angusta esse, praecipue quoad dormitoria, in quibus spatium majus inter singulos lectulos esset necessarium.

Clausuram episcopalem habent, quam stricte observant; nemo in illarum cubicula intrat; ipsae sorores perraro exeunt. In casibus exceptionalibus ad visi-[/.]andos parentes moribundos, ad unum alterumve diem exeunt, sed semper binae. Quod parlatorium attinet, quamquam duas fenestra habet, iniunxi, ut janua quoque fenestra provideatur vel aperta maneat.

Superiorissa provincialis inde ab anno 1910 hoc officio fungitur. Hoc anno fuit electa ad sex annos et quia Constitutiones Ordinario facultatem dant, ut post sex annos, si velit, potest Superiorissam provincialem cifra electionem ad tres annos confirmare, anno 1916.

hanc prorogationem ad tres annos, anno vero 1919. grassante communismo, quando electio fieri non potuit, iterum pro uno anno ab Ordinario fuit confirmata. Anno 1920 ad sex annos fuit electa, et anno 1926. permittentibus Constitutionibus iterum ad sex annos fuit electa et ab Ordinario confirmata.

Confessarius ordinarius hoc anno fuit denominatus; confessarius extraordinarius omni anno quater apparet ad exaudiendas confessiones sororum.

Officium parvum quod quidem non obligat sorores sub peccato, in communi persolvunt; ita etiam preces quotidianas. Quotidie ad s. communionem accedunt, omni hebdomada ad s. confessionem. Omni anno per 8 dies ss. exercitia peragunt.

S. Regulas bis in anno perlegunt et observant.

S. Paupertatem in victu et vestimento observant.

Illas, quae iam in aliarum Congregationum novitiato iam fuerunt, non assumunt, quia ex nonnullis casibus edoctae sunt, illas non fuisse aptas. Illas vero, quae iam in aliis Congregationibus vota emisserunt, nunquam receperunt.

Aspirantes per 6–12 menses sunt in postulatu. Ante novitiatum et ante emissiones votorum fit examen per Ordinarium vel per ejus delegatum et ss. exercitia per 8 dies et ante novitiatum et ante emissiones votorum peraguntur. Noviciatus per duos annos durat.

Post novitiatum ter emittunt vota temporanea [./.] ad unum annum et post tres annos vota perpetua. Ad vota perpetua requiritur aetas 25 annorum. Hucusque a fundatione tantum duae exierunt – accepta dispensatione a S. Sede a votis perpetuis; uni earum dos in valorisato pretio redditus fuit. Viduas non assumant.

Director non in domo habitat; sacerdos, qui missam celebrat et novitiis ter in hebdomada catecheses servat, in aedificio separato habitat.

Praeter capellam in domo, habent in territorio suo alteram capellam publicam pro fidelibus, in qua omni die Domini et in festis sacrum celebratur. In hac capella, quamquam indultum habent, SS-mum ordinarie non asservatur sed tantum in capella domus. Tabernaculum in utraque capella serico albo est intus cooperta, sed conopeum tantum in externa capella invenitur, ideo ordinavi, quod etiam in capella domus tabernaculum conopeo provideatur. In lampade coram SSmo oleum ardet. Confessionale in utraque capella in sacristia quidem sat ampla invenitur, ast tamen hunc modum reprobavi; quia autem

confessionale in ipsa capella collocare haud potest, iniunxi, quod januae sacristiarum fenestris magnis provideantur.

Sunt in domo sorores professae: 23, novitiae 26.

Superiorissae provinciali injunxi, ut capitulum suum crebro, praecipue in casibus majoris momenti convocet et de consultationibus protocollum scribatur.

Domus filiales:

Omnia, quae respectu clausurae, s. Communionis, s. Confessionis, Regularum, earum lectionis et observationis, orationum et ss. Exercitiorum, necnon paupertatis, in visitatione domus provincialis observavi et notavi, valent etiam quoad domos filiales.

Zirc (In nosocomio.)

Visitatio die 2 Junii, 1928.

Hic in nosocomio ab anno 1900. curam infirmorum exercent. Cubicula sororum perpauca sunt. Refectorium, dormitorium, parlatorium in uno eodemque cubili habentur et ibidem per diem occupantur; ideo clausuram observare difficiliter queunt. Domum Superiorissa G. 1928. visitavit.

Superiorissa localis et confessarius ordinarius iuxta canones mutantur. Sorores in domo sunt: 6.

Capella domus perangusta est. Praescriptionibus lithurgicis correspondet, ast conopeo caret.

Makó (In nosocomio.)

Visitatio die 19. Oct. 1928.

Ab anno 1907. curam infirmorum agunt. Superiorissa Generalis domum anno 1928. visitavit ultima vice, secus nemo.

Cubicula Sororum perpauca; parlatorium non habent. Promittebatur eis amplificatio cubiculorum.

Superiorissae localis et confessarii ordinarii rite peragitur.

Capella perangusta; secus praescriptionibus correspondet, sed in altari lux electrica est; Ordinavi, ut amoveatur.

Sorores in domo sunt: 14.

Mezőhegyes (In nosocomio.)

Visitatio die 22. Oct. 1928.

In hac domo ab anno 1926. curam habent infirmorum. Superiorissa Generalis 1928. visitavit domum; alia visitatio non fuit.

Clausuram non possunt perfecte observare, quia cubiculum, in qua per diem commorantur, simul parlitorium est, et hac de causa ordinavi, ut cubiculi huius ianua fenestra provideatur.

Quia Sorores tantum anno 1926 huc venerunt, nec Superiorissae localis, nec confessarii ordinarii mutatio hucusque non fuit necessaria.

Capella perparva correspondet praescriptionibus lithurgicis; ast conopeum non habet. Ordinavi, ut clavis tabernaculi et oleum infirmorum clave obser[v]antur.

Sorores in domo sunt: 8.

Visitatio canonica peracta in domo „Congregationis Filiarum s. Francisci” in Kecskemét, die 26. Oct. 1927.

Congregatio haec fundata est anno 1894. ab Anna Brunner, in Budapest, qua anno 1904. ab Ordinario Strigoniensi est approbata, ergo dioecesana.

In hunc nosocomium introductae sunt sorores anno 1925. numero 8, et occupantur curandis in firmis; subsunt Superiorissae Provinciali, quae habitat in Budapest (Tárogató út 46.) et quae hunc domum anno 1927. visitavit. Habent hic duo dormitoria et adhuc unum cubile, quod simul parlitorium, refectorium et locus recreationis est pro sororibus.

Nec immobilia, nec mobilia, sed nec debita habent. Rationem de pecunia domui provinciali reddunt.

Clausuram episcopalem habent, quam observant. Raro exeunt et etiam tunc binae. Recreationis causa tantum per dimidium diei exeunt.

Superiorissae ab anno 1925. officium superioritatis habet.

Confessarius ordinarius novus ante mensem nominatus est; confessarius extraordinarius quater per annum apparet ad exaudiendas confessiones sororum.

Officium parvum in communi persolvunt, item et preces quotidianas. Quotidie ad s. communionem et omni hebdomada ad s. confessionem accedunt. Omni anno in domo centali ss. exercitiis vacant.

Praeter exercitia annualia bis per annum per 3–3 dies ss. exercitia peragunt et hac occasione ss. regulas perlegunt et observant, sicut et s. paupertatem.

Habet nosocomium parvam capellam, in qua, quia confessionale locum non habet, idem in sacristia est. Ordinavi, quod in lampade coram SSmo non tantum [./] per diem, sicuti hucusque mos erat, sed etiam nocte oleum ardeat, quia nocte lux electrica adhibita erat. Tabernaculum intus serico albo obducta est, sed conopeo adhuc indiget, cujus necessitatem inculcavi. Clavis tabernaculi et oleum infirmorum rite custodiuntur. Ad asservandum Sanctissimum indultum habent.

Tatabánya (In nosocomio.)

Visitatio die 19. Jan. 1929.

Inde ab anno 1908. in hac domo adsunt sorores ad infirmos curandos. Domum hanc Ordinarius anno 1927. Superiorissa Generalis autem 1928. ultima vice visitavit. Habitaculum Sororum sat amplum est. Parlatorii ianua fenestram habet.

Superiorissa localis et confessarius ordinarius rite mutantur.

Cappella sat ampla praescriptionibus Ecclesiasticis omnino correspondet. Confessiones suas in sacristia peragunt, cujus ianua fenestram habet. Sorores in domo sunt: 18.

Tatabánya (In nosocomio epidemico.)

Visitatio die 19. Jan. 1929.

Ab anno 1911. infirmos morbo epidemico infectos foveant Sorores in hac domo, quam Superiorissa Generalis anno 1928. ultima vice visitavit; secus nemo alius. Sorores hic habitaculum amplum habent; ad parlitorium non habent.

Mutatio Superiorissae localis et confessarii Ordinarii rite peragitur.

Capella parva secus praescriptionibus correspondet, tantum conopeum desideratur. S. confessionem in Ecclesia peragunt.

Sorores in domo sunt: 4.

Tatabánya (In Sanatorio.)

Visitatio die 19. Jan. 1929.

Sorores ab anno 1920. aegrotorum curam agunt in hoc sanatorio, quod Superiorissa Generalis anno 1928., Ordinarius autem anno

1926. [/.] ultima vice visitavit. Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii iuxta Canones peragitur. Sorores in domo sunt: 6.

Capella sat ampla, praescriptionibus lithurgicis correspondet, tantum conopeum desideratur. Confessiones suas in Ecclesia peragunt.

Diósgyőr (In nosocomio.)

Visitatio die 28. Febr. 1929.

Ab anno 1921. hic curam infirmorum agunt Sorores, quas ultima vice Superiorissa generalis anno 1928. visitavit; nemo alius. Habitaculum Sororum sat ampla. Parlatorium non habet ianuam fenestra provisam.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur.

Capella parva est. Secus correspondet praescriptionibus; tamen ordinavi, ut tabernaculum conopeo provideatur et ab altari lux electrica amoveatur. Sorores in domo sunt: 7.

Ózd (In nosocomio.)

Visitatio die 2 Martii, 1929.

Ab anno 1912. 9 Sorores curam aegrotorum habe[n]t. Superiorissa Generalis ultima vice anno 1928. visitationem habuit; secus nemo alius. Habitaculum Sororum perangustum est; parlatorium ianuam fenestra provisam non habet. Mutatio Superiorissae et Confessarii Ordinarii rite peragitur.

Capella parva et ideo confessionale in parlatorio est. Conopeum desideratur.

Újpest (In nosocomio parvulorum.)

Visitatio die 11. Oct. 1929.

Ab anno 1925. occupantur hic Sorores, quas ultima vice anno 1929. Superiorissa Generalis visitavit; et nemo alius. Habitaculum Sororum – excepto cubiculo infirmarum Sororum – sat ampla. Mutatio Superiorissae et Confessarii Ordinarii peragitur. Sorores in nosocomio sunt: 18.

Capella sat ampla correspondet praescriptionibus. Ordinavi, ut clavis tabernaculi et oleum infirmorum clave observantur. In sacristia confitentur.

Deszk (In Sanatorio parvulorum.)

Visitatio die 28. Oct. 1930.

Sex Sorores sunt hic ab 1930. ad adjuvandos parvulos tuberculos. Habitaculum Sororum sat amplum est. Parlatorii ianua fenestram non habet. Visitatio et mutatio Superiorissae et Confessarii Ordinarii hucusque non fuit actualis. Officium parvum hucusque non in communi persolvebant. Capella sat ampla est, sed nondum usui tradita; ideo Sorores in parlatorio confitentur, quia Ecclesia parochialis confessionale non habet. [/.]

Dorog (In nosocomio.)

Visitatio die 18. Oct. 1930.

In hoc nosocomio sorores 8 ab anno 1922. curam infirmorum et culinae habent. Superiorissa Generalis eas anno 1930. ultima vice visitavit; alia visitatio nondum erat. Habitaculum sororum sat ampla est. Parlatorii ianua non habet fenestram.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur.

Capella sat ampla. Ordinavi, quod conopeum conficiatur et lux electrica ab altari amoveatur. S. Confessionem in sacristia peragunt.

Pestújhely (In nosocomio operariorum.)

Visitatio die 20. Oct. 1930.

Sorores numero 10 ab anno 1927. operariorum infirmorum curam agunt. Superiorissa Generalis anno 1929. eas visitavit ultima vice; alia visitatio non erat.

Habitaculum Sorores [sic!] sat amplum est. Parlatorii ianua non habet fenestram.

Sorores in casibus rarioribus solae exeunt.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii iuxta Canones fit.

Capella respectu infirmorum angusta est.

Ordinavi, quod conopeum conficiatur. Secus capella praescriptionibus liturgicis correspondet.

VISITATIO APOSTOLICA IN DOMO PROVINCIALI
SORORUM MISERICORDIAE
A S. CRUCE ZSÁMBÉK, die 19–21. 1929.

Congregationem hanc anno 1856. P. Theodosius Florenti fundavit et a S. Sede anno 1924. (12. Aug.) approbata fuit. In Hungariam anno 1905. venerunt et hanc domum emerunt, quae Congregationis est, ima cum domibus 2 oeconomicis et territorio. Habent debita 64.000 P., quia in Hévizszentandrás domum emerunt. In hac domo adest noviciatus, asylum, schola elementaris, civilis et oeconomica ac praeparandia. Est etiam convictus, in quo 60 convictrices inveniuntur.

Anno 1923. erecta est nova provincia Hungarica et haec domus provincialis facta est. Hanc domum Ordinarius et anno 1929. Superiorissa Generalis quae in Ingelbol (Schweitz) residet, visitavit. Habitaculum Sororum sat amplum est. Habent tria parloaria, quorum unum ianuam fenestra provisam habet. In domo inveniuntur 52 Sorores (insuper in domo oeconomica: 3), noviciae: 30.

Clausuram observant. In casibus raris, praecipue ad parentes moribundos, licentiam, ad summam 8 dies, accipiunt domum redeundi.

Superiorissa domus et Confessarius Ordinarius rite mutantur.

Officium parvum in communi persolvunt; preces quotidianas, hebdomadalem s. Confessionem et ss. exercitia annualia peragunt. Ad s. Communionem quotidie accedunt. Regulae bis in anno perleguntur et observantur, aequae paupertas observatur. Examen ex parte Ordinarii et ss. exercitia per 10 dies ante noviciatum et ante emissiorum votorum peraguntur. Postulatus per sex menses durat. Post noviciatum trina vice ad annum votae mittunt, dein ad tres annos, tandem vota perpetua. Ad propositum Consilii provincialis Generale Consilium admittit Sorores ad vota emittenda. Hucusque nemo dimittebatur, quae vota perpetua habebat; nunc autem agitur de una Sorore dimittenda. Magistra novici[arum] nullum aliud officium habet. Dos est 500 P., quod autem tantum paucae adferunt.

Habent capellanum, qui in domo oeconomica, a domo provinciali sat procul, habitat. Confessiones suas in capella amplificata peragunt. Lux electrica ardet circa statuam altaris; praescripsi, ut statua ab altari separetur.

Superiorissa Provincialis nova anno praeterito electa est.

Superiorissae locales rationem administrandae pecuniae Superiorissae Provinciali redunt, illa autem Superiorissae Generali. [./.]

Domus Filiales

Omnia, quae de clausura, precibus, regularum lectione et observatione, paupertate, s. Communione, s. Confessione, ss. exercitiis, in adnotatione de domo centrali dixi, valent etiam quoad domos filiales, nisi aliud notetur.

Nagyberény (Schola elementaris.)

Visitatio 10. Jun. 1928.

Domum hanc, quae anno 1899. est fundata et quae est proprietas Congregationis, Superiorissa Generalis anno 1921., Superiorissa Provincialis anno 1927. visitavit. Habitaculum Sororum sat amplum est. Sorores sunt in domo 5.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii statutis temporibus fit.

Capellam non habent, sed tantum oratorium, in quo Confessionem peragunt.

Somogyvár (Asylum.)

Visitatio 11. Jun. 1928.

Domum hanc anno 1882. Comitissa Széchenyi fundavit et Commis[s]aria Superiorissae Provincialis anno 1927. visitavit. Habitaculum Sororum, quae 3 sunt in hac domo, angustum est; parlatorii ianua fenestram non habet.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii peragitur.

Capella parva, in qua Confessiones suas peragunt. Praescripsi, ut in lampade coram SSmo non petroleum, sed oleum ardeat; ut clavis tabernaculi rite custodiatur, ut hostiae recentes saepius conficerentur et ut conopeum perficiatur. Inculcavi, ut facultas pro asservando SSmo prolongetur.

Nagyatád (Schola elem. et civilis.)

Visitatio 16. Jun. 1928.

Anno 1925. Comitissa Somsich hanc domum fundavit, quae est Communitatis Catholicae et quam Superiorissa Generalis anno

1927. visitavit. Habitaculum Sororum, quae 9 hic laborant, est sufficiens. Parlatorii ianua fenestram non habet.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur.

In capella sat magna Confessiones suas peragunt. Praescripsi, ut clavis tabernaculi rite custodiatur et ut lux electrica ab altari amoveatur.

Esztergom (Seminarium clericorum.)

Visitatio 23. Jun. 1928.

Ab anno 1904. sex Sorores curant culinam et lintheamina. Superiorissa Provincialis anno 1927. eas visitavit. Habitaculum Sororum angustum est; cubile, in [./] quo per diem commorantur, est etiam refectorium et parlatorium.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur.

Confessiones suas in Capella peragunt. Praescripsi conopeum.

Szentkirály (Asylum et schola elem.)

Visitatio 19. Febr. 1929.

Domum Comitissa Fesztetich anno 1901. fundavit et Ordinarius anno 1926., Superiorissa Provincialis anno 1928. visitavit. Fundationis valor deperit. Habitaculum Sororum angustum est; parlatorii ianua non habet fenestram. Sorores sunt 4.

Mutatio Superiorissae localis iuxta Canonem peragitur. Confessarius Ordinarius est parochus, qui mutari non potest, quia est unus in loco sacerdos.

Capellam, quam summopere desiderant, non habent, sed tantum oratorium. Confessiones suas in sacristia Ecclesiae parochiali peragunt.

Körmend (Nosocomium ocul.)

Visitatio 22. Febr. 1929.

Ab anno 1924. Sorores 4 curant infirmos et visitant pauperes. Superiorissa Provincialis anno 1928. visitationem habuit. Habitaculum Sororum sat bonum; in parlatorio, cujus ianua fenestram non habet 2 lectus inveniuntur.

Mutatio et Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii – praemissa votisatione Sororum – rite peragitur.

Capellam non habent. Confessiones suas in parlatorio peragunt.

Körmend (Nosocomium Civitatis.)

Visitatio 22. Febr.

Ab anno 1901. curant Sorores – nunc 6 – infirmos et oeconomiam. Superiorissa Provincialis anno 1928. eas visi[ta]vit; alia visitatio non fuit. Habitaculum sororum sat angusta est; parlatorii ianua non habet fenestram.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur.

In capella, quae sat parva est, confitentur. Praescripti conopeum et ut ab altari lux electrica amoveatur.

Nagykálló (Institutum mente captorum.)

Visitatio 5. Martii, 1929.

Ab anno 1910. curant infirmos et oeconomiam Sorores 10 in hac domo, quam Superiorissa Generalis anno 1922., Provincialis autem 1928. visitavit; alia visitatio non fuit. Habitaculum earum sat amplum. Mutatio Superiorissae localis et confessarii Ordinarii rite peragitur. Parlatorium non habet ianuam fenestra provisam. Capella parva est. Praescripti, ut conopeum conficiatur et ut et clavis tabernaculi et oleum infirmorum iuxta Canonem custodiantur. [./.]

Nyíregyháza (Nosocomium.)

Visitatio die 5. Martii, 1929.

Ab anno 1921. Sorores 18 curant infirmos, culinam et lintheamina. Eas anno 1925. Superiorissa Generalis, anno autem 1928. et Commissarius Ordinarii, et Superiorissa Provincialis visitavit. Habitaculum Sororum sat amplum est. Ianua parlatorii nunc non habet ianuam [sic – fenestram?], sed brevi conficitur.

Superiorissa localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur mutatio.

Capella, quae valde angusta est, nunc reparatur. Praescipsi conopeum. Confessiones suas postea in oratorio capellae peragunt.

In nosocomio etiam diaconissae (acatholicae) curam infirmorum agunt.

Budapest (Koszorú utca.)

Visitatio 4. Junii, 1929.

Hanc domum anno 1928. Provincia emit, ut ex ea Sorores Universitatem frequentare possint et reliquae sorores curam infirmo-

rum in domibus privatorum peragere valeant. Superiorissa generalis anno 1929., Provincialis autem anno 1928. visitationem peregit. Habitatulum Sororum perangustum est. In nonnullis casibus Sorores solae exeunt.

Mutatio Superiorissae localis et confessarii Ordinarii rite peragitur. Officia parvum non semper persol[v]unt elata voce.

In capella sua sat magna confitentur. Capella praescriptionibus lithurgicis omnino correspondet.

Budapest, Völgy utca. (Institutum pro educandis puellis.)

Visitatio 4. Junii, 1929.

Ab anno 1923. habent hic Sorores 9 scholam elementarem et industrialem. Visitationem Superiorissa Provincialis anno 1928., Generalis autem anno 1929. fecit. Habitatulum Sororum satis amplum est. In casibus particularibus solae exeunt.

Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii mutatio rite perficitur.

Capellanus habitat in domo. Capella parva est; in ea Sorores Confessiones suas peragunt. Praescipsi, ut lampas electrica, quae super tabernaculum est, amoveatur.

Budapest (Asylum puerorum derelictorum.)

Visitatio 4. Jun. 1929.

In hac domo, ab anno 1924. Sorores – numero 13 – curant infirmos, culinam et oeconomiam. Visitationem anno 1929. Superiorissa peregit. Habitatulum sororum valde amplum est. Mutatio Superiorissae localis et confessarii Ordinarii rite peragitur. Capellanus in domo habitat. In capella, quae Sororibus, satis est, omnes praescriptiones liturgicae observantur. Confessiones suas in Sacristia peragunt, cujus ianua fenestram habet. [/.]

Pásztó (Nosocomium.)

Visitatio 26. Sept. 1929.

Nosocomium fundatum est a Comite Almásy anno 1909. Sorores numero 5 curam habent infirmorum et culinae. Superiorissa Provincialis anno 1928. Commissaria Superiorissae Generalis anno 1929. visitationem habuit; alia visitatio non fuit. Habitatulum Sororum

sat amplum est; parlatorium simul directoris nosocomii cancellaria est; ianua non habet fenestram.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii – praemissa votisatione Sororum – facta est.

Quamquam capella parva est, tamen praescipsi, ut Confessio earum ne in parlatorio, sed in capella fiat; et ut clavis tabernaculi rite custodiatur.

Palotabozsok (Asylum et schola elementaris.)

Visitatio 16.-a Oct. 1929.

Ab anno 1915. quo Jos. Kahl parochus hanc domum fundavit, Sorores numero 3 hic laborant. Superiorissa Provincialis anno 1928., Ordinarius et Commissaria Superiorissae Generalis anno 1929. visitationem peregerunt. Fundatio valorem amisit. Habitaculum sororum sat amplum est, tamen cubile, quo, per diem versantur, etiam pro refectorio inservit.

Superiorissa localis rite mutatur; parochus per 13 annos est Confessarius Ordinarius, ast mutari nequit, quia unicus sacerdos est in loco.

Capellam non habent, Confessiones suas in Ecclesia parochiali peragunt.

Pécs (Clinica operationum.)

Visitatio 14. Nov. 1929.

Inde ab anno 1924. curant 13 Sorores infirmos. Habitaculum Sororum angustum est; parlatorii ianua fenestram non habet.

Mutatio Superiorissae localis rite peragitur. Confessarius Ordinarius iam per 5 annos fungitur; Sorores quoad prolongationem vota non dederunt.

Praescipsi, ut postea ne in cubili Superiorissae Confessiones suas peragant, sed in Capella, quae paulo amplificata est et ut hic electrica ab altari amoveatur.

Pécs (Seminarium clericorum.)

Visitatio 15. Nov. 1929.

Sorores 6 ab anno 1914. curam culinae et lintheaminum [sic!] habent. Habitaculum Sororum sat amplum est. In casibus rarioribus consanguineae Sororum in illo cubili dormiunt, in quo Sorores per

diem laborant. Superiorissa localis rite mutatur. Confessarius Ordinarius iam per 5 annos fungitur; Sorores vota non dederunt. In capella, quae Sororibus sufficiens est, confitentur. Praescripti mantelettam pro ciborio. [/.]

Dénesfa (Asylum et schola elem.)

Visitatio 22. Nov. 1929.

Comes Cziráky anno 1903. fundavit hanc domum, in qua 4 Sorores erudiunt permixtim cum puellis etiam pueros. Visitationem Superiorissa Provincialis anno 1928., Commissaria Superiorissae Generalis anno 1929. habuit. Habitaculum Sororum peramplum est. Superiorissa localis hoc anno denominata est. In Capella, quae tam parva est, ut tantum Sororibus sufficiens sit, praescripti, ut clavis tabernaculi rite custodiatur. Confessiones suas in parlatorio, cujus ianua fenestra provisa est, peragunt.

Répceszemere (Asylum et schola elem.)

Visitatio 22. Nov. 1929.

Haec domus est fundationalis (25 hecetar.) Scholam ipsa Congregatio aedificavit, in qua 5 Sorores permixtim etiam pueros docent. Habent vis à vis aliam domum, in qua orphani educantur. Ordinarius anno 1925. visitavit domum, Commissaria autem Superiorissae Generalis hoc anno. Quaedam partem occasione aedificationis vendiderunt. Habitaculum Sororum sat amplum est; ast cubile, in quo per diem commorantur, etiam pro refectorio inservit.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur.

Parlatorium, cujus ianua fenestram habet, etiam pro sacristia inservit, in qua etiam Confessiones suas peragunt, quia capella parva est. Tabernaculum intus non est serico obductum. Praescripti, ut clavis tabernaculi bene custodiatur.

Hévizszentandrás (Pansio.)

Visitatio 12. Dec. 1929.

Domum hanc, quae est Congregationis, anno 1928. emerunt. Superiorissa Provincialis anno 1928., Commissaria Superiorissae Generalis anno 1929. visitationem habuit. Habent debita 40.000 P. intabulata. Cubile, quo per diem versantur, etiam pro refectorio inservit. Ianua parlatorii adhuc fenestram non habet. Mutatio Superiorissae

nondum est actualis. Confessarius Ordinarius semper est capellanus expositus. Confessarium extra ordinarium adhuc non habent. In capella, quae propter externos angusta est, confessiones suas peragunt. Capella ipsa praescriptionibus lithurgicis omnino correspondet.

Szeged (Asylum)

Visitatio 25. Febr. 1930.

Civitas anno 1929. vocavit huc Sorores – numero 3. – Hucusque in asylo habitant Sorores; parlatorium non habent. Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii nondum est actualis. Capella aedificata, sed nondum instructa, ideo Sorores Confessiones suas in Ecclesia peragunt. Visitatio hucusque ex nulla parte fiebat. [./.]

Újkígyós (Schola elem.)

Visitatio 29. Apr. 1930.

Sorores numero 4 ab anno 1929. erudiunt in schola permixtim pueros et puellas. Superiorissa Provincialis iam hoc anno visitationem habuit. Habitaculum Sororum sat bonum; ast parlatorium non habent. Hucusque mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii non erant actualis. In parva capella, quae schola amplificari potest, Confessiones suas peragunt. Capella haec secus praescriptionibus correspondet, tantum conopeum desideratur.

Nagyhörcsögpuszta (Schola elem.)

Visitatio 2. Jun. 1930.

Ab anno 1922. Sorores 4 in schola permixtim pueros et puellae erudiunt. Ordinarius anno 1924., Superiorissa Provincialis anno 1930., Superiorissa Generalis anno 1929. visitationem peregit. Habitaculum Sororum angusta est; parlatorii ianua fenestra caret.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius mutantur. Confessarius extraordinarius nunquam apparet.

Capella sat ampla est. Praescipsi, ut conopeum perficiatur; ut clavis tabernaculi et oleum infirmorum rite custodiantur et ut hostiae recentes saepius conficerentur. Confessiones suas in sacristia peragunt.

Kóka (Asylum et schola elem.)

Visitatio 18. Jun. 1930.

Comitissa Pálffy Sorores anno 1909. huc vocavit. Domus propria est Congregationis. Superiorissa generalis anno 1929., Provincialis anno 1930, visitationem habuit. Fundatio valorem amisit. Sorores numero 11 edocent in schola etiam pueros. Habitaculum Sororum sat amplum est. Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur. Confessarium extraordinarium non habent, quia dispositus est.

In capella, quae Sororibus sufficiens est, tempore Aestivali Confessiones suas peragunt; tempore autem Hiemali in parlatorio, quod ianuam fenestra provisam habet. Confessiones suas tantum omni secunda hebdomada peragunt. Capella secus correspondet praescriptionibus, tantum conopeo caret.

Velence (Schola elem. in silva.)

Visitatio 11. Oct. 1930.

Ab anno 1929. laborant 7 Sorores in hoc instituto, quod Superiorissa Generalis anno 1929., Provincialis autem anno 1930. visitavit. Adsunt in hoc instituto 70. Institutum est proprium ministerii. Habitaculum Sororum sat amplum est; parlatorium non habet ianuam fenestra provisam. [/.]

Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii mutatio nondum est actualis. Capellanus in horto, in separato aediculo habitat.

Capella magna est, in qua non solum Sorores, sed et convictrices locum habent. S. Confessiones suas in capella peragunt, quae praescriptionibus lithurgicis correspondet; tantum conopeum desideratur.

Törökbálint (Asylum.)

Visitatio 21. Oct. 1930.

Ab anno 1929. occupantur Sorores cum puellis 42 derelictis et periclitatis. Domum, quae ministerii est, Superiorissa Provincialis iam hoc anno visitavit. Habent 15.000 P. debita ad instruendam domum. Habitaculum Sororum sat amplum est. Parlatorii ianua fenestra caret. Clausuram nunc in initio difficulter observare potuerunt.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii nondum est actualis. Capellanus in horto in aediculo separato habitat.

In Capella magna peragunt Confessiones suas. Capella praescriptis lithurgicis correspondet, tantum conopeum desideratur.

Lovasberény (Asylum et schola elem.)

Visitatio die 17. Jan. 1931.

Domum hanc anno 1878. Comes Cziráky fundavit; anno 1928. et Ordinarius et Commissaria Superiorissae Generalis, anno vero 1930. Superiorissa Provincialis visitationem habuerunt. Habitaculum Sororum angustum; parlatorii ianua non habet fenestram.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur.

Officium parvum non persolvunt elata voce. Sorores 6 sunt.

In Capella, quae parva est confessiones suas peragunt. Capella secus correspondet praescriptionibus lithurgicis; praescripsi, ut clavis tabernaculi rite custodiatur.

Bicske (Asylum)

Visitatio die 1. Martii, 1932.

In hac domo, quae Civitatis Budapest est propria, ab anno 1929. Sorores 17 occupantur. Anno 1921. et Ordinarius et Superiorissa Provincialis domum visitavit. Habitaculum Sororum sat amplum est. Parlatorium proprium non habent, sed utuntur parlatorii ipsius instituti.

Mutatio confessarii Ordinarii et Superiorissae localis rite peragitur.

Director instituti – civilis – in domo habitat.

Confessiones suas in capella peragunt, quae rite instructa est; tantum conopeum desideratur, cujus applicationem praescripsi. [/.]

20.

VISITATIO APOSTOLICA IN CONGREGATIONE

“SORORUM DIVINI SALVATORIS”

IN DOMO PROVINCIALI

Budapest (Huba utca) 10. Febr. 1928.

Congregatio haec anno 1888. (8. Dec.) est fundata et 26. Apr. anni 1926. est a S. Sede approbata.

In hanc domum, ubi nunc asylum, scholam elementarem, civilem et mercantilem habent, anno 1905. venerunt. Superiorissa Gene-

ralis Romae residet. Provincia Hungarica anno 1926. est erecta, in quo anno Superioris Generalis hanc domum visitavit. Nunc vis-à-vis ab hac domo novum domum aedificant et unam domum in Besnyő, penes Budapest, pro noviciatus emerunt, ideo – venia Ordinarii – debitum 207.000 Pengő habent. Binae et binae in adiacentibus pagis colligere solent. Singulae Superiorissae locales rationem reddunt administrationis financialis Superiorissae Provinciali; illa autem Superiorissae Generali. Habitaculum Sororum nunc perangusta est, ast in nova domo amplum erit. Parlatoria 2 habent, cujus unum ianuam fenestr[a] provisam habet. Clausuram observant. Licentiam ad parentes visitandos, etsi ad unum vel alterum diem, numquam accipiunt.

Tempus officii Superiorissae Provincialis anno 1926. et Superiorissae localis anno 1920. dispensatione papali prolongatum est.

Officium parvum in communi persolvunt; preces quotidianas, hebdomadalem Confessionem et ss. exercitia annualia rite peragunt.

Mutatio confessarii Ordinarii statutis temporibus fit.

In proximam scholam solae proficiscuntur. Regulas bis in anno perlegunt.

Examen Ordinarii et ss. exercitia per 8 dies et ante noviciatum et ante emissionem votorum peraguntur. Postulatus saltem per sex menses perdurat. Vota post noviciatum trina vice ad unum annum, dein pro tres annos emittunt, tandem vota perpetua. Admissionem et dimissionem e Congregatione erga propositionem Consilii Provincialis Consilium Generale peragit.

Dos 1000 Lirae est, sed ab illo saepe dispensatur.

Praescripti, ut in capella, quae Sororibus sufficiens est, Confessiones suas peragunt; ut conopeum conficiatur et ut in lampade coram SSmo ne lux electrica, sed oleum ardet.

Sorores sunt in domo: 26. [/.]

Domus Filiales:

Omnia, quae de clausura, precibus, regularum lectione, observatione, paupertate, s. Communione, Confessione, ss. exercitiis, in adnotatione de domo Provinciali dixi, valent etiam quoad domos filiales, nisi aliud notetur.

Vác (Seminarium clericorum.)

Visitatio 28. Dec. 1928.

Ab anno 1924. curant 6 Sorores curam culinae et oeconomiae in hoc instituto, quod Ordinarius anno 1928., Superiorissa Provincialis anno 1927. visitavit. Habitaculum Sororum amplum; parlatorii ianua fenestra caret.

Mutatio Superiorissae localis et confessarii Ordinarii rite peragitur. Regulae semel in anno perleguntur.

Confessiones suas in capella sat parva peragunt, quae secus praescriptionibus lithurgicis correspondet, ast conopeum desideratur.

Budapest (In domo Patrum de Scholis Piis.)

Visitatio 3. Junii. 1929.

Quinque Sorores ab anno 1927. curant culinam et oeconomiam, quas Superiorissa Generalis anno 1929. visitavit. Habitaculum Sororum correspondens est, tantum fenestra ianuae parlatorii desideratur.

Mutatio superiorissae et Confessarii nondum est actualis.

Confessiones suas in Capella Patrum peragunt. Habent Sorores etiam propriam Capellam, ubi quotidie missa celebratur, ast SS-mum non asservantur.

Nagykáta (Schola elementaris.)

Visitatio die 8. Jun. 1929.

Ab anno 1928. docent 4 Sorores etiam pueros. Domus Communitatis est, in qua Superiorissa Provincialis iam anno 1928. visitationem peregit. Habitaculum Sororum sat amplum; fenestra in ianua parlatorii desideratur. Sorores in casibus exceptionalibus solae quoque exeunt.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii nondum actualis. Officium parvum non semper persolvunt in communi.

Tantum parvum Oratorium habent sine SSmo. Tempore hie-mali in parlatorio Confessiones suas peragunt.

Tápióság (Schola elementaris.)

Visitatio die 8. Jun. 1929.

Minister Religionis et Communitas Catholica anno 1925. fundaverunt hanc scholam, in qua 6 Sorores sunt, quas Superiorissa Provincialis anno 1929. visitavit. Habitaculum Sororum sat amplum est; ast ianua parlatorii fenestra [./] caret. Mutatio Superiorissae domus et

Confessarii Ordinarii statuto tempore peractae sunt. Officium parvum non totum persolvunt in communi.

Confessiones suas in Capella sat parva peragunt. Praescripti, ut conopeum conficeretur et ut clavis tabernaculi iuxta Canonem custodiatur.

Budapest (Schola elem. et orphanotophium)

Visitatio 1. Jul. 1929.

Ab anno 1927. erudiunt pueros orphanos sex Sorores, quas anno 1929. Superiorissa Generalis, anno 1928. Superiorissa Provincialis visitavit. Habitaculum Sororum amplum est.

Mutatio Superiorissae et Confessarii Ordinarii, qui non semper in propria persona venit, nondum est actualis.

Director civilis instituti et ex tribus professoribus 2 sunt acatholici et ibi habitant.

Confessiones suas in sacristia, quae ianuam fenestra provisam habet, peragunt. Capella earum ampla et praescriptionibus lithurgicis correspondet.

Budapest-Uzsoki út (Nosocomium.)

Visitatio 2. Jul. 1929.

Ab anno 1927. curant hic Sorores – 31 – infirmos. Superiorissa Generalis anno 1929., Superiorissa Provincialis item hoc anno visitationem habuit. Habitaculum Sororum sat amplum. Parlatorii ianua fenestram non habet.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii hucusque non fuit actualis. Capellanus in nosocomio habitat.

Capella ampla est, in qua omnia iuxta praescriptionibus lithurgicis inveniuntur, tantum conopeum deest. In sacristia confitentur, cujus ianua aperta est.

Pécs (Maurinum.)

Visitatio 15. Nov. 1929.

A 21. Augusti hujus anni Sorores 4 curant culinam et lintheamina in hoc convictu juvenum Universitatem frequentantium. Habitaculum Sororum sat amplum est. Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii nondum est actualis. Confessarius Extraordinarius adhuc non est denominatus.

Director, qui etiam est rector spiritualis, in domo habitat.

In capella, quae sat magna est, confessionem peragunt. Prae-scripsi, ut clavis tabernaculis iuxta Canonem custodiat.

Szeged (In domo Patrum a Scholis Piis.)

Visitatio 25. Febr. 1930.

Ab 8. Sept. 1929. Sorores hic curam gerunt culinae et oeconomiae. Visitationem Superiorissa Provincialis adhuc anno 1929. peregit. Habitaculum Sororum sat amplum, [./] Parlatorii ianua fenestram non habet. Habitant hic 3 Sorores, ad quas adhuc 2 Sorores, quae Universitatem frequentant et quae solae solent exire, adnumerantur.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii nondum est actualis. Officium parvum non totum in communi persolvunt. Regulas semel in anno perlegunt.

In horto PP. Piaristarum in aediculo separato habitant et utuntur Capella eorum, in qua est Confessiones suas peragunt.

Máriabesnyő (Noviciatus.)

Visitatio 2. Oct. 1930.

Anno 1917. emerunt hanc domum, quam et Ordinarius, et Superiorissa Provincialis anno 1930., Superiorissa autem Generalis anno 1929. visitavit. Noviciatus e pluribus aedculis constat et ideo scopo suo non correspondet.

Superiorissa localis non est denominata; magistra noviciarum locum ejus tenet. Confessarius Ordinarius tempore opportuno mutatur.

In capella, quae praescriptionibus lithurgicis correspondet, confitentur. In capella, quae Sororibus sufficiens est, tantum semel in hebdomada missa celebratur, et sic noviciae quotidie exire debent. Sunt in domo Sorores 3, noviciae: 11.

Gödöllő (in Convictu Praemonstratensium.)

Visitatio 3. Oct. 1930.

Sorores 14 inde ab anno 1824. curant infirmos, culinam et lin-teamina. Superiorissa Provincialis anno 1928., Generalis autem 1929. visitationem habuit. Habitaculum Sororum sat magnum. Sorores non semper exeunt binae et binae.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii statutis temporibus exequitur.

Habent separatam partem in domo Praemonstratensium cum capella propria, quae illis sufficienter ampla est. Confessiones in cubili capellae adnexae peragunt.

Karcag (Schola elementaris.)

Visitatio 27. Maji, 1931.

Communitas Catholica anno 1930. hanc domum fundavit, quam Superiorissa Provincialis anno 1930. visitavit. Habitaculum Sororum primae clavis est; tantum non habent parlatorium.

Mutati Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii non est actualis.

Officium parvum in communi peragunt.

Confessiones suas in Ecclesia parochiali peragunt, quia capella earum nondum est instructa.

21.

VISITATIO APOSTOLICA IN CONGREGATIONE “FILiarUM DIVINAE CHARITATIS” DOMUS CENTRALIS.

Budapest-Svábhegy, 14. Februarii, 1928.

Congregationem hanc anno 1968, a [sic!] Francisca Lechner fundavit in Wien, ubi nunc quoque Superiorissa Generalis habitat. Congregatio a S. Sede die 18. Augusti, anni 1897. fuit approbata.

Hanc domum novam centralem anno 1927. inhabitare coeperunt. Domus haec propria est Congregationis una cum territorio adiacente. Per haereditatem, duas domos acceperunt. Propter aedificationem domus hujus novae 140.000 P debita habent. Rationem administrationis financialis Superiorissae cujuscunque domus Superiorissae Provinciali reddunt; ista autem Superiorissae Generali.

In hac domo ampla et eleganti nemo adhuc visitationem habuit. Clausuram observant. Habent duae parloaria, quorum ianuae fenestrae sunt provisae. Ad parentes infirmos visitandos nunquam licentiam accipiunt. Exeunt ad colligenda naturalia pro orphanis, non ultra tres hebdomadas.

Superiorissa Provincialis iam ab anno 1919. cum dispensatione papali tenet hoc officium. Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii adhuc non est actualis mutatio.

Officium parvum in communi persolvunt. Preces quotidianas, hebdomadalem confessionem et ss. Exercitia annualia per 8 dies peragunt. Quotidie ad s. communionem accedunt.

Regulas 4–6 per annum perlegunt et observant. Paupertatem – excepto hoc aedificio – observare videntur.

Postulatus per sex menses durat, qui autem apud eas, quae ad examina se praeparant, prolongatur, donec diploma acquiritur.

Ante noviciatum et ante emissiones votorum et examen a parte Ordinarii, et ss. exercitia servantur. Noviciatus per unum annum durat. Post noviciatum trina vice emittunt vota ad unum annum, dein post tres annos vota perpetua emittunt. Superiorissa Generalis – ad propositionem Consilii Provincialis – admittit novicias ad vota. Noviciarum magistra est tantum 36 annorum et docet in schola quoque.

Dos est: 400 P., quem generaliter afferunt, si non statim, tamen post breve vel longius tempus.

Duo capellani habitant in separata parte domus. Confessionale et in Ecclesia et in sacristia invenitur. Capella pulchra et ampla. Praescripsi, ut in lampade coram SSmo non lux electrica ardeat et ab altari lux electri[c]a amoveatur. [/.]

His in domo centrali sunt Sorores: 32 et novicia: 11.

Domus Filiales:

Omnia, quae respectu clausurae, s. Communionis, s. Confessionis, Regularum earumque lectionis et observationis, Orationum, et ss. Exercitiorum, necnon paupertatis in visitatione domus centralis annotavi, valent etiam quoad domus filiales.

Budapest (Asylum, schola elem., civilis et mercantilis.)

Visitatio 7. et 8. Febr. 1928.

Hanc domum adhuc Fundatrix anno 1869. emit et est proprietaria Congregationis. Commissaria Superiorissae Generalis anno 1926. et Commissarius Ordinarii 1925. visitavit.

Pro orphanis in adjacentibus pagis binae et binae colligunt.

Habitaculum Sororum est angusta.

Superiorissa domus dispensatione Papali iam ab anno 1919. officium suum habet. Mutatio Confessarii Ordinarii rite peragitur.

Suppellectilia parlatorii paulo elegantia sunt; sed dono acceperunt.

Confessionale in sacristia est. Praescipsi conopeum et ut in lampade coram SSmo oleum ardeat et ut ab altari lux electrica amoveatur.
Sorores in domo: 25 inveniuntur.

Budapest (Asylum puellarum.)

Visitatio 8. Febr. 1928.

Inde ab anno 1926. tres Sorores curam habent circiter 70 puellarum. Domus propria est Consociationis Mulierum Catholicarum. Habitaculum Sororum conveniens est. Parlatorium nunc non habent et ideo in cubili, ubi Sorores per diem laborant, excipiunt extraneos.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii nondum est actualis. Non totum Officium recitant in communi.

Cappella, in qua et confessionale invenitur, sat angusta est. Praescipsi, ut in lampade coram SSmo non lux elettrica, sed oleum ardeat et ut clavis tabernaculi et olea iuxta Canonem custodiantur. [/.]

Zirc (Asylum et schola elem.)

Visitatio 2. Junii, 1928.

Abbatia Cisterciensium et Communitas Catholica fundaverunt anno 1902. asylum et scholam elementarem, quam Superiorissa Generalis anno 1928. visitavit. Habitaculum Sororum sat bonum. Parlatorii ianua caret fenestra.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur.

Officium parvum semper in communi persolvunt, sed nonnunquam non elata voce.

In capella, quae pro Sororibus 10 satis ampla est, invenitur confessionale. Praescipsi, ut in lampade coram SSmo oleum ardeat et ut conopeum conficiatur.

Toponár (Asylum et schola.)

Visitatio 9. Junii, 1928.

In hac domo, quam Comitissa Fesztetits anno 1875, 5 Sorores laborant. Visitationem Superiorissae Provincialis anno 1928. ultima vice habent. Habitaculum Sororum correspondens est. Parlatorii ianua fenestra caret. Pro sacristia illud cubile inservit, quo Sorores per diem occupantur. Sorores 4 sunt in domo.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius rite mutantur.

Praescripsi, ut Confessiones suas postea in Capella peragant; ut conopeum conficiatur; ut in lampade coram SSmo non petroleum, sed oleum ardeat et ut clavis tabernaculi iuxta Canonem rite custodiatur. Capella parva est.

Berzence (Asylum et schola elementaris.)

Visitatio 12. Junii, 1928.

Domus haec a parochio Joanne Havulák anno 1876. est fundata. Domus ipsa proprium est Congregationis, schola autem est Communitatis Catholicae. Visitationem Superiorissa Generalis anno 1918., Superiorissa Provincialis autem ultima vice anno 1928. habuit. Habitaculum Sororum sat amplum est.

Superiorissa localis rite mutatur; ast parochus iam per 25 annos Confessarius Ordinarius est et omni tertio anno de novo denominatur, quia unicus aptus sacerdos est. Sorores 15 sunt.

Capella sat magna est. Praescripsi conopeum; porro ut in lampade coram SSmo non petroleum, sed oleum ardeat. Confessionale in sacristia est.

Marcali (Schola elementaris.)

Visitatio 15. Junii, 1928.

Domum hanc anno 1912. parochus loci fundavit. Domus est propria Communitatis Catholicae. Visitationem Superiorissa Provincialis anno 1928. [./] habuit. Habitaculum Sororum angusta est; parlatorium simul cubiculum Superiorissae localis est, ubi fenestra in ianua non invenitur. Sorores sunt: 7.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius iuxta Canones mutantur.

In capella, quae parva est, Confessiones suas peragunt. Capella secus praescriptionibus lithurgicis probe correspondet, tantum conopeum desideratur.

Rákospalota (Schola elementaris.)

Visitatio 20. Oct. 1930.

In domo hac inde ab anno 1929. docent Sorores sex, etiam pueros permixtim cum puellis. Domum hanc, quae Communitatis Catholicae propria est, hoc anno iam Superiorissa Generalis et Provincialis visitavit. Habitaculum Sororum sat amplum est.

Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii mutatio adhuc non est actualis.

Habent in vicino parvam Ecclesiam, quae illis sat ampla est. Ibique etiam Confessiones suas peragunt. Ecclesia haec praescriptionibus lithurgicis in omnibus correspondet, ast in lampade coram SSmo lux electrica ardet.

Celldömölk (Asylum, schola elem. et civilis.)

Visitatio 19. Dec. 1928.

Domum hanc, quae est Catholicae Communitatis propria, Abbas O.S.B. Hollósy anno 1891. fundavit. Commissarius Ordinarii anno 1924., Superiorissa Generalis et Superiorissa Provincialis hoc anno ultima vice visitationem habuerunt. Inter semiconvictrices una Judea invenitur. Quia praeterito anno amplificaverunt domum, habitaculum Sororum aptum est. Sorores 15 sunt.

Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii mutatio fit iuxta Canones.

Capella, quae Sororibus sufficiens est, non habet sacristiam. Confessiones suas in illo cubili peragunt, in quo Sorores per diem laborant. Praescipsi ut conopeum conparetur et ut clavis tabernaculi iuxta praescriptionem Codicis custodiatur.

Győrszentiván (Asylum et schola elem.)

Visitatio 17. Jan. 1929.

Inde ab anno 1888. 8 Sorores in hac domo laborant, quam ante 5 annos Vicarius Generalis Ordinarii, anno autem 1928. et Superiorissa Generalis, et Superiorissa Provincialis visitavit. Domus propria est Ordinis s. Benedicti. Fundatio valorem amisit. Habitaculum Sororum sat amplum est. Parlatorii ianua caret fenestra. [/.]

Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii mutatio iuxta Canones peragitur; ast Confessarius Ordinarius non omni hebdomada venit ad exaudiendas Confessiones Sororum.

Domus Sororum coniuncta est cum Ecclesia parochiali, in qua Oratorium habent, ibique S. Confessiones Suas peragunt.

Officium parvum semper in communi peragunt, sed horas minores non elata voce persolvunt.

Nógrádverőce (Domus sacerdotum rudedonatorum.)

Visitatio 6. Febr. 1930.

Domus haec ab Episcopo Vacienti anno 1928. fundata et anno 1929. et a Superiorissa Generali et a Provinciali visitata. Habitaculum Sororum sat amplum est. Parlatorii ianua fenestra caret. Sorores in domo 4 laborant.

Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii mutatio nunc adhuc non est actualis.

Regulae hucusque non publice perlegebantur.

Capella sat magna est, in qua Confessiones suas peragunt. Praescripti conopeum.

Albertirsa (Schola elem. et civilis.)

Visitatio 14. Maji, 1930.

In domo hac, quae est propria Communitatis Catholicae, Sorores 7 docent etiam pueros non solum in schola elementari, sed etiam in civili, quam agendi rationem approbare haud possum. Domum, quae anno 1924. fundata est, Superiorissa Generalis anno 1928., Superiorissa autem Provincialis anno 1929. visitavit. Habitaculum Sororum valde tenebricosum est.

Superiorissa localis et Confessarius Ordinarius ab anno 1924. habent sua officia.

Capellam non habent. Confessiones suas in Ecclesia parochiali peragunt.

22.

VISITATIO APUD SORORES CARMELITAS DE DIVINO CORDE JESU

Budapest. Maglódi út 125.

28. Januarii, 1930.

Hanc Congregationem anno 1898. Maria Theresia Tauscher fundavit et anno 1926. a Pio X. decretum laudis accepit. Superiorissa Generalis in Sittadt (Hollandia) residet, Superiorissa Provincialis hic habitat.

Domum hanc, quae est Congregationis, ipsa Fundatrix anno 1907. fundavit et anno 1928. visitavit; alia visitatio non fuit. Est in domo noviciatus (9 noviciae) et educantur 130–140 infantes pauperes. Habent

– venia Ordinarii 250.000 P. debita. Ad tegenda debita binae et binae colligunt. Rationem administrandae pecuniae omni anno bis Superiorissae Generali reddunt. Habitaculum Sororum, quae sunt in domo 20., sat amplum est. Clausuram observant. Parlatorium habet fenestra provisam ianuam. Nunquam ad visitandos parentes licentiam accipiunt. Dos est 300 P.

Superiorissa localis, quae etiam Superiorissa Provincialis erat, quamquam ante unum annum denominata, nunc disposita est. Mutatio Confessarii Ordinarii rite peragitur.

Officium de SS. Corde in communi persolvunt; preces quotidianas, Confessionem hebdomadalem et ss. exercitia annualia peragunt. Ad s. Communionem quotidie – exceptis duabus – accedunt.

Regulas bis in anno perlegunt et observant; item et paupertatem.

Postulatus per sex menses perdurat. Examen a parte Ordinarii et ss. exercitia ante noviciatum et ante emissionem votorum peraguntur. Post noviciatum ad 5 annos vota temporalia emittunt et postea vota perpetua. A Superiorissa ad vota admittuntur et dimittuntur, qui casus hucusque non accidit.

Confessiones suas in capella, quae omnibus regulis lithurgicis correspondet, peragunt. Praescripti, ut licentia quoad asservationem SSmi, scripto procuretur.

Domus Filiales.

Omnia, quae respectu clausurae, precum, s. Communionis, Confessionis, exercitiorum, regularum, et eorum lectionis et paupertatis supra notata sunt, valent etiam quoad domos filiales.

Újpest (Orphanotrophium puerorum, asylum.)

Visitatio 13. Oct. 1930.

Hanc domum, quae est Congregationis et anno 1906. fundata, anno 1921. Superiorissa Generalis, anno 1928. Superiorissa Provincialis et anno 1929. Ordinarius visitavit. Habent debita: 80.000 P. Solent colligere binae et binae exulenta pro pueris pauperibus. Habitaculum Sororum, quae sunt in domo 19, sat amplum est.

Mutatio Superiorissae et Confessarii Ordinarii rite peragitur.

Confessiones suas in Oratorio peragunt. Capella earum, quae praescriptis lithurgicis optime correspondet, sat magna est.

Pestszentlőrinc (Orphanotrophium puerorum.)

Visitatio 15. Dec. 1930.

Hac in domo, quae anno 1908. fundata est et quae est propria Congregationis, 11 Sorores curam habent 57 pue[r]orum orphanorum. Habent – licentia Ordinarii – debita 40.000 P. Colligent binae et binae naturalia. Habitatulum Sororum est sat amplum.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur.

Confessiones suas in Capella sua omni secunda hebdomada peragunt. Capella omnibus regulis lithurgicis correspondet, valde parva est, praecipue diebus Dominicis, quando etiam fideles externi adveniunt ad audiendam missam.

Pesterzsébet (Orphanotrophium puerorum.)

Visitatio 15. Dec. 1930.

In domo hac anno 1907. fundata, 14 Sorores curam agunt 83 puerorum orphanorum. Domum hanc, quae propria est congregatio-nis, anno 1927. Ordinarius, anno 1929. Generalis Assistens visitavit. Habent debita 10.000 P. Binae et binae colligunt naturalia. Habitatulum Sororum perangustum.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur.

Confessiones suas in oratorio peragunt. Capella earum, quae regulis lithurgicis omnino correspondet, sat ampla est.

Gyón (Orphanotrophium puellarum.)

Visitatio die 22. Martii, 1932.

Domum hanc anno 1905. Praelatus Br. Vay donavit Congregationi. In hac domo anno 1921. Ordinarius, anno vero 1931. Superiorissa Provincialis visitationem habuit. Domus haec una cum territorio adjacente – 20 hectar – est proprium Congregationis. Habitatulum Sororum, quae 17 sunt in domo, sufficiens est. Parlatorii ianua fenestram non habet.

Superiorissa localis rite mutatur; ast Confessarii Ordinarii mutatio propter linguam germanicam difficilis est. Confessarius extraordinarius dispositus est.

Confessiones suas in sacristia peragunt et quidem omni secunda hebdomada, quia Confessarius Ordinarius non loco illo habitat.

In capella – paulo angusta – omni iuxta regulas lithurgicas instructa sunt. Conopeum adest; lux electrica in altari non applicatur.

Omni secunda hebdomada a Confessario Ordinario conferentia [sic!] habetur.

23. S. URSULAE

N.B. Az orsolyiták házai – a győri zárda és függő házai kivételével – egymástól függetlenek. Itt egy sorszám alatt hozzuk mindegyiket.

Visitatio apostolica in domo Monialium s. Ursulae – non unita
Sopron die 27. Febr. 1928.

Has Moniales s. Angela Merici anno 1535. fundavit et Paulus V. anno 1618. approbavit.

Hanc domum Marianna Viegl anno 1747. fundavit. Nunc tandem, ut educare possint puellas, petierunt a S. Sede dispensationem a clausura papali. Unionem autem nolunt cum ceteris domibus. Ultima visitatio anno 1925. fuit.

Est in domo schola elementaris, civilis, industrialis, gymnasium et praeparandia. Inter professores invenitur unus acatholicus. Domus haec est propria Monialium, sicut etiam habent tria aedificia locata. Rationem administrandae pecuniae Ordinario reddunt. Anno 1915. – venia Ordinarii – 5 hectar vendiderunt. Habitaculum Monialium, quae sunt in domo haec chorales: 48, laicae: 27, est valde angustum. Dos est 480 P.

Hunc quoque, post dispensationem, strictam clausuram observant; nunquam exeunt, in 5 parlatoriis craterem habent.

Superiorissa localis per electionem rite mutatur; sic etiam Confessarius Ordinarius.

Officium die Sabbati, diebus Dominicis et Festivis in communi persolvunt; secus privatim. Preces quotidianas, hebdomadalem confessionem, annualia ss. exercitia peragunt. Die, qua s. Confessionem peragunt, nemo earum ad s. Communionem accedit. Regulae 5.–6. per annum perleguntur et observantur. Ita et paupertatem observant.

Postulatus per sex menses perdurat. Examen ex parte Ordinarii et ss. exercitia per 8 dies ante noviciatum et ante emissionem votorum peraguntur. Post noviciatum ad tres annos emittunt vota temporalia, deinde perpetua. Quoad admissionem ad emittenda vota, omnes, quae perpetua vota habent, votum dant. Una tantum dimittebatur. Noviciarum Magistra est etiam praefecta.

Confessiones suas in cubili cratere a habitaculo Monialium separato, peragunt. Habent Ecclesiam propriam pulchram, sed angustam, quae correspondet regulis lithurgicis, tantum conopeo caret, quod praescripsi. [./.]

Visitatio canonica peracta apud Moniales s. Ursulae non unitas
Dombóvár, die 8.–9. 1928.

Has Moniales s. Angela Merici anno 1535. fundavit et Paulus V. anno 1618. approbavit.

In hac domo, quae unionem non recepit et quam Princeps Esterházy anno 1905. fundavit, anno 1922. Commissarius Ordinarii visitationem peregit. In hac domo adsunt schola elem. civilis, industrialis et mercantilis, atque praeparandia. Domus, cujus dimidium est Principis, aliud dimidium est Monialium, propter aedificationes habet debitum 350.000 P. Rationem administrandae pecuniae ante duos annos Ordinario praestiterunt. Habitaculum Sororum, quae sunt in domo chorales: 7, laicae: 8, noviciae: 4, valde angustum est. Parloaria 2 existunt, unum cum cratere, alterum non habet ianuam fenestra provisam. Clausura adhuc papalis est; sed inunxi ut hocce negotium quo prius cum S. Sede in ordinem redigant.

Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii mutatio rite peragitur.

Officium quidem in communi persolvunt, ast non elata voce. Preces quotidianas, hebdomadalem Confessionem et annualia ss. Exercitia peragunt. Quotidie ad s. Communionem decedunt. Regulas bis in anno perlegunt et observant; ita etiam paupertatem.

Postulatus per sex menses, noviciatus per 2 annos perdurat. Post noviciatum ad tres annos temporalia vota emittunt, dein sollemnia. Dos non praescribitur.

Confessiones suas in sacristia peragunt. Capella sat ampla, ad quam duae scholae adjungi possunt. Praescripsi, ut lux electrica ab altari amoveatur et ut conopeum conficiatur.

Pastor acatholicus intrat scholas Monialium, ut ibi religionem puellas edoceat. [./.]

Visitatio canonica peracta in domo Monialium s. Ursulae
in Budapest (II. Kút utca, 7.) die 13. Oct. 1927.

Tres Moniales s. Ursulae e Monasterio Cassaviensi (Chechoslovakia) partim expulsae, partim propter iniquam tractationem discedentes et quidem scitu Revmi Domini Episcopi scripto manifestato, transierunt in Hungariam, ut in oppido Szegvár novum claustrum fundarent. Ast post septem menses propter inordinatam situationem in Szegvár, in anno 1922. ad Budapest venerunt et hic Archiepiscopus Strigoniensis permisit illis, ut in domo conducta viverent et in domo proximo scholam civilem et gymnasium pro puellis erigerent. Anno 1925. die 20. Julii S. Religiosorum Congregatio, erga preces supranominati RRevmi Archiepiscopi Strigoniensis, ratam habuit erectionem hujus domus et concessit erectione noviciatus, simulque dispensavit ad triennium a clausura papali, ut moniales in scholam et ecclesiam exire possent. RRmus Episcopus Cassoviensis quoque in suo scripto ad RRmum Archiepiscopum die 25. Julii 1922. directo, declaravit a parte Monasterio Monialium s. Ursulae nihil obstare, quod illae tres Moniales in Budapest novam domum erigerent. Domum scholarem ipsa civitas eis gratis ad usum concessit, in qua cc. 300 educantur a Monialibus cum adjutorio 5 magistrorum et magistrarum quarum salarium quoque Moniales solvunt, et tamen tantum pecuniae comparaverunt, ut territorium pro aedificando Monasterio emere potuerunt et – quia iam indultum apostolicum acceperunt – aedificationem inceperunt.

Habent duas novitias, quae in domo conducta hac angusta et parva instituuntur. Commendavi Directori domus, quod ad cautelam dispensationem a S. Congr. Re-[./.]ligiosorum pro his ovitiis petat, in quantum propter circumstantias noviciatum non stricte iuxta canones peregerunt.

In ista angusta domo habitant tres postulantes, quorum postulatus propter studia perficienda saepe ultra sex menses extenditur, et 22

convictrices, inter quas etiam duae acatholicae inveniuntur, quod iuxta statua earum permittitur.

Antista domus propter paucitatem Monialium eligi nequit, ideo Ordinarius denominavit Antistam ad tres annos, nisi prius domus formata fit et electio peragi potest.

Moniales clausuram iuxta dispensationem adamussim servant, tantum in scholam et ecclesiam exerunt. Habent confessarium ordinarium et extraordinarium. Moniales preces quotidianas, praecipue officium parvum in communi recitant; ad s. communionem quotidie, ad s. confessionem omni hebdomada accedunt. Ss. regulae diligenter perleguntur. Paupertas observatur. SS. exercitia per 8 dies quotannis servantur, item per 8 dies ante noviciatum et ante emissionem ss. votorum. Investigatio ab Ordinario ante noviciatum et ante votorum emissionem peragitur. Visitatio in hac nova domo hucusque non fuit.

Domus haec non est unita cum aliis domibus ejusdem Ordinis. Regitur a direttore, qui ab Ordinario est nominatus et cui de pecunia rationem reddunt. Territorii et domus aedificandae proprietariae sunt Moniales. Capellam in domo hodierna non habent. [/.]

Visitatio apostolica apud moniales s. Ursulae “unitas”.

Győr, die 2.–3. Jan. 1928.

Moniales has anno 1535. s. Angela Merici fundavit et eas Paulus V. anno 1618. (5. Febr.) approbavit. Nunc perierunt dispensationem a clausura stricta, ut educandis puellis vacare possint. Nunc iam “unio” peracta est et provincia Hungarica erecta est. Superiorissa Generalis Romae habitat.

Domum hanc, quam anno 1726. Anna Neubauer fundavit, Ordinarius anno 1925. visitavit. In hac domo, quae propria est Ordinis, adest noviciatus, asylum, schola elem., civilis, industrialis et praeparandia. Habitaculum Sororum propter noviciatum perangusta est. Parlatoria duo adhuc cratera, provisae sunt. Sunt in domo Sorores chorales: 30, laicae: 14, noviciae: 9.

Rationem de administanda pecunia Superiorissae Provinciali reddunt. Dos erat antea 9000 Coronae; nunc nihil determinatum est.

Superiorissa localis hucusque per electionem mutabatur, nunc post unionem per denominationem. Mutatio Confessarii Ordinarii rite peragitur.

Hucusque clausuram strictam observabant, tantum – venia Ordinarii – tempore aestivo in villa habitabant, in qua clausura stricta observari non potuit.

Officium divinum quotidie in communi persolvunt; exercitia quotidiana pietatis, s. Communionem quotidianam et Confessionem hebdomadalem peragunt.

SS. Regulas omni hebdomada perlegunt. Multae sunt visitationes externorum et cum eis communicatio, munuscula. Hospites etiam in cancellaria instituti recipiuntur. Paupertas in rebus minoribus non ad amussim observatur.

Postulatus per sex menses perdurat. Examen a parte Ordinarii et ss. exercitia per 8 dies ante noviciatum et ante emissionem votorum peraguntur. Ad vota Consilium Provinciale admittit sorores. Noviciarum Magistra etiam in scholis docet.

Capella earum sat ampla est. Regulis lithurgicis secus cor respondet, tantum conopeum desideratur et in altari lux electrica ardet.

Domus ad Unionem pertinentes.

Omnia, quae de domo centrali dicta sunt quoad clausuram, reddendae rationis, officium, orationes quotidianas, Communionem, Confessionem, Regulas et earum lectionem, ss. exercitiorum, valent etiam quoad ceteras domos, nisi aliud notatur. [/.]

Bácsa (Schola elementaris.)

Visitatio 4. Jan. 1928.

Domum hanc anno 1923. Communitas Catholica fundavit et ejus propria est. Visitationem anno 1927. Superiorissa Provincialis peragit. Habitaculum Sororum sat amplum est. Sunt in domo 4 Sorores chorales et 2 laicae. Parlatorium cratere adhuc provisum est. In schola etiam omnes pueros educunt.

Mutatio Superiorissae nondum est actualis; Confessarii Ordinarii [mutatio] rite peragitur.

Confessiones suas in Capella peragunt in confessionale iuxta antiquam consuetudinem constructo. Capella parva est. Praescripti, ut clavis tabernaculi rite custodiatur.

Kisvárdá (schola elem. civilis et praeparandia.)
Visitatio 6.–7. Martii, 1929.

Domum hanc, quae anno 1918. est fundata et cum territorio ipsius Ordinis propria est, Superiorissa Provincialis anno 1927. Superiorissa Generalis anno 1928. visitavit. Propter aedificationem novae dom[us], habent – venia Ordinarii – 120.000 P. debita. Habitaculum Sororum sat amplum. Parlitorium cratere provisum est. Janua cancellariae praeparandiae fenestra provisae est. In internatu 3 acatholicae.

Superiorissa localis ultime vice anno 1926. electa est; nunc iam denominatio sequitur. Habent duos Confessarios Ordinarios, qui rite mutantur.

Confessiones suas in sacristia, quae vitro obducta est, peragunt. In capella perparva omnia in ordine sunt, tantum conopeum praescribere debui.

Eger (schola elem.)
Visitatio: 11. Martii, 1929.

In domo, quae Capituli est, ab anno 1928. instruunt Sorores etiam pueros. Visitatio nondum erat. Habitaculum Sororum, quae 8 chorales et 2 laicae sunt sat conveniens est. Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii non est actualis mutatio. Regulae 12. per annum perleguntur.

In capella, quae sat ampla est, confessiones suas peragunt. Praescripsi, ut conopeum perficiatur et hostiae recentes saepius conficiantur.

Heves. (Schola elem. et civilis.)
Visitatio 27. Sept. 1929.

Anno 1922. Ordinarius hanc domum fundavit, quae ejus propria est. Visitationem anno 1928. Superiorissa Generalis, anno vero 1929. Superiorissa Provincialis peregit; secus alia visitationem fuit. Habitaculum Sororum perangustum est. Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur. Officium non in communi persolvunt; preces non religiose peragunt. Confessiones suas in capella peragunt, quae Sororibus et convictricibus sufficiens est. Praescripsi conopeum et ut in altari ne lux electrica ardeat. [/.]

VISITATIO APOSTOLICA APUD CANONISSAS
A NOSTRA DOMINA

Pécs 27.–31. Martii, 1928.

Canonissas has s. Petrus Augustinus Fourier anno 1601. fundavit et Urbanus VIII. die 8. Augusti, anni 1628. approbavit.

Hanc domum anno 1851. Card. Scitovszky fundavit. Domum, quae cum vinea et villa Canonissarum est, anno 1922. Commissarius Ordinarii visitavit. Est in hac domo schola elementaris et civilis, gymnasium et praeparandia. Unus docens civilis acatolicus est. Sunt in domo Sorores chorales: 38, laicae: 21, noviciae: 3. Habitaculum Canonissarum est perangustum. Dos non requiritur, sed diploma. A clausura papali 17. Nov. 1924. dispensatae sunt. Habent 4 parlatoria, quorum nullum habet ianuam fenestra provisam. Binae et binae exeunt; ad Universitatem autem solae.

Mutatio Superiorissae per electionem rite peragitur; sic etiam duorum Confessariorum ordinariorum.

Officium magnum tantum diebus Dominicis et Festivis persolvunt, in aliis diebus parvum; semper tamen in communi. Preces quotidianas, hebdomadalem Confessionem et exercitia annualia peragunt. Quotidie a s. Communionem accedunt.

Bis in anno perlegunt regulas, ast eas non ad amussim observant; praecipue contra obedientiam et paupertatem in administanda pecunia. Multa communicant cum externis etiam sacerdotibus.

Postulatus generatim per unum annum perdurat. Examen ex parte Ordinarii et ss. exercitia per 8 dies et ante noviciatum et ante emissionem votorum fiunt. Noviciarum magistra etiam in scholis docet. In capitulo omnes vota perpetua habentes votum dant quoad admissionem ad vota temporalia.

Confessionale adhuc tale, sicut in clausura stricta esse solet.

Habent Ecclesiam, quae tamen angusta est. Praescipsi, ut ab altari lux electrica amoveatur et ut in lampade coram SSmo non petroleum, sed oleum ardeat.

Bölcske (Schola elem. et civilis.)

Visitatio 12. Oct. 1929.

Domus haec anno 1922. ex supranominata domo constructa est, sed nunc iam independens est. Habent internatum, in quo inter 17 convictrices una acatholica existit. Domus cum territorio est propria Canonissarum. Habent debita 31.000 P. – cum venia Ordinarii. – Rationem de administranda pecunia omni [./] anno Ordinario reddunt. Habitaculum Canonissarum angustum est. A clausura stricta dispensatae sunt. Parlatorii ianua fenestram non habet, sed semper binae in parlatorio sunt.

Mutatio Superiorissae localis rite peragitur. Parochus iam ab anno 1922. Confessarius Ordinarius est, sed mutari non potest, quia non est alius idoneus sacerdos.

Omni die persolvunt in communi Officium magnum. Orationes quotidianas Confessionem hebdomadalem peragunt, aequae ss. exercitia annualia. Quotidie ad ss. Communionem accedunt. Regulas 4.–5. in anno perlegunt et observant; ita et paupertatem.

Novicias nondum habent, tantum postulantes. Postulatus per unum annum perdurat.

Confessiones suas in capella, quae parva est, peragunt. Praescripsi conopeum et ut recentes hostiae saepius conficerentur et ut licentiam asservandi Sacramentum scripto habeant.

Zalaegerszeg (Schola elem. civilis et praeparandia.)

Visitatio 24. et 25. Nov. 1929.

1. Aug. 1929. huc venerunt Canonissae e Törökbálint. Domus, quae est Canonissarum – venia Ordinarii – habet debitum 500.000 P. Domum in Törökbálint existentem vendiderunt. Habitaculum Canonissarium sat amplum est. Rationem administrationis pecuniae Ordinario reddunt. Nunc iam non habent strictam clausuram. In parlatorio craterem habent. Domus est independens.

Superiorissa localis hic a 1. Aug. 1929. tenet suum officium; antea per 10 annos fuit superiorissa in Törökbálint. Confessarii Ordinarii mutatio nondum est actualis.

Officium magnum omni die in communi persolvunt; preces quotidianas, Confessionem hebdomadalem et exercitia annualia peragunt. Quotidie ad s. Communionem accedunt. Regulas bis in anno

perlegunt et observant; ita etiam paupertatem. Sunt in domo Sorores chorales: 17, laicae: 14, noviciae: 2.

Postulatus per unum annum perdurat. Examen ex parte Ordinarii et ss. exercitia ante noviciatum et ante emissionem votorum rite peraguntur. De admissione et dimissione Consilium decedit. Una votis perpetuis ligata dimittebatur. Noviciarum magistra docet in scholis. Dos raro afferunt.

Capellanus earum in domo habitavit, sed nunc mortuus est.

Confessiones suas in sacristia peragunt. Capella sat magna est. Praescripsi conopeum; ut in lampade coram SSmo non lux electrica, sed oleum ardeat et ut clavis tabernaculi et oleum rite custodiantur.

APPENDIX:

A törökbálinti nővéreknek egy ismeretlen generálishoz címzett, gépelt és alá nem írt fancia nyelvű panaszos levelét, amelyben Áronffy vizitátort centralizálással vádolják, saját rendi elképzelései szerint, az apostoli nuncius kézírásos megjegyzésével továbbította a Kongregációnak.

Mi permetto di aggiungere la sequente lettera giuntami in questi giorno riguardante i monasteri di Ungheria (m.s. del Nunzio Apostolico in Ungheria, s.d.)

MON TRES RÉVÉREND PÈRE GÉNÉRAL!

Nous avons appris avec consternation les essais qu'on a faits dans notre maison de Pécs a l'occasion de la visite ecclésiastique, ou le Révérend Père Visitateur, Lazariste tâche a transformer notre St. Ordre sur le modèle de la Congrégation des Soeurs de Charité, en demandant une supérieure générale, un noviciat commun et le suppression de l'autonomie de nos maisons, qui est tout a fait contraire aux intentions de notre saint Père Fondateur, St. Pierre Fourier, a l'esprit de notre st. Ordre et aux exigences de nos st. Règles et Constitutions et qui oterait complètement a notre Ordre le caractère original, qui le distinguait, autonomie que le Saint-Siège a permise dernièrement, nos saintes Règles révisées viennent d'être approuvées.

C'est pour cela que nous nous adressons avec pleine confiance a Vous, mon très Révérend Père, notre Protecteur a Rome, et nous protestons expressément en notre nom et aux nom de toutes nos Soeurs de Hongrie contre cette violence contraire a nos Règles. Puisque nos considérons cette lésion au caractère primitif de notre st. Ordre comme un péché contre le Saint-Esprit, une ingratitude monstrueuse contre notre St. Fondateur, une révolte contre nos st. Règles et même une grande offense contre notre Mère la Sainte Église, en nous privent nous mêmes des moyens pour travailler efficacement au salut des âmes, nous protestons de coeur et de bouche, de toutes nos forces devant Vous, comme le Vicaire de Rome, et nous déclarons le plus expressément, que nous n'accepterons jamais, ni nous mêmes, ni les autres maisons de la Hongrie non plus un tel écart de notre stes. Règles.

En suite de cela nous vous prions instamment, comme le bienveillant Protecteur de notre st. Ordre a Rome, au nom de la vénération que vous portez a notre st. Fondateur, notre st. Ordre et Règles et au nom du grand zèle et bienveillance avec laquelle Vous arranger les affaires de notre Ordre, d'employer toute votre autorité [./] et influence, pour que le clergé séculier ne puisse pas s'ingérer, comme hélas cela se fait encore, dans les affaires autoritaires prescrites par nos Règles. Si vous recevez a ce propos quelques dépositions de l'évêché de Pécs ou celui de Székesfehérvár, tenez pour sur et croyez, que cel ne vient pas de nous. Nous tenons de toute notre âme et nos stes. Règles.

Pour pouvoir échapper a ces ingérences incompetentes nous Vous demandons encore avec pleine confiance, de vouloir bien procurer à nos maisons de la Hongrie selon le désir de notre saint Fondateur un visiteur apostolique et Père spirituel choisi parmi les Religieux de St. Augustin, qui connaissant l'esprit et les règles de notre Ordre, dirige d'après cela notre vie spirituelle. Nous n'avons pas encore pu jouir de cet avantage, puisque en Hongrie il n'y a pas de monastère de St. Augustin, mais cela n'est pas impossible quand même mieux, si le Père connaissait l'esprit et les lois hongroises.

Ce qui concerne l'union des maisons hongroises, si Rome demande cela, nous sommes prêtes à l'exemple des maisons françaises et allemandes à une forme d'union, qui n'offense pas l'esprit et les constitutions de notre Ordre. Nous aurions voulu faire cela en même temps que nos maisons d'Allemagne, mais puisque monseigneur l'évêque de Pécs a conseillé a nos Mères de Pécs d'attendre le Père Visiteur on n'a

pas fait des démarches. Mais puisque nous voyons maintenant le but du clergé séculier, nous ne pouvons plus attendre une seule minute, mais nous Vous supplions instamment mon Très Révérend Père, de vouloir bien nous procurer a nous aussi, comme aux maisons d'Allemagne, l'autorisation des règles d'union, que nous Vous enverrons aussitôt que Vous nous avertirez de votre entremise bienveillante. Nous ne pourrions croire, que Rome voudrait plusieurs constitutions dans un même ordre, qui n'amènerait pas du tout l'union. C'est pourquoi nous Vous supplions avec une entière confiance, de vouloir bien nous procurer l'approbation du Saint-Siège dans cette affaire.

Nous sommes bien persuadées, que Vous sentez bien le tourment intérieur et le débat plein d'angoisse des religieuses en voyant [./] que leur plus grand trésor, laissé par leur Fondateur en testament et gardé par el[l]es pendant des siècles est transformé a présent par des personnes qui n'y comprennent rien, de telle sorte, que ce trésor ne pourra plus désormais être leur bastion de défense, puisqu'il ne correspond plus a leur esprit et leur but. Nous espérons donc tout de votre grand zèle pour le bien de la ste. Eglise, et que Vous écouterez le cri des religieuses de Törökbálint et Vous tranquilliserez dans peu de temps leurs âmes inquiètes pour la garde de l'esprit de leur st. Ordre. La bénédiction de Dieu et de notre st. Fondateur ne Vous manquera pas pour cette noble et sainte tâche. Nous demandons donc pour Vous, mont Très Révérend Père, le centuple de cette bénédiction céleste.

En Vous renouvelant notre demande, nous Vous prions d'agréer notre très profond respect

Les religieuses de Notre-Dame

Törökbálint, Hongrie, le 10 avril 1928.

VISITATIO APOSTOLICA APUD MONIALES CARMELITAS IN SZOMBATHELY

die 19. Sept. 1928.

Ordo a S. Theresia anno 1562 fundatus et a Pontifice XIV. Gregorio approbatus, anno 1906. in Szombathely sedem fixit. Propriis pecuniis emerunt territorium et Ecclesiam cum monasterio aedificaverunt. Habent 4.000 P. debita – venia Ordinarii facta. Domum hanc ex commissi[o]ne Ordinarii ultima vice anno 1923. P. Szeghy Carmelita visitavit. Habitaculum Monialium conveniens est; sed etiam maius esse posset.

Habent strictissimam clausuram, quam etiam observant.

Priorissa ab anno 1926. habet suum officium. Est tantum annorum 34 et tantum 6 annos habet in vocatione. Uti audiivi iam novam esse electam.

Mutatio confessoriorum iuxta Canonum praescriptionis fit.

Officium divinum et preces praescriptas persolvunt; ss. Confessionem et ss. exercitia annualia per 8 dies peragunt. Quotidie ad s. Communionem accedunt.

Ss. Regulas omni mense perlegunt et observant; aequè votum paupertatis.

Postulatus apud Moniales Chorales per sex menses, apud laicas per unum annum durat.

Examen a parte Ordinarii ante noviciatum et ss. vota observatur; et ante noviciatum et ss. vota ss. exercitia per 10 integros dies habentur.

Magistra noviciarum etiam oeconomiae curam gerit.

Rationem administrationis annuatim Ordinario reddunt. Dos 800–1000 P. est, qui venia Ordinarii minuitur vel penitus dimittitur.

Nondum hucusque monialis, quae iam votum emisit, dimittebatur.

Habent Ecclesiam domui adnexam, quae praescriptionibus correspondet; tantum conopeum desideratur.

Uti mihi videtur oeconomia iusto plus exerceri et sorores aliarum Congregationum sine sat gravi causa ab Ordinario veniam ingrediendi clausuram accipiunt.

Moniales in domo 20 sunt. [/.]

Visitatio apostolica apud Moniales Carmelitas in Sopronbánfalva
die 29. Febr. 1928.

Domum hanc ab alia domo independe[n]tem anno 1892. Comitissa de Esterházy fundavit et quamquam domus illarum proprium est, valde pauperem vitam degunt. Domus conveniens est, in qua clausuram papalem habent et stricte observant. Debita non habent.

Priorissa omni tertio anno mutatur; mutatio autem confessarii ordinarii difficilior est propter penuriam sacerdotum.

Officium divinum rite persolvunt, necnon preces praescriptas; s. Confessionem omni hebdomada et ss. exercitia annualia per 10 dies peragunt. Ad s. Communionem quotidie accedunt.

SS. Regulas omni mense perlegunt et etiam observant.

Postulatus per sex menses perdurat. Adest examen a parte Ordinarii ante noviciatum et ante ss. votorum emissionem. SS. Exercitia per octo dies ante noviciatum et ante votorum emissionem peraguntur.

Dos requiritur cc. 300 P.; si non adest sufficiens, tunc dispensatio petitur.

Confessarius earum habitat in adiacente domo, totaliter separata a habitaculo Monialium. Confessionale est earum praescriptis conveniens.

Ecclesia earum est sat ampla. Correspondet praescriptionibus lithurgicis; tantum deest conopeum. Praescripsi, ut clavis tabernaculi et oleum infirmorum clavi occludantur.

Moniales in domo 21 sunt, inter quas 17 chorales et 4 laicae.

26.

VISITATIO CANONICA PERACTA IN CONGREGATIONE DE
NOSTRA DOMINA A CARITATE „BONI PASTORIS”
NUNCUPATA in Kecskemét die 24. et 25. Octobris, anni 1927.

Congregatio haec a S. Joanne Eudes est fundata. Constitutiones a Benedicto XIV. die 26.-a Sept. anni 1741. sunt approbatae.

Domus haec, sicuti alia in Budapest, directe subest domui maternae in Angers. Haec Congregatio duas tantum domos in Hungaria habet; valde necessaria esset fundatio tertiae domus, ut provincia erigi queat. Domus haec a Praelato Parocho hujus oppidi Stephano Révész die 31.-a Julii, anni 1924. fundata est pro educandis et corrigendis

puellis periclitatis, quarum numerus hoc tempore 79 est, et pro quibus hoc anno novum aedificium adiecerunt. Ideo habent 26.000 P. debitum, quod intabulatum non est; quidam vir catholicus responsabilitatem pro hac summa praestiti. Pertinet ad domum territorium sex hektar; ast ipsa domus, in qua sorores habitant, perangusta est et dilatione indiget. Domus fundationes non habet, sed a gubernio et a piis fidelibus, necnon labore sororum et puellarum sustentatur. Sunt in hac domo sorores chorales: 6, sorores laicae: 6. Novitiae in domo Budapestana educantur. Visitatio in hac domo hucusque non fuit servata.

De administratione pecuniae rationem reddunt Superiorissae in Angers et Ordinario visitanti.

Clausuram episcopalem habent, quam stricte observant; nunquam exeunt domo.

Superiorissa ab erectione domus regit eam; ejus denominatio hoc anno prorogata fuit ad secundum triennium.

Confessarius ordinarius hoc anno est denominatus, [./.] ast quia apud priorem confessarium, qui valde laboribus occupatus fuit, mos invaluit omni secunda hebdomada confitendi, injunxit, quod confessio iuxta canonem omni hebdomada peragetur.

Officium parvum persolvunt, sed propter senitatem debilem et propter permultas labores, non omnes in communi. Preces praescriptas omni die rite persolvunt et quotidie ad s. communionem accedunt.

Regulae saepe perleguntur et observantur.

Paupertatem laudabiliter in omnibus et superlectilibus observant.

Ss. Exercitia, per octo dies quotannis servantur.

Nec director, nec alius sacerdos in domo habitat.

Habent confessionale regulis ipsarum conforme.

Domui adjecta est capella sat ampla, nitida, sed paupertati conformis. In lampade coram SSmo oleum ardet. Injunxi, ut tabernaculo, quod intus serico albo est obductum, exterius conopeum adjicere-tur et clavis tabernaculi iuxta praescriptiones custodirentur. Usus invaluit in missae elevatione aliquas preces elata voce persolvendi; quem usum, tamquam decreto S. R. C. contrarium, interdixi. [./.]

Visitatio canonica peracta in Congregatione de Nostra Domina a
Caritate „Boni Pastoris” nuncupata
in Budapest, die 10.-a et 11.-a Octobris, 1927.

Haec Congregatio a s. Joanne Eudes est fundata; constitutiones et regulae a Benedicto XIV. die 26.-a Septembris, anni 1741 approbatae sunt. Domus haec directe subest domui maternae in Anger[s]. Domus a Principissa San Marco anno 1892. fundata, occupatur puellis periclitatis educandis – nunc 158 adsunt in domo – et sic dictis „Magdalenis”, de quibus infra. Ultimam Visitationem canonicam Illustrissimus Episcopus auxiliaris Medardus Kohl, earum director, anno 1919. incepit, ast perficere propter turbulentissima tempora non potuit. Domus praeter domum et adiectum 4 hectar territorii, nihil proprium habet et sustentatur a gubernio civili et pretiis laborum a sororibus et a puellis confectarum. Quamquam tantum episcopalem clausuram habent, tamen numquam exeunt et etiam mulieres cum sororibus tantum per craterem loqui possunt. Rationem de administranda pecunia tum Ordinario, tum Superiorissae generali reddunt; ita etiam de colloca-tione dotis, quod autem hisce temporibus saepe condonari debet. Superiorissa domus anno 1924. denominata est et hoc anno ejus denomi-natio ad triennium renovata. Habent confessarium ordinarium, cujus denominatio hoc anno ad secundum triennium prolongata est, et extra-ordinarium, qui saltem 4. vice quotannis fideliter apparet. Preces quo-tidianas, officium parvum rite, in communi persolvunt. Quotidie a s. Synaxim, omni hebdomada a s. confessionem accedunt. Regulae omni hebdo-[-./.]mada perleguntur et observantur. SS. exercitia omni anno per 5 dies, ante postulatum per 3 dies et ante vota emittenda per 8 dies peragunt. Paupertatis leges et in superlectilibus observantur. Postula-tum per sex menses, novitiatum per duos annos peragunt; ante novicia-tum et ante vota emittenda examen praescriptum ab Ordinario rite instituitur. Post novitiatum – regulariter in anno 18 aetatis suae – vota simplicia per tres annos, – sorores laicae sic dictae „exeuntes” per quin-que annos emittunt, et deinde vota perpetua. Director earum non habi-tat in domo.

Habent Ecclesiam publicam domui adnexam. Tabernaculum intus serico obductum est. Inculcavi, ut tabernaculum conopeo provi-deatur et ut in altari laterali ne sint lampades electricae loco cande-laborum. Sedes confessionalis sororum correspondet regulae earum, ast sedes confessionalis pro fidelibus in aliqua capella est; curavi, ut ad

ostium hujus capellae fenestrae applicentur, ut locus pateat. In lampade coram SSmo oleum ardet. Curavi, ut non tantum sacristia, ubi clavis tabernaculi et olea custodiuntur claudetur, sed ipsud scrinium, in quo istae res asservantur.

In domo habitant 17 sorores professae, 13 novitiae, 15 sorores laicae.

Sub directione harum sororum est in hac domo Institutum sororum S. Magdalенаe. Est congregatio diocesana ab episcopo de Songer di 10.-a Januarii 1894. approbata, pro iis, qui pro suis ex aliorum peccatis paenitentiam agere pro tota vita volunt. Post novitiatum duorum annorum emittunt vota, quae omni anno renovant. Juxta illorum regulas permissum est post 12 annos etiam vota perpetua emittere, ast hoc in Hun-[/]garia hucusque non fuit in usu. Habent 12 postulantes, 10 novicias et 36 professoas, quae labore manuum suarum sustentantur. Clausuram strictissime observant. Habent confessarium ordinarium et extraordinarium iuxta Canonum praescriptiones. Persolvunt preces quotidianas et Officium parvum. Quotidie a s. Communionem et omni hebdomada ad s. Confessionem accedunt. Regulae perleguntur et observantur, sicut et paupertatem rigore observant. Ante novitiatum et ante vota emittenda examen a Canone praescriptum instituitur et ss. exercitia servantur. [/.]

27.

VISITATIO CANONICA IN DOMO PROVINCIALI SZEGEDIENSI SCHOLARUM PAUPERUM SORORUM A NOSTRA DOMINA NUNCUPATARUM Szeged, 13.-15. Oct. 1928.

Congregationem hanc Bittman, Episcopus Regensburgensis et Maria Theresia Gerhardinger anno 1833. fundarunt. Pius IX. anno 1865. approbavit. Anno 1928. Regulae iuxta novum Codicem sunt approbatae.

Hanc domum anno 1873. Stephanus et Paulus Oltványi fundaverunt. Superiorissa Generalis hic anno 1917. visitatione habuit. Alia visitatio non fuit. Domum hanc, quae est Congregationis, amplificare

intendunt, ideo debitum habent 60.000 P., ad quod ab Ordinario licentiam acceperunt. Singulae Superiorissae locales omni anno mittunt rationem administrationis financialis, ad Superiorissam Provinciam, quae eam omni 5. anno Superiorissae Generali mittit. Clausuram observant. Habitaculum sororum sat amplum est. Parlatorii ianua fenestram non habet. Sorores, qu[ae] Universitatem frequentant, solae exeunt. Regulariter non accipiunt Sorores licentiam prentes suos visitandi. Duae Sorores dispensatione papali apud consanguineas suas morantur.

Haec provincia circumstantiae temporis coacta separata est a provincia Temesvárensi. Superiorissa Provincialis est etiam localis Superiorissa, cujus et confessoriorum Ordinariorum – sunt propter multitudinem sororum duo – mutatio statutis temporibus exequitur.

Officium parvum tenentur in communi persolvere, ast propter Sorores, quae in scholis docent, non elata voce. Hic in domo Provinciali unam partem Officii propter novitias elata voce persolvunt. Orationes quotidianas Confessionem hebdomadalem et ss. exercitia – per 5 dies – quotannis peragunt. Ad s. Communionem quotidie accedunt. Regulae bis in anno perlegunt et generaliter observant; aequae pauperatatem.

Postulatus per sex menses durat, sed in nonnullis casibus protrahitur. Noviciatus per duos annos perdurat, dein vota emittunt trina vice ad unum annum, deinde ad tres annos, tandem vota perpetua. Consilium Provinci[ae]le assumit et dimittit Sorores. Hucusque non dimittebatur Soror, qui vota perpetua emittebat. Quaerelam movebant, quod unus Ordinarius – petente ipsa Sorore – dispensabat a votis temporaneis, quin sententiam Consilii Provincialis expetisset.

Magnitudo dotis non est definitiva; multae non afferunt.

Confessiones suas vel in sacristia vel in cubili ad hoc destinato, quod autem ianuam fenestra provisam non habet. capella sat magna est. Praescipsi, ut conopeum conficiatur et ut lux electica ab altari amoveatur.

Sunt Sorores in hac domo Sorores chorales: 34, laicae: 9, novitiae: 15.

Proponebatur, ne eadem sit magistra novitiatum et postulantium. [/.]

Domus filiales

Omnia, quae in domo Provinciali de clausura, de orationibus, de s. Communione, de s. Confessione, de Regulis et earum lectione et observationes, necnon de paupertate adnotavi, valent etiam de domibus filialibus, nisi aliud dicitur.

Újszeged (In Convictu Praepardiae.)

Visitatio 15. Oct. 1928.

Ab anno 1924. curant 5 sorores culinam et oeconomiam in hoc instituto, quod anno 1928. Superiorissa Provincialis visitavit. Habita-culum Sororum non est sufficiens, nam parlatorium et cubile, in quo per diem commorare et laborare solent, non habent. Mutatio Superiorissae localis et confessarii Ordinarii statutis temporibus peragitur. Of-ficium parvum in communi, sed non elata voce persolvunt.

Capellam propriam non habent, sed utuntur capella instituti.

Szeged-Somogyitelep (Schola elem.)

Visitatio 15. Oct. 1928.

In hac schola Civitatis 3 sorores laborant a 1. Sept. hujus anni. visitatio adhuc non fuit. Habitaculum Sororum correspondens est. Habent parlatorium, sed nondum est instructum. Quia paucae sunt So-rores, non possunt binae et binae exire. Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii nondum est actualis. Confessarius extraordina-rius nondum est denominatus.

Officium parvum in communi persolvunt, ast non elata voce.

Capella earum parva et nondum instructa est; schola adiacente amplificare potest.

Pusztamérgeš (Schola elem.)

Visitatio 16. Oct. 1928.

In hac domo, in qua adhuc visitatio non fuit, ab anno 1926. laborant 4 sorores. Habitaculum Sororum sat amplum; parlatorii ianua non habet fenestram.

Mutatio Superiorissae localis et confessarii Ordinarii nondum est actualis. Confessarium extraordinarium non habent. Regulae semel in anno perleguntur.

Capellam non habent. Quia Ecclesia valde procul est, confessiones suas in illo cubili peragunt, in quo Sorores per diem commorantur. Territorium vere “missionis”. [./.]

Makóújváros (Schola elementaris.)

Visitatio 19. 1928. Oct. [sic!]

Ab anno 1910. laborant Sorores 7 in hac domo, quam Superiorissa Provincialis anno 1927., et Superiorissa Generalis visitavit. Alia visitatio non fuit. Habitaculum Sororum sat bonum; parlatorii ianua fenestram non habet.

Mutatio Superiorissae localis statutis temporibus peragitur. Confessarius Ordinarius ab anno 1920. est in suo munere et scitu Sororum ejus officium non fuit prolongatum.

Regulae semel in anno perleguntur.

Capellam non habent et ideo Confessiones suas in Ecclesia parochiali peragunt.

Földeák (Asylum et schola elem.)

Visitatio 19. Oct. 1928.

Ab anno 1881. Sorores 11 laborant in hac domo, quam Superiorissa Provincialis anno 1926. visitavit. Alia visitatio non fuit. Domus est Communitatis civilis; tantum parva domus penes scholam est Congregationis. Habitaculum Sororum est angustum; parlatorii ianua caret fenestra.

Superiorissa localis aegrota iam per 23 annos officium suum habet; anno 1926. mandatum ejus prolongatum est. Confessarius Ordinarius est in sexto anno.

Capella satis est Sororibus; in ea Confessiones suas peragunt. Praescripti conopeum et ut hostiae recentes saepius conficerentur.

Csorvás (Schola elementaris.)

Visitatio 21. Oct. 1928.

Comes Wenckheim anno 1908. fundavit hanc domum, quam anno 1928. Superiorissa Provincialis visitavit. Habitaculum Sororum correspondens est. Parlatorium non habet ianuam fenestra provisam. Sorores sunt: 6.

Mutatio Superiorissae statutis temporibus peragitur, Confessarius Ordinarius est parochus, qui mutari nequit, quia unicus aptus sacerdos est in loco.

Regulae semel perleguntur in anno. In capella, quae parva est, tantum semel in (anno) mense celebratur missa. Praescripti, ut Confessiones postea ne in parlatorio, sed in capella peragent; ut in lampade coram SSmo non tantum per diem, sed etiam nocte, oleum ardeat et ut conopeum conficeretur.

Battonya (Schola civilis.)

Visitatio 22. Oct. 1928.

In domo hac, quam Episcopus Glattfelder anno 1912. fundavit, nunc 12 Sorores inveniuntur. Domum, quae Congregationis est, annos 1927. Superiorissa Provincialis anno 1927. visitavit. Alia visitatio non fuit. Habitaculum Sororum [./.] correspondet indigentis. Superiorissa localis aegrotat ab anno 1924. tenet suum officium et non fuit prolongata. Confessarii Ordinarii munus anno 1928. renovatum est.

Habent Sororibus sat amplum Oratorium, in quo etiam Confessiones suas peragunt. Praescripti conopeum.

Kétegyháza (Schola elementaris.)

Visitatio 23. Oct. 1928.

Domum hanc, quae est propria Ordinariatus, anno 1909. Comes Almásy fundavit et quam anno 1926. Superiorissa Provincialis visitavit; alia visitatio non fuit. Habitaculum Sororum, quae tres sunt in domo, sat angustum est, ita ut cubile, in quo per diem commorantur, etiam pro refectorio inservit. Parlatorii ianua non habet fenestram.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur.

Capellam non habent et ideo Confessiones suas in ecclesia paroch. peragunt.

Elek (Schola oeconomica.)

Visitatio 23. Oct. 1928.

Anno 1925. parochus Sorores, quae nunc 4 sunt, huc vocavit. Domum hanc Ordinarius anno 1928., Superiorissa Provincialis anno 1927. visitavit. Habitaculum Sororum sat amplum est. Parlatorii ianuae fenestra desideratur.

Mutatio Superiorissae localis et Confessarii Ordinarii rite peragitur. Regulae per annum 1–2 vice perleguntur.

Capellam non habent. Confessiones suas in Ecclesia paroch. peragunt.

Budapest (Rakóczianum.)

Visitatio 1. Nov. 1928.

In hac Convictu iuvenum gymnasium frequentantium ab anno 1910. Sorores curam culinae et oeconomiae habent. Superiorissa Generalis anno 1917., Provincialis Superiorissa autem anno 1928. visitationem peregit. Habitaculum Sororum pulchrum est; tantum parlatorii ianua fenestra caret.

Mutatio Superiorissae domus rite peragitur. Sorores 8 sunt.
[sic! – 1x]

Professor saecularis ad interim in domo habitat.

Capella Sororibus sat ampla est; in ea Confessiones suas peragunt. Praescripsi, ut lux electrica ab altari amoveatur. Sorores 8 sunt.
[sic! – 2x]

Debrecen (Schola elem. civilis et industr., lyceum et praeparandia.)

Visitatio 8. Martii, 1929.

Anno 1896. fundavit Mathias Sveti[t]s et ejus uxor hanc domum, quam anno 1928. Superiorissa Provincialis visitavit. Foundationes in aedes et territoria depositae sunt et sic salvae factae. Habitaculum Sororum valde angustum, postulatis hygienicis nequaquam correspondet. Parlatorium penes portam ianuam fenestra provisam habet, aliud autem non. [/.]

Superiorissa localis et Confessarii Ordinarii – numero tres – rite mutantur.

Director instituti – sacerdos – in aediculo separato habitat.

In convictu inter 64 convictrices tres acatholicae inveniuntur.

Capella perangusta est. Confessiones suas in Oratorio peragunt. Praescripsi conopeum, dein ut clavis tabernaculi iuxta Canonem custodiatur et ut lux electrica ab altari amoveatur. Sorores 38 sunt in domo.

Kiskúnmajsa (Schola elem. et civilis, asylum.)

Visitatio 12. Junii, 1929.

Domum hanc, quam anno 1894. parochus Carolus Csontos fundavit, anno 1912. Superiorissa Generalis, anno 1928. et Ordinarius et Superiorissa Provincialis visitavit. Fundatio, quae in vineam et territorium (76 hectar) deposita fuit, adest, ast 60.000 Coronae valorem amiserunt. Habitaculum sororum, quae sunt in domo 11 chorales et 2 laicae, angustum est. Parlatorii ianua fenestra caret.

Superiorissa localis rite mutatur. Confessarius Ordinarius, qui est parochus, per 25 annos officium suam exercet et difficulter mutari potest, quia non est alius aptus sacerdos loco hoc.

In parva sua Capella confitentur. Praescripsi conopeum et mantellam pro ciborio.

Gödöllő (Schola elementaris.)

Visitatio 3. Oct. 1930.

Ab anno 1912. laborant hac in domo 8 sorores, quas anno 1929. et Ordinarius et Superiorissa Generalis visitavit. Domus est Communitatis Catholicae. Habitaculum Sororum sat amplum est.

Mutatio Superiorissae localis et confessarii Ordinarii rite peragitur.

In Capella, quae Sororibus sat ampla, confitentur, et quae praescriptis lithurgicis omnino concordat.

... maximas gratias ago Sanctitati Vestrae pro confidentia parvitat
meae personae imposita, in deosculanda pede emorior
Sanctitatis Vestrae

filius obedientissimus

Franciscus Áronffy CM. [m. p.]

visitator apostolicus,

Visitator Congr. Missionis in Hungaria,

Director Filiarum Charitatis.

4. ÖSSZEFOGLALÁS

A magyarországi szerzetesrendek apostoli vizitációjával kapcsolatos összefoglalónkat két részre osztjuk: 1. Férfirendek, 2. Női rendek vizitációja. – Táblázatok

1. Férfirendek vizitációja

Amint láttuk, a férfirendek apostoli vizitátora első helyen P. Hubertus Hansen SVD volt, aki német alapossággal, előrenyomtatott kérdőívekkel látott neki a mintegy 105 szerzetesház vizitációjához.

A kérdőíveket kötetünkben a bencés rend esetében teljes terjedelmében hoztuk, a többi rend esetében megelégedtünk azzal, hogy a térképeken elhelyeztük, feltüntetve (mindig Hansen adatfelvétele szerint) az egyes házak alapítási évét, az ott található létszámot, kitérve a teljes jogú papi és testvéri (fr. – fráter), valamint a nem teljes jogú novíciusi és posztulánsi létszámra. (Figyelem: Hansen adatfelvétele nem egy adott év, hanem az utolsó öt év novíciusait és posztulánsait hozza!) Itt még lehetett volna vizsgálni azt a Hansen-féle kategóriát, rendekre lebontva, hogy hányan maradtak meg, azaz lettek novíciusok a posztulánsokból, illetve hányan tettek fogadalmat, de egy adatsor vizsgálata nem hozott volna általánosítható eredményt, ezért tőle eltekintettünk. Ugyanakkor feltüntettük az egyes rendek által fenntartott iskolák mindenkori tanulói létszámát. A ferencesek kivételével rendi iskolákról, főleg gimnáziumokról van szó. A ferencesek esetében az adat azt hozza, hogy hány tanulót tanítanak hittanra a községi, városi iskolákban.

Nem tüntettük fel külön azt a rubrikát, de a bencéseknél tanulmányozható (lásd a 86. sz. kérdésre adott válaszokat), hogy a tanulók nem fizetnek tandíjat. A tanító rendek finanszírozása az itt is látható adatsorok szerint úgy történik, hogy az egyes rendi birtokok jövedelméből tartják fenn a nem elhanyagolható intézményhálózatot. Érdekes feladat lenne a 40. sz. pontra érkezett válaszok vizsgálata, amely az egyes házak anyagi helyzetét világítja meg. Már a bencés rend esetében

itt hozott adatsorokból azt láthatjuk, hogy az adatközlés esetleges, a többi rendeknél úgyszintén, ezért ezeket az adatokat, úgy gondoljuk, óvatosan kell kezelni.

Szintén rubrika Hansen előnyomatotott ívében a pápai jóváhagyás kérdése (6. sz.), amire azért volt szükség, hogy ellenőrizze: az egyes rendek végrehajtották-e az 1917. évi (az egyháztörténelem során első) Egyházi Kódex értelmében, konstitúcióik jóváhagyását. A központosított rendeknél azt látjuk, hogy ez a húszas évek elején megtörtént. A bencés rend esetében viszont érdekes tapasztalatra tehetünk szert. Hansen többféle válasszal találkozunk. Az egyik: Az approbáció megtörtént (Bakonybél), az approbáció most van folyamatban Rómában (Celldömölk, Tihany, Budapest, Győr, Esztergom), az approbáció nem történt meg (Zalavár, Kőszeg, Pápa, Sopron). Arra a kérdésre, hogy mikor olvassák fel konstitúcióikat (72. sz.), a következőket láthatjuk: nem érkezik válasz (Bakonybél, Celldömölk, Tihany), a regulát olvassuk fel (Zalavár, Pápa, Sopron, Esztergom), a regulát olvassuk, de privátim (Kőszeg), az approbáció most van folyamatban Rómában (Budapest, Győr).

A szerzetesrendek Hansen-féle sorrendje nem azonos a ma ismeretes, az *Annuario Pontificio*-ban tanulmányozható sorrenddel. Ezért az *Annuario Pontificio* legutolsó, 2008. évi kiadása alapján, a Függelékben találjuk a vonatkozó információkat.

Megjegyzendő, hogy három magyarországi szerzetesrend vizitációjára vonatkozóan hiányzik az első jelentés. A Szerzetesi Kongregáció felügyelete alá tartozó rendek közül a verbiták (*Societas Verbi Divini*) és a lazaristák (*Congregatio Missionum*) vizitációja Mons. Magdics feladata volt. A Keleti Kongregáció felügyelete alá tartozik a bazilita rend, amelynek vizitációjára itt nem találunk utalást.

Az apostoli delegátusok vizitációjára itt nem kell külön kitérnünk, hiszen az anyag, mint láttuk, eléggé hiányos, és általános következtetések levonására nem alkalmas. Ezen a területen további adatsorok bevonására lesz szükség. Csakúgy, mint egy összefoglaló jelentés megfogalmazásában, amelynek hiánya feltűnő a kutatás jelenlegi állapotában.

2. Női rendek vizitációja

Áronffy Ferenc CM jelentései kézírással, egy paksamétában, nunciusi kísérőlevéllel érkeztek meg, viszonylag későn, de erre felmentő ok a női szerzetesházak nagy száma (mintegy 300) és az ország területén való viszonylag egyenletes szórtsága, amely sok utazással járó fáradalmas vizitációt jelentett egy személy esetében. Rögtön megjegyezzük, hogy az irgalmas nővérek magyar tartományának látogatásával kapcsolatosan hiányzik a jelentés, itt szintén a Magdics-vizitáció anyagának fölkutatása lenne a feladat.

A következő oldalakon fakszimilében hozzuk Áronffy jelentésének első két és legutolsó oldalát, továbbá kronológiai rendben az ő vizitációinak helyszínét. A kronológiai rend megtekintésével rögtön látható, hogy nem várható komoly vizitáció ott, ahol egy nap 3–4 ház látogatására kerül sor, főleg, ha még utaznia is kell. Ugyanígy, valószínűleg tartományfőnöki feladatai miatt, az utolsó két esztendő, 1931. és 1932. vizitációi eléggé meggritkultak. Ami azt jelenti, hogy e két esztendő vizitációja hamarabb is pótolható lett volna, kérdés, milyen okok lehettek még, amelyek miatt a vizitáció nem zárult le korábban.

Áronffy vizitációja nem lehetett zördülésmentes, erre vonatkozólag egy forrásunk van, a törökbálinti nővérek 1928. április 10-én kelt panaszos levele (411 skk.), miszerint a vizitátor olyan centralizált szervezetet erőltet, amely rendalapítójuk és konstitúcióik szerint nem lehetséges. További források felkutatása itt hasznos információkat hozhat még.

Áronffy általában formális szempontokat nevez meg jelentéseiben, röviden kitér az egyes kongregáció vagy ház történetére, amely az azonosításhoz volt nagy segítség, a létszámra, hol van noviciátus, további megnevezett szempontok: elég tágas-e a ház, jóvá van-e hagyva a rendi szabályzat, van-e klauzúra, van-e ablak a parlatórium (beszélgetőszoba, franciául parloárnak is nevezi a latin szöveggörnyezetben) bejáratí ajtaján, az előljárók, ill. a gyóntatók az előírások szerint változnak-e. (Az 1917. évi Codex Iuris Canonici 526. kánonja előírja, hogy a váltzás háromévente kívánatos. Indokolt esetben azonban, ordináriusi engedéllyel még kétszer három évig folytathatja szolgálatát ugyanaz a gyóntatóatyja.) Továbbá arra is kitér, mikor volt utoljára vizitáció és ki vizitált. Végezetül kitér arra, hogy előírta a kápolnában függöny föl-

Beatissime Pater!

Ad pedes prostratus Sanctitati Vestrae, offero Relationes Missionum domorum Religiosarum in Hungaria, quas ex inspectione Sanctitatis Vestrae, qua Unitatis apostolicum, peregi. Vix tarde, has Relationes mitto, sed Mundum Apostolicum. Orogio mihi iniungit eas Relationes tantum tunc esse mittendas, si iam omnes domos Religiosarum in Hungaria - circiter 300 - visitari. Generatim loquendo bonum spiritum quod Religiosas inveni, et magno fervore incumbunt operibus orationis suae. Diceat tamen aliqua adnotata, quae emendanda forent.

Congregationes novitiae earum, quae novitiatum per duos annos duratum habent, novitias in primo anno in domos filiales mittunt et tantum, secundum annum novitiatum in domum centricalem revertuntur.

Octo domus habent Moniales s. Ursulae in Hungaria, ex quibus 5 domus unitae sunt et constituunt novam provinciam Hungariam. Prae de- mus volunt in unionem intrare et ideo carent sinceriscentia necessaria.

Canonissae de Nostra Domina, quae iam a clausura strictiori dispen- satae sunt, habent tres domos in Hungaria vix aliqua stricta unione.

In Congregatione Virginum Angelicarum et in Congregatione a Maria Reparatrice necessaria est erectio Provinciae Hungaricae; in alteriori sal- tem erectio novitiatum etiam pro sororibus Choralebus.

In Congregatione Sororum Amicordiae deatmariendium tantum imagi- naria Provincia Hungarica existit, quam realitare suaviscentia necessarium foret.

In nonnullis Congregationibus evenit, quod Sorores, ubi in civitatem veniunt et longiora vias in via ferre solae peregrinant.

In pluribus Congregationibus facile licentia datur Sororibus domum pro- feciendi et per nonnullas dies domi commorandi; imo - quamquam - rarissime - Sorores aegrotantes longum tempus domi commorantur.

In internatiis Sororum - mto - , sed tamen inveniuntur conventus acatholicos.

In scholis Sororum inveniuntur clausi, in quibus pueri et puellae educan- tur. Imo inveniuntur clausi, in quibus Sorores solos pueros educant.

Nonnullas sorores, ut in scholis superioribus docere possint, Universitatibus frangunt, quod autem vel qua postulantes vel iam post vota emissam peragunt. Quamquam huiusmodi nihil detrimenti parare dunt, est tamen aliqui obsequii, lenitatis.

Illa parte approbare nequeo, quod sorores in seminario clericorum, in domo Episcoporum et in monasteriis Religiosorum - etiam certa separatione - oeconomiam provideant.

Habitaculum in sat multo dimilui sororum perangustum est, ita ut nec clausuram, nec ordinem diurnum recte observare possunt. In ianua parlatoria fenestra desideratur, quae, praecipue in civitatibus muros, ubi phylumi in parlatorio de praesentant, necessaria foret.

Non omnes Confessarii extraordinarii apparent 4 vice ut, anno et omni occasione invitationem expectant.

Nonnulli Confessarii Ordinarii tantum omni secunda hebdomada veniunt ad elaudendas confessiones sororum.

In nonnullis capellis sororum, quamquam ibi Sanctissimum asservatur, non celebratur missa omni hebdomada.

Desiderandum esset, quod licentia auerandi sanctitudinem in capella sororum, scripto aueretur in sacristia, eo magis, quia Ordinarii hanc licentiam nonnunquam non ad perpetuum, sed tantum ad nonnullos annos concedunt, et facile evenit, quod licentia non renovetur.

Confessariae pro sororibus non ubique et non in omni mense habetur propter penuriam sacerdotum et propter eorum nimiam occupationem.

In nonnullis Congregationibus magistra noviciarum non habet potestatem a Canone praedictam. Hoc quoque evenit, quod magistra noviciarum alia quoque officia habet v. g. docet in scholis, oeconomiam ducit, etc.

Occurrit, quod noviciae preparantur, et ad examina, imo et in scholis docent - durante noviciatu.

Edificationes sororum novae iusto plus elegantiores sunt, quam paupertas permittit.

Cellulae sororum noni destinatae parvae et angustae saepe omni ita, ut confessionale in eis collocare haud possibile sit, et si sacristia non adest, Confessiones sororum etiam in parlatorio peraguntur.

Invitationes Ordinariorum variores et breviores sunt, quam timores praesentant.

*Enim minimis gratias ago Sanctitati Vestrae pro confidentia per
vitatam meae personae impetrata, in deo colenda pende amoris*

Sanctitati Vestrae

filiis obedientissimus

Franciscus Aronffylus.
Missus apostolicus
Missus legatus apostolicus in Hungaria,
Secretarius Sanctae Sanctitatis.

szerelését a tabernákulum elé, ill. javasolta, hogy az elektromos lámpát kicseréljék olajlámpára, ugyancsak a tabernákulum környékén.

A vizitált női rendek rövidítéseit több forrásból próbáltuk rekonstruálni, táblázatban foglaltuk össze ezeket, továbbá, a férfirendekhez hasonlóan, a függelékben, az Annuario Pontificio kategóriái szerinti felsorolásnál találjuk meg.

Összegzésünkben jelezniünk kell, hogy az itt található adat-sorok még további részletes vizsgálatokra is lehetőséget nyújtanának, így pl. föl lehetett volna térképen tüntetni az egyes női rendek elterjedését, az Áronffy-féle vizitációkat térképen, egyes időszelvényekben, a női rendek házainak létszámát, stb. Kötetünk feladatának azonban in-

kább csak a figyelem felhívását tartottuk: hogy itt értékes információkat találhat az egyes szerzetesrendek történetének kutatója, amelyeket azonban össze kell vetnie más adatsorokkal, nem utolsósorban a Magyar Katolikus Almanach vonatkozó köteteiben is föltalálható információkkal. Ez pedig már meghaladja eredeti célkitűzésünket és terjedelmi lehetőségeinket.

ELENCHUS SORORUM

1. SPI - Sorores Pauperibus Inservientium	303
2. NDS - Sorores de Nostra Domina de Sion	304
3. FDS - Filiarum Divini Salvatoris	305
4. SFE - III. Ord. Franciscanarum a S. Elisabeth	307
5. FMM - Congregatio Missionariorum Franciscanarum B. Mariae	309
6. OPraem - Sorores Praemonstratenses (III Ord.)	310
7. SMR - Congregatio a Maria Reparatrice	310
8. VSM - Moniales de Visitatione B. Mariae Virginiae	311
9. PDSP - Sorores Parvarum Pauperum	312
10. RSCJ - Congregatio Sororum de Corde SSmo Jesu	313
11. SSM - Sorores Servitae	315
12. SNSA - Institutum Ancillarum B.M.V. Annunciatæ	316
13. OP - Sorores S. Dominici (III. Ord)	320
14. SMSz - Sorores Misericordiae Szatmariensium a S. Vincentio a Paulo	323
15. IBMV - Institutum B.M.V. vulgo Virgines Anglicanae	334
16. CSSK - Congregatio a Nostra Domina “Sororum Pauperum Scholarum Colocensium”	342
17. SDR - Filiae Divini Redemptoris	354
18. CFSF - Congregatio Filiarum s. Francisci	374
19. FMC - Sorores Misericordiae a S. Cruce	381
20. SDS - Congregatio “Sororum Divini Salvatoris”	390
21. FDC - Congregatio “Filiarum Divinae Charitatis”	395
22. CDCJ - Sorores Carmelitas de divino Corde Jesu	400

23. OSU - S. Ursulae	403
24. CBMV - Canonissae a Nostra Domina	409
25. OCD – Moniales Carmelitas	414
26. RBP- Congregatio de Nostra Domina a Caritate „Boni Pastoris” ..	415
26a. Institutum sororum S. Magdalenae	418
27. SSND - Sorores Scholarum Pauperum a Nostra Domina	418

Áronffy Ferenc CM apostoli vizitációs körútja, 1927–1932

Időpont megadása hiányos, ezért nincs feltüntetve:

Visitatio canonica peracta apud Moniales s. Ursulae non unitas, Dombóvár, die 8.–9. 1928. – OSU

Visitatio apostolica in domo materna Sororum Servitarum Rákosszentmihály – 1930 – SSM

Visitatio apostolica in Congregatione Missionariorum Franciscanarum B. Mariae. – Miss. Franc. Budapest, Herminamező – 1930 – FMM

1927

Szept. 22–23.	Veszprém IBMV
Szept. 30–Okt. 1.	Budapest (Zugló) IBMV
Okt. 10–11.	Budapest RBP
Okt. 13.	Budapest (II. Kút utca, 7.) OSU
Okt. 15–16.	Budapest SFE
Okt. 24–25.	Kecskemét RBP
Okt. 25–26.	Kecskemét IBMV
Okt. 26.	Kecskemét CFSF
Nov. 11.	Budapest (Tárogató út 47.) CFSF
Nov. 29–30.	Esztergom SMSZ
Nov. 30.	Esztergom SMSz
Dec. 1.	Esztergom (3) SMSz
Dec. 12–14.	Budapest (Váci út) IBMV
Dec. 29–30.	Budapest RSCJ

1928

Jan. 2–3.	Győr, OSU
Jan. 4.	Bácsa OSU, Győrsziget SMSz, Győrújváros SDR
Jan. 5.	Győr SDR
Jan. 9–10.	Eger IBMV
Jan. 11.	Eger SNSA
Jan. 12.	Eger SNSA
Jan. 23.	Budapest SDR
Jan. 29–30.	Budapest, István út. RSCJ
Feb. 7–8.	Budapest FDC
Feb. 8.	Budapest FDC
Feb. 10.	Budapest (Huba utca) SDS
Feb. 11.	Budapest SMSz
Feb. 13.	Budapest SMSz
Feb. 14.	Budapest–Svábhegy FDC
Feb. 22.	Kapuvár SMSz
Feb. 23–25.	Sopron SDR
Feb. 25.	Sopron SDR
Feb. 26.	Sopron (4) SDR
Feb. 27.	Sopron OSU
Feb. 28.	Sopron FDS
Feb. 29.	Sopronbánfalva OCD
Márc. 1.	Süttör SDR. Csorna SDR
Márc. 2.	Csorna SDR
Márc. 27–31.	Pécs CBMV
(Ápr. 10.	Törökbálint, NDS nővérek panaszos levele)
Máj. 14.	Budapest, FDS
Máj. 15.	Budapest (2) SDR
Máj. 29–30.	Székesfehérvár SMSz
Máj. 30.	Székesfehérvár SMSz
Máj. 31.	Fehérvárcsurgó SMSz, Mór SDR
Jún. 2.	Zirc CFSF, Zirc FDC
Jún. 3.	Győrszentmárton SMSz, Pannonhalma SMSz
Jún. 9.	Toponár FDC
Jún. 10.	Nagyberény FMC
Jún. 11.	Somogyvár FMC
Jún. 12.	Berzence FDC
Jún. 13.	Nagykapornak SDR
Jún. 14.	Zalaegerszeg (2) SDR
Jún. 15.	Marcali FDC
Jún. 16.	Nagyatád FMC

Jún. 22.	Nyergesújfalú IBMV
Jún. 23.	Esztergom FMC
Jún. 27–28.	Budapest SMR
Júl. 2.	Budapest (2) CSSK
Szept. 13–16.	Kőszeg OP (?)
Szept. 15.	Velem OP
Szept. 17.	Szombathely SNSA, Szombathely (2) SNSA
Szept. 18.	Szombathely OP, Szombathely SNSA, Celldömölk SNSA
Szept. 19.	Szombathely OCD
Szept. 25–28.	Kalocsa CSSK
Szept. 28.	Kalocsa (4) CSSK
Szept. 29.	Hajós CSSK, Bática CSSK, Foktő CSSK
Szept. 30.	Kalocsa SMSz
Okt. 1.	Kecel CSSK
Okt. 3.	Kiskőrös CSSK
Okt. 13–15.	Szeged SSND
Okt. 15.	Újszeged SSND, Szeged–Somogyitelep SSND
Okt. 16.	Pusztamérges SSND
Okt. 17.	Hódmezővásárhely OP
Okt. 19.	Makó CFSF, Makóújváros SSND, Földeák SSND
Okt. 20.	Kiskunfélegyháza CSSK
Okt. 21.	Csorvás SSND
Okt. 22.	Mezőhegyes CFSF, Battonya SSND
Okt. 23.	Kétegyháza SSND, Elek SSND
Nov. 1.	Budapest SSND
Dec. 12.	Mosonszentpéter SDR, Mosonszentjános SDR
	Magyaróvár (2) SMSz
Dec. 13.	Mosonszolnok SDR
Dec. 14.	Oroszvár SDR
Dec. 17.	Sopron–Szil SDR
Dec. 18.	Pápakovácsi SMSz, Külsővat OPraem
Dec. 19.	Alsóság CSSK, Celldömölk FDC
Dec. 21.	Csepreg SDR
Dec. 28.	Vác SDR, Vác SDS

1929

Jan. 13.	Szekszárd SDR
Jan. 15.	Győrnádorváros SDR, Ercsi SDR
Jan. 16.	Győr SDR
Jan. 17.	Győrszabadhegy SDR, Győrszentiván FDC

Jan. 18.	Komárom SDR
Jan. 19.	Tatabánya (3) CFSF, Budapest SMSz
Jan. 22.	Budapest SDR
Febr. 4.	Esztergomtábor CSSK
Febr. 11.	Balassagyarmat SMSz
Febr. 12.	Érd VSM
Febr. 19.	Szentkirály FMC
Febr. 19–21.	Zsámbék FMC
Febr. 20.	Lövő SDR
Febr. 21.	Vasvár OP
Febr. 22.	Kőrmend (2) FMC
Febr. 27.	Mezőkövesd 2x SDR
Febr. 27–28.	Miskolc SMSz
Febr. 28.	Diósgyőr CFSF
Márc. 2.	Ózd CFSF
Márc. 3.	Sátoraljaújhely SMSz, Sárospatak SMSz
Márc. 4.	Boldogkőváralsa SDR
Márc. 5.	Nyíregyháza FMC, Nagykálló FMC
Márc. 6–7.	Kisvárdá OSU
Márc. 8.	Debrecen SSND
Márc. 11.	Eger OSU
Ápr. 6.	Velence SMSz, Martonvásár SMSz
Jún. 3.	Budapest SDS
Jún. 4.	Budapest (3) FMC
Jún. 6.	Jászberény SMSz
Jún. 8.	Nagykátá SDS, Tápióság SDS
Jún. 12.	Jánoshalma CSSK, Kiskúnmajsa SSND
Jún. 13.	Csongrád SDR, Szentes SDR
Jún. 14.	Kiskúnhalas CSSK, Mélykut CSSK
Jún. 15.	Dávod CSSK, Hercegszántó CSSK, Kunbaja CSSK
Jún. 16.	Baja CSSK, Bácsalmás CSSK
Júl. 1.	Baja SDR
Júl. 1.	Budapest SDS
Júl. 2.	Budapest (Uzsoki út) SDS
Szept. 24.	Polgár CSSK
Szept. 25.	Jászárokszállás SMSz
Szept. 26.	Pásztó FMC
Szept. 27.	Heves OSU
Szept. 28.	Cegléd CSSK, Szolnok (2) SDR
Szept. 29.	Nyíregyháza IBMV
Okt. 7.	Rákospalota PDSP
Okt. 8.	Budapest (3) SDR

Okt. 10.	Törökbálint SMSz
Okt. 11.	Újpest CFSF
Okt. 12.	Bölcske CBMV
Okt. 13.	Németkér CSSK
Okt. 16.	Palotabozsok FMC
Nov. 14.	Pécs FMC
Nov. 15.	Pécs FMC, Pécs SDS
Nov. 16.	Szigetvár SDR
Nov. 19.	Siklós CSSK
Nov. 22.	Dénesfa FMC, Répceszemere FMC
Nov. 23.	Győrújvár SDR
Nov. 24–25.	Zalaegerszeg CBMV
Dec. 12.	Hévízszentandrás FMC

1930

Jan. 15.	Budapest (Hun utca) CSSK
Jan. 17.	Budapest SDR
Jan. 19.	Budapest SMSz
Jan. 28.	Budapest (Maglódi út 125) CDCJ
Febr. 5.	Budapest SDR
Febr. 6.	Nógrádverőce FDC
Febr. 7.	Visegrád SSM, Dunakeszi CSSK
Febr. 11.	Balassagyarmat, SMSz
Febr. 24.	Szeged SDR, Szeged FDS, Szeged SMSz
Febr. 25.	Szeged FMC, Szeged SMSz, Szeged SDS, Szeged OP
Ápr. 29.	Újkígyós FMC
Máj. 14.	Albertirsa FDC, Vecsés (2) SDR, Vecsés CSSK
Máj. 22.	Nagycenk SDR, Feldebrő SSM
Máj. 23.	Fertőrákos SDR
Máj. 24.	Újszeged CSSK
Máj. 26.	Gyömöre SDR
Jún. 2.	Nagyhőrcsögpuszta FMC
Jún. 3.	Bácsbokod CSSK
Jún. 5.	Kenderes SDR
Jún. 12.	Dunapataj CSSK
Jún. 16.	Budakeszi SDR
Jún. 17.	Alcsut SMSz
Jún. 18.	Kóka FMC
Okt. 2.	Máriabesnyő SDS
Okt. 3.	Gödöllő SDS, Gödöllő SSND

Okt. 11.	Velence FMC
Okt. 13.	Újpest CDCJ
Okt. 18.	Dorog CFSF
Okt. 20.	Pestújhely CFSF, Rákospalota FDC
Okt. 21.	Törökbálint FMC
Okt. 27.	Szeged SNSA
Okt. 28.	Désk CFSF
Dec. 15.	Pétszentlőrinc CDCJ, Pésterzsébet CDCJ

1931

Jan. 17.	Lovasberény FMC
Jan. 23.	Gyula SNSA
Máj. 21.	Eger SPI
Máj. 23.	Szentistván SDR
Máj. 27.	Karcag SDS
Máj. 28.	Szentes SDR
Jún. 15.	Ács SDR

1932

Márc. 1.	Budatétény FDS, Bicske FMC
Márc. 7.	Budapest 2 (Svábhegy, Andrássy út) NDS
Márc. 22.	Gyón 2 CDCJ

Függelék

1. MAGYARORSZÁGI FÉRFI SZERZETESRENDEK AZ ANNUARIO PONTIFICO 2008 KATEGÓRIÁI SZERINT

Az *Annuario Pontificio* 2008 szerint a férfi szerzetesközösségek kategóriái és a Magyarországon 1927–1935 között vizitált rendek.

(Fond.: Fondato – alapítás éve; Appr.: Approvato – pápai megerősítés éve; Reform: reformálás éve.) Az egyes kategóriákra l. Puskely M., *A keresztény szerzetesség történeti fogalomtára*, Budapest 2006. Puskely M., *Keresztény szerzetesség. Történelmi kalauz I–II.*, Pannonhalma 1995. 1996. Az egyes kategóriáknál feltüntettük az (egyetemes) rend alapításának évét. A kronológiából kitűnik, hogy a szerzetesrendek sorrendjében csakúgy, mint az egyes kategóriák megjelöléséhez fontos az egyháztörténelem ismerete és a kronológiai sorrend, másnéven a precedencia kijelölése. A férfirendekre irodalom: *Magyar Katolikus Almanach* 1927. 1928. 1929. 1930–1931. kötetei, ill. legújabb összefoglaló kiadatás: *Országos Katolikus Névtár II. Szerzetesi kötet*, Budapest 2001. 240–400. Mutatókkal.

ISTITUTI MASCHILI – FÉRFIRENDEK

A) ISTITUTI DI VITA CONSACRATA

A megszentelt élet intézményei

a. – Istituti Religiosi – Szerzetesi intézmények

I. ORDINI – RENDEK

1. Canonici Regolari – szabályozott kanonokok

Canonici Regolari Premostratensi

Candidus et Canonicus Ordo Praemonstratensis: O. Praem. (Fund. 1120)

Csorna, Jászó

2. Monaci – monachusok

A monasztikus rendek történetéhez lásd King, Peter, *A monachismus Nyugaton. A monasztikus szerzetesség története a latin egyházban*, Szent István Társulat, Budapest 2007.

Benedettini Confederati – Congregazione Benedettina di Ungheria – Magyar Bencés Kongregáció

A bencés rend szerkezete eltér az összes többitől. A bencések fő célja az egyes bencés kongregációk szövetsége, amelyet XIII. Leó pápa állított fel 1893-ban. Ahány bencés kongregáció, annyi rend. Így a „Pannonhalmi Szent Benedek-rend” – más néven „Magyar Bencés Kongregáció” – önálló rend. – Irodalom: *A Bencés Konföderáció*, Szerk. Somorjai Á. OSB (Renner, F. OSB, *A Bencés Konföderáció alapításának története XIII. Leótól XII. Piusig* – Eschlböck, L. OSB, *Ius Proprium Confederationis Benedictinae. A jelenlegi jogi helyzet bemutatása*), (Bencés Rendtörténet 1.), sajtó alatt.

Congregatio Hungarica O.S.B. (Fond. 1500)

Pannonhalma, Gins/Kőszeg, (Cell)Dömölk, Bakonybél, Zalaapáti, Tihany, Jaurinensis/Győr, Budapestinensi, Soproniensi, Strigonii/Esztergom, Pápa

Ordine Cisterciense – Congregazione Cistercense Zircense – Zirci Ciszterci Kongregáció

Congregatio Cisterciensis Zircensis (Fond. 1923)

Zirc, Budapest-Horánszky 6., S. Emerici Budapest, Pécs, Eger, Baja, Székesfehérvár, Szentgotthárd, Előszállás

3. Ordini Mendicanti – Kolduló rendek

Frati Predicatori (Domenicani) – **Domonkosok**

Ordo Praedicatorum: O. P. (appr. 1216)

O: Vasvár, Szombathely, Budapest, Sopron

Ordine Franciscano Frati Minori – **Ferencesek**

Ordo Fratrum Minorum: O.F.M. (Fond. 1209. appr. 1223)

I – Provincia **Mariana**: Székesfehérvár, Nagykanizsa, Veszprém, Felsőseged, Sümeg, Esztergom, Pápa, Budapest, Zalaegerszeg, Bucsuszentlászló, Szombathely, Nagyatád

T – Provincia **Capistrana**: Pécs, Baja, Dunaföldvár, Simontornya, Gyöngyös, Bp. Margit krt. Mohács, Siklós, Szigetvár, Mariagyúd, Szolnok, Szeged, Jászberény, Kecskemét, Szécsény, Vác, Eger, Mátraverebély Szentkút

Ordine Franciscano Frati Minori Conventuali – **Konventuális** ferencesek – Ordo Fratrum Minorum: O.F.M.Conv. (Fond. 1209. appr. 1223)

G: Eger, Szeged, Nyírbátor, Miskolc

Ordine Franciscano Frati Minori Cappuccini – **Kapucinusok**
Ordo Fratrum Minorum Cappuccinorum: O.F.M.Cap. (Reform. 1525)

R: Tata-Óváros, Mór, Bp. Fő u., Máriabesnyő

Carmelitani Scalzi – **Karmeliták**
Ordo Fratrum Discalceatorum B. Maria V. de Monte Carmelo: OCD (Reform. 1562)

N: Győr, Budapest.

Servi di Maria – **Szerviták**
Ordo Servorum Mariae: O.S.M. (Fond. 1233)
H: Eger, Bp. V. Szervita tér

Ordine Ospedaliero di S. Giovanni di Dio (Fate Bene Fratelli)
Irgalmasrend
Ordo Hospitalarius S. Ioannis de Deo: O.H. F.B.F. (Fond. 1537)
S: Vác, Pécs, Eger, Budapest, Pápa

4. Chierici Regolari – Szabályozott papok

Compagnia di Gesù (Gesuiti) – Jézus Társasága (**Jezsuiták**)
Societas Iesu; S.I. (Fond. 1540)

U: Kalocsa, Mezőkövesd, Budapest, Pécs, Szeged, Nagykapornak, Érd

Chierici Regolari Poveri della Madre di Dio delle Scuole Pie (Scolopi, Piaristi) – **Piaristák**

Ordo Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum: S.P. – Sch.P. (Fond. 1617)

D: Calasantinum, Budapest, Nagykanizsa, Veszprém, Tata, Magyaróvár, Debrecen, Vác, Szeged, Sátoraljaújhely, Kecskemét, Mernye.

II. CONGREGAZIONI RELIGIOSE CLERICALI – PAPI SZERZETESKONGREGÁCIÓK

Società Salesiana di S. Giovanni Bosco (**Salesiani**)

Societas S. Francisci Salesii: S.D.B. (Fond. 1859)

L: Nyergesújfalu, Rákospalota, Esztergom Tábor, Visegrád, Budapest, Újpest-Megyer.

Società del Verbo Divino (**Verbiti**)

Societas Verbi Divini: S.V.D. (Fond. 1875)

Congregazione degli Operai Cristiani di S. Giuseppe Calasanzio (**Calasantini**)

Kalasantiner Kongregation. Congregatio pro operariis christianis a S. Iosepho Calasantio: C.Op. Sch. P. (Fond. 1889)

Q: Budapest

III. CONGREGAZIONI RELIGIOSE LAICALI – LAIKUS SZERZETESKONGREGÁCIÓK

Fratelli delle Scuole Cristiane – Keresztény **Iskolatestvérek**

Frères des Ecoles Chrésiennes, Institutum Fratrum Scholarum Christianarum, F.S.C. (Fond. 1680)

M: Homok, Szeged, Bp. Istenhegyi út 32.

Fratelli Maristi delle Scuole (Piccoli Fratelli di Maria) – **Marista Iskolatestvérek**

Institutum Fratrum Maristarum a Scholis: F.M.S. Istitutum Parvulorum Fratrum Mariae, F.M.S. (Fond. 1817)

P: Budapest, Kispest

Magyarországon ez idő szerint a következő kategória nem létezett vagy nem lett vizitálva:

IV. ORDINI, CONGREGAZIONI RELIGIOSE E SOCIETÀ DI VITA APOSTOLICA ORIENTALI – KELETI RÍTUSÚ SZERZETESI KONGREGÁCIÓK

Megj. Lévnén, hogy nem a Szerzetesi Kongregáció, hanem a Keleti Kongregáció illetékességi körébe tartoznak, rájuk vonatkozó anyagot a Keleti Kongregáció levéltárában lehet eredmény reményében keresni. Az általunk ismert nunciusi jelentések nem tesznek róluk említést.

b. – Istituti Secolari – Világi intézmények

Istituti Secolari Clericali – Papi Világi Intézmények

Istituti Secolari Laicali – Laikus Világi Intézmények

B) SOCIETÀ DI VITA APOSTOLICA – AZ APOSTOLI ÉLET TÁRSASÁGAI

2. MAGYARORSZÁGI NŐI SZERZETESRENDEK AZ ANNUARIO PONTIFICO 2008 KATEGÓRIÁI SZERINT

Az Annuario Pontificio 2008 szerint a női szerzetesközösségek kategóriái és a Magyarországon 1927–1935 között vizitált rendek.

(Fond.: Fondato – alapítás éve; Appr.: Approvato – pápai megerősítés éve; Reform: reformálás éve. A sorszámozás az Áronffy-féle vizitáció sorrendjében.) Az egyes kategóriákra lásd: Puskely M., *A keresztény szerzetesség történeti fogalomtára*, Budapest 2006. Puskely M., *Keresztény szerzetesség. Történelmi kalauz I–II.*, Pannonhalma 1995. 1996. A női rendekre irodalom: *Magyar Katolikus Almanach* 1927. 1928. 1929. kötetei (az 1930–1931. kötet nem hozza), ill. legújabb összefoglaló kimutatás: *Országos Katolikus Névtár II. Szerzetesi kötet*, Budapest 2001. 9–237. Mutatókkal.

Egyházmegyei jóváhagyással rendelkező rendek

(Az Annuario Pontificioban a vizitáció időpontjában nem szerepelnek)

1. Congregatio Sororum Pauperibus Inservientium – S.P.I.

„Egri norma”

Hanc Congregationem anno 1930 P. Oslay, Provincialis Franciscanorum, qua III. Ordinem, fundavit et Ordinarius anno 1931. approbavit.

12. Institutum Ancillarum B.M.V. Annunciatæ – S.N.S.A.

Est Congregatio nova dioecesana, quam Episcopus Sabariensis Joannes e Comitibus Mikes anno 1920. fundavit et venia S. Sedis dd. 12. Aug. 1924. Regulas ejus die 1924. 8. Septembris approbavit.

1942 óta pápai jóváhagyással.

13. Domus materna Sororum s. Dominici (III. Ordinis.) – O.P.

Hanc Congregationem P. Anselmus Tamás, Ord. Praed. anno 1868. fundavit et Ordinarius die 25. Jul. 1924. approbavit.

18. Congregatio Filiarum s. Francisci – C.F.S.F.

Congregatio haec fundata est hic in Hungaria, anno 1894. ab Anna Brunner; approbata est ab Ordinario die 30.-a Sept. 1904. Hucusque ergo Congregatio dioecesis,

26a. Institutum sororum S. Magdalenae

Est congregatio dioecesis ab episcopo de Songer di 10.-a Ianuarii 1894. approbata.

*

Pápai jóváhagyással rendelkező rendek Az Annuario Pontificio 2008 szerint

A ISTITUTI DI VITA CONSACRATA

a Istituti Religiosi

I. Ordini e Istituti con case autonome

6. Sorores Praemonstratenses (III Ord.) – O.Praem.

VISITANDINE – V.S.M.

8. Moniales de Visitatione B. Mariae Virginiae

Moniales has s. Franciscus Sal. anno 1610. fundavit et s. Sedes die 27. Jun. 1626. approbavit.

CARMELITANE SCALZE – OCD

25 Moniales Carmelitas: Szombathely, Sopronbánfalva

Ordo a S. Theresia anno 1562 fundatus et a Pontifice XIV. Gregorio approbatus, anno 1906. in Szombathely sedem fixit.

II. Istituti centralizzati

NOSTRA SIGNORA DI SION (Religiose di) – N.D.S.

Religieuses de Notre-Dame de Sion

2. Sorores de Nostra Domina de Sion

Congregatio haec anno 1847 a Theodoro Ratisbonne fuit fundata et die 8. Sept. 1863. a S. Sede approbata, pro conversione Iudeorum.

DIVIN SALVATORE (Figlie del) – F.D.S.

3. Domus Filiarum Divini Salvatoris.

Congregationem hanc, cujus Superiorissa Generalis in Pozsony residet, Card. Csernoch anno 1919. approbavit. Pertinuerunt usque ad annum 1915. ad Congregationem in Wien sedem habentem.

FRANCESCANE DI S. ELISABETTA (Suore), ELISABETTINE – S.F.E.

Schwestern von der Hl. Elisabeth vom Regulierten III. Orden des Hl. Franziskus: Elisabethinerinnen

4. III. Ord. Franciscanarum a s. Elisabeth nuncupatarum

Domus haec, unica in Hungaria, ab Imperatore Josepho II. anno 1785. est fundata, qui eis claustrum Franciscanorum tradidit, ut ubi aegrotas et aetate propectas mulieres curent.

FRANCESCANE MISSIONARIE – F.M.M.

5. Congregatio Missionariarum Franciscanarum B. Mariae.

Congregatio haec anno 1876. a Maria de la Passion fundata et anno 1896. approbata. Superiorissa Generalis Romae residet; Superiorissa Provincialis in Wien.

MARIA RIPARATRICE (SOCIETÀ di) – M.R. Strasburgo – S.M.R.

7. Congregatio a Maria Reparatrice

Congregationem hanc Comitissa Utremond anno 1858. fundavit et S. Sedes 18. apr. 1883. approbavit.

POVERI (PICCOLE SORELLE dei) – P.D.S.P.

9. Domus Sororum Parvarum Pauperum

Hanc Congregationem, quam anno 1839. Le Pailleur fundavit, Pius X. 3 Maji 1907. approbavit. Superiorissa generalis in Antwerpen residet.

SACRO CUORE di GESÙ “S. SOFIA BARAT” (SOCIETÀ del), – R.S.C.J.

10. Congregatio Sororum de Corde SSmo JESU

Congregatio fundata est anno 1800 (21. Nov.) et 22. Dec. anni 1826. a Leone XII approbata. Superiorissa Generalis Romae, Provincialis in Wien residet.

SERVE DI MARIA (SUORE) – S.S.M.

11. Sorores Servitae

Congregationem hanc anno 1921. P. Cirillus Márky, O. Serv. B. M. V. fundavit, anno 1924. approbationem Ordinarii accepit et anno 1925. ad Ordinem Servorum B.M.V. aggregata fuit.

MISERICORDIA, di S. VINCENZO de PAOLI (SUORE della) - S.M.Sz.

14. Sorores Misericordiae Szatmariensium a S. Vincentio a Paulo.

Hanc Congregationem anno 1842. Joannes Hám a Wien (via [G]umpendorf) in Hungariam transplantavit. Regulas earum anno 1835. (15. Sept.) Gregorius XVI. approbavit. Hanc domum Card. Scitovszky anno 1865. (15. Oct.) fundavit.

ISTITUTO della BEATA VERGINE MARIA “DAME INGLESI” – I.B.M.V.

15. Institutum B.M.V. vulgo Virgines Anglicanae

Congregatio haec a vener. Maria Ward anno 1625. fundata est. Constitutiones a S. Sede die 10. Julii, 1903. approbatae sunt.

NOSTRA SIGNORA (SUORE INSEGNANTI di) – C.S.S.K. – Kalocsa

16. Congregatio a Nostra Domina nuncupatarum Sororum Pauperum Scholarum Coloczensium

Congregationem hanc anno 1833. Wittman, Episcopus Regensburgensis, iuxta regulas s. Petri Furier in München fundavit.

Congregationem hanc, quae independens est, S. Sedes anno 1907. approbavit.

DIVIN REDENTORE (SUORE del) – S.D.R. – Giavarino

17. Domus materna “Filiarum Divini Redemptoris”

Hanc Congregationem Elisabetha Eppinger in Niederbronn anno 1849. fundavit. Card. Simor hanc Congregationem introduxit in Hungariam fundando anno 1863. domum in Sopron, quae tardius separata est a domo materna Niederbronnensi et sui iuris facta est. Hanc Congregationem S. Sedes die 4.-a Augusti anni 1925. approbavit et sic iuris Pontificii est.

MISERICORDIA e della CROCE (FIGLIE della) – F.M.C.

19. Sorores Misericordiae a S. Cruce Zsámbék.

Congregationem hanc anno 1856. P. Theodosius Florenti fundavit et a S. Sede anno 1924. (12. Aug.) approbata fuit. In Hungariam anno 1905. venerunt

DIVIN SALVATORE (SUORE del), SALVATORIANE – S.D.S.

20. Congregatio “Sororum Divini Salvatori” in domo Provinciali Budapest (Huba utca).

Congregatio haec anno 1888. (8. Dec.) est fundata et 26. Apr. anni 1926. est a S. Sede approbata.

In hanc domum, ubi nunc asyllum, scholam elementarem, civilem et mercantilem habent, anno 1905. venerunt. Superiorissa Generalis Romae residet. Provincia Hungarica anno 1926. est erecta,

CARITÀ (FIGLIE della DIVINA) – F.D.C.

Töchter der göttlichen Liebe

21. Congregatio “Filiarum Divinae Charitatis” FDC

Congregationem hanc anno 1968, a Francisca Lechner fundavit in Wien, ubi nunc quoque Superiorissa Generalis habitat. Congregatio a S. Sede die 18. Augusti, anni 1897. fuit approbata.

CARMELITANE del DIVIN CUORE di GESÙ (SUORE) – C.D.C.J.

22. Sorores Carmelitas de divino Corde Jesu.

Hanc Congregationem anno 1898. Maria Theresia Tauscher fundavit et anno 1926. a Pio X. decretum laudis accepit. Superiorissa Generalis in Sittard (Hollandia) residet, Superiorissa Provincialis hic habitat.

ORSOLINE dell’UNIONE ROMANA – O.S.U.

23. S. Ursulae

CANONICHESSE di S. AGOSTINO della CONGREGAZIONE di NOSTRA SIGNORA – C.B.M.V.

24. Canonissae a Nostra Domina

Canonissas has s. Petrus Augustinus Fourier anno 1601. fundavit et Urbanus VIII. die 8. Augusti, anni 1628. approbavit.

NOSTA SIGNORA di CARITÀ del BUON PASTORE (SUORE di) – R.B.P.

26. Congregatio de Nostra Domina a caritate “Boni Pastoris” nuncupata
Congregatio haec a S. Joanne Eudes est fundata. Constitutiones a Benedicto XIV. die 26.-a Sept. anni 1741. sunt approbatae.

NOSTRA SIGNORA (SUORE SCOLASTICHE di) – S.S.N.D.

27 Domus provincialis Szegediensi Scholarum Pauperum Sororum a Nostra Domina nuncupatarum

Congregationem hanc Bittman, Episcopus Regensburgensis et Maria Theresia Gerhardinger anno 1833. fundarunt. Pius IX. anno 1865. approbavit. Anno 1928. Regulae iuxta novum Codicem sunt approbatae.

Appendix
Egy ház, ahol nem volt vizitáció

*

Una casa non visitata

A KOMÁRNOI / KOMÁROMI BENCÉS HÁZ ÖNÁLLÓSULÁSA 1923–1947

A trianoni békét követően a Magyar Bencés Kongregáció¹ részét képező komáromi ház és bencés gimnázium, a Szent András templommal együtt, továbbá Deáki, Füss és Dénesd plébániák, a hozzájuk tartozó javadalommal (mintegy 4300 hold), a Csehszlovák Köztársaság területén találták magukat. A csehszlovák kormány 1919-ben zár alá helyezte a birtokokat.² Azt ígérte, hogy akkor adja vissza, ha a komáromi ház elszakad Pannonhalmától, mert nem tűrte meg, hogy államterületén a monostorok külföldi előljárótól függjenek.³

1921-ben egy Budapestről indított kezdeményezés a jászóváriak javára eredménnyel járt,⁴ de a bencés birtokok visszaadására irányuló vatikáni kezdeményezés sikertelen maradt.⁵

1923. június 15-i kelettel, 17 ünnepélyes fogadalmas rendtárs aláírásával, a komáromi rendház kérvényezte XI. Pius pápánál az önálló, Pannonhalmától független, Szent András Kongregáció felállítását.⁶ Négy válasz ismeretes:

1. Az 1924. február 13-án kelt választ dekrétumként említik a későbbi iratok. A Szerzetesi Kongregáció álláspontja kitérő, mert nem látja biztosítva a megfelelő anyagi hátteret és a rendtársak csehszlovákiai állampolgárságát. Ezek rendezését javasolva választ kér. Belső följegyzésből kitűnik, hogy titokban írásban informálta a primás apátot (Fidelis von Stotzingen*) és a rendi prokurátort (Serédi Jusztinián*), hogy abban az esetben, ha a csehszlovák kormány ténylegesen szekularizálni (inkamerálni) akarná a birtokokat, akkor sürgős információt kérnek, hogy időben cselekedni tudjanak és a kérvény szerint el tudják választani a komáromi perjelséget,⁷ a plébániákkal együtt, a Magyar Kongregációtól.

2. Az 1924. április 27-én kelt levél tanúsítja, hogy ismét bekapcsolódik a Vatikáni Államtitkárság, előbb információt kér. A Szerzetesi Kongregáció haladéktalanul küld információt, ezt követően Bárdos Remig* pannonhalmi főapát hosszú kérvényét olvashatjuk, május 7-i dátummal, amelyet május 20-án nyújtott be Serédi prokurátor. Június

2-án Serédi prokurátor ismét a pápához fordul, újabb kérvénnyel. A Szerzetesi Kongregáció kongresszusa június 4-én áthárítja a felelősséget a legmagasabb szintre, azaz XI. Pius pápára. Augusztus 10-én jön a jóváhagyó válasz. Gasparri* bíboros államtitkár közli, hogy a prágai apostoli nuncius fakultást kap arra, hogy kiállítsa az önálló perjelséget felállító dekrétumot, egyben oda kell hasson, amennyiben lehetséges, hogy teljesíttessenek a Szerzetesi Kongregáció feltételei.⁸

Időrendben ide illeszkedik a komáromi rendház bencéseinek részvétele a pannonhalmi főapát megválasztásában. Mivel formailag ezt a csehszlovák kormány nem engedélyezte, a megoldás az volt, hogy a Szerzetesi Kongregáció dekrétumban szabályozta a nápkáptalan megtartásának módját: *per vota dispersa* tartották meg a szavazást házanként, a borítékokat Pannonhalma gyűjtötte össze és küldte meg Budapestre az Apostoli Nunciatúrának, amely szintén felbontatlanul továbbította a Szerzetesi Kongregációnak, Rómába. Így az Apostoli Szentszék eleget tett a csehszlovák kormány követelésének, teljesítette saját előírását, a főapátválasztó nápkáptalan megtartását, és – miután megbizonyosodott arról, hogy első fordulóban a rendtársak abszolút többsége Kelemen Krizosztom koadjutorra szavazott, aki a Szentszék bizalmát is élvezte, mert a szerzetesi reform híve volt, 1933. márciusában kinevezte őt pannonhalmi főapáttá.⁹

3. A prágai kormány, az iratok tanúsága szerint, 1937 szeptemberében kifejezi készségét, hogy visszaadja a birtokokat – miután az agrárreformról szóló törvényt végrehajtja –, ennek oka az, hogy az Apostoli Szentszék az „*Ad ecclesiastici regiminis*” apostoli konstitúciójával¹⁰ rendezi a szlovákiai egyházmegyék helyzetét. A komáromi rendtársak haladéktalanul lépnek és még azon hónapban újra benyújtják az 1923. évi kérvényt, csatolva az 1924. februári dekrétum szövegét és elindítják Mons. Saverio Ritter* prágai nuncius révén. 1938. március 9-vel Fidelis von Stotzingen prímás apát az 1923. december 10-i votumához képest megváltoztatja véleményét és támogatja a kérés teljesítését. 1938. május 18-i dátummal – hetven évvel ezelőtt – kelt a határozat, miszerint kiállítandó az apostoli bréve *Abbatia nullius* felállításáról.¹¹ Ismereteink szerint ez a döntés nem került kivitelezésre. Bizonyára az volt az oka, hogy ugyanazon év novemberében az első bécsi döntés értelmében Komárom az említett plébániákkal és a birtokokkal együtt ismét Magyarország területére került vissza.

4. A második világháborút követően a határok újra Csehszlovákia előnyére változtak. A komáromi rendtársak ismételten léptek, ennek iratanyaga egyelőre feltárássra vár a Szerzetesi Kongregációban. A prímás apáti levéltár dokumentumai szerint 1946. június 17-én Fidelis von Stotzingen prímás apát már információt kér Kelemen Kriosztom pannonhalmi főapáttól. Az 1946. esztendő levelezéssel telt, 1947 júniusában, a Szent Anzelm Egyetem rektorának¹² vótuma azt javasolja, hogy várják meg a pannonhalmi főapát érkezését a szeptemberi apátkongresszusra. Valóban, 1947. szeptember 24-én kelt a pannonhalmi főapát levele a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához, és igen gyorsan, már szeptember 27-én kelt a dekrétum, amelyben a Kongregáció kihirdeti a komáromi *sui iuris* bencés ház felállítását, amely szervezetileg – sajátosságai megtartásával – a nemrég felállított Szent Adalbert (Szláv) Kongregációba tartozik.

Mint látjuk, 1923-ban a komáromi rendtársak a Szent András Kongregáció felállítását kérték. Kérésüket a csehszlovák kormány magatartása motiválta, és a szentszéki válasz is, a kormány álláspontjának függvényében, a lehetőségek szerint pozitív volt:

1924. február 13-i dekrétum: dilata, két feltételt kérnek biztosítani (de szükség esetén haladéktalanul lépnek);

1924. augusztus 10.: államtitkársági átírat a Szerzetesi Kongregációnak: a prágai nuncius fakultást kapott önálló perjelség fölállítására, „amennyiben”;

1938. május 18: belső följegyzés *Abbatia nullius* felállításáról, apostoli bréve kiállításáról – lappang;

1947. szeptember 27.: a Szerzetesi Kongregáció érsek-titkárának aláírásával jegyzett dekrétum, mely kihirdeti a *sui iuris* komáromi bencés ház felállítását, s ennek igazgatását – sajátosságai megtartásával – a Szent Adalbert (Szláv) Kongregáció veszi át. A dekrétum megtalálható a prímás apáti levéltárban. (Lásd a fakszimilét.)

Összefoglalóan megállapítható, hogy az Apostoli Szentszék, – előbb a Szerzetesi Kongregáció, majd a Vatikáni Államtitkárság – a mindenkori nunciussal karöltve igyekezett eleget tenni a komáromi ház kérésének. A legfőbb akadály a csehszlovák kormánnyal való meg egyezés hiánya volt. Mihelyt a szlovákiai egyházmegyék helyzete rendezésre került (1937. szeptember 2.), tudott lépni a szerzetesek ügyé-

ben is. Az első bécsi döntés ilyen értelemben egy olyan folyamatot gátolt meg, amely az előző 19 évben ígéretesen fejlődött. 1947 szeptemberében pedig, az előzményeket követően, a Vatikán haladéktalanul tudott lépni, de itt a kommunista hatalomátvétel akadályozta meg az önálló komáromi perjelség kibontakozását.

A fő szerep alighanem Serédi Jusztiniáné, aki (1927. november 30-án bekövetkezett esztergomi érseki kinevezéséig) a Szent Anzelm Pápai Egyetem egyházjog professzora, egyben a Magyar Bencés Kongregáció általános prokurátora volt. A római dokumentumok tükrében azt láthatjuk, hogy a Szerzetesi Kongregáció 1924. február 5-i kongresszusát megelőző napon a Kongregáció bíboros prefektusához írt kérvényében elsőként ő fogalmazza meg együttesen a két jogi feltételt, amely visszaköszön a halogató dekrétumban.¹³ Majd ismét Serédi prokurátor lehetett az, aki az első, elutasító szentszéki döntést követően fellebbezett,¹⁴ így a Szerzetesi Kongregációtól az ügy átkerült a Vatikáni Államtitkárságra, 1924 nyarán pedig maga XI. Pius pápa határozott. Feltételezhető, hogy ebben a folyamatban a prokurátor volt az, aki Bárdos Remig pannonhalmi főapát május 7-i hosszú kérvényét megfogalmazta: ugyanazon géppel, ugyanolyan formában készült ez, mint saját beadványai, a főapát aláírása géppel van elhelyezve, és ő hitelesítette.¹⁵ Saját kérvényét két nappal a Szerzetesi Kongregáció kongresszusa előtti dátummal adta be. – Érdekes lenne tudni, hogy 1937 szeptemberében ki volt az, aki a komáromi rendtársakat haladéktalan lépésre ösztönözte.¹⁶ – 1947-ben Serédi hercegprímás már nem élt, de munkájának eredménye, a jogi alapvetés ekkor rekordsebességgel ért be – viszont a történelem másként döntött. Sajátos epilógus, egyben kortünet a Szent Adalbert Szláv Kongregáció prézes apátjának, egyben a prágai Emaus/Emauzy apátjának rövid szereplése Komáromban 1947 végén, 1948 elején.

Itt fölsejlik az a nemzetközi horizont, az 1937. szeptember 2-i rendezés fontossága, amelynek része a komáromi ház helyzete is. A római kutatások terén további eredményeket a többi, hasonló jogállású szerzetházak és rendtartományok helyzetére vonatkozó dokumentumok feltárásától várhatunk. Elsőnek Jászó premontrai apátságának vizsgálata ígérhet eredményt.¹⁷

¹ A *Kongregáció* szó az egyházi szóhasználatban többfélét jelent. A bencés kongregációk a centralizált rendek rendtartományának, provinciáinak felelnek meg, amennyiben egy-egy királyság, fejedelemség, tartomány apátságainak egyesülését jelenti. Az apátságok ily módon történő szerveződését a XIV–XV. század pápai rendelték el, lásd újabban Kelemen Áron OSB, *A Benedictina bulla és Tolnai Máté. A magyarországi bencesség reformja*, in: Magyar Egyházzene 13 (2005/2006) 403–328. – A Szerzetesi Kongregáció az Apostoli Szentszék (Vatikán) minisztériumi szintű hivatalainak egyike, a szóhasználat arra utal, hogy a fontosabb döntéseket gyűléseken, kongregációkon hozták meg, amelyeken minden tag (membro) részt vett. A tagok általában bíborosok, érsekek, püspökök. Lásd kötetünkben a 24. oldalon a 4. jegyzetet.

² A szlovákiai teljhatalmú miniszter 1919. aug. 9. 132. sz. rendelettel az összes egyházi ingó és ingatlan javakat zár alá vette, a többi egyházi és alapítványi vagyont állami felügyelet alá helyezték. Mindezek kezelését egy bizottságra, a Centrálna Komitia r. kat. majetkov pre Slovensko-ra bízta. Összesen 251.925 k.h. rk. egyházi birtokot zároltak. Ebből az esztergomi érsekségé: 32.000 k.h., továbbá az egyes egyházmegyéké: Besztercebánya 28.000 k.h., Szepes 23.000 k.h., Nyitra 17.000, Jászóvár, premontrei 21.000 k.h. – Lásd: Salacz Gábor, *A Magyar Katolikus Egyház a szomszédos államok uralma alatt* (Dissertationes Hungaricae ex historia Ecclesiae III.) München 1975. 14.

³ Lásd az 1928. febr. 2-án kötött Modus Vivendit az Apostoli Szentszék és a Csehszlovák Köztársaság között. Itt van egy minket érdeklő tétel: Ha önálló rendtartomány felállítása nem lehetséges, akkor e közösségek közvetlenül a generális házhoz tartozzanak, elöljárójuk pedig csehszlovák állampolgár legyen. Amint a magyarországi apostoli vizitáció anyagának vizsgálata kapcsán láthattuk, a pannonthalmi főpát 1930-ban a generális rendfőnökökkel azonos jogállású volt, lásd 79. old. A helyi elöljáró csehszlovák állampolgárságának a megadása az új állam jóindulatától függött. Ily módon a komáromi rendház elvileg eleget tett az állam feltételeinek, de erről hallgatnak a dokumentumok.

⁴ „1921 március közepén külügyminisztériumi utasításra azt kérte ezután Somssich [szentszéki nagykövet] Gasparritól, hogy a prágai nunciussal interveniálhasson a csehszlovák kormánynál az említett premontrei javaknak és a bencés-rend deáki és füssi birtokainak eredeti rendeltetésüknek való visszaadása érdekében. Ezeknek a diplomáciai lépéseknek tulajdonítható, hogy a jászói prépostság egy Ung és egy Ab[a]uj megyei birtoktest kivételével, melyet közben a cseh telepések részére kisajátítottak, visszakapta szlovákiai birtokait.” In: Salacz G., *A Magyar Katolikus Egyház a szomszédos államok uralma alatt*, i. m. 14.

⁵ Salacz Gábornál erről a következőket találjuk: „A bencés birtokok visszaadása érdekében eredménytelen maradt Gasparri államtitkár, illetőleg a prágai nuncius intervenciója. A kb. 2400 holdnyi füssi és 1700 holdnyi deáki birtokokat a pozsonyi minisztérium egyházügyi osztálya már 1919 május havában lefoglalta, de a komáromi rendi jószágkormányzónak sikerült ez év novemberéig mindkét birtokot saját kezelésben megtartania s ezzel a komáromi bencés székház és gimnázium ellátásáról gondoskodnia. A rendtagok ezután anyagiilag súlyos helyzetbe kerültek, mert a csehszlovák kormány a gimnáziumi tanároknak a volt állami fizetést cseh koronában csak valorizálatlanul, tehát egyhatod értékben folyósította, amiből természetesen nem lehetett megélni, a székházat és a gimnáziumot fenntartani. Így tartott ez 1924-ig. Ettől kezdve a birtokok jövedelmének terhére a teljes csehszlovák tanári fizetést utalták ki a komáromi bencés tanároknak is. A birtokok jövedelméről azonban soha semmi tájékoztatást nem kapott ezután sem a rend. Ezt a már valamennyire tűrhető helyzetet egy hitvalló katolikus olmtüzi ügyvéd, Hrubán Móríc képviselőházi alelnök, majd szenátusi elnök harcolta ki, aki teljesen önzetlenül kelt a rend védelmére. A birtokoknak a komáromi rendház saját kezelésébe adását azonban ő sem tudta elérni, mert a csehszlovák kormány a rendház előzetes elszakítását kívánta Pannonhalmától, a Szentsek viszont ebbe csak úgy egyezett volna bele, ha megelőzőleg vagy egyidejűleg átadják a két birtokot a komáromiaknak.” Salacz G., *A Magyar Katolikus Egyház a szomszédos államok uralma alatt*, i. m. 14–15. – A vonatkozó vatikáni iratok a Vatikáni Titkos Levéltár Államtitkárság és a prágai apostoli nunciatura fondójában remélhető.

⁶ Eredeti: CIVCSVA 1. Pannonhalmán készült másolat: APr 1. – A dokumentumok számozása tőlünk. Salacz idézett munkájában kitér a nehéz indulási feltételekre, Mórocz Emilián OSB igazgató leváltására, Szűnyogh Xavér Ferenc OSB és Gosztonyi Nándor OSB kiutasítására. Majd így folytatja: „Az utánpótlás érdekében 1929-ben felvették Komáromban az első csehszlovák állampolgárságú novíciust, akit még kilencen követtek. A noviciátusi évet Pannonhalmán töltve a prágai egyetemen végeztették el velük a teológiát s részint Prágában, részint Pozsonyban hallgatták a bölcsészetet.” Salacz G., *A Magyar Katolikus Egyház a szomszédos államok uralma alatt*, i. m. 16.

⁷ Már perjelségről ír, de ez alighanem elírás. A komáromi ház ez idő szerint nem perjelség, hanem superiorátus, ami a perjelséget megelőző állapotot jelző jogi fogalom, magyarul háznak szoktuk fordítani.

⁸ A Szerzetesi Kongregáció feltételeit az Instrukció tartalmazza, lásd CIVCSVA 19. Gasparri bíboros államtitkár kétségét fejezi ki azzal kapcsolatban, hogy a nuncius minden feltételt el tudna fogadtatni a csehszlovák kormánynál, lásd CIVCSVA 20. – Az Államtitkárságnak a nunciushoz írt utasítása más levéltári fondóban keresendő, a Vatikáni Titkos Levéltárban, a prágai nunciaturai iratok között, a hivatali másolat pedig az Államtitkárság iratai között. Ez a periódus, mint ismeretes, kutatható, egészen 1939-ig, XII. Pius pápa trónralépéséig.

⁹ A külügyminisztérium irataira támaszkova írja: Salacz Gábor, *A főkegyúri jog és a püspökök kinevezése a két világháború között Magyarországon* (Dissertationes Hungaricae ex historia Ecclesiae XVL), Argumentum, Budapest 2002. 161–162. Lásd kötetünkben a 25. oldalon a 11. jegyzetet.

¹⁰ A forrásokban bulla néven is. Dátuma: 1938. szept. 2. Hivatalos szövege megjelent in: *Acta Apostolicae Sedis* 29 (1937) 366–369.

¹¹ Május 18. In audientia, [...] habita, ab infrascripto Secretario die 17 Maji 1938 Attentis expositis, pro gratia erectionis domus de Komarno in Abbatiam nullius immediate S. Sedi subjectam; executio fiat per Breve Apostolicum. + Secretarius. Kézzel írt följegyzés. Lásd a faksimilét az 528. oldalon.

¹² D. Ulrich Beste OSB (St. John's, Collegeville) neves morálteológus és kanonista, 1939–1949 között volt rektor. Fidelis von Stotzingen primás apát 1947. január 9-én bekövetkezett halála után ő volt az, aki összehívta az őszi apátkongresszust, személye XII. Pius pápa bizalmát élvezte. Lásd Engelbert, P. OSB, *A Római Szent Anzelm Bencés Kollégium. Az első száz év rövid története (1888–1988)* (Rendtörténeti Füzetek 8.), Pannonhalma 2004. 152–153. 157–159.

¹³ A kormány részéről akkor lesz remény arra, hogy a birtokokat visszakapják, ha az Apostoli Szentszék kinyilvánítja: ezzel a feltétellel tudja engedélyezni az elválást. Mintha a prokurátor itt egyrészt a Szentszékot helyezné nyomás alá, amikor „quamprimum”: minél előbb kéri az engedélyezést, másrészt a Szentszék által kinyilvánítandó feltétellel a csehszlovák kormányt, hogy adja vissza a birtokokat. – A „congrua sustentatio” kifejezés, mint feltétel, ugyanakkor már a komáromi rendtársak kérvényében szerepelt, lásd a kérvény 7. pontját.

¹⁴ Erre vonatkozóan az államtitkársági fondo áttekintését követően lehet majd biztosabbat mondani.

¹⁵ A pannonhalmi levéltár megtekintését követően erről biztosabbat mondhatunk.

¹⁶ Lehet, hogy a primási levéltár Esztergomban erre vonatkozóan tartogat még meglepetést. Serédi Jusztinián, esztergomi érsekként, bíboros hercegprímásként is foglalkozott volna a komáromi rendházzal? Vagy Pannonhalmán merült fel a gondolat? Valószínű, hogy a kezdeményezésben valamilyen módon részt vette a komáromi ház is, amely a csehszlovák állam keretei között élt.

¹⁷ Jászóvár premontrei prépostságát az Apostoli Szentszék 1922. nov. 15-én *Abbatia nullius* rangra emelte, de a csehszlovák kormány ellenállása következtében a püspöki egyházmegyéek új rendezésének idejére halasztódott a dolog, ami Jászó Magyarországhoz való visszacsatolásáig nem történt meg, azt követően pedig nem volt kívánatos. Lásd: Salacz G., *A Magyar Katolikus Egyház a szomszédos államok uralma alatt*, i. m. 17.

MELLÉKLETEK

Dokumentumok kronológiai rendben a római Prímás Apáti Levéltárban (APr) és a Szerzetesi Kongregáció (CIVCSVA) levéltárában őrzött iratok alapján

Adattár I. Prímás Apáti Levéltár, Róma, Szent Anzelm Prímás-apátság. Jelzet: Congregatio Hungarica

Adattár II. Szerzetesi Kongregáció Levéltára, Róma, Vatikán. Jelzet: CIVCSVA Benedettini di Komárno, prov. Ungheria, ikt. sz. 6107/23. 1311/38.

DOKUMENTUMOK KRONOLÓGIAI RENDBEN

Dokumentumok a római Prímás Apáti Levéltárban (APr) és a Szerzetesi Kongregáció (CIVCSVA) levéltárában

1923

- június 15. kérvény *supplex libellus* XI. Pius pápához az önálló, Szent András Kongregáció felállításának engedélyezése ügyében. CIVCSVA 1. – Másolat, mely készült: Pannonhalmán, 1935. dec. 28. APr 1.
- november 12. Bárdos Remig pannonhalmi főapát támogat levele F. Marmaggi* prágai apostoli nunciushoz CIVCSVA 2.
- november 20. F. Marmaggi prágai nuncius C. Laurenti* bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, CIVCSVA 3.
- december 5. D. Serédi Jusztinián, a Magyar Bencés Kongregáció prokurátora Laurenti bíboros prefektushoz, CIVCSVA 4.
- december 10. Fidelis von Stotzingen prímás apát *vótuma* Laurenti bíboros prefektushoz, CIVCSVA 5.

1924

- február 4. D. Serédi prokurátor levele Laurenti bíboros prefektushoz. CIVCSVA 6.
- február 5. Szerzetesi Kongregáció kongresszusa. *Pro nunc dilata.* Titokban informáltassék a prímás apát és a generális prokurátor: ha

a csehszlovák kormány ténylegesen szekularizálni (inkamerálni) akarja a birtokokat, akkor sürgős információt kérnek, hogy időben el tudják választani a komáromi perjelséget (már perjelségről ír), a plébániákkal együtt, a Magyar Kongregációtól (megjegyzés: ami nem történt meg). CIVCSVA 1.

február 9. A Szerzetesi Kongregáció dekrétuma, tervezet CIVCSVA 7.

február 13. Szerzetesi Kongregáció dekrétuma Gidró Bonifác OSB* komáromi házfőnök címére, – akkor tud hozzájárulni a kérés engedélyezéséhez, ha biztosítva lesz a megfelelő anyagi háttér (*congrua sustentatio*) és a Csehszlovák Köztársaságban való tartós lakhatás engedélyezése. Ez ügyben kellő időben tájékoztatást kér. – Másolat, készült Pannonhalmán, 1935. július 11-én, Apr 2.

február 14. Serédi prokurátor levele Laurenti bíboros prefektushoz.

Kézzel írt, megköszöni a dekrétumot. CIVCSVA 8.

március 22. Marmaggi* prágai nuncius fölterjesztése Mauro Serafini-hez,* a Szerzetesi Kongregáció érsek titkárához, CIVCSVA 9.

április 23. A Szerzetesi Kongregáció levele Sili bíboroshoz, melyben közli, hogy a Kongregáció plenáris ülésének dátuma április 25-ről május 9-re változott, tervezet. Véletlenül kerülhetett a levéltár e jelzete alá. CIVCSVA 10.

április 27. Gasparri bíboros államtitkár Laurenti bíboros prefektushoz, információt kér. CIVCSVA 11.

április 30./május 1. A Szerzetesi Kongregáció válasza az Államtitkársághoz, kézírásos tervezet, informál a februári döntésről. CIVCSVA 12.

május 1. A Szerzetesi Kongregáció válasza az Államtitkársághoz, informál a februári döntésről. CIVCSVA 13.

május 6. Gasparri bíboros államtitkár Laurenti bíboros prefektushoz, megköszöni az információt. CIVCSVA 14.

május 7. Bárdos Remig pannonhalmi főapát hosszú kérvénye XI. Pius pápához. A Szerzetesi Kongregációnál beterjesztette: Serédi prokurátor, május 20-án. CIVCSVA 15.

június 2. Serédi prokurátor kérvénye XI. Pius pápához. CIVCSVA 16.

június 4. A Szerzetesi Kongregáció kongresszusának határozata: támogatja önálló monostor felállítását, az instrukcióban leírt feltételekkel, amennyiben a Szentatya személyesen jóváhagyja. CIVCSVA 17.

június 12. Laurenti bíboros prefektus levele a bíboros államtitkárhoz, CIVCSVA 18.

június 12. A Szerzetesi Kongregáció kongresszusának instrukciója, CIVCSVA 19.

augusztus 10. Gasparri bíboros államtitkár jóváhagyó válasza Laurenti bíboros prefektushoz. A nuncius fakultást kap arra, hogy kiállítsa az önálló perjelséget felállító dekrétumot, egyben oda kell hasson, amennyiben lehetséges, hogy teljesíttessenek a Szerzetesi Kongregáció feltételei, CIVCSVA 20.

október 29. A Szerzetesi Kongregáció belső följegyzése: elhelyezhető a levéltárban, CIVCSVA 21.

1928

február 2. *Modus Vivendi* az Apostoli Szentszék és a Csehszlovák Köztársaság között, részlet. A francia nyelvű részletekben kifejtésre kerül a felek konszenzusa azzal kapcsolatban, hogy a Csehszlovák Köztársaság területén ne legyen joghatósága más állam területén élő (prelátusnak). Azok a szerzetesi közösségek, amelyek Csehszlovákiában élnek, ne függjenek külföldön élő tartományfőnököktől sem. Ha önálló rendtartomány felállítása nem lehetséges, akkor e közösségek közvetlenül a generális házhoz tartozzanak, előjárójuk pedig csehszlovák állampolgár legyen. CIVCSVA 22. Szövege megjelent: Acta Apostolicae Sedis 20 (1928) 65–66.

1930

szeptember 24. Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapáti koadjutor levele Fidelis von Stotzingen primás apáthoz, eredeti. Megköszöni a primás apát 1930. szeptember 20-án kelt levelét és érdeklődését a komáromi rendtársak helyzetével kapcsolatban. APR 3.

október 15. Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapáti koadjutor levele Fidelis von Stotzingen primás apáthoz, eredeti. Hosszabb távollét után csak most tud válaszolni 1930. október 2-án kelt levelére, megköszöni a prágai nunciushoz való közbenjárást is. APR 4.

1931

február 12. Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapáti koadjutor levele Fidelis von Stotzingen primás apáthoz. Válaszol 1931. február 5-én kelt levelére. APR 5.

1937

szeptember 2. “Ad ecclesiastici regiminis” apostoli konstitúció (bulla) – a szlovákiai egyházmegyéék helyzetének rendezése: Acta Apostolicae Sedis 29 (1937) 366–369. CIVCSVA 25.

szeptember 23. A komáromi ház újra benyújtott kérvénye, CIVCSVA 23.

1938

január 20. Ritter prágai apostoli nuncius fölterjesztése Pacelli bíboros államtitkárhoz. Megküldi a komáromi bencések petícióját. CIVCSVA 24.

január 30. Pacelli bíboros államtitkár átküldi a kérvényt La Puma bíboros prefektusnak. CIVCSVA 25.

február 6. előtt. A Szerzetesi Kongregáció belső följegyzése. CIVCSVA 26.

Vótum a komáromi rendház ügyében, APr 7. Láthatóan belső használatra készült, a primás apát tájékoztatására.

Belső följegyzés a komáromi rendház ügyében, APr 8.

Kézírásos följegyzés a komáromi rendház ügyében, APr 9.

március 9. Fidelis von Stotzingen *vótuma*. Támogatja önálló bencés kongregáció létrehozását. APr 6. CIVCSVA 27.

május 18. In audientia, [...] habita, ab infrascripto Secretario die 17 Maji 1938 Attentis expositis, pro gratia erectionis domus de Komarno in Abbatiam nullius immediate S. Sedi subjectam; executio fiat per Breve Apostolicum. + Secretarius

1946

június 17. Fidelis von Stotzingen primás apát levele Kelemen Krizosztom pannonthalmi főapáthoz, APr 10.

augusztus 9. Kelemen Krizosztom pannonthalmi főapát Fidelis von Stotzingen primás apáthoz, APr 11.

szeptember 11. Fidelis von Stotzingen primás apát levele Kelemen Krizosztom pannonthalmi főapáthoz, APr 12.

október 8-án kelt Kelemen Krizosztom pannonthalmi főapát levele Fidelis von Stotzingen primás apáthoz, APr 13.

1946. november 6. Följegyzés a komáromi rendház ügyében, belső használatra készülhetett. – APr 14.

1947

január 19. Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát levele Georg Bartsch primás apáti titkárhoz, APr 15.

- s.d. A komáromi rendház tagjainak névsora, APr 16.

június 4. A Szent Anzelm Pápai Egyetem rektorának vótuma a komáromi rendház ügyében, APr 17.

szeptember 24. Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát beszámolója a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához, APr 18.

szeptember 27. A Szerzetesi Kongregáció dekrétuma, gépelt. Engedélyezi a komáromi ház önállóságát. APr 19.

Epilógus: 1947–1949

1949. május 31. (Forrás dátuma) Maurus Verzich emauszi (Prága) apát komáromi fellépése, APr 20.

1949. június. (Forrás dátuma) Maurus Verzich prézes apát és a komáromi ház, APr 21.

A prágai Emausz apátság a Beuroni Kongregáció része volt, más szerzetesi fegyelem alatt élt. Maurus apát, aki az újonnan felállított Szlovák Kongregáció prézes apátja, a szeptemberi apátkongresszus után, 1947 végén vagy 1948 elején hivatlanul megjelenik és nem közölve indokait, kijelenti, hogy ő a komáromiak új apátja és engedelmességi nyilatkozatot kér. A komáromi atyák az Apostoli Szentszékhez akarnak fellebbezni.

ADATTÁR

A felsorolásban figyelembe vettük az őrzés helyén található teljes anyagot. A közlés dolgozatunk címadásának megfelelően válogatott, a komáromi bencés rendház jogi helyzetének tisztázásával kapcsolatos iratokat hozzuk. Ezek általában géppel írottak, ahol kézírással, ott kurzíváltan közöljük. A levelek számozása leőhelyenként és kronológiai rendben tőlem.

I.

Szent Anzelm Prímásapátság, Prímás apáti Levéltár
Jelzet: Congregatio Hungarica pozíció.

TARTALOM

- 1923: 1.** A komáromi rendház tagjainak supplex libellusa (kérvénye), amelyet 1923. jún. 15. dátummal a Pápához intéznek, önálló kongregáció megalakításának engedélyezése ügyében. – Másolat, mely készült: Pannonhalmán, 1935. dec. 28. Hitelesítette: Dr. Pammer Odilo, főapáti titkár.
- 1924: 2.** A Szerzetesi Kongregáció 1924. febr. 13-án kelt dekrétuma Gidró Bonifác OSB komáromi házfőnök címére, melyben közli, hogy akkor tud hozzájárulni a kérés engedélyezéséhez, ha biztosítva lesz a megfelelő anyagi háttér (*congrua sustentatio*) és a Csehszlovák Köztársaságban való tartós lakhatás engedélyezése. Ez ügyben kellő időben tájékoztatást kér. – Másolat, készült Pannonhalmán, 1935. júl. 11-én, hitelesítette: Dr. P. Bertholdus Kolos O.S.B.
- 1930: 3.** Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapáti koadjutor 1930. szept. 24-én kelt levele Fidelis von Stotzingen prímás apáthoz, eredeti. Megköszöni a prímás apát 1930. szeptember 20-án kelt levelét és érdeklődését a komáromi rendtársak helyzetével kapcsolatosan. – **4.** Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapáti koadjutor 1930. okt. 15-én kelt levele Fidelis von Stotzingen prímás apáthoz, eredeti. Hosszabb távollét után csak most tud válaszolni 1930. okt. 2-án kelt levelére, megköszöni a prágai nunciusnál való közbenjárást is.

- 1931: 5.** Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapáti koadjutor 1931. febr. 12-én kelt levele Fidelis von Stotzingen prímás apáthoz, eredeti. Válaszol 1931. febr. 5-én kelt levelére.
- 1938: 6.** Fidelis von Stotzingen 1938. márc. 9-én kelt vótuma (véleménye), gépelt, Jkv. sz.: 6107/23, 1311/38. – **7.** Vótum komáromi rendház ügyében, s.d. nincs aláírva, gépelt. Láthatóan belső használatra készült, a prímás apát tájékoztatására. – **8.** Belső följegyzés a komáromi rendház ügyében, s.d. nincs aláírva, gépelt. – **9.** Kézírtas följegyzés a komáromi rendház ügyében, s.d. nincs aláírva.
- 1946: 10.** Fidelis von Stotzingen prímás apát 1946. jún. 17-én kelt levele Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapáthoz, gépelt, fogalmazvány. – **11.** Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát 1946. aug. 9-én kelt (egyik) levele Fidelis von Stotzingen prímás apáthoz, gépelt. – **12.** Fidelis von Stotzingen prímás apát 1946. szept. 11-én kelt levele Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapáthoz, gépelt, fogalmazvány. – **13.** Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát 1946. okt. 8-án kelt levele Fidelis von Stotzingen prímás apáthoz, gépelt. – **14.** Följegyzés a komáromi rendház ügyében, 1946. nov. 6. Gépelt, aláírás nélkül, belső használatra készülhetett.
- 1947: 15.** Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát 1947. jan. 19-én kelt levele Georg Bartsch prímás apáti titkárhoz, gépelt. – **16.** A komáromi rendház tagjainak névsora, gépelt, s.d. – **17.** A Szent Anzelm Pápai Egyetem rektorának 1947. jún. 4-én kelt vótuma a komáromi rendház ügyében, gépelt. – **18.** Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát 1947. szept. 24-én kelt levele a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához, gépelt. – **19.** A Szerzetesi Kongregáció 1947. szept. 27-én kelt dekrétuma, gépelt. A Szent Adalbert Kongregáció felállítása.
- 1949: 20.** Maurus Verzhich emauszi (Prága) apát, a Szent Adalbert Szláv Kongregáció prézesének komáromi fellépése 1947/1948-ban, 1949. máj. 31. – **21.** Maurus Verzhich emauszi apát és a komáromi ház, 1949. június.

FORRÁSOK KÖZLÉSE

I.

Prímás Apáti Levéltár, Róma, Szent Anzelm Prímásapátság

Jelzet: APr, Congregatio Hungarica

1. A komáromi rendház tagjainak supplex libellusa (kérvénye), amelyet 1923. jún. 15. dátummal a Pápához intéznek, önálló kongregáció megalkotásának engedélyezése ügyében. – Másolat, mely készült: Pannonhalmán, 1935. dec. 28. Hitelesítette: Dr. Pammer Odilo, főapáti titkár.

M á s o l a t

Szövege: Szerzetesi Kongregáció 1. sz. dokumentum.

A másolat hitelül:

Dr. Pammer Odilo [m. p.]

főapáti titkár

Pannonhalma, 1935. dec. 28.

2. A Szerzetesi Kongregáció 1924. febr. 13-án kelt hivatalos válasza Gidró Bonifác OSB komáromi házfőnök címére, melyben közli, hogy akkor tud hozzájárulni a kérés engedélyezéséhez, ha biztosítva lesz a megfelelő anyagi háttér (*congrua sustentatio*) és a Csehszlovák Köztársaságban való tartós lakhatás engedélyezése. Ez ügyben kellő időben tájékoztatást kér. – Másolat, készült Pannonhalmán, 1935. júl. 11-én, hitelesítette: Dr. P. Bertholdus Kolos O.S.B.

Exemplar officiale.

Ex Secretaria
Sacrae Congregationis
de Religiosis.

N. 6107/23
(In responsione hic numerus referatur.)
Romae die 13 Februarii 1924

Reverende Pater !

Quod supplicem libellum attinet, quem a. 1923. mediante Nuntiatura Apostolica Pragensi huic S. Congr. porrexisti, et in quo tuo confratrumque tuorum nomine, vestram a Cong. Hungarica O.S.B. separationem iuridicam postulasti, ut hac ratione vestram vitam domumque regularem atque gymnasium maius in civitate Komarno, itemque paroecias incorporatas conservare valeatis: nomine huius S. Congregationis tibi tuisque notum facio Sacram Congregationem ad petitam separationem iuridicam procedere non posse, nisi vestra congrua sustentatio et stabilis in Republica Cecoslovacica commoratio secure fuerit reddita, seu donec Sacram Congregationem certiores reddideritis de bonorum vestrorum hucusque sequestro subiectorum, actuali restitutione iurisque civitatis omnium vestrum agnitione seu concessione.

Cuncta fausta Tibi a Deo adprecor atque permaneo
P.T.

Addictissimus
C. Card. Laurenti
Praefectus [m. p.]

Rev. Patri
Bonifacio Gidró O.S.B.
Superiori Domus SLOVENSKO
Komarno
Benedictini

Maurus M. Serafini O.S.B.
Secretarius [m. p.]

Hoc exemplar cum originali concordare hisce testificor:
In Sacro Monte Pannoniae, die 11. Julii 1935.

Dr. P. Bertholdus Kolos O.S.B. [m. p.]

bélyegző

Secretarius Archiabbotis.

3. Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapáti koadjutor 1930. szept. 24-én kelt levele Fidelis von Stotzingen primás apáthoz, eredeti. Megköszöni a primás apát 1930. szept. 20-án kelt levelét és érdeklődését a komáromi rendtársak helyzetével kapcsolatosan.

PANNONHALMI FŐAPÁT

Hochwürdigster Herr Abt-Primas,
Euer Gnaden!

Vor allem sei mir erlaubt, meinen innigsten und herzlichsten Dank für die warmen Worte des werten Briefes vom 20. September Euer Gnaden, unserem geliebten Hochwürdigsten Vater zu übermitteln, besonders aber für das warme Interesse dem Schicksale unserer lieben Mitbrüder von Komárno gegenüber.

Auch die Mitteilung des Zeitungsartikels ist für uns interessant gewesen; auch daraus sahen wir mit welchem Eifer man uns die Angelegenheit zueignen möchte, wir aber sehen der Entwicklung der Sache ruhig entgegen.

Die Geschichte der Mitbrüder von Komárno nach dem Umsturze könne wir im folgenden kurz zusammenfassen.

Der Direktor des Gymnasiums von Komárno war noch im Jahre 1923 mündlich amtlicherseits aufgefordert, die Trennung von Pannonhalma je eher durchzuführen, wenn die Mitbrüder, oder vielleicht besser gesagt, die Congregation das Benediktinergymnasium als solches aufrechterhalten will, denn die Tschechoslovakische Regierung werde es nicht dulden, dass die Kormorner Mitbrüder in einer Congregation mit den Mitbrüdern in Ungarn bleiben und so eigentlich die ungarische Congregation das Gymnasium etc. erhalte.

Deshalb, um das Gymnasium und das Kloster und den ganzen Wirkungskreis des Ordens in der Slovakei zu retten, haben sich die Mitbrüder entschlossen, sich mit Bewilligung des Heil. Stuhles und der ungarischen Congregation von derselben trennen zu lassen. Das Gesuch wurde noch im Jahre 1923 (Okt.) dem Heil. Stuhle unterbreitet und anfangs 1924 schon der čechoslovakischen Regierung praesentiert (Nr. 6107/1923. Congreg. de Religiosis). –

Laut des Dekretes wird der Heil. Stuhl die Trennung dann durchführen, wenn die Komorner dem Heil. Stuhle berichten kön[./.]–

nen, dass ihnen die (ihm Jahre 1919) beschlagnahmten Besitze bereits übergeben sind und die Komorner Mibrüder auch die Staatsbürgerschaft erhalten haben. Selbstverstaendlich: wo kein fester Besitz, keine Leute, dort kein gesichertes Leben. Gleichzeitig mit der Praesentierung des Dekretes beeiferten sich die Komorner von neuem, die Uebergabe der Besitze zu urgieren, ist aber bis heute noch nicht gelungen. Von 1919 an bekamen sie, trotzdem sie persönlich, schriftlich, durch Advokaten die Übergabe urgieren, diesbezüglich keine einzige Antwort.

Auch ihre Gesuche um Staatsbürgerschaft wurden, zwei aufgenommen, ungünstig erledigt und auch heute sind noch vier Mitbrüder dort, die, obwohl sie dort geboren und auch ihre Eltern für Staatsbürger anerkannt sind, seit 7–8 Jahren einen riesigen Kampf um die Staatsbürgerschaft führen müssen und noch heute ohne Erfolg dastehen. Ausser diesen vier (P. Lukas Hajdu, P. Lucianus Biró, P. Marius Boldoghy in Komárno un P. Fridericus Herczegh, Pfarrer in Deáki) sollte noch P. Lambertus Meszlényi nach Komárno, der auch in der Slovakei geboren ist und dessen Eltern, Grosseltern, Ureltern dort geboren sind und immer dort wohnten und auch seinen Heimatsschein im Jahre 1921 und wiederholt im Jahre 1929 von der Geburtsgemeinde herausbekam, die Staatsbürgerschaft ihm doch nicht zugesagt wird und so wegen Mangels an tschechoslovakischem Reisepasse nicht einmal über die Grenzen kann. Dem in Komárno gewesenen Güterdirektor, P. Jos. Cal. Gácser wurde sogar dreimal das Gesuch ungünstig erledigt, obwohl er sowohl von der ganzen ung. Congregation, als auch von den Komorner Mitbrüdern bei Durchführung der Trennung mit der Vertretung beider sowohl bei der Apost. Nuntiatura in Prag, als auch bei der čechoslovakischen Regierung betraut wurde. Dessen Gesuch liegt gegenwaertig bei dem obersten Verwaltungsgerichtshof in Prag vor, wo er gegen die ungünstige Erledigung seines Gesuches Protest einlegt. Seit 1926 hat ihn die Congregation – weil er dort infolge der Beschlagnahme der Güter und nachdem ihm auch der Unterricht wegen Mangel an Staatsbürgerschaft nicht erlaubt wurde anderthalb Jahre hat er nach der Beschlagnahme als diplom. Mittelschulprofessor unterrichtet, ohne besondere Beschaeftigung blieb – nach Pannonhalma berufen als Obergüterdirektor, spaeter als Prior und dann wieder als Obergüter-[/.]direktor, aber mit der Weisung, das er zugleich auch die Güteranlegenheiten und diejenigen, die mit der Trennung der Komorner

Mitbrüder zusammenhaengen, in der Hand halte und bei eventueller günstiger Erledigung seiner Beschwerde beim obersten Verwaltungsgerichthofe auch selbststaendig zurückbleibe. Derselbe Pater ist es, der mit Euer Gnaden und den Hochwürdigsten Herren Praelaten von Emaus und Braunau im Jahre 1928 in Raigern war. Im Monat 1930 wurde ihm sogar die Aufenthaltsbewilligung in der Čechoslovakei entzogen. Auch dagegen hat er Protest eingelegt. Seit 1918 sind noch andere elf Mitbrüder mit ihrem Gesuche um Staatsbürgerschaft abgewiesen worden und infolge dessen ist ihnen auch der Unterricht verboten worden und so mussten sie die Republik verlassen. Zwei von ihnen sind anlaesslich des Grenzzwischenfalls bei Him im Jahre 1923 ausgewiesen worden; obwohl damals aus der Slovakei 60 ausgewiesen worden waren, nahm die Regierung aus unserem Kloster allein zwei, von ganz Komárno keine andere. – Allein zwei Mitbrüdern wurde die Staatsbürgerschaft ebenfalls auf wiederholte Gesuchte zugesagt, 17 bis heute verweigert, teilweise seit 7–8 Jahren noch gar nicht erledigt. Wir können ruhig behaupten, dass allein nur einer sich nicht staatsgemaess benommen hat, aber mit diesem haben auch wir wegen seiner Natur ziemliche Mühe und Sorgen. Die übrigen aber wollten sich den neuen Verhaeltnissen fügen und wandten alles möglichen auf, um dort bleiben zu können.

Die ungarische Congregation hat wegen Beschlagnahme der Besitze auch beim Haager Schiedsgerichthof Beschwerde eingelegt, bis heute aber ist noch nichts endgültiges da. Die Congregation hat sogar ihre Bereitwilligkeit bezüglich der grundbüchlichen Übergabe der Besitze für Komárno schriftlich bei der Regierung geaeussert, hat aber ausbedungen, dass dieselben vorher von der Beschlagnahme seitens des Bodenamtes freigesprochen werden und dass Pannonhalma und Komárno sich über gewisse Auszahlungen vereinigen könne, vorausgesetzt die Sanction des Heil. Stuhles. Auch auf diese Eingabe, die schon bereits seit zwei Jahren bei der Regierung liegt, erhielten wir noch keine Antwort. Alles bleibt unbeantwortet bezüglich der Güterfrage. [./.] Das waere die Lage der Komorner Mitbrüder. Falls Euer Gnaden beim Herrn Apost. Nuntius vor allem das erwirken könnten, dass wenigstens denjenigen Mitbrüdern die Staatsbürgerschaft erteilt werde, die um dieselbe noch werben (Meszlényi Lambertus, Gácsér Jos. Cal., Hajdu Lukas, Bíró Lucianus, Boldoghy Marius, Herczeg Fride-

ricus), so könnte man die Trennung viel leichter zu stande bringen. Selbstverstaendlich müssen auch die Güter zurückgegeben werden und vom Bodenamt freigesprochen werden, dann kann die Trennung sofort stattfinden. Nur so wird man übrigens auch dem Wunsche, dem Dekret des Heil. Stuhles nachkommen können.

Ich wäre Eure Gnaden sehr dankbar, falls wir etwas, besonders bezüglich der Staatsbürgerschaft nach der Fühlungnahme mit dem Herrn Apost. Nuntius erfahren könnten.

Mit tiefster Hochachtung bleibe ich Euer Gnadens, unseres gemeinsamen geliebten Vaters
ergebenster Filius

Chrysostomus Kelemen [m. p.]
Coadjutor des Erzabtes
von Pannonhalma.

4. Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapáti koadjutor 1930. okt. 15-én kelt levele Fidelis von Stotzingen primás apáthoz, eredeti. Hosszabb távollét után csak most tud válaszolni 1930. okt. 2-án kelt levelére, megköszöni a prágai nunciussal való közbenjárást is. *Prioratus sui juris* jogállás elnyerésére közbenjárást kér.

Hochwürdigster Herr Abt-Primas,
Euer Gnaden!

Wegen meiner längeren Abwesenheit kann ich erst heute den uns werten Brief vom 2. Oktober beantworten, verbunden zugleich mit meinem innigsten Dank für die gütigen Worte bei dem Hochwürdigsten Herrn Nuntius in Prag.

Weil wir schon im Jahre 1923 gesehen haben, dass die tschechoslovakische Regierung gar keine Verbindung mit der Ungarischen Kongregation dulden wird und da die Komorner Mitbrüder doch viel näher zu uns sind, als zu Prag und den anderen Klöstern und weil Komárom ganz ungarisch ist (Schule, Ordenshaus, geplanter Nachwuchs), die Pfarreien (und so der private Verkehr – ganz an der Grenze – sich ganz nach Ungarn entfaltet und weil man noch nicht weiss, besonders im Jahre 1923 nicht wusste, was noch die Zukunft bringen

wird, ersuchten sowohl wir, als auch die Mitbrüder von Komárno den Heil. Stuhl, er möchte bei Durchführung der Trennung das Kloster von Komárno mit den drei Pfarrein vorläufig als *Prioratus sui iuris* genehmigen, errichten mit denselben Statuten, welche Pannonhalma hat, selbstverständlich mit den Abweichungen, welche die veränderten Verhältnisse mit sich bringen. Die Zukunft wird dann schon zeigen, was später zu tun sei. Demnach würde als Komárom ganz unabhängig werden von anderen Kongregationen und vorläufig nur dem Heil. Stuhle unterworfen sein.

Die Komorner haben es im Falle der Trennung ausbedungen, dass sie dasselbe Direktorium, Breviarium etc. behalten wollen und auch ihre Verstorbenen als zu der ungarischen Kongregation *gehörenden* betrachtet werden sollen, sowie auch sie die ungarischen Mitbrüder als für die Ihrige halten wollen. Nur unter dieser Bedingung gaben sie ih[.]re Zustimmung zur Trennung.

Aus diesen und auch aus anderen verschiedenen Gründen, damit man nach aller Möglichkeit das Kloster und die Schule und Pfarrein für den Orden behalten könne, fanden wir keinen anderen Ausweg, als den Heil. Stuhl zu bitten, das Kloster von Komárno vorläufig womöglichst nur als ganz selbständig als *Prioratus sui iuris* zu errichten, genehmigen.

Schon seit 1923 verzieht sich die Erledigung der Sache und bloss darum, weil die tschechoslovakische Regierung in den beiden Punkten, die ich in meinem vorigen Briefe ziemlich ausführlich geschildert habe (Staatsbürgerschaft und Übergabe unserer Wirtschaften), bisher noch keinen befriedigenden Schritt getan habe.

Beiliegend teile ich auch wörtlich das Dekret der Heil. Kongregation mit.

Mit tiefster Hochachtung verbleibe ich Euer Gnaden, unseres gemeinsamen geliebten Vaters

ergebenster Filius

Chrysostomus Kelemen [m. p.]

Koadjutor des Erzabtes
von Pannonhalma.

5. Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapáti koadjutor 1931. febr. 12-én kelt levele Fidelis von Stotzingen primás apáthoz, eredeti, melyben válaszol a primás apát 1931. febr. 5-én kelt levelére. Ismerteti feltételeit, a Szent István-i adományozás – érvelése szerint – a magyarok, nem a csehek javára történt. Sajnálattal közli, hogy a primás apát felkérése ellenére nem tud Észtországba bencést küldeni: 12 bencés páter halt meg az elmúlt esztendőben, 16 bencés páter pedig a főapát hatáskörén kívül él, mindazonáltal Brazíliába tudott küldeni egy rendtársat. (Kézírtasos beszúrások az olvasó részéről.)

PANNONHALMI FŐAPÁT

Nr. 72/1931

Sehr verehrter hochwürdigster Herr Abt Primas!

Ich beeile mich auf Ihren werten Brief von 5. Februar zu antworten.

In der Angelegenheit der Mitbrüder in Komárno kann ich Euer Gnaden als neues folgendes mitteilen. Am 14-ten Januar dieses Jahres wandte ich mich von neuem durch Vermittlung unseres Advokaten in Bratislava (dr. Emil Gyuriss, Masaryk-Platz 7.) mit einem Gesuche an das tschechoslov. Aussen- und Cultusministerium, um die ganze Angelegenheit von Komárno nun mehr irgendwie zu erledigen.

Die Bedingungen der Trennung beiderseits (Komárno und Pannonhalma) kann ich aus dem Gesuche folgend kurz zusammenfassen:

Die Trennung und zugleich die Übergabe der Besitze (4300 Katastraljoch) für Komárno ist nur so möglich, wenn

1./ sämtliche in dem Gesuche erwähnte Patres das Heimatsrecht in der Republik erhalten

2./ die Besitze vom Bodenamt vorher freigesprochen werden

3./ die Übergabe der Besitze gewisse Auszahlungen seitens Komárno für Pannonhalma bei Gutheissung des Heil. Vaters von der tschechoslov. Regierung garantiert werden.

Falls diese Bedingungen von der tschechoslov. Regierung nicht angenommen werden, wird unser Prozess bei dem Haager Schiedsgerichtshof um Rückgabe der Besitze für Pannonhalma fortgesetzt und das Haus und Gymnasium in Komárno aufgelöst.

Wir können unsere Besitzungen ohne diese Bedingungen den Böhmen nicht übergeben, weil der heilige Stephan sie nicht für die Böhmen, sondern für die Ungarn bestimmt hat, die sie auch tausend Jahre lang besessen haben.

Was Ihre Anfrage betreffs Estlandes angeht, leider, in den jetzigen Verhältnissen können wir unsere Mitbrüder nicht nach Estland schicken. Zwölf Patres sind innerhalb eines Jahres gestorben, viele sind schwer [./.] krank und auch sechszehn Patres leben ausserhalb unseres Wirkungskreises. Trotzdem senden wir jetzt einen Mitbruder nach Brasilien (Sao Paulo), und einen nach Belgien für die Seelsorge der ausgewanderten Ungarn. Wenn der lieb Gott es will, können wir vielleicht später auch nach Estland gehen, aber jetzt nicht.

Für Ihre väterliche Güte empfangen Euer Gnaden unseren besten und herzlichsten Dank.

In aufrichtiger Hochschätzung bleibe ich, Hochwürdigster Herr Abt Primas, Ihr in Christo treu ergebenster:

Pannonhalma, den 12. Februar 1931.

Chrysostomus Kelemen [s. k].

körbélyegző

Coadjutor.

Euer Gnaden

dem Hochwürdigsten Herrn Abt Primas Fidelis von Stotzingen O.S.B.

Roma.

6. Fidelis von Stotzingen 1938. márc. 9-én kelt vótuma (véleménye), gépelt, Jkv. sz.: 6107/23, 1311/38. – Az „Ad ecclesiastici regiminis” kezdetű apostoli konstitúció 1937. szept. 2-án történt kibocsátását követően megváltozott a politikai légkör, ugyanis ebben az Apostoli Szentszék rendezte a szlovákiai egyházmegyék helyzetét. Lásd: Acta Apostolicae Sedis 29 (1937) 366–369. A csehszlovák kormány visszavonta az 1919. évi vagyonelkobzást és hajlandó visszaadni a vagyont a komáromi háznak, ha elszakad Pannonhalmától és önálló monostor jogállást szerez. – A primás apát támogatja önálló bencés kongregáció létrehozását.

Voto

I. Conformemente agli ordini ricevuti abbiamo attentamente esaminato la domanda dei Padri Benedettini residenti a Komárno nella Repubblica Cecoslovacca, i quali richiedono la separazione della loro Casa dalla Congregazione Ungherese di Pannonhalma e l'erezione della stessa in un Priorato autonomo, unicamente sottomesso alla S. Sede. La Casa di Komárno era fin'adesso una Casa dipendente dall'Arciabbazia di Pannonhalma con un'importante ginnasio-liceo di circa 700 alunni. Inoltre si trovano nella vicinanza due parrocchie ed una filiale, incorporate "pleno jure" all'Arciabate, e beni di c. 1000 ettari, appartenenti al patrimoni di Pannonhalma. Questi beni, situati nel territorio dell'odierna Cecoslovacchia, furono nel 1919 sequestrati dal Governo Cecoslovacco; però il 2 settembre 1937, contemporaneamente colla pubblicazione della Bolla "Ad ecclesiastici regiminis" il Governo ha emesso il decreto di dissequestro e si dichiara disposto a consegnare i beni, quando la Casa di Komárno sarà separata da Pannonhalma ed eretto in un Monastero autonomo. [./.]

II. L'Ecc.mo Nunzio Apostolico Msgre Saverio Ritter nella sua lettera indirizzata il 20 gennaio 1938 all'Eminentissimo Signore Cardinale Segretario di Stato di Sua Santità dichiara a giusta ragione, che conviene di accogliere la petizione della Comunità di Komárno, perché solo così potrà continuare a sussistere ed a compiere la sua importante missione nella scuola e nel sacro ministero.

Anche noi siamo dello stesso avviso, anzi ci sembra, che convenga di erigere Komárno non soltanto in un Priorato autonomo, ma piuttosto in un'Abbazia "sui juris et immediate subjecta Sanctae Sedi" e precisamente in una "Abbatia Nullius".

III. Di fatto vi si trovano le condizioni richieste per l'erezione di una tale Abbazia.

1° Vi si trova un conveniente patrimonio, se i beni di Pannonhalma, situati nella Cecoslovacchia, saranno consegnati senza notevole diminuzione alla nuova Abbazia. Monsignore Nunzio riferisce nella sullodata lettera, che il Governo ha fatto notare, che sui beni debba

ancora essere applicata la riforma agraria, però lo stesso Governo dichiara che tale provvedimento sarebbe fatto in misura minima. Ci pare però necessario, che questo sia fatto già prima dell'esecuzione della Bolla, colla quale viene eretta la nuova Abbazia, affinché la Santa Sede possa giudicare, se il rimanente basti come patrimonio di essa. Oltre delle rendite del terreno anche gli introiti del ginnasio-liceo serviranno a mantenimento della Comunità. [./]

A Komárno i Padri hanno alla loro disposizione un vero Monastero ed un separato conveniente edificio destinato alle scuole. La grande chiesa, contigua al Monastero, è proprietà dei Padri, ma deve servire alla parrocchia, la quale viene amministrata dal clero secolare non essendo un beneficio regolare.

2° La Comunità Benedettina di Komárno conta oggi 12 monaci-sacerdoti con voti solenni e 3 monaci chierici con voti semplici, ciò che basta per iniziare un'Abbazia. Naturalmente la nuova Abbazia dovrà avere fin' dal principio un proprio noviziato ed una vita perfettamente regolare in conformità alle costituzioni vigenti, vale a dire alle Costituzioni della Congregazione Ungarica. Queste rimarranno in vigore fino a che la nuova Abbazia potrà presentare proprie Costituzioni all'approvazione della S. Sede.

3° In quanto alle due parrocchie di Diakovce (con c. 3000 abitanti, dei quali 2167 cattolici) e Fis (con 720 abitanti, dei quali 691 cattolici), oggidi [sic!] "pleno jure" incorporate nell'Arciabazia di Pannonhalma e facendo parte del territorio "Nullius", esse dovrebbero

a) essere distaccate da Pannonhalma ed incorporate nello stesso modo alla nuova Abbazia, e

b) formare il suo territorio "Nullius".

Il Rev.mo Arciabate di Pannonhalma è disposto a rinunciare a queste parrocchia come Ordinario in favore della nuova Abbazia ed il Governo Cecoslovacco sarà contento, che nessuna parte del territorio [./] della Repubblica rimanga sotto la giurisdizione di un Ordinario residente in un altro paese. Se tre parrocchie fossero assolutamente necessarie per il terreno di una Abbazia Nullius, la chiesa filiale di Dénesd potrebbe forse essere elevata alla dignità di una chiesa parrocchiale.

La formazione di una propria Congregazione monastica potrà soltanto venire in questione, quando vi saranno almeno tre Monasteri.

Il nostro umile voto sarebbe dunque: la Santa Sede voglia erigere la Casa Benedettina di Komárno in una "A b b a z i a N u l l i u s"

immediatamente soggetta alla Santa Sede assegnando ad essa come Comunità i Benedettini oggi residenti a Komárno, come patrimoni i beni sullodati e come territorio “Nullius” le parrocchie suddette.

Collegio S. Anselmo, + *Fidelis de Stotzingen* [m. p.]
il 9 marzo 1938. *Abate-Primate*

7. Vótum a komáromi rendház ügyében, s. d., nincs aláírva, gépelt. Láthatóan belső használatra készült, a primás apát tájékoztatására. Támogatja önálló bencés kongregáció létrehozását.

Votum

Iidem oratores iam anno 1923 die 15 Junii, N° 6107/23 preces S. Sedi ac quidem S. Congregationi Religiosorum porrexerant, quibus iisdem conditionibus et rationibus politicis et oeconomicis uti praesentibus precibus, separationem monasterii de Komarno eiusque domorum et parochiarum dependentium a Congregatione monastica Hungarica S. Martini de Pannonhalma et erectionem novae Congregationis monasticae sub titulo S. Andreae Apostoli supplicaverant.

S. Congregatio de Religiosis die 13 Februarii 1924, N° 6107/ 23 respondit S. Sedem ad petitam separationem iuridicam procedere non posse, nisi congrua sustentatio eiusdem Congregationis S. Andreae in finibus rei publicae cecoslovancensis [sic!] erigendae ac stabilis commoratio membrorum eiusdem Congregationis monasticae in re publicae cecoslovacensi secure fuerit reddita, seu donec gubernium rei publicae cecoslovacensis omnia bona ecclesiastica-benedictina sequestro subiecta libera reddiderit ac iuridice monachis monasterii de Komarno restituerit.

Quam ob rem, cum nunc eadem sint conditiones et circumstantiae politicae et oeconomicae ab anno 1923 et gubernium rei publicae cecoslovacensis omnia bona ecclesiastico-benedictina monasterii de Komarno ac domorum et parochiarum ab ipso monasterio dependentium sequestraverit, ex altera parte vero idipsum gubernium rei publicae cecoslovacensis certam spem praebeat ad restituendum patrimonium ecclesiastico-benedictinum de Komarno in praesentibus finibus rei

publicae cecoslovacensis constitutum, quod primum partem faciebat patrimonii Congregationis Hungaricae S. Martini de Pannonhalma, opportunum ducimus, ut S. Sedes cum gubernio rei publicae cecoslovacensis mediante ministro plenopotentiario eiusdem rei publicae apud S. Sedem tractet.

1° Sub quibus conditionibus gubernium rei publicae cecoslov. patrimonium ecclesiastico-benedictinum de Komarno eiusque domibus ac parochiis dependentibus liberum restituere velit monachis benedictinis in monasterio de Komarno residentibus.

2° Accepta deinde affirmative declaratione iuridica ex parte gubernii rei publicae cecoslovacensis de restitutione bonorum sequestratorum ecclesiastico-benedictinorum de Komarno eiusque domorum ac parochiarum dependentium ac restitutione iure civili peracta, S. Sedes, si opportunum duxerit, separationem, de qua in precibus, peragat et ad er[r]ectionem et const[i]tutionem novae Congregationis monasticae sub titulo S. Andreae Ap. procedat.

8. Francia nyelvű belső följegyzés a komáromi rendház ügyében, s.d. nincs aláírva, gépelt. Kíváncos lenne, hogy a komáromi konvent Cseh-szlovákia más bencés konventjeivel harmóniában éljen.

Le couvent de l'ordre de Saint Benoît à Komárno est encore subordonné à l'abbé général de Pannonhalma. Il conviendrait de rendre indépendant ledit couvent de Komárno et de le mettre en harmonie et connexion avec les autres couvents des Bénédictins en Tchécoslovaquie.

9. Francia nyelvű kézírásos följegyzés a komáromi rendház ügyében, s.d., nincs aláírva. Az olvashatatlan részeket kipontoztuk.

Pro memoria

Selon la constitution fondamentale de l'Ordre bénédictin, chaque monastère, érigé canoniquement, jouit d'une pleine autonomie, c[est]. à. d[ire]. d'une administration indépendante de ses biens, de droit d'avoir un noviciat pour préserver à son recrutement et à son développement, d'élire son Supérieur – Abbé ou Prieur conventuel –, qui a pleine autorité pour régir sa

communauté selon les Constitutions. C'est ce que le Code de droit commune nomme monasterium sui juris.

Envisagé sous ce point de me, le monastère bénédictin sui juris est juridiquement assimilé à une province d'un Ordre centralisé, c.à.d. gouverné par un Supérieur Général. En effet la province jouit également d'une autonomie; le Provincial, selon les prescriptions des Constitutions et sur l'autorité de Général de l'Ordre gouverné librement sa province, en administre les biens, recoît de novices, aidé de son Conseil ... tous les actes d'administration réduits par les circonstances ou par les Constitutions, est considéré par le Code de droit canonique – can. 488 – comme Supérieur majeur.

Mais en faveur d'un monastère bénédictin sui juris il y a ceci à considérer que son Supérieur, qui est pareillement par le droit "Supérieur majeur", a des pouvoirs plus étendus. L'autorité de celui-ci en effet, encore qu'ordinaire, c.à.d. attaché à sa charge, est limitée par celle du Supérieur Général, dont il dépend; des actes de son gouvernement soient contrôlés par celui-ci; le Provincial peut même, en certains cas prévus par les Constitutions, être privé de sa charge par le Supérieur Général.

Au contraire l'autorité du Supérieur d'un monastère bénédictin sui juris n'est pas limitée par celle d'un Président ou Abbé Général d'une Congrégation [./] bénédictine; ses acts n'ont besoin d'aucune confirmation de la part de l'Abbé Général et sont valides par eux-mêmes, pourvu qu'ils ne soient pas contraires aux Constitutions; il ne peut être privé de sa charge par la seule autorité de l'Abbé Général, mais on recourt au Saint-Siège dans ce cas est nécessaire. L'Abbé Général n'a [que ce] droit de vigilance sur le monastère sui juris, dont qu'il exerce surtout lors de la visite canonique, mais il ne peut intervenir directement dans l'administration intérieure, sauf dans le cas de visite canonique, de recours contre le Supérieur du monastère sui juris ou de négligence grave, qui mettrait en danger l'existence même de monastère ou serait de nature à lui causer un grave dommage.

On peut donc conclure qu'un monastère sui juris dans l'Ordre bénédictin est juridiquement assimilé à une province dans un Ordre centralisé; qu'il y a en sa faveur une autonomie plus complète que celle d'une province; que le Supérieur juit de[s] pouvoirs plus étendus que le Provincial et que même en plusieurs cas ces pouvoirs sont égaux à ceux d'un Supérieur Général d'un Ordre centralisé.

~~[Tel serait la situation de la maison de Komárno, quand elle sera canoniquement érigée un monastère indépendant ou sui juris].~~

10. Fidelis von Stotzingen primás apát 1946. jún. 17-én kelt levele Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapáthoz, gépelt, fogalmazvány. Megköszöni a főapát 1946. máj. 1-jén kelt levelét. Néhány napja kapta meg a komáromi rendtársaknak a Szentszékhez benyújtott kérvényét, amelyben saját kongregáció megalakításának engedélyezését kéri. Kéri, hogyha nem tudja Janota Cirill OSB-t küldeni, akkor küldje Békés Gellért OSB-t.

Rom, St. Anselm, den 17. 6. 46.

Eure Exzellenz,

Hochwürdigster teuerster Herr Erzabt (Pannonhalma)

Hoffentlich hat mein letzter Brief vom 1. Mai Sie erreicht. Ich wäre für eine gütige Antwort sehr dankbar. Nun habe ich eine neue Sache: vor einigen Tagen erhielt ich vom Hl. Stuhl die Eingabe der Pater von Komaron und die drei Pfarreien von Diakovce-Deaki, Fis-Komaromfüss u. Dénesd von der Ungar[ischen] Kongregation losgelöst und eine eigene Kongregation unter dem Patronat des hl. Andreas bilden können. Diese neue Kongregation möge zu vollständiger Selbständigkeit errichtet werden, das Haus selbst zu einer Abbazia nullius oder Prioratus nullius erhoben werden mit allen Pflichten und Rechten, die in unserem Orden solchen zukommen. Der Prior conventualis von Komaron resp. Abt Nullius sei Präses der ganzen Kongregation und wird durch die Wahl aller feierlichen Professoren zu solchem erwählt, und zwar auf Lebenszeit. Auf dem Generalkapitel, an dem alle feierlichen Professoren, die Priester sind, teilnehmen, sollen die neuen Statuten ausgearbeitet und dann dem Hl. Stuhl vorgelegt werden. Um die Ausbildung der Novizen zu sichern, soll an einem vom Präses bestimmten Orte von Komaron ein einziges Noviziat für die ganze Kongregation errichtet werden. Der Unterhalt der Mitglieder wird durch die Güter resp. deren Einkünfte der Kongregation, die in Tschecho[./.]slovakei liegen, sc. Diakovce, Fis und Klizska Nema bestritten, und die Lasten, die mit diesen Gütern verbunden sind, von der neuen Kongregation übernommen. Der Hl. Stuhl wird mit der Ungarischen Kongregation betreffs der Teilung der Güter und der Ueberlassung derselben verhandeln.

Ich bin ja überzeugt, dass Hochwürdigster Herr von allem informiert sind; ich wollte indessen nicht vorgehen ohne Ihre schrift-

liche Zusage in den Händen zu haben, und erwarte darum möglichst bald Ihre Antwort.

Dürfte ich noch eine andere Bitte anfügen: in meinem letzten Briefe habe ich bemerkt, das ich möglichst bald wissen muss, ob wir auf das Kommen von RP. D. Cyrill für das nächste Schuljahr rechnen können, da wir sonst in grosse Verlegenheit kommen. Sollte es RP. Cyrill nicht möglich sein, so wäre ich sehr dankbar, wenn Hochwürdigste Herr und RP. Gerard Békés an seiner Stelle schicken könnten. Es würde und dies aus einer grossen Verlegenheit helfen und ich danke schon jetzt herzlich dafür.

Meine Gedanken und Gebet sind viel bei Ihnen und den Mitbrüdern von Pannonhalma und bete viel für Sie.

Mit herzlichen Grüssen bleibe ich, Hochwürdigster Herr Erzabt,

Eurer Exzellenz
treu ergebener
[aláírás hiányzik]

11. Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát 1946. aug. 9-én kelt (egyik) levele Fidelis von Stotzingen primás apáthoz, gépelt. Két eredeti példány, lásd a 13. sz. dokumentumot. – Megköszöni a primás apát 1947. jún. 17-én kelt levelét. A birtokok Szent István-i adományozása itt is az érvek közé tartozik. – Mivel még nem történt meg a békekötés (amely 1947. febr. 10-én lesz aláírva Párizsban), még tisztázatlanok a nemzetközi jogi kérdések.

PANNONHALMI FŐAPÁT Pannonhalma, den 9. August 1946.
1119/1946.

Euer Gnaden, Hochwürdigster Herr Abt Primas !

Euer Gnaden hatten die Güte, mich in Ihren am 17. Juni 1946 an mich gerichteten werten Zeilen bezüglich des Separationsgesuches meiner sich in der Tschechoslowakei befindenden Mitbrüder zu befragen.

Ehrerbietigst teile ich Euer Gnaden mit, dass meine Mitbrüder sich im Interesse der Rettung unserer dortigen Institutionen bereits im Jahre 1923 mit einem ähnlichen Gesuche an den Heiligen Stuhl gewandt haben. Ihr Gesuch und die Antwort des Heiligen Stuhles lege ich in Abschrift bei.

Nach meiner bescheidenen Meinung ist die Lage heute noch unausgeglichener, als sie damals war:

1. Das Gymnasium – das einzige Gymnasium der in einer Masse von siebenhunderttausend Einwohnern auf zusammenhängendem Gebiete wohnenden Ungarn in der Tschechoslowakei, welches auch vom Gesichtspunkte des Priesternachwuchses eine unentbehrliche Bedeutung hat – haben die tschechoslowakischen Behörden geschlossen.

2. Die Güter sind auch jetzt unter Sequestrum. Die tausendjährigen, vom Heiligen Stephan erhaltenen Güter sind die unentbehrliche Lebensgrundlage der Mitbrüder und der Institutionen – sie haben sogar auch zum Unterhalt unserer übrigen Institutionen in bedeutendem Masse beigetragen (nach unseren alten Berechnungen jährlich cca. 20.000 Dollar).

3. Vor dem Friedensschlusse sind auch die internationalrechtlichen Vorbedingungen der Frage ungeklärt.

Selbstverständlich, im Falle, dass der Heilige Stuhl – welcher die Lage von höherer Stelle und folglich von mehreren Seiten sieht – für die Separation entscheiden sollte, beugen wir uns vor dieser Entscheidung in demütiger Bereitwilligkeit. Wir erlauben uns, in diesem Falle zu bitten, dass die Statuten der neuen Kongregation eine der unsrigen ähnliche Ordensdisziplin bestimmen.

Mit dem Ausdruck tiefer Verehrung verbleibe ich Euer Gnaden

In Christo ergebener Mitbruder:

Chrysostomus Kelemen [m. p.]

12. Fidelis von Stotzingen primás apát 1946. szept. 11-én kelt levele Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapáthoz, gépelt, fogalmazvány. Megköszöni a főapát 1946. ápr. 22-én, jún. 2-án és jún. 12-én kelt leveleit, amelyek majdnem egyszerre érkeztek. Sürgeti a választ 1946. jún. 17-én kelt levelére (a válasz aug. 9-én kelt, még láthatólag nem

kapta meg, lásd még a 11. és 13. sz. dokumentumot.) A választ még Einsiedelnbe (Svájc) kéri, ahol jelenleg tartózkodik.

Rom, St. Anselm, den 11. September 1946.

Eure Exzellenz,

Hochwürdigster hochverehrter Herr Erzabt,

Herzlichen Dank für Ihre drei Briefe von 22. April, 2. Juni u. 12. Juni, die fast alle gleichzeitig in meine Hände gekommen sind. Ich war sehr froh, von Ihnen und den lieben Mitbrüdern Nachrichten zu erhalten, und habe dem lieben Gott gedankt, dass diese im allgemeinen gut waren. Ich verstehe, dass Ihre Lage eine überaus schwierig ist. An allem nehme ich innigsten Anteil.

Den Brief an den apost. Nuntius Msgr. Rotta haben wir an seine Adresse übermittelt.

Ihren zweiten Brief vom 2. Juni habe ich, wie schon gesagt, richtig erhalten. In demselben schreiben Sie zu meinem Leid, dass R. P. Cyrill Janota nicht mehr zu uns zurückkehrt. Vom ganzen Herzen danke ich, dass Hochwürdigster Herr uns den guten Pater so lange gelassen haben und bedaure sehr, dass er nicht mehr zu uns zurückkehren kann. Sehr dankbar bin ich für die Mitteilungen bezgl. des Testamentes von Fürst Longay [sic!] und seiner Gemahlin. Es ist mir eine grosse Beruhigung zu wissen, dass Euer Gnaden die Sache in der Hand haben und die Interessen des Ordens soweit als möglich vertreten werden. So weiss ich, dass die Angelegenheit in guten Händen ist u. alles geschehen wird, was geschehen kann. Herzlichen Dank für alle Bemühungen. Hoffentlich geht alles gut aus.

Die Nachricht, dass Hochwürdigster Herr Erzabt uns vier Ihrer Mitbrüder zum Studium hierher schicken wollen, hat mich sehr erfreut. Wir werden uns ihrer aufs beste annehmen und alles nur Mögliche für sie tun.

Ebenso danke ich für die Mitteilung der Ernennung des neuen Abtes von Zalavar. Soviel ich weiss, liegt die Angelegenheit beim Hl. Stuhl.

Nun eine andere Angelegenheit: am 17. 6. 1946 sandte ich Ihnen einen Brief pro voto et informatione wegen Komarno. Es scheint, dass dieser Brief nicht in Ihre Hände gekommen ist, obwohl er auf ganz sicherem Wege Ihnen zugeschickt wurde. Hochwürdigster Herr sind ja si-

cherlich über die Angelegenheit von Komarno unterrichtet; so kann ich mich kurz fassen.

Die Mitglieder der Kommunität von Komarno bitten um Trennung von der ungar. Kongregation und um Errichtung einer eigenen monastischen Kongregation unter dem Patronat des hl. Andreas. Die Kongregation soll selbstständig sein, das Haus soll entweder *abbatia* oder *prioratus nullius* werden. Der Abt resp. Prior wird Präses von Komarno wird Präses der neuen Kongregation sein und durch die Wahl aller feierlichen Profess erwählt auf Lebenszeit. Am gleichen General[.]kapitel, an dem alle feierl. Prof. teilnehmen, die Priester sind, sollen die neuen Konstitutionen ausgearbeitet u. dann dem Hl. Stuhl zur Approbation vorgelegt werden. Es soll an einem vom Präses bestimmten Ort ein einziges Noviziat für die ganze Kongregation errichtet werden. Die Kongregation übernimmt die in der Tschechoslowakei liegenden Güter, die die Kongregation erhalten müssen. Der Hl. Stuhl wird mit Ihnen wegen dieser Güter verhandeln. Natürlich müssen sich die Details erst mit der Zeit ergeben. Für eine baldige Antwort wäre ich recht dankbar, zumal die Sache schon verschleppt ist. Bitte die Antwort wieder in gleicher Weise nach Einsiedeln zurücksenden.

13. Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát 1946. okt. 8-án kelt levele Fidelis von Stotzingen primás apáthoz, gépelt. Mellékletben megküldi aug. 9-én kelt levelét (új példányban).

PANNONHALMI FŐAPÁT
1449/1946.

Euer Gnaden, Hochwürdigster Herr Abt Primas!

Euer Gnaden werte Zeilen vom 11. September habe ich erhalten. Beiliegend schicke ich ein Exemplar meines am 9. August an Euer Gnaden in der Angelegenheit des Gesuches meiner Mitbrüder in Komárom gerichteten Schreibens. Ich hoffe, dass Euer Gnaden meinen Brief, in welchem ich auch über den Lónyay-Nachlass referierte, seitdem erhalten haben.

Mit dem Ausdruck tiefer Verehrung und warmen Gebetsgedenken verbleibe ich Euer Gnaden stets ergebener Mitbruder:

Pannonhalma, den 8. Oktober 1946.

Chrysostomus Kelemen [m. p.]

Seiner Gnaden

Dem Hochwürdigsten Herrn

Fidelis von Stotzingen

Abt-Primas O.S.B.

14. Följegyzés a komáromi rendház ügyében, 1946. nov. 6. Gépelt, aláírás nélkül, belső használatra készülhetett.

Pro memoria

Monachi, numero 14, prioratus S. Benedicti, Ord. S. Benedicti, hucusque membra Congregationis monasticae Hungaricae Confoederationis Ordinis S. Benedicti, residentes in Komarno, supplices porrexerunt S. Sedi preces, quibus petunt

1° Separationem iuridicam a Congregatione monastica Hungarica pro se, i.e. 14 membra conventualia de Komarno, prioratus de Komarno cum omnibus bonis tam mobilibus quam immobilibus ad ipsum prioratum pertinentibus necnon parochiis a prioratu de Komarno dependentibus vide Diakovce-Deaki, Fis-Komaromfüss, Denesd-Kossuth.

2° Erectionem novae Congregationis monasticae "Comaromiensis seu S. Andrea Apostolo" nuncupatae, quae, uti omnes Congregationis monasticae Confoederationis O.S.B. sit absolute independens a Congregatione Hungarica vel alia quacumque Congregatione monastica, sed ad norma iuris subiecta Abbati Primati O.S.B., uti omnes aliae Congregationes monasticae. Quam ob rem sodales novae Congregationis ubi primum S. Sede haec nova Congregatio monastica erecta fuerit, Constitutiones eiusdem Congregationis a membris eiusdem exaratae S. Sedi pro approbatione mittentur. "Constitutiones" seu "Declarationes" videlicet in S. Regulam S. Benedicti, fundatoris Ordinis, sunt applicationes textus S. Regulae ad circumstantias nostri temporis simul cum praescriptionibus regiminis et singulorum monasteriorum Congregationis et totius Congregationis. Praeficitur Congregationis Superior Praeses vel electus vel a S. Sede nominatus, uti praevident Cons-

titutiones, qui sedem suam habebit in Komarno. Sperant fore un annorum cursu alia monasteria condi possint, quae Congregationem Comariensem constituent.

3° Prioratus de Komarno erit sui iuris i.e. independens a quacumque alia abbatia vel monasterio cum proprio capitulo ac proprio novitiatus, usque dum S. Sedes opportunum duxerit, ut prioratus dignitate abbatiali augeatur ac sic ad abbatiam erigatur.

4° Impossibilis tamen redditur erectio novae Congregationis, nisi prius omnia bona a republica cecoslovacensi sequestrata pleno iure ad normam et C.J.C. et legum civilium proprietario legitimo ecclesiastico, i.e. Patribus benedictinis monasterii de Komarno et scripto et facto restituantur et Patres benedictini de Komarno pleno iure patrimonio ecclesiastico-benedictino de Komarno eiusque domorum et parochiarum dependentium libere uti possint.

Ex Aedibus S. Anselmi de Urbe
die 6 Novembris
1946.

15. Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát 1947. jan. 19-én kelt levele Georg Bartsch primás apáti titkárhoz, gépelt. Sajnálátát fejezi ki, hogy 1946. márc. 1-jén kelt és egyik rendtársa által küldött levelét csak most kapta meg. Mellékeli a rendtárs magyarázatának fordítását (ez a dokumentumok között nem szerepel).

PANNONHALMI FŐAPÁT
32/1947.

Euer Hochwürden, lieber Herr P. Sekretär !

Ihr werthes Schreiben vom 1. März 1946 kam vor einigen Tagen in meine Hände. Es tut mir aufrichtig sehr leid, dass er vor seiner Ankunft irgendwo so lange liegen geblieben ist und darum meine Antwort so lange ausblieb. Ich bitte um Entschuldigung, das Sie auf dieselbe bis heute warten mussten: es ist ohne mein Wissen und Wollen geschehen. Ich erlaube mir, die diesbezüglichen Erklärungen meines Sekretärs und des Mitbruders, durch dessen Hand der Brief zuletzt zu uns kam, in Übersetzung hier beizulegen.

Ich glaube, die Anfrage selbst, welche Euer Hochwürden in der Angelegenheit der Separation unserer Komáromer Mitbrüder an mich gerichtet haben, ist nicht mehr aktuell, da ich Herrn Abt Primas auf seinen diesbezüglichen Brief vom 17. Juni 1946 die ersuchten Informationen in meinem Schreiben vom 9. August 1946 (N. 1119-1946) zur Verfügung gestellt habe und er den Empfang desselben im Briefe vom 22. Oktober 1946 bestätigt hat. Auf jeden Fall habe ich nach Empfang Ihrer werten Zeilen den Konvent der Erzabtei, als statutenmässiges Beratungsorgan in den Angelegenheiten unserer Kongregation, nochmals befragt, welcher erklärte, sein Standpunkt sei heute derselbe, wie bei der Absendung meines obgenannten Briefes vom 9. August 1946.

Mit dem Ausdruck aufrichtiger Hochschätzung verbleibe ich
Ihr in Christo ergebener Mitbruder:
Pannonhalma, den 19. Januar 1947.

Chrysostomus Kelemen [m. p.]

Seiner Hochwürden

Herrn P. G e o r g B a r t s c h O.S.B.

R o m .

16. A komáromi rendház tagjainak névsora, gépelt, s.d.

Prioratus Monach. S. P. Benedicti
in KOMARNO (SLOVACHIA).

1. Pataki Paulus Maurus, natus 1893 Gyetva (Zólyom);
2. Hajdu Stephanus Lucas, 1898 Komarno;
3. Biró Géza Lucianus; 1898 Zsitvaujfalu (Bars)
4. Hinn Franciscus Damascenus, 1900 Komarno;
5. Hercegh Desiderius Fredericus, 1903 Komarno;
6. Nemcsik Carolus Walterus, 1907 Gölnichánya (Szepes);
7. Serédi Nicolaus Georgius, 1911 Deaki (Bratislava)
8. Zsilinszky Antonius Casimirus, 1910 Nové Zamky;
9. Fehér Joannes Damasus, 1913 Komarno;
10. Czuczor Franciscus Melchior, 1913 Nové Zamky;
11. Hites Andreas Christophorus, 1913 Csicsò Komarno;
12. Turzò Arpad Colomanus, 1920 Bratislava;
13. Tòth Joannes Aldemarus, 1921 Deaki (Bratislava).

Parochiae ad prioratum pertinentes :
DEAKI, KOMAROMFÜSS, KOSSUTH .

17. A Szent Anzelm Pápai Egyetem rektorának 1947. jún. 4-én kelt vótuma a komáromi rendház ügyében, gépelt. Javasolja, hogy a döntéssel várják meg a szeptemberi apátkongresszust, amikor várható a pannonhalmi főapát érkezése is. A háromhavi késedelem már – annyi év után – nem járhat súlyos következményekkel.

N° 2008/46

Erectio novae Congregationis O.S.B. in Cechoslovachia

V o t u m

Super hoc argumento iam bis ab iisdem oratoribus recursus factus est ad S. Sedem, scil. anno 1923 et 1946. Agitur de erectione novae Congregationis O.S.B. ex iis monachis, qui canonice quidem ad Congregationem S. Martini de Pannonhalma in Hungaria pertinent, nunc autem ob vicissitudines et mutationes politicas in ditione Cechoslovachiae degunt et opera religionis suae proseguuntur. Circa delicatam hanc et sat intricatam quaestionem, assumptis informationibus, haec mihi videntur dicenda.

Status rerum actualis. Ante 25 circiter annos territorium quoddam ab Hungaria sejunctum est et sub imperium dicionemque hodiernae republicae cecoslovacensis transiit. Concomitanter cum hos actu scissionis et cessionis etiam populatio, quae illam regionem incolebat et notabili ex parte erat stirpis hungaricae, subiciebatur gubernio Cechoslovachiae, et sic evenit, ut fere 600.000 Hungarorum incorporarentur hodierno statui cecoslovacensi. Inter hos patria sic orbates reperiebantur etiam oratores nostri, numero forsitan 20, monachi Benedictini ex Congregatione Hungarica S. Martini de Pannonhalma, qui in dicto districtu partim gubernabant magnum gymnasium in urbe Komaro (Komarno), partim vero curam animarum gerebant in tribus paroeciis in pagis Diakovce-Deaki, Kossuth et Fis-Füss; quae paroeciae materialiter quidem intra confinia huius districtus suum situm habent, canonica autem ad eandem Abbatiam nullius S. Martini de Pannonhalma pertinent, cuius adhuc sunt pars. Ultra domos paroeciales et

aedificia gymnasialia in memoratis locis Congregationis Hungaricae etiam alia bona et possessiones, praecipue praediales, erant in praedicto territorio.

Facta hac avulsione territoriali gubernium cecoslovacense statim decrevit, se pati non posse subditos suos subiacere iurisdictioni alicuius nationis exterae, ac proinde aedes gymnasiales clausit et bona ac possessiones sequestrationi subiecit, relictis monachis domibus paroecialibus in residentiam. Positi in his angustiis, praefati monachi oratores ad Sedem Apostolicam confugerunt petentes ut sibi fieret facultas se separandi a Congregatione matrici Hungarica et canonicè condendi novam Congregationem monasticam sub titulo S. Andreae cum domo principe in Komarom, ad eamque sic constitutam transferrentur domus cum paroeciis dependentibus in locis supranominatis necnon alia cuncta bona et possessiones patrimonii ecclesiastico-benedictini ad Congregationem Hungaricam intra fines praesentis reipublicae cecoslovacensis pertinentis; imò supplicant, ut formali decreto S. Sedis nova haec Congregatio evehatur in Abbatiam Nullius ad instar Abbatiae nullius S. Martini de Pannonhalma, unde suam originem trahit. Namque sic agendo spem nutriunt, fore ut se liberare valeant a restrictionibus et inhibitionibus a gubernio cecoslovacensi sibi impositis et obtinere restitutionem bonorum hactenus sequestre subsectorum. Novae Congregationi semel constitutae non deerit congrua sustentatio ex redditibus, quos ex proventibus gymnasii, ex paroeciis et ex bonis hucusque sequestratis percipere potest, dum futuro incremento et evolutioni sodalium satis provisum esse creditur ex vocationibus, quae ex connationalium familiis germinaturae praevidentur et in no[.]vitiatu proprio K[o]maromiensi in spem Ordinis institui et educari valent. Prior vel abbas Komaromiensis, qui eligendus est a monachis, erit Praeses totius Congregationis, quam regit iuxta status adhuc conficienda.

Conclusio practica. Quid practice faciendum? Imprimis notare liceat, Congregationem Hungaricam, datis et pensatis exigentiis et adiunctis particularibus casus, divisioni et constitutioni novae Congregationis non obstare, imò potius favere. Iuxta axioma “In extremis extrema tentanda sunt” humili mea opinioni huic petitionis annuendum esse duco. Melius fuisset, uti mihi videtur, si domus Komaromiensis cum suis dependentiis et bonis, ob exiguum numerum suorum membrorum, in unicum Monasterium sui iuris erigi potuisset illudque aggregati Cong-

regationi Slavae recens institutae; attamen propter antipathiam et diversitatem indolis nationalis talis fusio haud felix praevidetur indeque haec solutio reputatur impractica et vix suadenda aut urgenda. Quapropter ad salvandum quod salvari potest, putaverim, domum Komaromiensem cum suis dependentiis a Congregatione matrici Hungarica esse avellendam et in Congregationem autonomam erigendam, etsi non omnia bona sequestrata ipsi restituerentur, ea tamen lege, ut ad tempus indefinitum eidem deputetur tamquam Visitator apostolicus ipse Archiabbas S. Martini de Pannonhalma, qui ope visitationis statis temporibus peragendae ortui et progressui novellae Congregationis invigilet, eius evolutionem dirigat eique consiliis et monitis intersit, idque eo vel magis quia tres paroeciae adhuc ad eius territorium nullius pertinere pergunt. Talis dispositio cum exigentiis gubernii Cecoslovachiae non videtur irreconciliabilis.

Quod ad erectionem domus Komaromiensis in Abbatiam nullius attinet, meo iudicio ab hoc proposito pro nunc desistendum est. Ratio est, quia res et conditiones politicae in istis regionibus, pace nondum stabilita, adhuc in statu fluido versantur. Quis praedicere potest, num non ulteriores commutationes immineant territoriales aut num non ob evolutiones et convulsiones impraevisas tota haec condenda Congregatio in posterum in sinum Congregationis matricis reverti valeat?

Tandem antequam ad decisionem definitivam in hac vexata quaestione deveniatur, consultius esset adventum expectare Rmi Archabbatis S. Martini de Pannonhalma, qui mense Septembri Romam veniet ad Congressum Abbatum, ut collatis cum eo consiliis quaestio securiore et maturiore ratione dirimi valeat.

Talis dilatatio trium mensium post lapsum tot annorum vix secumferet consequentias graves.

Romae, ex aedibus S. Anselmi,
die 4 Junii 1947.

Rector

18. Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát 1947. szept. 24-én kelt levele a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához, gépelt.

Relatio ad S. Congr. de Religiosis de causa Komaromiensi
seu de Benedictinis hungaricis in Komarno (Komaron)
degentibus.

EMINENTISSIME PRINCEPS !

Infrascriptus Chrysostomus Kelemen archiabbas ordinarius S. Martini de Monte Pannoniae (Pannonhalma in Hungaria), videns mutationes temporum, misi – iam primis diebus mensis Januarii 1945 – in residentiam Komaromiensem tales solum Benedictinos, qui in territorio Cecoslovachiae adiudicato nati erant.

Deinde revocavi tales – etiam novissime tres confratres – de quibus cogitavi: eos non esse gratas personas regimini cecoslovachico.

Porro signum bonae voluntatis dedi, quando iam ante unum annum – annuente conventu archicoenobii de Pannonhalma – consensum dedi, ut residentia nostra in Komarno, tres paroeciae : Deaki, Füs, Kossuthfalva et possessio nostra (4000 iugera) a Congregatione hungarica separentur.

Solutionem quaestionis, quo modo separatio perficiatur, devota oboedientia confidentiaque filiali depono in manibus Suae Sanctitatis Pii Papae XII gloriose regnantis.

Cum osculo sacrae purpurae me confiteor Eminentiae Tuae devotissimus ac humillimus servos

Romae, 24. Septembris 1947.

Chrysostomus [m. p.]

19. A Szerzetesi Kongregáció 1947. szeptember 27-én kelt dekrétuma, gépelt. Engedélyezi a komáromi ház *sui iuris* önállóságát. Igazgatását – sajátosságai megtartásával – a Szent Adalbert (Szláv) Kongregáció veszi át. Fakszimiléjét lásd a következő oldalon.

CÍMER

Ex Secretaria

Sacrae Congregationis
de Religiosis.

N. 2008/46

Romae 27°Septembris 1947

Rev.me Pater

Haec S. Congregatio, attentis peculiaribus adiunctis quibus residentia Ordinis S. Benedicti Congregationis Hungaricae in loco Komarno sitae, intra hodiernis limites su confines politicos Reipublicae Cecoslavicae versatur, ipsius securitati et conservationi, ac efficaci eiusdem ditis patrimonii custodiae et tutelae providere coacta, audito Paternitatis Tuae Rev.mae obsequenti sinceroque iudicio in tuis litteris 24 septembris 1947 expresso, pro officio suo qua sequuntur statuere tenetur:

1°. – Praedicta domus sui iuris et ab aliis independens declaratur.

2°. – Sacra Congregatio domum de Komarno Praesidi Congregationis S. Adalberti in administrationem committit, tam in spiritualibus quam in temporalibus.

3°. – Regimen domus a Praesidente Congregationis S. Adalberti, per se vel per alium, ad normam aliarum domuum religiosarum in Republica Cecoslavica canonice existentium exerceatur, servatis quoad regimen internum S. Congregationis normis et instructionibus, quae specialis domus conditionis rationem habere non omittet.

Haec, dum Rev.mae Paternitati Tuae, pro officio meo, communicare debeo, cuncta prospera fausta in Domino adprecor.

+ L. E. Pasetto [m. p.]

Secr.

REV.MO D. P. ARCHIABBATI CHRYSOSTOMO KELEMEN,
PRAESIDI CONGREGATIONIS O.S.B. HUNGARICAE.

N.2008/46

EX SECRETARIA
ACRAE CONGREGATIONIS
DE RELIGIOSIS

Romae, 27^a Septembris 1947

Reverende Pater

Haec S. Congregatio, attentis peculiaribus adiunctis in quibus residentia Ordinis S. Benedicti Congregationis Hungaricae in loco Komarno sitae, intra hodiernis limites seu confines politicos Reipublicae Cecoslovicae versatur, ipsius securitati et conservationi, ac efficaci eiusdem ditis patrimonii custodiae et tutelae providere coacta, audito Paternitatis Tuae Rev. mae ossequenti sinceroque iudicio in tuis litteris 24 septembris 1947 expresso, pro officio suo quae sequuntur statuere tenetur:

1^a.— Praedicta domus sui iuris et ab aliis independens declaratur.

2^a.— Sacra Congregatio domum de Komarno Praesidi Congregationis S. Adalberti in administrationem committit, tam in spiritualibus quam in temporalibus.

3^a.— Regimen domus a Praesidente Congregationis S. Adalberti, per se vel per alium, ad normaliarum domuum religiosarum in Republica Cecoslovica canonice existentium exerceatur, servatis quoad regimen internum S. Congregationis normis et instructionibus, quae specialis domus conditionis rationem habere non omittet.

Haec, dum Rev. mae Paternitati Tuae, pro officio meo, communicare debeo, cuncta prospera fausta in Domino adprecor.

REV. MC D. P. ARCHIABBATI CHRYSOSTOMO KELESEN,
PRAESIDI CONGREGATIONIS O. S. B. HUNGARICAE.

+ J. Rasetto
Secr

11. A Szerzetesi Kongregáció 1947. szeptember 27-én kelt dekrétuma, gépelt.
Engedélyezi a komáromi ház *sui iuris* önállóságát.

20. Maurus Verzicht emauszi apát komáromi fellépése, 1949. máj. 31. E két dokumentum epilógusként tanulságos. A prágai Emausz apátság a Beuroni Kongregáció része volt, más szerzetesi fegyelem alatt élt. Maurus apát, aki a Szent Adalbert Szláv Kongregáció prézes apátja is egyben, a szeptemberi apátkongresszus után, 1947 végén vagy 1948 elején hívatlanul megjelenik és nem közölve indokait, kijelenti, hogy ő a komáromiak új apátja és engedelmességi nyilatkozatot kér. Mint ebből és a következő dokumentumból látható, a komáromi atyák az Apostoli Szentszékhez akarnak fellebbezni.

COLLEGIO SANT'ANSELMO
MONTE AVENTINO
R O M A

ROMA, 19...

Maurus Verzicht, Abt von Emaus.

Referenzen über ihn:

P. Gerhard Bekes von Pannonhalma erklärt am 31. Mai über ihn: In Komaron (Tschechoslowakei) das dem Abt Maurus unterstellt worden, ohne indes der slavischen Kongregation angeschlossen zu sein, sei er gekommen, und habe, ohne etwas über seine Ziele zu sagen, den Eid oder das Versprechen der Treue verlangt und das Versprechen der Reform. Also in ähnlich schroffer Form wie im eigenen Kloster. Die Abdankung hat vielleicht zur Folge gehabt, dass die Patres in Komaron, weil sie nun keinen eigentlichen Obern hatten, eher verhaftet wurden.

Aussagen von Fr. Odilo aus Emaus:

Die Tagesordnung, nach der man am Morgen zu einer bestimmten Zeit aufstand, schroff geändert, ohne offenbar mit den Patres zu sprechen, die Zeit des Aufstehens früher angesetzt. Eben so hinsichtlich der Speisen am Tisch geändert.

21. Maurus Verzicht emauszi apát és a komáromi ház, 1949. június.

Abt Maurus Verzicht, von Emaus und das Haus der ungarischen Benediktiner in Komaron.

In Mai 1949 und bis 4. Juni waren 2 Benediktiner aus Komaron in S. Anselmo und berichteten folgendes über einen Besuch in Komaron:

Nach dem Aebtekongress 1947 war an der Religiosenkongregation zwischen dem Erzabt von Pannonhalma und dem Abte Maurus Verzicht im Beisein von Athanasius Opasek folgende Bestimmung getroffen worden: Um die Besitzungen der ungarischen Benediktiner in Komaron, wo sie bis 1945 eine Schule hatten und eine Domus formata unter einem Superior bildeten zu retten, sollte der Abt von Emaus, statt der Abt von Pannonhalma, Superior werden, dies allerdings mehr vor dem Staates als vor der kirchlichen Instanz. In keiner Weise war damit die Bestimmung getroffen, dass die ungar. Benediktiner in Komaron Mitglied der slawischen Kongregation werden sollten. Daher war auch vorgesehen, dass sie ihre Gewohnheiten der ungarischen Benediktiner behalten könnten und dass sie sich also nicht an die Statuten der slaw. Kongregation halten müssen.

Nach dem Aebte Kongress erschien dann eines Tages, entweder gegen Ende des Jahres 1947 oder anfangs 1948 Abt Maurus in Komaron, ohne sich aber vorher irgendwie anzumelden. Nachdem er die Kommunität versammelt, erklärte er, dass er nun ihr Oberer sei; daher hätten sie ihm Treue zu schwören oder zu geloben. Die Patres wollten indes zuerst wissen, um was es gehe. Der Abt erklärte, dies könne er jetzt nicht erklären, sie sollen ihm einfach als Obern Gehorsam versprechen. Darauf hielten die Patres untereinander Rat und nachher erklärte P. Luzian, der Superior, dass sie sich nicht auf etwas verpflichten, von dem sie nicht wissen, um was es geht, sie werden die Sache zunächst nach Rom bringen. Darauf erklärte der Abt, dass er fortgehen werde. Die Patres baten ihn aber, dass er doch noch bleiben möchte.

P. Martin Kirigin, der Prior von Kirigin in der Slowakei warf ihnen vor, warum sie sich nicht slowakisiert oder sich zum slowakischen Staat erklärt hätten; denn wenn sie dies getan hätten, so müssten sie politisch nichts fürchten.

Nach der Rückkehr des Abtes nach Emaus wollten einige Patres dorthin kommen, um mit dem Abte das Verhältnis zu ihm zu regeln. Allein er hatte keine Zeit, sie zu empfangen. Dies war im März 1949. Bald darauf resignierte Abt Maurus.

II.

A Szerzetesi Kongregáció Levéltára, Róma, Vatikán

Jelzet: CIVCSVA Benedettini di Komárno, prov. Ungheria, ikt. sz. 6107/23. 1311/38.

TARTALOM

1923: **1.** A komáromi rendház beadványa XI. Pius Pápához, önálló kongregáció megalakítása ügyében, 1923. jún. 15. gépelt. – **2.** Bárdos Remig pannonhalmi főapát 1923. nov. 12-én kelt levele F. Marmaggi prágai apostoli nunciushoz – **3.** F. Marmaggi prágai nuncius 1923. nov. 20-án kelt fölterjesztése C. Laurenti bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, Ikt. sz. 9968. – **4.** D. Serédi Jusztinián, a Magyar Bencés Kongregációs prokurátora Laurenti bíboros prefektushoz, 1923. dec. 5. – **5.** Fidelis von Stotzingen prímás apát 1923. dec. 10-én kelt vótuma Laurenti bíboros prefektushoz, gépelt.

1924: **6.** D. Serédi prokurátor 1924. febr. 4-én kelt levele Laurenti bíboros prefektushoz. – **7.** A Szerzetesi Kongregáció dekrétuma, 1924. febr. 9-én kelt tervezet, s. n. Küldés dátuma: febr. 13. (lásd pld. 1937. szept. 23-i új beadvány hivatkozását, továbbá a Pannonhalmán hitelesített másolatot APr-ben. – **8.** D. Serédi prokurátor 1924. febr. 14-én kelt levele Laurenti bíboros prefektushoz. Kézzel írt. – **9.** Marmaggi prágai apostoli nuncius 1924. márc. 22-én kelt fölterjesztése Mons. Serafinihez, a Szerzetesi Kongregáció érsek titkárához, ikt. sz. 10441. – **10.** A Szerzetesi Kongregáció 1924. ápr. 23-án kelt levele Sili bíboroshoz, melyben közli, hogy a Kongregáció plenáris ülésének dátuma április 25-ről máj. 9-re változott, tervezet. Véletlenül kerülhetett a levéltár e jelzete alá. – **11.** Gasparri bíboros államtitkár 1924. ápr. 27-én kelt átirata Laurenti bíboros prefektushoz, ikt. sz. 29.946. – **12.** A Szerzetesi Kongregáció 1924. ápr. 30-án/május 1-jén kelt válasza az Államtitkársághoz, kézírásos tervezet. – **13.** A Szerzetesi Kongregáció 1924. máj. 1-jén kelt válasza az Államtitkársághoz, gépelt tervezet. – **14.** Gasparri bíboros államtitkár

1924. máj. 6-án kelt átirata Laurenti bíboros prefektushoz, tervezet, ikt. sz. 30339. – **15.** Bárdos Remig pannonhalmi főapát 1924. május 7-én kelt kérvénye XI. Pius pápához. A Szerzetesi Kongregációnál beterjesztette: Serédi prokurátor, máj. 20-án. – **16.** Serédi prokurátor 1924. jún. 2-án kelt kérvénye XI. Pius pápához. – **17.** A Szerzetesi Kongregáció kongresszusának határozata: támogatja önálló monostor felállítását, az instrukcióban leírt feltételekkel, amennyiben a Szentatya személyesen jóváhagyja. 1924. jún. 4. kézírásos. – **18.** Laurenti bíboros prefektus 1924. jún. 12-én kelt levele a bíboros államtitkárhoz, tervezet. – **19.** Szerzetesi Kongregáció kongresszusának instrukciója, s. d. s. n. – **20.** Gasparri bíboros államtitkár 1924. aug. 10-én kelt jóváhagyó válasza Laurenti bíboros prefektushoz, ikt. sz. 33537. A nuncius fakultást kap arra, hogy kiállítsa az önálló perjelséget felállító dekrétumot, egyben oda kell hasson, amennyiben lehetséges, hogy teljesíttessenek a Szerzetesi Kongregáció feltevélei – **21.** A Szerzetesi Kongregáció 1924. okt. 29-én kelt belső följegyzése: elhelyezhető a levéltárban.

1928: 22. Modus Vivendi az Apostoli Szentszék és a Csehszlovák Köztársaság között, 1928. febr. 2. Részlet.

1937: 23. A komáromi ház újra benyújtott kérvénye, gépelt, 1937. szept. 23.

1938: 24. Ritter prágai apostoli nuncius 1938. jan. 20-án kelt fölterjesztése Pacelli bíboros államtitkárhoz, gépelt, ikt. sz. 18507. Megküldi a komáromi bencések petícióját. – **25.** Pacelli bíboros államtitkár 1938. jan. 30-i kelettel átküldi a kérvényt La Puma bíboros prefektusnak, gépelt, ikt. sz. 349/38. – **26.** A Szerzetesi Kongregáció belső följegyzése, gépelt, 1938. febr. 6 előtt. – **27.** Fidelis von Stotzingen 1938. márc. 9-én kelt vótuma (véleménye), gépelt, Jkv. sz.: 6107/23, 1311/38. Támogatja önálló bencés kongregáció létrehozását.

FORRÁSOK KÖZLÉSE

II.

Szerzetesi Kongregáció Levéltára, Róma, Vatikán

CIVCSVA Benedettini di Komárno, prov. Ungheria, ikt. sz. 6107/23.

1. A komáromi rendház beadványa a Pápához, önálló kongregáció megalakítása ügyében, 1923. jún. 15. gépelt. Hátlapon: 1924. febr. 5-i kongresszusi döntés: *Pro nunc dilata* – egyelőre várjunk. Titokban informáltassék a primás apát és a generális prokurátor: ha a csehszlovák kormány ténylegesen szekularizálni (inkamerálni) akarja a birtokokat, akkor sürgős információt kérnek, hogy időben el tudják választani a komáromi perjelséget (már perjelségről ír), a plébániákkal együtt, a Magyar Kongregációtól (megjegyzés: ami nem történt meg).

BEATISSIME PATER!

Sodales Congregationis Hungaricae Ordinis Sancti Benedicti, qui post initam apud Trianon pacem potestati reipublicae Bohemo-Slovacicae subiiciebantur et modo in regulari domo Comaromiensi (Komarno) itemque in paroeciis Deáki, Füss (et Dénesd) degunt, ad pedes Sanctitatis Vestrae provoluti humillime petunt, ut a Supradicta Congregatione Hungarica O.S.B. legitime separentur, novamque et quod regularem attinet iurisdictionem, ab eadem et a quibuslibet Benedictinorum Congregationibus independentem Congregationem Comaromiensem O.S.B. a S. Andrea Ap. nuncupandam efformare possint, ne propter rerum politicarum immutationem in memorata domo regulari vitam religiosam agere, ecclesiam, catholicumque gymnasium maius domui Comaromiensi adiectum ac tres paroecias ulterius conservare a potestate civili prohibeantur.

Causam humillimae petitionis unicum eamque gravissimam liceat afferre memoratam rerum politicarum immutationem, propter quam rei publicae Gubernium non patitur, ut infrascripti sodales ratione iurisdictionis regularis ab Hungarica Congregatione pendeant, sed ipsorum ab eadem separationem urget ita, ut non secuta canonica dictae Congregationis divisione, novaeque Congregationis Comaro-

miensis erectione, infrascriptorum sodalium vita religiosa et ipsa catholici gymnasii maioris paroeciarumque existentia periclitetur.

Modum porro, quo infrascripti sodales a Congregatione Hungarica O.S.B. separari, novaque Congre[.]gatio Comaromiensis erigi posset, hunc S. Sedi suggerere liceat:

1/. Sodales domus regularis Comaromiensis O.S.B., itemque paroeciarum Deáki, Füss, (Dénesd), a Congregatione Hungarica O.S.B. ad normam can. 494. § 1 separantur ita, ut omnia in eadem iura amittant obligationibusque liberentur.

2/. Pro sodalibus ita separatatis nova ac tum ab Hungarica, tum a quibuslibet Benedictinorum Congregationibus independens Congregatio Comaromiensis O.S.B. a S. Andrea Ap. nuncupanda canonice erigitur, in qua iura exerceant obligationibusque satisfaciant ad normam n. 4, 5, 7.

3/. Domus regularis Comaromiensis, quae etiam hucusque a loci Ordinarii iurisdictione exempta erat, solo S. Sedis formali decreto Prioratus sui iuris a S. Andrea Ap. nuncupandus erigitur cum omnibus iuribus et obligationibus prioratuum sui iuris Ordinis S. Benedicti.

4/. Prior conventualis Comaromiensis totius Congregationis Praeses et maximus Superior inde a canonica novae Congregationis erectione per canonicam totius Congregationis sodalium sacerdotum sollemniter professorum electionem ad vitam constituitur, qui omnibus Congregationis sodalibus cum iure eosdam de una ad aliam domum transferendi praeest, cuique omnia iura et officia inhaerent, quae ius maioribus Benedictinorum Superioribus quaeque conficienda Statuta maximo Superiori propria esse volunt.

5/. Ad Congregationem gubernandam vitamque sodalium regularem et disciplinarem moderandam perfecta iam ab Apostolica Sede divisione novaeque Congregationis erectione, inhaerendo Codicis Iuris Canonici praescriptis, particularibusque S. Sedis legibus pro Ordine S. Benedicti latis, in Capitulo Generali, cui omnes sodales [./] sacerdotes sollemniter professi interesse possunt, nova Statuta conficiuntur eidemque S. Sedi approbanda proponuntur.

6/. Ad sodalium succrescentiam securam reddendam cum ipsa canonica novae Congregationis erectione eidem expresse ius conceditur, ut in Comaromiensis domus loco, quam Praeses Congregationis determinaverit, unicus pro tota Congregatione novitiatus canonicus erigi possit.

7/. Congruam sustentationem sodales Congregationis eiusdemque instituta percipient e redditibus bonorum Congregationis Hungaricae, quae in Deáki et Füss reperiuntur, quaeque Gubernium hucusque sequestrata Hungaricae Congregationi restituet, itemque e redditibus, quos eorundem memoratum gymnasium maius ac paroeciae forte tulerint. Omnia vero onera cum dictis bonis institutisque connexa a nova Congregatione ferentur.

8/. De ipsa divisione necnon de cedendis dictorum bonorum redditibus S. Sedes cum Congregatione Hungarica O.S.B. aget ad normam can. 494. § 2.

Cum tota infrascriptorum sodalium vita regularis, et ipsa dictae domus, catholici gymnasii maioris, paroeciarumque existentia ab implorata divisione novaeque Congregationis erectione dependeat, infrascripti sodales O.S.B. utramque ab Apostolica Sede iteratis precibus flagitant, Eiusque Benevolentiae semetipsos suamque causam commendare praesumant.

Et Deus...

Datum Comaromii (Komarno, Slovensko, Czechoslovacchia).
die 15. Iunii 1923.

Bonifacius Gidró, superior

director gymnasii [m. p.]

Caesarius Horváth dr. prof. gymn. [m. p.]

Ioannes a Cap. Gödör prof. gymn. [m. p.]

Iosephus Cal. Gácsér prof. gymn. [m. p.]

Attilanus Sárosy prof. gymn. [m. p.]

Dominicus Egler prof. gymn. [m. p.]

Caecilius Bognár prof. gymn. [m. p.]

Alexander Karle prof. gymn. [m. p.]

Maurus Pataki prof. gymn. [m. p.]

Eduardus Sólmos prof. gymn. [m. p.]

Urbanus Bertha prof. gymn. [m. p.]

Lucas Hajdu dr. prof. gymn. [m. p.]

Donatus Szivós prof. gymn. [m. p.]

Lucianus Bíró, prof. gymn. [m. p.]

Robertus Vlasics, prof. gymn. [m. p.]

Mainradus Epölyi, parochus Deakiensis [m. p.]

Bruno Saly, parochus Füssiensis [m. p.]

Retro:

*Benedettini / Prov. Ungherese
Monastero autonomo / in Bohemia-Slovacchia*

Bélyegző: Congregatio de Religiosis / 6107/23 / Protocollo

15 Oct. 923 / Abbati Primati pro / informatione et voto

*Expedi die 10 Nov. 1923 / Remittatur ad S. Congregationem
DE RELIGIOSIS*

Rilasciata ricevuta (Nota della Nunziatura di Praga) / 18 ott. 1923

In Congressu / die 5 februarii 1924 / Pro nunc Dilata

*[talán: Id comunicatur] Abb. Primati et P. Proc. Gen.li Congnis Ungaricae.
Et eisdem separato et secreto scribatur che quando il Governo civile Czechoslo-
vacco insiste per la separazione can. e minaccia d'incameramento dei beni ne
avvisi subito q[uesto] S[acro] D[icastero] perchè possa a tempo provvedere a che
il Priorato di Komarno con le parrocchie esistenti in quella repubblica vengano
separati dalla Congne Ungherese. (Non habuit effectum)*

2. Bárdos Remig pannonhalmi főapát 1923. november 12-én kelt levele
Francesco Marmaggi prágai apostoli nunciushoz, ikt. sz. 6107/23.

596/1923.

Archiabbas ex Pannonhalma
Pannonhalma
Győr megye
Hongrie

Címer
Pannonhalmi Főapát

Eminentissime Domine .

Relatione ad petitionem humilliman [sic!] ad S. Sedem Apostolicam
sodalium Congregationis Hungaricae Ordinis S. Benedicti hoc tempo-
re in regulari domo Comaromiensi / Komarno / itemque in paroeciis
Deáki, Füß degentium, qui potestati reipublicae Bohemo-slovacicae

subiiciuntur, ipsos a nostra Congregatione Hungarica O.S.B. separari et tam a nostra, quam a quibuslibet Benedictinorum Congregationibus independentem Prioratum / Congregationem / Comaromiensem O.S.B. efformare posse, consentio.

Vestrae Eminentiae humillimus frater in Xto.

Pannonhalma. Ex monasterio S. Martini die 12. Novembris 1923.

+ *Remigius Bárdos* [m. p.]

archiabbas

bélyegző

Eminentissimae Nuntiaturae Apostolicae.

P r a h a.

/In Bohemia/.

3. Francesco Marmaggi prágai nuncius 1923. nov. 20-án kelt fölterjesztése C. Laurenti bíborshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, ikt. sz. 9968. ill. Szerz. Kongr. 6107/23. Miután alkalma volt továbbítani a komáromi bencések kérelmét, most csatolja a pannonhalmi főapát beleegyezését.

Nunziatura Apostolica
Praga 20 Novembre 1923
Oggetto

N° 9968

Eminenza Reverendissima,

Ho avuto occasione di inviare recentemente a cotesto s. Dicastero una supplica, diretta al Santo Padre, con la quale i PP. Benedettini di Komarno (Ungheria) e l'erezione di un Priorato indipendente.

Facendo ora seguito al precedente invio, mi onoro di rimettere, qui accluso, all'Eminenza Vostra Reverendissima l'atto di consenso dell'Arciabbate di Pannonhalma alla progettata separazione.

Prostrato intanto al bacio della s. porpora, Le offro i sensi del mio più devoto e profondo ossequio.

Di Vostra Eminenza Reverendissima
umil.mo dev.mo obb.mo servo
+ *F. Marmaggi* [m. p.]
Arciv. d'Adrianopoli, Nunzio Ap.lico

Sua Eminenza Reverendissima
Il Signor Cardinale CAMILLO LAURENTI
Prefetto della S.C. dei Religiosi.

4. D. Serédi Jusztinián, a Magyar Bencés Kongregációs prokurátora Laurenti bíboros prefektushoz, 1923. dec. 5. Ikt. sz. 6107/23. Ez idő szerint a kongregáció a Cancelleria épületében volt elhelyezve. 20 bencés pátert említ, a csehszlovák kormány nyomását és azt a körülményt, hogy a csehországi bencésekkel sem nyelvben, sem neveletésben nem közesek a hagyományok. Önálló bencés kongregáció felállítását kéri.

Ad S.C. de Relig.
N. 6107/23

Eminentissime Princeps!

Sodales Congregationis Hungaricae Ordinis S. Benedicti, qui tractis novis Hungariae confinibus politicis sub ditione Rei publicae Bohemo-Slovacicae ceciderunt, mediante Apostolica Nuntiatura Pragensi S. Congregationi de Religiosis supplicam libellum porrexerunt, in quo a dicta Congregatione Hungarica separationem ac novae pro ipsis Monasticae Congregationis erectionem petunt.

Antequam S. Congregatio memoratam petitionem examinet atque expendat, liceat infrascripto Procuratori coram Eminentia Vestra Reverendissima exponere ea, quae sequuntur.

Sodales Benedictini, de quibus agitur, in civitate Komárom, in pagis Deàki et Füß in Slovaciae parte hungarica degunt numero 20, qui omnes Congregationis Hungaricae sacerdotes sunt sollemniter professi. In Deàki et Füß parociae regunt; in Komárom vero in proprio gymnasio maiore professoris munere funguntur ita, ut omnes disciplinas ipsi doceant. Istam scholam mediam – unicum in Slovacia

gymnasiium hungaricum et catholicum plures 400 alumni celebrant. Sodales professores connaturaliter secundum regulas et constitutiones necnon et traditiones Congregationis Hungaricae educationem nacti sunt religiosam et scien- [/.]

Eminentissimo ac Revmo Domino

Domino CAMILLO CARDINALI LAURENTI, Praefecto S.C. Relig., etc.

ROMAE, in Aedibus Cancellariae Apostolicae.

tificam ita, ut mutatis rebus politicis nonnisi cum maximo propriae personae sacrificio pro connationalium catholicorum salute et educatione a ceteris eiusdem Congregationis sodalibus et a patria separati laborant.

Ut in isto labore perseverare possent, ante aliquot annos iubente Gubernio fidelitatis promissionem Rei publicae iureiurando firmarunt; mox ut eiusdem Gubernii votis obsecundarent: omnia praestiterunt, quae ad acquirendum ius civitatis in dicta Re publica necessaria erant. Quoniam vero Gubernium istis omnibus nondum contentum etiam separationem a Congregatione Hungarica urgere coepit, memorati Benedictini ad illam quoque parati sunt, si ea via animarum saluti prodesse possint. Considerata tamen ipsorum lingua hungarica et formatione religioso-scientifica, tunc tantum separationi acquiescere possent, si ab aliis Benedictinis, qui longe ab ipsis in Bohemia et Moravia degunt, quique bohemicam educationem scientifico-religiosam obtinuerant, omnino independentes propriam Congregatione aut pro minore ipsorum numero independentem Prioratum S. Sedi immediate subiiciendum efformare poterunt. Cum enim propter linguae differentiam cum dictis Benedictinis bohemo-moravis neque conversari, ac propter diversam educationem cum iisdem vitam communem agere non possent: in casu urgendae unionis cum maxima rei catholicae iactura dolentes deserere cogerentur domum religiosam cum gymnasio maiore et paroeciis, atque ad confratres in Hungariam se recipere.

Supplicam libellum pro separatione in plena concordia cum Congregatione Hungarica ea intentione S. Sedi porrexerunt, ut recepta ab Excell.mo Nuntio Apostolico porrectae petitionis fide, coram Guber[/.]nio se iustificare possent etiam ad separationem se paratos

esse manumque admovisse. Cum autem Gubernium illam separationem modo non urgeat, per infrascriptum Procuratorem S. Congregationem humillime petunt, ut supplex ipsorum libellus interim ad acta reponatur, donec iidem Oratores a Gubernio coacti per eundem Procuratorem separationis actuationem apud S. Sedem urgebunt.

Quibus pro conscientiae officio S. Congregationi communicatis ea, qua par est, reverentia S. Purpuram osculor meque summa cum veneratione protestor Eminentiae Vestrae
Romae, 5 Decembris 1923.

obedientissimum servum
D. Iustinianus Serédi, O.S.B. [m. p.]
Proc. Gener.

Körbélyegző:
Congregationis Hungaricae O.S.B.
Procurator Generalis

Retro:

Ungheria / Benedettini / 6107/23
Proc.re della Congne / Ungherese sulla / Separatione della
casa di Komaron nella / Slovacchia dalla / provincia ungherese

12 Dec 923 / Readjungitur, referetur

5. Fidelis von Stotzingen primás apát 1923. december 10-én kelt vótuma Laurenti bíboros prefektushoz, gépelt, ikt. sz. 6107/23. Bizalmasnak szánja. Rámutat arra, hogy a csehszlovák kormány nyomása áll a háttérben, továbbá, kevésnek tartja a 17 bencés páttert, ezért nem önálló kongregáció, hanem önálló perjelség megalakítását javasolja, próba-időre, tíz évre, míg a helyzet rendeződik.

Confidenziale

Eminenza Reverendissima.

Avendo ricevuto pro voto et informatione il ricorso accluso, per il quale i Benedettini della Casa di Komarno (arcidiocesi di Stri-

gonia, Czeccoslovacchia) domandano di essere separati dalla Congregazione Benedettina dell'Ungheria per formare poi una Congregazione propria, ho cercato di procurarmi le necessarie informazioni. Trattandosi di un'affare assai delicato prego umilmente Vostra Eminenza di voler considerare la presente risposta come comunicazione confidenziale.

La domanda dei Padri di Komárno è dovuta ad una forte pressione del Governo civile, il quale minaccia la casa di Komárno di soppressione e di confisca dei beni se rimangano sotto la giurisdizione dei Superiori ungaresi. Minacciati da tale pericolo i Padri col consenso dei proprii Superiori si sono decisi di fare la domanda presente.

Al mio umile parere sarebbe opportuno di differire in quanto sarà possibile la risposta alla domanda, sperando che frattanto avrà luogo un cambiamento nella situazione politica del paese. Se però la risposta non potrà essere rimessa non ci pare possibile di erigere una Congregazione Benedettina formata di una sola casa, a quale fin adesso non aveva nessuna autonomia, ma dipendeva del tutto dall'Arcibadia di Pannonhalma a non conta che 17 Padri. Tutte le altre Congregazioni sono composte di un numero più o meno grande di Badie autonome; la sola Congregazione ungarese è formata dall'unica Arcibadia di Pannonhalma, alla quale sono incorporate tutte le altre case. Sarebbe dunque da esaminare se conviene di costituire una altra Congregazione Benedettina con una tale organizzazione e col'unico scopo di [./.]

A Sua Eminenza Reverendissima
Il Signor Camillo Cardinale Laurenti
Prefetto della Congregazione dei Religiosi.

formare buoni Professori e Parroci e ciò tanto di più che fra poco tempo dovrà essere trattata la questione, di costituire una Congregazione Czeccoslovaca, essendo tre altre Badie in quel paese che oggi appartengono a diverse Congregazioni ed hanno una tutt'altra organizzazione.

Se dunque la separazione della casa di Komárno dalla Congreg. Ungarese sarà inevitabile sembrerebbe da consigliare di erigere questa casa semplicemente in un Priorato autonomo, il quale provisoriamente per un periodo limitato p.e. per dieci anni sarebbe in imme-

diata dipendenza dalla S. Sede, finchè si potrà provvedere in un altro modo al detto Monastero.

Umiliando questo mio umile parere al savio giudizio della Santa Sede baccio [sic!] rispettosamente la S. Porpora e mi protesto coi sensi della più profonda venerazione

di Vostra Eminenza Reverendissima
umilissimo, ubbidientissimo servitore

Collegio di S. Anselmo,
lì 10 dicembre 1923.

+ *Fidelis de Stotzingen*. [m. p.]
Abbas Primas.

6. D. Serédi prokurátor 1924. február 4-én kelt levele Laurenti bíboros prefektushoz, ikt. sz. 6107/23. Itt fordul elő először együtt a két fontos kifejezés: *congrua sustentatio et stabilis atque segura commoratio*. A kormány részéről akkor lesz remény arra, hogy a birtokokat visszakapják, ha az Apostoli Szentszék kinyilvánítja: ezzel a feltétellel tudja engedélyezni az elválást. Mintha a prokurátor itt egyrészt a Szentszék helyezné nyomás alá, amikor *quamprimum* kérdi az engedélyezést, másrészt a Szentszék által kinyilvánítandó feltétellel a csehszlovák kormányt, hogy adja vissza a birtokokat.

Ad S.C. de Relig.
N. 6107/23

Eminentissime Domine!

Supplici libello, quo Congregationis Hungaricae O.S.B. sodales, qui post conclusam apud Trianon pacem in Re publica Bohemo-Slovacica remanserant, iuridicam ab eadem Congregatione Hungarica separationem petunt: ab ipsis sodalibus Oratoribus rogatus et a Congregationis Hungaricae Praeside Archiabbate de S. Monte Pannoniae in Hungaria iussus ob novas interim emergentes circumstantias haec adiungere praesumo:

Ut praefatae Congregationis sodales in Re publica Bohemo-Slovacica remanentes vitam religiosam ducere atque in utilitatem Ecclesiae Gymnasium maius in Civitate Komarno (Komàrom), itemque

paroecias incorporatas conservare possint, duo ipsis in eadem Re publica maxime necessaria sunt: congrua sustentatio et stabilis atque secura commoratio. Ad congruam sustentationem necesse est, ut ipsi restituantur Hungaricae Congregationis bona in Deàki et Füss Gubernii iussu hucusque sequestro subiecta; commorationem vero stabilem atque securam redderet agnitio, vel concessio omnibus sodalibus iuris civitatis in Re publica, cui iam pridem omnes fidelitatem promiserant. Pro utroque obtinendo dicti sodales nihil intentatum reliquerunt, quin tamen optata assequi potuissent. [/.]

Eminentissimo ac Reverendissimo Domino

Domino CAMILLO CARDINALI LAURENTI, S.C. Relig.
Praefecto, etc.

ROMAE, in Aedibus Cancellariae Apostolicae.

Cum vero nunc ex epistolari relatione egregiorum virorum qui de bonorum restitutione et iuris civitatis agnitione cum Gubernio agunt, spes affulgeat et bonorum restitutionem et iuris civitatis agnitionem obtinendi, si S. Sedes petita separationis actuationem etiam ab impletis istis conditionibus pendere declararet: Eminentiam Vestram humillime rogo, ut nomine S. Congregationis declarationem adnexo folio conformem mihi quamprimum benigne concedere dignetur, ut in praefatorum sodalium iuridica separatione servato iuris ordine ad ulteriora procedere liceat, ubi impletis de facto istis conditionibus, separationis actuatio a dictis sodalibus et Congregatione Hungarica per infrascriptum iterum sollicitabitur. Ceterum eiusmodi declaratione S. Congregatio nihil periculosi promitteret, cum actuationem separationis ordine iuris servato faciendam declararet, prout in supplici libello plenius continetur.

Quam humillimam petitionem propter allatas rationes pro sollicita exauditione et implemento S. Sedis benevolentiae commendans ea, qua par est, maxima reverentia inclinatus ad osculum S. Purpurae persisto Eminentiae Vestrae

Romae, 4 Februarii 1924.

obedientissimus servus
D. Iustinianus Serédi O.S.B. [m. p.]
Procur. Gen.

Körbélyegző:
Congregationis Hungaricae O.S.B.
Procurator Generalis

Retro:

*Benedettini / (Congr. Ungherese) / N. 6107/23
Die 9 februarii 1924 / De mandato Emi Card. Praefecti
scribatur D. Bonifacio Gidró O.S. /B. Superiori Domus Komarno
j. insertam minutam. / 13 di [a hónap 13. napja]*

*14 2 924 / Die 29 februarii 1924 / Archiabb. Secretarie
Communicatur cum Nun- / tio Apostolico Pragen.
epistula missa ad Superio- / rem Domus Komarno / 29 2 24*

...
*die 2 aprilis 1924 / Vocatur Procur. Gen. (P. Seredi)
accenit 2di
(Serédi).*

7. A Szerzetesi Kongregáció dekrétuma, 1924. febr. 9-én kelt tervezet, s. n. Küldés dátuma: február 13. (lásd pl. 1937. szept. 23-i új beadvány hivatkozását, továbbá a Pannonhalmán hitelesített másolatot APr-ben.

Schema responsionis.

*Minuta
9 februarii 1924*

Reverende Pater!

Quod supplicem libellum attinet, quem a. 1923 mediante Nuntiatura Apostolica Pragensi huic S. Congregationi porrexisti, et in quo tuo confratrumque tuorum nomine vestram a Congregatione Hungarica O.S.B. separationem iuridicam postulasti, ut hac ratione vestram vitam domumque regularem atque gymnasium maius in civitate Komarno, itemque paroecias incorporatas conservare valeatis: nomine huius S. Congregationis tibi tuisque notum facio Sacram

Congregationem ad petitam separationem iuridicam procedere non posse, nisi vestra congrua sustentatio et stabilis in Re publica Cecoslovacica commoratio secura fuerit reddita, seu donec Sacram Congregationem certiolem reddideritis de bonorum vestrorum hucusque sequestro subiectorum actuali restitutione iurisque civitatis omnium vestrorum agnitione seu concessione.

Etc.

[nincs aláírva]

Rev. Patri

Bonifacio Gidró, O.S.B. Superiori Domus.

Slovensko.

Komarno.

Benedictini.

8. Serédi prokurátor 1924. február 14-én kelt levele Laurenti bíboros prefektushoz, m. s.

Megköszöni a dekrétumot

Roma, 14 Febbraio 1924.

Eminenza Reverendissima!

Ringrazio di cuore della benevolenza particolare, con cui La Vostra Eminenza Reverendissima si degnò mandarmi la risposta della S. C. nell'affare dei Benedettini ungheresi della Slovacchia. Spero, che la venerata lettera ci aiuterà nel ricupero dei nostri beni e nell'acquisto di cittadinanza, e così nella conservazione di vita.

Rinnovando i miei sentitissimi ringraziamenti, con i sensi di profondissima [./] venerazione e gratitudine riverentemente inclinato al bacio della Sacra Porpora passo a raffermarmi della Vostra Eminenza Reverendissima obeditissimo servo

D. Iustinianus Serédi [m. p.]

Proc. Gen. della Congr. Ungher.

O.S.B.

Procur. Gen.

Körbélyegző:

Congregationis Hungaricae O.S.B.

Procurator Generalis

9. Marmaggi prágai apostoli nuncius 1924. márc. 22-én kelt fölterjesztése Serafini OSB főapáthoz, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, ikt. sz. 10441, Szerz. Kongr. 6107/23. A prágai kormány akkor adja vissza az elkobzott birtokokat, ha a komáromi ház önálló monostorrá alakul. Az állampolgársági ügyek rendezésénél ugyanez az elv érvényesül. – Kimondja, hogy itt a *circolo chiuso* esete áll fenn: mindegyik fél a másiktól várja, hogy elsőnek lépjen.

Nunziatura Apostolica
Praga 22 Marzo 1924

N° 10441

Oggetto
Separazione della Comunità
benedettina di Komárno
dalla Congregazione ungherese
di Pannonhalma.

Eccellenza Reverendissima,

Ho preso visione della comunicazione che l'Eccellenza Vostra Revma aveva la bontà di farmi, con foglio in data 25 febbraio scorso, n° 6107/23, circa la negata erezione, ai Benedettini di Komárno (Slovacchia), di un Priorato indipendente dalla giurisdizione dei Superiori ungheresi.

Quanto alle motivazioni esposte da cotesta S. Congregazione per negare la sopradetta erezione, mi permetterei di osservare sommessamente quanto segue:

a) Pe le trattative in corso tra me e questo Governo circa la restituzione di tutti i beni ecclesiastici tuttora sotto sequestro in Slovacchia, sono in grado di riferire all'E.V. che i beni appartenenti alla Comunità benedettina di Pannonhalma saranno liberati dal sequestro e aggiudicati – almeno in parte – al Priorato di Komárno, quando questo sarà eretto in Priorato indipendente. Ci moviamo, però, in un circolo chiuso – sit venia verbo – se si esiga far dipendere la “congrua sustentatio” dei monaci di Komárno, dalla restituzione dei beni, che il Governo non farà mai, fino a che quei benedettini non siano separati, giuridicamente, dall'Abbazia di Pannonhalma. [/.]

Sua Eccellenza Revma
Mgr. MAURO M. SERAFINI O.S.B.
Segretario della S.C. dei Religiosi.

b) Quanto poi al diritto di cittadinanza cecoslovacca, che tutti i Monaci di Komarno dovrebbero possedere prima di ottenere l'erezione domandata, mi permetterei di far rilevare: 1°) che parecchi dei Monaci addetti al Ginnasio hanno ottenuto già il diritto di cittadinanza; 2°) per altri la concessione di tale diritto è ancora sub judice e, 3°) per altri la concessione di tale diritto è ancora sub judice e, 3°) pur essendo, invece, stata negata per qualche altro religioso, vi sarà adito, tuttavia, a un intervento diplomatico di questa Nunziatura presso il Governo, per ottenerla. Ma, per far questo con qualche risultato, la Nunziatura avrebbe bisogno di poter valersi del fatto, che trattasi di una Comunità assolutamente indipendente dalla giurisdizione dei Monaci di Pannonhalma: essendosi, il Governo, mostrato, in moltissimi casi analoghi – passati e presenti – rigidamente inflessibile nell'esigere tale indipendenza.

D'altra parte, negando l'erezione in Priorato indipendente, si nega la possibilità di un Noviziato, e, quindi, la possibilità di coltivare la eventuale vocazione religiosa di giovani che siano sudditi cecoslovacchi e che, per ciò stesso, saranno in grado, in un tempo non lontano, d'insegnare nel Ginnasio cattolico di Komarno, senza incontrare difficoltà da parte delle Autorità cecoslovacche.

Tutto considerato, quindi, mi parrebbe conveniente dimostrare [...] al Governo la buona volontà di sottrarre le comunità religiose della Cecoslovacchia dalla giurisdizione diretta di Superiori ungheresi, austriaci o tedeschi (ciò che, del resto, è stato formalmente promesso al Governo dalla Santa Sede): e quindi incominciando – per ciò che riguarda i Benedettini di Komarno – dal concedere loro l'erezione di un Priorato indipendente.

Con sensi, intanto, di ben distinta stima, passo al piacere di confermarvi

Di Vostra Eccellenza Reverendissima
dev.mo servo

+ F. Marmaggi [m. p.]
Arciv. d'Adrianopoli, Nunzio Ap.lico

10. A Szerzetesi Kongregáció 1924. ápr. 23-án kelt levele Sili bíboros-hoz, melyben közli, hogy a Kongregáció plenáris ülésének dátuma április 25-ről máj. 9-re változott, tervezet. Véletlenül kerülhetett a levéltár e jelzete alá.

CÍMER
SEGRETERIA
DELLA
SACRA CONGREGAZIONE
DEI RELIGIOSI

ROMA 23 Aprile 1924.

Eminenza Rev.ma

Mi pregio comunicare all'Eminenza Vostra Rev.ma, che la Plenaria di questa S. Congregazione che doveva aver luogo il 25 corr. si terrà il 9 Maggio prossimo.

Chinato al bacio della S. Porpora, con profonda venerazione
mi

rassegno
dell'Eminenza Vostra Rev.ma
Dev.mo

[nincs aláírva]

A Sua Eminenz Rev.ma
Il Sig. Card. *Augusto Sili*

11. Gasparri bíboros államtitkár 1924. ápr. 27-én kelt átirata Laurenti bíboros prefektushoz, ikt. sz. 29.946. Információt kér a komáromi ügyben. Feltehető, hogy a nunciusi vélemény beérkezte motiválja. Ez idő szerint a nunciatúrák az Államtitkárságon keresztül érintkeztek az egyes vatikáni dikasztériumokkal.

CÍMER
SEGRETERIA DI STATO
DI SUA SANTITÀ

DAL VATICANO, 27 Aprile 1924

Il sottoscritto Cardinale Segretario di Stato è a pregare l'Eminenza Vostra Reverendissima onde voglia compiacersi renderlo informato sullo stato delle pratiche per la erezione della Comunità dei Benedettini di Komarno (Czeco-slovacchia) in Priorato indipendente.

Lo scrivente Cardinale profitta poi ben volentieri della circostanza per confermare a Vostra Eminenza i sensi del profondissimo ossequio, con cui Le bacia umilissimamente le mani.

P. Card. Gasparri [m. p.]

A Sua Eminenza Rev.ma

Il Sig. Card. CAMILLO LAURENTI

Prefetto della S. Congregazione
dei Religiosi

12. A Szerzetesi Kongregáció 1924. ápr. 30-án / máj. 1-jén kelt válasza az Államtitkársághoz, kézírásos tervezet. Ikt. sz. 6701/23. Informál a februári negatív döntésről.

Benedettini / Prov. Ungheria / Mon. autonomo

Boemia – Czeco-Slovacchia

N. 6701/23 / PROVISTA / Die 30 aprilis 1924

De mandato E.mi Praefecti Scribatur E.mo a Secretis Status

In riscontro al dispaccio di V.E. Rev.ma del 27 apr. c. anno, N. 29946, mi pregio portare a conoscenza dell'E.V. che q. S. C. circa la domanda d'erezione in Priorato indipendente della Comunità di Komarno (Czeco-Slovacchia), ha significato a quel Priore che “S. Cong[regatio]nem ad petitam reparationem iuridicam procedere non posse, nisi vostra congrua sustentatio et stabilis in repubblica Cecoslovacica commoratio secure fuerit reddita, seu donec S. Cong[regatio]nem certiore reddideritis de bonorum vestra num hucusque sequestro subiectorum actuali restitutione insigne civitatis omnium vestrum agnitione seu concessione.”

1 Mai. 3-5-924

13. A Szerzetesi Kongregáció 1924. máj. 1-jén kelt válasza az Államtitkársághoz, gépelt tervezet, ikt. sz. 6107/23.

N° 6107/23

Roma, 1 Maggio 1924.

E.mo, Rev.mo, Signor Mio Oss.mo

In riscontro al dispaccio di V.E.Rev.ma del 27 Aprile corrente anno, N. 29946, mi prego portare a conoscenza dell'E.V. che questo S. Dicastero circa la domanda d'erezione in Priorato indipendente della Comunità di Komarno (Czecho-Slovacchia), ha significato a quel Priore: "S. Congregationem ad petitam separationem juridicam procedere non posse, nisi vestra congrua sustentatio et stabilis in Republica Cecoslovacica commoratio, secura fuerit redditu, seu donec S. Congregationem certiolem reddideritis de bonorum vestrorum hucusque sequestro subjectorum actuali restitutione jurisque civitatis omnium vestrum agnitione, seu concessione."

Nel comunicare quanto sopra, profitto volentieri dell'occasione per baciarLe umilissimamente le mani e professarmi con profonda venerazione

dell'Eminenza Vostra Rev.ma

[aláírás hiányzik]

A Sua Eminenz Rev.ma

Il Sig. Card. P. GASPARRI

Segretario di Stato di S.S.

14. Gasparri bíboros államtitkár 1924. máj. 6-án kelt átirata Laurenti bíboros prefektushoz, tervezet, ikt. sz. 30339. Megköszöni az információt.

CÍMER
SEGRETARIA DI STATO
DI SUA SANTITÀ

DAL VATICANO, 6 Maggio 1924

Il sottoscritto Cardinale Segretario di Stato si reca a premura di accusare ricevimento del venerato foglio dell'Eminenza Vostra, N° 6107/23 del 1° corrente, circa la di erezione in priorato indipendente della Comunità dei Benedettini di Komarno.

Lo scrivente Cardinale, nel ringraziarla della cortese comunicazione, profitta ben volentieri della nuova circostanza per confermare a Vostra Eminenza i sensi del profondissimo ossequio, con cui Le bacia umilissimamente le mani.

P. Card. Gasparri [m. p.]

A Sua Eminenza Rev.ma

Il Sig. Card. CAMILLO LAURENTI

Prefetto della S. Congregazione
dei Religiosi

15. Bárdos Remig pannonhalmi főapát 1924. máj. 7-én kelt kérvénye XI. Pius pápához, ikt. sz. N° 6107/23. A Szerzetesi Kongregációnál beterjesztette: Serédi prokurátor, máj. 20-án. A főapát részletesen kifejtéi érveit.

Ad S.C. de Religiosis.
N. 6107/23

Beatissime Pater!

Quoniam S.C. de Religiosis antequam Hungaricae Congregationis O.S.B. domum regularem Comaromiensem (Komarno, seu Komárom in Slovacia) ab eadem Congregatione iuridice separaret eamque independentem ac S. Sedi immediate subiiciendum Prioratum O.S.B. canonice erigeret, de utriusque iuridici actus conditionibus etiam ipsam Congregationem Hungaricam interrogare dignata est: liceat infrascripto Archiabbiati ea, quae de proposita quaestione in

Archiabbatiae S. Martini de S. Monte Pannoniae (Pannonhalma in Hungaria) Conventu nomine eiusdem Hungaricae Congregationis S. Sedi communicanda deliberata sunt, breviter exponere, videlicet:

Congregatio Hungarica O.S.B. supplex petit, ut pro utriusque iuridici actus: separationis et erectionis executione Excellentissimus ac Reverendissimus Dominus Franciscus Marmaggi, Nuntius Apostolicus Pragensis delegetur, tum propter rei sollemnitatem, tum maxime, quia eundem Excellentissimum Virum etiam Gubernium a qualibet tendentia nationali alienum agnoscet. Cui tamen Excellentissimo Exsecutori pro utroque actu perficiendo sequens a S. Sede instructio detur:

1. Quoniam Congregatio Hungarica O.S.B. obtemperando S. Sedis consilio, propter bonum Ecclesiae cedit pressioni politicae Gubernii Reipublicae Bohemo-Slovacicae, atque dolenter quidem, sed tamen acquiescit, ut Domus regularis Comaromiensis O.S.B., quae hucusque ad Congregationem [./] Hungaricam O.S.B. pertinebat, ab eadem iuridice separetur. S. C. de Religiosis Excellentissimum ac Reverendissimum Dominum Franciscum Marmaggi, Nuntium Apostolicum Pragensem delegat, qui praefatam separationem nomine et auctoritate S. Sedis peragat ad normam iuris communis et huius instructionis.

2. Domus regularis Comaromiensis O.S.B. a Congregatione Hungarica iuridice, ut supra, separata, cum etiam hucusque ab Ordinarii loci iurisdictione exempta existat, non petita loci Ordinarii licentia, solo formali decreto S. Sedis Prioratus sui iuris a S. Andrea Ap. nuncupandus canonice erigitur cum omnibus obligationibus, iuribus et privilegiis Prioratum independentium O.S.B. Quod decretum idem Excellentissimus Nuntius Apostolicus executioni mandabit servato iure communi, necnon et praescriptionibus huius instructionis.

3. Prioratus S. Andreae Ap. ita canonice erectus non tantum ab Hungarica, sed etiam a qualibet alia Ordinis S. Benedicti Congregatione aut regulari domo erit omnino independens, et sine ullo cum illis nexu iuridico immediate S. Sedi subiectus.

4. Familiam regularem Prioratus constituent sodales Benedictini, qui modo ad eundem pertinent, itemque illi, qui ad eum legitime transierint, eumve legitime ingredientur. Ex quibus Sacerdotes sollemniter professi Conventum constituent cum officiis et iuribus Conventuum O.S.B. secundum ius commune et leges particulares adhuc vigentes.

5. Prior Conventualis S. Andreae, Superior maior (cf. S.C. de Religiosis, ep. 12 dec. 1922, ad I.-N. 4961/21), verusque Praelatus (can. 110), per canonicam electionem ad vitam constituitur a S. Sede confirmandus. Electores sunt omnes et soli Conventus S. Andreae sodales, qui voce activa gaudent ad normam iuris (*et Constitutionum*). Priori vero legitime constituto omnia officia et [./] iura inhaerent, quae ius Superioribus maioribus Prioribusque Conventualibus propria esse lege generali vel particulari praescribit.

6. Ad rectum Prioratus gubernium vitamque sodalium regularem necnon et disciplinam moderandam, facta ab Apostolica Sede supra descripta iuridica separatione, respective canonica erectione, inhaerendo Codicis Iuris Canonici praescriptis particularibusque S. Sedis legibus pro omnibus Benedictinis latis, in Capitulo, cui omnes Conventus sodales interesse possunt, per actum capitularem ad normam can. 101, 105, nova statuta conficiuntur Sacraeque Congregationi de Religiosis approbanda proponuntur.

7. Ad necessariam sodalium succrescentiam securam reddendam cum ipsa Prioratus erectione canonica eidem expresse ius conceditur, ut in eiusdem Prioratus sede, loco a Priore Conventuali determinando Novitiatus canonicus erigi possit.

8. Praeter vitam regularem obligationesque, quae ex votis atque professione oriuntur et in S. Benedicti Regula conficiendisque Statutis explicantur: sodalibus Prioratus incumbet obligatio gerendi munus professorum in Gymnasio maiore catholico, quod etiam hucusque Domui Comaromiensi unitum erat, itemque exercendi curam animarum in Deáki (alias Diakovce), Füss et Dénesd (si in hoc quoque pago paroecia erigatur). Sodales autem ad curam animarum deputentur eamque exercebunt ad normam sacrorum canonum.

9. Ut sodales Prioratus S. Andreae supradicta onera ferre congruamque sustenta[t]ionem habere possint, bona, quae in pagis Deáki et Füss proprietatis iure ad Archiabbatiam S. Martini de S. Monte Pannoniae (Pannonhalma in Hungaria) pertinent et a Gubernio Reipublicae hucusque sequestro subiiciebantur, cum fructibus perdurante sequestro perceptis eidem Archiabbatiae a dicto Gubernio restituentur in proprietatem. Ad quem re[./]stitutionem stipulandam et acceptandam Archiabbatia delegat Rev. Dnum Iosephum Cal. Gácsér, dictae domus Comaromiensis sodalem Sacerdotem, qui cum Excellentissimo Nuntio et cum Gubernio agat. Archiabbatia autem tantum ex dictorum

ac restituendorum bonorum fructibus Prioratui S. Andreae cedit (permittendo, ut istud onus etiam in publicos proprietatum libros referatur), quantum praevio tractatu inter Excellentissimum Nuntium Ap. et praefatum Congregationis Hungaricae Delegatum: Rev. Dnum Iosephum Cal. Gácsér, consideratis Prioratus scriptis de hoc negotio propositionibus determinabitur, firma Gubernii obligatione ad praestandam Status subventionem pro Gymnasio, sicut aliis eiusdem generis et gradus institutis facere consuevit. At, firmo, ut supra, delegandi iure, Congregatio Hungarica, respective Archiabbas etiam immediate, sicuti maluerit, cum Excellentissimo Nuntio et Gubernio agere valebit.

10. Quodsi restitutio proprietatis omnium bonorum Archiabbatiae obtineri nequeat, ipsa partem bonorum dicto Prioratui cedere parata est; si vero nulla plane proprietas Archiabbatiae recuperari possit, eadem Archiabbatia etiam ad omnium bonorum proprietatem in favorem Prioratus S. Andreae cedendam prompta est: dummodo Gubernium S. Sedi et Prioratui cautionem praestet de non confiscandis vel aliquo praetextu secus auferendis tardius bonis, et dummodo S. Sedes Prioratui S. Andreae obligatione imponat quotannis actu restituendi Archiabbatiae fructus perceptos illorum bonorum, quae secundum Archiabbatiae Delegati cum Apostolico Nuntio conventionem eadem Archiabbatia sibi retinere deberet, cum dicta bona ad totius Congregationis Hungaricae instituta et personas sustentandas destinata sint. Si praefata bona modo, quo supra, de facto post domus Comaromiensis iuridicam separationem non restituantur: Excellentissimus Nuntius peractam separationem revocare debebit. [/.]

11. Demum Gubernium Bohemo-Slovacicum agnoscat vel concedat ius civitatis in Republica omnibus sodalibus, qui a die 28 Octobris a. 1918, vel saltem ab anno 1921 Domui Comaromiensi adscripti erant, etiamsi interim alio migraverint, quique dictum civitatis ius accipere volunt, videlicet: Rev. Dom. Mainradus Epölyi, Bruno Saly, Ioannes Cap. Gödör, Iosephus Cal. Gácsér, Dominicus Égler, Attilanus Sárosy, Caecilius Bognár, Alexander Karle, Urbanus Bertha, Robertus Vlassits, Donatus Szívós, Aemilianus Mórocz.

12. Ne autem tempore intermedio, donec Prioratus succrescentiam per Novitiatum sibi securam reddet, de facto necessarii sodales deficiant, Gubernium permittet, ut sodales Benedictini, quos Prior Conventualis ex Hungaria ab Archiabbate petet, quique ipsi

consentiant, in eundem Prioratum transferri, muneribusque, de quibus in n. 8, defungi valeant.

13. Tandem Gubernium coram S. Sede se obligat Prioratui S. Andreae conservandi Gymnasium maius catholicum Comaromiense cum iisdem iuribus, quae ceteris Gymnasiis maioribus publicis in dicta Republica competunt. Itemque agnoscet Prioratus libertatem ac ius excolendi Professores sive in Universitatibus Bohemo-Slovacis, sive in exteris, in specie propter dicti Gymnasii Comaromiensis linguam hungaricam etiam in aliqua Universitate Hungarica ita, ut sodales in dictis Universitatibus Professoris diplomate donati in proprio Gymnasio maiore docendi munere fungi pari iure permittantur, ac si diploma in Bohemo-Slovakia obtinuissent.

14. Omnia demum huius instructionis capita Excellentissimus Nuntius etiam cum Gubernio Bohemo-Slovacico communicare poterit, excepta in n. 10 fructuum restituendi obligatione, quae Prioratum S. Andreae gravabit in casu, quo Archiabbits ne partis quidem bonorum in Bohemo-Slovakia proprietatem recipiat.

Quem instructionem, aliamve huic quoad substantiam congruentem S. Sedes Excellentissimo Nuntio Apostolico dare non dedigne-
tur. Totam vero [./] causam iustissimo ac benevolo S. Sedis iudicio committit et commendat nomine totius Congregationis Hungaricae, et in osculo SS. Pedum emoritur

In S. Monte Pannoniae, die 7 Maii 1924.

filiorum minimus
+ Remigius Bárdos, Archiabbas.
m. p. [másolat]

Supplices humillimi Oratoris preces ab eodem iussus summa cum reverentia S. Sedi porrigit Eiusque expertae benevolentiae commendare praesumit
Romae, die 20 Maii 1924.

D. Iustinianus Serédi [m. p.]
Congreg. Hungar. O.S.B. Procur. Gener.

Körbélyegző:
Congregationis Hungaricae O.S.B.
Procurator Generalis

16. Serédi prokurátor 1924. jún. 2-án kelt kérvénye XI. Pius pápához.

Beatissime Pater!

Sodales Domus regularis Comaromiensis (Komarno, Slovacia), Congregationis Hungaricae O.S.B., ad pedes SANCTITATIS VESTRAE provoluti unanimi consensu humillime petunt, ut eorum Domus regularis a dicta Congregatione Hungarica O.S.B. canonice separaretur et independens atque S. Sedi immediate subiiciendus Prioratus a S. Andrea Ap. nuncupandus erigatur secundum ius commune et peculiares instructiones, quas S. Sedes Excellmo Nuntio Ap. Pragensi pro executione dictae separationis et erectionis benigne designando dederit.

Quoniam ipsa Congregatio Hungarica O.S.B. petita separationi secundum proprii Capituli declarationem acquiescit, separationem vero ac respective erectionem mutatae conditiones politicae urgeant, humillimi Oratores eandem a S. Sede iterum atque etiam e genu flagitant.

Et Deus...

Supplicem humillimorum Oratorum libellum ab eisdem rogatus S. Sedi reverenter porrigit Eiusque benevolentiae commendat

Romae, die 2 Junii 1924.

D. Iustinianus Serédi [m. p.]
Congr. Hung. O.S.B. Procur. Gen.

Körbélyegző:
Congregationis Hungaricae O.S.B.
Procurator Generalis

Retro:

BENEDETTINI. / Congregazione Ungherese.

Sodales domus Comaromiensis / eiusdem Congregationis Hung.
N. 6107/23. / pro separatione dictae domus a
Congregatione Hungarica et e- / rectione independentis Prioratus.
(Serédi.)

17. A Szerzetesi Kongregáció kongresszusának határozata: jóváhagyja önálló monostor felállítását, az instrukcióban leírt feltételekkel, amennyiben a Szentatya személyesen úgy óhajtja. 1924. jún. 4. m.s.

*Benedettini / Prov. Ungheria / Mon. autonomo
Boemia – Czecho-Slovacchia*

N. 6701/23 / PROVISTA / In Congressu / Die 4 Junii 1924

Exemplar supplicis libelli et instructionis mittantur E.mo a Secretis Status, cui scribatur: che q[uesta] S[acra] C[ongregazione] è favorevole alla concessione della separazione del Monastero di Komarno (Czecho-Slovacchia) e dell'erezione in Priorato indipendente, previa la richiesta approvazione del S. Padre, con le condizioni segnate nell'istruzione, che insieme alla supplica di quei Monaci, qui unita si rimette a V. E. perché voglia compiacersi riferire ogni cosa al S. Padre, e qualora la Santità Sua si benigni permettere la chiesta separazione ed erezione in Priorato indipendente, comunicare al Nunzio Apostolico le necessarie ed opportune facoltà [./.] per poter effettuare la separazione ed erezione.

Emanatoci del Nunzio Apostolico il decreto apostolico della separazione ed erezione del nuovo Priorato sotto il titolo di S. Andrea lo stesso Mons. Nunzio Apostolico voglia invitare il nuovo Priorato ad addivenire all'elezione del nuovo Priore, quale Superiore maggiore ed a presentare a q. S. C. le Costituzioni per l'approvazione. Non manchi infine di rimettere a q. S. C. una dettagliata relazione.

13-6-24

18. Laurenti bíboros prefektus 1924. jún. 12-én kelt levele a bíboros államtitkárhoz, tervezet.

Sub quo

DAL VATICANO, 12 Giugno 1924.

E.mo, Rev.mo, Signor Mio Oss.mo

Mi pregio rimettere all'Eminenza Vostra Rev.ma l'acclusa supplica dei Monaci del Convento di Komarno (Czecho-Slovacchia) della Congregazione Ungherese dei Benedettini, e una copia dell'istruzione riguardante la facoltà richiesta. Questa S. Congre-

gazione è favorevole alla concessione della separazione e dell'erezione in Priorato indipendente del detto Monastero di Komarno, previa l'approvazione del S. Padre, e con le condizioni espresse nella citata Istruzione.

Si prega perciò l'E.V.Rev.ma perché voglia compiacersi riferire ogni cosa al S. Padre, e qualora Sua Santità si degni permettere la chiesta separazione ed erezione in Priorato indipendente, la medesima E. V. avrà la bontà di comunicare al Rev.mo Nunzio Apostolico le necessarie ed opportune facoltà per poter effettuare la suddetta separazione ed erezione.

Emanatosi poi dal R.mo Nunzio Apostolico il Decreto definitivo di separazione e di erezione del nuovo Priorato sotto il [/.]

A Sua Eminenz Rev.ma
Il Sig. Card. P. GASPARRI
Segretario di Stato di S.S.
VATICANO

titolo di S. Andrea, lo stesso Mons. Nunzio Ap. potrà invitare il nuovo Priorato ad addivenire all'elezione del nuovo Priore, quale Superiore Maggiore, ed a presentare a questa S. Congregazione le Costituzioni per l'approvazione.

Il medesimo Mons. Nunzio Ap. si compiacerà poi di rimettere a questo S. Dicastero una dettagliata relazione.

Chinato al bacio della S. Porpora, con profonda venerazione mi rassegno
dell'Eminenza Vostra Rev.ma

[nincs aláírva]

19. A Szerzetesi Kongregáció kongresszusának instrukciója, s. d. s. n.

INSTRUCTIO.

1. Domus regularis Comaromiensis in Slovacia a Congregatione Hungarica O.S.B., ad quam hucusque pertinebat, legitime separatur et ab aliis etiam quibuslibet Ordinis S. Benedicti Congregationibus independens atque S. Sedi immediate subiiciendus Prioratus a

S. Andrea Ap. nuncupandus erigitur ad normam iuris communis et huius Instructionis.

2. Pro utroque actu iuridico perficiendo delegatur Excellmus Domnus Franciscus Marmaggi, Nuntius Ap. Pragensis, qui tamen separationem facere non poterit, nisi Gubernium Bohemo-Slovacicum hisce conditionibus satisfecerit:

a) Bona, quae in pagis Diakovce et Füss proprietatis iure ad Archiabbatiam S. Martini de S. Monte Pannoniae (Pannonhalma in Hungaria) pertinent et a Gubernio hucusque sequestro subiiciebantur, cum fructibus perdurante sequestro perceptis eidem Archiabbatiae restituentur in proprietatem. Ad quam restitutionem stipulandam et acceptandam Archiabbatia delegat Rev. D. Joseph Cal. Gácsér, Domus Comaromiensis sodalem, qui cum Excellmo Nuntio et Gubernio agat. Archiabbatia autem ad ferendas expensas Prioratus S. Andreae pro sustentatione sodalium, gymnasii et paroeciarum (Diakovce, Füss et Dénesd) pro rata cum Prioratu stabilienda concurret. Quodsi omnia bona Archiabbatiae recuperari nequeant, ipsa bona in Füss Prioratui cedit in proprietatem, sibi vero retinet bona in Diakovce.

b) Gubernium recognoscit ius civitatis omnium sodalium Domus Comaromiensis, etiam eorum, qui illud ius hucusque nondum obtinuerunt, nempe: Rev. Dom. Mainradus Epölyi, Bruno Saly, Ioannes Cap. Gödör, Iosephus Cal. Gácsér, Dominicus Égler, Attilanus Sározy, Caecilius Bognár, Alexander Karle, [./.] Urbanus Bertha, Robertus Vlassits, Donatus Szivós, Aemilianus Mórocz.

c) Gubernium se obligat Prioratui S. Andreae conservandi Gymnasium maius catholicum Comaromiense cum iisdem iuribus, quae ceteris gymnasiis maioribus publicis in dicta republica competunt. Item agnoscet Prioratus libertatem ac ius excolendi Professores sive in Universitatibus Bohemo-Slovacis, sive in exteris, in specie propter dicti Gymnasii Comaromiensis linguam hungaricam etiam in Universitatibus Hungaricis, ita ut dicti sodales in prefatis Universitatibus Professoris diplomate donati in proprio Gymnasio maiore docendi munere fungi pari iure permittantur, ac si diploma in Bohemo-Slovacia obtinuissent.

d) Donec Prioratus necessariam succrescentiam per Novitiatum sibi securam reddet, seu donec necessitas duraverit, Gubernium permittet, ut Prior Conventualis Professores Benedictinos ex Hungaria petat et introducat.

3. Quodsi memoratae conditiones a Gubernio non impleantur, Domus Comaromiensis separationem Excellmus Nuntius Ap. revocabit.

20. Gasparri bíboros államtitkár 1924. aug. 10-én kelt jóváhagyó válasza Laurenti bíboros prefektushoz, ikt. sz. 33.537. A nuncius fakultást kap arra, hogy kiállítsa az önálló perjelséget felállító dekrétumot, egyben oda kell hasson, amennyiben lehetséges, hogy teljesíttessenek a Szerzetesi Kongregáció feltételei.

CÍMER

DAL VATICANO, 10 Agosto 1924.

SEGRETERIA DI STATO

DI SUA SANTITÀ

N°33537.

DA CITARSI NELLA RISPOSTA

Il sottoscritto Cardinale Segretario di Stato non ha mancato di riferire al Santo Padre, secondo il desiderio espresso dall'Eminenza Vostra Rev.ma con venerato ufficio N° 6107/23 del 12 Giugno scorso, quanto formava oggetto del medesimo foglio, circa la erezione del Priorato dei Benedettini di Komarno, con le condizioni espresse nella Istruzione allegata in detto foglio.

Data la situazione politica del paese, è da dubitare che Mons. Nunzio possa riuscire ad ottenere da quel Governo tutte le condizioni richieste da cotesta S. Congregazione. Ad ogni modo quel che importa soprattutto è che siano restituiti i beni ai religiosi, affinché essi possano servire alla destinazione sacra che essi hanno.

Sono state quindi impartite istruzioni al Nunzio affinché, prima di emanare il Decreto di erezione, ottenga la restituzione alla Chiesa dei beni, e si adoperi perché vengano adempite, per quanto è possibile, le altre condizioni richieste da cotesto S. Dicastero.

Lo scrivente Cardinale profitta volentieri dell'incontro per rinnovare a Vostra Eminenza i sensi della profonda venerazione con la quale Le bacia umilissimamente le mani.

P. C. Gasparri [m. p.]

A Sua Eminenza Rev.ma

Il Sig. Card. CAMILLO LAURENTI

Prefetto della S. Congregazione
dei Religiosi

21. A Szerzetesi Kongregáció 1924. okt. 29-én kelt belső följegyzése: elhelyezhető a levéltárban.

Benedettini / Prov. Ungheria / Mon. autonomo

Boemia – Czecho-Slovacchia

N. 6701/23 / PROVISTA / Die 29 Octobris 1924

advertatur e pro nunc / ponatur in Archivio / R. 7-2-38

22. Modus Vivendi az Apostoli Szentszék és a Csehszlovák Köztársaság között, 1928. febr. 2. Részlet. A francia nyelvű részletekben kifejtésre kerül a felek konszenzusa azzal kapcsolatban, hogy a Csehszlovák Köztársaság területén ne legyen joghatósága más állam területén élő (prelátusnak). Azok a szerzetesi közösségek, amelyek Csehszlovákiában élnek, ne fűggenek külföldön élő tartományfőnököktől sem. Ha önálló rendtartomány felállítása nem lehetséges, akkor e közösségek közvetlenül a generális házhoz tartozzanak, előjárójuk pedig csehszlovák állampolgár legyen.

A levéltár két részletet őriz. A nyomtatott teljes szövegben az első cikkely folytatása a zár alá vett egyházi javak új elosztásával foglalkozó állami és egyházi bizottság felállítását hozza, a második cikkely a javak igazgatásával kialakult helyzet ideiglenességére mutat rá: amíg a megegyezést meg nem köti a két, fentebb említett tárgyaló bizottság. A harmadik cikkely itt közölt szövege teljes. A negyedik cikkely (nyomtatásban a 66. oldal) a püspökök kinevezésének új módját szabja meg: az érsekek, megyéspüspökök és az utódlási joggal felruházott koadjutorok és a tábori püspök kinevezése előtt a Vatikán közli a jelölt nevét a csehszlovák kormánnyal, annak beleegyezését kérve. Az ötödik cikkely az ily módon kinevezett főpap állami esküjének szövegét szabja meg: „Iuro et promitto sicuti decet Episcopum, fidelitatem Reipublicae Cechoslovachae necnon nihil me facturum quod sit contra salutem, securitatem, integritatem Reipublicae.” A hatodik cikkely rögzíti, hogy a kormány haladéktalanul rendelkezik e modus vivendi gyakorlati kivitelezéséről.

Szövege megjelent nyomtatásban:

Acta Apostolicae Sedis 20 (1928) 65–66.

Salacz Gábor, aki összefoglalja a Modus Vivendi tartalmát, 1927. dec. 17-i dátumról ír, lásd: Salacz Gábor, *A Magyar Katolikus Egyház a szomszédos államok uralma alatt* (Dissertationes Hungaricae ex historia Ecclesiae III.), München 1975. 36–37.

Modus Vivendi tra la Santa Sede e la Repubblica Cecoslovacca del 2 Febbraio 1928:

Art I.) Le Saint Siège et le Gouvernement Tchécoslovaque sont d'accord sur le principe qu'aucune partie de la République Tchécoslovaque ne dépende d'un Ordinaire dont le siège se trouverait hors des frontières de l'Etat tchécoslovaque,...

Art. III.) Les Ordres et les Congrégations religieuses, dont les maisons se trouvent en Tchécoslovaquie, ne dépendront pas des supérieurs des maisons provinciales de mêmes Ordres et Congrégations à l'étranger. Si la création d'une province en Tchécoslovaquie est impossible, les dites maisons religieuses tchécoslovaques seront directement soumises à la maison généralice. – Les supérieurs provinciaux et les chefs des maisons religieuses dépendantes directement de la maison généralice, seront sujets tchécoslovaques.

23. A komáromi ház újra benyújtott kérvénye, gépelt, 1937. szept. 23.

Iratgyűjtő felirata:

SACRA CONGREGAZIONE DEI RELIGIOSI

Sez. O

Ordine *Benedettini di Komárno, prior. Ungheria* 6107/28
Oratore - 1311/38.
Oggetto *Monastero autonomo, Boemia Czecho-Slovacchia*
(*ca. separazione della loro casa dall'Abbazia di Pannonhalma in Ungheria*)

DATA della provvista	PROVVISTA	DATA di spedizione
-------------------------	-----------	--------------------

R. 7-2-38

9-2-38	<i>E.mo Abb. Primati O.S.B. pro informatione et voto, sub quo</i>	16 di
--------	---	-------

R. 15-3-38

16-3-38 *Ad Ex.mum Dnum Secretarium*

17-3-38 *Pro audientia SS.mi*

18-V-38 *In audientia, [...] habita, ab infrascripto Secretario
die 17 Maji 1938*

*Attentis expositis, pro gratia erectionis domus de Komarno
in abbatiam nullius immediate S. Sedi subjectam; executio
fiat per Breve Apostolicum.*

+ *Secretarius*

AGENTE S. *Anselmo*

Az iratgyűjtő fakszimiléjét lásd a következő oldalon

X
 +
 Ordine *Benedetto Tucci - di Roma anno 11* (6104/23) Sez. **O**
pro. Ungarese
 Nr. *7371*
138
 Oratore
 Oggetto *questione autismo*

AGENTE *S. Anselmo*

528

A komáromi ház új kérvénye

Petitio separationis
sodalium Congregationis Hungaricae O.S.B. degentium in
Cecoslovacia
ab eadem Congregatione Hungarica.

./.

E m i n e n t i s s i m e P r i n c e p s !

Die 15. Iunii 1923 sodales Congregationis Hungaricae O.S.B. qui intra fines Reipublicae Cecoslovacicae post initam apud Trianon pacem manserant, separationem suam a praedicta Congregatione petierunt. Cuius petitionis responsique a Sancta Sede dati tenorem liceat hic subiicere:

[A folytatás azonos az 1. sz. dokumentum szövegével. Majd a következőképpen zárul:]

Ex Secretaria Sacrae Congregationis de Religiosis. N. 6107/23. Romae die 13 Februarii 1924. [Innentől az elutasító dekrétum szövegének idézése, l. 7. sz. dokumentum:] Reverende Pater! Quod supplicem libellum attinet, quem a. 1923 mediante Nuntiatura Apostolica Pragensi huic S. Congr. porrexisti... Addictissimus C. Card. Laurenti Praefectus. Maurus M. Serafini Ab. O.S.B. Secretarius. Rev. Patri Bonifacio Gidró, O.S.B. Superiori Domus Slovensko Komarno Benedictini. [Idáig az idézett dekrétum.]

Quam petitionem supra relatam, mutatis nunc rerum conditionibus per decretum Gubernii die 2. Septemberis 1937. de solutione sequestri bonorum ecclesiasticorum datum, hisce iterum proponere praesumimus.

Sacram purpuram deosculando permanemus Eminentiae Tuae humillimi in Christo servi

Comaromii, die 23. Septembris 1937.

Bonifatius Gidró [m. p.]

Superior.

Attilanus Sározy [m. p.]

Luciánus Bíró [m. p.]

Nomine Congregationis Hungaricae petitioni praedictae accedo.
In S. Monte Pannoniae, die 23. Septembris 1937.

Bélyegző

Chrysostomus Kelemen [m. p.]
archiabbas.

24. Saverio Ritter prágai apostoli nuncius 1938. jan. 20-án kelt fölterjesztése Pacelli bíboros államtitkárhoz, gépelt másolat, ikt. sz. 18.507. Megküldi a komáromi bencések petícióját. A kormány jóváhagyását bírják és – az agrárreform végrehajtása után – kész visszaadni a birtokokat, ha önálló priorátusi jogállásra emelkednek.

COPIA

NUNZIATURA APOSTOLICA

IN CECOSLOVACCHIA

PRAHA II, 20 Gennaio 1938.

N. 18507

Eminenza Rev.ma,

Mi è regolarmente pervenuto in venerato Dispaccio dell'E.V. Rev.ma N. 5239/37 in data 30 Dicembre 1937 con unita la petizione con la quale i PP. Benedettini di Komárno chiedono di esser separati dalla Congregazione Benedettina di Ungheria.

Poiché l'Eminenza Vostra si degna di chiedere il mio umile parere al riguardo, compio il dovere di significarLe che, a mio sommessimo modo di vedere, è il caso di accogliere tale petizione; perché solo così la Comunità di Komárno potrà continuare a sussistere, e compiere l'opera sua, particolarmente importante per quanto si riferisce al ginnasio-liceo di Komárno, che al presente è l'unico ginnasio cattolico ungherese in Cecoslovacchia.

Per quanto riguarda il pensiero del Governo in proposito, esso mi è stato riassunto anche recentemente nei tre punti seguenti: Il Governo è d'accordo che si istituisca un priorato "sui juris" cecoslovacco a Komárno.

Il Governo è disposto a consegnare i beni quando sia sicura l'erezione di tale priorato.

Il Governo fa notare che su tali beni (circa 4000 jugeri) deve essere ancora applicata la riforma agraria; ma assicura nello stesso tempo che ciò sarà fatto in misura minima.

Mentre Le restituisco qui acclusa la summenzionata petizione, mi chino...

F^o: + SAVERIO RITTER
Nunzio Apostolico

A Sua Eminenza Rev.ma
IL SIGNOR CARD. EUGENIO PACELLI
Segretario di Stato di S.S.

25. Pacelli bíboros államtitkár 1938. jan. 30-i kelettel átküldi a kérényt La Puma bíboros prefektusnak, gépelt, ikt. sz. 349/38.

CÍMER DAL VATICANO, 30 Gennaio 1938
SEGRETERIA DI STATO
DI SUA SANTITÀ
N° 349/38
DA CITARSI NELLA RISPOSTA
E.mo e Rev.mo Signor Mio Oss.mo,

Mi onoro rimettere all'Eminenza Vostra Rev.ma, per competenza di cotesta Sacra Congregazione, la qui unita petizione dei RR. Padri Benedettini di Komárno, in Cecoslovacchia, in data 23 Settembre 1937, i quali insistono per la separazione della loro Casa dall' Abbazia di Pannonhalma in Ungheria, essendo stato pubblicato da parte del Governo cecoslovacco il decreto di dissequestro dei beni ecclesiastici, contemporaneamente con la pubblicazione della Bolla "Ad ecclesiastici regiminis" da parte della S. Sede, cioè in data 2 settembre 1937 (v. Acta A.S. vol. XXIX, n. 6. Settembre 1937).

Sulla domanda dei detti Padri ha espresso il suo parere l'Ecc. mo Monsignor Nunzio Apostolico di Praga, col Rapporto N. 18507, del 20 Gennaio 1938, che mi pregio unire in copia alla presente.

Profitto volentieri dell'incontro per confermare a Vostra Eminenza i sensi della più profonda venerazione con cui baciandoLe umilissimamente le mani mi professo

di Vostra Eminenza Rev.ma
Umil.mo Dev.mo Servitor vero
E. Card. Pacelli [m. p.]

A Sua Eminenza Rev.ma
IL SIGNOR CARDINALE VINCENZO LA PUMA
Prefetto della S.C. dei Religiosi
con allegati

Retro:

Benedettini / 6107/38 / 1311/38 / 1 februarii 38

Reassumantur praecedentia et ad Secr.

9 februarius 38 / E.mo Abb. Primati pro informatione et voto

Expedi die 16 di / Remittatur ad S. Congregationem

DE RELIGIOSIS

26. A Szerzetesi Kongregáció belső följegyzése, gépelt, 1938. febr. 6. előtt.

PRO-MEMORIA

Il punto di vista del Governo cecoslovacco circa l'istanza del Priore del Convento O.S.B. a Komárno (presentata con il consenso dell'Arciabate di Pannonhalma alla S. Congregazione dei Religiosi il 23 Settembre 1937) è il seguente:

Il Governo cecoslovacco è d'accordo non soltanto sulla separazione del Convento O.S.B. a Komárno, delle parrocchia a Dákovce e Fiš, nonché del Patronato reale a Denešd dalla Congregazione magiara O.S.B. di San Martino, ma è eddirittura del parere, che questa separazione risulti necessariamente dalle disposizioni del Modus vivendi (vedasi la soluzione analoga relativa alla questione dell'Abazia di Jasov O.Praem.)

Il Governo cecoslovacco propone quindi di elevare la Casa religiosa di Komárno a Priorato sui iuris.

A questo Priorato sui iuris verrebbero assegnati i beni mobili ed immobili della Congregazione magiara O.S.B. in quanto siti sul territorio statale cecoslovacco.

Il detto Priorato resterebbe indipendente da qualunque Congregazione conventuale, analogamente come fu disposto per le Case religiose di Břevnov, Broumov e Rajhrad.

Però il Governo cecoslovacco non potrebbe esser d'accordo qualora si volesse elevare la Casa religiosa di Komárno ad una nuova ed indipendente Congregazione O.S.B. di S. Andrea. Secondo il parere del Governo la Congregazione non può esser creata per una sola Casa con pochi religiosi. [/.]

La creazione d'una Congregazione simile avrebbe inoltre quest'altro inconveniente:

Il Governo cecoslovacco ha dimostrato in varie circostanze di rispettare i gradi di precedenza dei Prelati ed Abati loro spettanti secondo i principi di gerarchia. Elevando la Casa religiosa di Komárno ad una vera e propria Congregazione conventuale O.S.B., il suo Priore diverrebbe Capo di questa Congregazione e come tale avrebbe precedenza sugli altri Abati degli Ordini Benedettino, Cistercense e Praemonstratense; ed in virtù del Canone 223, § 1, comma 4, verrebbe invitato al Concilio ecumenico, il quale fatto turberebbe l'usuale equilibrio tra gli Abati e Prelati della Repubblica Cecoslovacca.

Retro:

Die 6 feb 1938

advertatur et uniatur

27. Fidelis von Stotzingen 1938. márc. 9-én kelt vótuma (véleménye), gépelt, eredeti. Jkv. sz.: 6107/23, 1311/38. Támogatja önálló bencés kongregáció létrehozását.

Szövegét l. APr. 6. sz. dokumentum.

BIOGRAFIA

ÉLETRAJZI ADATOK

A kötetünkben szereplő fontosabb személyek életrajzi adatai.

Rövidítések:

- De Marchi – De Marchi, G., *Le nunziature apostoliche dal 1800 al 1956*, Róma 1957. 2. kiadás: Libreria Editrice Vaticana, Vatikánváros 2006.
- Del Re, – Del Re, N., *La Curia romana. Lineamenta storico-giuridici*, Libreria Editrice Vaticana, Vatikánváros 1998⁴.
- Engelbert – Engelbert, P. OSB, *A Római Szent Anzelm Bencés Kollégium. Az első száz év rövid története (1888–1988)*, (Rendtörténeti Füzetek 8.), Pannonhalma 2004.
- Esztergomi érsekek – *Esztergomi érsekek 1001–2003*, Szerk. Beke M., Szent István Társulat, Budapest 2003.
- Gergely J., – Gergely J., *Magyar–szentszéki diplomáciai kapcsolatok (1920–1990)*, in: *Magyarország és a Szentszék diplomáciai kapcsolata 1920–2000*, szerk. Zombori I., Budapest 2001. 15–103.
- MKL – *Magyar Katolikus Lexikon* I (1993) – XII (2007). Szent István Társulat, Budapest.
- Mrkonjić – Mrkonjić T., *Archivio della Nunziatura Apostolica in Ungheria (1920–1939)*, in: *Gli Archivi della Santa Sede e il Regno d’Ungheria (secc. 15–20). Studi in memoriam del professor Lajos Pásztor archivista ungherese dell’Archivio Segreto Vaticano*, a cura di G. Platania, M. Sanfilippo, P. Tusor (Collectanea Vaticana Hungariae, Classis I, vol. 4), Budapest–Roma 2008. 255–288.
- Névtár – *A Pannonhalmi Szent Benedek-rend Névtára, 1802–1986*. Összeállította Berkó P. és Legányi N., h. n. [Pannonhalma] 1987.

*

Cherubino Raffaele **Azzopardi**, OSB

Szül. 1881. jan. 21-én Málta szigetén, Senglea helységben, 15. és utolsó gyermekként. Londonban orvosi diplomát szerzett 1902-ben, katonai orvosként részt vett a búr háborúban. 1904. márc. 3-án öltözött be a montecassinói bencés apátság szerzetesi ruhájába. 1905. máj. 28-án egyszerű, 1907. szept. 8-án ünnepélyes fogadalmat tett. 1907. szept. 29-én szentelték pappá. 1914-től novíciusmester volt, majd alperjel és a Cassinói Kongregáció vizitátora. Mauro Caruana, aki angol bencésből lett máltaei érsek, XVI. Benedek pápához intézett kérelmében személyi titkárának hívja meg, de apátja, Gregorio Diamare, nem adta oda őt. 1931–1961 között Wight szigetén Quarr Abbey-ben élt, az ottani apát meghívására, de meghalni visszatért Montecassinóba. Lelkiséget és

bibliikumot tanított a montecassinói teológián. Meghalt 1976. dec. 9-én. – Leccisotti, T., *Ricordando... don Raffaele Azzopardi*, in: Echi di Montecassino, VI. évf. 12. sz. 1978. jan.–jún. 68–74. – Ezútonköszönöm meg Faustino Avagliano OSB montecassinói levéltár igazgató készségét. – Pannonhalmán bizonyára azért esett őrá a választás, mert vizi-tátor volt.

Áronffy Ferenc CM, tartományfőnök

Szül. Pécssett, 1873. nov. 26-án, a teológiát a budapesti egyetemen, mint a központi szeminárium növendéke végezte. Egy évig Pécssett hitoktató, egy évig Villányban káplán, négy évig Bakócán káplán. Innen lépett be 1901-ben a missziópapok társulatába. Grácban egy évet töltött, Piliscsabára került, 1909-ben a budapesti Gát utcai misszióház főnöke, 1911-ben a Ménesi úti házba helyezték, 1915-től az irgalmas nővérek magyar tartományának igazgatója, 1917-ben a misszióház főnöke, 1919-ben vicevizitátor, 1926-ban pedig a missziós papok magyar tartományának vizitátora, tartományfőnök. – MKA 1927. 247. (fénykép), MKA 1928. 233. (fénykép).

Dr. Bárdos Remig Sándor, OSB főapát

Szül. Ipolyságon (ma Sahy, Szlovákia), 1868. febr. 25-én, beöltözött 1885. aug. 2-án, egyszerű fogadalmat tett 1888. jún. 29-én, ünnepélyes fogadalmat tett 1891. jún. 30-án, pappá szentelték 1892. júl. 3-án, 1892-től 1907 februárjáig gimnáziumi tanár Esztergomban, 1907. februártól 1920-ig házfőnök és igazgató Kőszegen, 1920–1932 között főapát. Meghalt Balatonfüreden, 1932. máj. 12-én. Számos pedagógiai szakcikk szerzője. – Névtár 129; MKL I. (1993) 615–616; MKA 1927. 208. (fénykép)

Giuseppe M. Casari, OSM

Szül. Budrióban (Bologna főegyházmegye) 1879. febr. 15-én, Saluzzóban öltötte magára a szervita ruhát 1894. febr. 19-én, 1895-ben egyszerű fogadalmat, 1902-ben ünnepélyes fogadalmat tett. Rómában, a Pápai Orbán Egyetemen végezte filozófiai és teológiai tanulmányait, ahol filozófiából doktorált, teológiából licenciát szerzett. 1903. ápr. 15-én szentelték pappá. 1904 szeptemberében Magyarországra küldték, itt 37 évet töltött. Novíciusmester Egerben (1904), majd növendékelöljáró és perjel (1908), 1912-től Langeggben (Ausztria) perjel, 1914–1918,

majd 1928–1935 között tartományfőnök. 1920-tól generális defnitor, 1921–1938 között budapesti perjel. Máriaremetét az ő idejében építik ki. Mivel németül is, magyarul is folyékonyan beszélt, az apostoli nunciusok húsz éven át, 1921 és 1942 között igénybe vették szolgálatait, naponta segítette őket munkájukban. 1941-ben Rómába hívták, a harmadrend, valamint a Hétfájdalmú Testvérület generális delegátusa lett, a L'Addolorata havi folyóirat igazgatója. Számos éven át Őszent-sége Államtitkárságán is szolgálatot tett. 1941-től a Szerzetesi Kongregáció, 1949-től pedig a Szent Rítuskongregáció konzultora. 1949. dec. 8-án, miközben a „Salus populi romani” kegyképnek a római S. Maria Maggiore Bazilikából a Szent Péter-bazilikába való ünnepélyes átvitelén vett részt, agyvérzést kapott, meghalt 1949. dec. 13-án. Eltemetve Rómában, a S. Maria in Via templomban, temetésén részt vett Angelo Rotta nuncius is. – *L'Osservatore Romano*, 1949. dec. 15.; *Acta Ordinis Servorum B.M.V.*, 34 (1949) 106. sz. 75–77; P.G.G., *In memoriam Giuseppe Casari*, in: *Il Servo di Maria* 63 (1950) 13; Roschini, G. M. O.S.M., *Galleria Servitana II. Religiosi illustri dell'Ordine dei Servi di Maria dal 1933 al 1976*, Róma 1976. 41. sz. 47; MKA 1929. 255. (fénykép).

Pietro **Ciriaci**, bíboros

Szül. 1885. dec. 2. Rómában, pappá szentelték 1909, tarsusi c. érsek és nuncius Prágában 1928. febr. 15., nuncius Lisszabonban 1934. jan. 9., bíboros 1953. jan. 12., a Zsinati Kongregáció prefektusa 1954. márc. 20., A Kánonjogi Kódex Értelmezése Bizottságának elnöke is 1955. máj. 31. Meghalt 1966. dec. 30. – De Marchi 83. 217.
www.catholic-hierarchy.org/bishop/bciriaci.html

Pietro **Gasparri**, bíboros

Szül. 1852. máj. 5-én Ussitában (Norcia mellett), pappá szentelték Rómában, 1877. márc. 31-én, 1897. dec. 18-án a palesztinai Caesarea c. érseke, apostoli delegátus Peruban, Equadorban és Bolíviában, szentelése: 1898. márc. 6-án, 1901. ápr. 25-től a Rendkívüli Egyházi Ügyek Kongregációjának titkára, 1904–1916 között, a CIC kodifikálási munkálatait vezette, 1907. dec. 16-ától bíboros, 1914. okt. 13-tól 1930. febr. 7-ig államtitkár, 1916. nov. 9-től camerlengo, meghalt 1934. nov. 18-án. – De Marchi, 14. 24. 70. 112. 204; MKL IV. (1998) 3–4. (Irodalom.)

Gidró Bonifác István OSB

Szül. Karcfalván (Csík megye), 1869. aug. 20., beöltözött 1888. aug. 1. egyszerű fogadalmat tett 1890-ben, ünnepélyes fogadalmat tett 1893-ban, pappá szenteték 1893. 1894: Esztergomban, 1900. aug.-tól Komáromban gimn. tanár, 1921–1939 között igazgató (1923–1940: házfőnök is. 1938. szept.–1939: a Felvidék visszacsatolt részén a katonai kormányzat idején tankerületi főigazgató is, 1939. aug. 25.–1940: csak házfőnök) – Számos gimnáziumi tankönyv szerzője. Igazgatósága idején a tanulók számát 300-ról 700-ra növelte. Komárom város díszpolgára, a Jókai Közművelődési Egyesület (1911–1945) alelnöke, majd örökös társelnöke. 1940. márc. 21.: tihanyi apát. 1950. nov. 27-től Pannonhalmán élt. Meghalt Győrött, 1958. jan. 17. – Névtár 133. MKL IV. 1998. 99.

P. Hubert Hansen, SVD

Szül. 1872. nov. 3-án Wehrben (Németországban, Aachen mellett, Köln főegyházmegye területén), az Isteni Ige Társasága (Societas Verbi Divini) tagja, belépett 1886. márc. 6-án, fogadalmat tett 1894. ápr. 8-án, pappá szentelték Mödlingben, 1896. máj. 1-jén, prefektus, 1909-ben rektor Mödlingben, 1916-ban az első magyarországi alapítás, Máriakéménd (pécsi egyházmegye) rektora, 1924-ben Budatétényben, 1926-ban Mödlingben tartományfőnök, 1929. szept. 28-tól Kőszegen a magyarországi régió főnöke (Regional), meghalt 1935. márc. 2-án Mödlingben. Temetését Breyer István győri püspök végezte. A budatétényi rekviemen Krywald Ottó méltatta az elhunytat. – *Zur ewigen Heimat* (verbita, belső használatú tájékoztató folyóirat, necrológium), 1935–1940. 234–242. A római generalátus személyi nyilvántartása, Regio Hungarica, N. 137. 156. lapon. – Személyes jellemzésére jól használható a következő, belső használatra szánt, de nyomtatott monográfia: Alt, J. SVD, *Die Geschichte des Missionshauses St. Gabriel der Gesellschaft des Göttlichen Wortes. Das erste Jahrhundert 1889–1989*. (Analecta SVD-67), Róma 1990. – Ez úton fejezem ki köszönetemet P. Herbert Scholz SVD és P. Franz Bosold SVD atyáknak, a római verbita generalátus levéltárosainak, készséges segítségükért. – Mint látható, az alapító nemzedékhez tartozott, s Magyarországon épp ezen években – az ő személyén keresztül is – megjelent rend egyik kiváló tagja. Megvizsgálandó annak kiderítése, hogy a választás hogyan jutott éppen őrá, és tanulságos lenne megismerni fogadtatásának légkörét az általa

vizitált 105 magyarországi férfikolostorban – mindegyik régebbi alapítású, ez idő szerint, a verbitáknál. Megjegyzendő, hogy kézírásos aláírásaiban „Hanszen”-nek írja a nevét, magyarosan. – MKA 1927. 249. (fénykép)

Janota Cirill Miksa OSB, teológiai doktor

Szül. Brassóban 1890. máj. 4-én, beöltözött 1906, egyszerű fogadalmat tett 1910, ünnepélyes fogadalmat tett 1913, pappá szentelése 1913. júl. 15. Teológiát hallgat a római Szent Anzelm Kollégiumban 1910–1914, főiskolai tanár Pannonhalmán 1914, főiskolai tanár a Szent Anzelm Kollégiumban és rendi prokurátor 1928, főiskolai tanár Pannonhalmán 1943–1956. Meghalt Pannonhalmán 1963. febr. 11. – Névár 156.

Franciscus Albertus **Janssens**, OCist

Szül. 1881. febr. 20-án Tilburgban (Hollandia), 1901–1903 között trappista Achelben. 1903-ban beöltözött Pont Colbertben, amely 1904-től a hollandiai Onzenoortba költözött át, 1904-ben egyszerű fogadalmat tett, 1910-ben szentelték pappá. 1924 októberétől Pont Colbert apátja, 1927. aug. 1-től generális apát, lemond 1936. jan. 21-én, meghalt Hilversumban 1950. ápr. 23-án. – Zakar P. O.Cist., *Consuetudines und Constitutiones Zircenses (1814–1941)*, in: *Analecta Cisterciensia* 38 (1982) 181–337. Itt. 223; MKA 1929. 235. (fénykép).

Kelemen Krizosztom Ferenc, OSB főapát

Szül. Hahóton, 1884. jan. 10-én, beöltözött 1903. aug. 6-án, egyszerű fogadalmat tett 1907-ben, ünnepélyes fogadalmat 1910-ben, pappá szentelték 1910. júl. 1-jén, gimnáziumi tanár Pápán 1910–1916, plébános Nyalkán 1916–1926, gimnáziumi tanár Budapesten 1926–1928, házfőnök és igazgató Győrött (1929–1933), főapáti koadjutor 1929–1933, főapát 1933–1950. 1949-től az Amerikai Egyesült Államokban élt. Meghalt Pittsburghben, 1950. nov. 7-én. – Névár 152; MKL VI. (2001) 461. (fénykép); Várszegi I. A., *Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát (1929–1950)*, in: *Pannonhalmi Főapátok 1.* (METEM Könyvek 2.) Budapest, 1990. 229–361.

Vincenzo **La Puma**, bíboros

Szül. Palermóban 1874, jan. 22-én, pappá szentelték: Róma, 1896. szept. 13-án, a Szerzetesi Kongregáció altitkára 1916, a Szent Szer-

zetesi Kongregáció titkára 1925. ápr. 7. bíboros 1935. dec. 16. Szent Kozma és Damján titulussal, a Szent Szerzetesi Kongregáció pro-prefektusa 1935. dec. 20. prefektusa 1935. dec. 31-től 1943. nov. 4-én bekövetkezett haláláig. – Del Re, 182.

Camillo Laurenti, bíboros

Szül. a Róma-környéki Monteporzio Catonében, 1861. nov. 20-án, pappá szentelték: Róma, 1884. jún. 7-én, a Szent Inkvizíció (Hittani Kongregáció elődje) titkára 1911. aug. 12-étől, 1921-től bíboros, 1922. júl. 5-től 1928. dec. 17-ig a Szent Szerzetesi Kongregáció prefektusa, 1929. márc. 12-től a Szent Rítus Kongregáció prefektusa, meghalt 1938. szept. 6-án. – Del Re, 182.

Alexis-Henri-Marie **Lépicier**, OSM, bíboros

Szül. Vaucouleurs-ben (Franciaország) 1863. febr. 28-án, itt ismerte meg a szervitákat, az ő iskolájukba járt. Londonban öltötte magára a szervita ruhát 1878. márc. 1-jén, 1879-ben egyszerű fogadalmat tett, pappá szentelték 1885. szept. 18-án. Rómában, a Pápai Orbán Egyetemen fejezte be filozófiai és teológiai tanulmányait, ahol két doktorátust is szerzett. Két évig Londonban működött mint novíciusmester, 1892-ben meghívták római egyetemének dogmatika teológiai tanszékére, ahol 21 évig működött, sokat publikált, közülük legismertebb az *Institutiones Theologiae Dogmaticae ad textum S. Thomae*, 25 kötetben. X. Szent Pius pápa megbízásából Anglia és Skócia egyházmegyéinek apostoli vizitátora. Párhuzamosan rendjének fontosabb hivatalait is betöltötte. Alapítója és első rektora római tanulmányi központjuknak: „Collegio Internazionale di S. Alessio Falcionieri”. Generális konzultor, majd generális prokurátor, végül, 1913-ben rendjének generális perjele (generálisa). 1920-ban meghívják a párizsi Institut Catholique mariológiai tanszékére, de inkább Rómában marad saját kollégiumában. 1923-ban XI. Pius pápa kinevezi a félbeszakadt I. Vatikáni Zsinat folytatására felállított bizottság elnökévé. 1924. máj. 22-én tarsusi c. érsekké szentelték, Kelet-India apostoli vizitátora, ahol 19 hónap alatt 40 egyházkormányzati egységet (egyházmegyét stb.) látogatott meg. 1927-ben Eritrea és Abesszínia apostoli vizitátora. 1927. dec. 19. bíboros, 1928. dec. 17-től a Szerzetesi Kongregáció prefektusa, 1935. dec. 31-én benyújtotta lemondását, meghalt 1936. máj. 20-án. – Roschini, G. M. O.S.M., *Il Cardinale Lépicier*, Róma 1937; Uő., *Galleria Servitana II*.

Religiosi illustri dell'Ordine dei Servi di Maria dal 1933 al 1976, Róma 1976. 9. sz. 9–11; Del Re, 182.

Magdics Ignác, pápai prelátus

Szül. Mórott, 1872. febr. 8. A teológiát Bécsben végezte, a Pázmáneumban lakott. Pappá szentelték Párkányban, 1894-ben. Bécsben teológiából doktorált 1897-ben. A budapesti Ranolder Intézet hitoktatója, 1905–1927 között a polgári iskola és a tanítóképző igazgatója. 1912-ben pápai kamarás, 1925-ben pápai prelátus. Számos lelkiségi és hittankönyv szerzője. Meghalt Budapest ostroma alatt, 1945 januárjában. – MKL VIII. (2003) 241.

P. Márky, Cirillus, OSM

Eredeti vezetékneve: Marchi, a toszkánai Lucignanóban született, 1885. nov. 7-én. 1900. dec. 5-én öltözött be, ünnepélyes fogadalmat 1904. aug. 2-án tett. Több rendtársával együtt Magyarországra küldetett. Egerben végezte tanulmányait, 1908. aug. 26-án szentelték pappá. Majd Pestre került, 1917-ben a harmadrendi nővéreket a váci püspök engedélyével új kongregációba gyűjtötte és 1926-ban a szervita rendhez aggregálta. 1922–1924 között perjel Egerben, 1930–1931-ben Mária-remetén. 1935-ben magyarországi tartományfőnök, Makó, Zsúr és Csatka-Mária (Máriacsatka) konventjeivel bővítve. A második világháborút követően, a rend feloszlata után Rákosszentmihályon élt a nővéreknél, itt ünnepelte aranymiséjét, meghalt 1959. aug. 10-én. – *Acta Ordinis Servorum B.M.V.*, 44 (1959) 202.

Francesco **Marmaggi**, bíboros

Szül. Rómában, 1876. aug. 31-én, papszent. 1910, hadrianopoliszi c. érsek és nuncius Bukarestben 1920. szept. 1., ap. nuncius Prágában 1923. máj. 30. nuncius Varsóban 1928. febr. 13., bíboros 1935. dec. 16., a Zsinati Kongregáció prefektusa 1939. márc. 14., meghalt Rómában, 1949. nov. 3-án. – *De Marchi*, 83. 209. 225.
www.catholic-hierarchy.org/bishop/bmarmaggi.html

Mázy Engelbert Nándor, bölcsészdoktor, OSB apát

Szül. 1865. nov. 12. Péterden (Veszprém m.), beöltözött 1882. júl. 30., egyszerű fogadalmat tett 1885, ünnepélyes fogadalmat 1888, pappá szentelték 1889. júl. 6., főiskolai tanár Pannonhalmán 1889–1890, egyetemi hallgató Budapesten 1890, főiskolai tanár Pannonhalmán

1891, kőszegi házfőnök és igazgató 1907, tankerületi királyi főigazgató Kassán 1920, Miskolcon 1924, rendi főigazgató Pannonhalmán, apát Tihanyban 1927. 1908–1914 között a Katolikus Középiskolai Tanár-egyesület első elnöke, majd tb. elnöke. Számos pedagógiai és szerzetesi-lelkiségi mű szerzője Meghalt Tihanyban 1933. febr. 28. – Névtár 123; MKL VIII. (2003) 847.

Mikes János gr. szombathelyi megyéspüspök

Szül. 1876. jún. 27. Zabolán, pappá szentelték 1899. jún. 29-én, Székelyudvarhely plébánosa és főesperes 1906–1911, szombathelyi megyéspüspök 1911. dec. 11., püspökszentelése 1912. jan. 7., lemondott 1935. dec. 31., aznapi dátummal helenopolisi (Palesztina) c. érsek, 1939. aug. 5. selymbriai c. érsek, meghalt Répceszentgyörgyön, 1945. márc. 28. – Géfin Gy., *A szombathelyi egyházmegye története*, II. Szombathely 1929. 453–457; Bakó B., „*Non confundar*”. „*Nem szégyenülök meg*”. *Megemlékezés gróf Mikes János püspökről*, in: Vasi Szemle 59 (2005/6) 745–756; Zsille G., *Az orosz bevonulás áldozata. Emlékezés Mikes János érsekre*, in: Új Ember 2005. ápr. 24. LXI. évf. 17. (2958.); MKL IX. (2004) 133. (Irodalom.)

Cesare Orsenigo, érsek, nuncius

Szül. Olginátéban, Milánó mellett, 1873. dec. 13-án, 1922-től c. ptolemaisi (Libia) érsek, 1922. jún. 24-től apostoli internuncius Hollandiában, 1925. jún. 2-től apostoli nuncius Magyarországon, 1930. febr. 14-től apostoli nuncius Németországban, meghalt 1946. ápr. 1-jén Eichstättben. – De Marchi, 133. 188. 219. 255. Gergely Jenő eltérő időpontot nevez meg a magyarországi nunciusi kinevezéséhez: 1925. máj. 2-t, vö. Gergely J., 48. 66. j; Mrkonjić, 268–269.

Luca Ermenegildo Pasetto, OFMCap, érsek

Szül. Padovában, 1871-ben, a kapucinus rendben pappá szentelték 1896-ban, gerasi c. püspök 1921-ben, a Szerzetesi Kongregáció titkára 1936–1950 között, 1937. ikoniumi c. érsek, meghalt 1954. jan. 22-én.
www.catholic-hierarchy.org/bishop/bpaset.html

Ermenegildo Pellegrinetti, bíboros

Szül. Camaioréban (Lucca mellett), 1876-ban, pappá szentelése 1898, adanai c. érsekké kinevezve 1922, egyben apostoli nuncius Jugoszlá-

viában 1922–1937 között, bíboros: 1937. dec. 13-án, meghalt 1943. márc. 29-én. – De Marchi, 159.

Giuseppe Pizzardo, érsek

Szül. Savonában, 1877. júl. 13-án, pappá szentelték Rómában, 1877. júl. 13-án, 1921. máj. 7-től a Vatikáni Államtitkárság Általános Ügyek Osztályának államtitkár helyettese (Sostituto) 1929. jún. 7-től a Rendkívüli Egyházi Ügyek Kongregációjának titkára, 1930. márc. 28-tól cyrrhusi, ápr. 27-től niceai c. érsek, 1937. dec. 13-tól bíboros, 1939–1968: a Szemináriumok és az Egyetemek Szent Kongregációjának prefektusa, 1948. jún. 21-től albanói püspök, 1951–1959 között a Szent Officium titkára is, meghalt 1970. aug. 1-jén. – De Marchi, 25. 35; Del Re, 107. 196.

Saverio Ritter, érsek

Szül. Chiavennában (Como), 1884. jan. 24-én, papszent. 1906, aeginai c. érsek és nuncius Prágában 1935. aug. 5., 1939. jún. 18–26. között Pozsonyban, a szlovák kormány új akkreditáció hiányában nem ismerte el, ezért távozott. 1946-tól apostoli internuncius Prágában, 1950-től az Államtitkárság munkatársa. Meghalt Luganóban, 1951. ápr. 21-én. – De Marchi 84. 233. www.catholic-hierarchy.org/bishop/britt.html

Angelo Rotta, érsek, nuncius

Szül. 1872. aug. 9-én Milánóban, pappá szentelték 1895. febr. 10-én, 1922. okt. 16-án thébai c. érsek, apostoli internuncius Közép-Amerikában, püspökké szentelték 1922. nov. 1-jén, 1925. jún. 6-tól apostoli delegátus Törökországban, 1930. febr. 19-től apostoli nuncius Magyarországon, 1945. ápr. 4-én a Szövetséges Ellenőrző Bizottság kiutasította, Bukaresten át Rómába érkezett, 1957-ben nyugalomba vonult, meghalt Rómában 1965. febr. 1-jén, eltemetve Vigevanóban, a milánói főegyházmegye szemináriumában. – De Marchi, 255–256; Gergely J., 60; továbbá: Beke M., *Angelo Rotta apostoli nuncius (1930–1945)*, in: Magyar Egyháztörténeti Évkönyv 1994. 1. kötet 165–175; Mrkonjić 269–270.

Scitovszky János, bíboros hercegprímás

Szül. Bélán (Abaúj vm.), 1785. nov. 1-jén, 1808: filozófiai doktor, pappá szentelés: 1809, Rozsnyón a püspöki líceum tanára, 1811–1827: teológiai tanár, 1813: Pesten teológiai doktor, 1824: rozsnyói kanonok, a

szeminárium rektora, 1825: országgyűlési követ, 1827: rozsnói megyéspüspök, 1838: pécsi megyéspüspök, 1849: esztergomi érsek. – Cséfalvay Pál, *Scitovszky IX. János. 1849. július 21.–1866. október 19.*, in: *Esztergomi érsekek*, 370–375. (Irodalom). A vizitatori feladatról három sor a 373. oldalon. MKL XI. (2006) 976–977. (Irodalom).

Mauro Maria **Serafini**, OSB főapát

Szül. 1859. ápr. 7. egyszerű fogadalmat tett 1876-ban, pappá szentelés 1882, pármai Szent János apátság apátja 1896, a Szigorú Obszervanciájú Cassinói Kongregáció (ismertebb és későbbi nevén a Szubiacói Kongregáció) prézes apátja 1900–1920, Subiaco adminisztrátora 1915-től, 1919-ig a római Szent Anzelm Kollégiumban lakik (ahonnan Fidelis von Stotzingen prímás apátnak, német – tehát ellenséges – állampolgár lévén, ki kellett költöznie) a Propaganda Fide, a Keleti Kongregáció és a Ritus Kongregáció Kongregáció konzultora 1901 után, a Szerzetesi Kongregáció titkára 1918-tól. Meghalt 1925-ben. – *SS. Patriarchae Benedicti Familiae confederatae*, Róma 1920. XII; Engelbert, P., 79.

Serédi (Szapucsek) György Jusztinián, OSB, bíboros hercegprímás

Szül. Deákiban (mai neve: Diakovce, Szlovákia) 1884. ápr. 24-én, bencés 1901-től, 1904–1908 között a római Szent Anzelm Kollégiumban tanul, teológiai doktor, fogadalmat tesz 1908-ban, pappá szentelés 1908. 1908-tól – egy év pannonhalmi megszakítással, ahol főiskolai tanár, ismét Rómában, a Szent Anzelm egyházjog professzora, a Codex Iuris Canonici kodifikáló bizottság tagja. 1917–1919 között ismét Pannonhalmán főiskolai tanár. 1920–1927 újra Rómában, a Szent Anzelm egyházjog professzora, rendi prokurátor, a vatikáni magyar követség egyházjogi tanácsosa, a Szentszéknél magyar ügyvivő. Szerkeszti a CIC forrásainak kiadását. 1927–1945: esztergomi érsek. – Erdő P., *Serédi Jusztinián. 1927. november 29.–1945. március 29.*, in: *Esztergomi érsekek* 389–395. (Irodalom); MKL XII. (2007) 91–93. (Irodalom).

Hartmann **Strohsacker**, OSB

Szül. 1870. júl. 6-án. Az ausztriai Göttweig apátságba lépett be, fogadalmat tett 1889. okt. 15-én, pappá szentelték 1893. júl. 16-án. Miután Innsbruckban megszerezte a teológiai doktorátust, 1899-ben került a római Szent Anzelm bencés főiskolára, ahol dogmatikát, patrológiát és pasztorálist tanított. 1906-tól alperjel, 1908–1913 között rektor. 1913-

ban pápai megbízásból összehívja és levezeti a Bencés Konföderáció első apátkongresszusát, amelyen az apátok Fidelis von Stotzingent választják meg koadjutor primás apáttá. 1913-tól Göttweigben, 1930-tól monostorának apátja, 1946. dec. 3-án bekövetkezett haláláig. – Engelbert, 64. 66. 86; Renner, F. OSB, *A Bencés Konföderáció alapításának története XIII. Leótól XII. Piusig*. Előkészületben az induló Bencés Rendtörténet sorozatban. – Strohsacker pannonthalmi vizitációjához: Csóka J. L. OSB, *Szent Benedek fiainak világtörténete különös tekintettel Magyarországra*, Budapest [1969] II. 885. 939; Várszegi I. A., *Kelemen Krizosztom pannonthalmi főapát (1929–1950)*, in: Pannonthalmi Főapátok 1. (METEM Könyvek 2.) Budapest 1990. 280.

Fidelis von Stotzingen, OSB

Szül. 1871. máj. 1-jén. 1890-től bencés Beuronban. 1892–1898 között a S. Anselmo első hallgatói között szerepel. 1901-től a Beuron által alapított Maria Laach apátság második apátjának választják. 1913. máj. 13-tól koadjutor primás apát, Hildebrand de Hemptinne első primás apát 1913. aug. 13-án bekövetkezett halálától 33 esztendőn át primás apát egészen halála napjáig: 1947. jan. 9-ig, sírja a római Campo Veranóban, a Szent Anzelm Kollégium sírjainál. – *Catalogus Monasteriorum O.S.B. Monachorum*, Editio XX. Róma 2005. 1. Engelbert, 66 skk; MKA. 1929. 232. (fénykép)

Werner Adolf, O.Cist. zirci apát

Szül. Tiszafüreden 1867. máj. 15-én, fogadalmat tett 1887. máj. 30-án, pappá szentelték 1890. aug. 3-án. 1890–1904 között gimnáziumi tanár Egerben, 1904–1917 között házfőnök és gimnázium igazgató Baján, 1917–1924 között perjel és igazgató Egerben. Az első apát, akit nem a király nevezett ki, hanem a zirci nagykáptalan választott 1924. jún. 25-én. Két nappal később Lorenzo Schioppa apostoli nuncius benedikálta. – Zakar P., *Consuetudines und Constitutiones Zircenses (1814–1941)*, in: *Analecta Cisterciensia* 38 (1982) 181–337. Itt: 220; Cisterzienser Chronik 36 (1924) 177; MKA 1927. 214. (fénykép)

IRODALOM – BIBLIOGRAFICA

- A Bencés Konföderáció*, Szerk. Somorjai Á. OSB (Renner, F. OSB, *A Bencés Konföderáció alapításának története XIII. Leótól XII. Piusig* – Eschlböck, L. OSB, *Ius Proprium Confoederationis Benedictinae. A jelenlegi jogi helyzet bemutatása*), (Bencés Rendtörténet 1.) (sajtó alatt.)
- A Magyar Bencés Kongregáció tagjai a római Szent Anzelm kollégiumban, 1888–1998*, in: Sólmos Sz., *Pannonhalma élete*, i. m., 306–307.
- A Pannonbalmi Szent Benedek-rend Névtára, 1802–1986*. Összeállította Berkó P. és Legányi N., h. n. [Pannonhalma] 1987.
- Acta Apostolicae Sedis* 20 (1928) 65–66; 25 (1933) 140; 29 (1937) 366–369.
- Acta Ordinis Servorum B.M.V.*, 34 (1949) 106. sz. 75–77.
- Acta Ordinis Servorum B.M.V.*, 44 (1959) 202.
- Alt, J. SVD, *Die Geschichte des Missionshauses St. Gabriel der Gesellschaft des Göttlichen Wortes. Das erste Jahrhundert 1889–1989*. (Analecta SVD-67), Róma 1990.
- Annuario Pontificio*, 2006. 1873–1874; 2008. 1642.
- Bakó B., „*Non confundar*”. „*Nem szégyenülök meg*”. Megemlékezés gróf Mikes János püspökről, in: Vasi Szemle 59 (2005/6) 745–756.
- Beke M., *Angelo Rotta apostoli nuncius (1930–1945)*, in: Magyar Egyház-történeti Évkönyv 1994. 1. kötet 165–175.
- Broeck G. van den, *Procuratore Generale*, in: *Dizionario degli Istituti di Perfezione*, VII (1973) 879–880; 881–882.
- Cisterzienser Chronik* 36 (1924) 177.
- Cséfalvay P., *Scitovszky IX. János. 1849. július 21.–1866. október 19.*, in: *Esztergomi érsekek*, i. m., 370–375. (Irodalom).
- Csizmadia A., *A magyar állam és az egyházak jogi kapcsolatainak kialakulása és gyakorlata a Horthy-korszakban*, Budapest 1966.
- Csóka J. L. OSB, *Szent Benedek fiainak világtörténete különös tekintettel Magyarországra*, Budapest [1969] I–II.
- De Marchi, G., *Le nunziature apostoliche dal 1800 al 1956*, Róma 1957. Vatikánváros 2006².
- Del Re, N., *La Curia romana. Lineamenta storico-giuridici*, Libreria Editrice Vaticana, Vatikánváros 1998⁴.

- De Paolis V., *Il procuratore generale*, in: *Informationes SCRIS* 11 (1985/1) 108–125.
- Engelbert, P. OSB, *A Római Szent Anselm Bencés Kollégium. Az első száz év rövid története (1888–1988)* (Rendtörténeti Füzetek 8), Pannonhalma 2004. (Orig.: *Geschichte des Benediktinerkollegs St. Anselm in Rom. Von den Anfängen [1888] bis zur Gegenwart* [Studia Anselmiana, 98.] Roma 1888.)
- Erdélyi L. OSB – Sörös P. OSB, *A pannonhalmi Szent Benedek-rend története*, VI/A. *A Pannonhalmi Főapátság története*, VI. Budapest. 1916. 103–105.
- Erdő P., *Egyházjog*, Budapest 1991.
- Erdő P., *Szerédi Jusztinián. 1927. november 29.–1945. március 29.*, in: *Esztergomi érsekek*, i. m., 389–395. (Irodalom).
- Esztergomi érsekek 1001–2003*, Szerk. Beke M., Szent István Társulat, Budapest 2003.
- Géfin Gy., *A szombathelyi egyházmegye története*, II. Szombathely 1929. 453–457.
- Gergely J., *Magyar-szentszéki diplomáciai kapcsolatok (1920–1990)*, in: *Magyarország és a Szentszék diplomáciai kapcsolata 1920–2000*, szerk. Zombori I., Budapest 2001. 15–103.
- Gergely J., *Relazioni diplomatiche tra l'Ungheria e la Santa Sede (1920–1990)*, in: *Le relazioni diplomatiche tra l'Ungheria e la Santa Sede 1920–2000*, A cura di I. Zombori, Budapest 2001. 15–111.
- Hervay F., *La visita canonica. 3. Un caso ottocentesco: la visita apostolica dell'arcivescovo di Praga, card. Friedrich Schwarzenberg, e dell'arcivescovo di Esztergom, card. János Scitovszky, agli Ordini religiosi dell'impero austriaco*, in: *Dizionario degli Istituti di Perfezione*, 10 (2003) 140–142.
- Hülkamp, M., *Prokurator*, in: *Lexikon für Theologie und Kirche*, 3. kiadás, 8 (1999) 622.
- Kelemen Áron OSB, *A Benedictina bulla és Tolnai Máté. A magyarországi bencesség reformja*, in: *Magyar Egyházzene* 13 (2005/2006) 403–328.
- King, P., *A monachizmus Nyugaton. A monasztikus szerzetesség története a latin egyházban*, Szent István Társulat, Budapest 2007.
- Konrad, N. [O.Cist.], *Die Entstehung der Österreichisch-Ungarischen Zisterzienserkongregation (1849–1869)* (Bibliotheca Cisterciensis 5.), Róma 1967.

- La visita canonica*, in: Dizionario degli Istituti di Perfezione, 10 (2003) 114–136. Irodalom.
- Leccisotti, T., *Ricordando... don Raffaele Azzopardi*, in: Echi di Montecassino, VI. évf. 12. sz. 1978. jan.–jún. 68–74.
- L'Osservatore Romano*, 1949. dec. 15.
- Magyar Katolikus Almanach*, I. évf. 1927; II. évf. 1928; III. évf. 1929; IV. és V. évf. 1930–1931. Szerk. Gerevich T.–Lepold A.–Zsembery I., Stephaneum, Budapest [é. n.]
- Magyar Katolikus Lexikon* I (1993) – XII (2007). SzIT, Budapest.
- Monasticon Italiae. Repertorio topo-bibliografico dei monasteri italiani*, I. Roma e Lazio, A cura di F. Caraffa, Cesena 1981.
- Mrkonjić T., *Archivio della Nunziatura Apostolica in Ungheria (1920–1939)*, in: *Gli Archivi della Santa Sede e il Regno d'Ungheria (secc. 15–20). Studi in memoriam del professor Lajos Pásztor archivista ungherese dell'Archivio Segreto Vaticano*, a cura di G. Platania, M. Sanfilippo, P. Tusor, (Collectanea Vaticana Hungariae, Classis I, vol. 4), Budapest –Roma 2008. 255–288.
- Országos Katolikus Névtár* II. Szerzetesi kötet, Budapest 2001.
- P.G.G., *In memoriam Giuseppe Casari*, in: *Il Servo di Maria* 63 (1950) 13.
- Puskely M., *A keresztény szerzetesség történeti fogalomtára*, Budapest 2006.
- Puskely M., *Keresztény szerzetesség. Történelmi kalauz I–II.*, Bencés Kiadó Pannonthalma 1995. 1996.
- Renner, F. OSB, *Confoederatio Benedictina: Geschichte ihrer Konstituierung von Leo XIII. bis zu Pius XII.*, in: *Studien und Mitteilungen zur Geschichte des Benediktinerordens und seiner Zweige* 91 (1982) 232–290. – Uő, *A Bencés Konföderáció alapításának története XIII. Leótól XII. Piusig*. (Előkészületben a Bencés Rendtörténet sorozatban.)
- Rincón T., *Procuratore Generale: Il CIC²*, in: Dizionario degli Istituti di Perfezione, VII (1973) 882–883.
- Rocca, G., 4. *Elenco di visitazioni apostoliche, ordinate dalla S. C. dei Religiosi tra il 1908 e il 1960*, in: Dizionario degli Istituti di Perfezione, 10 (2003) 142–146.
- Rocca, G., *Visita*, in: Dizionario degli Istituti di Perfezione, 10 (2003) 112–114. Irodalom.
- Roschini, G. M. O.S.M., *Galleria Servitana II. Religiosi illustri dell'Ordine dei Servi di Maria dal 1933 al 1976*, Róma 1976.
- Roschini, G. M. O.S.M., *Il Cardinale Lépicier*, Róma 1937.

- Salacz G., *A Magyar Katolikus Egyház a szomszédos államok uralma alatt* (Dissertationes Hungaricae ex historia Ecclesiae III.) München 1975.
- Salacz G., *A főkegyúri jog és a püspökök kinevezése a két világháború között Magyarországon* (Dissertationes Hungaricae ex historia Ecclesiae XVI), Budapest 2002.
- Sólymos Sz. OSB, *A Magyar Bencés Kongregáció szerepe a római Szent Anzelm Kollégium és a Bencés Konföderáció létrejöttében*, in: MEV–REGNUM 7 (1996/1–2) 134–135.
- Sólymos Sz. OSB, *Pannonhalma élete a XIX. században. Összegyűjtött rendtörténeti tanulmányok* (Rendtörténeti Füzetek 3), Pannonhalma 1999.
- Somorjai Á. OSB, *Adalékok Kelemen Krizosztom Pannonhalmi Főapát kinevezéséhez és lemondásaihoz*, in: Magyar Egyháztörténeti Vázlatok–REGNUM 18 (2006/3–4) 105–142.
- Somorjai Á. OSB, *Adalékok a magyarországi bencések apostoli vizitációjához és reformjához (1929–1932)*, in: Magyar Egyháztörténeti Vázlatok 19 (2007/1–2) 161–202.
- Várszegi I. A. OSB, *Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát (1929–1950)*, in: Pannonhalmi Főapátok 1. (METEM Könyvek 2.) Budapest, 1990.
- Winkler, G. B., *Die Apostolische Visitation der österreichischen Stifte durch Fürsterzbischof Andreas Rohacher von 1946–1953*, in: Paarhammer, H. – Rinnerthaler, A. (szerk.), *Österreich und der Heilige Stuhl im 19. und 20. Jahrhundert*, Frankfurt am Main–Berlin–Bern–Bruxelles–New York–Oxford–Wien 2001. 337–399.
- Zakar P. O.Cist., *Consuetudines und Constitutiones Zircenses (1814–1941)*, in: Analecta Cisterciensia 38 (1982) 181–337.
- Zsille G., *Az orosz bevonulás áldozata. Emlékezés Mikes János érsekre*, in: Új Ember 2005. ápr. 24. LXI. évf. 17. (2958.); MKL IX. (2004) 133. (Irodalom.)
- Zur ewigen Heimat. (SVD rend belső tájékoztatója) 1935–1940.* 234–242.

Interneten: www.catholic-hierarchy.org

Indici – Mutatók

Documenti in facsimile	552
Fakszimilék	553
Facsimile in ordine cronologico	554
Fakszimilék időrendben	555
Documenti/Dokumentumok	
XI. Pius pápa: „Ex audientia Sanctissimi”	556
Segreteria di Stato (di Sua Santità) – (Vatikáni) Államtitkárság ..	557
Nunziature apostoliche / Apostoli Nunciatúrák	558
Congr. CIVCSVA / Szerzetesi Kongregáció	560
Congregazioni / Szerzetesrendek	562
Altri autori dei documenti / Egyéb iratok szerzői	565
Indice dei Nomi / Névmutató	568

Documenti in facsimile

1. S.E. Pizzardo, all'Abate Primate Fidelis von Stotzingen del 15 marzo 1933	46
2. Card. Gasparri al Card. Lépicier, Prefetto della Congregazione dei Religiosi del 16 aprile 1929	49
3. Card. Gasparri a S.E. Mons. La Puma, Segretario della Congregazione dei Religiosi, del 12 agosto 1929	53
4. S.E. Pizzardo a S.E. Mons. La Puma, Segretario della Congregazione dei Religiosi, del 15 marzo 1933	75
5. Rapporto del Nunzio Orsenigo a Card. Lépicier, Prefetto della Congregazione dei Religiosi, del 31 luglio 1929	86–87
6. Ex Aud. SSmi, m.s. di Card. Laurenti Prefetto della Congregazione dei Religiosi, del 28 giugno 1927	133
7. Istruzione di Card. Laurenti Prefetto della Congregazione dei Religiosi, del 10 maggio 1928	143–146
8. Camicia ai Rapporti del Visitatore apostolico Hubertus Hansen SVD, del 31 luglio 1929	160
9. Minuta al Nunzio Rotta, istruzioni, del 31 maggio 1930	242
10. Rapporto di Rev. Áronffy CM	428–430
11. Decreto del 27 settembre 1947, Komárno: <i>sui iuris</i>	492
12. Decisione della Congregazione dei Religiosi ca. erezione dell'Abbazia nullius di Komárno, del 18 maggio 1938	528

Faksimilék

1. Pizzardo érsek, az AA.EE.SS.titkára Fidelis von Stotzingen prímás apáthoz 1933. március 15.	46
2. Gasparri bíboros államtitkár Lépicier bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, 1929. április 16.	49
3. Gasparri bíboros államtitkár La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1929. augusztus 12.	53
4. Pizzardo érsek, az AA.EE.SS. titkára La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1933. március 15.	75
5. Orsenigo nuncius fölterjesztése Lépicierhez, a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához, 1929. július 31.	86–87
6. Ex Aud. SSmi, Laurenti Bíborosnak, a Szerzetesi Kongregáció prefektusának kézírása, 1927. június 28.	133
7. A Szerzetesi Kongregáció (Laurenti bíboros) instrukciója az apostoli vizitátorokhoz, 1928. május 10.	143–146
8. Hubertus Hansen SVD pápai vizitátor jelentéseinek levéltári borítója. Az eredeti fénymásolat. 1929. július 31.	160
9. Minuta Rotta nunciushoz, kézírásos, instrukciók, első oldal. 1930. május 31.	242
10. Áronffy Ferenc CM, apostoli vizitátor jelentése	428–430
11. A Szerzetesi Kongregáció 1947. szeptember 27-én kelt dekrétuma. Engedélyezi a komáromi ház <i>sui iuris</i> önállóságát.	492
12. A Szerzetesi Kongregáció 1938. május 18-án kelt határozata: kiállítható az apostoli breve Abbatia nullius felállításáról.	528

Facsimile in ordine cronologico

1927. 6. ex Aud. SSmi, m.s. di Card. Laurenti Prefetto della Congregazione dei Religiosi, del 28 giugno 1927	133
1928. 7. Istruzione di Card. Laurenti Prefetto della Congregazione dei Religiosi, del 10 maggio 1928	143–146
1929. 2. Card. Gasparri al Card. Lépicier, Prefetto della Congregazione dei Religiosi del 16 aprile 1929	49
1929. 5. Rapporto del Nunzio Orsenigo a Card. Lépicier, Prefetto della Congregazione dei Religiosi, del 31 luglio 1929	86–87
1929. 8. Camicia ai Rapporti del Visitatore apostolico Hubertus Hansen SVD, del 31 luglio 1929	160
1929. 3. Card. Gasparri a S.E. Mons. La Puma, Segretario della Congregazione dei Religiosi, del 12 agosto 1929	53
1930. 9. Minuta al Nunzio Rotta, istruzioni, del 31 maggio 1930 ..	242
1932. 10. Rapporto di Rev. Áronffy CM	428–430
1933. 1. S.E. Pizzardo, all'Abate Primate Fidelis von Stotzingen, del 15 marzo 1933	46
1933. 4. S.E. Pizzardo a S.E. Mons. La Puma, Segretario della Congregazione dei Religiosi, del 15 marzo 1933.	75
1938. 12. Decisione della Congregazione dei Religiosi ca. erezione dell'Abbazia nullius di Komárno, del 18 maggio 1938	528
1947. 11. Decreto del 27 settembre 1947, Komárno: <i>sui iuris</i>	492

Faksimilék időrendben

1927. 6. Ex Aud. SSmi, Laurenti bíborosnak, a Szerzetesi Kongregáció prefektusának kézírása, 1927. június 28.	133
1928. 7. A Szerzetesi Kongregáció (Laurenti bíboros) instrukciója az apostoli vizitátorokhoz, 1928. május 10.	143–146
1929. 2. Gasparri bíboros államtitkár Lépicier bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, 1929. április 16.	49
1929. 5. Orsenigo nuncius fölterjesztése Lépicierhez, a Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához, 1929. július 31.	86–87
1929. 8. Hubertus Hansen SVD pápai vizitátor jelentéseinek levéltári borítója. Az eredeti fénymásolat. 1929. július 31.	160
1929. 3. Gasparri bíboros államtitkár La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1929. augusztus 12.	53
1930. 9. Minuta Rotta nunciushoz, első oldal. 1930. május 31. ...	242
1932. 10. Áronffy Ferenc CM, apostoli vizitátor jelentése ...	428–430
1933. 1. Pizzardo érsek, az AA.EE.SS.titkára Fidelis von Stotzingen prímás apáthoz 1933. március 15.	46
1933. 4. Pizzardo érsek, az AA.EE.SS. titkára La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1933. március 15.	75
1938. 12. A Szerzetesi Kongregáció 1938. május 18-án kelt határozata: kiállítható az apostoli breve Abbazia nullius felállításáról.	528
1947. 11. A Szerzetesi Kongregáció 1947. szept. 27-én kelt dekrétuma. Engedélyezi a komáromi ház <i>sui iuris</i> önállóságát.	492

XI. Pius pápa: „Ex audientia Sanctissimi” = pápai kihallgatás

XI. Pius pápa személyes kihallgatásán történtek a legfontosabb döntések. Összesen négyre találunk utalást. Ezek időpontjai és témái:

1. 1918. november 19. 125. old. 16. jegyzet.

“...nell’Udienza concessa il giorno 19 Novembre (1918) al Rev.mo Mons. Segretario della S. Congregazione dei Religiosi, il S. Padre, relativamente alla inchiesta aperta sui Monasteri di Austro-Ungheria (Stifts), ha stabilito quanto appresso: Pro nunc suspendantur omnia, et dilata ad duos menses.”

2. 1927. április 27. 114–115. old.

Cesare Orsenigo budapesti apostoli nuncius XI. Pius pápát kérte arra, hogy az egész országterületre kiterjedő apostoli vizitációt rendeljen el.

3. 1927. június 28. 115. old. Faksimile: 133. old.

Cesare Orsenigo nuncius fölterjesztésének hátoldalán található kézírásos bejegyzés szerint XI. Pius pápa – minden bizonnyal a Szerzetesi Kongregáció Prefektusának, Camillo Laurenti bíborosnak adott – 1927. június 28-i audiencia alkalmából jóváhagyta a nuncius javaslatait, az általa fölterjesztett személyeket is.

141. skk. Faksimile: 143–146.

Értékes forrás még Laurenti bíboros prefektus 1928. május 10-én kelt kézírásos instrukciója a vizitátorok számára, amely visszautal erre az 1927. június 28-i audienciára.

4. 1938. május 17. 527. old.

Belső kézírásos bejegyzés szerint a komáromi rendház nullius apátság rangot kaphat (nem lett kivitelezve).

Segreteria di Stato (di Sua Santità) – (Vatikáni) Államtitkárság

Pietro Gasparri* bíboros államtitkár

- Laurenti bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, 1924: ápr. 27. 512; máj. 6. 514 ; aug. 10. 524
- Lépicier bíboroshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, 1929. ápr. 16. 47 (regeszta), 49 (fakszimile)
- La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1929. aug. 12. 52 (utalás), 53 (fakszimile)

Eugenio Pacelli* bíboros államtitkár

- Átküldi a komáromi rendház kérvényét a Szerzetesi Kongregációnak, 1938. jan. 30. 531

Alfredo Ottaviani érsek, szubsztitutus

- Szerzetesi Kongregáció átíratva, útleveél ügyben, 1933. júl. 12. 293

Giuseppe Pizzardo* c. niceai érsek, a Rendkívüli Egyházi Ügyek Szent Kongregációjának (AA.EE.SS.) titkára

- La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1933. márc. 15. 74 (regeszta), 75 (fakszimile)
- Fidelis von Stotzingen prímás apáthoz, 1933. márc. 15. 45 (regeszta), 46 (fakszimile)

- **Modus Vivendi** az Apostoli Szentszék és a Csehszlovák Köztársaság között, 1928. febr. 2. (AAS 20 [1928] 65–66) 525

Nunziature apostoliche / Apostoli Nunciatúrák

Francesco Marmaggi* apostoli nuncius (Prága)

- Laurenti bíborshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, 1923. nov. 20. 501
- Serafini főapáthoz, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1924. márc. 22. 510

Cesare Orsenigo* apostoli nuncius (Budapest)

- Laurenti bíborshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, 1927. jún. 14. 129
- Laurenti bíborshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához: a három kijelölt személy elfogadja a kinevezést, 1927. aug. 26. 139
- Megküldi Hansen jelentését, 1928. okt. 14. 153
- Hansen-jelentés, OSB – 1929. márc. 28. (lappang)
- Lépicier bíborshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, 1929. jún. 30. 47; júl. 31. 86–87 (fakszimile), 88; aug. 10. 89, 156 (utalás); okt. 24. 156

Érk.:

- Szerzetesi Kongregáció értesítése a három apostoli vizitátori kinevezéséről, 1927. júl. 18. 134
- Szerzetesi Kongregáció értesítése a vizitáció költségeiről, 1927. szept. 10/13 140
- Szerzetesi Kongregáció utasítása az instrukciónak a két apostoli vizitátorhoz való eljuttatására, (1928. máj. 10.) 147
- Mandátumot kap, hogy megoldja a teljes jurisdikcióval rendelkező főapáti koadjutor kinevezését, 1929. jún. 20. 85

Ermengildo Pellegrinetti* apostoli nuncius, Belgrád

- A budapesti nuncius (tévesen: S.E. Pellegrinetti, aki belgrádi nuncius) felkérése a P. Hansenhez címzett köszönőlevél átadására, 1929. dec. 11. 157

Saverio Ritter* apostoli nuncius. Prága

- Pacelli bíboros államtitkárhoz. Megküldi a komáromi bencések petícióját. 1938. jan. 20. 530

Angelo Rotta* apostoli nuncius, Budapest

- Lépicier bíborshoz, a Szerzetesi Kongregáció prefektusához, 1930: aug. 15. 245
- 1931: ápr. 16. 94
- 1932: jún. 30. 280; okt. 27. 99
- 1933: jan. 19. 62; márc. 4. 72; ápr. 7. 76
- 2292. sz. fölterjesztése, Hansen-jelentés, 1929. márc. 28. 63
- Szalézi generálishoz, 1931. márc. 21. 254
- 5691. sz. fölterjesztése, Hansen-jelentés, 1931. nov. 18. 63
- Szavazócédulák, összesítés, ill. a szavazati joggal rendelkező rendtársak névsora, a vizitációs anyag része 1933. jan. 19. 70
- Pacelli bíboros államtitkárhoz, 1933. márc. 4. 72

Érk.:

- Szerzetesi Kongregáció instrukciói, 1930. máj. 31.–jún. 24. 239
- Szerzetesi Kongregáció értesítése, 1930. aug. 25. 249
- Szerzetesi Kongregáció nem engedélyezi Serédi bíboros prímás jelölését apostoli delegátusnak, 1931. máj. 9. 97
- Szerzetesi Kongregáció megküldi a pannonthalmi választókáptalan kiírásáról szóló dekrétumot, 1932. dec. 19. 61

Umberto Kaldewey uditore, Budapest

- fölterjesztése: az instrukciókat eljuttatta a két apostoli vizitátorhoz, 1928. jún. 14. 148

Congr. CIVCSVA – Szerzetesi Kongregáció

Camillo Laurenti* bíboros prefektus

- Gasparri bíboros államtitkárhoz, 1924. jún. 12. 521
- Instrukciók az apostoli vizitátorokhoz, m.s. 1928. máj. 10. 141, 143–146 (fakszimile)
- Gidró Bonifác OSB komáromi házfőnökhöz, 1924. febr. 13. 465

Alexis-Henri-Marie Lépicier OSM* bíboros prefektus

érk.:

- Giuseppe M. Casari OSM-től, 1929. ápr. 24. 82
- Gróf Mikes János szombathelyi megyéspüspöktől, 1929. dec. 8. 91

Vincenzo La Puma*, érsek titkár

érk.:

- Gróf Mikes János szombathelyi megyéspüspöktől, 1929. dec. 8. 90

Mauro Serafini OSB prézes (fő-)apát, titkár

DECRETI – DEKRÉTUMOK (MINUTA)

- Komáromi rendház ügyében, halogató válasz, 1924. febr. 9. 508
- Rev. Magdics Ignác prelátus apostoli vizitatori kinevezése, 1927. júl. 28. 135
- P. Áronffy Ferenc CM apostoli vizitatori kinevezése, 1927. júl. 28. 135
- P. Hubert Hansen SVD apostoli vizitatori kinevezése, 1927. júl. 28. 137
- Előírja a választást a Magyar Bencés Kongregáció Nagykáptalanjának, meghatározva annak módját (per vota dispersa), 1932. dec. 19. 60
- “Pro gratia erectionis domus de Komarno in Abbatiam nullius immediate S. Sedi subjectam; executio fiat per Breve Apostolicum.” 1938. máj. 17. 527, 528 (fakszimile)
- Komáromi ház felállításáról, 1947. szept. 27. 491

MINUTA

- Cfr. Orsenigo, Rotta
- Sili bíboroshoz 1924. ápr. 23. 512
- Válasz az Államtitkársághoz, a halogató döntésről, 1924. ápr. 30./máj. 1. 513, 514
- Kongresszusi határozat: jóváhagyja az önálló monostor felállítását Komáromban, 1924. jún. 4. 521
- Kongresszusi instrukció, s. d. 522
- Belső m. s. följegyzés, 1924. okt. 29. (elhelyezhető a levéltárban) 525
- Magyar Bencés Kongregáció nagykáptalanjának per vota dispersa szavazatai, 1933. jan. 10. 70
- Az Isteni Ige Társasága generális prokurátorának értesítése P. Hubert Hansen SVD apostoli vizitátori kinevezéséről, 1927. júl. 28. 138
- A Missziós Kongregáció generális prokurátor értesítése P. Áronffy Ferenc CM apostoli vizitátori kinevezéséről, 1927. júl. 28. 136
- Körlevél 15 férfi rendi általános rendfőnökhöz (generálishoz), 1930. dec. 10. 250
- Alfredo Ottaviani érsekhez, az Államtitkárság szubstitutusához, 1933. júl. 12. 293
- Hubertus Noots OPraem delegátusnak, 1933. aug. 10. 295; 1935. ápr. 17. 296; 1935. máj. 28. 299

Congregazioni / Szerzetesrendek

CM

- A Szerzetesi Kongregáció értesíti a generális prokurátort P. Áronffy Ferenc CM apostoli vizitátori kinevezéséről, 1927. júl. 28. 136

FMS

- Emile generális La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1931. márc. 8. 253
- Emile generális jelentése, 1931. április, máj. 1. 258

OCD

- Guglielmo di S. Alberto, OCD generális La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1931. márc. 6. 252

OCist

- Franciscus Janssens OCist generális apát vizitátori jelentése, 1931. szept. 28. okt. 6. 269
- Werner Adolphus OCist zirci apát levele, 1931. nov. 23. 274

OFM

- Bonaventura Marcani OFM generális Lépicier bíboros prefektushoz, P. Sándor Vitál OFM delegátusi kinevezése, 1931. márc. 26. 255
- Smercek Gyula OFM vizitátor jelentésének hitelesített átirata, 1931. júl. 25. 264
- Antonius Yglesias OFM generális delegátus Lépicier bíboros prefektushoz, Fr. Julius Smercek OFM, az osztrák rendtartomány tagja delegátusi kinevezése, 1931. aug. 27. 268

OFMCap

- OFMCap generális La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, Anton von Harsberg delegátusi kinevezése, 1931. júl. 3. 260
- Josef von Harsberg vizitátor jelentései: 1931. jún. 20. 282; 1932. máj. 8. 288
- Lazzaro d'Arbonne OFMCap generális prokurátor La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1932. júl. 3. 281

- OFMCap generális prokurátor a Szerzetesi Kongregáció titkárához, útlevel ügyben a delegátus számára, 1933. július 11. 292
- Szerzetesi Kongregáció Alfredo Ottaviani érsekhez, az Államtitkárság szubsztitutusához, útlevel ügyben, 1933. júl. 12. 293

OFMConv

- Francesco Saverio D'Ambrosio OFMConv generális prokurátor a Szerzetes Kongregáció Bíboros Prefektusához, 1931. júl. 6. 261

OH

- Faustino Calvo OH generális perjel a Szerzetesi Kongregációhoz, megnevezi a delegátust, 1931. aug. 10. 267

OPraem

- Gummarus Crets OPraem generális apát Lépicier bíboros prefektushoz, Hubertus Noots generális prokurátor delegátusi kinevezése, 1931. júl. 7. 263
- Hubertus Noots OPraem delegátus Lépicier bíboros prefektushoz, 1933. júl. 27. 294
- Szerzetesi Kongregáció Nootshoz, válasz, 1933. aug. 10. 295
- Hubertus Noots, OPraem Abbas Procurator Generalis, jelentés Csornáról, 1935. ápr. 15. 296
- Szerzetesi Kongregáció Nootshoz, 1935. ápr. 17. 296
- Hubertus Noots, OPraem Abbas Procurator Generalis, jelentés Csornáról, 1935. máj. 25. 297
- Szerzetesi Kongregáció Nootshoz, 1935. máj. 28. 299

OSB

- A komáromi rendház tagjainak supplex libellusa (kérvénye), 1923. jún. 15. 465, 497
- Vótum komáromi rendház ügyében, s. d. 476
- Francia nyelvű följegyzés a komáromi rendház ügyében, s.d. 477
- Kézírásos följegyzés a komáromi rendház ügyében, s. d. 477
- A Pannonhalmi Szent Márton Főapátság konventgyűlése jegyzőkönyvéből, 1933. jan. 15. 67
- Komáromi ház újra benyújtott kérvénye, 1937. szept. 23. 527
- Belső följegyzés, 1938. febr. 6. előtt. 532
- Följegyzés a komáromi rendház ügyében, 1946. nov. 6. 484

- A komáromi rendház tagjainak névsora, gépelt, s.d. 486
- Cfr. Azzopardi, Bárdos, Beste, Kelemen, Mázy, Serédi, von Stotzingen, Strohsacker

OSM

- Luigi M. Tabanelli OSM rendi generális vikárius Lépicier bíboros prefektushoz, 1931. ápr. 25. 257

SchP

- Giuseppe del Buono SchP generális értesíti a Szerzetesi Kongregációt, hogy P. Giovanni Walter SchP közép-európai generális asszisztentst nevezte ki delegátusnak, 1932. márc. 8. 279
- Cfr. Pasetto

SDB

- Sac. Gusmano Segret. 1931. márc. 21. --- 4.
- Francesco Tomasetti szalézi generális prokurátor válaszlevele a Szerzetesi Kongregációhoz, közli a delegátus nevét 1931. márc. 26. 253

SJ

- Ledóchowski SJ generális La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1931. márc. 30. 256
- P. Willekens SJ jelentése a jezsuiták vizitációjáról, 1932. jún. 19. 289
- Ledóchowski SJ generális Lépicier bíboros prefektushoz, 1932. júl. 17. 289

SVD

- A Szerzetes Kongregáció értesíti a generális prokurátort P. Hubert Hansen SVD apostoli vizitátori kinevezéséről, 1927. júl. 28. 138

Altri autori dei documenti / Egyéb iratok szerzői

Áronffy Ferenc CM* apostoli vizitátor jelentése, 1927. szept. 22.–
1932. márc. 22 301–424

Bárdos Remig OSB*, pannonhalmi főapát

- támogató levele F. Marmaggi* prágai apostoli nunciushoz 1923. nov.
12. 500

- kérvénye XI. Pius pápához, 1924. máj. 7. 515

Beste Ulrich OSB, S. Anselmo Pápai Egyetem rektora

- A Szent Anzelm Pápai Egyetem rektorának vótuma a komáromi
rendház ügyében, 1947. jún. 4. 487

Casari, Giuseppe M. OSM*, tartományfőnök

- Lépiciérhez a Szerzetesi Kongregáció bíboroshoz prefektusához,
1929. ápr. 24. 82

Hansen, Hubertus SVD*, ap. vizitátor

- Szölgvény János piarista tartományfőnök helyetteshez, 1928. júl. 16.
148

- jelentések:

1928: okt. 2. 153

1929: márc. 28. 63 (utalás); júl. 31. 85 (utalás), 157 (utalás), 161–211;
okt. 6. 157 (utal.), 215, 234; okt. 7. 157 (utal.), 211, 218–232, 236

1931: nov. 18. 63 (utalás)

- Köszönőlevél P. Hansen apostoli vizitátorhoz, 1929. dec. 9. 157

Kelemen Krizosztom OSB*, pannonhalmi koadjutor, majd főapát

- 1932. nov. 10-én kelt felmentési kérelmében említést tesz a reguláris
fegyelem restaurációjáról, amelyet a Szerzetesi Kongregáció írt elő,
1930. dec. 18. 52

- Rotta nunciushoz, 1931. ápr. 14. 101

- Lépiciérhez, a Szerzetesi Kongregáció Bíboros Prefektusához, 1931.
nov. 4. 98

- XI. Pius pápához, 1932. okt. 27. 101

- A Strohsacker-vizitáció eredménye. Mellékletek: reformnapirend,
1932. okt. 27. 101

- XI. Pius pápához, fölmentését kéri koadjutori feladatai alól. Janota
Cirill prokurátor ellenjegyzése, 1932. nov. 10. 45 (utalás), 52

- von Stotzingen prímás apáthoz:
 1930: szept. 24. 467; 1930. okt. 15. 470
 1931: febr. 12. 472
 1932: febr. 4. 29 (regeszta); máj. 18. 29 (reg.); nov. 15. 29; dec. 22. 31 (reg.)
 1933: febr. 5. 31 (reg.); márc. 10. 32 (reg.)
 1935: márc. 13. 33 (reg.); márc. 31. 32
 1940: jan. 31. 34; febr. 22. 35
 1942: jan. 22 – máj. 24 – aug. 24 – okt. 3. 36 (reg.)
 1946: ápr. 22. 480 (utalás); 1946. jún. 2. 480 (utalás); jún. 12. 480 (utalás); aug. 9. (két levél!) 480; okt. 8. 483
- Georg Bartsch OSB titkárhoz, 1946. márc. 1. 485 (utalás); 1947. jan. 19. 485
- Szerzetesi Kongregáció bíboros prefektusához, 1947. szept. 24. 490
- Mázy** Engelbert OSB* tihanyi apát
- von Stotzingen prímás apáthoz, 1932. nov. 7. 37
- von Stotzingen prímás apáthoz, 1932. dec. 30. 39
- von Stotzingen prímás apáthoz, 1933. jan. 11. 41
- Mikes** János szombathelyi püspök levele a Szerzetesi Kongregációhoz, 1929. dec. 8. 90
- Pasetto**, Luca Ermengildo OFMCap*, apostoli vizitátor
- La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1929. jan. 31. 155
- Serédi** Jusztinián OSB* generális prokurátor, 1927–1945: bíboros hercegprímás, esztergomi érsek
- Laurenti bíboros prefektushoz, 1923. dec. 5. 502; 1924. febr. 4. 506; febr. 14. 509
- betérjeszti Bárdos Remig főapát kérvényét, 1924. máj. 20. 515
- kérvénye XI. Pius pápához, 1924. jún. 2. 520
- La Puma érsekhez, a Szerzetesi Kongregáció titkárához, 1929. júl. 27. 50; 1932. nov. 20. 55
- Rotta nunciushoz, 1933. jan. 17. 68
- Strohsacker**, Hartmann OSB*, göttweigi apát, ap. delegátus
- Propositiones Rev.mi D.ni Abbatis Dr. Hartmanni Strohsacker, 1932. szept. 12. nyomtatott 103
- Verzich**, Maurus OSB* prézes apát, Szent Adalbert Szláv Kongregáció
- komáromi fellépése, 1949. máj. 31. (forrás dátuma) 493
- komáromi fellépése, 1949. június. (forrás dátuma) 493

von Harsberg, Anton Josef OFM Cap ap. delegátus

- vizitátori jelentések: 1931. jún. 20. 282; 1932. máj. 8. 288

von Stotzingen, Fidelis OSB*, prímás apát

- Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapáthoz, 1935. márc. 23. 33
(regeszta); 1946. jún. 17. 479; szept. 11. 481

- Kézírásos feljegyzés: az események kronológiája 1928–1933, 45
(utalás)

- Mázy Engelberthez, 1933. jan. 5. 40

- vótumok: 1923. dec. 10. 504; 1932. nov. 28 45 (utalás), 58 (szöveg);
1938. márc. 9. 473, 533 (utalás)

Indice dei Nomi / Névmutató

- Adolphus, OCist apát (Werner Adolf) 278
- Albert főherceg 329
- Álmásy gróf 422
- Arbonne, Lazzaro di, OFMCap gen. prokurátor 292, 293
- Áronffy Ferenc, CM vizitátor 14, 18, 78, 115, 122, 124, 126, 128-131, 134-136, 139, 280, 301, 411, 424, 427, 430, 432, 443
- Azzopardi, Raffaele, OSB, vizitátor 79, 94, 96-97, 106
- Babinszky, Narcissus, OH** 112, 120, 268
- Bačak, Albertina, SSFCR 12, 15, 18
- Balanyi György, SchP 152
- Balogh Albin, OSB 26, 44, 70
- Bárdos Remig, OSB, főapát 21, 29, 52, 54-57, 60, 69, 78, 88, 100, 171, 173, 174, 451, 454, 458-459, 495-496, 500-501, 515, 519
- Bartakovics Albert egri érsek 338
- Bartholomaeus, OFMCap 286, 287
- Bartsch, Georg, OSB 462, 464, 485, 486
- Bastien, Pierre, OSB 33
- Bejczy Károly, plébános 360
- Békés Gellért OSB 26, 479, 480, 493
- Benedek, XIV., pápa 415, 417, 448
- Benvenutus, OFMCap 285
- Bernolák, Ferdinand 54
- Bert[h]a Orbán, OSB 499, 518, 523
- Bertold Kolos, OSB 463, 465-466
- Beste, Ulrich, OSB 457
- Bíró Lucián, OSB 468, 469, 486, 494, 499, 529
- Bitter, Elias, OCist apát 273
- Bittman, püspök 418, 448
- Blaskovich Placid, OSB 62, 64
- Blazovich Jákó, OSB 26, 44, 70
- Bognár Cecil, OSB 499, 518, 523
- Boldoghy Márius, OSB 71, 468, 469
- Boros Alán, OSB 26, 70
- Bozóky Géza 374
- Broeck G. van den 26
- Brunner, Anna 374, 377, 444
- Bruno, OSB 36
- Büki Gábor, OSB 26
- Buono, Giuseppe del, SchP generális 128, 279
- Calvo, Faustino, OH generális perjel** 128, 267, 268
- Camillus OFMCap 288
- Casari, Giuseppe M., OSM tart.főnök 77, 81-82, 84, 109
- Crets, Gummarus, OPraem generális apát 127-128, 263
- Cziráky, gróf 387, 390
- Czuczor Ferenc Menyhért, OSB 486
- Csanik Károly** 345
- Csernoch János bíboros 305, 445
- Csizmadia Andor 26
- Csóka Lajos, OSB 71
- Csontos Károly, plébános 424
- D'Ambrosio, Francesco Saverio, OFMConv generális prokurátor** 127, 261, 262
- D'Arbonne, Lazzaro, OFMCap generális prokurátor 128, 281
- De Paolis, V. 26
- Desiderius, OFMCap 287
- Diogène, fr., FMS generális 253, 259
- Dutkay Pál 125

- Égler Domonkos, OSB 499, 518, 523
 Emile, Jean, FMS generális titkár 112, 121, 259
 Engelbert, Pius, OSB 24, 457
 Engelberti a Scheyern, OSB 286
 Epölyi Mainrád, OSB 499, 518, 523
 Eppinger, Elisabeth 354, 446
 Erdélyi László, OSB 26, 70-71, 80
 Erdő Péter, bíboros 24
 Ersin, Ludwig, SJ, 120, 256, 257
 Eschlböck, Laurentius, OSB 439
 Esterházy gróf 283, 284
 Esterházy grófnő 283, 358, 415
 Esterházy hercegnő 404
 Eudes, János, Szent 415, 417, 448

 Faludi Marcellin, OSB 68
 Farkas Ferenc nagyprépost 327
 Fehér Bálint OSB 71
 Fehér János 371
 Fehér János Damáz, OSB 486
 Fejér, plébános 352
 Fes[z]tetich grófnő 383, 397
 Florenti, Theodosius 381, 447
 Fourier, Petrus Augustinus 409, 411, 447
 Franciscus Sal. 444 = Szalézi Szent Ferenc
 Franziskus/Ferenc, Assisi Szent 445
 Freidinger József, plébános 350
 Fridrich Károly 370
 Furier, Peter 342, 446

 Gácsér J. Kalazant OSB 25, 41, 44, 47, 50-51, 68, 70, 172, 468, 469, 499, 517-518, 523
 Gasparri, Pietro, bíboros államtitkár 27, 28, 47, 49, 52-53, 80, 105, 452, 455, 456, 459-460, 495-496, 512-515, 522, 524
 Gergely, XIV., pápa 414, 444
 Gergely, XVI., pápa 323, 446
 Gerhardinger, Maria Theresia 418, 448
 Gidró Bonifác, OSB 459, 463, 465-466, 499, 508-509, 529
 Glattfelder Gyula püspök 422
 Gödör János Kapisztrán, OSB 499, 518, 523
 Gosztonyi Nándor, OSB 456
 Gredt, Josef, OSB 35
 Guglielmo di S. Alberto, OCD gen. 127, 252
 Gulyás József, plébános 348
 Gusmano, SDB 254
 Gyuriss Emil, ügyvéd 472
 Hajdu Lukács, OSB 468-469, 486, 499
 Hám János püspök 336, 446
 Hänker, grófnő 370
 Hansen, Hubert, SVD 14, 17, 22, 63, 66, 73, 77-78, 80-82, 85, 89, 92, 105, 109, 112, 115-119, 121, 126-127, 129-131, 134, 137-139, 148, 153-158, 160-161, 170, 187, 191, 200, 203, 206, 210, 212, 214, 217, 219, 221, 223, 224, 227, 229, 231, 235, 237, 239, 241, 248-250, 254, 294, 425-426, 441
 Hanssen (sic!), Hubert SVD 90-91
 Hanszen (sic!) Hubert SVD 152, 162, 169, 171, 175-176, 199, 201, 202, 204, 205, 208, 209, 211, 213, 215, 216, 218, 220, 222, 225, 226, 228, 230, 232, 234, 236
 Harsberg, Anton Josef von, OFMCap 112, 120, 127-128, 260, 281, 287-288, 292, 293
 Haudek Ágoston, OSB 26
 Havulák, János, plébános 398
 Haynald Lajos bíboros 348, 350
 Hercegh Dezső Frigyes, OSB 468-470, 486

Hervay Ferenc Levente, OCist 124
Hessler Karl 293
Hinn Ferenc Damaszcén, OSB 486
Hites András Kristóf, OSB 486
Hollósy Jusztiánián, OSB apát 399
Hóman Bálint 26, 33
Horváth Ádám, OSB 25, 44, 70
Horváth Cézár, OSB 499
Horváth Kandid, OSB 107
Horváth Károly, OSB 26, 70
Hrubán Móric 456
Hülskamp, Martin 26

Ince, XI., Boldog, pápa 24
Isaurus, OFMCap 284, 287
Ivone, laikus testvér 283

Jándi Bernardin, OSB, dömlői apát
25, 41, 44, 70
János Pál, II. pápa 24, 114
Janota Cirill, OSB, prokurátor 22,
26, 28-29, 36, 44, 52, 55, 70-71,
99, 107, 479-480, 482
Janssens, Franciscus, OCist generális
apát 112, 120, 128, 269
Joanelli Béda, OSB 107
Jób Tóbiás, OSB 25
József Ferenc főherceg 33, 76
József főherceg 33, 76, 331
József, II., császár 307, 445

Kahl, József, plébános 386
Kál Adorján, OSB 107
Kaldewey, Umberto 126, 148
Kálovics Adorján, OSB 26, 70
Kánya Kálmán külügyminiszter 26
Kapisztrán Szent János, OFM 232
Kaposi Gyula 107
Karle Sándor, OSB 499, 518, 523
Károlyi gróf 313, 366
Katona SJ 346
Kelemen Áron, OSB 455

Kelemen Krizosztom, OSB, koad-
jutor 22, 26, 45, 55-56, 62, 79,
81, 94, 96-99, 101-103, 121, 452,
460, 463-464, 467, 470-473

Kelemen Krizosztom, OSB, főapát
11, 13, 16, 21-22, 23-25, 27-29,
31, 33, 35-36, 47-48, 50-52, 64,
65, 70, 72-74, 76-77, 80, 82, 84,
95, 105, 106, 108, 109, 113, 453,
461-462, 464, 479-481, 483-486,
490-491, 529

King, Peter 439
Kirigin, Martin, OSB 494
Kiss Albin, dr. 271
Kiss Lajos, plébános 347
Klebsberg Kunó 173
Kohl Médard, OSB, püspök 324, 417
Koller Piusz, OSB 71
Komonczy Gáspár, OSB 71
Konrad, Nivard, OCist 80
Kostyál Mihály, plébános 363
Kruesz Krizosztom OSB főapát 328
Kühár Flóris OSB 25-26, 44, 70
Kunst József, kalocsai érsek 342
Kürti Menyhért, OCist 274
Küzdi Aurél, OCist 272

La Puma, Vincenzo, érsek 28, 52-53,
55-56, 74-75, 80, 90-91, 95, 127-
128, 155, 252, 253, 256-257, 260,
263, 281-282, 292, 461, 496, 531

Laurenti, Camillo, bíboros prefektus
112, 115, 116, 126, 129, 131, 133,
139, 148, 154, 458-460, 466, 495-
496, 501-507, 509, 512-515, 521,
524, 529

Le Pailleur 312, 445
Lechner Franciska 395, 447
Ledóchowski Włodzimierz, SJ gen.
127-128, 256, 257, 289

Leó, XII., pápa 445
Leó, XIII., pápa 24, 313, 439

- Lépicier, Alessio Enrico, bíboros prefektus 27-28, 47, 49, 62, 64, 72, 76-78, 81, 82, 84, 87-89, 94, 99-100, 109, 112, 127-128, 156, 161, 245, 255-257, 263, 268, 280, 289, 294
- Lépissier (sic!), Alessio Enrico 48
- Lónyay 482, 483
- Lucas, OFMCap 288
- Machovich Gyula 125
- Magdics Ignác Mons. 14, 18, 112, 115, 119, 121, 126, 130, 132, 134, 135, 139, 426-427
- Marcani, Bonaventura, OFM generális 127, 255-256
- Mária Terézia 337
- Márky Cirill, OSM 315, 446
- Marmaggi, Francesco, prágai apostoli nuncius 458-501, 502, 510-511, 516, 523
- Mátrai Rudolf, OCist 273
- Mattyasovszky Kasszián, OSB 25, 44, 70-71,
- Mázy Engelbert, OSB, tihanyi apát 22, 26-27, 32, 37-38, 40, 45, 70, 72, 74
- Melchior, OFMCap generális 260
- Merici, Angela 403-404, 406
- Meszlényi Lambert, OSB 468, 469
- Meszlényi Zoltán püspök 333
- Mikes János gróf, szombathelyi püspök 78, 81, 90, 93, 316, 443
- Molnár Ervin, OSB 71
- Monterisi, Francesco, érsek 21
- Mórocz Emilián, OSB 456, 518, 523
- Mrkonjić, Tomislav OFM 125
- Nemcsik Valter Károly, OSB 486
- Németh Ambrus, OSB 71
- Niszler Teodóz, OSB 26, 70
- Noots, Hubertus, OPraem prokurátor 112, 119, 128, 294-299
- Odilo testvér, OSB (Emaus) 493
- Oltványi István 418
- Oltványi Pál 418
- Opasek, Athanasius, OSB apát 494
- Orbán, VIII., pápa 179, 409, 447
- Orsenigo, Cesare érsek, apostoli nuncius 14, 17, 21- 23, 25, 27, 47, 50, 78, 81, 85, 87-89, 105, 109, 112-115, 124, 126-127, 129-130, 132, 134, 139-140, 153-154, 156-157, 161, 173, 251, 301
- Osloy Osvald OFM 303, 443
- Ottaviani, Alfredo, érsek, szubsztitutus 128, 292
- Paarhammer, H. 125
- Pacelli, Eugenio, bíboros államtitkár 72, 461, 496, 530-531
- Pacifio a Seiano, P. 285
- Pados Rajmund, OSB 62
- Pál, V., pápa 403, 404, 406
- Pál, VI., pápa 24
- Pálffy, grófnő 389
- Pammer Odiló, OSB 463, 465
- Pasetto, Hermenegildo, piarista ap. vizitátor 127, 153, 155, 156
- Pasetto, Luca Ermengildo 491
- Passion, Maria de la 445
- Pásztor Lajos 125
- Pataki Pál Maurus, OSB 486, 499
- Paulo, Vincentio a, S. 446 - I. Vince, Páli Szent
- Pellegrinetti, Ermengildo, belgrádi nuncius 157-158
- Pisztér Imre, OCist 269
- Pius, IX., pápa 448
- Pius, X., pápa 24, 312, 400, 445, 447
- Pius, XI., pápa 14, 17, 21, 105, 113-115, 122, 129-130, 135, 137, 451-452, 454, 458-459, 495-496, 515
- Pius, XII., pápa 21, 439, 456-457, 490

- Pizzardo, Giuseppe, c. niceai érsek 22, 27-28, 45-46, 74-75
- Platania, Gaetano 125
- Puskely Mária 124, 438, 443
- Ráday P. 310
- Radó Polikárp, OSB 68
- Radványi Rainer, OSB 62, 63-64
- Ranolder János, püspök 340
- Ratisbonne, Theodor 304, 444
- Remig, OSB 36
- Renner, Frumentius OSB 439
- Révész István 415
- Rinaldi, Filippo 255
- Rincón, T. 26
- Rinnerthaler, A. 125
- Ritter, Saverio, prágai nuncius 452, 461, 474, 496, 530
- Rocca, G. 124
- Rogierus, OFMCap 287
- Rohracher, Andreas, hercegérsek 125
- Rotta, Angelo, nuncius 14, 17, 22, 23 28, 32, 55, 61-62, 67-68, 72, 74, 76, 79-81, 94-97, 99-100, 109, 116, 118, 127-129, 157, 161, 239, 242, 245, 248-249, 252, 254, 280, 482
- Rubics, József báró 350
- Salacz Gábor 25-26, 106, 455-457, 526
- Saly Bruno, OSB 499, 518, 523
- San Marco hercegnő 417
- Sándor Vitál OFM delegátus 120, 127
- Sanfilippo, Matteo 125
- Sárkány Miklós OSB 371
- Sárközy Pál OSB, prior 25, 68, 70
- Sárosy Etel, OSB 499, 518, 523, 529
- Schuster püspök 347
- Schuszter Konstantin 335
- Schwartz, Antonio 226
- Schwarzenberg, Friedrich, herceg, bíboros 80
- Scitovszky János, bíboros 79-80, 96, 124, 323, 409, 446
- Sebes Ferenc, SchP 152
- Serafini, Mauro M., OSB, a Szerzetesi Kongregáció titkára 459, 466, 495, 510, 511, 529
- Serédi Jusztnián OSB, prokurátor, bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek 22, 26-28, 32, 47-48, 50-51, 55, 57, 66, 68, 70, 72-73, 76-77, 79, 82-83, 94-98, 105, 106, 108, 172, 173, 451-452, 454, 457-459, 495-496, 502-503, 506-509, 515, 519-520
- Serédi Miklós György, OSB 486
- Sili, Augusto, bíboros 459, 495, 512
- Simor János, bíboros 325, 326, 354, 446
- Smerczek Gyula, OFM, vizitátor 112, 120, 128, 264, 267-269
- Sólymos Ede, OSB 499
- Sólymos Szilveszter, OSB 25-26, 36, 124
- Somorjai Ádám, OSB 70, 124, 439
- Soms[s]ich grófnő 382
- Somssich szentszéki nagykövet 455
- Songer püspöke 444
- Sörös Pongrácz, OSB 80
- Stagni, Pellegrino 257
- Steiner Miklós, OPraem, csornai apát 297-299
- Stelmank 298
- Strohsacker, Hartmann, OSB, göttweigi apát 22-23, 79, 81, 98-101, 103, 106, 112, 120
- Strommer Viktorin, OSB 26, 44, 70
- Svetits Mátvás 423
- Szalay Jeromos, OSB 107
- Szalézi Szent Ferenc 311
- Széchenyi grófnő 382
- Szeghy Ernő, OCD 414

- Szelec Arnold, OSB 62, 64, 71
 Szennay András, OSB, főapát 106
 Szent András Apostol, 483-484, 488, 497-498
 Szent Benedek, Nursiai 37, 484
 Szent Elisabeth/Erzsébet 445
 Szent István 97, 473, 481
 Szerecz Imre, OPraem 297, 298
 Szilágyi Oszkár, OSB 26, 70
 Szívós Donát, OSB 499, 518, 523
 Szixtus, V., pápa 24
 Szmercek Gyula, OFM, I. Smercek
 Szolgáym János, SchP, 126, 148-149
 Szúnyogh Xavér Ferenc, OSB 456

 Tabanelli, Luigi M., OSM, generális vikárius 127, 257, 258
 Tamás Anzelm, OP 320, 443
 Tauscher, Maria Theresia 400, 447
 Theresia S. 444
 Tiburtius, klerikus testvér 287
 Tihanyi-Tiefenthaler Márk István, OSB 62, 64
 Tilly, József, plébános 371
 Timotheus, OFMCap 286
 Tolnai Máté, OSB 455
 Tomasetti, Francesco, SDB 127, 255
 Tomek Vince, SchP, generális 152
 Tordai Ányos, OCist 272
 Tóth János Aldemár, OSB 486
 Trasverberazione, Ildofonso della, ex Definitor Generale 252
 Turzó Árpád Kálmán, OSB 486
 Tusor Péter 125

 Utremond, grófnő 310, 445
 Várkonyi Hildebrand, OSB 26, 45, 70
 Várszegi Imre Asztrik, OSB, püspök, főapát 24-25, 80
 Vay, prelátus, báró 402
 Verzicht, Maurus, OSB, apát 462, 464, 493-494
 Viegl, Marianna 403
 Vitál Sándor, OFM, delegátus 255-256, 268-269
 Vlasic Róbert, OSB 499
 Vlassits Robertus, OSB 518, 523
 von Stotzingen, Fidelis, OSB, prímás apát 21, 22, 27-29, 33, 36-37, 40, 45, 58, 59, 125, 451-453, 457-458, 460-461, 463-464, 467, 470, 472-473, 476, 479-481, 483-484, 495-496, 504, 506, 533
 Walland, Francesco, SDB, delegátus 112, 121, 254-255
 Walter, Johannes, SchP, generális asszisztens 112, 120, 128, 279
 Ward Mária 335, 340, 446
 Weber Jácint, OSB 71, 171
 Wenckheim, gróf 421
 Werner Adolf, OCist, zirci apát 120, 128, 274
 Willekens, Peter, SJ 112, 120, 128, 289, 291
 Wimpfen, gróf 364
 Windischgrätz herceg 332
 Winkler, G. B. 125
 Winter, Antal, nagyprepost 364
 Wittman[n] regensburgi püspök 342, 446
 Wolter, Maurus, OSB 37

 Yglesias, Antonius, OFM 128, 268, 269

 Zakar Polikárp, OCist, zirci főapát 11, 80, 124, 141
 Zalka János, püspök 327
 Zenonis ab Ufering, P. 286
 Zichy grófnő 366
 Zimányi Gyula 152
 Zsilinszky Antal Kázmér, OSB 486

RENDTÖRTÉNETI FÜZETEK

Sorozatszerkesztő:
Somorjai Ádám OSB

1. Söveges Dávid OSB, *Isten útja a bencéseken át. Kis bencés rendtörténet*, Pannonhalma 1996. 148 l.
2. Schmitz, Philibert OSB, *A bencések civilizációs tevékenysége a XII.-tól a XX. századig. I. Gazdasági és szellemi tevékenység*, Ph. 1998. 349 l.
3. Sólymos Szilveszter OSB, *Pannonhalma élete a XIX. században. Össze-
gyűjtött rendtörténeti tanulmányok*, Ph. 1999. 309 l.
4. Békés Gellért OSB, *Külföldi rendi körlevelek 1957–1974*, Róma–Ph. 2000. 145 l.
5. Ruppert, Fidelis OSB, *A pakbomiánus szerzetesség és a kolostori engedel-
messég kezdetei*, Ph. 2001. 330 l.
6. Sieber, Godfrey OSB, *A Szt. Ottilien-i Bencés Kongregáció*, Ph. 2002. 261 l.
7. Rippinger, Joel OSB, *A Bencés Rend az Egyesült Államokban*, Ph. 2003. 255 l.
8. Engelbert, Pius OSB, *A Római Szent Anzelm Bencés Kollégium. Az első
száz év rövid története (1888–1988)*, Ph. 2004. 276 l.
9. Schmitz, Philibert OSB, *A bencések civilizációs tevékenysége a XII.-tól a
XX. századig. II. Művészeti tevékenység, bencés lelkiség*, Ph. 2005. 355 l.
10. Schmitz, Philibert OSB, *A bencések civilizációs tevékenysége a kezde-
tektől a XII. századig*, Ph. 2006. 483 l.
11. Schmitz, Philibert OSB, *Bencés nővérek*, Ph. 2007. 392 l.
12. Rohtert, Agatha OSB, *A bencés szerzetesség férfi és női ágának egyen-
súlyra felé*, Ph. 2008. 272 l.
13. Somorjai Ádám OSB, *Visitatio apostolica Institutorum Vitae con-
sacratae in Hungaria, 1927–1935*, Ph. 2008. 576 l.

BENCÉS RENDTÖRTÉNET

Új sorozat

Előkészületben:

1. *A Bencés Konföderáció.* Szerk. Somorjai Ádám.

Renner, Frumentius OSB, *A Bencés Konföderáció alapításának története XIII. Leótól XII. Piusig*

Eschlböck, Laurentius OSB, *Ius proprium Confoederationis Benedictinae. A jelenlegi jogi helyzet bemutatása.*

Lex Propria.

2. Dammertz, Viktor OSB, *A bencés kongregációk alkotmányjoga – múlt és jelen.*
3. Molitor, Raphael OSB, *Tanulmányok a bencés egyesülési törekvések jogtörténetéből*, I.
4. Molitor, Raphael OSB, *Tanulmányok a bencés egyesülési törekvések jogtörténetéből*, II.
5. Molitor, Raphael OSB, *Tanulmányok a bencés egyesülési törekvések jogtörténetéből*, III.

A magyarországi férfi- és női rendek apostoli vizitációjának anyagára

Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát
kinevezésének iratait keresve találtunk rá.

Ebben a kötetben az apostoli vizitációt még nem
a maga teljességében mutatjuk be. Inkább csak jelezzük,
hogy itt van egy kutatási lehetőség.

A feldolgozás során egyre inkább szétágaztak a
szálak és szükséges lehet a további vizsgálódás
minden itt szóba jöhető szerzetesrendi levéltárban.
Rendtörténeti Füzetek c. sorozatunkat megnyitjuk más
rendek történetírása felé. S hogy a bencés rendtörténet
továbbra is kapjon megjelenési lehetőséget, megindítjuk
a Bencés Rendtörténet c. sorozatot.

In questo libro si trovano documenti in lingue originali
della visita apostolica nelle case degli Istituti
di vita consacrata in Ungheria (1927–1935),
sia maschili (105 case ca.), sia femminili (300 case ca.),
con introduzione in lingua ungherese.

Questa documentazione è ideata anche per un pubblico
internazionale,

i documenti si trovano nelle lingue originali. Gli storici
degli Istituti qui nominati, potranno trovare dei documenti
per l'interesse storico delle loro Comunità.